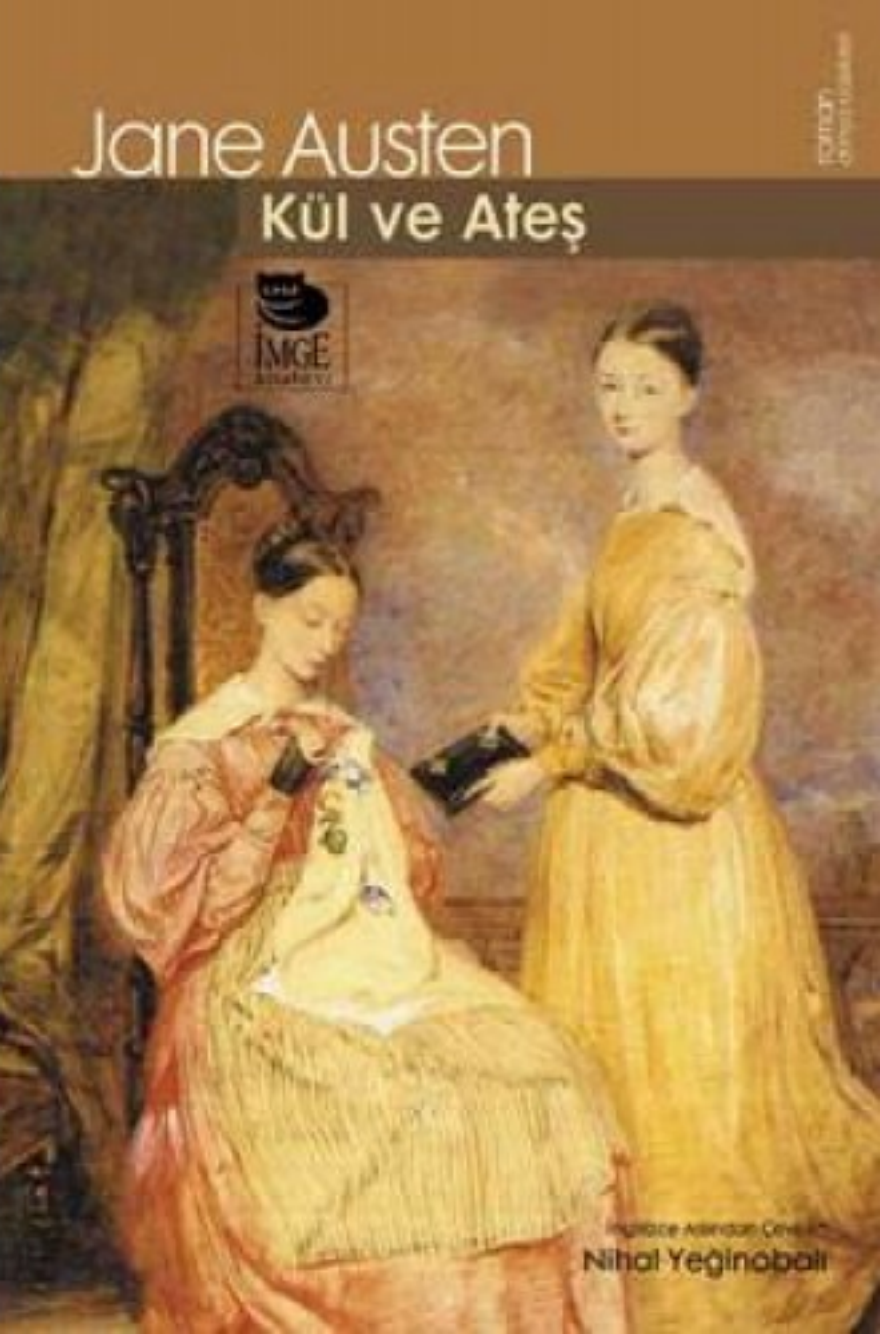
Jane Austen

Kül ve Ateş

İngilizce Aslından Çeviren
Nihal Yeğinobalı

İMGE kitabevi

Jane Austen, sıradan insanların günlük yaşamını işleyerek romana ilk kez belirgin bir çağdaş özellik kazandıran İngiliz romancı. 16 Aralık 1775'te Steventon Hampshire'da doğdu. Berkshire'da Abbey Okulu'nda okudu. Roman yazmaya 1789'da başladı. Babasının ölümünden sonra 1805'te Southmpton'a, 1809'da ise Chawton'a kardeşinin yanına taşındı. Romanlarında sevgi, evlilik sorunları, duş kırıklığı, ikiyüzlülük, bencillik gibi konuları sürükleyici ve alaycı bir üslupla anlatan Jane Austen, 18 Haziran 1817'de kırk bir yaşında öldü.

Türkçede Austen:

- *Aşk ve Gurur* (Engin Yayıncılık, 1991)
- *Emma* (Engin Yayıncılık, 1993)
- *Kül ve Ateş* (Cem Yayınevi, 1996; İmge Kitabevi Yayınları, 2007, 2008, 2010)
- *Umut Parkı* (Engin Yayıncılık, 1998)
- *Gurur ve Önyargı* (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2006)

Nihal Yeğinobalı, Manisa'da doğdu. Orta ve lise öğrenimini Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nde tamamladıktan sonra çeviri yapmaya başladı. *Genç Kızlar* adlı ilk romanı ise Vincent Ewing takma adıyla 1950'de yayımlandı. Daha sonra Amerika'ya gitti. New York Eyalet Üniversitesi'nde edebiyat öğrenimi gördü. Yurda döndükten sonra çeviri yapmaya devam etti. Charles Dickens, Jane Austen, Manuel Puig ve Iris Murdoch gibi tanınmış yazarların çevirmeni olarak tanındı. Yeğinobalı, sayısız klasik ve çağdaş edebiyatçıyı, romanları ve öyküleriyle dilimize kazandırarak tanıtan usta bir çevirmen ve yazardır.

Yeğinobalı'nın Eserleri:

- *Mazi Kalbimde Bir Yaradır* (Roman)
- *Genç Kızlar* (Roman)
- *Sitem* (Roman)
- *Belki Defne* (Roman)
- *Cumhuriyet Çocuğu* (Anı)
- *Gazel* (Roman)
- *Nasrettin Hoca* (çıkıyor)

Yeğinobalı'nın İmge Kitabevi Yayınları'ndaki çevirileri:

- *Isfahan'dan İstanbul'a Hacı Baba'nın Maceraları* (İmge Kitabevi Yayınları, 2006)
- *Gurur Dünyası* (İmge Kitabevi Yayınları, 2006)
- *Kül ve Ateş* (İmge Kitabevi Yayınları, 2007, 2008, 2010)
- *Şu Bizim Hortlak* (İmge Kitabevi Yayınları, 2007)
- *Oz Büyücüsü, Zümrüt Kenti* (İmge Kitabevi Yayınları, 2007)
- *Alis Harikalar Diyarında* (İmge Kitabevi Yayınları, 2007)
- *Alis Aynanın İçinde* (İmge Kitabevi Yayınları, 2008)

- *Masallar* (İmge Kitabevi Yayınları, 2009)
- *Oğullar ve Sevgililer* (İmge Kitabevi Yayınları, çıkıyor)
- *Pinokyo* (İmge Kitabevi Yayınları, çıkıyor)

İmge Kitabevi Yayınları

Ankara / Kızılay
Konur Sokak No: 17
Tel: (312) 419 46 10 - 419 46 11
Faks: (312) 425 29 87
E-Posta: imge@imge.com.tr

İstanbul / Taksim
İstiklal Cad. Zambak Sok. No: 2/4
Tel: (212) 249 34 79
Faks: (212) 249 35 79
E-Posta: imge@imge.com.tr

Genel Dağıtım

Ankara / Kızılay
Konur Sokak No: 43/A
Tel: (312) 417 50 95 - 417 50 96
Faks: (312) 425 65 32
E-Posta: imge@imge.com.tr

İstanbul / Cağaloğlu
Ankara Caddesi No: 45/A
Tel: (212) 527 40 57
Faks: (212) 527 41 45
E-Posta: imge@imge.com.tr

Jane Austen

Kül ve Ateş

İngilizce Aslından Çeviren: Nihal Yeginobalı

4. Baskı

İMGE kitabevi

İmge Kitabevi Yayınları
Genel Yayın Yönetmeni
Şebnem Çiler Tabakçı

ISBN 978-975-533-512-4

Özgün Adı
Sense and Sensibility, 1811

© İmge Kitabevi Yayınları, 2007

Tüm hakları saklıdır.
Yayıncı izni olmadan, kısmen de olsa
fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik
yöntemlerle çoğaltılamaz.

1. Baskı: Cem Yayınevi, Mart 1996
İmge Kitabevi Yayınları'nda
2. Baskı: Şubat 2007 • 3. Baskı: Eylül 2008
4. Baskı: Aralık 2010

Kapak
Duysal Yaşar

Dizgi
Yalçın Ateş

Baskı ve Cilt
Pelin Ofset Tipo Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
İvedik Organize Matbaacılar Sitesi
558. Sok. No: 28 Yenimahalle-Ankara
Tel: (312) 395 25 80-83 • Faks: 395 25 84
www.pelinofset.com.tr

İmge Kitabevi
Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Konur Sok. No: 3 Kızılay 06650 Ankara
Tel: (312) 419 46 10-11 • Faks: (312) 425 29 87
Internet: imge.com.tr • E-Posta: imge@imge.com.tr

I. CİLT

Birinci Bölüm

Dashwood'lar Sussex'in köklü ailelerindendi. Geniş mülklerinin orta yerindeki Norland Park malikânesinde yaşıyorlardı. Bu konakta kaç kuşaktan beri öyle dürüst ve kendi halinde bir yaşam sürdürmüşlerdi ki, çevrelerindeki bütün tanıdıkların saygısını kazanmışlardı. Konağın son sahibi bekâr bir adamdı. Çok ileri bir yaşa kadar yaşadı. Uzun yıllar ona kız kardeşi can yoldaşlığı ederek evini çekip çevirdi. Gelgelelim bu hanım, ağabeyinden on yıl önce ölünce ihtiyar Bay Dashwood'un evinde büyük bir değişim yaşandı. Bay Dashwood, kız kardeşinin boş bıraktığı yeri doldurmak için evine yasal mirasçısı ve yeğeni olan Bay Henry Dashwood'u çağırdı ve kabul etti.

Yeğeniyle gelininin ve onların çocuklarının arasında ihtiyar Bay Dashwood'un son yılları pek rahat geçti. Yaşlı beyefendi onlara bağlandıkça bağlanıyordu. Henry Dashwood'la karısının ona karşı gösterdikleri sürekli saygı ve

sevgi çıkarcılıktan değil iyi yüreklilikten kaynaklanıyor ve çocukların neşesi de ihtiyarın yaşamına renk ve lezzet katıyordu.

Yeğeni Henry Dashwood'un, bundan önceki evliliğinden olma bir oğlu, şimdiki karısından da üç kızı vardı. Aklı başında, efendi bir genç olan bu oğul, zengin bir kadın olan annesinden büyük bir mirasa konmuştu. Kendi yaptığı evlilik de servetini artırmaya yaramıştı.

Bu yüzden, Norland Park mülkünün mirasçısı olmak onun gözünde üvey kız kardeşlerinin gözündeki kadar önemli olamazdı. Çünkü bu üç kızın başkaca pek bir gelirleri yoktu. Anneleri zengin değildi. Babaları Henry Dashwood'un yıllık geliri yedi bin altından ibaretti. Çünkü ilk karısı servetinin çoğunluğunu oğluna bırakmış; Henry Dashwood'a yalnızca bu yılda yedi binlik faiz gelir olarak kalmıştı.

İhtiyar Bay Dashwood öldü. Vasiyetnamesi okundu ve hemen hemen bütün vasiyetler gibi, geride bıraktıklarına hem sevinç hem üzüntü verdi. İhtiyar Bay Dashwood, yeğeni Henry Dashwood'u mirasından yoksun bırakacak kadar ne adaletsizdi ne de nankör. Gelgelelim ileri sürdüğü şartlar bağışı yarı yarıya değerden düşürecek nitehkteydi. Henry Dashwood bu mülkü kendisi ve oğlu adına değil de ikinci karısı ve ondan olma üç kızı adına istiyordu. Ne var ki mirasın özü oğluna ve dört yaşında bir çocuk olan onun oğluna bırakılmıştı. Henry, kendine en yakın olan ve geleceklerinin güvenlik altına alınması en çok gereken karısı ve kızlarının çıkarı için herhangi bir şey yapmak, mesela mülkün bir parçasını satabilmek hakkına sahip değildi. Mirasın tümü, arada bir ana ve babasıyla birlikte Norland'a geldiği zamanlar iki-üç yaşlarındaki çocukların olağan silahlarıyla, yani o yarım yarım konuşmaları, ille kendi dediğini yaptırtmak için direnmeleri, türlü maskaralıkları ve gürültü patırtısıyla büyük amcasının öyle bir gönlünü

çalmıştı ki adamcağız, onu, yıllardır kendisine bakan gelini ve üç kızından daha üstün tutmuştu. Gene de bu üç kızı unutmuş değildi. Onlara sevgisinin bir sembolü olarak yılda biner altınlık gelir bağlamıştı.

Henry Dashwood'un uğradığı hayal kırıklığı önce pek şiddetli oldu. Ne var ki yaradılıştan neşeli ve iyimserdi. Daha uzun yıllar yaşayabileceğini ve parasını hesaplı harcarsa bir köşeye hatırı sayılır bir şeyler ayırabileceğini umuyordu.

Yazık ki Norland'ın başında yalnızca on iki ay kalabildi. Amcasından bir yıl sonra o da öteki dünyaya göçtü ve karısıyla üç kızına, büyük amcalarının mirasıyla birlikte topu topu on bin altınlık bir gelir kaldı.

Henry Dashwood'un durumunun tehlikeli olduğu anlaşılır anlaşılmaz oğluna haber salındı. Bay Dashwood da son gücü ve ısrarıyla karısını ve üç kızını ona emanet etti.

Genç John Dashwood üvey kız kardeşlerinin ateşli ve derin duygularına sahip değildi. Gene de ölüm yatağındaki babasımn ricaları onu etkiledi ve genç adam üvey anasıyla kızlarının rahatını sağlamak için elinden geleni yapacağına söz verdi.

Sonra onlara, mantık çerçevesi içinde, nasıl yardım edebileceğini enine boyuna hesaplamaya girişti.

John Dashwood kötü huylu bir genç değildi: meğerki biraz soğuk, biraz da bencil olmak kötü huyluluk sayılsın. Genç adam genellikle beğenilir ve sayılırdı; çünkü gündelik işlerini dürüst olarak, yollu yolunca yürütürdü. Daha iyi huylu bir kadınla evlenmiş olsa belki çevresinde daha çok saygı uyandırırdı. Hatta belki kendisi de daha iyi bir insan olurdu, çünkü evlendiğinde yaşı çok küçüktü ve karısını da çok seviyordu.

Yazık ki Bayan John Dashwood kocasının kötü yanlarının abartılmış bir karikatürü gibiydi; ondan çok daha dar görüşlü ve bencildi.

John Dashwood, babasının dilediği sözü verdiği zaman, kendi kendine, üvey kız kardeşlerinin gelirini biner altınlık bir bağışla artırmayı düşünmüştü. Bunu gerçekten göze alabiliyordu. Şimdiki gelirinin üstüne ek olarak yılda bir dört bin altına daha konmuş olmak onu keyiflendiriyor ve genç adam cömertlik edebileceğini düşünüyordu. Evet, evet, binerden üç bin altın bağlayacaktı üvey kız kardeşlerine. Eli açık, insanca davranacaktı. Bu para kızları rahata kavuşturmaya yeterdi de artardı bile. Üç bin altın! Kendisi bu parayı kolayca ayırabilirdi... John Dashwood bütün gün ve daha birçok günler bunu düşündü ve bu kararı verdiğine hiç pişman olmadı...

Bay Henry Dashwood'un cenaze töreni biter bitmez Bayan John Dashwood, üvey kayınvalidesine hiç haber göndermeden, çocuğu ve hizmetçileriyle Norland Park'a geldi. Buna hakkı olduğu tartışılamazdı. Henry Dashwood öldüğü anda konak oğlunun malı olup çıkmıştı. Gene de bu, gelin hanımın hareketindeki kabalığı büsbütün vurgulamaya yarıyordu. Bayan Henry Dashwood'un yerinde kim olsa gelinin böyle çıkıp gelişini hoşnutsuzlukla karşılardı ya; Bayan Henry öylesine onurlu, asil ruhlu ve cömertti ki, bu çeşit kabalıklar, kim tarafından ve kime karşı yapılmış olursa olsun onu şiddetle tiksindirirdi. Bayan John Dashwood kocasının üvey anası ve üvey kız kardeşlerinin arasında hiçbir zaman pek sevilip tutulmamıştı. Gene de onun, çevresindekilerinin duygu ve rahatlarını bu denli hiçe sayabileceğini ancak şimdi anlıyorlardı.

Bayan Henry Dashwood gelininin kabalığına öylesine alınmış ve bu yüzden genç kadına öylesine gücenmişti ki, o gelir gelmez konaktan temelli çıkıp gidecekti ya, en büyük kızı yalvarıp yakararak bunun yakışık almayacağını onun kafasına soktu. Kadıncağız üç kızını canı gibi sevdiğinden, onların hatırı için şimdilik konakta kalmaya ve üvey oğluyla bozuşmamaya karar verdi.

Annesine bu denli sözünü geçirebilen en büyük kız, Elinor, öyle ince görüşlü, düşünceli, aklı başında bir kızdı ki henüz on dokuz yaşında olmasına karşın annesine akıl hocalığı ederdi. Annesinin çoğu zaman heyecana kapılarak olmayacak işler yapmasını önler ve böylelikle bütün aileye yararı dokunurdu. Elinor iyi yürekli bir kızdı. Çevresindekileri çok severdi ve duyguları da derindi. Ne var ki genç kız duygularını baskı altında tutmasını biliyordu ki; bu, annesinin henüz öğrenemediği ve kız kardeşlerinden hiç değilse bir tanesinin sanki ömür boyu öğrenmemeye niyetli olduğu bir dersti.

Bu ortanca kız kardeş, Marianne, birçok bakımdan, hemen hemen Elinor kadar akıllı ve anlayışlı olmakla birlikte duygularına kendini fazlasıyla kaptırırdı. Ne sevinçli ne de kederli olduğu zamanlarda orta yolu izleyebilirdi. Cömert, uysal, zeki, oyalayıcı, kısacası, ölçülü olmaktan başka her şeydi. Annesiyle arasındaki benzerlik göze çarpacak kadar belirgindi.

Elinor ortanca kız kardeşinin aşırı duyarlığını gördükçe tasalanıyordu. Anneleriyse bu aşırılığı pek beğeniyor ve destekliyordu. Ana-kız şimdi birbirlerinin ölüm olayı karşısında duydukları acıyı körükleyip duruyorlardı. Başlangıçta ister istemez onları ezmiş olan kederi şimdi kendileri isteyerek tekrar tekrar tazeliyorlardı. Kendilerini üzüntüye kaptırıp koyuveriyorlar, acılarını depreştirecek anı ve düşüncelere dört elle sarılarak, bir gün gelip avunabileceklerini hiçbir zaman kabul etmiyorlardı.

Elinor'un da acısı derindi elbet. Ne var ki o, bununla çarpışıyor, gündelik işleri yürütmek için çaba gösterebiliyordu. Üvey ağabeyiyle konuşan, yengesini karşılayan o oldu. Annesinin de biraz metin olup aynı şekilde davranabilmesini sağlamak için uğraşıyordu.

En küçükleri olan on üçündeki Margaret iyi huylu, güler yüzlü bir çocuktu. Ne var ki Marianne kadar akıllı

olmamasına karşın onun romantikliğini daha şimdiden kapmıştı ve büyüdüğünde Elinor kadar parlak olacağı pek umulamazdı.

İkinci Bölüm

Bayan John Dashwood, Norland Park'a evin hanımefendisi olarak yerleşmişti artık. Üvey kaynanayla görümceler de birer konuk mevkiine düşmüşlerdi. Gene de birer konuk olarak saygı görüyorlardı. John Dashwood da onlara, kendisi, karısı ve çocuğu dışında herhangi bir kimseye gösterebileceği oranda yakınlık gösteriyordu. Hatta Norland'ı kendi evleri saymaları için onlara oldukça candan ısrarlarda bulundu. O dolaylarda uygun bir ev buluncaya kadar konakta kalmak da Bayan Henry Dashwood'un işine geleceği için, John'un çağrısı olumlu karşılandı.

Her şeyin aklına eski mutlulukları getirdiği bir yerde kalmak tam Bayan Henry'ye göreydi! Kendisi sevinçli zamanlarda herkesten çok neşeli olurdu; mutluluğun da er geç geleceğine katıksız bir iyimserlikle inanırdı; ki bu, mutluluğun ta kendisidir. Gel gör ki üzüntülü olduğu za-

manlarda da aynı aşırılığa kaçmakta direnirdi. Sevinci nasıl katıksızsa, kederi de öylesine avuntusuz olmalıydı...

Bayan John'a gelince, bu hanım, kocasının üvey kız kardeşlerine yapmayı tasarladığı yardımı hiç de yerinde bulmamıştı. Kendi biricik oğullarının servetinden üç bin altın almak demek, oğlancığı tamtakır bırakmakla birdi. Bayan John bu meseleyi yeni baştan düşünüp tartsın diye kocasına yalvardı. Kendi çocuğundan, hem de tek çocuğundan böyle büyük bir para çalmak sorumluluğunu nasıl üstüne alabilecekti? Onun yalnızca üvey akrabası olan (ki Bayan John bunu hiç akrabalıktan saymıyordu) Dashwood kardeşlerin ondan bu denli büyük bir cömertlik ummaya ne hakları vardı? Bir adamın ayrı evliliklerden olma çocuklarının birbirlerini hiç sevmedikleri herkesçe bilinen bir gerçekti. Öyleyse John bütün parasını üvey kardeşlerine vererek kendisini ve zavallı Henryciği batırmakta neden direniyordu?

John Dashwood, "Babamın son isteği bu oldu," diye karşılık verdi. "Karısıyla kızlarına kol kanat gereyim istiyordu."

"Bana kalırsa ne dediğini bilmiyormuş; sayıklıyormuş. Aklı başında olaydı, senden servetinin yarısını kendi öz çocuğundan çalmanı istemezdi elbet."

"Fannyciğim, babam belirli bir miktar söylemedi ki! Yalnızca genel olarak benden onlara yardım etmemi, onların durumlarını elimden geldiği kadar düzeltmemi istedi. Bu konuyu hiç açmayıp bütünüyle bana bırakaydı belki daha iyi olurdu. Kız kardeşlerimi ortada bırakacak değildim a! Ne var ki babam benden söz istediğine göre söz vermemek elimde değildi. Daha doğrusu o anda bana öyle geldi. Böylece söz vermiş oldum; verince de tutman gerek. Norland'dan ayrılıp yeni bir eve yerleştikleri zaman onlara bir yardımda bulunmak zorundayım."

"Canım, yardım etme diyen yok ki sana; yalnız bu yardımın ille üç bin altın olması zorunla değil a!" Sonra

Fanny Dashwood, "Şunu düşün, kocacığım," diye ekledi. "Bu para bir kez elinden çıktı mı bir daha geri gelmez. Kız kardeşlerin elbet evlenecekler; paraları da temelli kocalarına, kendi çocuklarına geçecek. Yok, sonunda bizim yavrumuza dönüp geleceğini bilsem..."

John Dashwood, düşünceli, "Çok doğru, o zaman durumlar değişirdi," dedi. "Bir gün gelip Harry kınayabilir, böyle bir paranın başka yere verilmiş olmasını. Öyle ya, sözgelişi evlenir de çok sayıda çocuğu olursa bu parayı arayabilir."

"Elbet arar ya!"

"Öyleyse bunun yarısını vermek belki de herkes için daha hayırlı olur. Beşer yüz altın da kızların elini adamakılh genişletir."

"Buna ne şüphe! Söyle bana, hangi ağabey, kız kardeşlerine (öz be öz kardeş bile olsa) bunun yarısı kadar bir bağışta bulunur? Bunlar da ne olsa üvey! Ama senin gönlün öyle zengin ki!"

Kocası, "Cimrilik etmek istemem," dedi. "Böyle durumlarda gereğinden daha az vermektense biraz çok vermek yeğdir. Hiç olmazsa kimse beni cimrilikle suçlayamaz. Başta kız kardeşlerim. Öyle ya, bundan daha fazlasını umamazlar ki benden!"

Fanny, "Onların neler umduklarını artık Tanrı bilir!" dedi. "Ne var ki biz, onların umduklarını değil, senin onlara ne kadar bir şey ayırabileceğini düşüneceğiz."

"Elbette, ben de onların her birine beşer yüz altın ayırabileceğimi sanıyorum. Zaten ben hiçbir şey vermesem de analarının ölümü üzerine ellerine üçer bin altının üstünde para geçecek. Bir genç kız için güzel bir para doğrusu."

"Elbet güzel ya! Bana sorarsan onlara ayrıca para vermenin hiç gereği yok. Anaları ölünce on bin altını aralarında bölüşecekler. Evlendikleri zaman da paralı kocalar

bulacaklarını sanıyorum. Bulmasalar bile, on bin altının faiziyle gül gibi geçinir giderler."

"Pek doğru, vallahi. Acaba kızlara değil de analarına bir şeyler vermek daha mı yerinde olur? Yıllık bir gelir bağlamak gibi bir şey? Bu, onun kadar kızlarının da yüzünü güldürür. Yılda yüz altın onları pek güzel ferahlatır."

Gene de Fanny bu tasarıyı onaylamazdan önce biraz duraksadı. Sonunda, "Bir kalemde bin beş yüz altını elden çıkartmaktansa böylesi elbet daha iyi," dedi. "Beri yandan Bayan Henry Dashwood daha on beş yıl yaşayacak olursa aynı hesaba çıkar."

"On beş yıl mı? Canım Fannyciğim, ben, onun bunun yarısı kadar bile yaşayacağını sanmıyorum."

"Olabilir, gene de, belki dikkat etmişsindir; birine maaş bağlandı mı artık ölmek bilmez! Bayan Henry de, maşallah, turp gibi kadın; daha kırkında bile yok. Bir insana yıllık gelir bağlamak ciddi iştir. Yıl dediğin gelip geçiverir; bir başladın mı bir daha kurtulamazsın. Sen ne yaptığının farkında değilsin. Bu tür yıllıkların başa ne belalar açtığını ben iyi bilirim. Kendi anneciğim, babamın vasiyeti yüzünden üç tane Nuh Nebi'den kalma hizmetçiye gelir ödemek zorundaydı. Boyunduruk gibiydi bu onun boynunda. Nasıl zoruna giderdi, bilemezsin! Yılda iki kez bu para ödeneceği gibi bir de o muşmulaların eline geçmesini sağlamak vardı. Bir gün bunlardan birisi ölmüş dediler, sonradan dipdiri olduğu anlaşıldı. Anneciğim gına getirmişti. Böyle durmadan başkalarına yedirdikçe, para kendisinin değilmiş gibi gelirdi. Babamın yaptığına haksızlık denirdi doğrusu. O gün bugündür bu tür bağlantılardan öylesine gözüm yılmıştır ki, öleceğimi bilsem böyle bir söz altına girmem."

John, "Gerçekten de nahoş bir şey," diye karşılık verdi. "Böyle her yıl paradan çıkmak... Annenin çok hakkı var-

mış: Para kendisinin değilmiş gibi gelir insana. Şu kadar zamanda belirli bir para ödemek zorunluğu hiç de istenilecek bir şey değil. İnsanın bağımsızlığı elden gidiyor!"

"Hem de nasıl! Buna karşılık bari minnet duysalar! Ne gezer! Verilene güveniyorlar; kendi hakları sayıyorlar da bir kuru teşekkür bile etmiyorlar. Ben senin yerinde olsam, kocacığım, aklıma nasıl yatıyorsa öyle yaparım. Öyle düzenli, belirli bir yük altına sokmam kendimi. Yıl olur, kendi harcamalarımızdan kısıp yüz altın, hatta elli altın ayırmak bizi sıkabilir."

"Çok doğru söylüyorsun, meleğim; kesin bir şey bağlamamak galiba daha iyi olur. Ara sıra bir şeyler çıkarıp vermek daha işlerine yarar. Öyle ya, belirli bir paraya güvendikleri gün ilk işleri yaşayış düzeylerini yükseltmek olacaktır. Sonunda gene parasız kalacaklarına bak! Arada bir para vermek en iyisi! Bazı bazı çıkarıp elli altın verirsem para sıkıntısı çekmezler; ben de babama verdiğim sözü fazlasıyla yerine getirmiş olurum."

"Elbet getirmiş olursun ya! Hatta doğruyu söylemek gerekirse, ben hiç sanmıyorum ki baban senin onlara para vermeni düşünmüş olsun. Bana kalırsa babanın demek istediği yardım, bir ağabey olarak onların elinden tutmandır; sözgelişi onlara şöyle rahat, küçük bir ev arayıp bulmak, eşyalarını taşımak, onlara arada biraz av eti ya da balık göndermek gibi şeyler. Kalıbımı basarım ki babacığın bundan ilerisini ummamıştır. Öyle ya, daha çoğunu ummak pek tuhaf kaçardı doğrusu; hiç akıl harcı olmazdı... Bir dünsene kocacığım, kayınvaliden ile kızları yedi bin altının faiziyle nasıl gül gibi geçinebilirler! Üstelik kızların biner altınları da her birine yılda elli altın getirir. Elbet bunun içinden annelerine yiyecek ve kira parası öderler. Yani hepsini toplarsan yılda beş yüz altın eder. Dört kadın bundan çoğunu ne yapacak? Öyle ucuza yaşayabilirler ki! Ev masrafları olmayacak desek yeri var. Ne arabaları ne atları

olacak ne de kapıda doğru dürüst adam çalıştıracaklar. Fazla gelen gidenleri olmadığına göre, onca parayı ne yapacaklarını bilemeyecekler demektir. Bir düşün, rahatları beyde olmayacak! Yılda beş yüz altın bu! Bunun yarısını bile nasıl harcayacaklarını bilemiyorum, vallahi. Bir de senin bunun üstüne para vermen doğrusu pek gülünç. Daha onlar çıkarıp sana bir şeyler verseler yeri!"

John Dashwood, "Ne demezsin, yerden göğe kadar hakkın var!" dedi. "Babamın benden istediği şey, senin dediğin gibi onlara yardımcı olmamdı herhalde. Şimdi bunu açıkça anlıyorum. Senin dediğin gibi, onların ellerinden tutup bir arka-direk olarak babama verdiğim sözü harfi harfine yerine getireceğim. Annem başka bir eve taşınırken elimden geldiğince yardım edeceğim ona. O zaman ufak bir eşya yardımı yapmak da yerinde olabilir."

Karısı, "Olur ya!" diye ona hak verdi. "Beri yandan bir şeyi aklından çıkarmaman gerekir. Babanla annen Stanhill'den Norland'a taşındıklarında, Stanhill'in tüm mobilyaları satılmıştı da porselenlerin, tabak ve örtü takımlarının hepsi elden çıkarılmamıştı. Bunlar olduğu gibi üvey annene kaldı şimdi. Demek ki yeni bir eve taşındığı zaman hiçbir eksiği olmayacak."

"Bu da az şey sayılmaz! Gerçekten hatırı sayılır bir miras! O tabak takımının bir kısmı bizde olaydı hiç de kötü olmazdı yani!"

"Evet, onların o porselen kahvaltı takımı bizimkinden iki kat daha güzel. Onların bundan böyle tutulabilecekleri evlere göre biraz aşırı güzel, bana sorarsan; ne yapalım, kısmet! Baban yalnızca onları düşünmüş. Kusura bakma, şunu da söylemeden geçemeyeceğim: Babana karşı özel bir gönül borcu besleyip isteklerini ille yerine getireceğim diye yırtınmanın hiç gereği yok. Çünkü bal gibi biliyoruz ki elinde olsa baban varını yoğunu *onlara* bırakacaktı!"

Bu iddiaya karşı çıkılamazdı. Karısının yürüttüğü mantık John Dashwood'un eğilimlerini kesin karar haline getirmişti. Zamanla genç adam, babasının karısıyla çocuklarına, Fanny'nin dediği şekilde yardım eli uzatmaktan ileri herhangi bir şey yapmanın tümüyle gereksiz, hatta yakışıksız olacağı sonucuna vardı.

Üçüncü Bölüm

Bayan Henry Dashwood, Norland Park'ta daha aylarca kaldı. Bu, bir an önce gitmek istemediğinden değildi. Kocasının ölümünün ilk acısı geçmiş, evin içinde gördüğü her şey onu eskisi gibi derin kederlere boğmaz olmuştu artık. Yavaş yavaş kendisini toparlayıp da acıklı anılarla kendi üzüntüsünü körüklemekten daha başka bir şeyler yapabilecek duruma geldiği zaman, konaktan taşınmak için sabırsızlanmaya ve durup dinlenmeden Norland dolaylarında uygun bir ev aramaya başladı. Bu sevgili yerden çok uzaklara gitmek ne de olsa imkânsızdı. Gelgelelim hem kendisinin rahat ve konfor anlayışına hem de en büyük kızı Elinor'un hesabına uygun düşen bir yer bulunamıyordu. Annesinden daha aklı başında ve gerçekçi olan genç kız, onun beğendiği birçok evi, bütçelerine göre fazla büyük bulduğundan geri çevirmişti.

Henry Dashwood, ölüm döşeğinde oğlu John'dan aldığı yardım vaadini karısına da söylemişti. Bu sözün içten-

liğine Henry kadar karısı da inanmış ve kızları adına pek sevinmişti. Yalnızca kendisi olsa 7.000 altından çok daha az bir paranın geliriyle rahat rahat geçinebilirdi. Kadıncağız bu duruma üvey oğlunun adına da seviniyor ve şimdiye dek onu cimri ve bencil bir insan sanıp haksızlık ettiği için kendi kendini suçluyordu. Kendisini ve üvey kız kardeşlerini el üstünde tutması genç adamın onları benimseyip onların iyiliğini düşündüğünü gösterirdi. Bayan Henry, John'un kendilerine karşı cömert davranmaya niyetli olduğuna uzun zaman inandı.

Üvey gelini Fanny'yi daha ilk baştan hiç gözü tutmamıştı. Aynı çatı altında altı ay oturmak ona karşı duyduğu küçümsemeyi büsbütün artırdı. Bayan Henry'nin bütün terbiyesine ve ince düşüncesine karşın kaynana-gelin bir arada belki bu kadar da kalamazlardı ya, ortaya çıkan özel bir durum, Norland'da kalabilecekleri kadar kalmanın kendileri için hayırlı olacağına Bayan Henry'yi inandırmıştı.

Bu durum, en büyük kızı Elinor ile gelini Fanny Dashwood'un erkek kardeşi arasındaki gitgide artan bağlılıktı. Edward Ferrars çok nazik ve sevimli bir gençti. Onu Fanny'nin Norland'a yerleşmesinden az sonra tanımışlardı ve genç adam o gün bugündür vaktinin çoğu kısmını konakta geçirir olmuştu.

Birçok anne böyle bir yakınlaşmayı çıkar yönünden destekleyebilirdi, çünkü Edward Ferrars çok zengin bir adamın büyük oğluydu. Birçok anne böyle bir yakınlaşmayı, hesaplı olduğu için önleyebilirdi; çünkü Edward'ın az bir gelir dışında bütün serveti annesinin yönetimindeydi.

Ne var ki Bayan Henry bu tür hesapların hiçbirini bilmezdi. Edward Ferrars iyi bir çocuğa benziyor ve kendi kızını seviyordu, Elinor da bu sevgiye karşılık veriyordu ya, Bayan Henry için bu kadarı yeterdi. Huyları birbirine uygun düşen herhangi bir çiftin mali durumları birbirine uygun değil diye ayrılmaları Bayan Henry'nin bütün inanç-

larına aykırıydı. Hele Elinor'un üstünlüklerinin her gören tarafından kabul edilemeyeceğine aklı hiç kesmiyordu.

Edward Ferrars'ı onlara sevdiren, güzelliği ya da cerbezesi olmamıştı. Edward yakışıklı bir genç değildi ve çok çekingen olduğundan ancak yakın tanıdıklarının yanında açılıp kendini belli edebilirdi. Sıkılganlığını bir kez yendikten sonra temiz yürekli, sıcakkanlı bir insan olduğu her davranışından anlaşılırdı. Zekiydi ve gördüğü öğrenim bu zekâyı daha da parlatmıştı. Gene de yetenek ve eğilim yönünden annesinin ve kız kardeşinin kurduğu hayalleri gerçekleştirebilecek bir genç değildi. Onlar Edward'ın sivrilip parlamasını, seçkin ve ünlü bir kişi olmasını istiyorlardı - ne yönden ve hangi alanda olursa olsun! Annesi onun siyasal hayata atılıp parlamentoya girmesini ya da günün büyük adamlarından biriyle işbirliği yapmasını diliyordu. Fanny Dashwood da katılıyordu bu dileğe. Ne var ki bu arada, bu parlak hayallerin birinden biri gerçekleşsin diye bekledikleri sırada, Edward hiç diğilse şöyle şık bir "baruş fayton" sahibi olaydı Fanny az çok avunurdu. Gel gör ki Edward'ın ne büyük adamlarda gözü vardı ne de "baruş fayton"larda. Onun bütün dileği sıcak bir yuva kurup sessiz sedasız, huzur dolu bir ömür sürmekti. Neyse ki onun küçüğü olan erkek kardeşi, anasının ve kız kardeşinin hayallerini gerçekleştirmek yönünden daha ümit vericiydi.

Edward Ferrars, Norland Park Konağı'na geldikten haftalar sonra Bayan Henry'nin dikkatini çekebildi. Hanımcağız o sıralarda öyle acılıydı ki çevresindekileri gözü görmüyordu. Önceleri yalnızca Edward'ın sessiz ve kendi halinde bir genç olduğunu gördü ve bundan hoşlandı. Edward sırasız gevezeliklerle onu rahatsız etmiyordu.

Sonra bir gün Elinor'un, Edward'la Fanny'nin arasındaki farka dair söylediği birkaç söz, onun dikkatini genç adamın üzerine çekti. Bu fark Bayan Henry'nin Edward'ı beğenmesine yetti.

"Bu bile yeter, Elinor! Onun Fanny'ye benzemediğini söyledin ya - yeter. Bu, onun ne kadar iyi huylu olduğunu gösterir. Onu şimdiden seviyorum."

Elinor, "Onu daha iyi tanıdıkça hoşlanacağınızı sanıyorum," dedi.

Annesi, "Hoşlanmak mı?" diye gülümsedi. "Beğendiğim bir insana karşı sevgiden daha hafif bir duygu besleyemem ki ben."

"Saygı duyabilirsiniz."

"Saygıyla sevgiyi ayırt etmesini ben henüz öğrenemedim."

Bayan Henry Dashwood şimdi Edward'ı daha iyi tanımak için seferberliğe girişti. Davranışlan candan ve sevimli olduğundan genç adamın sıkılganlığını az zamanda ortadan kaldırdı. Bayan Henry bu gencin bütün üstünlüklerini görmekte gecikmedi. Onun böyle göze girmesinde Elinor'u sevmesinin payı olabilirdi. Her ne olursa olsun, Bayan Henry, Edward'ın değerli bir genç olduğuna artık inanmıştı. Onun sessizliği ve çekingenliği bile, bir kıza kur yapan bir gençten daha bambaşka bir davranış beklediği halde, bir kusur olmaktan çıktı; çünkü genç adamın gerçekte sevgi dolu, sıcakkanlı bir insan olduğunu öğrenmişti.

Edward'ın Elinor'a karşı olan davranışlarda tek bir sevgi belirtisi sezer sezmez Bayan Henry, onların birbirlerine ciddi bir aşkla bağlı olup çok yakın zamanda evleneceklerine kesin gözüyle bakmaya başladı.

Ortanca kızına, "Marianneciğim," dedi, "birkaç aya kadar Elinor'un evleneceğini sanıyorum. Onu çok arayacağız elbet; ama ne yapalım - o çok mutlu olacak ya, sen ona bak."

"Ah, anneciğim, ne yaparız biz onsuz?"

"Güzelim, gerçekte ayrılmış olmayacağız ki! Birbirimize topu topu birkaç kilometre uzaklıkta oturacağımızdan Tanrı'nın her günü görüşebileceğiz. Sen de bir ağabey

kazanmış olacaksın; seni seven gerçek bir ağabey. Edward'ın çok duygulu bir çocuk olduğuna bütün kalbimle inanıyorum... Ne o, Marianne, kaşlarını çatıyorsun; Elinor'un yaptığı bu seçimi doğru bulmuyor musun yoksa?"

Marianne, "Belki de biraz şaşkınlıkla karşılıyorum," dedi. "Edward çok iyi çocuk; çok seviyorum onu. Gene de... ne bileyim... benim düşündüğüm gibi bir genç... bir eksik yönü var... tipi öyle çarpıcı değil... ablamın gönlünü kazanabilecek olan erkekte beklediğim zariflik onda yok. Gözlerinden mertlik ve zekâsını belirten kıvılcımlar çakmıyor! Bütün bunların yanı sıra, korkarım ki, gerçek bir zevk sahibi de değil, anneciğim. Müzik delisi değil. Gerçi Elinor'un çizdiği resimleri beğeniyor, ama resimlerin değerini anlayan bir insanın beğenisi değil bu. Elinor'un resimleriyle durmadan ilgileniyor ilgilenmesine de bu konuyu hiç bilmediği gene de anlışılıyor. Bir âşığın beğenisi bu - sanatseverin beğenisi değil. Oysa benim tatmin olmam için âşığın sanatseverle kaynaşması gerek. Zevki her yönden benimkiyle bağdaşmayan bir erkekle ben mutlu olmam. Benim seveceğim erkek bütün duygularıma girebilmeli; aynı kitaplarla, aynı müzikle sarhoş olabilmeliyiz ikimiz de... Ah, anneciğim, dün gece Edward bizlere kitap okurken ifadesi nasıl sönük, nasıl dümdüzdü! Elinor adına içim sızladı, inanın bana. Oysa Elinor'un kılı bile kıpırdamadı; sanki hiçbir şeyin farkında değildi. Bense yerimde duramıyordum. Her zaman beni deliye döndüren o güzelim satırların öyle sonsuz bir durgunluk, o denli korkunç bir kupkurulukla okunuşunu dinlemek!..."

"Gerçekten de, şöyle sade ve zarif bir düzyazı seçip okuyaydı daha hakkını verebilirdi. Ben içimden öyle geçiriyordum ya, sen ille Cowper'i okusun diye direttin."

"Yok, anneciğim, yok - bir insan ki, Cowper'i okurken bile açılıp heyecana gelmez!... Her neyse, zevklerin farklı olabileceğini kabul etmemiz gerek. Elinor benim kadar

duygulu olmadığına göre Edward'daki bu eksikliğin üstünde durmayıp onunla mutlu olabilir. Gel gör ki onu seven ben olsaydım, o şiirleri o denli duygusuzca okuduğunu duymak beni içimden çökertirdi. Anneciğim, insanları tanıdıkça, gerçekten sevebileceğim gibi bir erkeği ömür boyu bulamayacağıma inanır oluyorum. Öyle çok şey bekliyorum ki çünkü! Benim seveceğim erkekte Edward'ın bütün üstünlükleri bulunduğu gibi, tipi ve davranışları da her yönden çekici ve büyüleyici olup karakterinin iyiliğini süsleyebilmeli."

"Güzelim, unutma ki daha on yedi yaşında bile değilsin. Mutluluktan umudunu kesmen için vakit henüz çok erken. Sen niçin annenden daha az şanslı olasın? Marianne'im benim - dilerim Tanrı'dan, senin kaderin yalnızca tek bir yönden anneninkine benzemesin!"

Dördüncü Bölüm

Marianne, "Elinor," dedi, "Edward'ın resimden hiç anlamayışı ne kadar kötü!"

Ablası, "Resimden hiç mi anlamıyor?" diye sordu. "Niçin böyle düşünüyorsun? Kendisi resim çizmiyor, ama başkalarının çizdiklerinden anlıyor. Gerçi bu yönden kendini yetiştirmeye pek fırsat bulamamışsa da doğuştan ince zevkli olduğuna inanabilirsin. Ders almış olsa herhalde çok iyi resim çizerdi. Bu konularda kendi bilgi ve düşüncesine o kadar az güveniyor ki herhangi bir resim üzerine fikir yürütmekten çekiniyor. Gene de doğuştan ince ve sade olan zevki ona genellikle çok iyi kılavuzluk ediyor."

Marianne ablasını kırmaktan çekindiği için konu üzerinde başkaca konuşmadı. Ne de olsa Elinor'un söz ettiği ince ve sade zevk kendisinin "zevk" deyince anladığı ve gerçek zevkin tek ölçüsü olarak kabul ettiği beğeni sarhoşluğundan çok uzaktı. Gene de Marianne, ablasının bu yanlı-

şını gizli bir gülümseyişle karşılarken, böyle bir yanılmaya neden olan körkütük aşkı alkışlamaktan geri kalmıyordu.

Elinor sözüne devamla: "Umarım sen onu genel olarak zevksiz bulmuyorsundur, Marianne," dedi. "Daha doğrusu bulmadığına inanıyorum, çünkü ona karşı çok yakın davranıyorsun. Oysa zevksiz bulsan onu hiç çekemez, terbiyeli davranmakta bile güçlük çekerdin."

Mariannecik ne diyeceğini bilemedi. Ablasını gücendirmeyi dünyada istemezdi. Beri yandan yalan söylemenin de yolu yoktu. Sonunda, "Elinorcuğum, eğer onu senin sevgine orantılı olarak övmüyorsam sakın darılma," diye karşılık verdi. "Onun kafasının, duygularıyla zevklerinin inceliklerini senin kadar yakından tanımaya fırsat bulamadım ki! Gene de onun dünyanın en aklı başında, en iyi yürekli insanlarından biri olduğuna inanıyorum. Son derece iyi huylu, altın gibi bir insan."

Elinor hafif bir gülümseyişle, "Onu en candan sevenler bile böyle bir övgüden hoşnut kalırlar," dedi. "Onu daha başka nasıl övüp göklere çıkarabilirdin, anlayamıyorum..."

Marianne, ablasının gönlünü böyle kolaylıkla hoş edebildiğine pek sevinmişti.

Elinor, "Onu biraz yakından tanıyıp da rahat konuşmasını dinleyen onun aklı başında ve iyi yürekli biri olduğundan şüphe edemez sanıyorum," dedi. "Zekâsının parlaklığıyla karakterinin sağlamlığı ilk bakışta anlaşılmıyorsa, bunun nedeni çekingenliği yüzünden çoğu zaman sessiz durmasıdır. Ne var ki sen, gerçekten altın gibi bir insan olduğunu bilecek kadar onu tanıdın. Bununla birlikte mizacının, senin deyiminle, daha ince yönlerini benim kadar yakından tanımak fırsatını bulamadığın doğrudur. Sen annemi avutmakla uğraşırken Edward'la benim çok zaman baş başa kaldığımız oldu. Onu sık sık gördüm; sanat ve edebiyat konusundaki düşünce ve duygularını dinleyip in-

celedim. Genel olarak şu kadarını ileri sürmeye cesaret gösteriyorum: Edward iyi bir kültür almış; okumayı son derece seviyor; canlı bir hayal gücü var; görüşleri yerinde ve sağlam; zevkiyse çok ince ve yüksek. İnsan nasıl onu tanıdıkça daha yakışıklı ve kibar bulmaya başlıyorsa, kafa, duygu ve zevk yönündeki üstünlüklerini de tanıdıkça öğreniyor. İlk bakışta gerçekten insanı sarmıyor; tipine de pek yakışıklı denemez. Ancak zamanla insan onun gözlerinin olağanüstü anlamlı, yüz ifadesinin de pek sevimli olduğunu seçiyor. Ben artık onu öyle iyi tanıyorum ki enikonu güzel buluyorum. Sen ne dersin bu işe, Marianne?"

"Ben de onu şu anda güzel bulmasam da yakında güzel bulmaya başlayacağım, derim, Elinor. Sen, onu bir ağabey gibi sevmemi söylediğin zaman, karakteri gibi yüzünü de kusursuz bulmaya başlayacağım."

Bu sözler Elinor'u irkiltti ve genç kız Edward'dan söz ederken kendini unutup aşırı bir candanlıkla konuştuğuna pişman oldu. Edward'ı çok beğeniyordu. Onun da kendini çok beğendiğine inanıyordu. Gene de aralarında bir şey varmış gibi bir görüşü benimseyebilmesi için daha kesin kanıtlar isterdi. Marianne'le annelerinin, bugün akıllarından geçirdikleri şeye yarın inandıklarını biliyordu. Onlar için bir şeyi dilemek demek umutlanmak demekti; umutlanmak da o şeye oldubitti gözüyle bakmak!

Elinor kız kardeşine gerçek durumu anlatmaya çalıştı:

"Onu çok, pek çok beğendiğimi ve saydığımı yadsımaya kalkışacak değilim!" dedi. "Ondan çok hoşlanıyorum."

Marianne birden parlayarak onun sözünü kesti: "Saymak mı? Hoşlanmak mı? Katı yürekli Elinor! Hatta katı yürekliden de kötü! Sıcakkanlı olmaktan utanan Elinor! Saymak, hoşlanmak gibi lafları hele bir daha ağzına al - o saat seni bırakır giderim!"

Elinor gülmekten kendini alamadı.

"Özür dilerim, canım! Kendi duygularımdan böyle serinkanlılıkla söz ederek seni kızdırmak istemedim. Duygularımın sözlerimden daha sıcak ve güçlü olduğuna inanabilirsin. Daha doğrusu onun üstünlüğünün ve kendi ümitlerinin gerektirdiği kadar güçlü... Yalnız bu konuda aklımın başımdan on karış havalanmaması şartıyla... İşte olup olacağı bu. Daha ileri bir durum düşünmemelisin. Onun beni sevdiğini kesinlikle ileri süremem. Öyle zamanlar oluyor ki onun beni pek fazla sevmediğinden kuşkulanıyorum. Onun bu konudaki duygularını tümüyle öğrenmeden kendi duygularımı körüklemekten çekiniyorsam elbet şaşmazsın. Boş yere umutlara kapılıp çürük iddialarda bulunmak istemiyorum. Gerçekte onun sevgisinden hemen hemen hiç şüphem yok ya, ortada sevgiden başka hesaba katılacak noktalar da var. Edward bağımsız bir insan olmaktan çok uzak. Annesinin karakterinin içyüzünü bilemeyiz. Yalnızca Fanny'nin anlattıklarına bakılırsa pek öyle iyi huylu, geçimli bir hanım olmasa gerek. Edward, zengin ya da soylu olmayan bir kız olmaya kalkışırsa yoluna birçok güçlükler çıkacağını elbet bilmez değildir."

Marianne, annesiyle kendisinin kurduğu hayallerin gerçeği bu denli geride bırakmış olduğunu anlayınca şaşıp kaldı.

"Demek aranızda bir söz bile yok ha!" dedi. "Ama yakında olur. Gene de bu gecikmeden doğabilecek iki güzel sonuç var. Bir kere ben, seni hemencecik elimden kaptırmamış olacağım. İkincisi de Edward senin en sevdiğin sanat dalındaki zevkini geliştirmeye daha çok fırsat bulacak; ki bu, sizin gelecekteki mutluluğunuzun temel direğidir. Ah, senin resim konusundaki üstün yeteneğinden esinlenerek o da resme başlasa ne tatlı olur!"

Elinor kız kardeşine gerçeği söylemişti. Edward'la arasındaki durumu Marianne'in sandığı kadar olumlu göremiyordu. Edward'ın üzerine kimi zaman öyle bir durgunluk geliyordu ki bu, ilgisizlik değilse bile hemen hemen aynı derecede umut kırıcı bir şeye işaretti. Genç adamın sık sık kapıldığı bu neşesizlik, onun mali yönden annesinin eline bakmasına ve bu yüzden de aşkını gerçekleştirmesinin yasak olmasına yorulabilirdi. Elinor, Edward'ın şu sırada annesinin evinde rahat etmediğini ve kendi evini kurabilmesi için de annesinin dileklerine uyarak yüksek bir mevki edinmesinin kaçınılmaz olduğunu biliyordu.

Bunu bildiği sürece bu konuda rahat olmak da Elinor'un elinde değildi. Annesiyle ortanca kardeşi, Edward'ın sevgisinin evlenmeyle sonuçlanacağına hâlâ inanıyorlardı. Gelgelelim Elinor buna bel bağlamaktan çok uzaktı. Hatta günler geçtikçe Edward'ın sevgisinin anlamı daha belirsiz olup çıkar gibiydi. Öyle ki zaman zaman genç kız bu sevginin arkadaşlıktan başka bir şey olmadığına inanarak üzüntü dolu dakikalar yaşıyordu.

Beri yandan gerçek anlamı ne olursa olsun Edward'ın Elinor'a duyduğu sevgi, ablası Fanny'yi kaygılandırmaya ve aynı zamanda kabalaştırmaya yetmişti. Genç kadın ilk fırsatta kaynanasına bu konuda hakaret etmekten geri kalmadı. Erkek kardeşini bekleyen parlak gelecekten, annesi Bayan Ferrars'ın iki oğluna da çok yüksek ailelerden kız almak kararından ve Edward'ı *avlamaya* çalışan kızların başına gelebilecek tehlikelerden öyle anlamlı bir biçimde söz etti ki Bayan Henry Dashwood bu taşları anlamazlıktan gelemediği gibi kendini tutmaya da kalkışmadı. Duyduğu küçümsemeyi belirten bir yanıt vererek hemen odadan çıktı. Kararı konaktan bir an önce taşınmaktı. Böyle birdenbire kalkışma ne denli pahalı ve külfetli olursa olsun, sevgili Elinor'unu bu tür taşlardan en yakın zamanda kurtaracaktı.

O arada postadan çıkan bir mektup çok sıralı bir öneriyi ona iletti. Devonshire'da mal mülk sahibi, kalburüstü bir beyefendi olan bir akrabası ona konağının yakınındaki küçük bir evi çok uygun şartlarla kiralamayı öneriyordu. Mektup mal sahibinin kendisindendi ve tam dostça bir dille yazılmıştı. Beyefendi, Bayan Dashwood'un ev aradığını duymuştu. Gerçi kendi verebileceği ev küçük bir köy eviyse de, yeri beğenilirse gerekli olan bütün ek ve değişiklikler yapılabilirdi. Ev sahibi, evi ve bahçeyi ince ince anlattıktan sonra Bayan Dashwood'dan kızlarıyla birlikte kendi evi olan Barton Park'a gelmesini ve Barton Cottage'i görmesini rica ediyordu.

Adamcağız onları rahat ettirmeyi yürekten diler gibiydi. Mektup öyle candan yazılmıştı ki Bayan Dashwood'u, hele daha yakın akrabalarının soğukluğundan yaralanmış olduğu şu sırada, sevindirmemesi düşünülemezdi.

Bayan Dashwood bu konuda düşünmek ya da soruşturma yapmak için zaman yitirmedi. Kararını, daha mektubu okurken verdi. Barton'ın, Sussex ve Norland'dan Devon kadar uzak bir yerde oluşu daha birkaç saat önce bütün iyi yönlerini gölgede bırakabilecekken şimdi başlıca üstünlüğü olup çıkmıştı. Norland dolaylarından ayrılmak bir felaket değildi artık: Arzulanan bir şeydi; gelinin konuğu olarak kalmanın yanında, gitmek bir nimetti; yürekten sevdiği bu yerin başında böyle bir hanım bulunduğu sürece uzaklık, yakınlıktan yeğdi.

Bayan Dashwood, kuzeni Sir John Middleton'a o saat yanıt yazarak teşekkürlerini ve nazik önerisini olumlu karşıladığını bildirdi. Sonra yanıtını postalamazdan önce, kızlarının da onayını sağlamak amacıyla, mektupların ikisini de onlara gösterdi.

Elinor başlangıçtan beri, eski tanıdıklarının arasında kalmaktansa Norland'dan biraz uzakça bir yere yerleşmenin daha uygun olacağını düşünüyordu. Bu yüzden, anne-

sinin Devon'a taşınmak tasarısına karşı çıkamazdı. Sonra Sir John'un söylediği ev öyle sade, kirası da öyle umulmadık derecede ucuzdu ki bu yönlerden de ses çıkarılamazdı.

İşte böyle, gerçi bu tasarı genç kızın hiç gönlünü okşamıyordu ve kendisi Norland'dan bu denli uzaklara gitmeyi istemiş değildi, gene de annesini, Sir John'a yazdığı mektubu postalamaktan alıkoymaya kalkışmadı.

Beşinci Bölüm

Bayan Dashwood, yanıtı gönderir göndermez üvey oğlu ile gelininin karşısına geçerek kendine ev bulduğunu ve onların artık daha fazla rahatsız etmeyeceğini haber vermek zevkini tattı.

Sözleri şaşkınlık yarattı. Fanny hiçbir şey söylemedi. John'sa terbiyeli davranarak, onların Norland'dan pek uzaklara gitmeyeceklerini umduğunu söyledi. Bayan Dashwood, Devonshire'a gittiğini söyledi ve bu yanıtı verebilmek onu içten içe sevindirdi.

Bunu duyan Edward, hızla ona doğru döndü ve onun çok iyi anladığı şaşkınlık ve kaygı dolu bir sesle, "Devon ha!" dedi. "Gerçekten ta oraya mı gidiyorsunuz? O kadar uzaklara! Devon'ın neresine?"

Bayan Dashwood, Barton'ın nerede olduğunu anlattı. Exeter'in altı-yedi kilometre kuzeyine düşüyordu.

"Basit bir köy evi; gene de orada birçok dostumu ağırlayabileceğimi umuyorum. Kolaylıkla bir-iki oda ekle-

yebiliriz. Dostlarım onca yolu göze alıp beni görmeye gelirlerse benim de başımın üzerinde yerleri olduğunu göreceklerdir."

Sonra Bayan Dashwood, John'la Fanny'yi, candan bir tavırla Barton'a çağırdı. Hele Edward'ı çağırışı daha bile candandı. Gerçi gelininin o ağır sözleri üzerine Norland'dan bir an önce uzaklaşmaya karar vermişti, ama bu sözlere neden olan konuyla ilgili düşüncelerinde hiçbir değişiklik olmamıştı. Edward'ı böyle özel olarak çağırmakla Bayan Dashwood, gelininin bu konudaki düşüncesini hiç umursamadığını göstermek istiyordu.

John Dashwood, üvey annesinin çok uzakta ev tutması yüzünden eşyaların taşınmasında pek yardımcı olamayacağına son derece üzüldüğünü tekrar tekrar söyledi. Bu duruma gerçekten canı sıkılmıştı. Öyle ya, babasına verdiği söze karşılık yapmaya niyetlendiği tek yardım da bu yüzden imkânsızlaşıyordu...

80

Eşyaların hepsini deniz yoluyla gönderdiler. Zaten çoğu örtü ve çarşaf, tabak ve sofra takımlarıyla kitaplardan ve Marianne'e ait olan güzel bir piyanodan ibaretti.

Fanny Dashwood denklere bakıp bakıp göğüs geçirmekten kendini alamadı. Kaynanasının geliri kendilerininkine oranla bu denli az olduğuna göre, böyle güzel eşyalara sahip olmasını, zorla değil ya, içi kaldırmıyordu.

Bayan Dashwood, Barton'daki evi yıllığına kiralamıştı. Ev döşeli ve hazırdı. Ev sahibiyle kiracı arasında hiçbir anlaşmazlık çıkmadı. Bayan Dashwood'un şimdi, batıya doğru yollanmazdan önce, taşıyamayacağı bazı şeyleri satmaktan ve yanına kaç adam alacağını kararlaştırmaktan başka işi kalmamıştı. Aklına koyduğu işleri çarçabuk yapmak huyunda olduğundan bunları da bir çırpıda aradan çıkardı.

Kocasının ona bıraktığı atları ölümden az sonra satmıştı. Şimdi arabasını da satmak için bir fırsat çıkınca, büyük kızının sözünü dinledi ve elinden çıkarmaya karar verdi. Kendisine kalsa, kızlarının hatırı için arabayı alıkoyardı ya, Elinor'un sağduyusu daha baskın çıktı. Böylelikle, kullanacakları hizmetçilerin sayısı da üç olarak sınırlandı. Bu iki kadınla bir erkeği Norland'daki eski adamlarının arasından seçtiler.

Erkek uşakla kadınlardan biri, evi hanımların gelişine hazır etmek üzere hemen Devon'a yollandı. Bayan Dashwood, Leydi Middleton'ı hiç tanımadığından, önce Barton Park'a inip konuk olmaktansa doğrudan kendi evine gitmek istiyordu. Sir John'un ev konusunda yazmış olduklarına da gözü kapalı inandığı için gidip bakmak gereğini hiç duymamıştı. Norland'dan bir an önce ayrılmak isteğinin sönmesini de gelininin bu durumdan duyduğu gözle görülür sevinç önlüyordu. Fanny'nin üvey kaynanasına taşınmasını geciktirsin diye dilinin ucuyla yaptığı zoraki ricalar, içindeki sevinci gizlemiyordu.

John Dashwood'un babasına verdiği sözü tutmasının işte şimdi tam sırasıydı. Mirasa ilk konduğunda bu işi yapmamış olduğuna göre, bu ev taşınması çok uygun bir fırsat sayılabilirdi. Gelgelelim çok geçmeden Bayan Dashwood'un bu yöndeki bütün umutları kırıldı ve kadıncağız üvey oğlunun yapacağı yardımın onlara altı aydan beri bakmış olmasından ibaret kalacağını konuşmalarından anladı. Ev döndürmenin gitgide pahalılaşmasından ve mevki sahibi bir erkeğin durmadan para harcamak zorunda olmasından öyle sık sık dem vuruyordu ki, başkasına para vermeyi düşünmek şöyle dursun, kendisinin paraya ihtiyacı var gibiydi.

Sir John Middleton'ın ilk mektubunun Norland'a gelişinden birkaç hafta sonra, yeni evlerindeki bütün hazırlıklar sona erdiğinden, Bayan Dashwood'la üç kızı yola çıktılar.

O kadar çok sevdikleri Norland Park Konağı'ndan ayrılırken dökülen gözyaşlarının hesabı yoktu! Bir akşam önce konağın çevresinde tek başına dolaşırken Marianne, "Sevgili, ah sevgili Norland!" demişti. "Senin ayrılığına ne zaman alışacağım? Başka bir evi yuvam diye benimsemeyi ne zaman öğreneceğim? Ah, mutlu yuva, sana şimdi böyle karşıdan bakarken içimin nasıl kan ağladığını biliyor musun? Belki de buradan son bakışımdır bu sana! Ya siz, çok iyi bildiğim ağaçlar... Sizler de hiç değişmeyeceksiniz. Bizim gidişimiz yüzünden bir tek yaprağınız bile sararmayacak; bizim yokluğumuzdan bir tek dalınız kurumayacak. Yok, olduğunuz gibi kalacaksınız; uyandırdığınız zevk ve özlemden habersiz. Gölgenizde gezenlerin başından geçenler umurunuzda bile değil! Ancak, biz gidince sizin sefanızı kim sürecek?"

Altıncı Bölüm

Ruhları çok kararmış olduğundan yolculuklarının ilk bölümü sıkıntılı ve zor geçti. Gelgelelim sona doğru, bundan böyle yaşayacakları yörenin manzaralarına karşı duydukları ilgi içlerindeki sıkıntıyı dağıttı. Hele Barton Vadisi'ni görünce neşeleri iyice yerine geldi. Burası zümrüt gibi çayırları ve gür korularıyla verimli bir köşeydi; vadinin içindeki kıvrım yolda bir buçuk kilometre kadar yol gittikten sonra kendi evlerine vardılar. Öndeki bahçeleri küçük, yeşil bir avludan ibaretti ve derli toplu bir parmaklığıyla kapısı vardı.

Barton Cottage küçük olmakla birlikte rahat, kutu gibi bir evdi. Yalnız tipik bir köy evi sayılmazdı, çünkü biçimi girintisiz çıkıntısız, damı da saz değil, tuğla döşeliydi; pencere panjurları yeşil boyalı olmadığı gibi duvarlara da hanımelleri sarılmamıştı! Dar bir koridor evin içinden geçip arka bahçeye çıkıyordu. Sokak kapısından girince iki

yanda iki oturma odası, geride de çalışma odalarıyla merdiven vardı. Dört yatak odasıyla iki tavan arası, evin geri kalan kısmını meydana getiriyordu. Yapı henüz yeni ve iyi durumdaydı.

Norland'la kıyaslanınca nasıl da küçük ve basit kalıyordu! Ne var ki Norland'ı hatırlayınca beliren gözyaşları, eve girince silindi. Kendilerini karşılayan hizmetçilerin sevinci onları yüreklendirdi, hepsi de ötekilerin hatırı için neşeli durmaya karar verdiler.

Eylülün tam başlangıcıydı ve mevsim güzel gidiyordu. Önce böyle güzel havada görünce eve kanları kaynadı ve bu, onların Barton Cottage'i temelli sevmelerine yaradı.

Evin yeri iyiydi. Arkasında, iki yanda yüksek tepeler vardı. Bunların kimi kırlık, kimi de koruluk ve tarlalıktı. Barton köyünün ana bölümü bu tepelerden birinin üstüne kurulmuştu ve evin pencerelerinden pek güzel bir görünüşü vardı. Ön tarafın manzarası bütün vadiyi ve gerideki sırtları içine aldığından daha genişti.

Bayan Dashwood evin büyüklüğüyle döşemesinden genel olarak hoşnut kaldı. Gerçi daha başka bir yaşam tarzına alışık olduğundan yeni yeni birçok eşya satın alması zorunluydu. Ne var ki bu, onun için bir zevkti ve şu sırada evini süsleyip şıklaştırmaya yetecek kadar hazır parası da vardı.

"Evin kendine gelince, bizler için çok küçük olduğu ortada," diyordu. "Gene de şimdilik yerleşebileceğimiz kadar yerleşelim, çünkü bu mevsimden sonra herhangi bir değişiklik ve ek yaptırtamayız. Belki ilkbahara, elim bollanırsa yeni bir bölme filan çıkabiliriz. Burada gelecekte vereceğimiz toplantılara göre şu oturma odalarının ikisi de çok küçük. Koridorun bir bölümünü bunlardan birine eklemeyi, öbür oturma odasının da bir bölümünü katarak büyük bir salon elde etmeyi düşünüyorum. İkinci oturma odasının geri kalan bölümünü antre diye kullanırız. Sonra

kendimiz için yeni bir oturma salonu çıkmak, yukarı kata da bir yatak odasıyla tavan arası daha yaptırtmak zor olmasa gerek. Böylece eli yüzü düzgün bir evimiz olur. Merdivenimizin daha güzel olabilmesini isterdim ya, her şey dört başı mamur olmuyor ki! Gene de merdiveni genişletmek atla deve olmasa gerek. Hele bir bahar gelsin; elimde ne kadar para oynadığına bakarın da bu işleri ona göre tasarlarız."

Bütün bu işler, ömründe bir köşeye üç kuruş koymamış olan bir kadının beş yüz altın yıllık gelirinden biriktirdiği paralarla yapılacaktı! Neyse ki, bu arada evi olduğu gibi kabul etmek akıllılığını gösterdiler. Her biri kendi odasını yerleştiriyor ve kitaplarıyla özel eşyalarını çevreye dağıtarak kendine bir yuva yaratmaya yelteniyordu. Marianne'in piyanosu yerli yerine yerleşmiş, Elinor'un resimleri de oturma odasının duvarlarına asılmıştı.

Ertesi sabah kahvaltıdan sonra onlar bu işlere dalmışken içeri ev sahipleri girerek, "Barton'a hoş geldiniz," dedi ve kiracılarının bütün eksiklerini şimdilik kendi evinden sağlamayı önerdi.

Sir John Middleton kırk yaşlarında, yakışıklı bir erkekti. Bir zamanlar onları Stanhill'de ziyaret etmişti. Ne var ki bu çok eskidendi, genç yeğenleri onu hiç hatırlamıyorlardı. Yüzü de davranışları da mektubundaki ifade gibi candan ve dosttu. Onların geldiklerine gerçekten sevinmiş gibiydi ve onları rahat ettirmek için elinden geleni yapmaya can atıyordu. Kendisinin ve karısının, kiracılarıyla sık sık görüşmek istediklerini birçok kere söyledi ve yeni evlerine iyice yerleşinceye kadar yemeklerini Barton Park'ta yemelerini öyle candan diledi ki, bu konudaki ısrarları biraz aşırı kaçmakla birlikte karşısındakileri tedirgin etmedi.

Sir John'un gösterdiği bu yakınlık sözde kalmadı. Gidişinden yarım saat sonra konaktan kiracılara bir sepet dolusu meyve ve sebze geldi ve bunu akşama doğru gönderi-

len av etleri izledi. Sonra Sir John kiracılarının bütün mektuplarını kendi eliyle götürüp getirmekte direndiği gibi, her gün kendi gazetesini onlara göndermek zevkinden onu yoksun bırakmamalarını da rica etti.

Leydi Middleton da kocasıyla çok nazik bir selam göndererek yerleşmenin ilk telaşesi geçer geçmez Bayan Dashwood'u görmeye geleceğini bildirdi. Bu habere aynı derecede nazik bir çağrıyla karşılık verilmesi üzerine Leydi Hazretleri hemen ertesi gün hoş geldine geldi.

Anne Dashwood'la üç kızı, yeni evlerindeki rahat ve mutlulukları yönünden çok önemli olan bu hanımı görmeye can atıyorlardı. Genç kadının zarifliği ve güzelliği onları hoşnut bıraktı. Leydi Middleton olsa olsa yirmi altı-yirmi yedi yaşındaydı. Güzel bir yüzü, uzun bir boyu, göz dolduran bir endamı vardı ve davranışları da kibardı. Kocasının hiç umursamadığı etikete o çok dikkat ediyordu. Ne var ki kocasının candan ve açıkyürekli davranışlarından da bir şeyler kapsa daha iyi olabilirdi. Çünkü zamanla, kusursuz terbiyesine karşın uzak, soğuk bir insan olduğu ve beylik konuşmalar dışında pek söyleyecek bir şeyi bulunmadığı anlaşılıyor ve ilk uyandırdığı hayranlık biraz külleniyordu.

Neyse ki o sabah laf konusu bulmakta sıkıntı çekilmedi. Sir John gevezeliği seven bir adamdı. Leydisi de, yanında en büyük çocuğu olan altı yaşlarındaki oğlunu getirmek gibi akıllıca bir yola başvurmuştu. Kısacası, hanımların darda kalınca hemen el atabilecekleri bir konu var demekti. Öyle ya, çocuğun adı ve yaşı sorulacak, güzelliği övülecekti. Çocuk anasına sokulup başını önüne eğerek sessiz dururken ona yöneltilen soruları Leydi Hazretleri yanıtlıyordu ve evde şamatasından geçilmeyen yumurcağın konuklukta böyle utangaç kesilmesine şaşıp kalacaktı.

Bütün resmi konukların, konuşma konusu sağlamak üzere yanlarında bir küçük çocuk bulundurmaları zorunlu

kılınmalıdır. Nitekim bu kez küçük Middleton'm en çok annesine mi yoksa babasına mı benzediğine ve bu benzerliklerin ne yönde olduğuna karar vermek tam on dakika sürdü. Çünkü herkes elbette ayrı düşüncedeydi ve öbürlerinin düşüncelerine şaşıp şaşıp kalıyordu!

Dashwood'lara, Middleton'ların öteki çocukları üzerinde de tartışma yapabilme fırsatı çıkmakta gecikmedi. Çünkü Sir John, onlardan ertesi gün parkta yemek yemeleri konusunda söz almadan bir yere kımıldamadı!

Yedinci Bölüm

Barton Park ile Barton Cottage'in arası yarım kilometreden fazlaydı. Dashwood'lar vadiye ilk girişlerinde konağın yakınından geçtikleri halde bir sırtın ardında kaldığından görememişlerdi. Konak geniş ve güzeldi ve Middleton'ların yaşayış tarzı hem konukseverlik hem de inceliklerle doluydu. Bunlardan birincisi Sir John'un gönlüne göreydi; ikincisi de eşinin! Evlerinde yatılı konukları hemen hiç eksik olmazdı. Yörede onlar kadar her türlü dost ve konuk ağırlayan çift yoktu. Ve bu, ikisinin de mutluluğu için gerekliydi. Çünkü karıkoca huy ve davranış yönünden ne denli birbirlerinden ayrı olurlarsa olsunlar, bir yönden benzeşiyorlardı: Boş vakitlerini değerlendirecek hiçbir merak ve zevkleri olmadığından, eş dost arasında olmadıkları zaman kendilerini oyalayacak pek az şey buluyorlardı.

Sir John av meraklısıydı, karısı da bir anne. Biri ava çıkıyor, öbürü çocuklarını şımartıyordu. Tek merakları bunlardı. Leydi Middleton'ın çocuklarını yılın on iki ayı

şımartabilme gibi bir imkânı vardı. Oysa Sir John yılın ancak yarısında avlanabiliyordu. Neyse ki tanıdıklarla yürüttükleri aralıksız gidip gelmeler açıklarını kapayarak Sir John'un dost mizacını beslediği gibi Leydi'sine de terbiye ve zarifliğini kullanıp gösterme fırsatı veriyordu.

Leydi Middleton kurduğu sofraların güzelliğiyle ve evini kusursuz olarak döndürmekle övünürdü. Verdiği toplantıların onca en büyük zevki işte bu yönden gururunun okşanmasıydı. Gelgelelim Sir John'un dost topluluklarından aldığı zevk çok daha içten ve gerçekti: Evini gençlerle doldurup taşımaya bayılır ve onların yarattığı şamata oranında mutlu olurdu. Yöre gençliği için o bir nimetti, çünkü yaz aylarında hemen her gün açık hava toplantıları düzenleyerek onlara jambon ve piliç sövüşü yedirirdi ve kışın da en dans meraklısı on beş yaşında kızların bile gözünü doyurabilecek kadar çok sayıda balo verirdi.

Yöreye yeni bir ailenin taşınması onun için her zaman bir sevinç kaynağı olurdu. Şimdi de Barton'daki köy evine bulup getirdiği kiracılardan her bakımdan pek hoşnuttu. Dashwood kız kardeşler genç, güzel, yapmacıksız kızlardı. Bu da Sir John'un gözüne girmek için yeterdi, çünkü onun güzel kızlardan beklediği tek erdem yapmacıksız olmalarıydı. Sonra böyle, gün gördükten sonra düşmüş kibar kişilerin elinden tutmak Sir John'un karakterinin insan yönünü okşuyordu.

Böylece Sir John uzaktan akrabası olan bu hanımlara kol kanat germekle cömertliğini duyurmuştu; köy evine yalnızca kadınlardan oluşan bir aileyi yerleştirmekle de mizacının avcı yönünü tatmin etmiş oldu. Çünkü bir avcı, gerçi yalnızca kendisi gibi av meraklısı olan erkeklere değer verir; ama onları kendi mülkünün sınırları içinde yerleşmeye çağıracak kadar şımartmayı hiçbir zaman istemez!

Sir John Middleton, ertesi akşam Bayan Dashwood ile üç kızını Barton Park Konağı'nın kapısında karşıladı ve sade, candan bir tavırla buyur etti. Onları salona alırken bir yandan dün de üstünde durmuş olduğu konuya değinerek onlara kavalyelik edecek genç erkekler bulamayışına hayıflanıyordu. Evde ondan başka bir erkek daha varmış; yanlarında kalan çok yakın bir dostları! Ne var ki o da ne çok gençmiş ne de çok neşeli. Sir John bu tenhalığı konuklarının bağışlayacağını umuyor ve bunun bir daha tekrarlanmayacağına söz veriyordu. O sabah, biraz kalabalık toplayabilmek umuduyla birkaç kapı çalmış, ama ay parlak olduğundan herkesin gece için önceden yapılmış programları varmış. Neyse ki Leydi Middleton'ın annesi biraz önce çıkagelmiş; neşeli, konuşkan bir kadın olduğundan Miss Dashwood'lar bu akşamki yemeği pek de korktukları kadar sıkıcı bulmayacaklarmış

Sofrada hiç tanımadıkları iki kişinin bulunuşu Miss Dashwood'lar ile annelerine yeterdi de artardı bile; daha çoğunda gözleri yoktu.

Leydi Middleton'ın annesi Bayan Jennings gerçekten de iyi huylu, şen şatır, tombalak bir yaşlı kadındı. Durmadan çene çalıyor, dünyayla barışık ve biraz da basitçe bir insan olduğu anlaşılıyordu. Şaka ve kahkahadan yanına varılmıyordu. Daha sofradayken aşk ve evlilik konusunda bir sürü nükte savurmuş, kızların kalplerini Sussex'de bırakmış olabileceklerinden ötürü kaygısını belirtmiş ve onların bu konu açılınca kıpkırmızı kesildiklerini ileri sürmüştü.

Marianne bu duruma ablası adına sıkıldı ve onun bu saldırılara nasıl göğüs gerdiğini anlamak amacıyla fırlattığı ciddi ve tasalı bakışlar zavallı Elinor'u Bayan Jennings'in basmakalıp şakalaşmalarının tümünden daha çok üzdü.

Leydi Middleton, yaradılışı yönünden Sir John'un eşi olmaya ne denli uygunsa, dostu Albay Brandon da yakın

arkadaşı olmaya o denli uygun gibiydi. Çünkü ağırbaşlı, sessiz sedasız bir adamdı. Yaşı otuz beşin üstünde olduğundan Marianne ile Margaret'in gözünde ihtiyar sayılsa da tip olarak sevimsiz değildi. Yüzü yakışıklı değilse bile ince ve duyguluydu ve kendisi, davranışlarıyla da tam bir centilmendi.

Sofra başındakilerin hiçbirine Dashwood'ların özel olarak kanı kaynamamıştı. Gene de ev sahibesinin soğuk ve uyuşuk davranışları öyle sinir bozucuydu ki, bunun yanı sıra Albay Brandon'ın ağırbaşlılığı, hatta Sir John ile kaynanasının şamatacı neşesi bile hoşa gidiyordu.

Leydi Middleton ancak yemekten sonra dört afacan yavrusunun salona girmesiyle canlanır gibi oldu. Çocuklar onun çevresinde kaynaşarak eteklerini çekelemeye başladılar ve kendileriyle ilgili olmayan bütün konuşmalara son verdiler.

Marianne'in sesinin güzel olduğu ve piyano çaldığı öğrenilince, kendilerine de çalsın diye ricada bulunuldu. Piyanonun kapağı açıldı ve herkes mest olmaya hazırlandı. Gerçekten de çok güzel sesli olan Marianne, Leydi Hazretleri'nin evlenirken getirdiği müzik albümündeki belli başlı şarkıları sıradan geçirdi. Bu, albümün geldiği günden beri belki de ilk ele alınışıydı. Çünkü sayın Leydi kendi deyişine göre piyanoyu çok sevdiği ve annesinin deyişine göre de pek güzel çaldığı halde, gelin olmasının şerefine piyanoyu bırakmıştı!

Marianne'in çalıp söylediği şarkılar candan alkışlandı. Sir John onun söylediği her şarkı boyunca yüksek sesle konuşuyor, her şarkının sonunda da, gene sesinin son perdesiyle onu övüp göklere çıkarıyordu. Karısı durup durup ona susmasını söylüyor, insanın müzik dinlerken dikkatinin nasıl olup da dağılabileceğine şaşıyor ve sonra Marianne'e dönerek filan şarkıyı söylemesini diliyordu, ki

bu da çoğu zaman Marianne'in biraz önce söyleyip bitirdiği şarkı oluyordu.

İçlerinde onu sessiz sedasız dinleyen bir Albay Brandon'dı. Onun genç kıza yaptığı tek kompliman dikkatle kulak vermekten ibaretti. Marianne ona karşı içinde bir saygı duydu. Ötekilerse ciddilikten yoksun oldukları için bu saygıyı yitirmişlerdi. Albay Brandon'ın müzik sevgisi gerçi kendisininki gibi sarhoşluk düzeylerine çıkmıyorsa da, ötekilerin korkunç zevksizliğinin yanı sıra değer kazanıyordu. Zaten Marianne de yaşı otuz beşi geçmiş olan bir adamın, duygu sivrilikleriyle zevk derinliklerini geride bırakmış olacağını kabul edecek kadar sağduyu sahibiydi! Albay'ın ileri yaşının (!) sonucu olan noksan ve kusurları candan bağışlayacak kadar da insanlık gösteremeyecek değildi ya!

Sekizinci Bölüm

Bayan Jennigs mal mülk sahibi bir dul hanımdı. İki kızından başka çocuğu yoktu. Kızlarının ikisini de iyi yerlere vermiş ve şimdi artık yeryüzündeki bütün öbür kızları gelin etmekten başka hiçbir sıkıntısı kalmamıştı. Bu amacını gerçekleştirmek için gücünün yettiğince canla başla çalışır ve tanıdığı bütün gençlere çöpçatanlık etmek için hiçbir fırsatı kaçırmazdı! Kimin kimde gözü olduğunu hemen anlamakta birinciydi. Kaç genç kıza, falanca gencin gönlünün onda olduğunu ima ederek sevinç ve gurur vermişti.

İşte bu seziş gücünün sonucu olarak, Barton'a gelişinden az sonra, Albay Brandon'ın Marianne Dashwood'a sırsıklam âşık olduğunu kesinlikle ileri sürdü. Zaten daha ilk tanıştıkları gece, Albay'ın Marianne'in şarkısını nasıl can kulağıyla dinlediğini görünce durumdan kuşkulanmıştı. Sonra onlar Dashwood'ların evine gittiklerinde Albay, Marianne'in şarkısını gene can kulağıyla dinleyerek onun tahminlerini doğrulamıştı. Durum gün gibi ortadaydı. Ba-

yan Jennigs bunun böyle olduğuna kesinlikle inanıyordu. Birbirlerine de tam uygundular yani: Erkek zengin, kız güzel. Bayan Jennings, Albay Brandon'ı Sir John yoluyla ilk tanıdığından beri, şöyle helal süt emmiş bir kızla baş göz etmeye can atıyordu. Bütün eli yüzü düzgün kızlara da iyi birer koca bulmak zaten başlıca dileğiydi!

Bu yüzden kendi umduğu çıkarsa küçümsenecek gibi değildi. Öyle ya, bu konu hem Albay'la hem de Marianne'le şakalaşmak için ona sonsuz fırsatlar veriyordu. Barton Park'dayken Albay'a, Barton Cottage'deyken de Marianne'e takılıp duruyordu.

Albay bu takılmalara gülüp geçiyor olsa gerekti. Marianne ise önceleri hiçbir şey anlamadı. Anladığı zaman da Bayan Jennings'in aklından geçirdiğinin saçmalığına gülsün mü yoksa küstahlığına kızsın mı, bilemedi. Çünkü bu yollu şakaların Albay Brandon gibi yaşı ilerlemiş, geçkin bir bekâra ağır gelebileceğini, gücüne gidebileceğini düşünüyordu.

Kendinden beş yaş küçük olan bir erkeği içi geçmiş bir ihtiyar yerine koyamayan Bayan Dashwood, Bayan Jennigs'i savunarak onun amacının Albay'ın yaşlılığını alaya almak olamayacağını ileri sürdü.

Marianne, "Peki, anneciğim," dedi, "bu şakaların kötü niyetle yapıldığını sanmasanız da ne kadar saçma olduğunu elbet kabul edersiniz. Albay Brandon, Bayan Jennings'den daha genç olabilir. Gene de benim babam olacak yaşta bir adam. Bir zamanlar belki âşık olabilecek kadar canlılığı varmış; gelgelelim artık unu eleyip eleğini asmış olduğu da ortada. Saçmalığın son perdesi! Zavallı adamcağız, şu tiridi çıkmış, yaşlı başlı durumunda bile bu biçim alaylara hedef olacaksa hiç kurtuluş çaresi yok demektir!"

Elinor, "Tiridi mi çıkmış?" diye araya karıştı. "Sen Albay Brandon'a tirit mi demek istiyorsun yani? O yaşta bir

erkeğin sen yaşta bir kızın gözüne, olduğundan daha yaşlı görünebileceğini anlarım ya, onu gerçekten eli ayağı tutmaz yerine koyarsan kendi kendini aldatmış olursun!"

"Onun romatizmadan yakındığını duymadın mı? Bu da yaşlılığın birinci illeti değil midir?"

Bayan Dashwood, "Canım kızım benim!" diye güldü. "Demek ki sen benim her an ölmemden korkuyorsun. Kırk yaşına erişebilmem sana mucize gibi geliyor olmalı!"

"Anneciğim, günahımı alıyorsunuz! Albay Brandon'ın henüz eceliyle ölmesinden korkulacak yaşta olmadığını ben de biliyorum. Daha yirmi yıl bile yaşayabilir. Gene de otuz beş yaşında olan bir adam bence evlenmeyi düşünemez!"

Elinor, "Belki de otuz beş yaşla on yedi yaş birbirleriyle evlenmeyi düşünmeseler daha iyi olur," dedi. "Beri yandan, görünürde yirmi yedi yaşında bir evlenmemiş kız bulunsaydı, Albay Brandon'ın yaşının otuz beş olması onunla evlenmesini engellemezdi sanıyorum."

Marianne bir an durakladıktan sonra, "Yirmi yedi yaşında bir kız artık ne sevebilir ne de sevilebilir," dedi. "Eğer baba ocağında rahatı yoksa ya da parası azsa geleceğini garanti altına alıp geçimini sağlamak amacıyla bir evlilik yapmaya belki razı olabilir. O zaman otuz beş yaşında bir adamın da böyle bir kızla evlenmesi aykırı düşmez. İkisinin de işine gelen, yararlarına olan bir anlaşma imzalamış gibi olurlar; herkesin de içi rahat eder. Böyle bir şey benim gözümde evlilik sayılmaz, ama bundan kime ne? Bence bu, tarafların birbirlerini kendi çıkarları için kullandığı bir ticari alışverişten başka bir şey değildir."

Elinor, "Anlaşıldı," diye gülümsedi. "Yirmi yedi yaşındaki bir kadının otuz beşindeki bir erkeği aşka benzer bir duyguyla sevebileceğini, onu bir can yoldaşı olarak gönlünün çekebileceğini senin aklın almıyor! Gene de Albay Brandon'la evleneceği kadını hemen bir hasta yatağına

mahkûm etmene ben doğrusu karşı çıkarım. Neymiş; dünkü o soğuk, rutubetli havada Albay Brandon omzunda hafif, romatizmal bir ağrı olduğundan yakınmış!"

Marianne, "Ama iç fanilasından dem vurdu!" diye kendini savundu. "Benim gözümde yünlü iç fanilası demek her türlü ağrı, sancı, romatizma, siyatik, bel tutulması filan demektir - yani yaşlanıp içi geçenlerin başına dert olan her türlü illet!"

Elinor, "Ateşler içinde cayır cayır yansaydı onu bu denli hor görmezdin!" dedi, "Hiç saklama, Marianne: ateşten çakmak çakmak olmuş gözler, al al yanan yanaklar, avurdu avurduna çökmüş bir yüz ve deli gibi atan bir nabız, ilgini çekmez miydi senin?"

Bu konuşmadan bir süre sonra Elinor odadan çıkınca Marianne, Bayan Dashwood'a döndü.

"Anneciğim, hastalık konusunda çok kaygılıyım," dedi. "Sizden gizleyemeyeceğim. Edward Ferrars'ın hastalandığını sanıyorum. Biz buraya geleli nerdeyse iki hafta oluyor, ama Edward hâlâ görünürlerde yok. Çok ağır hasta olmasa şimdiye çoktan gelirdi. Başka neden gecikebilir?"

Annesi, "Sen onun hemen arkamızdan geleceğini mi sandındı?" diye sordu. "Ben hiç ummamıştım. Hatta ben onu Barton'a çağırırken bazen pek isteksiz, keyifsiz dururdu. Elinor onun daha şimdiden yoluna mı bakıyor yoksa?"

"Bu konuyu ona hiç açmadım ya, elbet onun gelmesini bekliyordur."

"Yanlışın var gibi geliyor bana. Daha dün konuk yatak odasının şöminesine yeni bir siper almaktan söz ederken Elinor, 'Bunun acelesi yok,' dedi. Odanın şimdilerde kullanılacağını pek sanmıyor gibiydi."

"Ne tuhaf şey! Ne demeye geliyor acaba? Zaten onların birbirlerine karşı olan tutumları toptan tuhaftı ya! O vedalaşmalarındaki soğukluk - kılları bile kıpırdamadı! O son geceki konuşmaları nasıl da cansızdı! Edward'ın

Elinor'dan ayrılışıyla benden ayrılışı hiç farksızdı. O son sabah ben iki kere onları baş başa bıraktım, gelgelelim Edward ikisinde de her nedense benim peşim sıra dışarı çıktı. Elinor da hem Norland'dan hem de Edward'dan ayrıldığı halde benim kadar ağlamadı! Şimdi bile soğukkanlılığını hiç elden bırakmıyor. Hiç üzgün ya da sıkıntılı durduğu var mı? Hiç insanlardan kaçmaya yelteniyor mu? Kalabalıktan bunalmış ya da bezmiş gibi duruyor mu hiç?"

Dokuzuncu Bölüm

Dashwood'lar artık Barton'a iyice yerleşmişlerdi. Oldukça rahat sayılırlardı. Eve, bahçeye, çevrelerindeki her şeye alışmışlar ve babalarının ölümünden beri yitirmiş oldukları küçük, gündelik keyiflerin yeniden tadına varmaya başlamışlardı. Taşındıklarının ilk iki haftasında her gün onlara gelen Sir John, kendi karısını işbaşında görmeye alışık olmadığından olacak, onları her zaman çalışır buldukça şaşıyordu.

Dashwood'ların Barton Park'takiler dışında pek gelip gidenleri yoktu. Çünkü Sir John'un bütün ısrarlarına ve "Arabam emrinizdedir," deyip durmasına karşın kiracıları komşularla pek görüşmüyorlardı. Bayan Dashwood'un ruhundaki bağımsızlık, kızları için çevre yapmak isteğinden baskın çıkmıştı. Hanımcağız yürüye yürüye gidemeyeceği hiçbir komşuyla görüşmemeye kararlıydı. Yürüyerek gidebilecek komşularsa azdı ve hepsiyle görüşmek de mümkün değildi.

Kızlar yeni geldikleri sıralarda, Barton Vadisi'nin devamı olan Allenham Vadisi'nde yürüyüş yaparlarken kendi evlerinden iki kilometre kadar uzaklıkta çok eski ve güzel bir köşk görmüşlerdi. Burayı biraz Norland'a benzettiklerinden ilgilenmiş ve daha iyi tanımak istemişlerdi. Ne var ki soruşturunca köşkün sahibinin çok kibar, ama hastalıklı bir yaşlı hanım olduğunu ve evinden hiç çıkmayarak kimseyle görüşmediğini öğrenmişlerdi.

Çevrelerindeki kırlar, tarla ve korular, yürüyüş yapacak güzel yollarla doluydu. Evlerinin hemen her penceresinden onları, tepelerindeki tertemiz havanın zevkini çıkarmaya çağıran yüksek sırtlar, vadilerin gizli güzellikleriyle çok tatlı bir çelişme yaratıyordu.

İşte Margaret ile Marianne bir sabah, sağanakların arasından görünen güneşe kapılarak adımlarını bu tepelerden birine doğru yönelttiler. İki gündür sürekli yağan yağmur yüzünden eve kapanıp kalmışlardı ve artık buna dayanamıyorlardı. Hava, anneleriyle Elinor'u kalem ve kitaplarından ayırabilecek kadar güzel değildi. Marianne gerçi güneşin büsbütün açacağını ve tepelere gözdağı veren yağmur bulutlarının hepsini sileceğini ileri sürdüyse de onlara söz geçiremedi ve iki kız kendi başlarına yola düzüldüler.

Ne zaman mavi bir gök parçası görseler kendi akıllılıklarına sevinerek ve cana can katan güneybatı rüzgârı yüzlerini kamçıladıkça, anneleriyle Elinor'u bu zevklerden yoksun bırakan korkulara hayıflanarak neşe içinde sırtlara tırmandılar.

Marianne, "Dünyada bundan büyük mutluluk var mı, Margaret?" diye sordu. "Buralarda en azından iki saat yürürüz."

Margaret ona hak verdi ve yollarına devam ederek hızla esen rüzgâra daha yirmi dakika kadar göğüs gerdiler. Derken bulutlar tam tepelerinde birleşti ve bardaktan boşanırcasına bir yağmur tepelerinden aşağı indi.

Şaşkın ve üzgün, istemeye istemeye geri dönmek zorunda kaldılar, çünkü kendi evlerinden daha yakında sığınabilecekleri hiçbir yer yoktu. Neyse ki şu durumda onları avutabilecek bir tek nokta vardı: Yokuş aşağı son hızla bir koşu koparırlarsa çok geçmeden kendi kapılarını bulabilirlerdi.

Koşmaya başladılar. Önceleri Marianne başta gidiyorduysa da, ters bir adım atınca birden yere düştü. Margaret ise dik yokuşta bir türlü duramayarak o hızla kendini eve attı.

Marianne bu kazaya uğradığı sırada eli tüfekli bir beyefendi, yanında iki tazıyla oracıktan geçmekteydi. Tüfeği elinden bıraktığı gibi kızın yardımına koştu. Marianne kalkmıştı ya, düşerken ayağı burkulmuş olduğundan pek üstüne basamıyordu.

Beyefendi ona yardım etmek önerisinde bulundu. Sonra onun, durumunun gerektirdiği yardımı sıkılganlığı yüzünden reddettiğini anlayarak başkaca oyalanmadan kucakladığı gibi yokuş aşağı indirdi. Margaret'in açık bıraktığı bahçe kapısından geçerek, Margaret'in hemen ardından, dosdoğru eve, oturma odasına girdi ve o zaman Marianne'i kucağından indirerek bir koltuğa bıraktı.

O böyle birdenbire içeri girince Bayan Dashwood'la Elinor afallayarak ayağa kalktılar. İkisinin de gözleri, genç adamın görünüşünün uyandırdığı açık bir merak ve gizli bir beğeniyle ona dikilmişti.

Yabancı böyle selamsız sabahsız gelişinden ötürü özür dileyerek bunun nedenini anlattı. Öyle açıkyürekli ve zarifti ki sesi ve ifadesi, zaten olağanüstü olan yakışıklılığına ayrı bir büyü katar gibiydi. Yaşlı, çirkin ve kaba bile olsa Marianne'e gösterdiği iyilik yüzünden Bayan Dashwood ona karşı gönül borcu duyacaktı. Hele böyle genç, güzel, şık ve kıvrak oluşu, davranışlarına Bayan Dashwood'un gözlerini yaşartan bir anlam katıyordu.

Kadıncağız ona döne döne teşekkür etti. Sonra o her zamanki tatlı, candan haliyle ondan biraz oturmasını diledi. Genç adam sırtının başının çok kirli ve ıslak olduğunu ileri sürerek oturmadı. O zaman evin hanımı onun kim olduğunu öğrenmek istedi. Adam adının Willoughby olduğunu ve şimdilik Allenham'daki evinde kaldığını söyleyerek ertesi sabah gelip Miss Dashwood'un hatırını sormak için izin istedi. Bu izin hemen çıkınca, genç adam yerden gökten yağan yağmurun arasında, ev halkını daha büyük bir merak içinde bırakarak oradan ayrıldı.

O gidince anne Dashwood'la üç kızı hemen yabancının erkek güzeli tipiyle olağanüstü zarifliğinden hayranlıkla söz açtılar. Böyle yakışıklı bir şövalye tarafından kurtarıldığı için Marianne'e adamakıllı takıldılar.

Şövalyeyi aralarında en az görebileni Marianne olmuştu. Çünkü genç adam onu kucağına alınca kızcağız öylesine utanmıştı ki, eve geldikten sonra bile onun yüzüne bakamamıştı. Gene de onu, ötekilerin övgülerine her zamanki heyecan ve hevesiyle katılabilecek oranda görmüştü. Genç adamın tipi ve havası, Marianne'in eskiden beri hayalinde yaşattığı roman kahramanına tıpatıp uygundu; hele resmiliğe hiç bakmayarak onu kucaklayıp eve getirişiyle ortaya vurduğu düşünce hızı genç kızın özellikle hoşuna gitmişti. Her şeyiyle ilgi çeken bir genç adam! Adı güzeldi, evi Marianne'in en sevdiği köydeydi ve genç kız artık erkek giyimleri içinde en çekicisinin spor bir av ceketi olduğuna da karar vermiş bulunuyordu. Kafasının çarkları işlemeye başlamıştı ve düşünceleri öylesine tatlıydı ki ayak bileğinin incindiğini unutmuştu bile.

Sir John ertesi sabah havanın bir aralık açmasıyla dışarı çıkmaya fırsat bulur bulmaz onları görmeye geldi. Mari-

anne'in geçirdiği kaza kendisine anlatıldı ve Allenham köyünde yaşayan Willoughby adında bir beyefendiyi tanıyıp tanımadığı merakla soruldu.

Sir John, "Willoughby mi?" diye ünledi. "Ne! Buralarda mı o? İşte bu iyi haber! Yarın atıma atladığım gibi gider, onu perşembeye, yemeğe çağırırım."

Bayan Dashwood, "Onu tanıyorsunuz öyleyse," dedi.

"Tanımak mı? Elbet! Her yıl bizim buralara gelir."

"Nasıl bir insandır?"

"Dünyanın en şeker insanı; inanın bana. Nişancılığı iyidir; binicilikte ise gözünü budaktan sakınmaz."

Marianne biraz içerleyerek, "Ona ilişkin olarak söyleyeceksleriniz bu kadarcık mı?" diye sordu. "Ya terbiyesi, yetenekleri, zevkleri nasıldır?"

Sir John biraz şaşalamıştı.

"İnan olsun, onu bu kadar da yakından tanımıyorum," diye yanıtladı. "Yalnızca sevimli, geçimli çocuk olduğunu söyleyebilirim; o siyah renkli dişi tazısının da dünyada bir eşi yoktur. Yanına almış mıydı onu?"

Ne var ki Sir John nasıl Willoughby'nin ruhsal yapısının ayrıntılarını bilemiyorsa Marianne de onun yanındaki tazının rengini fark etmemişti.

Elinor, "Peki ama kimdir bu beyefendi?" diye sordu. "Nerden geliyor buraya? Allenham'da evi mi var?"

Sir John bu noktada daha kesin bilgi verebilecek durumdaydı. Hanımlara söylediğine göre Willoughby'nin bu yörede kendi mülkü yokmuş; akrabası olan, hani şu Allenham'daki ihtiyar Mari'nin yanına gelir, kalırmış.

Bu hanımın mirasına da o konacakmış.

Sir John, "Evet, evet, Willoughby'yi avlamaya değer, Miss Dashwood, inanın bana," diye güldü. "Buradan yiyeceği mirastan başka Somerset'te pek güzel, derli toplu bir mülkü de var. Ben sizin yerinizde olsam, bütün bu yokuş aşağı yuvarlanmalara boş verir, ne yapar yapar, onu küçük

kardeşime kaptırmazdım! Miss Marianne bütün erkek gönüllerini kendisinin kazanacağını ummasın artık. Ayağını denk almazsa bizim Brandon kıskançlığından çatlayacak."

Bayan Dashwood tatlı bir gülüşle, "Benim kızlarımın Bay Willoughby'yi, sizin *avlamak* dediğiniz cinsten faaliyetlerle rahatsız edeceklerini hiç sanmam," dedi. "Çünkü erkek avcısı olarak yetiştirilmediler. Herhangi bir erkek, Karun kadar zengin de olsa, bizim yanımızda güvendedir... Her neyse, Bay Willoughby'nin kibar bir bey olduğunu öğrendiğime, kendisiyle görüşebileceğime sevindim."

Sir John, "Dünyanın en şeker çocuklarından biridir," diye yineledi. "Hiç unutmam, geçen Noel'de, bizim evde ufak bir danslı toplantı vardı da, Willoughby akşam sekizden sabahın dördüne kadar bir kerecik bile yerine oturmadan dans edip durmuştu."

Marianne gözleri parlayarak, "Öyle mi gerçekten?" diye sordu. "Nasıl, kıvrak mı bari, coşkun mu dans ediyor?"

"Evet; sonra sabah sekizde de kalkıp bizimle birlikte ava çıkmıştı."

"İşte bunu beğendim; genç adam dediğin de böyle olmalı! Neye meraklı olursa olsun, coşarak yapmalı; yorulmak da bilmemeli!"

Sir John, "Anlaşıldı, anlaşıldı," dedi. "Görünen köy kılavuz istemez. Siz şimdi Willoughby'ye göz koyacaksınız; zavallı Brandon da hava alacak."

Marianne biraz kızgınlıkla, "Bu göz koymak lafına özellikle sinir olurum, Sir John!" diye söylendi. "Zaten her türden basmakalıp deyimlere, nüktelere sinir olurum ya, hele *göz koymak*, *avlamak* gibilerinden iğrenirim. Kaba ve çirkin laflar bunlar. İlk ortaya çıktıklarında bir esprileri varsa bile çoktan bayatlamış artık!"

Sir John bu ağız payından pek bir şey anlamamıştı ya, anlamış gibi kahkahalarla güldü; sonra, "Anlaşıldı, siz bir

sürü gönül avlayacaksınız," dedi. "Baksanıza, zavallı Brandon, şimdiden vurulmuş durumda! Hem de siz beni dinleyin, göz koyup avlamaya da fazlasıyla değer! İyisi mi, siz böyle dağlardan aşağı yuvarlanıp bilek burkmaları filan artık bırakın!"

Onuncu Bölüm

Margaret'in, romantik olsun diye, "Bay" deyimi filan kullanmayarak yalnızca "Willoughby" dediği, Marianne'in kurtarıcısı ertesi sabah erkenden genç kızın hatırını sormaya geldi. Bayan Dashwood kendi duyduğu gönül borcunun ve Sir John'dan dinlemiş olduklarının etkisiyle genç adamı nezaketten ileri bir yakınlıkla karşıladı. Willoughby de orada kaldığı kadar, bir rastlantı yoluyla tanışmış olduğu bu kişilerin aklı başında, kibar, birbirlerini seven ve huzur içinde yaşayan görgülü bir aile olduğunu anladı. Hepsinin de güzel kimseler olduğunu anlayabilmek içinse onları ikinci kez görmesi gerekmemişti.

Elinor'un çok ince renkleri, düzgün yüz çizgileri ve çok biçimli bir yapısı vardı. Marianne ablasından da güzeldi. Vücut ölçüleri ablasınınki kadar kusursuz değilse de, daha boylu olduğundan daha göz dolduruyordu. Yüzü de o denli güzeldi ki, "Güzel kız" deyimini hak ediyordu ve

"Gerçek," o söz konusu olduğu zaman; çoğu eli yüzü düzgün kızlara laf arasında bu sıfat kondurulduğu zamanki gibi büyük bir ihanete uğramış olmuyordu. Teni iyice esmer, gene de duru ve pırıl pırıldı. Yüz çizgilerinin hepsi kusursuz, gülüşü çekici ve tatlıydı ve o kapkara gözleri öyle cıvıl cıvıl, öyle bir can ve ateş doluydu ki baktıkça zevk almamak insanın elinde değildi.

Marianne bu genç erkeğin kendisini kucağında taşımış olduğunu anımsadıkça utanca kapıldığından, önceleri ona pek bakamadı. Ama zamanla bu sıkıntıyı atlattı ve genç kız kendini toparlamaya başladı. Willoughby'nin kibar olduğu kadar açıkyürekli ve canlı olduğunu gördükçe ve hele müzik ve dansı deli gibi sevdiğini dinledikçe ona öyle hak verircesine bakıyordu ki, genç adam oradan ayrılıncaya kadar en çok onunla konuştu.

Sevdiği bir iş ya da eğlenceden söz açmak Marianne'i konuşturmaya yetiyordu. Bu konular açıldığında genç kız susup oturamıyordu; bunları tartışırken de ne sıkılganlığı kalıyordu ne utangaçlığı!

İkisinin de müzik ve dansa çok meraklı olduğu ve bunun bu konulardaki zevklerinin benzerliğinden doğduğu hemen ortaya çıktı: Bundan cesaret alan Marianne genç adamın zevklerini ve düşüncelerini daha yakından tanımak amacıyla onu bu kez de kitap konusunda sorguya çekti. Kendi sevdiği kitapları sayıp dökerek öyle bir coşkunlukla inceledi ki, yirmi beş yaşında hangi genç erkek olsa, bu kitapları o zamana kadar hiç önemsememiş de olsa, o dakikadan sonra hemen benimsememesi için odundan yapılmış olması gerekirdi!

Meğer ikisi de aynı kitapları, aynı kitapların aynı bölümlerini deli gibi seviyorlarmış! Aralarında, herhangi bir fikir ayrılığı çıksa bile, genç kızın sözleriyle bakışlarının parıltısı karşısında dayanamayıp hemen eriyordu. Genç adam, kızın bütün kararlarına katılıyor, coşkunluğunu ol-

duğu gibi kapıyordu. Oraya gelişinden kısa bir süre sonra, birbirlerini eskiden beri tanıyormuşçasına bir rahatlıkla konuşmaya başlamışlardı.

Willoughby gider gitmez Elinor, "Ey, Marianne, tek bir sabaha epey iş sığdırdın," dedi. "Bay Willoughby'nin hemen hemen bütün önemli konulardaki düşüncelerini öğrenmiş bulunuyorsun. Onun Cowper ve Scott konusunda neler düşündüğünü öğrenip onları değerlerince beğendiğine, Pope'u ise pek ahım şahım bulmadığına mim koydun. Ancak şunu merak ediyorum: Eğer bütün konuları böyle yıldırım hızıyla çözümlerseniz dostluğunuz ne kadar sürer? Çok geçmeden konuşacak konu bulamaz olacaksınız. Bir dahaki karşılaşmanızda da onun doğal güzelliklerle ikinci evlilikler üzerine neler düşündüğünü öğrendin mi, artık başka soracak hiçbir şey kalmaz ki!"

Marianne, "Haksızlık etmiyor musun, Elinor?" diye ablasına çıkıştı. "Ben bu muyum? Bu denli düşünce züğürdü müyüm? Her neyse, ne demek istediğini anlıyorum. Çok rahat, çok içten, çok zevk alarak konuştum. Bütün basmakalıp etiket kurallarını çiğneyip geçtim. Açıkyürekli davranıp olduğum gibi göründüm. Oysa içinden pazarlıklı, donuk, yapmacıklı olmam gerekirdi. On dakikada bir ağzını açıp yalnızca havadan ve yolların durumundan söz etseydim beni böyle paylamazdın."

Anneleri, "Güzelim, Elinor'un sözlerinden alınma; şaka niyetine konuştu o," dedi. "Eğer senin yeni dostumuzla konuşmaktan aldığın zevki gerçekten köreltmek isteseydi ben onu paylardım."

Bu sözler Marianne'i anında yumuşatmaya yetti.

Beri yandan Willoughby de her davranışıyla, onlarla tanışmaktan çok hoşnut kaldığını ve bu dostluğu ilerletmek istediğini ortaya vuruyordu.

Artık her gün gelmeye başlamıştı. Önceleri Marianne'in durumunu sormayı bahane ediyordu. Ne var ki Dashwood'ların her gün artan yakınlığı bu bahaneyi daha Marianne'in ayağı tam iyileşmeden gereksiz kıldı. Genç kız birkaç gün eve kapanıp kalmıştı. Ne var ki hiç canı sıkılmadı. Willoughby kafası işleyen, neşeli, konuşkan, arkadaş canlısı bir gençti. Tam Marianne'in gönlünü kazanacak yaradılıştaydı, çünkü bütün bunların yanı sıra yalnızca yakışıklı olmakla kalmıyordu, aynı zamanda heyecanlı ve ateşliydi de. Genç kızın davranışı onu büsbütün ateşliyor ve bu da onu Marianne'e her şeyden çok sevdiriyordu.

Onunla bir arada bulunmak zamanla genç kızın en büyük zevki olup çıktı. Baş başa kitap okuyor, konuşuyor, şarkı söylüyorlardı. Genç adamın sesi ve şarkı söyleyişi enikonu iyiydi ve kitap okuyuşunda da Edward Ferrars'ın, yazık ki, gösteremediği bütün duyarlık ve ateş vardı.

Bayan Dashwood da Willoughby'yi, Marianne kadar kusursuz buluyordu. Elinor'unsa onda bulduğu tek kusur Marianne'e şaşılacak kadar benzeyen ve o denli zevk veren bir yönüydü, yani her konuda, içinde bulunduğu durumu ve çevresindeki kişileri hiç hesaba katmaksızın, gereğinden fazla konuşması. Başka kimseler üzerine ayaküstü yargılara varıp bunların hemen açıklamakla ve gönlünü kaptırmış olduğu kızın dikkatini çekeceğim diye genel terbiye kurallarından ödün vermekle Elinor'un bağışlayamayacağı bir densizlik gösteriyordu.

Marianne şimdi artık görüyordu ki on altı buçuk yaşındayken, idealindeki erkeği bulamayacağı konusunda kapıldığı umutsuzluk meğer yersiz ve zamansızmış. Willoughby onun o umutsuzluk çağında, öncesinde ve sonrasında, her zaman hayalinde canlandırdığı sevilecek erkeğin ta kendisiydi. Davranışları onun da yalnızca tipi ve yetenekleriyle değil, her yönden bu duruma erişmek dilediğini belirtiyordu.

Willoughby'nin zengin olduğunu duyunca bir kere bile, "Keşke kızımı alsa!" diye aklından geçirmemiş olan Bayan Dashwood da bir haftanın sonunda böyle bir evlenmeyi ummaya ve beklemeye başlamıştı. Edward ile Willoughby gibi iki damat kazandığı için kendi kendini gizlice kutluyordu.

Albay Brandon'ın Marianne'e olan düşkünlüğünü şimdi herkes unutmaya yüz tutmuştu ya, Elinor yeni yeni seziyordu. Herkesin dikkatiyse Albay'ın daha şanslı olan genç rakibinin üstüne toplanmıştı; bütün takılmalar onun üzerindeydi. Ne tuhaftır ki Albay'ın Marianne'e karşı hiçbir şey duymadığı zamanlarda neden olduğu şakalar, şimdi duyguları gerçekten aşka yönelince, artık yapılmaz olmuştu. Bayan Jennings'in adamcağıza laf olsun diye kondurduğu duyguların şimdi gerçekten uyandığını Elinor istemeye istemeye görüyordu. Willoughby'nin sevgisini kamçılayan şey Marianne'le arasındaki mizaç benzerliğiyse, aynı derecede belirli olan mizaç ayrılığı Albay Brandon'ın Marianne'i sevmesini engellemiyordu. Elinor bunları gördükçe tasalanıyordu. Öyle ya, yirmi beş yaşında, hayat dolu bir gence karşı otuz beş yaşında, sessiz sedasız bir erkek ne umabilirdi? Elinor, "Keşke Marianne'in gönlünü kazansa!" bile diyemediğinden, bütün kalbiyle Albay'ın bu sevgiden kurtulmasını diliyordu.

Çok sevmiş, beğenmişti Albay'ı. Sessizliğine ve ağırbaşlılığına karşın onu ilginç buluyordu. Albay ciddi olmakla birlikte yumuşak huylu bir erkekti. İçine kapanıklığı, yaradılıştan neşesiz olmasından çok, üzücü bir olayın yarattığı bir durgunluğa benziyordu. Sir John'un, arkadaşının geçmişinde bazı üzüntü ve hayal kırıklıkları olduğunu ima eder yollu konuşması Elinor'un bu konudaki tahminlerini doğrulamış ve genç kızın içinde Albay'a karşı şefkat ve saygı uyandırmıştı.

Hele onun neşeli ve canlı olmayışını suç sayarak üstünlüklerini görmezlikten gelen Marianne ile Willoughby'nin dudak büküşleri, Elinor'un Albay'a duyduğu acıma ve saygıyı daha da artırıyordu.

Bir gün Albay'dan söz açılınca Willoughby, "Brandon herkesin sözümona çok beğenip de gerçekte kimsenin sevmediği insanlardan biri," dedi. "Herkes onu görünce sevinir de sonra oturup onunla konuşmak kimsenin aklına gelmez."

Marianne, "Bence de tıpkı böyle!" diye güldü.

Elinor, "Böyle düşündüğümüz için böbürlenmeniz gereksiz," diye araya karıştı. "Çünkü ikiniz de haksızlık ediyorsunuz! Albay Brandon'ı Barton'daki herkes son derece sayıyor. Ben de ne zaman görsem onunla konuşmak için fırsat yaratmaya çalışıyorum."

Willoughby, "Sizin onu tutmanız onun için çok olumlu bir nottur," dedi. "Beri yandan öbürlerinin saygısı başlı başına bir eksi puan demektir. Öyle ya, Bayan Jennings'le Leydi Middleton gibi hanımların saygısı kimin ne işine yarar?"

"Gene de, siz ve Marianne gibi kimselerin yergisi belki Leydi Middleton ile annesinin övgüsünü karşılar. Onların övgüsü yergi yerine geçiyorsa, sizin yerginiz de övgü yerini tutabilir. Çünkü sizlerin peşin yargılarınızla haksızlıklarınızın, onların fikirsizliğinden geri kalır yanı yok!"

"Gözdenizi savunmak uğruna hınzırlık bile edebiliyorsunuz!"

"Sizin deyiminizle benim gözdem olan adam aklı başında bir insandır ve ben aklı başında insanlara oldum olası değer veririm; evet, Marianne, bu insan otuz beş yaşını doldurmuş bir erkek bile olsa! Albay Brandon çok gezmiş, çok görmüş bir adam; yabancı ülkeleri dolaşmış, okumuş. Birçok konularda bilgi sahibi. Sorduğum sorulara her zaman etraflıca, hiç sıkılmadan yanıtlar vermiştir ki, bu da onun terbiyesini ve iyi yürekliliğini gösterir."

Marianne, "Yani sen demek istiyorsun ki bu adam, sana Doğu Hint Adaları'nda iklimin çok sıcak ve sivrisineklerin başa bela olduğunu söyledi."

"Bu konuda soru sormuş olaydım böyle derdi, sanırım; ne var ki bunları ben de önceden biliyordum."

Willoughby, "Belki de Albay'ımız size Şark Sultanları, altın *mohr* ve tahtırevanlar üzerine bilgi vermiştir," diye gülümsedi.

"Onun bilgisinin sizin şu alaylarınızdan daha geniş çapta olduğunu söyleyebilirim. Kuzum, neden sevmiyorsunuz onu?"

"Sevmediğimden değil. Tam tersine, onu çok saygıdeğer bir insan olarak görüyorum: Herkesin övgüsünü kazanıp kimsenin dikkatini çekemeyen, vakit ve parası çok olduğu için nereye harcayacağını bilemeyen ve her yıl iki takım yeni elbise yaptırtan bir adam."

Marianne, "Ayrıca ne güler ne söyler, hiçbir sanat dalına karşı hevesi yoktur," diye araya girdi. "Zekâsı parlak, duyguları ateşli olmadığı gibi sesinin tonu da kıvrak değil."

Elinor, "Onun kusurlarına öyle toptan ve öyle havadan karar veriyorsunuz ki, bunun yanında benim söyleyebileceğim övgü sözleri kuru ve cansız kaçacak," dedi. "Öyle ya, ben yalnızca onun akıllı uslu, görgülü, bilgili, terbiyeli ve sanırım iyi kalpli, duygulu bir adam olduğunu söyleyebilirim."

Willoughby, "Miss Dashwood, işte şimdi bana insafsızlık ediyorsunuz," dedi. "Beni akıl yoluyla pes ettirip ister istemez size inanmaya zorluyorsunuz. Ama boşuna! Görün bakın, siz ne kadar kurnazsanız ben de o kadar inatçıyım. Albay Brandon'ı sevmeyişimin üç tane su götürmez nedeni var: Bir, ben hava açsın isterken o yağmur yağacak demişti; iki, faytonumun perdesini beğenmedi; üç, benim doru kısrağı satın almaya bir türlü aklını yatıramıyorum.

Gene de karakterinin diğer yönlerden kusursuz olduğunu söylemem sizi hoşnut edecekse, bunu seve seve itiraf ederim. Bana ne olsa zor gelen bu itirafın karşılığı olarak siz de onu eskisi kadar az sevmek hakkından beni yoksun bırakmamalısınız."

On Birinci Bölüm

Bayan Dashwood'la kızları Devon'a ilk gelişlerinde, bu denli kısa bir süre içinde bu kadar hareketli bir düzen kurabileceklerini ve komşularıyla aralarındaki gelip gitmelerin çokluğundan resim, müzik ve okuma gibi ciddi çalışmalarını yürütmeye *fırsat bulamayacaklarını akıllarından* bile geçirmemişlerdi. Gelgelelim böyle oldu. Sir John'un ne zamandır kurmakta olduğu gezinti ve eğlenti programları, Marianne iyileştikten sonra uygulanma yoluna girdi. Barton Park'ta balolar ve yağmurlu bir ekim ayının izin verdiği oranda kır gezintileriyle *bahçe partileri* aldı yürüdü. Her toplantıya Willoughby de çağrılıyordu. Bu toplantıların rahat ve teklifsiz havası onun Dashwood'larla olan yakınlığını artırmaya yarıyor; Marianne'in üstünlüklerini tekrar tekrar görüp hayranlığını belirtmesine ve Marianne'in de bu hayranlığa karşılık verdiğini davranışlarından açık açık okumasına fırsat veriyordu.

Elinor onların arasındaki bağlılığa şaşmıyordu ya, bunu *daha az ortaya vursalar daha iyi olacağını düşünüyordu.* Bir iki kez de Marianne'e, duygularını baskı altında tutmanın daha yakışık alacağını çıtlatmak cesaretini gösterdi. Gel gör ki Marianne ortada utanılacak bir durum olmadıkça gizli kapaklılıktan iğrenirdi. Hele utanılacak bir yanı olmayan duygulara gem vurmaya çalışmak ona göre yalnızca gereksiz bir çaba değil, aynı zamanda yanlış bir şey ve basmakalıp düşünüş tarzlarına verilen utandırıcı bir ödündü.

Willoughby de onun gibi düşünüyordu ve ikisinin de bütün davranışları düşüncelerine tıpatıp uyuyordu.

Willoughby oradayken Marianne'in gözü başkasını görmüyordu. Onun her yaptığı iş yerinde, her söylediği söz akıllıcaydı! Barton Park'taki geceler kâğıt oyunuyla sonuçlandığı zaman Willoughby, Marianne'e iyi bir el sağlamak amacıyla hile yaparak hem kendinden hem de başkalarından kâğıt çalıyordu. Başkalarıyla dans etmek zorunda kalınca birbirlerine yakın durmaya çalışıyor ve başkalarıyla hemen hiç konuşmuyorlardı.

Bu davranışlar elbet çevrelerinde durmadan şaka konusu oluyordu. Ne var ki onlar alaydan utanmak şöyle dursun, alınıp kızmıyorlardı bile!

Bayan Dashwood da onların duygularına bütün kalbiyle katıldığından, bu duyguların aşırı biçimde ortaya vurulmasını önlemeyi hiç gerekli bulmuyordu. Onun gözünde bu, genç ve ateşli ruhlardaki güçlü aşkın en doğal sonucundan başka bir şey değildi.

8

Marianne için bu bir mutluluk mevsimiydi. Willoughby'ye gönül vermişti. Yeni evindeki tatlı yaşamı da ona Norland'ın özlemini sandığından çok daha az bir zamanda unuttura-
cağa benzerdi.

Elinor'sa pek o kadar mutlu sayılmazdı. İçi pek rahat olmadığı gibi, eğlence ve toplantılarda bulduğu keyif de katıksız değildi. Norland'da bıraktığının yerini tutacak bir arkadaşlık kuramamıştı ve Norland'ın özlemini hiçbir zaman avutamıyordu. Leydi Middleton ile Bayan Jennigs'in konuşmaları onu doyuracak nitelikte değildi. Oysa Bayan Jennigs'in çenesi hemen hiç durmazdı ve başlangıçtan beri Elinor'u pek sevdiğinden, en çok onunla konuşuyordu. Hayat hikâyesini şimdiye dek Elinor'a üç-dört kere anlatmıştı ve genç kız Bay Jennings'in en son hastalığının bütün ayrıntılarını ve ölmezden üç-dört dakika önce karısına neler dediğini artık ezbere biliyordu.

Leydi Middleton'ın bu yönden anasına olan tek üstünlüğü daha sessiz oluşundaydı. Gene de bu sessizliğin, onun kafasının dolu olmasından çok, mizacının durgunluğundan ileri geldiğini anlamak için fazla keskin görüşlü olmanın gereği yoktu. Genç kadın annesi ve kocasıylayken de böyle olduğuna göre, onunla içli dışlı olmanın fark etmeyeceği ortadaydı. Değişmez yavanlıkta, konuşacak hiçbir yeni konusu olmayan bir kadındı. Gerçi kocasının düzenlediği toplantılara, her şeyin şık ve şahane olması ve en büyük iki çocuğunun da gelmesi koşuluyla ses çıkarmıyordu; gene de bu toplantılardan büyük bir zevk alır gibi bir durumu yoktu. Kendi varlığı da ötekilerin eğlencesine o kadar az katkıda bulunuyor ve genç kadın konuşulanlara öyle az karışıyordu ki, çoğu zamanlar o iki yaramaz oğluyla da uğraşmasa, çevresindekiler onun orada olduğunu unutup gideceklerdi.

Yeni tanıdıklarının arasında yalnızca Albay Brandon, Elinor'da saygı ve dostluk duyguları uyandırıyor, genç kız yalnızca onunla arkadaşlık etmekten hoşlanıyordu. Willoughby'yle arkadaşlık etmek söz konusu bile değildi. Gerçi Elinor onu da bir kardeş gibi seviyor, sayıyor, beğeniyordu; gelgelelim genç adam tam bir âşıktı ve Marianne'den başka-

sını gözü görmüyordu. Albay Brandon ise, kendini böyle Marianne'e adamak için yazık ki cesaret bulamıyor ve ondan gördüğü ilgisizliği ablasıyla konuşarak avutuyordu.

Onun aşkta bundan önce de hayal kırıklığına uğramış olduğunu sezmek Elinor'un acıma ve şefkatini artırıyordu. Bu kuşkuyu bir gece Barton Park'ta, öbürleri dans ederken ikisi baş başa oturup konuştukları bir sırada Albay'ın söylediği kimi sözler doğurmuştu. Gözleri Marianne'e dikilmiş olan erkek birkaç dakika sessiz kaldıktan sonra hafif bir gülümseyişle, "Anladığıma göre kız kardeşiniz ikinci evlilikleri hoş görmüyormuş," dedi.

Elinor, "Hayır," diye yanıtladı. "Onun bütün düşünceleri romantiktir."

"Daha doğrusu, bir insanın bir kereden fazla sevebileceğine inanmıyor, sanıyorum."

"Bana da öyle geliyor ya, iki kez evlenmiş olan kendi babasının karakterini batırmadan bu sonucu nasıl ulaşabiliyor, anlamıyorum. Aldırmayın, hele birkaç yıl geçsin, elbet onun görüşleri ve yargıları da akıl ve sağduyu temelinin üstüne oturur. O zaman onun fikirlerini biz de anlayabiliriz. Yoksa şimdi kendinden başka kimse bu düşüncelerin içinden çıkamıyor."

Albay, "Ben de böyle olacağını sanıyorum," dedi. "Gene de genç bir kafanın peşin yargıları, yanlış da olsa öyle sevimli ki, insan bunların yok olup yerlerine daha basmakalıp düşüncelerin yerleşmesine yanıyor."

Elinor, "Burada ben sizin gibi düşünmüyorum," dedi. "Marianne'inki gibi peşin yargı ve duygularda öyle sakıncalar var ki, ruh coşkunluğuyla toyluğun, dünyadan habersizliğin verdiği sevimlilik bile bunları gideremiyor. Bir kere Marianne'in duygu kuralları terbiye ve etiket gereklerini hiçe sayıyor. Ben onun dünyayı ve hayatı daha iyi tanımasının daha yararına olacağına inanıyorum."

Kısa bir duralamadan sonra Albay sözü gene ele aldı:

"Kız kardeşiniz ikinci aşkları da bazı koşullar altında onaylıyor mu, yoksa toptan mı kınıyor? İlk yaptıkları seçimde, seçtikleri kimsenin vefasızlığı ya da şartların tersliği yüzünden hayal kırıklığına uğrayanlar da ömürlerinin sonuna dek sevmeden mi yaşayacaklar?"

"İnanın bana, Marianne'in prensiplerinin ayrıntılarını pek bilmiyorum. Benim bildiğim kadar, herhangi bir ikinci aşkı bağışladığını henüz duymuş değilim."

Albay, "Bu böyle sürüp gidemez elbet," dedi. "Gene de onun duygularının değişmesi, hem de kökünden değişmesi... Yok yok, dilemeyin bunu! Genç bir ruhun romantik inançları silinmek zorunda kaldığı zaman yerlerini çoğunlukla çok basmakalıp, hem de tehlikeli inançlar alır. Başımdan geçtiği için biliyorum. Bir zamanlar ruh ve mizaç yönünden kız kardeşinize çok benzeyen, onun gibi düşünen bir genç hanım tanırdım; sonra olayların zoruyla değişerek, üst üste gelen birtakım bahtsızlıkların sonucu..."

Albay birden sustu. Gereğinden fazla konuştuğuna karar vermiş gibiydi. Yüzünün ifadesi Elinor'un aklına o zamana kadar düşünmemiş olduğu bazı şeyler getirdi. O genç hanımdan söz etmesi Elinor'un kuşkusunu çekmeyebilirdi ya, bu konuyu açtığına sonradan pişman oluşu anlamlıydı. Bu durumda onun şu andaki duyarlığını, eski bir sevdanın hüzünlü anısına bağlamak pek zor değildi.

Elinor tahmin ve kuşkularını daha ileri götürmedi. Oysa onun yerinde Marianne olsa bu kadarcıkla yetinmezdi. İşlek hayal gücüyle çarçabuk Albay'ın başından geçenleri gözünde canlandırır ve felaketle sonuçlanan acıklı bir aşkın bütün öyküsünü kafasında baştan sona hemencecik kurardı.

On İkinci Bölüm

İki kız kardeş ertesi sabah yürüyüş yaparlarken Marianne, ablasına bir haber verdi. Marianne'in ne denli düşüncesiz ve aklı gözünde bir kız olduğunu eskiden beri bilmekle birlikte, bu derece olduğunu bilmediğinden, Elinor şaşırdı kaldı. Marianne'in sevinçle söylediğine göre Willoughby ona bir at armağan etmiş; Somerset'teki malikânesinde kendi yetiştirmiş olduğu, tam kadınlara uygun bir binek atı. Marianne, annesinin at kullanmaya karar verdiğini hiç düşünmemişti. Öyle ya, annesi bir binek atı bulunduracak olursa bir de seyis tutması, seyis için de bir at alıp bir de ahır yaptırtması gerekirdi.

Marianne bunların hiçbirini hesaba katmayarak armağanı duraksamaksızın kabul etmişti ve şimdi de ablasına coşkulu bir sevinçle anlatıyordu.

"Seyisini hemen Somerset'e gönderip atı aldırtacak. Sonra her gün at gezisine çıkacağız. Sen de binersin artık.

Canım Elinor, şu sırtlardan aşağı dörtnala gitmenin zevkini bir düşün!"

Marianne'in böyle zevkli bir rüyadan uyanıp meselenin çetrefil yönlerini görmeye hiç niyeti yoktu. Bir süre bunları dinlemek bile istemedi. Bir uşak daha tutmak kaç paraya patlardı ki? Anneleri buna hiç sesini çıkarmazdı. Uşağa da herhangi bir at alınsa olurdu. Böyle bir hayvanı Barton Park'tan her zaman sağlayabilirlerdi. Ahıra gelince, dört duvarla bir dam yeter de artardı bile!

Elinor bu kez Marianne'in, henüz yeni tanıdığı ve az bildiği bir erkekten böyle bir armağan almasının uygunsuzluğu üzerinde duracak oldu, ama bu kadarı Marianne'e göre artık çok oluyordu.

Genç kız, "Yanılıyorsun Elinor!" diye ünledi. "Willoughby'yi *az* tanıyor sayılmam ben! Gerçi tanışalı çok olmadı; gene de dünyada senin ve annemin dışında en yakından tanıdığım yaratık odur. İnsanlar arasındaki yakınlığı yaratan şey dostluk süresinin uzunluğu ya da görüşmelerin sıklığı-seyrekliği değil, doğrudan doğruya ruhların anlaşmasıdır. İnsanlar vardır, birbirlerini tanımalarına yedi yıl yetişmez. Bazılarınaysa yedi gün yeter de artar bile! Ben, sözgelişi, üvey ağabeyimizin verdiği bir atı kabul etmeyi, *Willoughby'nin armağanını* almaktan daha yakışıksız bulurum. Yıllarca bir arada oturduğumuz halde John'u çok az tanıyorum çünkü. Willoughby'nin kişiliği üzerineyse çoktan kararımı verdim."

Elinor bu noktanın üstüne gitmemeyi daha akıl harcı buldu. Kız kardeşinin huyunu biliyordu. Böyle nazik bir konuda ona karşı çıkmak, onun kendi dediğinde büsbütün direnmesini sağlamak dışında hiçbir işe yaramazdı. Ancak kız kardeşinin annelerine olan sevgisine sığındı. Onların bir dediğini iki etmeyen annelerinin bir at beslemeye razı olursa (ki elbet olacaktı) nasıl büyük bir külfet altına gireceğini iyice anlatınca Marianne yatışmakta gecikmedi ve

ablasına söz verdi: Annesini böyle gereksiz cömertlikler yapmaya kışkırtmamak için at konusunu açmayacak ve Willoughby'yi gene gördüğü zaman önerisini geri çevirecekti.

Sözünde durdu da... O gün Willoughby onları görmeye geldiğinde kız kardeşinin yavaş sesle, onun armağanını kabul edememekten duyduğu üzüntüyü belirttiğini işitti. Bunun nedenlerini de anlattı. Bu durumda Willoughby direnemezdi. Gene de üzüldüğü ortadaydı. Genç adam bu üzüntüsünü içtenlikle belirttikten sonra aynı hafif sesle, "Ne olursa olsun, şu sırada alamasan da at senindir, Marianne," diye ekledi. "Senin kabul edebileceğin zamana kadar saklayacağım onu. Barton'dan ayrılıp da kendi yuvanı kurduğunda Mab Sultan'ı kapında bulacaksın."

Elinor bu konuşulanları duymuştu. Genç adamın sözlerinde, bu sözleri söyleyişinde ve kız kardeşini ilk adıyla, "sen," diye çağırışında öyle kesin bir yakınlık, öyle açık bir anlam buldu ki bunu, iki gencin tam olarak anlaşmış olduklarına yordu. O andan sonra artık onların evlenmeye kararlı ve sözlü olduklarından şüphe etmedi. Bu konuda onu şaşırtan tek nokta, her zaman o denli açık sözlü olan bu iki gencin bu kararı arkadaş ve akrabalarından gizli tutmaları ve kendisinin durumu bir rastlantıyla öğrenmesi oldu...

Ertesi gün Margaret'in anlattığı bir olay konuya daha açık bir ışık tuttu. Bir akşam önce Willoughby onlara gelmiş ve Margaret bir süre salonda o ve Marianne'le yalnız kalmıştı. Bu arada dikkatini çeken noktaları, büyük ablasıyla baş başa kalır kalmaz, çok önemli şeylerden konuşanların ifadesiyle ortaya vurdu:

"Ah, Elinor, sana söyleyecek öyle bir sır var ki Marianne'le ilgili! Bence Marianne çok yakında Willoughby'yle evlenecek."

Elinor, "Onlar Yukarı Kilise Tepesi'nde birbirlerine rastladıklarından beri sen hemen her gün aynı şeyi söy-

lüyorsun," dedi. "Anımsayabildiğim kadar, onlar daha birbirini tanıyalı bir hafta bile olmadan, sen, 'Marianne onun resmini koynunda taşıyor,' diye yemin ediyordun. Sonunda anlaşıldı ki bu, büyük amcamızın bir minyatüründen başka bir şey değilmiş."

"Canım, bu durum bambaşka, gerçekten! Çok yakında evleneceklerine kalıbımı basarım, çünkü Willoughby koynunda Marianne'in bir kâkülünü taşıyor."

"Aman Margaret, dikkatli konuş; belki de çocuğun kendi büyük amcasının saçıdır!"

"İnan bana, Margaret; Marianne'in saçı, çünkü kestiğini gördüm. Dün akşam çaydan sonra, annemle sen dışarı çıkmıştınız; onlar da baş başa fısıldaşıp duruyorlardı. Willoughby bizimkinden bir şeyler ister gibiydi. Biraz sonra makası eline aldı, Marianne'in saçından uzun bir bukle kesti. Marianne saçlarını omzundan aşağı salıvermişti. Willoughby onun saçını öptü, sonra beyaz bir kâğıda sarıp cüzdanın içine koydu."

İnanılır kaynakların böyle kesinlikle ortaya attığı şeye Elinor inanmazlık edemezdi; zaten olay kendi görüp duyduklarını tıpatıp tuttuğundan, içinden inanmak geliyordu.

Margaret'in bilgiçliği büyük ablasını her zaman hoşnut bırakmazdı. Bir gece konakta Bayan Jennings onu bir köşeye sıkıştırıp da çoktandır merak ettiği bir şeyi, yani Elinor'un gönlünün kimde olduğunu sorunca Margaret hemen büyük ablasından yana bir bakış fırlatmış ve, "Söylemeyeyim, değil mi, Elinor?" diye sormuştu.

Bu da herkesi güldürmüştü. Elinor da gülüp geçmeye çalışmıştı ya, çok sıkılmıştı. Margaret'in düşündüğü kişinin adının bir şaka konusu olarak Bayan Jennings'in diline düşmesine dayanamazdı.

Marianne onun hesabına çok sıkılmıştı. Gene de kıpkırmızı kesilip öfkeyle Margaret'e dönerek, "Unutma! Tah-

minlerin ne olursa olsun, bunları tekrarlamaya hakkın yok!" diye paylaması yarardan çok zarar vermişti.

Çünkü Margaret, "Ben hiçbir şey tahmin etmedim ki; bana, sen kendin söyledin!" diye karşılık vermişti.

Bu, herkesi bütün bütüne güldürmüştü ve başkaca bilgi versin diye Margaret'i iyice sıkıştırmışlardı.

Bayan Jennings, "Kuzum Miss Margaret, bize bildiklerini söyle," diye yalvarmıştı. "Bu beyin adı nedir?"

"Söyleyemem, efendim. Ama adını da biliyorum, nerde oturduğunu da!"

"A canım, nerde oturduğunu biz de tahmin edebiliriz. Norland'da, değil mi? Oradaki kilisenin papazı olsa gerek."

"Hiç de değil işte! Meslek sahibi değil."

Marianne öfkeyle, "Margaret!" dedi. "Bal gibi biliyorsun ki bütün bunları kafadan atıyorsun; ortada böyle bir insan yok!"

"Öyleyse yakın zamanda ölmüş olsa gerek. Çünkü bir zamanlar ortada böyle bir adam vardı ve soyadı F'yle başlıyordu!"

Leydi Middleton tam o sırada, dışarıda şakır şakır yağmur yağdığını söyleyerek araya girdi. Gerçi Elinor, Leydi Hazretleri'nin bunu kendisine karşı özel bir yardım olarak değil de, kendi kocasıyla anasını zevkten dört köşe eden kaba şakaları hiç sevmediği için yaptığını biliyordu; gene de ona karşı büyük bir gönül borcu duydu.

Her zaman başkalarının duygularına saygı gösteren Albay Brandon da Leydi Middleton'dan örnek aldı ve ikisi karşılıklı, uzun uzun yağmurdan konuştular.

Willoughby piyanoyu açarak Marianne'in çalıp söylemesini rica etmiş ve böylece, çeşitli kişilerin çabalarıyla tehlikeli konu kapatılmıştı. Gene de Elinor kapıldığı telaştan kolay kurtulamamıştı. Bu akşam, ertesi gün Barton'dan yirmi kilometre kadar uzaklıktaki çok güzel bir malikâne-

ye gitmeye karar verdiler. Burası Albay Brandon'ın enişte-sinin mülküymüş. Şu sırada Avrupa'da bulunan enişte bey de kapıyı Albay'ın aracılığı olmadan kimseye açmasın diye adamlarına sıkı talimat bırakmış. Bahçelerin son derece güzel olduğu söyleniyordu. Övgüleri özellikle candan olan Sir John'un bu konudaki fikirlerine az çok inanılabilirdi, çünkü kendisi şu son on yıldır her yaz en azından iki kere eşini dostunu toplayıp bu malikâneyi gezdirmeye götürü-yormuş. Burada nefis bir göl de varmış. Sabahın büyük bö-lümünü bu gölde yelken gezintisi yaparak geçireceklerdi. Yanlarına soğuk yiyecekler alıp açık arabalara binecekler, kısacası tam anlamıyla sefa süreceklerdi.

Birkaçı, sonbahar mevsiminde olduklarına ve şu son iki haftadır her gün yağışlı geçtiğine göre, böyle bir tasarı-yı aşırı iyimser buldular ve Elinor, zaten soğuk almış olan annesini evde kalmaya ikna etti.

On Üçüncü Bölüm

Tasarlanan Whitwell gezisi Elinor'un umduğundan çok daha başka oldu. O, yağmura, yorgunluğa, kaygıya kendini hazırlamıştı. Yazık ki işin gerçeği korktuğundan daha kötü çıktı: Hiç gidilmedi.

Saat onda hepsi de Barton Park Konağı'nda kahvaltı etmeye toplanmışlardı. Hava iyi sayılırdı, çünkü bütün gece yağmur yağmış olmakla birlikte şimdi bulutlar dağılmaya yüz tutmuş, güneş sık sık görünüyordu. Hepsi de şen şakrak, eğlenceli bir vakit geçirmeye hazır ve bu uğurda her türlü güçlük ve rahatsızlığa göğüs germeye kararlı durumdaydılar.

Onlar kahvaltıdayken mektuplar getirildi. Bunların arasında bir de Albay Brandon'a mektup vardı. Albay mektubu aldı, baktı; rengi attı ve hemen dışarı çıktı.

Sir John, "Bizim Brandon'a da ne oldu?" diye sordu.

Kimse yanıt veremedi.

Leydi Middleton, "Umarım kötü bir haber değildir," dedi. "Albay Brandon sofŗamdan böyle apar topar kalktığına göre olağanüstü bir şey olmuş olsa gerek."

Beş dakika kadar sonra Albay geri geldi. O içeri girer girmez Bayan Jennings, "Umarım kötü bir haber yok ya, Albayım?" diye sordu.

"Yok, hanımefendi. İlginize teşekkürler."

"Mektup Avignon'dan mı yoksa? Umarım kız kardeşinizin sağlık durumu kötüleşmiş değildir..."

"Hayır, hanımefendi. Mektup Londra'dan geliyor; yalnızca bir iş meselesi."

"Ama yalnızca bir iş mektubuysa üstündeki yazıyı görür görmez neden öyle sarardınız? Hadi, hadi, bizi kandıramazsınız, Albay'ım! İyisi mi, baklayı ağzınızdan çıkarın."

Leydi Middleton, "Anneciğim, çok rica ederim," diye araya girdi. "Neler dediğinizin farkında mısınız?"

Bayan Jennings kızının paylamasına kulak asmadan, "Yoksa kuzeniniz Fanny'nin evlendiğini mi haber aldınız?" diye direndi.

"Yok canım; öyle bir şey değil."

"O zaman ben de bu mektubu kimin yazdığını biliyorum demektir. Kendisi afiyettedir, umarım?"

Albay Brandon hafifçe kızararak, "Kimi demek istiyorsunuz, hanımefendi?" diye sordu.

"Hadi canım, biliyorsunuz kimi demek istediğimi."

Albay, Leydi Middleton'a dönerek, "Bu mektubun bugün gelişi beni özellikle üzdü, hanımefendi," dedi. "Çünkü benim kente gitmemi gerektiren bir işle ilgili."

Bayan Jennings, "Kente mi!" diye bağırdı. "Bu mevsimde ne işiniz olabilir ki orada?"

Albay, "Dostlarımdan ayrılmak zorunda olduğum için üzüntüm büyük," diye sözüne devam etti, "hele sizin Whitwell'e bensiz giremeyeceğinizi bildiğim için büsbütün üzülüyorum."

Bunu duyunca hepsi de beyinlerinden vurulmuşa döndüler.

Marianne, "Kâhya kadına bir not yazsanız olmaz mı, Albay Brandon, yetmez mi?" diye sordu.

"Keşke böyle kolaycacık olabilseydi! Gidişimi de bir gün bile geciktiremem."

Bayan Jennings, "İşinizin ne olduğunu söyleseniz, geciktirip geciktiremeyeceğinizi belki biz kestirebilirdik," dedi.

Willoughby, "Gezintiden dönüşümüzü bekleseniz altı saat bile gecikmiş olmazsınız!" dedi.

"Bir saat bile gecikmeyi göze alamam."

O sırada Elinor, Willoughby'nin Marianne'e dönerek alçak sesle, "Gülüp eğlenmeyi kaldıramayan kimseler vardır," dediğini duydu. "Albayımız da bunlardan biri işte. Bana sorarsan üşütüp nezle olmaktan korktu da yakasını sıyırmak için böyle bir oyun çevirdi. Elli altınına bahse girerim ki o mektubu kendisi yazmıştır."

Marianne, "Bundan hiç şüphem yok," diye karşılık verdi.

Sir John, "Ben seni bilirim, Brandon," dedi. "Eskiden beri, aklına bir şey koydun mu seni kimse caydıramaz. Gene de kararını değiştireceğini umarım. Bir düşün - iki, Carey kız kardeşler Newton'dan geldiler; üç, Dashwood kardeşler Barton Cottage'den buraya kadar yürüdüler; Bay Willoughby de her zamankinden iki saat önce kalktı - hep Whitwell'e gitmek için."

Albay Brandon gene dostlarını hayal kırıklığına uğratmaktan duyduğu üzüntüyü ve bunun yazık ki kaçınılmaz bir şey olduğunu belirtti.

Sir John, "Peki öyleyse, ne zaman döneceksin?" diye sordu.

Karısı, "Umarım Londra'dan ayrılır ayrılmaz gene Barton'a buyurursunuz, çünkü Whitwell gezisini sizin dönüşünüze dek erteleyeceğiz," dedi.

"Çok naziksiniz. Gelgelelim ne zaman dönebileceğim öylesine belirsiz ki, kesin bir söz vermeye hiç cesaretim yok."

Sir John, "Yoo, mutlaka döneceksin," dedi. "Hele hafta sonuna kadar bir dönme, ben senin peşine düşerim."

Bayan Jennings, "Hah, şöyle, Sir John!" diye el çırptı. "O zaman belki Albay Brandon'ın işinin ne olduğunu öğrenebilirsiniz."

"Ben başkalarının işine burnumu sokmayı sevmem. Bu da bizim Brandon'ın utandığı bu iş olsa gerek."

Bu sırada Albay Brandon'a atlarının hazır olduğu haber verildi.

Sir John, "Şehre atla gitmiyorsun ya?" diye sordu.

"Yok. Yalnızca Honiton'a kadar. Ordan posta arabasına bineceğim."

"Ne yapalım; madem dediğin dedik, iyi yolculuklar! Gene de kararını değiştirirsen, diyorum."

"İnan bana, elimde olan bir şey değil."

Sonra Albay oradakilerle vedalaştı. Elinor'a, "Bu kış sizi ve kız kardeşlerinizi Londra'da görebilecek miyim acaba, Miss Dashwood?" diye sordu.

"Çok yazık ki, hiç sanmıyorum."

"Öyleyse sizlere, gönlümün istediğinden çok daha uzun bir süre için, hoşça kalın demek zorundayım."

Albay, Marianne'i, hiçbir şey demeden, yalnızca bir baş eğişiyle selamladı.

Bayan Jennings, "Hadi, Albay'ım, nazlanmayın da gitmezden önce şu işin içyüzünü ne olur anlatın bize," dedi.

Albay Brandon ona iyi günler dilemekle karşılık verdi ve Sir John'la birlikte dışarı çıktı.

O dakikaya kadar terbiye kurallarının baskısı altında tutulan ahlar, vahlar ve hayıflanmalar şimdi dört bir köşeden yükseldi. Hepsi de hayallerinin böyle suya düşmesinin ne kadar çıldırtıcı olduğunu döne döne söyleyip duruyorlardı.

Bayan Jennings içi içine sığmayarak, "Ben onun işinin neyle ilgili olduğunu kestirebiliyorum," dedi.

Hemen hepsi bir ağızdan, "Gerçek mi?" diye sordular.

"Evet; Miss Williams'la ilgili olduğuna kalıbımı basarım."

Marianne, "Ee, bu Miss Williams da kim ki?" diye sordu.

"Ne!... Sizin Miss Williams'ın kim olduğundan haberiniz yok mu? Adını duymuş olmanız gerek. Miss Williams, Albay'ın bir akrabasıdır, güzelim; çok yakın bir akraba. Ne denli yakın olduğunu söylemeyeceğim ki küçük hanımların yüzleri kızarmasın."

Sonra Bayan Jennings, Elinor'a dönüp sesini hafifçe yavaşlatarak, "Gayri meşru kızıdır," diye ekledi.

"Öyle mi?"

"Öyle ya! Hem de hık demiş babasının burnundan düşmüş. Bana sorarsanız Albay bütün servetini ona bırakacak."

Sir John yanlarına dönünce bu aksiliğe hayıflanmakta onlardan geri kalmadı. Gene de sonunda, hazır hep bir araya gelmişken bir eğlence düzenlemelerinin iyi olacağını söyledi. Böylece bir açık oturum yaptılar ve yalnızca Whitwell'de bulunabilecek olmalarına karşın kırlarda bir araba gezintisi yapmasının kendilerini hiç değilse rahatlatacağına karar verdiler.

Bunun üzerine arabalar hazırlatıldı... Önce Willoughby'ninki geldi. Marianne bu arabaya binerken mutluluktan uçuyordu sanki. Willoughby arabayı son hızla sürerek konağın parkından dışarı çıktı; çok geçmeden gözden kayboldular ve gezinti sonuna dek bir daha onları gören olmadı. Konağa da herkesten daha geç döndüler. İkisi de gezintilerinden pek hoşnut kalmışa benzemekle birlikte, "Nerdeydiniz?" diye soranlara, yalnızca, araba yollarında dolaştıklarını söylüyorlardı. Oysa diğerleri tepelere tırmanıp vadilere inerek gezinmişlerdi.

Geceleyin dans etmeye, bütün gün de çılgınlar gibi eğlenmeye karar vermişlerdi. Carey'lerden bazıları da öğle yemeğine kalınca sofra başında yirmi kişi toplanmak zevkine eriştiler. Sir John bunun tam gönlüne göre bir şey olduğunu söylüyordu. Willoughby her zamanki gibi Marianne'le Elinor'un arasındaki yerini aldı. Bayan Jennings, Elinor'un sağına oturdu. Oturduğundan az sonra da onun ve Willoughby'nin arkasından Marianne'e doğru eğilerek herkesin duyabileceği bir sesle, "Ne kadar hile yaparsanız yapın beni uyutamazsınız," dedi. "Sizin bu sabah nerde olduğunuzu ben keşfettim."

Maianne pespembe oldu ve telaşla, "Neredeymişiz, kuzum?" diye sordu.

Willoughby, "Benim arabamla gezintiye çıktığımızı bilmiyor muydunuz?" diye lafa karıştı.

"Bilmez olur muyum, yaramaz çocuk? Arabayla nereye gittiğinizi keşfetmeyi aklıma koydum ve keşfettim. Ey, Miss Maianne, evini beğenmişsindir, umarım? Çok büyük olduğunu biliyorum. Seni evinde görmeye geldiğim zaman yeni baştan eşya düzmüş olduğunu umarım. Çünkü altı yıl önce ben ordayken eşyalar yenilenmek istiyordu."

Marianne utanç içinde başım çevirdi. Bayan Jennigs de doya doya güldü. Elinor'a anlattığına göre, iki gencin nereye gittiklerini öğrenmeyi öylesine aklına takmış ki, tutmuş kendi oda hizmetçisi yoluyla Willoghby'nin seyisinden sordurtmuş ve böylelikle onların Allenham'a giderek saatlerce evin içini ve parkı gezmiş olduklarını öğrenmiş.

Elinor bunlara inanmak istemiyordu. Öyle ya, ailecek hiç tanışmadıkları Bayan Smith orada otururken Willoughby'nin içeri girmek önerisinde bulunabileceğini ve Marianne'in de buna razı olacağını hiç aklı kesmiyordu.

Sofradan kalkar kalkmaz Marianne'e bu işi sordu ve Bayan Jennings'in bütün anlattıklarının doğru olduğunu

öğrenince ağzı bir karış açık kaldı. Marianne'se bunların doğruluğundan kuşkulandığı için ablasına enikonu kızmıştı.

"Kuzum Elinorcuğum, bizim oraya gitmediğimizi, evi gezip görmediğimizi de nereden çıkarıyorsun? Bu, senin de kaç kereler istediğin bir şey değil mi?"

"Evet, yavrucuğum, ama ben olsam Bayan Smith ordayken, yanımda Bay Willoughby'den başka kimse olmadan girmezdim oraya."

"Ne yapalım ki evi bize gezdirebilecek olan tek kişi de Bay Willoughby'dir. İki kişilik, açık arabada gittiğimize göre yanımıza başka bir kimse alamazdık ki! Ömrümde bu kadar güzel vakit geçirdiğimi anımsamıyorum."

Elinor, "Yazık ki bir işin insana güzel vakit geçirtmesi ille de doğru olması demek değildir," dedi.

"Tam tersi; bence başka türlü olamaz. Öyle ya, yaptığım işte bir yanlışlık olaydı daha yaparken farkına varırdım. Çünkü insan yaptığı işin yanlış mı doğru mu olduğunu her zaman sezer. Ben de yanlış bir iş yaptığımı bile bile güzel vakit geçiremezdim!"

"Ama canımın içi, bu iş yüzünden daha şimdiden birtakım ileri-geri sözlere hedef olduğuna göre, biraz düşüncesizce hareket etmiş olduğunu biraz biraz anlamaya başlamıyor musun?"

"Eğer davranışlarımızın yanlış olduğunun kanıtı Bayan Jennings'in ileri geri konuşmalarıysa, hepimiz, her dakika yanlış iş yapıyoruz demektir. Onun övgüsünün de yergisinin de benim gözümde beş paralık değeri yoktur. Bayan Smith'in bahçesinde dolaşıp evini gezmekte ben bir kötülük göremiyorum. Nasılsa hepsi de günün birinde Willoughby'ye kalacak, o da..."

"Marianne, bahçeyle ev bir gün gelip sana bile kalacak olsa, yaptığın iş hoş görülemez!"

Marianne bu taşı duyunca pespembe oldu; gene de gururunun okşandığı gözle görülebiliyordu. Bir süre derin derin, ciddi ciddi düşündükten sonra gene ablasının yanına geldi ve büyük bir uysallıkla, "Elinorcuğum, olabilir," dedi. "Allenham'a gitmem belki de düşüncesizlikti. Ne var ki Willoughby, bana evi göstermekte ayak diredi. Ev de pek güzel bir yer, inan bana. Hele yukarki katta bir oturma odası var ki, bildiğin gibi değil - tam gündeliğe kullanılacak boyda; hele modern tarzda da döşenirse doğrusu doyum olmaz. Tam köşede olduğundan iki yana penceresi var. Bir yandan evin arkasındaki çimenlik oyun alanıyla nefis, koruluk bir yamaç görünüyor, öbür yandan da köy ile kilise. Bunların ardında da hani o çok sevdiğimiz, güzel, heybetli tepeler var. Odayı tam olarak görebildim sayılmaz, çünkü içindeki eşyalar öylesine ruh karartıcı ki! Hele yeni baştan bir döşensin... Willoughby diyor ki, bu odaya iki yüz altın harcanırsa İngiltere'nin en güzel yazlık salonlarından biri olup çıkabilirmiş!"

Ötekilerden fırsat olsa da Elinor hiç kesintisiz dinleyebilse Marianne evin her odasını ona aynı zevkle anlatacaktı!

On Dördüncü Bölüm

Albay Brandon'ın birdenbire gidişi ve bu gidişin nedenini saklı tutmakta ayak direyişi iki üç gün için Bayan Jennings'in kafasını kurcaladı ve merakını çekti. Zaten bütün tanıdıklarının özel yaşamlarıyla yakından ilgilenen her insan gibi Bayan Jennings de çok meraklı bir kişiydi. Hemen hiç ara vermeden Albay'ın neden gittiğini merak ediyor; mutlaka bir kötü haber aldığına inanıyor; başına gelebilecek her türlü felaketi aklından geçiriyordu:

"Çok kötü bir haber almış olsa gerek; yüzünden okunuyordu. Zavallı Albay! Sakın mali durumu sarsılmış olmasın? Delaford'daki malikâne oldum olası, yılda iki binden yukarı bir şey getirmez, diye söylenirdi; ağabeyi de işleri arapsaçı gibi karmakarışık bir durumda bırakmıştı. Kalıbımı basarım ki para meseleleri yüzünden çağrıltılmıştır; başka ne olabilir ki? Gene de bilemiyorum, öyle mi acaba? Işin gerçeğini öğrenebilmek için ne isteseler verebilirim... Belki de Miss Williams'la ilgili bir şeydir. Düşünüyorum

da bu, daha akla yakın geliyor. Öyle ya, ben kızın adını anınca Albay nasıl da sıkılmıştı! Belki de kızcağız hastalanıp yatmıştır. Olabilir, çünkü eskiden beri zayıf olduğunu duyardım... Evet, evet, Albay Brandon'ın para sıkıntısı çekeceğini hiç sanmıyorum, çünkü çok idareli adamdır. Ağabeyinden kalan miras işini çoktan çözümlemiştir... Öyleyse neden gitti? Belki de kız kardeşi Avignon'da ağırlaştı da onu çağırttı. Albay'ın böyle apar topar kalkıp gidişinden bu anlam çıkabilir... Her neyse, başının tüm dertlerden kurtulmasını, bu arada bir de hayırlısından kız bulup yuva kurmasını bütün gönlümle dilerim..."

İşte Bayan Jennings böylece konuşup tahminler yürütüyor, düşünceleri her tahmine göre değişiyor ve her ihtimal aynı derecede aklına yakın geliyordu.

Elinor, Albay Brandon'la ilgilenmesine karşın böyle hop diye gidiverişini Bayan Jennings'in istediği oranda bir merak konusu yapamıyordu. Bir kere olayın böylesine sürekli olarak laf ve dert edinilmeye değmeyeceği kanısındaydı. İkincisi de ortada onun merak ve dert edindiği başka bir konu vardı.

Genç kızın aklı fikri, Marianne ile Willoughby'nin, aralarındaki durumla ilgili olan pek tuhaf sessizliklerindeydi. Oysa iki genç herkesin aklının bu konuya takılmış olduğunu biliyor olsalar gerekti. Bu tuhaf sessizlik, sürüp gittikçe her gün daha bir göze batıyor ve iki gencin mizaçlarıyla bağdaştırılması daha bir güçleşiyordu. Birbirlerine karşı davranışları onların evlenmeye karar verdiklerini ortaya vuruyordu. Yalnız Elinor, bunu kendisine ve annelerine neden hâlâ açmadıklarını bir türlü anlayamıyordu.

Hemencecik evlenmek ellerinde olmayabilirdi. Willoughby geçimi için başkasının eline bakmıyorsa da zengin olduğunun sanılması için ortada bir neden yoktu. Sir John onun mülklerinin yılda altı, yedi yüz altın getirdiğini tahmin etmişti. Ne var ki bu para genç adamın yaşayış tarzını karşılayamazdı; zaten kendisi de çok zaman parasızlıktan yakınıp dururdu.

Gene de onların aralarındaki ilişki konusunda yürüttükleri bu (gerçekte hiçbir şeyi gizlemeyen) tuhaf sessizliği anlayıp yorumlamak zordu. Bu sessizlik onların her zaman açıkça ortaya vurdukları fikirlerine ve genel davranışlarına o denli aykırıydı ki, bazen Elinor'a onların arasında herhangi bir söz durumu yokmuş gibi geliyordu ve işte bu kuşku onun Marianne'i sorguya çekmesini önlüyordu.

Willoughby'nin davranışını görenler aşkından kuşku edemezlerdi. Genç adam tam bir âşık gibi Marianne'in üzerine düşüyor, anne Dashwood'la kızlarına karşıysa bir oğulun ve ağabeyin saygılı yakınlığını gösteriyordu. Onların evini kendi evi gibi seviyordu sanki. Orada Allenham'dakinden daha çok vakit geçiriyordu. Barton Park'ta, hepsini bir araya getiren toplantılardan birine katılmadığı zamanlar hemen her sabah evinden çıkıp Barton Cottage'e gidiyor ve günün geri kalan kısmını orada, Marianne'le baş başa geçiriyordu; en sevdiği tazısı, sevdiği kızın ayakları dibinde...

Hele bir akşam... Albay Brandon'ın gidişinden bir hafta kadar sonraydı... Genç adamın yüreği çevresindeki her şeye karşı her zamankinden daha coşkun bir sevgiyle dolup taşar gibiydi. Bayan Dashwood'un baharda evi onarıp değiştireceğini söylemesi üzerine Willoughby kusursuz bulduğu ve canı gibi sevdiği bu yerin değiştirilmesine şiddetle karşı çıktı.

"Ne!" diye bağırdı. "Bu sevgili evi değiştireceksiniz ha! Yok! İşte buna kafamı kesseniz razı olmam! Eğer benim duygularıma azıcık saygınız varsa bu evin duvarlarına bir taş bile eklenmemeli, eni-boyu bir santim bile büyütülmemeli."

Elinor, "Siz hiç telaşlanmayın," dedi. "Korktuklarınız hiçbir zaman başınıza gelmeyecek, çünkü annem bu işlere kalkışacak parayı hiçbir zaman bulamayacak!"

Genç adam, "İşte buna bütün kalbimle sevindim," dedi. "Anneniz eğer parasını harcayacak daha iyi bir iş bulamıyorsa, dillerim Tanrı'dan hep parasız kalsın!"

"Eksik olmayın, oğlum! Yalnız şuna güvenin ki, dünya kadar param da olsa, sizin ya da başka bir yakınımın bu tür bir sevgisini dünyada çiğneyip geçemem. Baharda hesaplarımı yaptığım zaman elime fazlalık para kalırsa sizi böylesine üzecek bir işe yatıracağıma, hiç kullanmayıp bir köşeye koyarın daha iyi... Kuzum Willoughby, bu evi gerçekten, hiçbir kusur bulamayacak derecede seviyor musunuz?"

Willoughby, "Gerçekten," diye yanıtladı. "Benim gözümde bu ev kusursuz. Yok, bu kadar da değil - bence içinde mutlu olunabilecek tek ev budur. Eğer yetecek kadar param olaydı hemen Combe Konağı'nı yıktırır ve yerine bu evin tıpatıp bir kopyasını yaptırtırdım."

Elinor, "Hem de karanlık, dar merdiveni ve bacası tüten mutfağıyla," diye araya karıştı.

Willoughby aynı heyecanlı sesle, "Evet!" diye karşılık verdi. "Her yanı ve de her yönüyle! Hiçbir konforunda ya da kusurunda şu kadarcık bir değişiklik yapmazdım. O zaman... ancak o zaman, belki Combe Konağı'nda da Barton'daki kadar mutlu olabilirdim."

Elinor, "Hiç üzülmeyin," diye güldü. "Bana öyle geliyor ki, bundan böyle Combe da, odalarının daha güzel ve merdiveninin daha geniş olmasına karşın, gözünüze bu kadar şirin gözükecektir."

Willoughby, "Doğru, beni Combe'a adamakıllı ısındıracak bazı durumlar olabilir," dedi. "Gene de bu evin gönlümde, başka hiçbir evin boy ölçüşemeyeceği bir yeri olacaktır."

Bayan Dashwood ortanca kızından yana mutluluk dolu bir bakış fırlattı. Marianne'in güzel gözleri öyle anlamlı bir bakışla Willoughby'ye takılmıştı ki onun söylemek istediğini çok iyi anladığı açıkça okunuyordu.

Willoughby, "Geçen yıl bu mevsimde Allenham'a geldiğim zaman Barton Cottage'in boş durmamasını, içinde birilerinin oturmasını öyle isterdim ki!" diye ekledi. "Ne

zaman uzaktan görsem konumuna hayran kalırdım da içinde kimsenin oturmadığına hayıflanırdım. Buralara bir daha gelişimde Bayan Smith'den duyacağım ilk haberin, Barton Cottage'e birilerinin taşındığını duymak olacağını o zaman nerden bilebilirdim! Bu haber içimde o saat öyle bir ilgi, öyle bir hoşnutluk uyandırdı ki, bunu şimdi, burada bulacağım büyük mutluluğun bir önsezisi olarak yorumlayabilirim." Genç adam sesini alçaltıp Marianne'e dönerek, "Böyle olması gerekir, değil mi Marianne?" diye sordu. Sonra gene sesini yükselterek, "Siz de tutmuş bu evi bozmaya kalkışıyorsunuz ha, Bayan Dashwood?" diye çıkıştı. "Düzeltiyorum diye sadeliğini mi mahvedeceksiniz? Şu sevgili oda, tanışıklığımızın ilk başladığı, o gün bugündür içinde birlikte bunca mutlu saatler geçirdiğimiz bu yeri, sıradan bir antre yapıp çıkacaksınız, herkes de burada hiç oyalanmadan durup geçecek, öyle mi? Oysa bu oda dünyanın en büyük, en şahane salonlarının erişemeyeceği bir konfor ve huzurla dolup taşıyor!"

Bayan Dashwood böyle bir değişiklik yapmayacağına gene söz verdi. Willoughby de yürekten gelen bir minnetle, "Ne iyi insansınız!" dedi. "Bu sözünüz içimi rahatlattı. Bir adım daha ileri giderseniz beni mutlu kılarsınız. Bana söz verin ki yalnızca bu ev hep böyle olduğu gibi durmakla kalmayacak, sizler de eviniz gibi hiç değişmeyeceksiniz; sizleri ve sizin olan her şeyi bana sevdiren şu yakınlığınızı benden hiç esirgemeyeceksiniz!"

Bu söz seve seve verildi. Willoughby'nin o geceki tüm davranışları hem sevgi hem de mutluluk içinde yüzdüğünü ortaya vuruyordu.

Ayrılırlarken Bayan Dashwood, "Sizi yarın çaya bekleyelim mi?" dedi. "Sabaha çağırmıyorum, çünkü Barton Park'a, Leydi Middleton'a sözlüyüz."

Willoughby saat dörtte onlara geleceğine söz verdi.

On Beşinci Bölüm

Bayan Dashwood ertesi gün Leydi Middleton'ı görmeye gitti ve kızlarından ikisini de yanına aldı. Yalnızca Marianne sudan bir bahane öne sürerek evde kaldı. Bundan Willoughby'nin ona bu sabah, evde kimse yokken gelmek üzere özel bir söz vermiş olduğu anlamını çıkaran annesi de onun kendilerine katılmamasına razı oldu.

Konaktan dönüşte Willoughby'nin iki kişilik küçük arabasıyla uşağını evlerinin önünde bekler buldular. Bayan Dashwood tahmininde yanılmamış olduğunu anladı. Buraya kadar her şey önceden sezdiği gibi çıkmıştı.

Gelgelelim eve girince önsezilerinin kendisini hiç de hazırlamamış olduğu bir durumla karşılaştı. Onlar koridora girer girmez Marianne deli gibi, oturma odasından fırladı. Çok şiddetli bir üzüntü içinde olduğu ortadaydı. Mendilini gözlerine bastırmış olarak, onların farkına bile varmadan koşa koşa yukarı çıktı.

Şaşkın ve kaygılı, hemen oturma odasına girdiler ve orada, tek başına, sırtı onlara dönük olarak şöminenin kenarına dayanmış duran Willoughby'yi buldular. Genç adam onların geldiğini duyunca döndü. Onun da Marianne'in duygularını paylaştığı yüzünden okunuyordu.

Bayan Dashwood içeri girer girmez, "Bir şey mi oldu ona?" diye bağırdı. "Hasta filan mı oldu?"

Willoughby neşeli görünmeye çalışarak, "Olmadığını umarım," diye yanıtladı. "Hasta olacak biri varsa o da benim, çünkü çok büyük bir hayal kırıklığına uğramış durumdayım."

"Hayal kırıklığı mı!"

"Evet, çünkü size verdiğim sözü elimde olmayan nedenlerden ötürü tutamayacağım. Bayan Smith bu sabah servetinin kendisine verdiği hakkı kullandı ve Londra'daki bir işine bakmak üzere buradan ayrılmam için bana emir verdi. Biraz önce talimatımı aldım ve Allenham'la vedalaştım. Şimdi de sizlerle vedalaşmaya geldim."

"Londra'ya gidiyorsunuz demek! Hemen bu sabah mı?"

"Hemen hemen şu dakika."

"Çok yazık doğrusu! Neylersiniz; Bayan Smith'i kıramazsınız *ki*! *Bu işin sizi bizlerden* pek *fazla ayırmayacağını* umarım."

Genç adam hafifçe kızararak karşılık verdi:

"Çok iyisiniz. Yalnız, Devon'a yakın zamanda dönmemin imkânı yok. Bayan Smith'e yaptığım ziyaretler hiçbir zaman bir yıldan önce tekrarlanmaz."

"Peki, sizin buradaki tek dostunuz Bayan Smith mi? Gelip kalabileceğiniz Allenham'dan başka ev yok mu? Çok ayıp, Willoughby; buraya, bize gelmek için kırmızı mumlu çağrı mı bekliyorsunuz yani?"

Willoughby büsbütün kızardı ve gözlerini yerden ayırmaksızın karşılık verdi:

"Çok iyisiniz, hanımefendi."

Bayan Dashwood şaşkın şaşkın Elinor'a baktı. Elinor da aynı derecede afallamıştı. Birkaç dakika herkes sustu. Sonra Bayan Dashwood bu sessizliği bozdu:

"Yalnızca şunu ekleyeceğim, azizim Willoughby: evimizde her zaman başımızın üstünde yeriniz vardır. Hemen dönüp gelin diye diretmeyeceğim, çünkü bundan Bayan Smith'in hoşnut kalıp kalmayacağını yalnızca siz bilirsiniz. Bu noktada sizin isabetli karar vereceğinize inanıyorum; duygularınızın içtenliğine inandığım gibi."

Genç adam dili dolaşarak, "Şu sırada," diye konuştu. "İşlerim, verdiğim sözler... öyle bir durumda ki... sizlere karşı... hiç hakkım yok..."

Durdu. Bayan Dashwood'un şaşkınlıktan dili tutulmuştu. Aralarına bir sessizlik daha çöktü. Bu kez ilk konuşan Willoughby oldu. Hafif bir gülümseyişle, "Böyle oyalanıp durmak çılgınlık," dedi. "Birlikte bulunmama artık imkân olmayan dostların arasında kalarak kendi kendime işkence etmeyeceğim."

Genç adam böyle diyerek, acele acele onlarla vedalaştı ve dışarı çıktı. Arabasına bindiğini gördüler. Bir dakika sonra görünmez olmuştu.

Bayan Dashwood konuşacak durumda değildi. Bu apansız gidişin içinde uyandırdığı tasa ve korkuyu çevresinden gizlemek amacıyla hemen dışarı kaçtı.

Elinor'un kaygısı annesininkine eşti. Biraz önceki konuşma onun da içini kuşku ve korkuyla doldurmuştu. Willoughby'nin onlardan ayrılırkenki tutumu, kızarıp bozarışı, neşeli görünmeye yeltenişi ve hepsinden önemli olarak, Bayan Dashwood'un çağrısına karşı gösterdiği isteksizlik - seven bir insana ve onun her zamanki davranışına hiç uygun düşmeyen bir soğukluk, Elinor'un iyice içini çürütmüştü. Ne düşüneceğini bilemiyordu. Bir an Willoughby'nin hiçbir zaman ciddi bir niyet kurmamış olduğundan kuşkulanıyor, sonra Maianne'le aralarında bir

kavga çıkmış olabileceğini düşünüyordu. Marianne'in öyle deli gibi üzgün bir durumda odadan dışarı uğrayışı şiddetli bir kavgaya yorulabilirdi ya, Elinor kardeşinin Willoughby'yi nasıl sevdiğini düşündükçe aralarında bir kavga çıkabileceğini hiç aklı almıyordu.

Şu var ki ayrılığın temeli neye dayanırsa dayansın, kız kardeşinin perişan olduğu su götürmezdi. Elinor yüreği şefkat ve acımayla dolup taşarak, Marianne'in şu sırada yalnızca boşalmak için ağlamakla kalmayacağını, herhalde kederini besleyip körüklemeyi boynuna borç da bileceğini düşündü!

Yarım saat kadar sonra anneleri geri döndü. Gerçi gözleri kızarıksa da yüzü pek neşesiz sayılmazdı. Nakışının başına otururak, "Sevgili oğlumuz artık Barton'dan hayli uzaklaşmış olmalı, Elinor," dedi. "Kim bilir yüreciği nasıl tasalıdır!"

"Çok garip doğrusu! Böyle birden gidivermek! Göz açıp kapayana dek olup biten bir iş! Oysa daha dün gece aramızda öylesine çocuklar gibi mutlu, şen, sevgi dolu değil miydi? Bu sabah böyle hiç habersiz, pat diye başını alıp gitmek - hem de hiç geri dönmemecesine! Bize açıkladığından daha önemli bir şeyler dönmüş olsa gerek! Dili tutulmuş gibiydi; her zamanki Willoughby'ye hiç benzemiyordu. Bu, sizin de gözünüzden kaçmamıştır, anneciğim. Ne oldu acaba? Kavga mı ettiler dersiniz? Yoksa sizin çağrınızı kabul etmeye neden o denli isteksiz dursun?"

"İstekli olmasına istekliydi, Elinor. Ben bal gibi görebiliyordum bunu. Ne var ki çağrımı kabul etmek elinde değildi. İnan bana, ben meseleyi inceden inceye düşündüm. Başlangıçta senin kadar bana da tuhaf gelen her şeyi artık apaçık bir çözüme bağlayabilirim."

"Gerçekten mi, anneciğim?"

"Evet. Kendi kendime bu işi yorumladım; artık benim içim rahat. Gel gelelim sen, Elinor - sen her zaman öküz

altında buzağı aradığına göre senin içini rahat ettiremeyeceğimi biliyorum. Gene de, ne dersen de, benim inancımı sarsamayacaksın! Benim kanıma göre Bayan Smith bizim oğlanın Marianne'i sevdiğinden kuşkulanıyor ve bu işe buruluyor. (Kim bilir, belki de ona tanıştırmayı tasarladığı başka bir kız vardır). Bu yüzden onu buradan aşırmaya can atıyor. Londra'daki işin onu uzaklaştırmak için bir bahane olduğunu sanıyorum. İşte bence işin olup olacağı bu! Bayan Smith'in Marianne'i istemediğini Willoughby kendisi de biliyor. Bu yüzden Marianne'le sözlü olduğunu şimdilik ona açıklamaya yüzü yok. Az çok onun eline baktığından onun suyuna giderek bir süre için Devon'dan uzaklaşmayı zorunlu buluyor... Biliyorum, Elinor, sen işin gerçeğinin böyle olup olmadığını kesinlikle bilmediğimizi ileri süreceksin. Ne var ki bundan daha içime sinecek bir açıklama yapamadığım sürece ben senin vırvırlarına kulak bile asmayacağım. Söyle bakalım Elinor, buna ne buyrulur?"

"Hiç. Benim ne karşılık vereceğimi siz önceden kestiniz."

"Gerçeği kesin olarak bilemeyeceğimizi söyleyecektin demek. Ah Elinor, senin duygularına akıl erdirmek öyle zor ki! İyi habere inanmaktansa kötü habere inanmak sence yeğ! Zavallı Willoughby'yi temize çıkarmak için fırsat arayacağına suçlamak, kendi kız kardeşini de kederlere boğmak sana daha uygun geliyor. Bizimle vedalaşırken her zamanki candanlığı yoktu, diye onu suçlu bulmayı aklına koymuşsun. Belki hesaplı değildi bu davranışı; belki içi kararmıştı da ondan böyle suspustu, diyemiyor musun? Kesin olarak bilemiyoruz diye hiçbir tahmini de aklımıza yakın göremeyecek miyiz? Hepimizin çok sevdiği, hiçbir kötülüğünü görmediğimiz bir insana biraz güvenmek boynumuzun borcu değil mi? Bir süre için gizli tutmak zorunda kalsa bile gidişinin dürüst bir nedeni olamaz mı? Hem zaten sen onun nesinden kuşkulanıyorsun?"

"Bunu ben de doğru dürüst bilemiyorum. Ne var ki ondaki bu değişikliği görünce nahoş bir bityeniğinden kuşkulanmamak elde değil! Beri yandan sizin biraz önce dediğiniz gibi, Willoughby'nin dürüst olabileceğini de hesaba katmalıyız. Ben kimsenin günahını almak istemem, Willoughby'nin şu davranışı sizin dediğiniz gibi, pek dürüst bir nedene dayanıyordur belki; böyle olmasını bütün kalbimle dilerim. Ne var ki bu nedeni hemencecik açıklamak bizim bildiğimiz Willoughby'ye daha yaraşırdı. Gizlilik belki gereklidir; gene de onun gizli kapaklı işler yapmasına şaşmaktan kendimi alamıyorum."

"Gelgelelim gerekli olduğu yerde onun alışılmış çizgisinden sapmasını da kınama. Her neyse, onu savunmak amacıyla söylediklerimin hakça olduğunu kabul ediyor musun? Bu, benim mutluluğum, onun da beraati demektir."

"Bütün bütüne de öyle değil. Sözlü oldukları (eğer gerçekten *sözlüyseler yani*), *Bayan Smith'den* gizlemek yerinde olabilir. Eğer durum böyleyse Willoughby'nin şimdilik buralarda pek fazla kalmaması da gerekiyor demektir. Ne var ki bu, onların evlenme kararlarını bizden gizlemeleri için bir neden yaratmaz!"

"Bizden gizlemek mi! Sevgili yavrum, yoksa sen Marianne'le Willoughby'yi gizli iş çevirmekle mi suçluyorsun? Bu tutumun doğrusu çok tuhaf! Onlara ihtiyatsızlıkta bulunduklarından ötürü her gün bakışlarınla sitem eden sen değil misin?"

Elinor, "Birbirlerini sevdikleri konusunda kanıt istemem," diye yanıtladı. "Ama sözlü olup olmadıkları konusunda, isterim."

"Ben onların birbirlerini sevdiklerine de, sözlü olduklarına da bütün kalbimle inanıyorum."

"Oysa bu konuda ikisi de tek bir sözcük söylemiş değiller."

"Davranışlar bu denli açık konuşurken sözcükten bana ne? Willoughby'nin hiç değilse şu son iki haftadır takındığı tutum, Marianne'i gelecekteki eşi olarak görüp sevdiğini, bizleri de en yakın birer akraba olarak benimsediğini ortaya vurmadı mı? Birbirimizi noksansız anlamış değil miydik? Willoughby her hareketi, her bakışıyla, bana gösterdiği saygı ve sevgiyle her Tanrı'nın günü benden kızımı istemiş sayılmaz mı? Elinor'um benim - onların sözlü olduklarından şüphe edilebilir mi? Böyle bir şeyi nasıl aklından geçirebilirsin? Willoughby, Marianne'in kendisini sevdiğini biliyor - öyleyse ondan ayrılırken, hem de belki uzun aylar için ayrılırken sevgisini söylememiş olması, karşılıklı sevgi ve sadakat yeminleri etmeden vedalaşmaları nasıl düşünülebilir?"

Elinor, "Ne yalan söyleyim, tek bir durum dışında her şey onların sözlü olduklarını gösteriyor," diye karşılık verdi. "Ne var ki bu bir tek durum dediğim de, ikisinin birden bu konuda sürdürdükleri kesin sessizliktir. Benim gözümde de bu durum bütün diğerlerinden daha ağır basıyor."

"Ne tuhaf! Aralarında açık açık geçenlerden sonra onların kendi aralarında söz kesmiş olduklarına inanamıyorsan Willoughby'yi çok alçak bir insan olarak görüyorsun demektir. Kız kardeşine karşı olan bütün tutumu numara mıydı yani? Onun gerçekte Marianne'i sevmediğini mi sanıyorsun?"

"Yok, bunu düşünemem. Marianne'i herhalde seviyordur. İnanıyorum, gerçekten sevdiğine."

"Tuhaf bir sevgi olsa gerek bu - eğer Mairanne'i böyle, senin sandığın gibi hiç umursamadan, geleceği hiç düşünmeden bırakıp gidebiliyorsa!"

"Anneciğim, şurasını unutmayın ki, ben bu işe hiçbir zaman oldu bitti gözüyle bakmadım. Eskiden beri kafamı kemiren bir kurt vardı, ne yalan söyleyeyim. Ama artık eskisi kadar kemirmiyor; belki de yakında olduğu gibi orta-

dan kalkar. Mektuplaştıklarını öğrenirsem bütün kuşkularım uçar gider."

"Ne de iyimsersin ya! Onları nikâh memurunun önünde görsen bile, işte evleniyorlar, demeyeceksin de, galiba evlenmiyorlar, diyeceksin! Ah kuşkucu kız! Neyse ki ben böyle kılı kırka yarmıyorum. Bence başlangıçtan beri, kuşkulanmayı haklı gösterecek hiçbir şey olmadı. Hiçbir şeyi gizli tutmaya yeltenmediler. Her şey açık seçik ortadaydı. Kız kardeşinin niyetlerinin ciddi olduğundan kuşkulanamazsın. Öyleyse güvenemediğin Willoughby olmalı. Ama neden? Şerefli, duygulu bir erkek değil mi o? Şimdiye dek hiçbir aksayan yanı oldu mu ki telaşa kapılalım? İkiyüzlü olabilir mi dersin?"

Elinor, "Olmaz umarın; hayır, olamaz," diye inledi. "Anneciğim, onu ben de bir kardeş gibi, candan seviyorum. Dürüstlüğüne güvenmemek sizin kadar beni de içimden yıkıyor. Elimde olmadan düştü bu kurt içime; söküp atmaya çalışacağım. Bu sabah onun davranışındaki değişimi görünce, ne yalan söyleyeyim, afalladım. Konuşması hiç kendi konuşmasına benzemiyordu. Sizin gösterdiğiniz yakınlığı da çok soğuk karşıladı. Gene de sizin tahmin ettiğiniz gibi bir durum yüzünden olabilir bütün bunlar. Daha bir an önce Marianne'den ayrılmıştı. Onun üzüntüden deliye döndüğünü görmüştü. Eğer Bayan Smith'i kızdırmaktan korktuğu için, yakın zamanda buraya dönüp gelmek isteğine karşı koymayı boynuna borç biliyorsa; beri yandan sizin çağrınızı geri çevirmekle de bizlere karşı kaba ve nankörce davrandığının farkında olduğuna göre, öyle diken üstünde durup ezilip büzülmesine şaşmamak gerekir. Ne var ki, böyle bir durumda, içinde bulunduğu çıkmazı açıkça anlatmak bence hem daha şerefli bir iş olur hem de bizim tanıdığımız Willoughby'nin karakterine daha uygun düşerdi. Gene de, yalnızca benim gibi düşünmüyor, benim kafama göre davranmıyor diye onu kınayacak kadar dar kafalı davranmayacağım."

"Bu dediklerin çok yerinde. Willoughby güvensizliğimizi hak etmedi, doğrusu. Biz tanışalı pek olmuyorsa da kendisi buraların yabancısı değil. Hiç aleyhinde konuşan oldu mu? Kendi başına buyruk davranıp hemen evlenebilecek durumda olsa bana her konuda açılmadan çıkıp gitmesi gerçekten yadırganabilirdi. Gel gör ki durum böyle değil. Bazı yönlerden bu sözleşme biraz pürüzlü sayılabilir, çünkü ne zaman evlenebilecekleri belirsiz. Hatta şimdilik her işi mümkün olduğu kadar gizli tutmak akıl harcı bile sayılabilir."

Margaret'in içeri girmesiyle sustular. Elinor da annesinin ileri sürdüğü fikirleri aklından geçirerek birçoğunun doğru olabileceğini kabul etti ve hepsinin doğru olması dileğinde bulundu.

Marianne'i çay saatine kadar hiç görmediler. O saatte genç kız odaya girdi ve tek söz söylemeden masada yerini aldı. Gözleri kızarmış, şişmişti ve şu anda bile gözyaşlarını güçlükle tutar gibi görünüyordu. Kimsenin yüzüne bakamıyor, yiyemiyor, konuşamıyordu. Bir süre sonra annesi onun elini tutup sessiz bir sevgi ve acımayla sıkınca genç kız zaten az olan metinliğini büsbütün yitiridi; hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı ve odadan dışarı kaçtı.

Bu şiddetli sıkıntı bütün gece sürdü. Marianne kendini bir türlü toparlayamıyordu, çünkü toparlamak istemiyordu. Willoughby'yi aklına getiren en ufak bir söz geçse hemen gözyaşlarına boğuluyordu. Annesi ve kız kardeşleri de onu üzmemek amacıyla büyük dikkat ve çaba gösteriyorlardı ya, ne yapsalar, bir kez konuşmaya başlayınca onun aklına Willoughby'yi getiren konulardan kaçınmayı başaramıyorlardı.

On Altıncı Bölüm

Willoughby'den ayrıldığı o ilk gece gözüne bir damla uyku girseydi Marinanne kendi kendini hiç bağışlamazdı. Sabahleyin, yatağına yattığından daha yorgun bir durumda kalkmamış olsa evdekilerin yüzüne bakmaktan utanırdı. Neyse ki böyle bir soğukkanlılığı kusur sayan duyguları, onu böyle bir kusur işlemek tehlikesinden uzak tutuyordu. Genç kız sabaha dek gözünü kırpmadı ve gecenin çoğu kısmını ağlamakla geçirdi. Baş ağrısıyla kalktı. Konuşamıyor, yemek istemiyor, annesiyle kız kardeşlerine her an için üzüntü oluyor, onların kendisini avutmalarına da izin vermiyordu. Duyarlığı tam kıvamındaydı.

Kahvaltıdan sonra kendi başına yürüyüşe çıktı ve öğleye dek Allenham köyünde dolaşarak geçmiş mutlulukları anıp şu anki mutsuzluğuna ağlamakla vakit geçirdi.

Akşam saatlerinde de duygularını gene böyle başı boş bıraktı. Eskiden Willoughby'ye çaldığı bütün ezgileri ye-

niden çaldı, birlikte söyledikleri bütün şarkıları söyledi ve piyano başında oturduğu yerden Willoughby'nin yazmış olduğu notalara gözünü dikerek içini karartabildiğince karartti.

Ve bu kederle - beslenme rejimini her gün uygulamaya başladı. Piyano başında saatler saati kâh şarkı söyleyip kâh ağlıyor, sesi gözyaşlarından iyice boğuklaşıyordu. Genç kız müzik gibi kitap konusunda da, dünle bugün arasındaki zıtlığın doğurduğu kedere çanak tutuyor, Willoughby'yle baş başa okuduklarının dışında hiçbir şey okumuyordu.

Kederin bu ilk taşkınlığının pek uzun sürmeyeceği belliydi; birkaç gün sonra Marianne'in duyguları küllenerek daha durgun bir üzgünlük olup çıktı. Gene de her gün tazelediği anılar, tek başına çıktığı yürüyüşlerle daldığı sessiz düşünüşler, arada bir eskisi kadar taşkın ağlama nöbetleri doğuruyordu.

Willoughby'den mektup çıkmadı. Zaten Marianne de mektup beklemez gibiydi. Gelgelelim Bayan Dashwood mektup çıkmayışına şaşıyordu, Elinor'un içine de gene kurt düşmüştü. Neyse ki Bayan Dashwood gereken yerde, hiç değilse kendi kendini tatmin eden yorumlamalar yapmakta birinciydi:

"Elinorcuğum, bir düşünsene; bizim mektuplarımızı çoğu zaman postaya atan da, postadan alan da Sir John oluyor. Bu işin gizli tutulmasının zorunlu olabileceğini kabul etmiştik. Eğer bizimkilerin mektupları Sir John'un ellerinden geçecek olursa işin hiçbir gizli kapaklı yanı kalmaz ki!"

Elinor bu mantığa bir şey diyemedi ve bunu, iki sevgilinin arasındaki sessizlik için yeterli bir neden olarak görmeye çalıştı. Gene de onca meselenin içyüzünü öğrenip bu esrarı çözmenin öyle girdisiz çıktısız, öyle basit bir çaresi vardı ki, genç kız, bunu annesine önermekten kendini alamadı.

"Neden dosdoğru gidip Marianne'e sormuyorsunuz; bakalım Willoughby'yle sözlü mü, değil mi? Annesi olduğunuza göre... Hem de böyle onu bağrına basan, her şeyi hoş gören bir anne... Sizin böyle bir soru sormanıza kızamaz. Bunu sormak analık şefkatinizin doğal bir sonucudur. Eskiden nasıl, içi neyse dışı da öyle olan bir kızdı - hele size karşı!"

"İki dünya bir araya gelse soramam ki! Bir düşün: Aralarında bir söz yoksa böyle bir soru Marianne'in nasıl ciğerini deler! Zaten onun zayıflığından yararlanmak gibi olur. Bir daha ölünceye dek onun güvenine layık olamam; şu sırada kimseye açmak istemediği bir sırrı zorla ağzından aldıktan sonra... Marianne'in gönlünü bilirim ben; beni nasıl sevdiğini bilirim. Meseleyi anlatmak zamanı gelince onun açılacağı en son kişi elbet ben olmayacağım. Ben kimsenin ağzından zorla laf almaya kalkışamam: Hele bir çocuğun! Öyle ya, bana açılmak istemese de, anasına saygı göstermeyi boynunun borcu bildiği için her şeyi anlatmaya kendini zorunlu sayabilir."

Elinor kız kardeşinin yaşının küçüklüğünü hesaba katınca, annesinin anlayış göstermekte biraz aşırıya kaçtığını düşünmekten kendini alamadı. Biraz daha ısrarda bulunduysa da hepsi boşa gitti. Mantık, düşünce ve en basit analık kaygısı, Bayan Dashwood'un kılı kırka yaran romantizminin içinde eriyip gitmişti!

8

Evdekiler günlerce Marianne'in yanında Willoughby'nin adını anmadılar. Gel gör ki Sir John ile Bayan Jennings bu kadar ince düşünceli değildiler. Şakalarıyla kaç kez zavallı kızın acısına acı kattılar! Gene de bir akşam Bayan Dashwood, hiç düşünmeden eline bir Shakespeare cildi alarak, "Ah, Marianne, Hamlet'i bitirmemiz nasip olmadı!"

diye hayıflandı. "Sevgili Willoughby daha oyunun sonuna varmadan gitti. İsterseniz şimdilik bırakalım da o geri gelince... Ne var ki bu aylar sürebilir."

Marianne büyük bir şaşkınlıkla, "Aylar mı?" diye hafifçe bağırdı. "Yok canım! Haftalar bile geçmez!"

Bayan Dashwood bu konuya değindiğine pişmandı ya, Marianne'in böyle, sevgilisinin yakın zamanda geleceğine güvenmesi ve niyetlerini bilire benzemesi Elinor'u sevindirmişti...

Willoughby'nin gidişinden bir hafta kadar sonra bir sabah kız kardeşler yürüyüşe çıkarken Elinor ile Margaret, başını alıp gitmeyerek kendilerine katılsın diye Marianne'i kandırdılar. Marianne o güne kadar gezintilerinde yanına kimse almamaya özellikle dikkat göstermişti. Kız kardeşleri sırtlarda yürümeye niyetliyse o hemen gizlice kırlara doğru kaçıyordu. Onlar vadiden söz ederse Marianne göz açıp kapayana kadar sırtlara tırmanıyordu ve ötekiler yola çıktıklarında onu göremiyorlardı bile.

Gelgelelim bu sürekli yalnızlığı doğru bulmayan Elinor'un diretmeleri, sonunda Marianne'i razı etti. Vadinin içinden geçen yolda yürümeye koyuldular. Çok az konuşuyorlardı; çünkü Marianne'in kendisi onlarla olsa da kafası uzaklardaydı. İstediğinin bir kısmını elde ettiğine sevinen Elinor da fazlasının üstünde durmuyordu.

Vadinin gerisinde, tabiatın hâlâ zengin olmakla birlikte daha az vahşi ve daha açıklık olduğu yerde, Barton'a ilk gelirken geçmiş oldukları uzun, düz yola geldiler. Buraya varınca durup çevrelerine bakınarak manzarayı seyrettiler. Şimdiye dek yaptıkları yürüyüşlerde evlerinden hiç bu değin uzağa gelmemişlerdi.

Manzaranın içinde çok geçmeden canlı bir şey keşfettiler. Bu, at sırtında kendilerine doğru yaklaşan bir adamdı. Birkaç dakika sonra onun bir beyefendi olduğunu seçtiler. Bir an sonra da Marianne sevinçten kendini unutarak, "O!

O! Biliyorum o!" diye bağırmış ve atlıyı karşılamaya davranmıştı ki, Elinor, "Yok, yanılıyorsun, Marianne!" dedi. "Willoughby değil bu gelen. Onun kadar boylu değil; sonra onun o fiyakalı havası da yok üzerinde."

"Var! Var!" diye Marianne bağırdı. "Bence var. Havası, ceketi, atı, hepsi o. Ben onun böyle hemencecik çıkıp geleceğini biliyordum zaten!"

Konuşurken de heyecanla yürüyordu. Elinor gelenin Willoughby olmadığını hemen hemen kesinlikle bildiğinden, Marianne'i göze batmaktan kurtarmak amacıyla adımlarını sıklaştırmış, onun yanı sıra yürümeye koyulmuştu.

Çok geçmeden atlıyla aralarında yirmi beş - otuz metre bir şey kalmıştı. Marianne gene ondan yana baktı ve içi karardı. Gerisin geriye dönerek hızlı hızlı uzaklaşmaya başlamıştı ki, kız kardeşlerinin ikisi birden seslerini yükselterek onun durması için bağırdılar. Üçüncü birinin, hemen hemen Willoughby kadar yakından tanıdığı bir erkeğin sesi de kızlara katılarak onun durmasını rica etti.

Genç kız şaşkınlıkla döndü ve Edward Ferrars'ı gördü.

O anda yeryüzünde, Willoughby olmadığı için bağışlanabilecek, Marianne'den bir gülümseyiş koparabilecek tek bir kişi varsa o da Edward Ferrars'dı. Genç kız ona güler yüzle hoş geldin diyebilmek için gözyaşlarını kuruttu ve ablasının mutluluğuna sevinmekten, bir süre için kendi uğradığı hayal kırıklığını unuttu.

Edward Ferrars yere inerek atını uşağına verdi ve zaten onları görmeye geldiğini söyleyerek onlarla birlikte Barton'a kadar yürüdü.

Onun gelişine hepsi candan sevinmişlerdi ya, hele Marianne'in gösterdiği sevinç Elinor'unkini bile bastırıyordu. Zaten Marianne, ablasıyla Edward'ın şu karşılaşmalarında, Norland'daykenki ilişkilerinde de çoğu zaman dikkatine çarpmış olan soğukluğu buluyordu. Hele Edward'ın davranışında, seven bir erkeğin böyle bir durumda göstermesi

gereken heyecandan ve söylemesi gereken sözlerden eser yoktu. Genç adam sıkılgandı; hiç de çok sevinmiş gibi durmuyordu; coşkun ya da içi içine sığmaz görünmüyordu; kendisine sorulanlara yanıt vermekten öte pek konuşmuyor ve Elinor'a karşı hiçbir özel sevgi belirtisi göstermiyordu.

Marianne dinleyip baktıkça şaşkınlıktan şaşkınlığa geçer oldu. Edward'dan neredeyse nefret edecekti! Sonra, duyduğu her duygu gibi bu da onun düşüncelerini, her yönden Edward'ın davranışlarıyla çarpıcı bir zıtlık yaratan Willoughby'ye aldı götürdü.

Karşılaşmanın ilk şaşkınlığını ve sorgularını izleyen kısa bir sessizliğin sonunda Marianne genç adama, doğrudan doğruya Londra'dan mı geldiğini sordu. Ama yok; Edward iki haftadır Devonshire'daymış.

Genç kız, "İki hafta mı?" diye mırıldandı. Elinor'a bu kadar yakın olup da daha önce görmeye gelmeyişine şaşmıştı.

Edward iyice sıkılarak Plymouth yakınlarındaki bazı dostlarının yanında kaldığını söyledi.

Elinor, "Son zamanlarda Sussex'de miydin?" diye sordu.

"Bir ay kadar önce Norland'daydım."

Marianne, "Ah, sevgili, sevgili Norland! Nasıldı bari?" diye sordu.

Elinor, "Sevgili, sevgili Norland her zaman yılın bu mevsiminde nasılsa gene öyledir elbet!" diye güldü. "Korular ve yollar halı gibi kuru yaprak döşeli!"

Marianne, "Ah, onların yere düştüklerini gördükçe nasıl coşardım!" dedi. "Yürürken rüzgârda yapraklar üzerime sağanak sağanak boşandıkça ne zevk alırdım! Yapraklar, sonbahar ve sonbaharın havası, ne duygular doğururdu içimde! Oysa şimdi o yaprakların zevkine varacak kimse kalmadı. Herkes onlara baş belası gözüyle bakıyor.

Düşmeleriyle hemen süpürülüp göz önünden kaldırılmaları bir oluyor."

Elinor, "Senin kuru yapraklara karşı duyduğun aşkı herkes paylaşamaz ki!" diye gülümsedi.

"Doğru; benim duygularımı paylaşabilen de, anlayabilen de azdır zaten. Gene de bazen çıkıyor..."

Marianne bir an daldı, gitti. Sonra kendini toparlayarak, "Şimdi, Edward," diye konuğun dikkatini manzaraya çekti. "İşte Barton Vadisi! Bak da elindeyse coşma! Şu tepelere bak! Dünyada bir eşlerini daha gördün mü bunların? Solda Barton Park uzanıyor; şu korularla ekili tarlaların arasında. Konağın bir köşesini burdan görebilirsin. Orda, en uzaktaki o heybetli tepenin dibinde de bizim evimiz var."

Edward, "Her yer gerçekten de çok güzel. Gene de bu vadiler kışın çok çamurlu olsa gerek," diye karşılık verdi.

"Böyle güzelliklerin karşısında çamuru nasıl düşünebilirsin?"

Genç adam gülümseyerek, "Karşımdaki güzelliklerin arasında çok çamurlu bir kır yolu görüyorum da," diye yanıtladı.

Marianne, "Ne tuhaf!" diyerek yeniden yürümeye başladı.

"Komşularınızdan hoşnut musunuz bari? Middleton'lar iyi kimseler mi?"

Marianne, "Ah, ne gezer!" dedi. "O yönden şansımız bundan daha kötü olamazdı!"

Ablası, "Marianne! Nasıl söyleyebilirsin bunu!" diye bağırdı. "Nasıl böyle haksızlık edebilirsin?... Middleton'lar çok kibar kişiler, Edward; bize karşı da çok candan davrandılar. Onlara ne çok mutlu günler borçlu olduğumuzu unuttun mu, Marianne?"

Marianne alçak sesle, "Hayır," diye karşılık verdi. "Ne de onların yüzünden çektiğimiz sıkıntıları..."

Elinor buna aldırış etmedi; dikkatini ziyaretçiye vererek onunla aralarında bir konuşma yürütmeye çalıştı. Yeni evleriyle çevrelerinin iyi yönlerini anlattı ve Edward'ın ağzından, seyrek de olsa, bazı soru ve yanıtlar almayı başardı.

Edward'ın soğuk ve donuk davranışı onu kahrediyordu. Bunu neye yoracağını bilemiyor ve genç adama yarı yarıya kızıyordu. Gene de tutumunu, onun şimdiki değil de geçmişteki davranışına göre ayarlamaya karar vererek hiçbir kırgınlık ya da hoşnutsuzluk belirtisi göstermedi ve ona karşı aralarındaki aile dostluğuna yaraşır biçimde davrandı.

On Yedinci Bölüm

Bayan Dashwood ziyaretçiyi görünce yalnızca bir anlık bir şaşkınlığa kapıldı. Çünkü ona göre Edward Ferrars'ın Barton'a gelişi dünyanın en doğal şeyiydi. Hanımcağızın sevinç ve sevgi belirten sözleri şaşkınlığından çok daha uzun sürdü. Edward'ı öyle bir candan buyur etti ki, bunun karşısında ne sıkılganlık ne soğukluk ne de resmilik dayanabilirdi. Zaten daha eve gelmezden önce açılmaya başlamış olan genç adam Bayan Dashwood'un sıcakkanlı yakınlığı karşısında tümüyle teslim oldu. Gerçekten, insan Bayan Dashwood'un kızlarının birinden birine âşık olsun da bu aşk Bayan Dashwood'u da içine almasın, olamazdı! Elinor çok geçmeden Edward'ın gene eski Edward olmaya yüz tuttuğunu görerek sevindi. Genç adamın hepsine karşı beslediği sevgi ve onların mutluluklarına karşı duyduğu ilgi yeniden depreşiyor gibiydi.

Gelgelelim keyfi yerinde değildi. Barton Cottage'i ve manzarasını ne kadar övse, ne kadar ilgili ve yakın davran-

sa boşuna - keyfi yerinde değildi. Hiçbirinin gözünden kaçmayan bu durumu Bayan Ferrars'ın yeni bir cimriliğine yoran Bayan Dashwood içinden bütün bencil ana babalara küfrederek sofraya oturdu.

Yemekten sonra kalkıp ateş başına oturduklarında, "Ey, Edward, annenin seninle ilgili son planları nedir bakalım?" diye sordu. "Gene çatlasan da patlasan da ulu bir siyaset adamı olup nutuk mu atacaksın?"

"Hayır. Umarım artık annem benim siyaset alanındaki yeteneksizliğimin ilgisizliğime denk olduğunu anlamıştır."

"İyi de, peki, nasıl ün salacaksın öyleyse? Ailenin gözü doyabilsin diye ünlü bir kişi olman şart. Gelgelelim lükse ve gösterişe düşkün olmadığına, yabancılardan hoşlanmadığına, bir meslek tutmadığına göre ünlü bir kişi olmakta zorluk çekebilirsin."

"Böyle bir işe yeltenmeyeceğim bile! Ün salıp yükselmeye hiç niyetim yok; hiçbir zaman da zorunlu kalmayacağımı sanıyorum. Tanrı'ya şükür! İnsanı zorla, güzel konuşan, parlak ve ünlü bir kişi biçimine sokamazlar ya!"

"Hiçbir hırsın olmadığını iyi bilirim. Senin bütün dileklerin ölçülüdür."

"Çoğu insanlarınki kadar ölçülü sanırım. Ben de herkes gibi kusursuz bir mutluluk istiyorum. Ne var ki, gene herkes gibi, bu, kendimce bir mutluluk olmalı. Ünlü bir kişi olmak bana mutluluk vermez."

Marianne, "Verseydi tuhaf olurdu!" diye söze karıştı. "Ululukla zenginliğin mutlulukla ne ilişkisi var?"

Elinor, "Ululuğun pek az," dedi. "Gelgelelim zenginliğin mutlulukla ilişkisi büyüktür."

Marianne, "Elinor, ne ayıp!" diye bağırdı. "Para belki mutluluk getirebilir, ama mutluluk getirecek başka hiçbir şeyin olmadığı yerde! İnsan ruhunun söz konusu olduğu yerde, başkasının eline bakmayacak kadar bir paradan daha fazlası gereksizdir."

Elinor, "Galiba söylediklerimiz aynı kapıya çıkıyor," diye gülümsedi. "Senin başkasına muhtaç olmayacak kadar dediğinle benim zenginlik dediğim paranın birbirine pek yaklaşık olduğunu sanıyorum. Dünyanın şu durumda da geçinecek kadar parası olmayanın hiçbir rahatını sağlamayacağını ikimiz de kabul etmeliyiz. Yalnız, senin fikirlerin benimkilerin yanında daha romantik kalıyor; o kadar. Söyle bakalım, senin el eline bakmamak için istediğin para ne kadar?"

"Yılda bin sekiz yüz, iki bin altın. Ötesinde gözüm yok."

Elinor güldü: "Yılda iki bin altın ha! Güzelim, ben yılda bin altına zenginlik derim. Biliyordum bunun böyle olduğunu."

Marianne, "Şu var ki, yılda iki bin altın çok para sayılmaz," diye karşılık verdi. "Bundan daha azıyla aile geçindirilemez ki! Ben gözümün pek yükseklerde olmadığına inanıyorum. Şöyle uşaklı-hizmetçili, bir ya da iki arabalı ve avlanmak için birkaç tane atlı bir düzen, daha azıyla kurulamaz."

Kız kardeşinin Combe Magna malikânesinde kurmayı umduğu düzeni böyle ayrıntılı olarak anlatışını dinlerken Elinor gene gülümsemekten kendini alamadı.

Edward, "Av atı mı?" dedi. "Bunların ne gereği var? Herkes ava çıkmaz ki!"

Marianne pespembe kesilerek, "Çıkan da bulunur," dedi.

Margaret, aklına özgün bir fikir gelerek, "Keşke birisi çıksa da hepimize bir sürü para dağıtsa!" diye içini çekti.

Marianne bu düşsel mutluluğun zevkiyle yanakları al al, gözleri parlayarak, "Ah, nerde o günler!" diye iç çekti.

Elinor, "Bunu hepimiz isterdik sanıyorum," dedi. "Paranın mutluluk getirmemesine karşın."

Margaret, "Böyle bir şey olsa ben sevincimden ölürdüm sanıyorum!" diye ünledi. "Acaba ne yapardım o kadar parayla?"

Marianne'in bu noktada hiçbir tereddüdü olmadığı yüzünden anlaşılıyordu.

Anneleri, "Bütün çocuklarım da ayrıca zengin olurlarsa ben onca parayı nereye harcayacağımı doğrusu bilemezdim," dedi.

Elinor, "Bu evde yapacağınız değişikliklerle işe başlayın hele," diye karşılık verdi. "Çok geçmeden parayı nereye harcayacağınızı bilememekten kurtulursunuz!"

Edward, "Böyle bir şey olsa bu evden Londra mağazalarına amma okkalı siparişler yağardı ha!" diye gülümsedi. "Kitapçılar, notacılar, resimciler bayram ederlerdi! Sen, Elinor, bütün değerli tablo rōprodüksiyonlarının adına gönderilmesini isterdin! Marianne'e gelince; ben onun ruhunun enginliğini bilirim. Londra'daki tüm müzik ve nota albümleri bir araya gelse onu doyuramaz. Sonra kitaplar da var! Thomson, Cowper, Scott-Marianne onların bütün eserlerinden birkaç kopya birden alırdı sanıyorum; değerbilmez ellere düşmelerini önlemek amacıyla. Sonra gövdesi eğri büğrü olmuş asırlık ağaçların güzelliğini öven kaç kitap varsa onları da alırdın. Almaz mıydın, Marianne? Yaramazlık ediyorsam beni bağışla. Yalnızca eski tartışmalarımızı unutmadığımı sana göstermek istedim de!"

"Geçmişi anmaya bayılırım ben, Edward - sevinçli de olsa, hüzünlü de olsa bayılırım eskileri anmaya. Geçmişten konuşmakla beni hiçbir zaman gücendiremezsin. Paramı nerelere harcayacağımı çok iyi bildin - hiç değilse bir kısmını. Bozuk paralarımı gerçekten de müzik albümlerimle kitap koleksiyonumu zenginleştirmek uğruna harcardım."

"Servetinin anasını da kitapların yazarlarına ömür boyunca gelir sağlamak amacına yatırırdın."

"Yok, Edward, bilemedin; başka bir işe yatırırdım."

III

"Öyleyse paranı, senin başlıca tezini en iyi savunan yazara ödül olarak bağışlardın; yani insanın hayatta yalnızca bir kez âşık olabileceği tezini! Bu konudaki düşünceni değiştirmiş değilsin sanıyorum?"

"Hiçbir zaman! İnsan benim yaşıma gelince düşünceleri az çok yerine oturmuş oluyor. Bundan böyle görüp duyduklarımın artık düşünüşlerimi değiştirebileceğini hiç sanmıyorum."

Elinor, "Görüyorsun ya, Edward," dedi, "Marianne her zamanki gibi sebatlı. Hiç değişmedi."

"Yalnızca eskisinden biraz daha durgunlaşmış."

Marianne, "Yok, Edward, sen bari bana sitem etme!" dedi. "Sanki sen kendin pek neşeliymişsin gibi!"

Genç adam, "Neden böyle diyorsun?" diye hafif bir göğüs geçirdi. "Ama zaten ben hiçbir zaman şen şakrak insan olmamışımdır ki!"

Elinor, "Marianne de öyle," diye fikir yürüttü. "Bence o hiç de şen şakrak bir kız sayılmaz, çünkü her şeyi pek ciddiye alır, pek içten duyar. Bazen çok konuşur; canlı, hareketli konuşursa da gerçekten neşelenerek gülüp söylediği azdır."

Edward, "Haklısın galiba," dedi, "gene de ben onu hep çok neşeli bir insan olarak düşünürüm."

Elinor, "Ben çoğu zaman kendi kendimin de bu biçim yanlışlarımı yakalamışımdır," dedi. "Karşımdakinin karakterini bir noktada tümüyle yanlış anlayıp onu olduğundan çok daha şen ya da ağırbaşlı, akıllı ya da aptal yerine koymuşumdur. Bu yanılmanın nedenini, nereden kaynaklandığını da pek bilemem. Bazen karşımızdakilerin kendi kendileri konusunda söylediklerine göre gideriz; çoğu zaman da başkalarının onlar üzerine söylediklerini göz önüne alır, kendimiz düşünüp bir sonuca varmaya vakit ayırmayız."

Marianne, "Oysa ben tümüyle başkalarının düşüncesine katılmanın doğru bir şey olduğunu sanıyordum, Eli-

nor," diye iğneli konuştu. "Tanrı bize akıllarımızı, komşularımızın aklına boyun eğelim diye verdi sanıyordum. Sen oldum olası bana inanırsın ya!"

"Hayır, Marianne, hiçbir zaman. Ben aklımızın başka akıllara boyun eğmesi gerektiğini hiçbir zaman savunmamışımdır. Ben yalnızca davranışların yola getirilmesini gerekli görürüm. Bu iki şeyi birbirine karıştırmamalısın. İtiraf ederim, çoğu zaman senin dostlarımıza karşı daha saygılı olabilmeni dilemişimdir. Ama onların duygularını benimse ya da ciddi konularda onların düşünüşüne boyun eğ, dediğim ne zaman olmuştur?"

Edward, Elinor'a dönerek, "Demek Marianne'e henüz kendi terbiye anlayışını kabul ettiremedin?" diye sordu. "Hiçbir ilerleme yok mu bu alanda?"

Elinor anlamlı anlamlı Marianne'den yana bakarak, "Tersine, gerileme var!" diye yanıtladı.

Edward, "Bu konuda benim düşünüşüm seninkine uygun ya, korkarım davranışım daha çok kız kardeşininkini tutuyor," diye mırıldandı. "Karşımdakini hiçbir zaman kırmak istemem. Gelgelelim öyle şapşal bir utangaçlığım var ki çoğu zaman ilgisiz ve umursamaz gibi dururum. Oysa tutukluğum yalnızca yaradılışımdaki çekingenliktendir."

Elinor, "Ne var ki Marianne'in ilgisizliğini bağışlatacak bir utangaçlığı da yok," dedi.

Edward, "Kendi değerini utangaçlık numarası yapmayacak kadar biliyor da ondan," dedi. "Utangaçlık yalnızca herhangi bir eksiklik, yetersizlik duygusunun belirtisidir. Ben de rahat, kıvrak bir insan olduğuma kendi kendimi inandırabilsem, utangaçlığım ortadan kalkardı."

Marianne, "Ama gene de kapalı kutu olmaktan çıkmazdın," dedi. "Bence bu daha bile kötü!"

Edward ona bakakaldı.

"Kapalı kutu mu? Beni öyle mi görüyorsun, Marianne?"

"Evet, hem de çok."

Genç adam kıpkırmızı kesilerek, "Ne demek istediğini anlamıyorum," diye kekeledi. "Kapalı kutu ha? Nasıl, ne yönden? Sizden ne gizliyor olabilirim? Ne sanıyorsun?"

Elinor, onun bu heyecanına şaşmıştı. Gene de gülüp geçmeye çalışarak, "Kız kardeşimi, ne demek istediğini anlayacak kadar tanımadın mı daha?" diye sordu. "Kendisi kadar hızlı konuşmayan, kendi beğendiği şeyler karşısında zevkten kendisi kadar sarhoş olmayan herkesi içine kapanık saydığını bilmiyor musun?"

Edward karşılık vermedi. Üzerine gene o en ağır, en düşünceli hali gelmişti. Bir süre sessiz ve durgun, öylece oturdu.

On Sekizinci Bölüm

Elinor sevdiği adamın keyifsizliğini gördükçe büyük huzursuzluğa kapılıyordu. Onun bu ziyaretten çok az zevk aldığını görmek kendi duyduğu sevinci de baltalıyordu. Edward'ın mutsuz olduğu ortadaydı. Keşke Elinor'u hâlâ eskisi gibi sevdiği de aynı şekilde ortada olaydı. Ne var ki genç kızın bir zamanlar hiç kuşkusuz inandığı bu sevginin hâlâ sürüp sürmediği şu sırada hiç kesin değildi ve bir an ateşli bir bakışın söyler gibi olduğu şeyi, bir an sonra soğuk bir davranış yalanlıyordu.

Ertesi sabah Edward, Elinor ile Marianne kahvaltı odasında henüz yalnızken geldi. Onların çöpünü çatmaya eskiden beri pek hevesli olan Marianne, baş başa kalabilsinler diye hemen dışarı çıktı. Gelgelelim daha merdivenin yarısına varmadan oda kapısının açıldığını duydu; dönüp bakınca Edward'ın kapıdan çıktığını görerek şaşırdı, kaldı.

Genç adam, "Siz daha kahvaltıya oturmadığınıza göre, köye inip atlarıma bir bakacağım," dedi. "Birazdan gene gelirim."

Edward çevrenin manzarasını bütün bütüne beğenmiş olarak döndü. Köye yürürken çok güzel yerlerden geçmişti. Onların evine oranla daha yüksekte olan köyden vadinin genel görünüşü de pek hoşuna gitmişti. Bu konu Marianne'in ilgisini çekmekten geri kalamazdı. Genç kız çevrenin manzaralarına karşı kendi duyduğu hayranlığı anlatmaya daldı. Edward'ın özellikle dikkatini çeken noktalarla ilgili ince ince sorular sormaya başlamıştı ki, Edward onun sözünü keserek, "Pek ince sorma, Marianne," dedi. "Unutma, benim şairlik yönüm pek yoktur. İşin ayrıntılarına girersek bilgisizliğimle zevksizliğim senin canını sıkabilir. Öyle ya, senin heybetli dediğin tepelere ben sivri deyip geçerim. Yalçın ve çetin denmesi gereken sırtlara ben yalnızca taşlı ve pürüzlü derim. Senin tül gibi sisler arasından hayal meyal seçtiğin şeyleri ben görmem bile! Bu yüzden sen şimdi benim yürekten gösterdiğim şu kadarcık beğeniyle yetinmek zorundasın. Burası çok güzel bir yer; tepeleri dik ve sivri; ormanlar gürbüz ağaçlarla dolu gibi görünüyor, vadiler de şirin ve kuytu - zümrüt gibi çayırlar arasına derli toplu çiftlikler serpiştirilmiş. Güzel yer diye ben buna derim; güzellikle yararlılığı birleştiren. Sen pek beğendiğine göre pitoresk de olsa gerek. Kadifemsi yosunlar ve fundalarla kaplı kayaların ve tümseklerin varlığına da inanırım; ne var ki bunlar benim gözüme çarpmaz. Dedim ya, şairliğim yoktur benim."

"Yazık ki çok doğru bu söylediğin. Yalnız, bununla övünüşün neden?"

Elinor, "Öyle sanıyorum ki Edward bir yanda yapmacık olmaktan sakınayım derken, başka bir yönde yapmacığa kaçıyor," diye lafa karıştı. "Birçok insanın doğanın güzelliklerine karşı, duyduklarının üstünde bir hayranlık gösterdiklerine inanıyor. Bu çeşit yapmacıklardan da iğrendiği için kendi beğenisini olduğundan az göstermek; doğal güzellikleri ayrıntılarıyla görüp seçmezmiş gibi davranmak istiyor. Edward titiz olduğu için başkalarının özentisini kullanmaz; kendine özgü bir özentisi olsun ister."

Marianne, "Çok doğru: Doğa manzaralarının karşısında ayılıp bayılmak artık ayağa düştü," diye karşılık verdi. "Herkes doğa güzelliklerini, ilk keşfedenlerin inceliği ve yüksek zevkiyle duyup anlatacağım diye çarpınıyor ve rol yapıyor. Ben böyle, herkesin ağzında sakız gibi çiğnenen laflardan iğrendiğim için duygularımı dışarı vurmayıp içime sakladığım çok olmuştur, çünkü bayatlıktan anlamı kalmamış beylik birtakım lakırdıların dışında, duygularımı tanımlayabilecek bir dil bulamamışımdır."

Edward, "Ben senin güzel bir manzara karşısında gerçekten dediğin kadar büyük zevk aldığına inanıyorum, Marianne," dedi. "Buna karşılık ablan da benim ortaya vurduğumdan ileri bir zevk duymamama izin vermelidir. Ben güzel manzaralara bayılmasına bayılırım ya, şairlik yönünden değil. Sözgelimi, fırtınada kırılmış, eğri büğrü ağaçları sevmem. Uzun, düz, gürbüz olurlarsa daha çok beğenirim. Harap, eski püskü köy evlerini sevmem. Isırganlardan, dikenlerden, çalı çırpı çiçeklerinden hoşlanmam. Şipşirin bir köy evini seyretmek bir sur kulesini seyretmekten yeğdir bence; tertemiz giyimli, güler yüzlü köylüleri seyretmek de bir haydutlar alayını seyretmekten daha güzel."

Marianne, Edward'a şaşkınlıkla, ablasına da acıyarak baktı. Elinor yalnızca güldü.

Konuyu orada kestiler. Marianne düşünceli bir sessizliğe gömüldü; yeni bir şey dikkatini çekinceye kadar Ed-

ward'ın uzattığı çay bardağını alırken eli Marianne'in o denli yakınından geçti ki parmaklarının birine takmış olduğu, içi saç örgülü bir yüzük genç kızın gözüne çarptı.

Marianne, "Aa, ben senin parmağında hiç yüzük görmedimdi, Edward!" dedi. "Fanny'nin saçı mı bu? Sana saçından bir kâkül vereceğini söylüyordu; anımsıyorum. Yalnızca onun saçı daha koyu renkliymiş gibi kalmış aklımda."

Marianne gerçekte böyle düşünmemekle birlikte rasgele konuşmuştu. Gene de Edward'ı ne denli üzdüğünü görünce kendi yaptığı düşüncesizliğe en çok kendi canı sıkıldı.

Edward kıpkırmızı kesildi ve Elinor'dan yana şöyle bir bakış fırlatarak, "Evet, kız kardeşimin saçı bu," diye yanıt verdi. "Çerçeve içinde olunca saç rengi değişik duruyor da..."

Elinor onunla göz göze gelmiş ve onun gibi kıpkırmızı kesilmişti. Yüzükteki saçın kendi saçı olduğunu o da Marianne gibi hemencecik anlamıştı çünkü. Vardıkları sonuçların arasındaki tek fark şuydu: Marianne saçı ablasının kendiliğinden verdiğine inanıyordu; Elinor'sa bu kâkülün kendinden habersiz bir yol ya da hileyle çalınmış olacağını biliyordu. Ne var ki bunu bir küstahlık sayacak durumda değildi. Hemen başka bir laf açarak geçenleri fark etmemiş gibi yaptı. İçindense bundan böyle her fırsatta yüzüğe bakarak içindeki saçın kendi saç rengini tuttuğuna kesin kanaat getirmeye karar vermişti.

Edward'ın sıkılganlığı bir zaman sürdü ve sonunda eskisinden de derin bir dalgınlığa dönüştü. Ağzını bıçak açmıyordu. Marianne o sözleri söylediğine bin pişmandı ya, ablasının buna ne kadar az kızdığını bilse kendi suçunu daha kolay bağışlayabilirdi.

Öğleye doğru Sir John'la Bayan Jennings çıkageldiler. Onların bir konuğu olduğunu öğrenmiş ve bu beyefendiyi

gözden geçirmeye gelmişlerdi. Sir John, kaynanasının yardımıyla, *Ferrars* adının *F* harfiyle başladığını keşfetmekte gecikmedi ve böylece kaynana-damat, Elinor'a gelecekte bu konuda yapacakları şakaların yığınağını şimdiden hazırlamaya koyuldular. Yalnızca Edward'ı çok yeni tanımış olmaları, onların bu şakaları hemencecik kullanmaya başlamalarını önledi; yalnızca çok anlamlı bazı bakışlarla, Margaret'in ağzından kaçırdıklarının kılavuzluğu sayesinde her şeyi anlamış olduklarını Elinor'a belirttiler.

Sir John, Dashwood'lara gelenleri ya ertesi gün yemeğe ya da hemen o akşamüzeri çaya çağırmasın, olmazdı. Bu sabah, onların konuğuna hoşça vakit geçirtmeyi de kendi boynunun borcu saydığından herkesi hem çaya hem yemeğe çağırdı.

"Akşam çayınızı bizimle içeceksiniz; başka çıkar yolu yok, çünkü bugün yapayalnızız," dedi. "Yarın da akşam yemeğini bizimle yiyeceksiniz, çünkü çok kalabalık olacağız."

Bayan Jennings de işin kaçınılmazlığını belirtti:

"Kim bilir, belki bir dans bile düzenleyebiliriz. Sen de buna dayanamazsın, Miss Marianne!"

Marianne, "Dans mı?" diye ünledi. "Dünyada olamaz! Kim var ki dans edecek?"

"Kim mi var? Ayol sizler, Carey'ler, bir de Whitaker'ler var elbet! Ne o? Yoksa hani o adını söylememiz gerekmeyen kişi gitti diye artık hiç kimse dans etmeyecek mi sanmıştın sen?"

Sir John, "Ah, Willoughby'nin gene aramıza dönmesini nasıl istiyorum, bilemezsiniz!" dedi.

Bu sözler ve Marianne'in yüzünü basan pembelik Edward'ın kuşkusunu uyandırdı. Yanında oturan Elinor'a yavaş sesle, "Bu Willoughby de kim?" diye sordu.

Elinor kısa bir yanıt verdi. Marianne'in yüzü daha çok şey söylüyordu. Edward artık hem ötekilerin ne demek is-

tediğini hem de Marianne'in daha önce söylemiş olduğu kimi şeylerin anlamını çıkarmıştı.

Sir John'la kaynanası gider gitmez Edward, Marianne'in yanına oturdu ve, "Deminden beri bazı tahminler yürütüyorum," diye fısıldadı. "Sana da söyleyeyim mi?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Söyleyeyim mi?"

"Elbet."

"Peki, öyleyse; Bay Willoughby'nin ava meraklı olduğunu sanıyorum!"

Marianne şaştı ve utandı. Gene de Edward'ın şu saman altından su yürüten hınzırlığına gülmekten kendini alamadı. Bir an sessiz kaldıktan sonra, "Ah, Edward, ne yaramazsın!" dedi. "Gene de umarım yakında... Onu seveceğine inanıyorum."

Edward, "Ben de, bütün kalbimle," diye karşılık verdi.

Genç kızın ateşi ve içtenliği karşısında biraz şaşırmıştı. Çünkü meselenin, Willoughby'yle Marianne arasında, olsa olsa ufak bir flörte dayanan, belki de hiç temeli bulunmayan bir şakadan ibaret olduğuna inanmasa, bu konuyu açmaya cesaret edemezdi.

On Dokuzuncu Bölüm

Edward, Barton Cottage'de bir hafta kaldı. Bayan Dashwood daha uzun kalması için candan ısrar etti. Gelgelelim genç adam, tek amacı kendi kendini üzmekmişçesine, tam onlara en alıştığı sırada kalkıp gitmeye kararlı gibiydi. Oysa son birkaç gündür keyfi, tam olarak yerine gelmese de iyice düzelmişti. Evle çevresine gitgide ısınmış, gitmek sözü açılınca iç çeker olmuştu. Hiçbir işi olmadığını, hatta onlardan ayrılınca nereye gideceğini bile bilmediğini söylüyordu. Söylüyordu ya, gene de, ille gidecekti. Ömründe hiçbir hafta bu denli çabuk geçmemişti; geçtiğine inanası bile gelmiyordu.

Edward bunları tekrarlayıp duruyordu. Duygularının yönünü belirten ved avranışlarından farklı olduğunu gösteren başka şeyler de söylüyordu: Norland'da hiç iyi vakit geçirmiyormuş; Londra'da bulunmaktansa tiksiniyormuş. Gelgelelim ille de gidiyordu - ya Norland'a ya da Londra'ya.

Onların yakınlığı onca dünyada her şeyden üstünmüş; en büyük mutluluğu onlarla birlikte olmakmış. Gene de, hemen bir haftanın sonunda, yapacak başka bir işi yokken kalmasını onlar da kendi de istemesine karşın gidiyordu!

Elinor onun davranışındaki bütün bu tutarsızlıktan Bayan Ferrars'ın baskısına yoruyordu. Bayan Ferrars'ın karakterini pek yakından tanımadığı için oğlunun yaptığı her acayip işin suçunu ona yükleyebilmesi belki de bir şanstı. Edward'ın kendine karşı takındığı kararsız tutumdan hiç hoşnut kalmamıştı; sıkılıyor, hatta bazen de sinirleniyordu. Gene de annesinin Willoughby adına öne sürdüğü zaman isteksizlikle kabul ettiği özürleri şimdi kendisi Edward adına cömertçe ileri sürüp kabul etmeye hazırdı. Edward'ın neşesizliğini, içine kapanıklığını ve kararsızlığını maddi yönden henüz bağımsız olmayışına, anasına güvenemeyişine yoruyordu. Ziyaretinin kısalığı - ille gitmekte ayak direyişi de aynı bağımsızlıktan, anasının suyuna gitmek zorunluğundan doğuyordu. Her şeyin kökünde hep o eski çatışma: istekle görevin, çocukla ana-babanın çatışması yatıyordu.

Bu güçlüklerin ne zaman sona ereceğini, Bayan Ferrars'ın direnmekten ne zaman vazgeçip yola geleceğini, oğluna ne zaman mutlu olabilme izni çıkacağını bilmeyi Elinor çok isterdi. Ne var ki böyle boşuna dilekleri unutup Edward'ın kendini sevdiğine yeniden inanmanın avuntusuna dört elle sarılmaktan; onun sözlerinde ve bakışlarında bulduğu sevgi işaretlerini ve özellikle parmağından hiç eksik etmediği o sevda simgesini anıp durmaktan başka çaresi yoktu.

O son sabah kahvaltı ederlerken Bayan Dashwood, "Biliyor musun, Edward," dedi, "vaktini dolduracak, seni oyalayıp hareketlerine yön verebilecek bir meslek edinsen daha mutlu bir insan olursun. Gerçi bu, dostlarının pek işine gelmeyebilir; çünkü onlara pek zaman ayıramazsın."

Sonra Bayan Dashwood, "Gene de," diye gülümseyerek ekledi, "senin bu işte elle tutulur bir kazancın olur; hiç değilse dostlarından ayrıldığın zaman nereye gideceğini bilirsin."

Genç adam, "Inanın bana, bu konu üzerinde ben de sizin gibi düşünüyorum," diye karşılık verdi. "Vaktimi doldurup beni oyalayacak, bir yönden de bağımsızlığımı sağlayacak bir mesleğim olmayışını eskiden beri büyük bir talihsizlik sayagelmişimdir; her zaman da öyle sayacağım. Ne yapayım ki kendi mızmızlığımla ailemin mızmızlığı yüzünden *böyle aylak, çaresiz bir insan olup çıktım*. Meslek seçme konusunda hiçbir zaman anlaşamadık! Ben oldum olası kiliseye girmek isterdim, hâlâ da isterim ya; bu, ailemin gözünü doyuracak parlaklıkta bir meslek sayılmıyor. Onlar orduya girmemi istediler. Bu da bana göre aşırı parlaktı. Hukuk mesleğini ailem yeter derecede kibar buluyordu. Temple'da yazıhaneleri olan birçok kibar genç en iyi çevrelere girip çıkıyorlarmış ve pek fiyakalı açık arabalarla şehrin içinde çalım satıp duruyorlarmış. Gelgelelim benim bu mesleğe karşı hiçbir yakınlığım yoktu. Bahriyeye gelince, şık ve sosyetik bir meslek sayılıyordu. Ne var ki onlar, benim bahriyeye girmemi akıl edinceye kadar yaşım geçmişti. Eh, insan ille üniforma giymeden de gönlünce çalım satıp para harcayabileceğine göre, boş gezmenin hepsinden daha şık ve şerefli olduğuna karar verdiler. On sekiz yaşındaki her delikanlı da, ailesinin, ille boş gezeceksin, diye yaptığı baskıya karşı koyacak kadar çalışkan değildir ya! Ben de böylece Oxford'a yazıldım ve o gün bugündür şanıma yaraşır biçimde boş gezip duruyorum."

Bayan Dashwood, "Bunun sonunun nasıl olacağını biliyorum," dedi. "Boş gezmek sana mutluluk getirmediğine göre oğullarını *Columella*'nınki kadar çeşitli iş güç, meslek ve sanat sahibi olmak üzere yetiştireceksin."

Genç adam büyük bir ciddilikle, "Onları elimden geldiği kadar kendimden farklı olarak yetiştireceğim," diye karşılık verdi. "Duygu yönünden, eylem yönünden, duruş, davranış, her şey yönünden."

"Hadi, hadi; senin neşesizliğinin verdiği bir karamsarlıktan başka bir şey değil bu! Üzgün olduğundan, sana benzemeyen herkesin mutlu olduğunu sanıyorsun. Ama düşün ki dostlardan ayrılmanın acısını tatmayan yoktur - mesleği ya da mevkii ne olursa olsun... Kendi mutluluğunun değerini bil. Sana yalnızca sabır gerek şimdi; ya da daha çekici bir ad verip umut diyelim buna. Annen sana elbet sırası gelince, çok özlediğin bağımsızlığı sağlayacaktır. Senin bütün gençliğinin böyle, dilediğini yapamamak yüzünden harcanıp gitmesini önlemek onun boynuna borçtur; çok geçmeden bunu seve seve yapacaktır, yapmalıdır. Birkaç ay içinde neler neler olmaz ki, Edward?"

Edward, "Birkaç değil birçok ay da geçse bana bir yararı dokunmayacağına bahse girebilirim," diye karşılık verdi.

Bayan Dashwood'a bulaşmasına imkân olmamakla birlikte bu umutsuzluk, biraz sonra ayrılırlarken hepsinin duyduğu üzüntüyü katmerleştirdi. Hele Elinor'a verdiği tedirginliğin küllenebilmesi için hayli zaman ve çaba harcamak gerekti. Ne var ki genç kız acısını küllendirmeye, bu ayrılığın ona ötekilerinkinden ileri bir acı verdiğini saklamaya kararlıydı. Buna benzer bir durumda Marianne'in kendi acısını körükleyip alevlendirmek amacıyla kullandığı yöntem, yani sessizliğe, yalnızlık ve işsizliğe gömülmek de ona göre değildi. Kullandıkları yollar amaçları kadar apayrı, ama her birininki kendi amacına aynı oranda uygundu.

Edward kapıdan çıkar çıkmaz Elinor resim sehpasının başına oturdu ve bütün gün arı gibi çalıştı. Edward'ın adını ille anmak gibi bir dileği yoktu; ama bundan kaçınmı-

yordu da. Ev ve aile sorunlarıyla hemen hemen eskisi kadar ilgileniyordu. Bu davranışıyla içindeki acıyı dindirmese de hiç değilse gereksiz yere alevlendirmemiş oluyor ve annesiyle kardeşlerinin kendi yüzünden pek fazla üzülmelerini önlüyordu.

Marianne'e gelince: Kendi davranışını nasıl hiç kusurlu bulmamışsa, ablasının böylesine farklı olan davranışında da hiç beğenilecek bir yön görmüyordu. İrade konusunu kendine göre pek kolay kestirip atıyordu: İnsanın aşkı güçlüyse iradesini kullanmasına imkân yoktu; aşkı cılızsa iradesini kullanması önemli sayılmazdı. Mariannecik, ablası adına biraz utanmakla birlikte, onun aşkının durgun olduğunu kendi kendinden gizleyemiyordu. Bu yüz kızartıcı inancına karşın ablasını hâlâ sevip sayması da ondaki kardeş sevgisinin güçlülüğünün çarpıcı bir kanıtı sayılırdı!

Ailesinden uzaklaşıp kendi odasına kapanmadığı ya da herkesten kaçıp kendi başına dışarı çıkmadığı ve gece sabaha kadar uyanık yatarak derdini dinlemediği halde Elinor gene de her gün Edward'ı ve Edward'ın davranışlarını düşünecek kadar boş vakti kaldığını görüyordu. Onu ve davranışlarını, gününe ve saatine göre değişik duygularla düşünüyordu: şefkat, acıma, kınama, onaylama ve kuşku. Annesiyle kız kardeşleri odada olsalar bile ellerindeki iş dolayısıyla konuşamadıkları çok oluyor ve böylece Elinor yalnızlığın her türlü cilvesini tadıyordu. Kafası her zaman özgürdü; düşüncelerini başka bir konuya düğümleyemiyordu. Böyle önemli bir konunun geçmişi ve geleceğiyle ilgili düşünceler ister istemez bütün dikkatini, belleğini ve hayalini dolduruyordu.

Edward'ın gidişinden az sonra bir sabah Elinor daldığı bu düşüncelerden ziyaretçilerin gelişiyle uyandı. Evde yapayalnızdı. Evin önündeki yeşil avlunun küçük kapısının kapandığını duyunca gözlerini pencereye çevirdi ve eve doğru oldukça kalabalık bir grubun gelmekte olduğunu

gördü. İçlerinden Sir John ile Leydi Middleton ve Bayan Jennings'i seçtiyse de biri erkek, biri de kadın olan öteki ikisini hiç tanımıyordu.

Elinor pencere başındaydı. Sir John onu görür görmez, kapıyı çalmak resmiliğini öbürlerine bırakarak çimlerin üstünden yürüyüp geldi, Elinor da pencereyi açıp onunla konuşmak zorunda kaldı. Oysa pencere kapıya o kadar yakındı ki, birinden konuşurken öbüründen duyulmamanın olanağı yoktu.

"Ey," dedi Sir John, "sizlere yeni dostlar getirdik. Nasıl buldunuz bakalım?"

"Şş!... duyacaklar."

"Duysalar ne çıkar? Bizim Palmer'lar bunlar. Charlotte pek cicidir, haberiniz olsun. Şu yana bakarsanız görebilirsiniz."

Elinor, Charlotte'u şu yana bakmadan da nasılsa bir an sonra görebileceğini düşünerek özür diledi.

"Marianne nerede? Biz geliyoruz diye kaçtı mı yoksa? Piyanosunun açık durduğunu görüyorum."

"Yürüyüşe çıktı sanırım."

Bu sırada, söyleyeceğini söylemek için kapı açılana dek sabredemeyen Bayan Jennings yanlarına geldi. "Merhaba," diye bağırarak pencereye yaklaşınca, "Nasılsın, güzelim?" diye sordu. "Bayan Dashwood ne yapıyor? Kız kardeşlerin nerelerdeler? Ne? Yapayalnızsın ha! Öyleyse sevinirsin bizim gelişimize. Öbür kızımla damadımı sizlerle tanıştırmaya getirdim. Bir düşün; çat kapı çıkageldiler! Dün akşamüzeri çaylarımızı içerken araba sesi duyunca onlar olabileceği aklımın ucundan bile geçmedi. Belki Albay Brandon dönmüştür, diye düşündüm yalnızca. Sir John'a da dedim ki, galiba bir araba geldi; sakın Albay Brandon olmasın, dedim de..."

Elinor konukları içeri alabilmek amacıyla onun sözünü yarım bırakmak zorunda kaldı. Leydi Middleton yabancıları tanıştırdı; Bayan Dashwood ile Margaret de o sı-

rada merdivenden aşağı indiler ve hepsi oturup birbirlerinin yüzüne bakarken Bayan Jennings anlatacaklarını anlattı.

Bayan Palmer, ablası Leydi Middleton'dan yaşça epey küçük ve her yönden apayrıydı. Kısa boylu, tombalaktı ve şipşirin, aydınlık ifadeli, pek güzel bir yüzü vardı. Davranışları ablası kadar zarif değilse de çok daha cana yakındı. Kapıdan gülümseyerek içeri girdi; oturduğu sürece bu gülümseyiş (kahkaha attığı zamanlar dışında) yüzünden eksik olmadı ve genç kadın geldiği gibi gene gülümseyerek gitti.

Kocası yirmi beş - yirmi altı yaşlarında ağırbaşlı bir genç erkekti. Karısından daha zarif ve akıllı durmakla birlikte daha az neşeli ve sıcakkanlıydı. Odaya, küçük dağları ben yarattım, gibi bir ifadeyle girdi, ev sahiplerini, tek söz söylemeden hafif bir eğilişle selamladı, onlarla odayı şöyle kısaca bir süzdükten sonra masanın üstünden bir gazete aldı ve orada kaldığı sürece bunu okudu.

Onun tam tersine, yaradılıştan mutlu ve insan canlısı olan karısı daha yerine oturmadan odayı ve odanın içindekileri candan övmeye başlamıştı:

"Aa, ne şirin oda burası! Hiç böyle cici yer görmedimdi! Anneciğim, bu oda benim son gördüğümdeki durumundan ne kadar daha güzel olmuş." Bayan Dashwood'a dönerek, "Oldum olası pek severim bu evi ya, siz gerçekten pek tatlı bir hava vermişsiniz," diye ekledi. "Bak, ablacığım, her şey ne sevimli, değil mi? Ah, benim de böyle bir evim olaydı; sen de istemez miydin, Bay Palmer?"

Bay Palmer karısına karşılık vermediği gibi, gözlerini gazetesinden ayırmadı bile.

Genç kadın, "Bay Palmer dediklerimi duymadı," diye güldü. "Bazen sağırlaşır böyle. Öyle komiktir ki!"

Bu, Bayan Dashwood için yepyeni bir düşünceydi; kendisi ilgisizlik ve dikkatsizlikte hiçbir zaman komik bir yön bulamadığından, karıkocaya şaşkın şaşkın baktı.

Bu arada Bayan Jennings de sesinin son perdesiyle konuşarak bir akşam önce konukların çat kapı gelişine nasıl şaştıklarını anlattı ve her şeyi anlatıp bitirmeden susmadı. Bayan Palmer yarattıkları şaşkınlığı anımsadıkça kahkahalar atıyordu. Bunun pek tatlı bir sürpriz olduğuna hepsi de iki üç kez hak verdiler.

Bayan Jennings, Elinor'a doğru eğilerek, "Onları görünce çok sevindiğimize inanabilirsiniz," dedi. Başka kimsenin duymasını istemez gibi konuşuyordu. Oysa odanın ayrı ayrı köşelerindeydiler. "Gene de keşke bu kadar hızlı gelip bu kadar uzun zaman yolda kalmasaydılar, diyorum. Çünkü bir iş için ta Londra'dan dolaşarak gelmişler. Ne var ki... (kızından yana anlamlı bir bakış ve baş işaretiyle) anlarsınız ya; hiç doğru değildi, Charlotte'un şu durumunda. Bu sabah da evde kalıp dinlensin istedim ya o, ille bizimle gelmekte direndi. Öyle istiyordu ki sizleri görmeyi!"

Bayan Palmer güldü ve bunun kendisine hiçbir zaman dokunmayacağını söyledi.

Bayan Jennings, "Şubatta doğum yapacak da, tanrının izniyle!" diye ekledi.

Leydi Middleton bu tür bir konuşmaya daha fazla dayanamayarak ağzını açıp konuşmak zahmetine katlandı ve Bay Palmer'a gazetede bir haber olup olmadığını sordu.

Bay Palmer, "Hayır; hiç haber yok," diye karşılık verdi ve okumasını sürdürdü.

Sir John, "Hah, işte Marianne de geliyor!" diye el çırptı. "Bak, Palmer, şimdi domuzuna güzel bir kız göreceksin!"

Hemen dışarı gitti, kapıyı açtı ve Marianne'i kendisi içeri aldı.

Marianne içeri girer girmez Bayan Jennings, ona Allenham'dan mı geldiğini sordu. Bayan Palmer bunu duyunca öyle bir kahkaha attı ki, ne denmek istendiğini an-

ladığı belli oldu. Bay Palmer başını kaldırıp birkaç saniye Marianne'i süzdü, sonra gene gazetesine döndü.

Bayan Palmer'ın dikkati şimdi duvarlarda asılı duran resimlere takılmıştı. Bunları gözden geçirmek için ayağa kalktı.

"Aa, ne güzel şeyler bunlar. Ayol, ne şirin! Anneciğim, bir baksanıza şunların tatlılığına! Ölünceye dek seyretsem bıkmam!"

Sonra gene yerine oturdu ve odada resim var mı, yok mu, unuttu gitti!

Leydi Middleton gitmek üzere ayağa kalkınca Bay Palmer da kalkarak gazeteyi elinden bıraktı, şöyle bir gerindi ve çevresine bakındı.

Karısı gülerek, "Ne o, uyuyor muydun, sevgilim?" diye sordu.

Genç adam karşılık vermedi. Yalnızca odayı gözden geçirerek tavanın çok alçak ve çarpık olduğunu söyledi. Sonra gene eğilerek selam verdi ve diğerleriyle birlikte dışarı çıktı.

Sir John onları ısrarla ertesi günü konakta geçirmeye çağırıyordu. Bayan Dashwood onların evinde yedikleri yemeklerin, onlara kendi yedirdikleri yemeklerden daha çok sayıda olmasını istemediğinden, çağrıyı kendi adına kesinlikle reddetti; kızları dilediklerini yapabilirlerdi. Ne var ki kızlar da Bay ve Bayan Palmer'ı sofra başında görmeye can atmıyorlar ve onlarla bir arada bulunmaktan pek zevk alacaklarını sanmıyorlardı; bu yüzden onlar da çağrıyı geri çevirmeye yeltendiler. Havanın pek kararsız olduğunu, bozacağa benzediğini ileri sürdüler.

Gelgelelim Sir John laf dinlemiyordu. Arabasını, onları almaya gönderecekti; onlar da geleceklerdi, işte o kadar!

Leydi Middleton da, Bayan Dashwood'a pek ısrar etmemekle birlikte kızların gelmeleri için diretti. Bayan Jennings'le Bayan Palmer da bu yalvarmalara katıldılar. Ai-

lecek baş başa kalmaktan hepsi de aynı derecede korkuyor gibiydiler. Sonunda kızlar bu ısrarlara boyun eğmek zorunda kaldılar.

Konuklar gidince Marianne, "Neden ille çağırırlar böyle bizi?" diye sordu. "Bu evin kirası az deniyor ya, onlara ya da bize her gece yatısına konuk gelişte Barton Park'ta yemek yemek zorundaysak bence kira şartları ağır sayılır."

Elinor, "Bu çağrı onlardan birkaç hafta önce aldığımız çağrılardan farklı değil ki!" dedi. "Hep aynı yakınlığın ve inceliğin belirtisi. Toplantılar sıkıcı olduysa suç onlarda değil, çünkü onlar değişmediler. Değişikliği başka yönde aramalıyız."

Yirminci Bölüm

Ertesi gün Dashwood kız kardeşler Barton Park Konağı'nın salonunun bir kapısından içeri girerlerken Bayan Palmer, bir gün önceki kadar neşeli ve candan, salonun öbür kapısından koşarak girdi. Hepsiyle dostça tokalaştı ve onları gördüğüne çok sevindiğini belirtti.

Elinor ile Marianne'in arasına otururarak, "Ne sevindim sizi gördüğüme!" dedi. "Hava öyle kötü ki, gelmeyeceksiniz diye ödüm koptu. Doğrusu gelmeseydiniz pek yanardım; yarın gidiyoruz da! Gitmek zorundayız, çünkü Weston'lar gelecek hafta bize geliyorlar. Bu gelişimiz pek ani oldu. Araba kapıya gelinceye dek benim haberim bile yoktu. Bir de baktım, kocam, 'Benimle Barton'a gelir misin,' diye soruyor. Öyle komiktir ki! Bana hiçbir şey söylemez! Daha çok kalamadığımıza üzülüyorum. Gene de çok yakında Londra'da buluşacağımızı umuyorum."

Kızlar bu umudun boşuna olduğunu söylemek zorunda kaldılar.

Bayan Palmer, "Londra'ya hiç gelmez misiniz?" diye güldü. "Gelmezseniz aklım kalır, doğrusu. Size dünyanın en şeker evini tutabilirim: Hanover Alanı'nda, bizim evin yanı başında. Ne yapıp edip geleceksiniz! Doğum yapıncaya kadar sizi dilediğiniz gibi gezdiririm."

Kızlar ona teşekkür ettiler. Gelgelelim bütün rüyalarını geri çevirmek zorundaydılar.

Bayan Palmer tam o sırada içeri giren kocasına, "Ah, sevgilim, bana yardım et de şu kızları kandıralım; bu kış Londra'ya gelsinler!" dedi.

Sevgilisi ona karşılık vermedi. Kızları hafif bir eğilişle selamladıktan sonra havadan yakınmaya koyuldu:

"Ne pis hava! Böyle havada insan her şeyden, herkesten soğuyor. Yağmur evin dışı kadar içinde de can sıkıcı oluyor. İnsan bütün yakınlarından beziyor sanki! Sir John da, hangi akla uyar da evine bir bilardo odası yaptırmaz, bilmem ki! Konfordan anlayan ne kadar az insan var! Sir John da şu hava kadar can sıkıcı!"

Diğerleri de çok geçmeden içeri girdiler.

Sir John, "Miss Marianne, korkarım bu sabah gündelik Allenham yürüyüşünüzü yapmadınız," dedi.

Marianne ciddi bir ifadeyle sessiz duruyordu.

Bayan Palmer, "Hadi hadi, bizden sıkılmayın!" diye lafa karıştı. "Biz her şeyi biliyoruz, inanın! Zevkinizden ötürü sizi candan kutlarım, çünkü ben de onu pek yakışıklı bulurum. Mülklerimiz pek uzak değildir, bilmem bilir misiniz? Aramızdaki uzaklık on beş kilometreden çok olmasa gerek."

Kocası, "Bence elli kilometreye yakındır."

"Her neyse, pek fark etmez. Evlerine hiç gitmedim ya, pek güzel, şirin bir yer, diyorlar."

Bay Palmer, "Ömrümde bundan daha kötü, daha biçimsiz bir yer görmedim," diye söylendi.

Konuşulanlara karşı duyduğu ilgi yüzünden okunmakla birlikte, Marianne hiç sesini çıkarmıyordu.

Bayan Palmer, "Çok mu çirkin?" diye sordu. "Öyleyse çok güzel denilen yer başka bir yer olmalı."

Sofraya oturduklarında Sir John topu topu sekiz kişi olmalarına hayıflandı.

Karısına dönerek, "Güzelim, bu kadar az oluşumuz ne kadar kötü!" dedi. "Bugün neden Gilbert'leri de çağırmadın?"

"Ah, Sir John; daha önce konuştuğumuzda söylememdim mi sana, olamaz diye? Bizi çağırmak sırası onlarda."

Bayan Jennings, "Sir John, senle ben olsak böyle seremoniye bakmayız," diye araya karıştı.

Bay Palmer hemen, "O zaman büyük görgüsüzlük etmiş olursunuz," diye yapıştırdı.

Karısı her zamanki gibi gülerek, "Sevgilim, sen de herkese karşı çıkıyorsun," dedi. "Enikonu kabalık ettiğinin farkında mısın?"

"Annene görgüsüz demekle herhangi bir kimseye karşı çıktığımı bilmiyordum."

İyi huylu Bayan Jennings, "Bana gönlünce hakaret et; vız gelir, damat," dedi. "Charlotte'u başımdan aldın; artık geri de veremezsin ya, sen ona bak! Bu yönden elimdesin!"

Kocasının kendini geri veremeyeceği düşüncesi Charlotte'u kahkahalarla güldürdü. Genç kadın kocasının asık suratına hiç aldırış etmediğini, çatlasa da patlasa da birlikte yaşamak zorunda olduklarını söylüyordu. Dünyada hiç kimse Bayan Palmer'dan daha güler-söyler, daha iyimser olamazdı. Kocasının kasıtlı soğukluğu, küstahlığı ve asık suratı ona vız geliyordu. Onun azar ve hakaretleri genç kadını yalnızca güldürüyordu.

Şimdi de Elinor'a fısıldayarak, "Şu benim kocam da ne komiktir!" dedi. "Her zaman surat asar!"

Elinor, Bay Palmer'ı biraz inceledikten sonra onun gerçekte görünmek istediği gibi yaradılıştan ters ve terbi-

yesiz bir adam olmadığı kanısına vardı. Birçok erkek gibi, güzel bir yüze karşı duyduğu anlaşılmaz bir eğilim yüzünden kendini kuş beyinli bir kadının kocası olarak buluvermek onu biraz huysuzlaştırmış olabilirdi. Ne var ki bu, aklı başında bir adamı uzun zaman etkisi altında bırakmayacak kadar olağan bir durumdu. Elinor, Bay Palmer'ın sürekli küstahlığının ve tersliğinin daha çok kendine bir seçkinlik vermek isteğinden doğduğunu sanıyordu. Herkesten üstün görünmek isteğinden doğduğunu sanıyordu. Herkesten üstün görünmek dileğiydi bu. Çok rastlandığı için bu dileğe şaşmamak gerekirdi ya, genç adamın amaca ulaşmak için seçtiği yol, onu terbiyesizlik yönünden herkese üstün kılsa da karısının dışında kimseye sevdiremeyeceği belliydi.

Biraz sonra Bayan Palmer, "Ah, Miss Dashwood, sizden ve kız kardeşinizden öyle büyük bir ricam var ki!" dedi. "Önümüzdeki Noel'de Cleveland'a gelip biraz kalır mısınız? Ne olur, evet, deyin. Hem de Weston'lar bizdeyken gelin. Öyle sevinirim ki bilemezsiniz. Çok eğleniriz." Sonra, "Sevgilim," diye kocasına başvurdu. "Miss Dashwood'ların Cleveland'a gelmesine sen de can atmıyor musun?"

Genç adam küstah bir dudak büküşüyle, "Atmaz olur muyum?" diye karşılık verdi. "Buraya tek onları çağırmak amacıyla gelmedim mi?"

Karısı, "İşte gördünüz ya!" dedi. "Bay Palmer da sizi bekliyor. Artık gelmemezlik edemezsiniz."

Dashwood kız kardeşlerin ikisi de bu çağrıyı yürekten ve kesinlikle geri çevirdiler.

"Yoo, olmaz; gelmelisiniz, geleceksiniz. Hem biliyorum; gelince siz de bayılacaksınız. Cleveland'ın ne şirin bir yer olduğunu düşünemezsiniz. Şu sırada yaşantımız da öyle şenlikli ki! Bay Palmer köy köy dolaşıp seçimler üzerine nabız yokluyor; ömrümde görmediğim bir sürü adam bizimle yemek yemeye geliyor - ömür doğrusu! Yalnızca Bay

Palmer'a acıyorum - zavallıcığım pek yoruluyor, çünkü kendini herkese sevdirmek zorunda!"

Elinor bu işir. zorluğunu kabul ederken gülmemek için kendini güç tuttu.

Charlotte, "Bay Palmer parlamentoya girince ne hoş olacak!" diye ekledi. "Öyle değil mi? Gülmekten çatlayacağım gibi geliyor o zaman. Gelen mektupların zarflarında MP (Parlamento üyesi) diye yazması öyle komik gelecek ki bana... Hem biliyor musunuz, benim mektuplarımı, bir milletvekilinin karısı olarak bedava göndermeme izin vermeyeceğini söylüyor. Yeminler ediyor. Öyle değil mi, sevgilim?"

Bay Palmer oralı olmadı.

Genç kadın, "Mektup yazmaktan da nefret eder zaten," diye ekledi.

Kocası, "Yok, ben böyle saçma sapan şeyler söylemedim," dedi. "Kendi zırvalarını benim üstüme atma."

"İşte, gördünüz ya ne komik adam! Hep böyledir! Bazen bütün gün benimle konuşmadığı olur - sonra bir de bakarsın herhangi bir konu üzerine, böyle komik bir şey yumurtlayıvermiş!"

Bayan Palmer, salona dönerlerken Elinor'a, Bay Palmer'a bayılıp bayılmadığını sordu. Genç kız şaşkınlığa uğramakla birlikte, "Elbet," diye karşılık verdi. "Çok iyi bir insan olduğu belli."

"Güzel, onu beğendiğinize sevindim. Zaten biliyordum beğeneceğinizi - öyle şeker adamdır ki! O da sizi ve kız kardeşlerinizi pek sevdi, biliyorum; Cleveland'a gelmezseniz nasıl üzüleceğini düşünemezsiniz. Neden gelmek istemediğinizi anlayamıyorum, doğrusu."

Elinor onun çağırışını geri çevirmek ve bu ricalara son vermek amacıyla lafı değiştirmek zorunda kaldı.

Aynı ilde oturduklarına göre Bayan Palmer'ın Willoughby'nin karakteri konusunda, onu pek yakından ta-

nımayan Middleton'lardan daha ayrıntılı bilgi verebileceğini düşünüyordu. Herhangi bir kimseden Willoughby'nin dürüstlüğünü öğrenmeye ve Marianne için korkulacak bir şey olmadığına inanmaya can atıyordu. Bayan Palmer'a, Cleveland'dayken Bay Willoughby'yle sık sık görüşüp görüşmediklerini, onu yakından tanıyıp tanımadıklarını sorarak konuya girdi.

Bayan Palmer, "Aa, hem de nasıl; onu çok yakından tanırım," dedi. "Gerçi hiç konuşmuşluğum yoktur onunla; gene de Londra'dayken binlerce kere görmüşümdür. Onun Allenham'da kaldığı sırada bizim Barton'a geldiğimiz nedense hiç olmadı. Annem ona burada bir kez daha rastlamış ya, ben Weymouth'da, dayımın yanındaydım o zaman. Gene de Somerset'de sık sık rastlaşmamız gerekirdi. Yazık ki oraya gidişlerimiz hiçbir zaman aynı zamana denk gelmedi. Combe Malikânesi'nde pek az kaldığını sanıyorum. Zaten daha uzun kalsa da Bay Palmer onunla görüşmez; çünkü Bay Willoughby muhalefet partisindendir, biliyorsunuz; zaten mülklerimiz de öyle uzak ki!... Bana onu neden sorduğunuzu bal gibi biliyorum: Kız kardeşiniz onunla evlenecek, değil mi? Bilseniz, öyle seviniyorum ki Miss Marianne bana komşu gelecek diye!"

Elinor, "İnanın bana, eğer böyle bir evlenmeyi umuyorsanız, sizin bu konuda benden daha çok bilginiz var demektir," dedi.

"Bilmezmiş gibi numara yapmayın; herkesin dilinde, biliyorsunuz. Bana da Londra'dan geçerken söylediler, dersem inanın."

"Aman, ne yapıyorsunuz, Bayan Palmer!"

"Şerefsizim, o zaman duydum. Pazartesi sabahı, tam Londra'dan ayrılmazdan önce Bond Sokağı'nda Albay Brandon'a rastladım; o söyledi."

"Beni şaşkınlıktan şaşkınlığa sürüklüyorsunuz. Albay Brandon söyledi ha! Bir yanlışınız olacak! Kız kardeşimi

hiç tanımayan bir insana ayaküstü böyle bir havadis vermek Albay Brandon'dan umacağım bir davranış değildir."

"Gene de ondan duyduğuma inanabilirsiniz. İsterseniz nasıl gelişiğini anlatayım. Yolda rastlaşınca Albay Brandon döndü ve biraz bizimle birlikte yürüdü. Bu sırada ablamla enişternemden filan laf açıldı; ben de ona dedim ki, "Ey, Albay Brandon, duyduğuma göre Barton'daki eve yeni kiracılar taşınmış; annemden kızların çok güzel olduğunu duyduk; bir tanesi de Combe Magna sahibi Bay Willoughby'yle evlenecekmiş," dedim. "Kuzum, doğru mu?" diye sordum. "Siz bilirsiniz, çünkü Devon'dan yeni geldiniz," dedim.

"Peki, ya Albay ne dedi?"

"O mu? Pek bir şey demedi. Yalnızca bu haberin doğruluğuna inandığı duruşundan gün gibi okunuyordu. Ben de o saat kesinlikle inandım. Çok sevinçli bir şey değil mi? Düğün ne zaman?"

"Albay Brandon iyiydi ya?"

"Çok iyiydi; sizleri de hiç dilinden düşürmüyordu. Hep övüp göklere çıkarıyordu."

"İşte buna çok sevindim. Biz de tanıdığımız kadarıyla kendisini pek beğendik. Bence çok üstün bir insan."

"Bence de öyle. O kadar sevimli bir insan ki, o denli ciddi ve can sıkıcı olması pek yazık, doğrusu. Annem diyor ki kız kardeşinize o da vurulmuş. Eğer öyleyse kız kardeşinizin koltukları kabarabilir, çünkü Albayımız öyle zırt pırt âşık olan erkeklerden değildir."

Elinor, "Bay Willoughby'nin sizin semtte çok tanıdığı var mı?" diye sordu.

"Bir sürü! Demek istediğim, onu çok tanıyan olduğunu sanmıyorum; çünkü Combe Magna öyle uzak ki! Gene de herkes ona bayılır. Bay Willoughby gibi her gittiği yerde kendini sevdiren insan bulunamaz. Kız kardeşinize bunu böyle söyleyebilirsiniz. Ne şanslı kızmış ki onu kafese koyabilmiş! Willoughby de onun gönlünü kazanabildiği için bin kere daha şanslı sayılır ya - Miss Marianne doğru-

su peri gibi güzel bir kız; prenslere layık. Gene de güzellikte sizin elinize su dökemez bence! İnanın bana, bence siz ikiniz de dünya güzelisiniz. Gerçi dün gece bir türlü itiraf ettirtemedik, ama Bay Palmer'ın da böyle düşündüğünü biliyorum."

Bayan Palmer'ın Willoughby üzerine verdiği bilgi pek dişe gelir bir şey değilse de, genç adam hakkında olumlu bir şey duymak, ne kadar ufak olursa olsun Elinor'u sevindiriyordu.

Charlotte, "Sonunda sizlerle tanıştığıma öyle seviniyorum ki!" diye ekledi. "Umarım bu dostluğumuz hiç bozulmaz. Sizleri görebilmeye nasıl can atıyordum, bilemezsiniz. Ne iyi ettiniz de taşındınız buraya! Pek iyi oldu, inanın! Kız kardeşinizin de güzel bir evlilik yapmak üzere olduğuna candan seviniyorum. Umarım siz de sık sık Combe Magna'ya gelirsiniz. Herkesin dediğine göre şipşirin bir yermiş."

"Albay Brandon'ı çoktandır tanıyorsunuz, değil mi?"

"Oo, yıllardır; ablam evlendiğinden beri. Kendisi Sir John'un çok yakın arkadaşıdır." Sonra Bayan Palmer sesini alçaltarak, "Anladığıma göre o zamanlar evlenebilse benimle evlenirmiş," diye ekledi. "Sir John'la ablam pek istiyorlardı bunu ya, annem Albay Brandon'ı bana pek layık görmedi. Yoksa Sir John, Albay Brandon'a söyleyecekti; biz de hemen evlenecektik."

"İyi ama Sir John bunu annenize açmazdan önce Albay Brandon'ın haberi yok muydu? Albay size açılmamış mıydı?"

"Yok canım! Gene de annem karşı gelmeseydi Albay beni bayıla bayıla alacaktı. Beni görse görse iki kere görmüştü, çünkü o zaman daha okulu bitirmemiştim. Ne var ki şimdi çok daha mutluyum. Kocam tam benim gönlüme göre bir adam!"

Yirmi Birinci Bölüm

Palmer'lar ertesi gün Cleveland'a döndüler ve Barton Park'taki iki aile gene baş başa kaldılar. Ne var ki bu, uzun sürmedi. Elinor daha son ziyaretçilerini kafasından çıkaramadan; Charlotte'un nedensiz iyimserliğine ve kocasının akıllı fikirli adamken o denli basit davranışına, karılarla kocalar arasında çoğu zaman görülen bu tuhaf zıtlığa şaşmaktan henüz kurtulamadan, Sir John'la Bayan Jennings'in çevrelerine insan toplamaktaki yoğun çabaları sayesinde, görüp inceleyecek yeni tanışlar edindi.

Sir John'la kaynanası Exeter'e yaptıkları bir sabah gezintisi sırasında iki genç hanıma rastlamışlar. Bayan Jennings bu hanımlarla uzaktan akraba olduğunu sevinçle keşfetmiş; bu da Sir John'un onları hemen, Exeter'deki işleri biter bitmez Barton Park'a çağırmasına yetmiş de artmış. Böyle bir çağrı karşısında hanım kızların Exeter'deki işleri de hemen bitivermiş!

Zavallı Leydi Middleton! Sir John'un Exeter dönüşünde, ömründe hiç görmediği iki genç kızı evinde ağırlamak üzere olduğunu öğrenince epey etekleri tutuştu. Hem de bu kızların şık ve zarif, hatta çekilir derecede kibar olup olmadıklarını bile bilmiyordu, çünkü kocasıyla annesinin bu konuda verdikleri güvenceleri o hiçe sayıyordu. Hele kızların uzaktan hısım oluşları işi büsbütün bozuyor ve Bayan Jennigs'in onu bu konuda avutmak amacıyla, "Onların sosyetik olup olmadıklarına önem vermemesini; akraba olduklarından birbirlerini çekmekten başka çıkar yol bulunmadığını" söylemesi, bu yüzden onun üzerinde tam ters etki bırakıyordu.

Gelgelelim kızların ziyaretini önlemek elinde olmadığından Leydi Middleton duruma iyi yetişmiş bir salon kadınının terbiyesiyle boyun eğdi. Kocasına günde yalnızca beş-altı kere, yumuşak bir sitemde bulunmakla yetiniyordu.

İki genç kız çıkıp geldiler. Görünüşe göre hiç de kaba ya da rüküş değildiler. Giyinişleri şık, davranışları pek terbiyeliydi. Eve bayıldılar; eşyaların güzelliği karşısında kendilerinden geçtiler. Hele çocuklara da öylesine düşkünlermiş ki, konağa geleli daha bir saat olmadan Leydi Middleton'a kendilerini beğendirmeyi başardılar.

Genç kadın onların gerçekten de pek hoş kızlar olduğunu ileri sürdü. Bu, Leydi Hazretleri'nin ağzında en coşkun bir övgü demekti. Bu açık seçik beğeni sözleri karşısında kendi yargı ve zevkine olan güveni büsbütün artan Sir John hemen yola çıktı ve Miss Dashwood'lara, Steele kız kardeşlerin geldiklerini ve dünyanın en şeker kızları olduklarını bildirmeye gitti.

Gel gör ki bu sözler gerçekte kesin bir anlam taşımıyordu; çünkü Elinor, İngiltere'nin her köşesinin her renk-

ıe, her boyda, her huyda ve her akılda "Dünyanın En Güzel Kızları"yla dolu olduğunu çok iyi biliyordu!

Sir John bütün Dashwood'ların o saat kalkıp konağa gelerek konukları görmelerini istiyordu. Cömert, insan adam! Üçüncü göbekten bir akrabayı bile dostlarıyla paylaşmadan edemiyordu.

"Hadi, n'olur gelin," diye yalvardı. "Ille geleceksiniz; ben öyle istiyorum. Bilseniz, bayılacaksınız onlara. Lucy domuzuna güzel bir kız; öyle de güler yüzlü, iyi huylu ki! Çocuklar onun çevresinde pervane gibi dönüyorlar; sanki eskiden tanıyorlar onu. Kızların ikisi de sizleri görmek için çıldırıyorlar. Exeter'de sizin dünyanın en güzel kızları olduğunuzu duymuşlar. Ben de, doğrudur, dedim ve daha bir sürü şey söyledim. Siz de onlara bayılacaksınız, bana inanın. Çocuklara bir araba dolusu oyuncak getirmişler. Nasıl olur da gelmek istemezsiniz? Böyle aksilik etmesenize! Canım, onlar bir bakıma size de akraba sayılır. Siz benim kuzinlerimsiniz; onlar da karımın kuzinleri oldukla-
rına göre akraba sayılırsınız."

Gene de Sir John, Dashwood'lara laf anlatamadı. Yalnızca onların birkaç gün sonra konağa geleceklerine söz aldı. Sonra onların ilgisizliğine iyice şaşırmış olarak evine döndü ve az önce Steele kız kardeşleri onlara övdüğü gibi, şimdi de onları Steele kız kardeşlere övmeye koyuldu.

80

Dashwood'lar birkaç gün sonra Barton Park'a gidip de sözü geçen hanım kızlara tanıştırıldıkları zaman, otuza merdiven dayamış, alımsız, anlamsız yüzlü bir kız olan büyük Miss Steele'in beğenecek bir yanını bulamadılarsa da, yirmi iki, yirmi üç yaşından büyük olmayan küçük Miss Steele'i, hatın sayılır derecede güzel buldular. Kızın yüz çizgileri güzeldi ve cıvıl cıvıl bakışlarıyla şıklığı, ona gerçek bir zariflik vermese bile göze çarpmasına yarıyordu.

Kız kardeşler herkese karşı özel bir yakınlık gösteriyorlardı. Hele Leydi Middleton'a durmadan ve yerli yerinde nasıl dil döktüklerini gören Elinor onların bir bakıma akıllı olduklarını çok geçmeden kabul etmek zorunda kaldı. Kız kardeşler her dakika Leydi Hazretleri'nin çocuklarına ayılıp bayılarak onların güzelliklerini göklere çıkarıyorlar, bütün kaprislerine göz yumuyor ve onları oyalamak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bu zahmetli nezaket görevinden ayırabildikleri bütün zamanı da Leydi Hazretleri'nin yaptığı işe (eğer Leydi Hazretleri herhangi bir iş yapıyorsa) ayılıp bayılmaya ya da bir gün önce onun sırtında görerek ayılıp bayılmış oldukları çok şık bir yeni elbisenin modelini çıkarmaya harcıyorlardı.

Dalkavukluklarını bu yollardan yapanlar şanslı sayılır. Çocuklarının beğenilip övülmesini dileyen şefkatli bir ana, dünyanın en yırtıcı olduğu kadar en çabuk kanan yaratığıdır da. Dalkavuktan dünyaları bekler; beri yandan yutmayacağı da yoktur. Nitekim Leydi Middleton çocuklarına karşı Steele kız kardeşlerin gösterdiği aşırı sabır ve sevgiyi, hiç şaşıp kuşkulanmadan yutuyordu. Onların boyun eğdikleri bütün afacanlık ve hınzırlıkları bir ananın hoş görüşüyle süzüyordu. Kızların kuşaklarının çözülmesine, saçlarının bozulup dağıtılmasına, dikiş sepetlerinin karıştırılıp, makaslarıyla bıçaklarının çalınmasına bakıyor, kızların da bundan çocuklar kadar keyif aldığına inanıyordu. Leydi Hazretleri'ni şaşırtan tek şey, Elinor ile Marianne'in bu oyunlara hiç katılmayarak istiflerini bozmadan oturuşlarıydı.

Küçük John, büyük Miss Steele'in mendilini pencereden dışarı atınca Leydi Middleton, "John'un bugün neşesi üstünde!" dedi. "Baksanıza, maymunluk edip duruyor."

Biraz sonra, küçük oğlunun büyük Miss Steele'in parmağını ısırması üzerine de sevecenlikle, "Şu William da ne maskaradır!" diye mırıldandı.

Daha sonra, belki iki dakikadan beri hiç gürültü etmemiş olan üç yaşındaki kızını öpüp koklayarak, "Benim tatlı Annamariacığım!" dedi. "Her zaman öyle uslu, öyle sessizdir ki! Dünyada bundan daha uslu bebek görülmemiştir!"

Ne yazık ki bu kucaklaşma sırasında Leydi Hazretleri'nin topuzundaki bir iğne çocuğun boynunu hafifçe çizince bu usluluk örneği öyle korkunç bir yaygara bastı ki yaramaz ve gürültücü bir çocuktan pek geri kalmadı sanıyoruz!

Annenin üzüntüsü sınırsızdı ya, gene de Steele kız kardeşlerinin telaşıyla boy ölçüşemezdi! Bu tehlikeli ve acil durumda küçük yaralının ıstırabını dindirmek için üçü de çırpınmaya başladılar. Yavrucuk anasının kucağına oturtuldu; öpücüklere boğuldu. Önünde diz çöken bir Miss Steele, onun yarasını menekşe suyuyla silerken öbür Miss Steele de ağzına meyve şekerlemeleri tıkıştırıyordu.

Gözyaşlarının karşılığını böyle gören çocuk ağlamaktan vazgeçmeyecek kadar akıllıydı. Hâlâ var gücüyle bağırıp zırlıyor ve yanına yaklaşan ağabeylerini tekmeliyordu. Hep bir elden yürütülen yatıştırma çabaları hiç etki göstermemişti. Derken Leydi Middleton bir şans eseri olarak, geçen hafta, küçük kızın şakağı berelenince kayısı marmelatının çok iyi sonuç verdiğini anımsadı. Şimdi de aynı devaya başvurulması heyecanla önerildi. Bunu duyan küçük hanımın çığlıklarına kısa bir süre ara vermesi, herkese, onun bu tedavi çaresine karşı gelmeyeceğini umdurdu.

Böylelikle Annamaria anasının kucağında dışarı taşındı. İki oğlan da annelerinin, kalsınlar diye bütün yalvarmalarına karşın, onların peşinden gidince, gerideki dört kız, bu salonun çoktandır unuttuğu bir sessizliğe gömüldüler.

Leydi Hazretleri'yle üç çocuğu dışarı çıkar çıkmaz Steele kız kardeşlerin büyüğü, "Zavallı yavrucak!" diye mırıldandı. "Daha büyük bir kazadan Tanrı korudu."

Marianne, "Yok canım, bu durumda bundan daha büyük kaza nasıl olurdu?" diye dudak büktü. "Pireyi deve yapmak diye işte buna derler!"

Lucy Steele, "Leydi Middleton da ne tatlı kadın!" dedi.

Marianne susuyordu. En önemsiz bir konuda bile içinden gelmeyeni söyleyemezdi. Bu yüzden nazikliğin gerektirdiği yalanları söylemek yükü her zaman Elinor'a düşerdi. Şimdi de durumun gerektirdiği üzere Leydi Middleton'ı övmek için elinden geleni yaptı. Söyledikleri Lucy'ninkiler kadar aşırı değilse bile, kendi gerçek duygularının ilerisindeydi.

Abla Steele, "Ya Sir John!" diye ekledi. "Ne sevimli bir adam!"

Elinor gene aşırıya kaçmayan, sade ve yerinde birkaç sözle Sir John'un çok iyi yürekli ve arkadaş canlısı bir insan olduğunu belirtti.

"Ne sıcak bir yuvaları var! Ömrümde böyle güzel çocuklar görmedimdi. Şimdiden iyice bağlandım onlara. Zaten ben oldum olası çocuk delisiyimdir ya!"

Elinor, "Biraz önce olup bitenlere bakılırsa öyle olsa gerek!" diye gülümsedi.

Lucy, "Bana öyle geliyor ki siz küçük Middleton'ları fazla şımarık buluyorsunuz," dedi. "Belki öyledir biraz; ne var ki, bu, Leydi Middleton'ın hakkıdır. Zaten ben kendim, neşeli, hayat dolu çocukları severim. Sessiz ve uslu olanlarını hiç çekemem."

Elinor, "Ne yalan söyleyeyim," diye karşılık verdi; "Barton Park'ta olduğum zamanlar sessiz ve uslu çocuklar gözümde tütüyor."

Bu sözler üzerine inen kısa sessizliği, konuşmak istediği anlaşılan abla Miss Steele bozdu. Biraz damdan düşercesine, "Ya Devon'u nasıl buluyorsunuz, Miss Dashwood?" diye sordu. "Sussex'den ayrılmak sizi çok üzmüş olsa gerek."

Sorunun ya da soruş tarzının laubaliliğine oldukça şaşan Elinor, "Evet," diye yanıtladı.

Büyük Miss Steele, "Norland üstün güzellikte bir yerdir, değil mi?" diye sordu.

Ablasının görgüsüzlüğünden ötürü özür dilemek gereğini duymuşa benzeyen Lucy, "Sir John'dan oranın çok övgüsünü dinledik de," diye ekledi.

Elinor, "Norland'ı her görenin beğeneceğini sanıyorum," diye karşılık verdi. "Gene de güzelliklerini herkes bizim gözümüzle göremez."

"Orada bir sürü yakışıklı kavalyeleriniz var mıydı?" diye sordu. "Bu dolaylarda pek bulunmuyor galiba... Bana sorarsanız hiçbir topluluk onlarsız tam olamaz."

Lucy, ablası adına utanmış gibi bir ifadeyle, "Ablacığım, Devon'daki yakışıklı genç erkeklerin sayısı neden Sussex'dekilerden az olsun?" diye mırıldandı.

"Yok, şekerim; sayıları daha az demeye getirmiedim. Exeter'dekilerin sürüsüne bereket olduğunu biliyorum. Yalnız, kim bilir, belki Norland dolaylarında pek bolluğu vardır da Miss Dashwood'lar bu yörede alıştıklarını bulamazlarsa canları sıkılabilir, diye düşündüm de... Ama kim bilir, belki sizler kavalye milletine pek meraklı değilsinizdir; onlarsız da olabilirsiniz. Bana sorarsanız bayılırım onlara; yeter ki şık giyinip kibar davransınlar. Pis ve kaba olanlarını doğrusu dünyada çekemem... Mesela Exeter'de bir Bay Rose var. İki dirhem bir çekirdek; kavalye ki ne kavalye! Hani şu Bay Simpson'ın yanında kâtip olanı; gelgelelim sabahları rastlarsanız yüzüne bakmak bile istemezsiniz... Ey, Miss Dashwood, ağabeyiniz evlenmezden önce yaman kavalyeydi sanırım... O denli zengin olduğuna göre?"

Elinor, "İnanın söyleyemeyeceğim, çünkü bu kelimenin anlamını tam olarak kavrayamıyorum," diye yanıtladı. "Yalnızca şu kadarını söyleyebilirim; eğer ağabeyim evlen-

mezden önce yaman bir kavalye idiyse hâlâ öyledir, çünkü kendisinde en ufak bir değişiklik bile olmadı."

"Hay siz aklınızla çok yaşayın, e mi! Ayol evli erkeklerin kavalye olmaları düşünülemez bile! Onların yapacak başka işleri vardır."

Lucy, "Aman sen de, Anne!" diye ablasına çıkıştı. "Kavalyeden başka laf bilmez misin? Miss Dashwood'lar da senin başka şey düşünmediğini sanacaklar!"

Ve konuyu değiştirmek amacıyla gene konağa ve eşyalara ayılıp bayılmaya başladı.

20

Steele kız kardeşlerin bu tadımlığı Elinor'a yetmişti. Büyük kızın, basitliği ve bayağı laubaliliği yüzünden beğenilmesine olanak yoktu; küçük kızın da güzelliğiyle kurnazlığı gözlerini boyayamadığından, Elinor onun gerçek incelikten yoksun, yapmacık bir insan olduğunu görebiliyordu. Ve konaktan uzaklaşırken onları daha yakından tanımaya hiç istek duymuyordu.

Steele kız kardeşler de tam tersine! Exeter'den gelirken Sir John Middleton'a, bütün aile ve hısım akrabasına yetecek kadar bol hayranlık getirmişlerdi. Şimdi bu dağarcıktan Sir John'un kuzinlerine de cömert bir pay ayırdılar. Onları dünyanın en güzel, en şık, en hünerli, en iyi kızları sayıyorlar ve daha yakından tanımaya can atıyorlardı.

Böylece, bu kızlarla yakından tanışmanın alınlarına yazılmış olduğunu Elinor anlamakta gecikmedi. Sir John da bütün ağırlığını Steele kız kardeşlerin tarafına koyduğundan, bu takımla asla başa çıkılamazdı. Hemen hemen her günün birkaç saatini onlarla aynı odada oturarak geçirmeyi öngören bir yakınlığa boyun eğmekten başka çıkar yol yoktu.

Sir John bundan daha fazlasını yapamazdı. Zaten başkaca bir şey gerekli olduğunu da bilmiyordu. Ona göre bir

arada olmak demek içli dışlı olmak demekti ve şimdi de kızları durmadan bir araya getirmek amacıyla kurduğu planları başarıyla uyguladığı sürece, onların can ciğer arkadaş olduklarına inanıyordu.

Hakçasını söylemek gerekirse, kızların kaynaşmasını sağlayabilmek için elimden geleni geri koymayarak Dashwood kız kardeşlerin en mahrem konuları üzerine bütün bildiklerini ve tahmin ettiklerini Anne ile Lucy'ye bir bir anlatıyordu. Öyle ki birbirlerini daha üçüncü görüşlerinde Anne Steele, Elinor'a sokuldu ve Marianne'i Barton'a geldikten sonra çok parlak bir parti varmış olmasından ötürü kutladı.

"Kız kardeşinizin böyle genç yaşta evlenmesi pek hoş olacak," diye ekledi. "Duyduğuma göre damat adamakıllı parlak, alabildiğine de yakışıklıymış. Umarım yakında sizin başınıza da böyle bir devlet kuşu konar ya, belki hazırda zaten bir damat adayı vardır."

Sir John, Marianne'in sırrını açıklamış olduğuna göre Elinor ve Edward Ferrars'la ilgili tahminlerini kendine saklayacak kadar sıkı ağızlılık etmiş olamazdı. Zaten, daha taze ve daha esrarlı olduğundan, bu konuyu kurcalamayı daha çok seviyordu. Edward'ın ziyaretinden beri ne zaman birlikte yemek yeseler, Sir John, Elinor'un sevgisine kadeh kaldırarak öyle anlamlı bir ses tonuyla konuşuyor, öylesine göz kırpıp baş sallıyordu ki herkesin dikkatini çekiyordu. F harfi teması da iyice işlenmiş ve öyle sayısız nüktelere konu yaratmıştı ki, ne zamandır Elinor'un gözünde alfabenin en şakacı harfi olup çıkmıştı.

Şimdi korktuğu başına gelmiş ve Steele kız kardeşler de bu esprilerden yararlanır olmuşlardı. Hele Anne Steele'in bağrında, sözü geçen beyefendinin adını öğrenmek için öyle bir merak uyanmıştı ki bu, çoğu zaman yüzsüzlüğe kaçsa bile, onun gibi herkesin işine burnunu sokan birinden umulabilecek bir duyguydu.

Sir John karşısındakinin merakını çekmeye bayılırdı, ama uzun zaman oyalamayı sevmezdi. Anne Steele'in bu adı öğrenmeye can attığı kadar o da söylemeye can atıyordu.

Herkesin duyabileceği bir fısıltıyla, "Çocuğun adı Ferrars," dedi. "Yalnız, kuzum kimseye söylemeyin, çünkü devlet sırrı gibi bir şey."

Anne, "Ferrars ha?" dedi. "Demek mutlu erkek Bay Ferrars'mış. Ne? Sakın yengenizin erkek kardeşi olmasın, Miss Dashwood? Çok hoş çocuktur. Kendisini çok yakından tanırım."

Ablasının iddialarını genellikle yumuşatmaya çalışan Lucy, "Aa, amma da yaptın, Anne!" diye araya girdi. "Dayımızın orda Bay Ferrars'ı birkaç kez gördük diye yakından tanıdığımızı söylersek ileri gitmiş oluruz."

Elinor bu konuşulanları dikkat ve şaşkınlıkla dinliyordu. Bu dayı da kimin nesiydi, acaba? Nerde oturuyordu? Edward'ı nerden tanıyordu?... Genç kız lafa karışmıyorsa da konunun uzamasını istiyordu. Yazık ki bu konuda başkaca bir şey konuşulmadı ve Elinor ilk olarak Bayan Jennings'in eldeki bir konuya karşı gösterdiği ilgiyi ve merakı yetersiz buldu... Anne Steele'in Edward'dan söz ederkenki ses tonu da merakını depreştirmişti, çünkü ifadesinde bir terslik sezerek onun Edward'la ilgili olumsuz bir şey bildiğinden ya da bildiğini sandığından kuşkulanmıştı.

Ne var ki bütün merakı boşunaydı. Çünkü bundan sonra Sir John, Edward Ferrars'ın adını dolaylı, hatta açık olarak söylediği zaman bile Anne Steele hiç ilgi göstermedi.

Yirmi İkinci Bölüm

Yüzsüzlük, bayağılık, aptallık gibi şeyleri, hatta kendi zevkinden ayrılan zevkleri asla hoşgörüyle karşılayamayan Marianne, hele şu sırada, kendi derdi kendine yettiğinden, Steele kız kardeşlere hiç yüz verecek durumda değildi. Çok geçmeden kız kardeşlerin ikisinin de kendine daha bir yakınlık gösterdiklerini gören Elinor, bunu, Marianne'in onlara karşı gösterdiği değişmez soğukluğa yordu. Marianne, kız kardeşlerin kendisiyle içli dışlı olma çabalarının hepsini baltalıyordu. Bu yüzden özellikle Lucy, Elinor'u lafa tutmak ve ona rahatça içini açarak dostluklarını ilerletmek yolunda hiçbir fırsatı kaçırmıyordu.

Lucy doğuştan zekiydi; çoğu zaman yerli yerinde ve eğlendirici konuşuyor ve Elinor onunla ara sıra yarım saat geçirmekten hoşlanıyordu. Ne var ki Lucy, zekâsını yontup işleyecek bir eğitimden yoksun kalmıştı. Bilgisiz, adeta kara cahildi ve belli etmemek amacıyla gösterdiği sürekli

çabalara rağmen kafasının hiç gelişmemiş olduğunu ve en gündelik konulardaki bilgisizliğini Elinor'dan gizleyemiyordu.

Elinor onun eğitim ve öğrenimle pek güzel geliştirilebilecek olan yeteneklerine nasıl hiç el sürülmemiş olduğunu gördükçe acıyordu. Beri yandan onun Barton Park sahiplerine karşı yaptığı dalkavukluklar, pohpohlamalar ve göze girme çabalarıyla ortaya vurduğu kabalığı, ikiyüzlülüğü ve yapmacıklığı gördükçe daha olumsuz duygulara kapılıyordu. Yapmacığı bilgisizlikle birleştiren, cahilliği yüzünden onunla aynı düzeyde konuşmayan ve başkalarına karşı olan davranışları hesaba alınınca ona karşı gösterdiği bütün saygı ve yakınlığın değeri sıfıra inen bir insanın dostluğu Elinor'a sürekli bir hoşnutluk veremezdi ki!

Bir gün konaktan köy evine doğru yan yana yürürlerken Lucy, "Bu sorum tuhafınıza gidecek sanırım," dedi. "Ama kuzum, yengenizin annesi Bayan Ferrars'ı tanıyor musunuz?"

Soru gerçekten de Elinor'un tuhafına gitmişti. Bunu belirten bir bakışla Bayan Ferrars'ı hiç görmemiş olduğunu söyledi.

Lucy, "Gerçek mi?" dedi. "Şaştım buna; Norland'da onunla rastlaşmış olabileceğinizi sanıyordum. Öyleyse bana onun nasıl bir kadın olduğunu söyleyemezsiniz, öyle mi?"

Edward'ın annesi hakkındaki gerçek düşüncesini açığa vurmaktan sakınan ve karşısındakinin küstah bulduğu bu merakını doyurmayı hiç istemeyen Elinor, "Yok," diye karşılık verdi. "Onunla ilgili hiçbir şey bilmiyorum."

Lucy bir yandan Elinor'u dikkatle süzerek, "Onun hakkında size böyle sorular soruşumu pek garip bulacaksınız, biliyorum," dedi. "Yalnız, birtakım nedenleri var bunun, size söyleyebilmek isterdim. Gene de bunun yersiz bir merak olmadığına inanmanızı isterim."

Elinor nazik bir cevap verdi, birkaç dakika hiç konuşmadan yürüdüler. Sessizliği, gene aynı konuyu tazeleyerek Lucy bozdu. Biraz duraksayan bir sesle, "Beni dedikoducu ve meraklı sanmanıza dayanamam," dedi. "Sizin gibi çok saydığım, gözüne girmek istediğim bir insanın bana bu gözle bakmasındansa dünyada her şeye razı olabilirim. Size hiç korkusuz güvenebileceğimi de biliyorum. Daha doğrusu, içinde bulunduğum zor durumu ayarlamak konusunda sizin öğütlerinizi seve seve dinlerdim ya, sizi rahatsız etmenin gereği yok. Bayan Ferrars'ı tanımadığınıza üzülüyorum."

Elinor iyice şaşırarak, "Ben de öyle," dedi. "Benim bilgimin size yardımı olacağına inanıyorsunuz madem... Yalnız, ben sizin onlarla bir ilişkiniz olduğunu hiç bilmiyordum da, ne yalan söyleyeyim, sizin böyle Bayan Ferrars'ın karakterini ince ince sormanıza biraz şaştım."

"Elbet şaşarsınız; ben de biliyordum zaten şaşacağınızı. Ne var ki cesaret edip size iyice açılabilsem buna hiç şaşmazdınız. Bayan Ferrars şimdilik gerçekten de hiçbir şeyim olmuyor benim; ama bir gün gelip... Bugünün erken ya da geç gelişi de onun elinde ya... Bir gün gelip Bayan Ferrars benim çok yakınım olabilir."

Genç kız bunu söylerken tatlı bir utangaçlıkla başını önüne eğmiş, sözlerinin etkisini ölçmek amacıyla Elinor'a doğru yan gözle şöyle bir bakmıştı - o kadar.

Elinor, "Vay canına!" diye ünledi. "Ne demek istiyorsunuz? Bay Robert Ferrars'ı tanıyor musunuz? Yoksa siz onun?..."

Böyle bir eltiye sahip olmak düşüncesi hiç de hoşuna gitmemişti.

Lucy, "Hayır, *Robert* Ferrars değil," diye karşılık verdi. "Onu ömrümde görmedim." Sonra gözlerini Elinor'a dikerek, "Ağabeyiyle," diye ekledi.

Elinor o anda neler hissetti? Bir şaşkınlık ki ona korkunçluğu oranında acı verebilirdi. Neyse ki afallamasının yanı sıra genç kız, Lucy'nin iddiasına karşı hemen bir inanmazlık da duymuştu. Böyle bir açıklamanın neden ya da amacının ne olacağını anlayamayarak sessiz bir şaşkınlıkla Lucy'ye doğru döndü. Benzi solmuştu ya, duyduğu inanmazlık öyle kesindi ki fenalık geçireceğinden ya da bayılacağından hiç korkmuyordu.

Lucy, "Şaşmakta yerden göğe kadar haklısınız," dedi. "Öyle ya, durumdan zerrece haberiniz yoktu ki! Edward'ın size ya da sizinkilere bu işi çıtlatmış olacağını hiç sanmıyorum. Başından beri herkesten gizli tutulması gerekiyordu da! Ben de şu dakikaya kadar iyice gizli tuttum, doğrusu. Ablamdan başka Tanrı'nın bir kuluna söylemedim. Ağzınızın sıkılığına dünyalar kadar güvenmesem size de açmazdım. Sonra Bayan Ferrars'la ilgili onca soru soruşum çok tuhaf kaçmıştır, diye bir açıklama yapmak gereğini duydum. Size açıldığımı duyunca Edward'ın kızacağını da sanmıyorum; çünkü sizin ailenizi çok beğendiğini, size ve kız kardeşlerinize birer öz kardeş gözüyle baktığını biliyorum."

Lucy sustu. Elinor da bir süre ses çıkarmadı. İşittiklerinin karşısında duyduğu şaşkınlık konuşmasını önleyecek kadar derindi. Gene de biraz sonra kendini konuşmaya (ama sakınarak konuşmaya) zorladı. Duyduğu şaşkınlıkla merakı oldukça gizleyen bir serinkanlılıkla, "Çoktandır sözlü olup olmadığınızı sorabilir miyim?" dedi.

"Dört yıldan beri sözlüyüz."

"Dört yıl ha!"

"Evet."

Elinor beyninden vurulmuşa dönmekle birlikte duyduklarına hâlâ inanamıyordu.

"Birkaç gün öncesine dek, sizin tanıştığınızdan bile haberim yoktu," dedi.

"Gene de birbirimizi yıllardır tanıyoruz. Bilmem bilir misiniz? Edward, uzun bir süre benim dayımın yanında kaldı."

"Dayınız mı?".

"Evet; Bay Pratt. Size Bay Pratt'ten hiç söz etmez miydi?"

"Ederdi, sanıyorum."

"Edward, dayımın yanında dört yıl öğrenci olarak kaldı. Dayım, Plymouth dolaylarında, Longstaple'da oturur. Edward'la orda tanıştık, çünkü ablamla ben sık sık dayımlara giderdik. Birbirimize de orda söz verdik. Sözleştiğimiz sırada Edward dayımdan ders almayı bırakalı bir yıl oluyordu gerçi, ama öğrenciliği sona erdikten sonra da hiç aramızdan ayrılmazdı. Anlayabileceğiniz gibi, onun annesinin haberi ve gönlü olmadan böyle söz kesmeyi ben hiç mi hiç istemedim. Neylersiniz ki çok küçüktüm; çok da âşıktım, bu yüzden gerektiği gibi çekimser davranamadım. Ah, Miss Dashwood, gerçi siz, onu benim kadar yakından bilmiyorsunuz; gene de herhangi bir genç kızı kendine yürekten bağlayabilecek bir erkek olduğunu anlayacak kadar tanıdınız."

Elinor ne dediğini bilmeden, "Elbette," diye karşılık verdi. Ama bir an düşündükten sonra Edward'ın sevgisiyle dürüstlüğüne ve Lucy'nin yalan söylediğine yeni baştan inanç getirerek, "Demek Edward Ferrars'ın sözlüsüsünüz ha!" dedi. "Ne yalan söyleyeyim, bu söylediğiniz beni öyle afallattı ki bir an... Çok özür dilerim ama... Işin içinde bir yanlışlık olacak. Aynı Edward Ferrars'dan söz etmiyoruz sandım."

Lucy gülümseyerek, "Başkası olamaz," dedi. "Park Sokağı'ndan Bayan Ferrars'ın büyük oğlu; sizin yengeniz olan Bayan John Dashwood'un erkek kardeşi Baş Edward Ferrars'dan söz ediyorum ben. Bütün mutluluğumu bağla-

dığım bir adamın adı konusunda öyle pek kolay kolay yanılamayacağımı kabul edersiniz."

Duyduklarını aklı almayarak kıvranan Elinor, "Doğrusu çok tuhaf!" diye mırıldandı. "Onun ağzından sizin adınızı bile duymadım."

"Yoo; durumu göz önüne alırsanız hiç de tuhaf sayılmaz. İlk baştan beri başlıca amacımız bu işi gizli tutmak oldu. Siz de beni ve ailemi tanımıyordunuz; bu yüzden size benim sözümü etmesine neden yoktu. Zaten ablası herhangi bir şeyden kuşkulanacak diye özellikle ödü kopar; bu da benim adımı anmamasına yeter nedendir."

Lucy sustu. Elinor'un Edward'a olan inancı sönmeye yüz tutmuştu. Neyse ki iradesinde hiçbir sönükleşme olmadı.

Titremeyen bir sisle, "Dört yıldır sözlüsünüz demek," dedi.

"Evet; daha kaç yıl bekleyeceğimizi de artık Tanrı bilir. Zavallı Edward! Bu yüzden kahroluyor."

Sonra Lucy cebinden küçük bir minyatür çıkardı.

"Herhangi bir yanlışlığı önlemek için bir zahmet şu resme bir bakıverin," dedi. "Kendisi gerçi daha yakışıklıdır ya, onun resmi olduğu gün gibi ortada. Dört yıla yakındır bende duruyor."

Minyatürü Elinor'un eline verdi ve Elinor resmi görünce, acele bir sonuç çıkarmaktan ne denli çekinirse çekinsin, Lucy'nin sözlerinin yalan olmasını ne denli isterse istesin, bu yüzün Edward'ın yüzü olduğuna inanmazlık edemezdi. Bunu açıkça söyleyerek resmi hemen geri verdi.

Lucy, "Ben ona bir türlü kendi resmimi veremedim," diye ekledi. "Buna çok üzülüyorum, çünkü öyle istiyor ki! Neyse, ilk fırsatta bir resmimi çizdirtmeye kararlıyım."

Elinor kılı kıpırdamadan, "Pek iyi edersiniz," diye karşılık verdi.

Sonra bir süre sessizlik içinde yürüdüler. Ilk konuşan Lucy oldu.

"Sizin bu sırrımızı kimseye söylemeyeceğinize bütün kalbimle inanıyorum," dedi. "Annesinin kulağına gitmemesinin nasıl önemli olduğunu anlamışsınızdır. Annesi bu işe ölse razı olmaz, sanıyorum. Ben beş parasız bir kızım; Bayan Ferrars'ın da gözünün iyice yükseklerde olduğu anlaşılıyor."

Elinor, "Bu sırrı bana açmanızı ben istemedim," diye karşılık verdi. "Gene de kimseye söylemeyeceğime inanmakta haklısınız. Kimseye söylemem. Gene de böyle, hiç gereği yokken bana açılmanızı şaşkınlıkla karşıladığımı belirtmek istiyorum. Özür dilerim, ama bunu bana söylemekle hiçbir şey kazanamayacağınızı bilmeniz gerekirdi."

Bunu derken Lucy'yi dikkatle süzerek yüzünde bir şeyler keşfetmeye çalışıyordu - belki de sözlerinin çoğunun yalan olduğunu belirten bir ifade... Gelgelelim Lucy'nin yüzünde hiçbir değişiklik olmadı.

"Size böyle uzun boylu açılmamı yüzsüzlük sayacağınızdan korkuyordum. Sizinle tanışalı çok olmadı, ama sizi ve ailenizi çoktandır Edward'ın anlattıklarından biliyordum. Sizi de görür görmez eskiden beri tanıyormuşçasına ısınıverdim. Sonra, Edward'ın annesiyle ilgili ince ince sorular sorduğum için size bir açıklamada bulunmayı boynuma borç saymıştım. Hem öyle talihsizim ki akıl danışabilecek kimseciğim yok. Konuyu bilen tek insan Anne, onun da aklı bir şeylere ermez. Zaten bana yararından çok zararı dokunuyor, çünkü her an ağzından kaçırıverecek diye ödüm kopuyor! Siz de fark etmişsinizdir ya, Anne dilini tutmasını bilmez. Geçen gün Sir John Edward'ın adını söylediği zaman ödüm koptu; ablam baklayı ağzından çıkarıverecek diye! Ah, bu durum yüzünden neler çektiğimi bilemezsiniz! Şu dört yıldır Edward'ın hatırına doldurduğum çilelerden sonra nasıl olup da ölmediğine şaşıyorum,

inanın! Her şey böyle kararsız, sallantıda; Edward'ı da öyle az görebiliyorum ki! Yılda iki kez bile buluşmakta güçlük çekiyoruz. Aklımı kaçırmayışıma şaşıyorum."

Mendilini çıkarıp gözlerine bastırdı. Ne var ki Elinor ona pek acıyamıyordu.

Lucy gözlerini sildikten sonra, "Bazen," diye konuşmasını sürdürdü, "meseleyi kökünden kesip atsak ikimiz için de daha hayırlı olmaz mı, diye düşünüyorum." Bunu söylerken yanındaki kızın gözlerinin ta içine bakıyordu. "Sonra da bunu yapacak cesareti bulamıyorum. Bunu benim ağzımdan işitmenin bile Edward'ı nasıl deliye döndüreceğini bildiğimden, onu üzmeye kıyamıyorum. Kendi yönünden de... Öylesine seviyorum ki onu... kopabileceğimi sanmıyorum. Bu durumda bana nasıl bir akıl verebilirsiniz, Miss Dashwood? Siz olsanız ne yapardınız?"

Bu soru karşısında irkilen Elinor, "Özür dilerim," diye yanıtladı. "Böyle bir durumda ben size akıl veremem ki! Size ancak kendi aklınız yol gösterebilir."

Bir sessizlikten sonra Lucy, "Elbet bir gün Bayan Ferrars oğluna bağımsızlık tanıyacak!" diye ekledi. "Ancak zavallı Edward öyle üzülüyor ki! Buraya geldiğinde nasıl keyifsizdi, gördünüz, değil mi? Longstaple'dan ayrılıp buraya geldiğinde öylesine üzgündü ki sizler onu hasta sanacaksınız diye korktum."

"Demek buraya dayınızın evinden geldi öyle mi?"

"Öyle ya! İki hafta bizim yanımızda kaldı. Yoksa siz onun doğruca Londra'dan geldiğini mi sanmıştınız?"

Elinor, "Hayır," dedi. Lucy'nin doğruyu söylediğini belirten her sözcük onu can evinden vuruyordu sanki! Anımsıyorum; iki haftadır, Plymouth yakınlarındaki dostlarıyla birlikte olduğunu söylemişti."

Elinor o sırada Edward'ın bu dostlara bir daha hiç değinmeyişi, hatta adlarını bile söylemeyişi karşısında kendi duyduğu şaşkınlığı da anımsıyordu.

Lucy gene, "Ne kadar keyifsizdi, yazık, değil mi? diye sordu.

"Gerçekten de öyleydi; hele ilk geldiğinde..."

"Sizler kuşkulanıp durumu çakarsınız diye korkumdan, aman, neşeli görünmeye çalış, diye yalvardım ona. Gelgelelim, yanımızda iki haftadan daha uzun kalamamak, sonra benim nasıl üzüldüğümü de görmek onun bütün neşesini kaçırıyordu. Zavallıcığım! Şimdi de aynı durumda olduğunu sanıyorum: Mektupları öyle karamsar ki! Exeter'den ayrılmazdan hemen önce bir mektubunu almıştım," Lucy cebinden bir mektup çıkardı ve zarfın üstünü Elinor'a göstererek, "Yazısını tanırsınız, sanırım," dedi. "İnci gibidir ama bunu pek güzel yazamamış. Yorgun muydu nedir? Mektubu öyle uzun yazmış ki!"

Elinor, Edward'ın yazısını tanımıştı. Artık hiçbir kuşkusu olamazdı. Edward'ın resmini Lucy'nin bir rastlantı sonucu elde etmiş olabileceğine, Edward'ın armağanı olmadığına kendini inandırmıştı. Gelgelelim böyle mektuplaştıklarına göre gerçekten sözlü demektiler; başka türlüsü olamazdı.

Genç kız bir an kendini kaybeder gibi oldu. İçine bir bıçak saplanmış, dizleri tutmaz olmuştu. Ne var ki kendini toplamak zorundaydı. İçindeki çöküntüyle öylesine çarpıştı ki kısa zamanda kendini topladı.

Lucy mektubu gene cebine sokarak, "Bu uzun ayrılıklar sırasında avunmanın tek yolunu, birbirimize mektup yazmakta buluyoruz," dedi. "Benim bir avuntum daha var: Onun resmi! Zavallı Edward bundan bile yoksun! Yanında bir resmim olsa daha rahatlayacağını söyleyip duruyor. Longstaple'a son gelişinde biraz saçımdan verdim ona; bir yüzük içinde. Buna da sevindi ya, resmin yerini tutmuyormuş. Onu gördüğünüzde bu yüzük de gözünüze çarptı mı acaba?"

Elinor, "Çarptı," diye yanıtladı.

Sesinin sakinliğinin altında, ömründe duymadığı kadar derin bir üzüntü gizliydi. Beyninden vurulmuşa dönmüş, şaşırmış, gururu incinmişti.

Neyse ki evlerine gelmişlerdi artık; konuyu burada kesmek zorundaydılar. Steele kız kardeşler Dashwood'larda biraz oturduktan sonra konağa döndüler ve Elinor dilediği gibi düşünüp mutsuz olmak fırsatını buldu.

I. Cildin Sonu

II. CİLT

Birinci Bölüm

Elinor, Lucy'nin doğru sözlülüğüne ne kadar az güvenirse güvensin, düşünüp taşınınca, bu konuda doğru söylediğinden kuşku duyamazdı. Öyle ya, kızın bu biçim bir yalan uyduracak kadar çılgınlık etmesine ortada hiçbir neden yoktu. Demek ki Lucy'nin ileri sürdüklerinin doğruluğundan Elinor artık şüphe edemezdi. Buna cesareti de yoktu, çünkü dört bir yönde bütün durum ve olaylar Lucy'yi destekliyordu; tek yalanlayan Elinor'un gönlüydü.

Onların Bay Pratt'in evinde tanışmış olmaları akla yakın geliyor ve diğer ileri sürülenler için, karşı çıkılmaz ve ürkütücü bir temel yaratıyordu. Edward'ın Plymouth yöresine yaptığı ziyaret, dönüşteki tasalı hali, geleceğine güvenle bakamayışı, Elinor'a karşı olan kararsız tutumu, Steele kız kardeşlerin Norland ve Norland'dakiler hakkında (Elinor'u çok zaman şaşırtmış olan) bilgileri, Edward'ın resmiyle mektubu ve yüzüğü bir araya gelince öyle bir ka-

nıtlar birikimi oluşturuyordu ki, Edward'ın günahını almak korkusunu ortadan kaldırıyor ve onun kendisini aldatmış olduğunu, hiçbir hoşgörünün gizleyemeyeceği biçimde göz önüne seriyordu.

Bu davranışa karşı duyduğu kırgınlık ve oyuncak edilmiş olmanın öfkesiyle genç kız bir süre yalnızca kendini düşündü; kendisine üzüldü. Ne var ki çok geçmeden içinde başka düşünceler, başka tasalar da kıpırdandı.

Edward onu bile bile mi aldatmıştı? Gerçekte onu sevmeyip rol mü yapmıştı? Lucy'ye olan bağlılığı yürekten gelen bir bağlılık mıydı? Hayır! Başlangıçta ne olursa olsun, Elinor bu bağın şimdi bir sevgi bağı olduğuna inanmıyordu. Edward'ın gönlü onda, Elinor'daydı. Elinor bu konuda aldanamazdı. Norland'da Edward'ın onu sevdiğini, annesi, kız kardeşleri, yengesi Fanny, herkes fark etmişti; Elinor'un kendi kendine kapıldığı bir hayal değildi bu.

Sevildiğine inanmak insanı nasıl da yumuşatıyordu. İnsanın aklını çelerek birçok kusuru bağışlatıyordu. Edward daha ilk baştan, Elinor'a karşı duyması gerektiğinden ileri şeyler duymaya başlar başlamaz Norland'dan ayrılmalıydı. Kalmakla suç işlemişti, büyük bir suç. Bu yönden savunulamazdı. Beri yandan, Elinor'u incitmişse bile, kendini kat kat daha çok incitmişti. Elinor'un durumu acınacak gibiyse, Edward'ın durumu umutsuzdu. Hesapsız davranışı yüzünden Elinor'u bir süre mutsuz kılmış, ama kendi kendini ömür boyu mutsuz olmaya mahküm etmişti. Elinor zamanla gönül rahatına kavuşabilecekti; gelgelelim Edward... Edward gelecekten ne umabilirdi ki? Lucy Steele'le mutluluk bulabilir miydi? Elinor'u sevmemiş bile olsa, o dürüstlüğü, inceliği, o kültürüyle, Lucy gibi bir yaşam eşine razı olabilir miydi? Bilgisiz, ikiyüzlü, bencil bir kadın!

On dokuz yaşının aşkıyla elbet gözleri kararmış ve Lucy'nin güzelliğiyle uysallığından başka bir şey görme-

mişti. Gelgelelim bunu izleyen dört yıl, iyi kullanılırsa insanın aklını ve anlayışını geliştiren o çok verimli yıllar Edward'ın gözlerini açarak Lucy'nin bilgisizliğini ve basitliğini görmesini sağlamış olsa gerekti.

Beri yandan Lucy de aynı dört yılı basit bir çevrede, basit uğraşlarla tükettiğinden, bir zamanlar güzelliğine sevimli bir hava katan masumluğunu da yitirmiş olmalıydı.

Edward'ın Elinor'la evlenmek istediğinin sanıldığı sıralarda, annesinin bu işe şiddetle karşı geleceği biliniyordu. Bayan Ferrars oğlunun hele Lucy ile evlenmesine kim bilir nasıl karşı çıkardı! Öyle ya, Lucy aile (ve belli ki para) yönünden Elinor'dan çok aşağı durumdaydı. Edward, Lucy'den zaten soğumuş olduğundan, ailesinin olumsuz tutumunu kendine dert etmeyebilirdi. Beri yandan insanın ailesinin olumsuz tutumunu bir ferahlama ve kurtuluş yolu olarak görmesi ne acıklı bir şeydi!

Bu tasalı düşünceler peş peşe kafasına üşüştükçe Elinor kendinden çok Edward'a ağlar oldu. Şu uğradığı mutsuzluğu hak edecek bir şey yapmadığını bilmek ona güç veriyor; Edward'ın da onun gözünden düşecek bir şey yapmamış olduğunu düşünerek avunuyordu. Şimdi, yediği ağır darbenin ilk sersemliği arasında bile kendisine yeter derecede hâkim olabileceğine ve annesiyle kız kardeşlerinin herhangi bir şeyden kuşkulanmalarını önleyebileceğine inanıyordu.

Kendinden umduklarını öyle güzel yerine getirdi ki, en büyük umutlarının yıkılmasından yalnızca iki saat sonra sofraya indiği zaman, onunla Marianne'i görenler, onun sevdiği adamdan ölünceye dek ayrılmasına neden olan bir duruma gizlice yas tuttuğuna; Marianne'inse sevgisine inandığı ve her an arabasının kapı önünde durmasını umduğu bir adamla ilgili hülyalar kurduğuna dünyada inanmazlardı!

Kendisine sır olarak söylenen şeyi annesiyle Marianne'den gizlemek, durmadan tetikte bulunmasını gerektir-

mekle birlikte Elinor'a zor gelmiyordu. Tersine bu, onun gözünde bir rahatlıktı; çünkü onları can evinden vuracak bir kötü haber vermek zorunluluğundan ve onların Edward'ı suçlamalarını dinlemekten kurtulmuş oluyordu. Bayan Dashwood'la Marianne onu çok sevdiklerinden Edward'ı yerin dibine batıracaklardı ve Elinor şu sırada bunu çekebileceğini hiç sanmıyordu.

Onların öğütleriyle konuşmalarının kendisine hiç yardımı dokunmayacağını da biliyordu. Tersine, üzüntü ve acımalarıyla onun derdini depreştireceklerdi; iradesini pekleştirmek yönünden de bir yararları olmayacaktı.

Elinor, tek başına daha güçlüydü. Sağduyusu ona öyle iyi destek oluyordu, iradesi öyle sarsılmazdı ki yarası kadar son derece taze ve sızılı olmakla birlikte, hemen hemen her zamanki kadar neşeli görünmeyi başardı.

Lucy'yle bu konuda yaptığı konuşma yüzünden çok acı çekmişti, gene de çok geçmeden bu konuyu tazelemek için ciddi bir isteğe kapıldı. Bunun nedenleri birkaç taneydi: Edward ile Lucy'nin arasındaki ilişkinin ayrıntılarını iyice öğrenmek, Lucy'nin Edward'a karşı neler duyduğunu, aşkının içtenlik derecesini tam olarak anlamak istiyordu. Bu konuyu tazelemeye hazır oluşu ve serinkanlılığıyla Lucy'ye, konunun kendisini yalnızca bir dost olarak ilgilendirdiğini göstermeye özellikle can atıyordu, çünkü sabahleyin elinde olmayarak heyecanlandığından, Lucy'nin kuşkusunu çekmiş olmaktan korkuyordu.

Lucy'nin kendisine karşı kıskançlık beslemesi akla yakındı. Edward'ın ondan büyük övgüyle söz etmiş olduğu, Lucy'nin onu tanır tanımaz böyle önemli bir sırrı açmış olmasından da anlaşıyordu. Sir John'un şakaları bile kendilerince ağırlıklarını göstermişlerdi.

Zaten Elinor'un Edward'ın gerçekte kendini sevdiğine inandığı sürece, Lucy'nin kıskançlık duymasını akla yakın gösterecek başkaca neden aramanın gereği yoktu. Ed-

ward'ın aşkına olan inancı, güveni, Lucy'nin kıskançlığının kanıtı demekti. Bu sırrın Elinor'a açılmasındaki amaç, ona Edward'ın üzerinde Lucy'nin daha büyük hakkı olduğunu anlatmak ve bundan böyle Edward'dan uzaklaşmasını sağlamak dışında ne olabilirdi?

Elinor rakibinin amacını buraya kadar anlamakta güçlük çekmiyordu. Lucy'ye karşı kendi dürüstlük ve şeref anlayışına göre davranıp Edward'ın aşkını içine gömmeye ve onunla elinden geldiğince az görüşmeye kesinlikle kararlıydı. Ama Lucy'ye karşı kalbi yaralı değilmiş gibi görünmek avuntusundan kendini yoksun bırakmak da istemiyordu. Bu konuda bundan böyle dinleyecekleri onu ilk işittiklerinden daha çok üzemeyeceğine göre, bundan sonraki konuşma sırasında soğukkanlılığını elden bırakmayacağına güveniyordu.

Ne var ki bu konuda konuşmak fırsatlarından yararlanmaya Lucy de onun kadar hazır olmakla birlikte, bu fırsatı hemen bulmak kolay olmadı. Hava baş başa yürüyüşe çıkacak kadar güzel değildi. Gerçi en seyrek günaşırı, çoğunlukla Barton Park Konağı'nda görüşüyorlardı, ama bir köşeye çekilip konuşmalarına imkân yoktu. Ne Sir John ne de Leydi Middleton, konuklarının yalnızca çene çalmak isteyebileceklerini hiç akıllarına getirmedikleri için mutlaka bir arada yiyip içip gülmek ve kâğıt ya da başka oyunlar oynamak amacıyla toplanıyorlardı.

Elinor, Lucy ile baş başa kalmak fırsatını bulamadan bu tür bir-iki toplantı gelip geçmişti. Derken bir sabah Sir John, Barton Cottage'e gelerek Dashwood'lardan, o gün öğle yemeğini Leydi Middleton'la yemelerini insanlık adına rica etti. Kendisi Exeter'deki kulübüne gitmek zorunda olduğundan, onlar da gitmezlerse karısı yapayalnız kalacak, annesiyle Miss Steele'lerden başka konuşacak kimse bulamayacakmış!

Sir John'un şamataseverliğinden uzak, Leydi Middleton'ın kibar ve durgun yönetiminde yapılacak olan böyle

bir toplantıda kendi aradığı fırsatı daha kolaylıkla bulabileceğini düşünen Elinor çağrıyı hemen kabul etti. Margaret de annesi izin verirse gitmek istiyordu. Marianne'e gelince, o komşu toplantılarına hiçbir zaman katılmak istemezdi ya, onun herhangi bir eğlenceden yoksun kalmasını istemeyen annesinin zoruyla sonunda razı oldu.

Böylece üçü de gittiler ve Leydi Middleton'ı, kendisini bekleyen korkunç yalnızlıktan kurtardılar! Toplantı tıpkı Elinor'un umduğu gibi durgun geçti. Tek bir değişik düşünce belirten, tek bir parlak laf eden çıkmadı. Sofra başındaki ve salondaki konuşmalardan daha az ilgi çekici bir şey düşünülemezdi. Salona çocuklar da gelmişti. Elinor onlar orada kaldığı sürece Lucy'yi bir köşeye çekemeyeceğini çok iyi bildiğinden, buna yeltenmedi bile.

Çocuklar ancak çaydan sonra salondan çıktılar. Bu kez iskambil masası kuruldu ve Elinor bu konakta konuşmaya vakit bulabileceğini umduğu için kendi aklına şaşmaya başladı. Hepsi de oyun masasına oturmak üzere yerlerinden kalktılar.

Leydi Middleton, Lucy'ye, "Zavallı Annemariacığımın sepetini bu akşam bitirmeyeceğimize sevindim," dedi. "Mum ışığında örgü yapmak gözlerinizi yoruyordur sanırım. Yarın artık bir yolunu bulur, sevgili yavrucuğun gönlünü alınız da umarım bu hayal kırıklığından ötürü pek üzülmez."

Bu ufak taş Lucy'ye yetti. Genç kız hemen toparlanarak, "Aman, Leydi Middletoncuğum, çok yanlışınız var," dedi. "Belki siz benim oyuna katılmamı istersiniz diye bekliyorum ben. Yoksa çoktan örgünün başına geçmiş olacaktım. Dünyaları verseler küçük meleğimi hayal kırıklığına uğratamam! Hatta eğer şimdi oyun masasında beni isteseniz bile sepeti akşam yemeğinden sonra bitirmeye niyetim var."

"Ne kadar iyisiniz! Gözlerinizin yorulmayacağını umarım. Çıngırağı çalar mısınız, size daha mum getirsinler? Sepet yarına yetişmezse zavallı küçüğümün pek içinde kalacak, biliyorum. Gerçi yetişmeyeceğini söyledim, ama o gene ne olsa umuyor!"

Lucy hemen iş masasını kendine doğru çekti ve öyle bir heves ve neşeyle çalışmaya başladı ki, dünyada şımarık bir çocuk için tel örgüsü bir sepet yapmaktan daha büyük zevki yokmuş sanırdınız!

Leydi Middleton öbürlerine kazino oynamayı önerdi. Buna Marianne'den başka karşı çıkan olmadı. Marianne gene her zamanki gibi genel etiket kurallarını hiçe sayarak, "Leydi Hazretleri beni bağışlamak iyiliğinde bulunsunlar," dedi. "Kâğıt oyunundan tiksindiğimi biliyorsunuz. Ben biraz piyano çalacağım. Akort edildiğinden beri elimi sürmedim."

Ve başkaca izin isteyip özür dilemeden dönüp piyanoya doğru yürüdü.

Leydi Hazretleri'nin yüzündeki ifade, "Tanrı'ya bin şükür ki, ben ömrümde bu denli kaba bir konuşma yapmadım!" der gibiydi.

Elinor kız kardeşinin kusurunu örtmek çabasıyla, "Biliyorsunuz, hanımefendi, Marianne piyanodan uzun zaman ayrı kalamaz," dedi. "Buna şaşmıyorum, çünkü ben sizinki kadar güzel sesli bir piyano daha görmedim."

Geriye kalan beş kişi kartlarını çekmek üzereydiler.

Elinor, "Oyundan ben de çekilirsem belki Miss Lucy'ye bir yardımım dokunabilir," dedi. "Sepetin daha yapılacak o kadar işi var ki, tek başına çalışırsa dünyada bu akşam bitmez sanırım. Eğer Miss Lucy işin bir ucundan tutmama izin verirse pek sevinirim."

Lucy sevinçle, "Aa, ne iyi olur, sağ olun!" dedi. "Gerçekten de sepetin epey işi kalmış; bu kadar olduğunu

sanmıyordum. Sevgili Annemariacığımızı hayal kırıklığına uğratmak da korkunç bir şey olur, değil mi?"

Anne Steele de, "Hem de ne korkunç!" diye ünledi. "Küçücük meleğim benim! Öyle seviyorum ki onu!"

Leydi Middleton, Elinor'a, "Çok iyisiniz," dedi. "Madem bu işi seviyorsunuz artık bizim oyunumuza birkaç el sonra katılırsınız. Yoksa şimdi oynayıp da sonra mı çalışmak istersiniz?"

Elinor ilk öneriyi sevinçle karşıladı ve Marianne'in hiçbir zaman gururuna sığdıramadığı ufak bir politika oyunuyla hem kendi amacına ulaşıp hem de Leydi Middleton'ı hoşnut bırakmayı başardı.

Lucy ona hemen masa başında yer açtı ve iki güzel rakibe böylece yan yana oturarak büyük bir uyum içinde aynı işi yapmaya koyuldular.

Artık müzikle düşüncelerine iyice kapılarak odada kendinden başka insanlar bulunduğunu unutmuş olan Marianne'in çaldığı piyano yanı başlarındaydı. Elinor şimdi, piyano sesine sığınarak, oyun masasından duyulma tehlikesi olmaksızın meraklı konuyu açabileceğini düşünüyordu.

İkinci Bölüm

Duyulmamaya dikkat etmekle birlikte, berrak çıkan bir sesle söze başladı:

"Miss Lucy, geçen günkü konuyu yeniden açmak ve daha yakından öğrenmek istemeseydim, bana gösterdiğiniz güvene sanırın layık olmazdım. Bu yüzden, gene bu konuya değindiğim için sizden özür dilemeyeceğim."

Lucy hoşnutlukla, "Resmiliğe bakmadığınız için teşekkür ederim," dedi. "Ben de o pazartesi günü size söylediğim şeylerle sizi kızdırdım, diye korkuyordum."

"Beni kızdırmak mı? İnanın bana, baştan aşağı yanılıyorsunuz!" diye Elinor tam bir içtenlikle konuştu. "Bu sırrınızı bana açmanız benim için bir onur ve kompliman değil de nedir?"

Lucy, o ufak, keskin gözleri gizli bir anlamla parlayarak, "Gene de üzerinizde öyle soğuk, hoşnutsuz bir hava vardı ki beni enikonu tedirgin etti," diye karşılık verdi.

"Kızmışsınız gibi geldi. Yüzsüzlük yapıp kendi derdimle başınızı ağrıttım, diye o gün bugündür kendi kendimi yiyorum. Neyse, meğer değilmiş de bana öyle gelmiş; çok sevindim. Zaten her dakika kafamı dolduran bir konuyu size açarak içimi boşaltmanın beni nasıl ferahlattığını bilseniz, başka hiçbir şeyin kusuruna bakmazdınız."

"Gerçekten öyle, durumunuzu bana açmanın size büyük ferahlık verdiğini anlayabiliyorum. İnanın bana, bu yüzden hiç pişmanlık duymayacaksınız. Oldukça ters bir durumdasınız. Bana öyle geliyor ki çevreniz güçlüklerle sarılı; buna dayanabilmek için birbirinizi çok sevmek zorundasınız... Edward'ın mali yönden tamamıyla annesinin eline baktığını sanıyorum."

"Kendi geliri topu topu iki bin altın. Gerçi ben daha kârlı bir evlilik yapma şansından seve seve vazgeçerim ya, bu kadarcık parayla evlenmek de delilik sayılır. Ben kendim az parayla geçinmeye oldum olası alışığım; onun hatırına her sıkıntıya katlanırım. Gelgelelim onu öyle çok seviyorum ki bencillik yapamıyorum. Annesinin istediği bir evlilik yaparsa elde edebileceği kazançtan onu yoksun bırakmak istemiyorum. Beklemek zorundayız - belki de yıllarca. Karşımdaki, başka bir erkek olsa bu düşünce beni korkuturdu. Ne var ki Edward'ın vefasına ve sevgisine ölünceye dek güvenebileceğimi biliyorum."

"Bu inanç sizin için her şey demek olmalı. Size aynı şekilde güvenmenin de Edward'a destek olduğunu sanıyorum. Böyle dört yıllık gizli bir sözlülük döneminde birçok kimsenin aşkı söner gider; sizinki de böyle olmuş olaydı gerçekten acınacak bir duruma düşerdiniz."

Lucy başını kaldırıp baktı. Gelgelelim Elinor'un yüzünde öyle candan bir ifade vardı ki sözlerinin kasıtlı olduğuna kimse inanamazdı.

Lucy, "Birbirimize söz verdiğimizden beri geçirdiğimiz uzun, upuzun ayrılıklar, Edward'ın bana olan aşkını

ateşle denedi," diye karşılık verdi. "Edward'ın aşkı öyle dayanıklı çıktı ki bundan böyle herhangi bir kuşku duymam bağışlanamaz. İşin ilk başlangıcından beri bana bu konuda bir an bile kaygı çektirmedi, diyebilirim."

Bu iddia karşısında Elinor gülsün mü, ağlasın mı, bilemedi.

"Ben yaradılıştan biraz kıskancımdır. Edward'la aramızdaki düzey farkı, onun bana oranla daha çok gezip dolaşarak yeni insanlar tanıyabilmesi, sürekli ayrılığımız falan derken ben her saat diken üstünde gibiydim. Bu yüzden eğer bana karşı tutumunda en küçük bir başkalık, üzerinde nedenini anlayamadığım bir değişiklik olaydı, herhangi bir hanımdan özellikle çok söz etseydi ya da bize geldiğinde eskisi kadar mutlu görünmeseydi ben işin içyüzünü şıp diye sezerdim. Genel olarak keskin görüşlü ve anlayışlıydım demek istemiyorum ama, böyle bir durumda aldanamayacağıma inanıyorum."

Elinor, "Bütün bunlar iyi, hoş ya, bizimle ne ilişiği var?" diye sordu. Kısa bir sessizlikten sonra, "Peki, planınız denir?" diye ekledi. "Yoksa Bayan Ferrars'ın ölümünü beklemenin dışında bir plan kurmuş değil misiniz? Eğer böyleyse çok acıklı, çok korkunç bir çaresizlik sayılır. Edward gerçeği ortaya koyarak annesini bir süre için kızdırmayı göze alacağına, böyle bir çaresizliğe boyun eğmeye, size yıllar yılı kararsızlık içinde beklemenin sıkıntısını çektirmeye mi kararlı?"

"Bu kızgınlığın yalnızca bir süre için olacağına güvenebilsek. Ne var ki Bayan Ferrars iyice dikkafalı, burnu büyük bir insan. Durumu öğrenince kapıldığı ilk öfke nöbetinde her şeyi küçük oğlu Robert'ın üstüne yapması akla yakın geliyor. Bunu düşününce ben de acele işe kalkışmaktan, Edward'ın hatırı için cayıyorum."

"Kendi hatırınız için de cayıyor olsanız gerek! Öyle ya, ne kadar kendinizi düşünmeseniz, eninde sonunda siz de insansınız."

Lucy gene Elinor'a baktıysa da bir şey demedi.

Elinor, "Bay Robert Ferrars'ı tanıyor musunuz?" diye sordu.

"Hayır; onu hiç görmedim. Yalnız ağabeyine hiç benzemediğini sanıyorum. Boş kafalı züppenin biri olsa gerek."

Marianne'in piyanosunun birden susmasıyla konuşulanların son bölümünü duyan Anne Steele, "Züppenin biri mi?" diye sordu. "Haa, flörtlerinden konuşuyor olmalılar!"

Lucy, "Hayır, ablacığım, aldanıyorsun," dedi. "Bizim flörtlerimiz züppe olamaz ki!"

Bayan Jennings, "Miss Elinor'unkinin hiç züppe olmadığına ben garanti verebilirim!" diye bir kahkaha attı. "Dünyanın en alçakgönüllü, en terbiyeli gençlerinden biridir o. Lucy'ye gelince - o öyle saman altından su yürütür ki kimlerden hoşlandığını taş çatlasa öğrenemeyiz!"

Anne Steele çevresine anlamlı bakışlar fırlatarak, "Hiç korkmayın!" diye güldü. "Lucy'nin flörtü de Miss Elinor'unki kadar alçakgönüllü ve terbiyelidir samyorum!"

Elinor kıpkırmızı kesilmekten kendini alamadı. Lucy dudağını dişleyerek ablasına öfkeyle baktı. İki rakibe bir süre sessiz durdular. Sonra, tam o sırada Marianne'in onları duyulmaktan korumak istercesine şahane bir konçerto çalmasına karşın sesini alçaltarak Lucy bu suskunluğu sona erdirdi:

"Durumu bir çözüme bağlamak konusunda son zamanlarda aklıma bir şey geldi; bunu size açıkça söyleyeceğim. Daha doğrusu size açılmak zorundayım, çünkü planda siz de rol oynuyorsunuz... Edward'ı, papazlığı bütün mesleklerden üstün tuttuğunu öğrenecek kadar tanıdığınızı sanıyorum. İşte benim planım da şu: İlk fırsatta papazlık ruhsatı alsın; sonra da sizin yardımınızla ağabeyiniz ona Norland papazlığını versin. Bu görevin iyi bir maaşı varmış; şimdiki papazın da pek uzun yaşamayacağı sanılıyormuş.

Edward'a ve bana karşı olan dostluğunuzun hatırı için bize bu iyiliği yapacağınıza inanıyorum. Papaz maaşı bizim evlenmemize yeter; gerisi için de zamana ve şansa sığınırız artık!"

Elinor, "Bay Ferrars'a karşı beslediğim dostluk ve sevgiyi kanıtlamaya her zaman seve seve razıyım," dedi. "Yalnız, böyle bir işle benim ilgilenmemin tümüyle gereksiz olduğunu görmüyor musunuz? Kendisi ağabeyimin karısının erkek kardeşi olduğuna göre ağabeyime başkaca salık vermek istemez ki!"

"Yalnız, Bayan John Dashwood erkek kardeşinin papaz olmasına razı gelmiyor."

"O zaman benim araya girmem de pek para etmez sanıyorum."

Gene dakikalarca sustular. Sonunda Lucy derin derin göğüs geçirerek, "Galiba en akıllıca iş aradaki bağı koparıp her şeye son vermek!" diye mırıldandı. "Dört bir yanımız güçlüklerle sarılı. Ayrılmak gerçi bizi bir süre için çok üzer; gene de sonunda belki daha hayırlı olur. Kuzum Miss Elinor, bu konuda bana bir akıl versenize!"

Elinor içindeki heyecanı gizleyen bir gülümseyişle, "Verememem," dedi, "böyle bir konuda kimseye akıl vermem. Zaten siz de biliyorsunuz ki benim verdiğim akıl sizin isteklerinize uygun değilse bir kulağınızdan girer, öbür kulağınızdan çıkar."

Lucy büyük bir ciddilikle, "Aa, beni hiç de tanımamışsınız," diye karşılık verdi. "Dünyada hiç kimsenin fikirlerine sizinki kadar saygı duymam. Şimdi siz tutsanız da bana deseniz ki, Edward Ferrars'a verdiğin sözü geri almanı candan öğütlerim; ikiniz için de böylesi daha hayırlı olur, hemen dediğinizi yaparım. Candan inanıyorum buna."

Elinor bu ikiyüzlülük karşısında Edward adına utandı ve, "Bu konuda bir düşüncem olsa bile sizin bu iltifatınız üzerine korkarak hemen susardım," dedi. "Bana aşırı bir

paye vermek olurdu bu. Birbirlerine böyle yürekten bağlı iki kişiyi ayırmak bir yabancıya düşmez."

Lucy biraz kızmıştı. "Yabancı!" sözcüğünün üstünde özellikle durarak, "Zaten yabancı olduğunuz için düşüncelerinize değer veririm ya!" dedi. "Duygularınızla taraf tuttuğunuzu sansaydım sizden fikir sormak aklıma bile gelmezdi."

Birbirlerini gereksiz yere açık konuşmaya kışkırtacaklarından korkan Elinor bu sözleri yanıtsız bırakmayı daha uygun buldu. Hatta bu konuya bir daha hiç değinmemeyi aklından geçirdi. Bu yüzden gene aralarına uzun süren bir sessizlik indi ve bu sessizliği sona erdiren gene Lucy oldu.

Her zamanki güler yüzlülüğüyle, "Bu kış Londra'ya gelecek misiniz, Miss Elinor?" diye sordu.

"Yok canım!"

Bunu duyan Lucy gözleri parlayarak, "Vah vah, işte buna pek üzüldüm," dedi. "Şehirde sizlerle görüşmek ne tatlı olurdu. Ben gene de sizin gideceğinizi sanıyorum. Öyle ya, ağabeyinizle yengeniz sizi çağırmazlar mı?"

"Çağırsalar da yazık ki ben gidemem."

"Ne kötü! Ben de sizleri orda göreceğimi pek umuyordum. Ablamla ben ocak ayının son yarısında, bir akrabamızın yanına gidiyoruz da... Yıllardır çağırır dururlar bizi. Gerçekte ben yalnızca Edward'la görüşebilmek uğruna gidiyorum ya! O da şubatta kente inecek. Yoksa Londra beni hiç sarmaz. Şu sırada neşem yok ki kentin sefasını süreyim."

Çok geçmeden Elinor birinci elin bitmesi üzerine oyun masasına çağrıldı ve iki kızın arasındaki gizli konuşma böylelikle sona erdi. Bu, ikisinin de isteğiyle olmuştu, çünkü konuşma sırasında onların birbirlerinden daha az nefret etmelerini sağlayacak hiçbir şey geçmemişti. Elinor oyun masasının başına otururken, yalnızca Edward'ın sözlü olduğu kızı sevmediğine inanmakla kalmıyor, onunla evle-

nirse hiçbir zaman mutlu olamayacağına da kalıbını basabiliyordu. Öyle ya, bir genç kızın, Lucy gibi, Edward'ın sözlülük durumundan pişman olduğunu bile bile bu bağı kopartıp atmaması yalnızca çıkarcılığından ileri gelebilirdi.

Elinor o akşamdan sonra konuya bir daha değinmedi. Lucy ise konuyu açmak için hiçbir fırsatı kaçırmıyor; hele Edward'dan mektup aldığında mutluluğunu Elinor'a bildirmeyi boynuna özellikle borç biliyordu. Elinor onun bu konuşmalarına serinkanlılık ve ihtiyatla karşılık veriyor ve konuyu, terbiye sınırı içinde elinden geldiğince çarçabuk kapatıyordu. Çünkü bu tür konuşmaları kendi yönünden tehlikeli buluyor, Lucy için de hak etmediği bir lüks sayıyordu.

Steele kız kardeşler Barton Park Konağı'nda, ilk çağırıldıkları zaman sözü geçen süreden çok daha uzun kaldılar. Kendilerini iyice sevdirmişlerdi. Ev sahipleri onlardan ayrılamıyordu. Hele Sir John gitmelerinin lafını bile ettirmiyordu. Onlar da Exeter'de kendilerini sayısız ve önemli işler beklediğini, başka dostlarına verdikleri sözlerden de dönemeyeceklerini her hafta döne döne belirtmelerine karşın konakta iki aya yakın kaldılar ve olağanüstü önemi yüzünden sayısız balo ve şölenlerle kutlanması gereken büyük bayramın şenliklerine katıldılar.

Üçüncü Bölüm

Bayan Jennings yılın büyük bir bölümünü çocuklarıyla dostlarının yanında geçirmekle birlikte kendi evi yok değildi. Kentin pek de kibar sayılmayan semtlerinin birinde ticaret yaparak oldukça yükünü tutmuş olan kocasının ölümünden beri her kış mevsimini Portman Meydanı'mn yakınlarındaki kışlık evinde geçirirdi. Şimdi de ocak ayı yaklaşırken düşüncelerini bu eve doğru yöneltmeye başladı ve bir gün, damdan düşercesine, Dashwood kız kardeşleri bu eve çağırarak şaşırttı.

Marianne'in renk değiştirdiğini ve gözlerinde, bu planı hiç de olumsuz karşılamadığını gösteren bir parıltı çaktığını fark etmeyen Elinor çağrıyı hemen ikisi için de candan bir teşekkürle geri çevirdi. Marianne'in adına da konuştuğuna inanarak, annelerini yılın bu mevsiminde yalnız bırakmak istemediklerini ileri sürdü.

Bayan Jennings bu yanıta enikonu şaştı ve "Aa, anneniz sizlersiz bal gibi olabilir," diye kendi fikrinde ayak di-

redi. "Kuzum, ne olur arkadaşlığınızı esirgemeyin benden; aklıma öyle koydum ki! Sakın bana ağırlık olacağınızı filan sanmayın. Sizler için hiçbir hazırlığa kalkışmayacağım. Yalnızca Betty'yi posta arabasıyla göndereceğim ki, eh, artık bu kadarcık masraf da beni yıkmaz a! Üçümüz benim arabama pek güzel sığarız. Londra'ya gittiğimizde de benim gittiğim yerlere gitmek istemezseniz, bence hava hoş; kızlarımdan biriyle gezersiniz! Annenizin sizi göndereme-
yeceğini hiç sanmam. Ben kızlarımı baş göz etmekle öylesine şanslıyımdır ki anneniz sizleri bana seve seve emanet eder! Eğer sizleri elime geçirmişken hiç değilse birinizi evlendiremezsem suçu bende aramayın. Bütün tanıdığım bekârlara sizleri öveceğime güvenebilirsiniz!"

Sir John, "Bana öyle geliyor ki Elinor yola gelse Marianne bu işe çoktan razı!" diye lafa karıştı. "Elinor istemiyor diye Marianne'in böyle bir eğlenceden yoksun kalması pek yazık doğrusu! Bu yüzden siz beni dinleyin de, Barton'da sıkılır sıkılmaz ikiniz el ele verip Elinor'a hiçbir şey söylemeden hemen Londra'ya kaçın."

Bayan Jennings, "Miss Elinor gelse de gelmese de Miss Marianne'in başımın üstünde yeri var," dedi. "Ben yalnızca, ne kadar kalabalık olursa o kadar şenlikli olur, diye düşündüm de! Sonra bir arada olurlarsa sıkılmazlar, dedim. Öyle ya, benden bıkınca birbirleriyle konuşup arkamdan beni çekiştirerek eğlenirler. Sizin anlayacağınız, ikisini birden koparamasam da birinden birini almadan gitmeyeceğim. Aa, tek başıma, kukumavlar gibi çatlarım ayol! Bu yıla kadar her kış Charlotte'un gelmesine alışmışım ben! Hadi, Miss Marianne, biz bu anlaşmaya imza atalım da, ablanız sonradan cayıp gelirse çok daha iyi olur."

Marianne, candan, "Sağ olun, efendim, çok çok teşekkürler," diye karşılık verdi. "Bu çağrınıza karşı kendimi ölünceye dek borçlu sayacağım. Kabul edebilsem çok mutlu olurdum; ömrümün en büyük mutluluğunu duyardım,

diyebilirim. Ne var ki annem... dünyanın en iyi, en fedakâr annesi... Ablamın haklı olduğunu anlıyorum... Eğer bizim gitmemizle annemizin mutluluğu, rahatı kıl kadar bozulacaksa... ah, dünyaları verseler onu bırakamam!"

Bayan Jennings gene Bayan Dashwood'un onlarsız olabileceğini yineledi. Elinor şimdi kardeşinin duygularını anlamış, onun gene Willoughby ile birlikte olabilmek uğruna dünyayı hiçe saydığını görmüştü ya, Bayan Jennings'in tasarısına karşı çıkmayarak kararı annelerine bıraktı. Ne var ki Marianne adına hiç doğru bulmadığı ve kendi adına önemli neden yüzünden kaçınmak istediği böyle bir ziyaretin engellenmesinde annesinden destek göreceğini hiç sanmıyordu. Anneleri Marianne'in isteğini destekleyecekti. Elinor, annesine Willoughby konusunu kuşkuyla karşılamayı öğretememişti ki, şimdi onun Marianne'e bu durumda ihtiyat aşılayacağını umabilsin! Kendisinin Londra'ya gitmekten neden kaçındığını açıklamaya da cesareti yoktu. Marianne'in, bütün titizliğine ve Bayan Jennings'in davranışlarından oldum olası tiksinmesine karşın şimdi hiçbir şeyin üstünde durmayışı, sinirine dokunup zevkini inciten tutumlara bir tek amaç uğruna göz yumuşu, bu amacın onun gözündeki öneminin elle tutulur bir kanıtıydı. Elinor bütün olup bitenlerden sonra gene de Marianne'in bu yollu davranabileceğini doğrusu ummamıştı!

Bayan Dashwood bu çağrıyı öğrendiğinde, böyle bir yolculuğun iki kızını da eğlendireceğine inandığından ve Marianne'in (onu yalnız bırakmamak konusundaki bütün şefkatli konuşmalarına karşın) gitmeyi nasıl istediğini anladığından, bu çağrının kendisi yüzünden geri çevrilmesinin sözünü bile ettirmeyip hemen olumlu yanıt vermelerinde direndi. Sonra da her zamanki iyimserliğiyle, bu ayrılığın

her biri için çeşitli yönlerden hayırlı olacağını sayıp dökmeye koyuldu:

"Çok sevindim bu işe! Benim de gönlümden geçiyordu. Sizler kadar Margaret'le bana da iyi gelecek bu. Sizlerle Middleton'lar gittikten sonra sessiz sedasız müzik çalışmalarımızı yapar, kitaplarımızı okuruz. Dönüşte Margaret'i çok ilerleyip gelişmiş bulacaksınız. Sonra sizin yatak odalarınızda ufak değişiklikler yapmaya da niyetim vardı; şimdi siz gidince daha rahat olur. Sizlerin Londra'ya gitmeniz pek uygun doğrusu. Sizin durumunuzda olan her genç kız Londra'nın gidişatını tanımalıdır. İyi yürekli, anne gibi bir kadının kanadı altında olacaksınız. Onun sizlere iyi bakacağına bütün kalbimle inanıyorum. Sonra herhalde ağabeyinizi de görürsünüz. Kendi kusurları, karısının kusurları ne olursa olsun, onun kimin oğlu olduğunu düşününce birbirinizden böyle uzak kalmanıza doğrusu içim razı gelmiyor."

Elinor, "Anneciğim," dedi, "her zamanki gibi yalnızca bizim iyiliğimizi düşündüğünüzden aklınıza gelen her engeli ortadan kaldırdınız, ama bence bir engel var ki öyle kolay kolay ortadan kaldırılamaz!"

Marianne'in yüzündeki sevinç ışığı sönüverdi.

Bayan Dashwood, "Benim kılı kırk yaran, sevgili Elinor'um ortaya ne atacak acaba?" diye gülümsedi. "Ne gibi büyük bir engel çıkaracak? Sakın masraf konusunda tek söz edeyim demeyesin!"

"Ben şu yönden bu işe karşı çıkıyorum: Bayan Jennings'in iyi kalpli olduğuna hiç sözüm yok ya, biz onun arkadaşlığından zevk alamayız ki! Sonra onun kanadı altında olmanın da bize büyük bir itibar kazandıracağını hiç sanmıyorum."

Annesi, "Çok doğru," dedi, "ne var ki onunla baş başa kaldığınız hiç olmayacak. Topluluklarda hemen hemen her zaman Leydi Middleton'la birlikte görüneceksiniz."

Marianne, "Eğer ablam Bayan Jennings'i sevmediğinden korkup kaçıyorsa bile benim gitmemde hiçbir sakınca yoktur, sanıyorum," dedi. "Ben böyle ince eleyip sık dokumanı! Bu biçim sakıncalara da kolaylıkla göz yumabilirim."

Elinor, kardeşinin eskiden terbiyeli davranmakta bile güçlük çektiği bir insana karşı gösterdiği bu hoşgörüye gülümsemekten kendini alamadı ve içinden şu kararı verdi: Eğer Marianne Londra'ya gitmek için diretirse kendisi de gidecekti. Çünkü Marianne'in kendi başına buyruk olmasını, Bayan Jennings'in Marianne'in eline bırakılmasını doğru bulmuyordu.

Edward Ferrars'ın şubattan önce Londra'ya gitmeyeceğine ilişkin olarak Lucy'den duyduklarını hatırlamak da Elinor'un kararını pekiştirdi. Kendi ziyaretlerini pek aceleye getirmeden şubattan önce sona erdirebilirlerdi.

Bayan Dashwood, "Ben ikinizi birden gönderiyorum!" dedi. "Bu itirazlar saçma! Londra'da, hele bir arada bulunmaktan, büyük keyif alacaksınız. Elinor eğer eğlenebileceğini kabul etmek alçakgönüllülüğünü gösterirse Londra'da birçok eğlence kaynakları olduğunu keşfedecektir. Hatta yengesinin ailesini daha yakından tanımanın bile zevkli olabileceğini belki kabul eder."

Elinor, gerçek tümüyle ortaya çıkınca annesinin geçireceği sarsıntı daha hafif olsun diye, Edward'la kendi arasında bir anlaşma olduğu inancını sarsmak için çok zaman bir fırsat gözlemişti. Gerçi bunu başaramayacağını biliyordu; gene de annesinin bu saldırısı üzerine, elinden geldiği kadar serinkanlı konuşmaya kendini zorlayarak, "Ben Edward Ferrars'ı çok severim; görmeyi de her zaman isterim," dedi. "Yalnız, ötekilere gelince, onları ömür boyu tanımasam bile vız gelir!"

Bayan Dashwood hiçbir şey demeden bıyık altından gülümsedi; Marianne şaşkınlık içinde baktı ve Elinor konuşmakla hiçbir şey elde etmediğini gördü.

Biraz daha konuştuktan sonra Londra'ya ikisinin birden gitmelerine karar verildi. Bayan Jennings bu haberi büyük sevinçle karşıladı ve onlara gözü gibi bakıp bir dediklerini iki etmeyeceğine, söz üstüne söz verdi.

Sevinen tek o değildi. Sir John da haberi duyunca bayram etti. Başlıca korkusu yapayalnız kalmak olan bir adamın Londra'daki yakınlarına iki kişi daha ekleyebilmesi az şey değildi! Leydi Middleton bile sevinecek kadar ileri gitti; ki bu, onun için enikonu bir külfet sayılırdı!

Steele kız kardeşlere (hele Lucy'ye) gelince, ömürlerinde hiçbir haber karşısında etekleri bu denli zil çalmamıştı!

İsteklerine karşıt olan bu plana Elinor umduğundan daha az dirençle boyun eğdi. Kendisine göre, kente gitmiş ya da gitmemiş, artık aynı kapıya çıkardı. Beri yandan annesinin ne kadar hoşnut kaldığını, Marianne'in de sevinçten eski canlılığına kavuşup eskisinden daha bile neşeyle gülüp söylediğini gördükçe üzüntüsü kalmadığı gibi, bu yolculuktan kötü sonuçlar doğabileceğini de aklına getirmiyordu.

Marianne'in sevinci mutluluktan bile bir derece öteye geçiyordu: Heyecanı ve bir an önce kalkıp gitme sabırsızlığı o denli aşırıydı! Ancak annesini bırakıp gitmek konusundaki isteksizliği onu biraz yatıştırabiliyordu. Ayrılık anında da annesini bırakmak yüzünden aşırı bir kedere kapıldı. Bayan Dashwood'un üzüntüsü de onunkinden aşağı kalmıyordu. Bu ayrılığın pek öyle ölüme dek sürmeyeceğini tek aklına getiren, sanki Elinor'du!

Yola ocak ayının ilk haftasında çıktılar. Middleton'lar da onlardan bir hafta sonra geliyorlardı. Steele kız kardeşlerse Barton Park'tan kıpırdamamışlar, Middleton ailesiyle birlikte ayrılmaya kararlıydılar.

Dördüncü Bölüm

Kendini Bayan Jennings'le aynı arabada, onu konuğu olarak Londra'da bulunca Elinor kendi durumuna şaşmaktan kendini alamadı. Bayan Jennings'i tanıyalı çok az olmuştu; yaş ve huy yönünden birbirlerine iyice uygunsuzdular ve kendisi, daha birkaç gün önce bu gezi planına nasıl karşı çıkmıştı! Ger gör ki Marianne ile annesinin aynı oranda paylaştıkları o mutlu gönül gençliği onun ortaya sürdüğü bütün sakıncaları çözümlemiş ya da görmezlikten gelmişti.

Elinor da, Willoughby'nin sadakatine karşı arada bir güvensizlik duymasına karşın, Marianne'in ruhunu doldu-ran ve gözlerinden ışıl ışıl fışkıran sevinçli bekleyiş sarhoş-luğunu gördükçe, kendi geleceğinin ne denli boş, kendi ruhunun nasıl sönük kaldığını ta içinde duyuyor ve aynı umutlara, cana can katan hülyalara sahip olabilme uğruna, Marianne'in durumuyla seve seve yer değiştirebileceğini düşünüyordu. Artık kısa, çok kısa bir zaman sonra Wil-

loughby'nin gerçek niyetlerinin ne olduğu anlaşılacaktı. Genç adam daha şimdiden Londra'da olsa gerekti. Marianne'in Londra'ya gitmek uğruna çırpınışı sevdiği adamı orada bulacağına inandığının işaretiydi.

Elinor'un da kararı karardı: Kafasını ve karakter tahlil gücünü kullanarak Willoughby'nin kişiliğini elinden geldiğince aydınlatmaya çalışacaktı. Bununla da kalmayarak onun Marianne'e olan tutumunu öyle adım adım izleyerek dikkatle inceleyecekti ki daha ilk bir-iki buluşmalarında Willoughby'nin nasıl bir adam olduğunu ve kız kardeşine karşı ne niyet beslediğini kesinlikle anlayacaktı.

Gözlemlerinin sonucu olumsuz çıkarsa ne yapıp yapıp Marianne'in gözlerini açmaya niyetliydi; olumlu çıkarsa çabaları ters yöne yönelecekti. Ondan sonra ise Elinor kendi durumunu Marianne'inkiyle kıyaslamaktan kaçınmasını öğrenmek ve kız kardeşinin mutluluğunu paylaşmasını engelleyebilecek her türlü üzgünlüğü baskı altında tutmak zorundaydı.

Yolculukları üç gün sürdü. Marianne'in yol boyunca davranışı, Londra'da kaldığı sürece Bayan Jennings'le nasıl kaynaşıp hoşça vakit geçireceğinin güzel bir örneğiydi. Genç kız hemen hemen tüm yolculuk boyunca kendi düşüncelerine dalmış olarak susup oturdu; kendi isteğiyle ağzını açıp bir çift laf ettiği hiç olmadı, diyebiliriz - meğerki dışarıdaki manzarada gördüğü bir güzellikle coşarak beğenisini (o da yalnızca ablasına) belirtsin!

Elinor da bu davranışın kusurunu kapatabilmek amacıyla, kendi kendine yüklendiği nezaket görevinin hemen başına geçerek Bayan Jennings'e elinden geldiğince yakın davranmaya, onunla konuşup gülmeye ve dinleyebildiği oranda onu dinlemeye koyuldu.

Bayan Jennings de onların ikisini birden el üstünde tutuyor ve her an rahat edip eğlenmeleri için çırpınıyordu. Tek tasası konakladıkları hanlarda onların ne yiyecekleri-

ne kendileri karar vermemeleri ve Bayan Jennings'in onların ağzından somonu mu yoksa morina balığını mı, tavuk söğüşünü mü yoksa daha kokletini mi daha çok sevdikleri konusunda bir itiraf koparamayışıydı.

Kente üçüncü günü öğleden sonra saat üçten önce vardılar. Böyle uzun bir yolculuktan sonra daracık bir araba içinde patlamaktan kurtulduklarına seviniyorlardı ve gürül gürül bir ateş başında yorgunluk çıkarmanın bütün sefasını sürmeye hazırdılar.

Ev güzeldi ve güzel döşenmişti. Dashwood kız kardeşler hemen pek rahat bir odaya yerleştirildiler. Burası eskiden Charlotte'unmuş. Şöminenin üzerinde hâlâ onun rengârenk ipeklerle işlediği bir pano asılıyor ve Charlotte'un Londra'daki ünlü bir okulda geçirdiği yedi yılın pek de boşa gitmediğini göz önüne seriyordu.

Yemek iki saat sonra hazır olacağından Elinor bu arada annesine mektup yazmaya karar verdi ve bu amaçla yazı masasının başına oturdu.

Birkaç dakika sonra Marianne de bir mektup yazmaya koyuldu.

Elinor, "Anneme ben yazıyorum," dedi. "Istersen sen birkaç gün sonraya bırak."

Marianne, "Ben anneme yazmıyorum," diye karşılık verdi.

Elinor'un başkaca soru sormasını önlemek istercesine telaşlı konuşmuştu.

Elinor soru sormadı ya, onun Willoughby'ye mektup yazdığı o saat aklından geçti. Bunu düşünür düşünmez çıkardığı sonuç da şu oldu: Marianne ile Willoughby, işi ne denli gizli tutmaya çalışırlarsa çalışsınlar, demek ki sözlüydüler. Elinor bu gizliliği doğru bulmasa da onların beraberliğine sevindi ve mektubuna daha bir hevesle devam etti.

Marianne'in mektubu birkaç dakikada bitmişti; demek ki olup olacağı kısa bir pusulaydı. Marianne aceleyle mek-

tubu katlayıp zarfladı, mühürledi ve adresi yazdı. Elinor'a zarfın üzerinde iri bir W harfi varmış gibi geldi. Sonra Marianne hemen çıngırağı çaldı ve kapıya gelen uşağa mektubu postaya atmasını söyledi.

Marianne'in neşesi hâlâ yerindeydi. Yalnız, üzerine şimdi ablasının hiç de hoşuna gitmeyen bir heyecan gelmişti. Saatler ilerledikçe bu heyecan arttı. Marianne sofrada doğru dürüst yemek yiyemedi. Sonradan salona döndüklerinde de her an kulağı kirişte, bir araba sesi bekler gibiydi.

Elinor, Bayan Jennings'in daha çok kendi odasında ve işi başından aşkın olduğundan, bu durumu pek görmediğine seviniyordu. Çay sofrası kuruluncaya kadar Marianne kaç kez komşu kapılarına vurulunca kendi kapıları sanarak hayal kırıklığına uğramıştı. Derken, birdenbire, öyle hızlı bir vuruş sesi duydu ki bunun kendi kapılarından başkası olduğu dünyada düşünülemezdi.

Elinor gelenin Willoughby olduğundan emindi. Marianne de yerinden sıçrayarak kapıya doğru yürüdü. Her yer sessizdi ve genç kız buna birkaç saniyeden çok dayanacak durumda değildi! Kapıyı açıp merdivene doğru birkaç adım ilerledi, bir an aşağıya kulak verdi; sonra eli ayağı titremiş bir durumda geri döndü ve coşkun bir sevinçle, "Ah, Elinor, Willoughby geldi! Gerçekten o geldi!" diye bağırmaktan kendini alamadı.

Nerdeyse Willoughby'nin kucağına atılmak üzere gibiydi... ki eşikte Albay Brandon göründü.

Marianne bu çapta bir sarsıntıya soğukkanlılıkla göğüs geremeyeceğinden hemen odadan dışarı koştu.

Elinor da hayal kırıklığına uğramıştı. Gene de Albay'ı çok sevip saydığından sevinçle buyur etti. Kız kardeşini gerçekten seven bu erkeğin, onun kendisini görünce üzüntü ve hayal kırıklığı dışında hiçbir şey duymadığını anlamış olması Elinor'a çok dokunmuştu. Çünkü Albay'ın bunu

sezmiş olduğu ortadaydı. Hatta Marianne'in odadan kaçışına şaşkınlık ve üzgünlükle bakmaktan Elinor'u doğru dürüst selamlamayı bile ihmal ederek, "Kız kardeşiniz hasta mı?" diye sordu.

Elinor biraz dili dolaşarak, "Evet," diye yanıtladı; sonra baş ağrılarından, keyifsizliklerden ve aşırı yorgunluklardan dem vurarak kız kardeşinin ayıbını kapatabilmek için bin dereden su getirdi.

Albay genç kızı dikkatle dinliyordu. Artık kendini toparlamış gibiydi; bu konuda başkaca bir şey söylemeyerek hemen onların Londra'ya gelişine çok sevindiğini belirtti ve yolculuklarıyla geride bıraktıkları kişiler üzerine, sorulması olağan olan soruları sordu.

Böyle durgun, dostça bir hava içinde konuşmaları uzadı gitti. İkisi de başka düşüncelere dalmış, keyifsizdiler. Elinor, Willoughby'nin Londra'da olup olmadığını sormaya can atıyorsa da rakibinin sözünü açarak Albay'ı üzmekten korkuyordu. Sonunda bir şey söylemiş olmak için ona son görüştüklerinden beri hep Londra'da mı kaldığını sordu.

Albay biraz sıkılganlıkla, "Evet," diye karşılık verdi. "Aşağı yukarı. Bir iki kere birkaç günlüğüne Delaford'a gittim ya, Barton'a bir türlü dönemedim."

Bu sözler ve söyleniş tarzları Elinor'a hemen Albay'ın bu konudaki kuşkularını anımsattı. Genç kız bu sorusu yüzünden Albay'ın onu meraklı sanacağından korktu.

Çok geçmeden Bayan Jennings içeri girdi. Her zamanki neşeli şamatasıyla, "Aa, Albay'ım! Ne sevindim sizi gördüğüme!" diye bağırdı. "Hemen gelemediğim için özür dilerim; kusuruma bakmayın. Evi gözden geçirip eve çeki düzen veriyordum da! Çoktandır uzaktaydım; insan evinden uzak kalınca bir sürü ufak tefek işler birikir... bilirsiniz. Amanın, yemekten beri dolap beygiri gibi dönüp dur-

dum! Yalnız, Albay'ım, size benim bugün Londra'ya geleceğimi kuşlar mı haber verdi, kuzum?"

"Yemekte Bay Palmer'lardaydım da! Orda duydum, pek sevindim."

"Öyle mi? Pek güzel. Peki, onlar nasıllar? Charlotte nasıl? Kalıbımı basarım: Karnı iyice büyümüştür artık!"

"Bayan Palmer'ı çok iyi gördüm. Kendisi de benimle size haber gönderdi: Yarın kesinlikle sizi görmeye geliyormuş."

"Aa, elbet; ben de düşünüyordum. Ey, Albay'ım, görüyorsunuz ya, yanıma iki küçük hanım alıp getirdim. Daha doğrusu, şu sırada bir tanesini görüyorsanız da, evin içinde bir yerde bir tane daha var. Sevgili dostumuz, Marianne'in burda olduğunu duyunca sanırım üzülmeyeceksiniz... Gelgelelim Bay Willoughby'yle onu nasıl paylaşacağınızı bilemiyorum. Ah, genç olmak, güzel olmak ne tatlı şey! Ben de bir zamanlar gençtim ya, hiçbir zaman güzel olmadım, yazık! Gene de pek iyi bir koca buldum: Bir kadın dünya güzeli olsa bundan öte ne becerebilir ki? Ah, zavallı eşim! Öleli sekiz yılı aştı... Her neyse, sayın Albay, ayrıldığımızdan beri neler yaptınız bakalım? İşleriniz nasıl gidiyor? Hadi hadi, insanın dostlarından da gizlisi kapaklısı olur mu, ayol?"

Albay Brandon ev sahibinin bütün sorularını her zamanki yumuşak başlılığıyla yanıtlamakla birlikte hiçbir konudaki merakını gidermedi. Elinor şimdi çay hazırlığına başlamıştı. Marianne de yeniden ortaya çıkmak zorunda kaldı.

Marianne'in içeri girişinden sonra Albay Brandon eskisinden daha düşünceli ve sessiz olup çıktı ve Bayan Jennings ne denli direttiyse de onu uzun zaman alıkoyamadı. O akşam başkaca ziyaretçileri gelmedi ve Elinor'la Marianne erken yatmaya karar verdiler.

Marianne ertesi sabah neşesi ve güzelliği yerine gelmiş olarak kalktı. Bugünün umudu bir akşam öncesinin hayal kırıklığını dağıtmıştı.

Onlar kahvaltıdan kalkalı henüz çok olmadan Bayan Palmer'ın "barış" arabası kapıda durdu ve birkaç dakika sonra Charlotte gülerek içeri girdi. Hepsinin de gelişine öyle sevinmişti ki, annesiyle mi yoksa Miss Dashwood'larla mı kavuşmaktan daha büyük zevk aldığını anlamak doğrusu güçtü! Gerçi böyle bir şeyi başlangıçtan beri umuyormuş ya, kızların Londra'ya gelişlerine gene de şaşmış. Kendi çağrısına hayır dedikten sonra annesinin konuğu olmalarına pek kızmış; ama ne olsa, gelmeselermiş onları ömür boyu bağışlamazmış!

"Bay Palmer da sizi görünce bayram edecek!" diyordu. "Annemle geldiğinizi duyunca ne dese beğenirsiniz? Aa, şimdi unuttum ama pek gülünç bir şeydi!"

Bayan Jennings'in, "Tatlı tatlı çene çalmak," dediği şekilde bir-iki saat geçti. Kısacası, Bayan Jennings kızına bütün dostları üzerine bin bir türlü soru sordu; Charlotte Palmer da ha bire, hiç nedensiz gülüp durdu. Sonunda bu sabah bazı alışverişleri olduğunu söyleyerek hepsinin kendisiyle birlikte çarşıya gelmelerini istedi. Buna, kendi yapacak alışverişleri de olduğundan, Bayan Jennings'le Elinor olumlu yanıt verdiler. Marianne de önce gelmek istemediyse de sonradan razı oldu.

Her gittikleri yerde Marianne aynı oranda tetikte, diken üstündeydi. Hele alışverişlerinin çoğunu yaptıkları Bond Sokağı'nda gözleri hep çevrede bir şeyler arandı durdu. Yanındakiler hangi dükkâna girerlerse girsinler, o, kafası başka yerde olduğundan gözünün önündekileri görmüyor gibiydi; ötekilerin ilgilendiği hiçbir şeyle ilgilenip oyalanmıyordu. Nereye giderlerse gitsinler tedirgin ve hoşnutsuzdu; ablası, ikisini birden ilgilendiren alışverişler üzerine bile onun fikrini almakta güçlük çekiyordu. Marianne

hiçbir şeyden zevk almıyor; yalnızca eve dönmek için sabırsızlanıyordu. Gözü pahalı ve yeni olan bütün cicilere takılan, her şeyi almaya can atıp da hiçbir şeyde karar kılamayan, vaktini beğeni ve kararsızlık arasında bocalayarak tüketen Charlotte Palmer'a sinirlendiğini belli etmemek için kendini zor tutuyordu.

Eve döndüklerinde saat öğleye yaklaşıyordu. Marianne içeri girer girmez yukarıdaki kata, kendi odalarına koştu; Elinor da onun peşinden. Marianne'in üzgün bir yüzle yazı masasının başından ayrıldığını görmek ona Willoughby'den haber çıkmamış olduğunu anlattı.

Marianne paketleri getiren uşağa, "Bu sabah bana mektup gelmedi mi?" diye sordu.

Uşak gelmediğini söyledi.

Marianne, "Bir yanlışın olmasın?" dedi. "Kapıya da bir mektup ya da pusula getiren olmadı mı?"

Uşak, "Olmadı," diye karşılık verdi.

Marianne dönüp pencereye doğru yürüyerek, "Ne tuhaf!" diye hayal kırıklığı dolu, alçak bir sesle mırıldandı.

Elinor kız kardeşini kaygıyla süzerek içinden, "Gerçekten de çok tuhaf!" diye geçirdi. "Marianne onun Londra'da olduğunu bilmese burdaki adresine değil, Combe Magna'ya yazardı. Willoughby eğer burdaysa böyle gelmeyip yazmayışı doğrusu pek tuhaf! Ah, benim sevgili anneciğim, yaşı daha pek küçük olan kızınızın bu denli az tanıdığımız bir adamla bu derece kuşku verici, esrarlı bir bağlılık kurup yürütmesine izin vermeniz sanırım pek doğru olmadı! Bu işin içyüzünü sormaya ben kendim can atıyorum ya, benim burnumu sokmamın nasıl karşılanacağını bilemiyorum ki!"

Elinor biraz düşünüp taşındıktan sonra şu karara vardı: Eğer durum birkaç günde düzelmezse oturup annesine mektup yazacak ve bu işin arkasını ciddilikle arayıp sormasının gerekli olduğunu önemle bildirecekti.

Bayan Jennings'in yolda görüp çağırdığı iki yaşlı hanım arkadaşı ve Charlotte öğle yemeğini onlarla birlikte yediler. Charlotte, akşamleyin yapacak işleri olduğu için çaydan az sonra onlardan ayrıldı. Elinor da ötekilerin vist grubunu tamamlamak zorunda kaldı. Marianne kâğıt oynamasını hiçbir zaman öğrenmek istemediğinden böyle durumlarda işe yaramazdı. Gene de, dilediğini yapmakta özgür olmasına karşın akşam saatlerini Elinor'dan daha eğlenceli geçirdiği söylenemez, çünkü bu saatler kaygılı bir bekleyiş ve hayal kırıklığına uğramanın üzüntüsüyle dolu olarak geçti. Genç kız bazen biraz kitap okumaya çalışıyorsa da birkaç dakika sonra kitabı elinden atıyor ve kendisine daha zevkli geldiği anlaşılan işe, yani odayı arşınlamaya dönerek her pencere başında, çoktandır beklediği arabayı görebilmek umuduyla bir an duralıyordu.

Beşinci Bölüm

Ertesi sabah kahvaltı sofrasında buluştukları zaman Bayan Jennings, "Hava daha birkaç gün böyle açık giderse Sir John önümüzdeki hafta Barton'u bırakıp gelemez," dedi. "Avcılar tek bir av gününü bile kaçırırlarsa ölürler! Zavallılar! Böyle zamanlarda ben bile acırım onlara: Öyle bir içlerine oturur ki!"

Marianne, "Gerçekten de öyle!" diye neşe dolu bir sesle karşılık verdi ve pencereye, havaya bakmaya gitti. "Bak bu hiç aklıma gelmediydi! Bu güzel havada avcıların çoğu kente inmezler bile."

Bunu düşünmesi iyi olmuş, bütün neşesi yerine gelmişti. Mutluluktan parlayan bir yüzle sofraya oturunca, "Gerçekten de avcılar için enfes bir hava," dedi. "Ne mutlu onlara! Gene de ne olsa, uzun sürmez. Yılın bu mevsiminde onca yağıştan sonra iyi havaların uzun sürmeyeceği besbelli. Çok geçmez kırağı düşmeye başlar; hem de şid-

detli. Bilemedin birkaç gün... Şu sırasız yumuşak hava daha uzun süremez. Hatta bir de bakarsınız, bu gece don tutmuş!"

Elinor, Marianne'in içinden geçenleri, Bayan Jennigs'in de kendisi kadar açık seçik okumasını önlemek amacıyla hemen, "Her neyse," dedi, "ben Sir John'la Leydi Middleton'ın, önümüzdeki haftanın sonundan önce kente geleceklerini sanıyorum."

"Ben de, şekerim; kalıbımı basarım buna. Benim Mary'nin dediği dediktir."

Elinor içinden, "Şimdi bizimki hemen bugün, Combe Magna'ya mektup atar artık!" diye düşündü.

Gelgelelim Marianne bu işi yaptıysa bile, ablasının bütün dikkatli gözetlemelerini atlatarak yapmış olsa gerekti. Işin içyüzü ne olursa olsun, Elinor kız kardeşini neşeli gördüğü sürece, durumdan hiç hoşnut olmamasına karşın, pek kaygıya kapılmıyordu. Ve Marianne de neşeli mi neşeliydi. Havanın şu yumuşaklığına bir seviniyorsa, yakında don tutacağını düşündükçe beş seviniyordu!

Sabah saatlerini daha çok Bayan Jennings'in dostlarının evlerine, onun kente dönmüş olduğunu bildiren kartlar bırakmakla geçirdiler. Marianne durmadan rüzgârın yönünü seçmeye çalışıyor ve gökyüzündeki bulutlara bakarak havada değişiklik olacağını ileri sürüyordu.

"Hava sana da sabahkinden daha soğuk gelmiyor mu, Elinor? Belirli bir soğuma var. Muflonumun içinde bile ellerim ısınmıyor. Dün böyle değildi sanırım. Bulutlar da aralanır gibi oluyor; yakında güneş açacak; öğleden sonra hava berrak geçecek."

Elinor onun bu davranışına kâh gülüp kâh üzülüyordu. Gelgelelim Marianne düşüncesinden hiç caymıyor ve her gece şöminedeki ateşin parlaklığıyla her sabah gökyüzünün görünüşünde, yakında kırağı yağacağının kesin belirtilerini görmekte diretiyordu.

Elinor ile Marianne, Bayan Jennigs'in kendilerine gösterdiği dostluktan nasıl yakınamazlarsa, yaşayış tarzıyla çevresindeki arkadaşlardan yakınmalarına da hiçbir neden yoktu. Bayan Jennings'in eli açık, evdeki yaşamı rahattı ve çok eski birkaç arkadaşının dışında, genç konuklarını sıkabilecek hiçbir kimseyle görüşmüyordu. Bu bakıma umduğundan çok daha rahat eden Elinor akşam saatlerinin sıkıcılığına seve seve boyun eğiyordu. Akşamları evde de otursalar, dışarı da çıksalar tek eğlenceleri kâğıt oynamaktı ve Elinor bundan hiç zevk almıyordu.

Albay Brandon, Bayan Jennings'in ne zaman dilerse gelebileceğini söylemesi üzerine hemen her gün geliyor; Marianne'i seyredip Elinor'la konuşuyordu. Onunla konuşmak Elinor için çoğu zaman günün en zevkli olayıydı. Gene de onun Marianne'i hâlâ sevdiğini görmek Elinor'u üzüyordu, çünkü bu sevginin günden güne derinleşmesinden korkuyordu. Albay'ın gözlerini Marianne'den ayıramayışını gördükçe dertleniyordu. Albay da Barton'dakinden çok daha sessiz ve neşesizdi...

Londra'ya gelişlerinden aşağı yukarı bir hafta sonra Willoughby'nin de gelmiş olduğunu kesinlikle öğrendiler. Salı sabahı yaptıkları araba gezintisinden döndüklerinde genç adamın kartviziti masanın üstünde duruyordu.

Marianne, "Öf, ne kötü! Biz yokken gelip gitmiş!" diye söylendi.

Willoughby'nin Londra'da olduğunun kesinlikle öğrenilmesine sevinen Elinor şimdi, "Yarın gene gelir, elbet," demek cesaretini gösterdi.

Marianne onu duymamış gibiydi; Bayan Jennings'in de içeri girdiğini görünce kıymetli kartviziti alarak odadan kaçtı.

Bu olay Elinor'un neşesini yerine getirmekle birlikte Marianne'in eski heyecanını da olduğu gibi depreştirdi. Kızcağızın o dakikadan sonra rahatı dirliği kalmadı. Günün her

anında gözleri yolda olduğundan hiçbir işe yaramıyordu. Ertesi sabah ötekiler gezmeye giderken o evde kalmakta ısrar etti.

Elinor dışarıda kaldığı sürece hep Berkeley Sokağı'nda şu sırada neler olup bittiğini düşündü, durdu. Ne var ki dönüp de kız kardeşine bakar bakmaz ikinci bir ziyaretin yapılmamış olduğunu anladı.

Tam o sırada uşak bir kartvizit getirerek masanın üstüne bıraktı.

Marianne hemen ileri doğru atılarak, "Bana mı?" diye bağırdı.

"Hayır, küçük hanım; hanımefendiye."

"Gerçekten de Bayan Jennings'eymiş! Öf, patlasın!"

Elinor artık dilini tutamayarak, "Beklediğin bir mektup mu var ki? diye sordu.

"Evet; aşağı yukarı; kesin değil."

Elinor, bir an duraladı. Sonra, "Bana güvenemiyorsun, Marianne," dedi.

"Aman Elinor, bana sitem mi ediyorsun? Sen ki dünyada kimseye güvenip açılmazsın!"

Elinor biraz dili dolaşarak, "Ben ha!" diye ünledi. "İnan bana, Marianne, benim söyleyecek hiçbir şeyim yok!"

Marianne, "Benim de!" diye yanıtı yapıştırdı. "Demek durumlarımız eş: İkimizin de söyleyecek bir şeyi yok, çünkü sen kimseye açılmazsın, benim de her şeyim zaten açıktadır!"

Elinor kardeşinin kendini böyle "kapalı kutu" olmakla suçlamasına üzülmüştü. Gene de kendinin olmayan bir sırrı ele veremeyeceğinden, bu koşullar altında Marianne'den açık konuşmasını nasıl isteyeceğini bilemedi.

Bayan Jennings biraz sonra içeri girdi ve eline verilen pusulayı yüksek sesle okudu. Bu, Leydi Middleton'dandı. Leydi Middleton bir akşam önce Conduit Sokağı'ndaki evlerine gelmiş olduklarını haber veriyor ve annesiyle kuzin-

lerini ertesi akşam yemeğe çağırıyordu. Sir John'un işi ve kendisinin kötü bir nezlesi olduğundan onları görmeye gelemiyorlarmış.

Bayan Jennings geleceklerini bildiren bir yanıt yolladı. Kendilerinin de böyle bir ziyarete Bayan Jennings'le birlikte gitmeleri basit bir terbiye gereği olmakla birlikte Elinor, kız kardeşinin aklını buna yatırmakta güçlük çekti. Marianne henüz Willoughby'yi görmüş değildi. Başka yerlere gidip eğlenecek durumu olmadığı gibi sevdiği adamın gene o yokken çıkıp gelmesi tehlikesini de göze almak istemiyordu.

Elinor o akşam insanın yer değiştirmekle huy değiştiremediğini öğrendi. Sir John, Londra'ya gelir gelmez, daha ayağının tozuyla çevresine yirmi kadar genç toplamış ve onlara eğlence çıksın diye bir dans düzenleyivermişti. Leydi Middleton buna hiç istemeyerek boyun eğmişti. Taşradayken son dakikada kararlaştırılıveren bir balo belki yakışık alırdı, ama sosyete gereklerini bilmekle isim yapmanın daha önemli ve daha da zor olduğu Londra'da, birkaç gencin gönlü olsun diye insanın adını çıkararak, "Leydi Middleton yalnızca iki keman ve soğuk bir büfeyle sekiz, dokuz çift için küçük bir danslı toplantı düzenlemiş!" dedirtmeye değmezdi.

Bay ve Bayan Palmer da ortadaydılar. Bay Palmer'ı Devon'dan beri görmemişlerdi, çünkü genç adam kaynanasına karşı saygılı davranıyormuş gibi görünmekten kaçınır ve onun yanına uğramazdı. Bu yüzden içeri girdiklerinde Dashwood kız kardeşleri de selamlamadı. Salonun karşı yanından onlara, kim olduklarını çıkaramıyormuşçasına şöyle bir baktı, sonra Bayan Jennings'e kuru bir baş selamı verdi.

Marianne içeri girer girmez salona şöyle bir göz gezdirmişti. Bu yeterdi de artardı bile: "O" yoktu! Ve genç kız o gece eğlenmeyip eğlendirmemeye aynı kesinlikle karar alarak bir köşeye oturdu.

Herkes toplandıktan bir saat kadar sonra Bay Palmer, Dashwood kız kardeşlerin yanına gelerek onları Londra'da görmekle uğradığı şaşkınlığı belirtti. Oysa Albay Brandon kızların kente geldiklerini ilk onun evinde öğrenmişti de o da bununla ilgili olarak karısının komik bulduğu bir şey söylemişti!

"Ben sizin ikinizi de Devon'da sanıyordum," dedi Elinor'a.

"Öyle mi?"

"Ne zaman dönüyorsunuz?"

"Bilmem."

Ve söyleşileri burada sona erdi...

Marianne dans etmeye karşı ömründe hiç bu geceki gibi bir isteksizlik duymamış ve dans etmek onu hiç böylesine bitkin düşürmemişti! Berkeley Sokağı'na dönerlerken bundan yakındı.

Bayan Jennings, "Anlıyoruz, anlıyoruz, nedenini de bal gibi biliyoruz," dedi. "Adı gerekli olmayan bir kişi toplantıda bulunsaydı hiç yorulmazdın. Hem lafın doğrusunu istersen beyefendimizin çağrıldığı halde gelip seni görmeyişi hiç de hoş kaçmadı doğrusu!"

Marianne, "Çağrılmış mı?" diye ünledi.

"Kızım Leydi Middleton söyledi. Bu sabah sokakta rastlamışlar da!"

Marianne başkaca ses çıkarmadıysa da çok gücendiği yüzünden anlaşılıyordu.

Kız kardeşini bu durumun cenderesinden kurtarmak isteğiyle içi içine sığmayan Elinor hemen ertesi sabah annesine mektup yazmaya karar verdi. Marianne'in sağlık durumunun bozulmasından korktuğunu anlatıp annesini

de telaşlandırarak, şimdiye dek çoktan yapılması gereken soruşturmalara önayak olabileceğini umuyordu.

Ertesi sabah kahvaltıdan sonra Marianne'in genç Willoughby'ye mektup yazdığını görünce Elinor'un büsbütün etekleri tutuştu. Marianne şu anda Willoughby'den başkasına mektup yazıyor olamazdı ya!

Kuşluk sıralarında Bayan Jennings bir iş için tek başına sokağa çıkınca Elinor hemen annesine mektup yazmaya başladı. Bir işle oyalanamayacak kadar diken üstünde, konuşamayacak kadar kaygılı olan Marianne ise bir pencereden öbürüne gidip geliyor ya da ateşin başında tasalı düşüncelere dalıyordu.

Elinor, annesine büyük bir ciddiyetle olup bitenlerin hepsini, Willoughby'nin dürüstlüğü konusunda duyduğu tüm kuşkuları anlattı ve onun bütün sevgi ve sorumluluk duygularını ayağa kaldırmaya çalışarak Willoughby'yle aralarındaki durumun içyüzünü Marianne'den sormasını istedi.

Tam o mektubunu bitirmek üzereyken kapıya vurularak içeri birisi girdi ve bir an sonra uşak Albay Brandon'ın geldiğini bildirdi.

Onun gelişini pencereden görmüş olan ve hiç kimseyle görüşmek istemeyen Marianne daha o girmeden dışarı kaçtı.

Albay Brandon'ın her zamankinden daha ağır bir hali vardı. Gerçi Elinor'la özel konuşmak dilermişçesine, onu yalnız bulduğuna sevindiğini söyledi, ama gene de bir süre hiç ses çıkarmadan oturdu. Onun kız kardeşini ilgilendirir bir şey söyleyeceğini sezen Elinor bir an önce konuya girişilsin diye sabırsızlanıyordu. Bu, ilk olan bir şey değildi. Şimdiye kadar birkaç kez Albay, "Kız kardeşiniz rahatsız görünüyor" ya da "Bugün kız kardeşinizin hiç keyfi yok," gibi girişler yapmış ve Marianne'le ilgili özel bir bilgi verecek ya da isteyecek gibi durmuştu...

Dakikalar süren sessizliği Albay Brandon bozdu ve biraz titreyen bir sesle Elinor'a, yakında yeni bir ağabeye kavuşacağının gerçek olup olmadığını, onu bu yönden kutlamak gerekip gerekmediğini sordu.

Elinor böyle bir soruyu beklemiyordu. Hazırda yanıtı olmadığından en basit ve beylik yola başvurarak, "Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu.

Albay zoraki bir gülüşle, "Kız kardeşinizin Bay Willoughby ile sözlü olduğu hemen herkesçe biliniyor da," dedi.

Elinor, "Olamaz, çünkü daha biz bile bilmiyoruz," diye karşılık verdi.

Albay şaşırarak, "Özür dilerim; korkarım bu sorum yersiz kaçtı," dedi. "Ne var ki işin gizli tutulmak istendiğini sanmamıştım, çünkü açıkça mektuplaştıkları gibi sözlü oldukları da herkesin dilinde."

"Nasıl olabilir? Siz kimden duydunuz?"

"Birçok kişiden; kimini siz hiç tanımazsınız, kimini çok yakından tanırsınız: Bayan Jennings, Bayan Palmer, sonra Middleton'lar gibi... Gene de söylenenlere inanmayabilirdim. Öyle ya, insan inanmak istemeyince kendi yarattığı şüpheleri destekleyecek belirtiler bulup çıkarmakta bire birdir. Yalnız, bugün bana kapıyı açan uşağın elinde, kız kardeşinizin Bay Willoughby'ye yazdığı bir mektup gördüm de! Bu işi sormaya gelmiştim; böylelikle soruyu sormadan yanıtını almış oldum. Demek her şey kesinleşti sonunda, öyle mi? Hiçbir umut... Ama buna hakkım yok; zaten ne olsa onu elde edemezdim ki! Beni bağışlayın, Miss Dashwood. Bunları bile söylemem doğru değildi ya, ne yapacağımı bilemiyorum da! Sizinle konuştuklarımın burada kalacağına da bütün kalbimle güveniyorum. Şimdi artık bana her şeyin kesinlikle kararlaştığını ve geriye bu işi biraz gizli tutmak çabası dışında bir şey kalmadığını söyleyin... Yani böyle bir şey gizli tutulabilirse!"

Albay'ın Marianne'e olan aşkını doğrudan doğruya açıklayan bu sözler Elinor'a pek dokundu. Kızcağız bir an hiçbir şey söyleyemedi. Kendini toparladığı zaman bile nasıl bir karşılık vermesinin yakışık olacağını biraz düşündü. Willoughby ile Marianne'in arasındaki durumun içyüzünü öyle az biliyordu ki, bir açıklama yapmaya kalkışırsa ya gereğinden az ya da gereğinden çok şey söylemek tehlikesi vardı. Bir yandan Marianne'in Willoughby'ye olan aşkının, nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, Albay Brandon için hiçbir umut kapısı bırakmadığını biliyor, öbür yandan da Marianne'in kusurunu örtmek istiyordu. Bu yüzden, biraz düşündükten sonra, yalnızca bilip inandığını söylemekle yetinmeyerek işi biraz büyütmeye karar verdi. Kız kardeşiyle Willoughby'nin ona hiçbir zaman açılmadıklarını, bununla birlikte onların birbirlerini sevdiklerine inancı olduğunu ve mektuplaştıklarını öğrenmenin kendisini şaşırtmadığını söyledi.

Albay Brandon onu sessiz bir dikkatle dinledi. Sonra da hemen yerinden kalktı ve duygu dolu bir sesle, "Kız kardeşinize dünyanın bütün mutluluğunu dilerim," dedi. "Willoughby için de dileğim şu: Umarım ona layık olmaya çalışır!"

Böyle diyerek vedalaştı ve gitti.

Elinor bu konuşmada, içindeki kaygıları hafifletecek hiçbir avuntu bulamadı. Tersine, Albay Brandon'ın mutsuzluğunu görmek içinde derin bir iz bırakmıştı. Gelgelelim bu mutsuzluğu pekiştirecek olan olay konusunda duyduğu korkular onun Albay'a gelecekte mutluluk dilemesine bile engel oluyordu.

Altıncı Bölüm

Bunu izleyen iki-üç gün içinde Elinor'u annesine mektup yazdığına pişman edecek hiçbir şey olmadı: Willoughby ne geldi ne de mektup gönderdi. O sırada Bayan Jennings'in, küçük kızının rahatsızlığı yüzünden gidemediği bir toplantıya Elinor ile Marianne'i Leydi Middleton'ın götürmesi kararlaştırılmıştı. İyice keyifsiz olan Marianne için ha gitmiş, ha kalmış, hepsi birdi. Giyinip süslenmeyi bile külfet sayarak yüzü gülmeksizin, dudaklarından tek bir neşeli söz dökülmeksizin hazırlandı. Çaydan sonra salondaki ateşin başına oturup Leydi Middleton'ı beklerken kendi düşüncelerine dalmış, ablasının varlığını bile unutmuş gibiydi. Ne yerinden kalktı ne de bir kerecik oturuşunu değiştirdi. Sonunda Leydi Middleton'ın onları kapıda beklediği haber verilince de onu beklediklerini unutmuşçasına irkildi...

Gidecekleri yere vardılar; önlerindeki araba dizisinden kendilerine sıra gelince arabalarından indiler; merdiveni

tırmandılar ve parıl parıl ışıklandırılmış, tıklım tıklım dolu, boğucu sıcaklıkta bir salona girdiler.

Evin hanımına diz kırıp selam vererek nezaket borcunu ödedikten sonra kalabalığa karışmalarına ve kendi gelişleriyle daha da artacak olan sıcaktan ve havasızlıktan nasiplerini almalarına izin verildi. Az konuşup daha az iş yapmakla geçen dakikalardan sonra Leydi Middleton kâğıt oyununa oturdu. Marianne ortalıkta dolaşıp durmak istemediğinden Elinor'la birlikte, şans eseri olarak oyun masasının yakınında buldukları iki sandalyeye oturdular.

Oturalı çok fazla olmamıştı ki Elinor, birkaç metre ötelerinde, pek şık giyimli bir kadınla konuşmaya dalmış durumda Willoughby'yi gördü. Çok geçmeden göz göze geldiler; genç adam hemen eğilerek selam verdiyse de onunla konuşmaya ya da Marianne'in yanına gelmeye zerrece davranmadı. Oysa Marianne'i görmemiş olamazdı! Ama o yanındaki genç hanımla konuşup duruyordu.

Elinor kendini tutamayarak, acaba gördü mü, görmedi mi diye dönüp Marianne'e baktı. Marianne de sevdiği adamı o anda görmüştü. Yüzü birden sevinçle aydınlandı. Ablası tutmasa hemen koşacaktı.

"Tanrım! O burada, gelmiş!" diye ünledi. "Neden bakmıyor bana? Neden konuşamıyorum onunla?"

Elinor, "Kuzum, kuzum, kendini tut," diye yalvardı. "Duygularını elâlem içinde ortaya vurma! Belki seni görmemiştir daha!"

Gel gör ki kendini tutmak Marianne'in elinde olmadığı gibi istediği bir şey de değildi. Kızcağızın oturduğu yerde sabırsızlıktan kıvrandığı yüzünün her çizgisinden okunuyordu.

Sonunda Willoughby gene başını çevirdi ve ikisine birden baktı. Marianne hemen yerinden fırladı ve sevgi dolu bir sesle onun adını çağırarak elini uzattı.

Genç adam ilerledi. Marianne'le göz göze gelmekten kaçınıp onun yakınlığını anlamamaya kararlıymışçasına daha çok Elinor'dan yana bakarak, şöyle ayaküstü, Bayan Dashwood'un hatırını ve kendilerinin ne zamandır kentte olduklarını sordu.

Onun bu davranışı aklını başından almış olduğundan Elinor ağzını açıp tek kelime söyleyemedi. Ne var ki Marianne içinden geçenleri o saat dışarı vurmaktan geri kalmadı. Yüzü kıpkırmızı kesilerek heyecandan boğulmuş bir sesle, "Aman yarabbi Willoughby, ne demek oluyor bu?" diye sordu. "Mektuplarımı almadın mı? Elimi olsun sıkmayacak mısın?"

Genç adam artık onunla tokalaşmaktan kaçınamazdı. Gene de ona dokunmak acı veren bir şeymişçesine elini hemen geri çekti. Bütün bu süre boyunca soğukkanlılığını elinden bırakmamak için çabaladığı anlaşılıyordu. Elinor onun yüzüne baktı ve ifadesinin daha bir sakinleştiğini gördü.

Willoughby bir anlık bir duralamanın sonunda, "Geçen salı sizleri görmeye, Berkeley Sokağı'na geldim; yazık ki şansım yokmuş, ne siz ne de Bayan Jennings evdeydiniz," dedi. "Kartımı bırakmıştım; almış olduğunuzu umarım."

Marianne çılgın gibi, "Mektuplarımı almadın mı yoksa?" diye sordu. "Ortada bir yanlışlık olmalı, korkunç bir yanlışlık! Ne demek oluyor bu? Söyle bana, Willoughby, Tanrı aşkına söyle, ne oldu?"

Willoughby karşılık vermedi; benzi atmış ve biraz önceki sıkıntılı ifadesi geri gelmişti. Ne var ki deminden beri konuştuğu kızla göz göze gelince hemen kendini toplamanın gereğini duymuşçasına gene sakinleşti.

"Evet, kente geldiğinizi bana haber vermek inceliğinde bulunmuşsunuz; çok sevindim," deyip hafifçe eğildikten sonra aceleyle onları bıraktı ve arkadaşının yanına döndü.

Şimdi ölü gibi sararmış, ayakta duracak gücü kalmamış olan Marianne sandalyesine çöktü ve onun bayılıvereceğinden korkan Elinor bir yandan önünde durup onu herkesin gözünden gizlemeye çalışırken, öbür yandan da lavanta çiçeği kolonyasıyla canlandırmaya çabalıyordu.

Marianne konuşabilecek duruma gelir gelmez, "Elinor, git ona; al, bana getir onu!" diye inledi. "Söyle; onu tekrar görmeliyim, hemen konuşmalıyım onunla. Yoksa duramam... Oturamam... Bana bu durumun açıklanmasını yapmadıkça bir an rahat edemem... Korkunç bir yanlışlık olmalı... Yalvarırım, hemen git ona."

"Nasıl olur, bir tanem? Yok, yok, beklemek zorundasın. Bu gibi işler böyle bir yerde görüşülemez. Yarına kadar bekleyeceksin."

Marianne bunun üzerine Willoughby'nin peşinden kendisi gitmeye kalkıştı ve Elinor onu önleyene dek akla karayı seçti. Gelgelelim, Willoughby ile daha tenha bir yerde görüşmek fırsatını bulmcaya kadar kendini tutup sakin görünmeye onun aklını yatırmanın yolu yoktu, çünkü kızcağız hiç durmadan alçak sesle inleyerek mutsuzluğundan yakınıyordu.

Kısa bir süre sonra Elinor, Willoughby'nin merdiven kapısından dışarı çıktığını gördü. Bunu Marianne'e bildirdi ve artık o gece Willoughby'yle görüşemeyeceklerine göre kendini toparlaması gerektiğini ileri sürdü. Marianne de bir an bile orda kalamayacak kadar perişan olduğunu söyleyerek ablasına Leydi Middleton'la görüşmesi ve evlerine dönmelerini sağlaması için yalvardı.

Leydi Middleton tam o sırada oynadığı elin ortasında olmakla birlikte, Marianne'in rahatsızlandığını ve gitmek istediğini öğrenince onun bu isteğine bir an bile karşı koyamayacak kadar nazikti. Elindeki kâğıtları bir arkadaşına verdi ve arabaları gelir gelmez oradan ayrıldılar.

Berkeley Sokağı'na dönerken hiç konuşulmadı denilse yeridir! Marianne ağlamasına bile izin vermeyecek kadar

derin olan bir azabın sessizliği içindeydi. Neyse ki Bayan Jennings henüz dönmemiş olduğundan doğrudan doğruya odalarına gittiler. Orada kokladığı amonyak ruhu Marianne'i az çok kendine getirdi. Genç kız hemen soyunup yattı. Yalnız kalmak ister gibi göründüğünden ablası odadan çıktı ve oturup Bayan Jennings'i beklediği sırada olup bitenleri enine boyuna düşünmeye fırsat buldu.

Willoughby ile Marianne arasında bir anlaşma olduğuna inanıyordu; Willoughby'nin bundan caymış olduğu da aynı oranda açıktı. Çünkü Marianne durumu ne kadar kendi dilediğine göre yorumlamaya çalışırsa çalışsın, Elinor genç adamın davranışını bir yanlışlığa ya da yanlış anlamaya yoramazdı. Bu davranış ancak köklü bir duygu değişimine bağlanabilirdi. Elinor bunu düşündükçe büsbütün ateş püsküreceksi ya, genç adamın bu geceki sıkılgan duruşu, yaptığı körülüğün farkında olduğunu belirtiyor, bu da Elinor'un onu, Marianne'in duygularıyla laf olsun diye oynamış, karaktersiz bir insan olarak görmesini önlüyordu. Belki ayrılık Willoughby'nin aşkını köreltmişti. Marianne'i unutmak belki genç adamın işine de gelmişti. Ne olursa olsun, Elinor başlangıçta onun Marianne'i sevmiş olduğuna inanmazlık edemiyordu.

Marianne'e gelince, onun biraz önceki o uğursuz karşılaşma yüzünden çektiklerini ve bundan sonra da çekeceklerini düşündükçe Elinor'un yüreği burkuluyordu. Kız kardeşinin durumuna kıyasla kendi durumu daha parlak kalıyordu. Öyle ya, kaderde Edward'la birleşmek olmasa bile onu saygıyla anabilmek de bir avuntuydu!

Beri yandan bütün koşullar Marianne'i Willoughby'den bir daha kavuşmamacasına ayırmak, onları birbirlerinden hemencecik, bir daha birleşmemek üzere koparmak amacıyla bir araya gelir gibiydi.

Yedinci Bölüm

Ertesi sabah daha orta hizmetçisi odalarındaki ateşi yakmadan ve güneş soğuk, kasvetli bir ocak gününü yenecek kadar güç kazanamadan, Marianne yarım yamalak giyinmiş bir durumda, elinden geldiğince aydınlığa kavuşabilmek amacıyla pencerelerden birinin önüne diz çökmüş, gözlerinden durmadan akan yaşların izin verdiği kadarıyla hızlı hızlı bir şeyler yazıyordu.

Onun hıçkırık ve iniltileriyle uyanan Elinor, gözünü açar açmaz kardeşini işte böyle gördü. Birkaç dakika sessiz bir kaygıyla onu süzdükten sonra şefkat dolu sakıngan bir sesle, "Marianne," dedi, "sorabilir miyim?"

Marianne, "Yok, Elinor, hiçbir şey sorma," diye karşılık verdi. "Çünkü yakında her şeyi öğreneceksin."

Bunu söylerken üzerine gelen zoraki sakinlik susar susmaz yok oldu ve genç kız gene o deminki aşırı kedere kendini bıraktı. Bir süre yazısını yazamadı. Onun böyle sık

sık kalemini durdurtan hıçkırık nöbetleri, Willoughby'ye son bir mektup yazmakta olduğunun duygusal kanıtıydı.

Elinor kız kardeşini elinden geldiğince yatıştırıp avutmaya can atıyordu. Ne var ki Marianne son derece sinirli bir sabırsızlıkla, "Tanrı aşkına bana bir şey söyleme!" diye yalvardı.

Bu durumda ikisi için de en iyi şey uzun süre bir arada bulunmamaktı. Marianne öylesine huzursuzdu ki giyinip hazırlandıktan sonra bir dakika bile odada oyalanamadığı gibi sürekli yalnızlık ve değişiklik istediğinden, kahvaltı saatine kadar herkesten kaçarak evin içinde dolaşıp durdu.

Kahvaltı sofrasında hiçbir şey yemedi; yemeye de çalışmadı. Elinor da şimdi kız kardeşiyle ilgilenmeyi, ona acıyıp bir şeyler yedirmeye çalışmayı filan bir yana bırakmış, dikkatini Bayan Jennings'in tüm ilgisini kendi üzerine çekmek amacına vermişti.

Bayan Jennings kahvaltı sofrasını pek sevdiğinden masa başında uzun süre oyalandılar. Sonra tam oturma salonundaki dikiş masasının çevresinde toplanmışlardı ki Marianne'e bir mektup geldi.

Genç kız mektubu uşağın elinden heyecanla kaptı ve ölü gibi sapsarı kesilerek dışarı koştu.

Mektubun Willoughby'den geldiğini gözüyle görmüşçesine bilen Elinor birden bayılacak gibi oldu. Başını tutamıyor, eli ayağı titriyor ve Bayan Jennings işin farkına varacak diye de ödü kopuyordu.

Neyse ki iyi yürekli ev sahibi yalnızca Marianne'e Willoughby'den mektup geldiğini görmüş, bunu da pek gülünç bulduğundan şakaya vurarak, "Umarım gönlüne göre bir mektuptur!" deyip geçmişti.

Elindeki, kilim dokumakta kullanacağı yünleri ölçmeye öylesine dalmıştı ki Elinor'un üzüntüsünün farkına bile varmadı ve Marianne'in arkasından tatlı tatlı konuşmayı sürdürdü:

"Tanrı şahidim olsun, ben ömrümde böylesine körkütük âşık kız görmedim! Benim kızlarım da âşık olunca saçmalamaz değillerdi ya, onlarınki bunun yanında hiç kalır! Mariannecik de mum gibi eridi gitti, inan olsun! Dilerim Tanrı'dan, Willoughby onu artık pek fazla bekletmesin; kızcağızın böyle sararıp solduğunu gördükçe içim sızlıyor. Kuzum, ne zaman evleniyor bunlar?"

Elinor hiç konuşacak durumda değil ya, böyle bir hamle karşısında karşılık vermek zorunluluğunu duyduğu için zoraki bir gülüşle, "Aman, hanımefendiciğim!" dedi. "Kendi kendinizi gerçekten inandırdınız mı kız kardeşimin Bay Willoughby ile sözlü olduğuna? Ben hep şaka niyetine dinliyordum. Ne var ki bu sorunuz sizin işi ciddiye aldığınızı gösteriyor. Bu yüzden ben de size rica ediyorum, kendi kendinizi aldatmaktan vazgeçin. İnanın, dünyada hiçbir şey beni onların evlenmesi kadar şaşırtamaz!"

"Aa, çok ayıp, Miss Elinor; söylediklerini duy da utan, ayol! Onların eninde sonunda evleneceklerini, birbirlerine ilk görüşte çılgın gibi vurulduklarını hepimiz bilmiyor muyuz sanki? Devon'da onları her gün, sabahtan akşama dek baş başa görmüyor muyduk? Marianne'in benimle birlikte buraya, gelinlik giysilerini düzmeye geldiğini de bilmez değildim a! Hadi hadi, bize de mi numara? Sen bu işlerde iyice kapalı kutu olduğundan, kimsenin gözü yok sanıyorsun ya, hiç de öyle değil! Bu işi artık Mısır'daki Sağır Sultan bile duydu kızım! Bir kere ben önüme gelene söylüyorum ya, Charlotte'un da benden geri kaldığı yok!"

Elinor büyük bir ciddilikle, "Hanımefendi, inanın bana, yanılıyorsunuz," dedi. "İnanın ki bu söylentiyi yaymakla büyük kötülük ediyorsunuz. Şimdi bana inanmasanız da zamanla göreceksiniz bunu."

Bayan Jennings gene gülüp geçti. Elinor'un artık konuşacak yüreği kalmamıştı. Zaten Willoughby'nin neler

yazdığını da çok merak ettiğinden hemen kendi odalarına koştu. Kapıyı açar açmaz Marianne'i yatağın üzerinde, kederden neredeyse boğulmuş bir halde yatar gördü. Marianne elinde bir mektup tutuyordu; yatağın üzerine serpilmiş duran birkaç mektup daha vardı.

Elinor hiçbir şey söylemeden yatağa yaklaşıp ucuna ilişti; kız kardeşinin elini tuttu ve yanağından defalarca öptü. Sonra kendisi de Marianne'inkinden aşağı kalmayan bir şiddetle, boğula boğula ağlamaya başladı.

Marianne konuşacak durumda olmamakla birlikte, bu davranıştaki sıcak sevgiyi tümüyle hissetmiş gibiydi. Bir süre böyle, sarmaş dolaş ağlaştılar. Sonra Marianne bütün mektupları ablasının eline verdi ve mendilini yüzüne örterek acısından haykırırcasına ağlamayı sürdürdü.

Karşıdan bakanı ne denli kahrederse etsin, bu çapta bir kederin içe atılmaması gerektiğini bilen Elinor, kız kardeşinin bu aşırı üzgünlüğü biraz yatışıncaya dek bekledi, sonra Willoughby'nin mektuplarını heyecanla açarak okumaya koyuldu:

Bond Sokağı, Ocak

Sayın Hanımefendi,

Şimdi mektubunuzu almak şerefine eriştim; size candan teşekkür etmek isterim. Dün geceki davranışımda canınızı sıkacak bir yön olduğunu öğrenmek bana üzüntü verdi. Sizi hangi yönden gücendirmek şanssızlığına uğradığımı hiç kestiremiyorsam da bunun kasıtsız olduğunu bildirmeme ve sizden özür dilememe izin verin. Devon'da ailenizle kurduğum dostluk benim gözümde ömrümce çok büyük bir değer taşıyacaktır. Bu dostluğun hiçbir zaman benim herhangi bir yanlış davranışımla bozulmayacağına inanmak isterim. Hepinize karşı saygı ve sevgim son derece candandır. Gene de bazı konularda duyduğumdan ya da belirtmek istediğimden ileri bir izlenim uyandırmışsam,

daha ölçülü davranmadığımdan ötürü kendi kendimi suçlarım! Çoktandır başka biriyle sözlü olduğumu ve yakın bir gelecekte bu sözün gerçekleşeceğini öğrenince benim size karşı hiçbir zaman dostluktan ileri bir şey duymuş olamayacağımı siz de kabul edersiniz. Bana göndermek lütfunda bulunduğunuz mektuplarla armağan etmek iyiliğini gösterdiğiniz saç kâkülünü geri vermeme ilişkin buyruğunuza büyük bir üzüntüyle boyun eğer, en derin saygılarımı sunarım, saygıdeğer hanımefendi.

Willoughby.

Elinor'un bu mektubu okudukça nasıl öfkeden köpürdüğünü anlamak güç olmasa gerek! Gerçi daha okumaya başlamazdan önce bu mektupta Willoughby'nin Marianne'i sevmediğini ve ondan temelli koptuğunu öğreneceğini biliyordu; gene de böyle bir konuda böyle bir dil kullanılabileceği doğrusu aklının köşesinden geçmezdi... Ne de Willoughby'nin şeref ve incelik anlamlarından, bütün centilmenlik kavramlarından bu denli uzaklaşabileceği ve böyle terbiyesizcesine zalim bir mektup yazabileceği! Öyle bir mektup ki aradaki bağı koparırken üzüntü ve pişmanlık duyduğunu belirteceği yerde, arada herhangi bir bağ olduğunu kökten inkâr ediyordu: Her satırı bir hakaret olan ve yazarının bu tür ikiyüzlülüklerde pişmiş alçağın biri olduğunu ilan eden bir mektup.

Elinor bir süre öfkeli bir şaşkınlık içinde duraladı, sonra tekrar tekrar okudu mektubu. Her okuyuş bunu yazan adama karşı duyduğu tiksintiyi derinleştirmeye yarıyordu. Öylesine ateş püskürüyordu ki konuşmaya cesareti yoktu. Bu ayrılığa bir kayıp değil de dünyanın en büyük ve onarılmaz felaketinden; karaktersiz bir erkeğe ömür boyu bağlanmaktan kurtulmak, kısacası gerçek bir kurtuluş, büyük bir şans gözüyle baktığını belirterek Marianne'i büsbütün yaralamaktan korkuyordu.

Elinor bu mektubun içindekilere, böyle bir mektubu yazabilen ruhun alçaklığına ve bu olayla bir ilişkisi olmamasına karşın hiç aklından çıkmayan Edward'ın ruh temizliğine öyle daldı ki, bir an kız kardeşinin acısı ve kucağındaki henüz okunmamış duran üç mektup bile aklından silindi. Zamanı da öylesine unutmuştu ki ön kapıda bir arabanın durduğunu duyup bu kadar erken gelen konuğun kim olduğunu görmek amacıyla pencereye gittiğinde Bayan Jennings'in arabasını görünce şaşıp kaldı, çünkü arabanın saat birde hazır olacağını biliyordu.

Şu sırada Marianne'i pek avutamayacağını bilmekle birlikte, yalnız bırakmak da istemediğinden hemen aşağı koştu ve Bayan Jennings'ten özür dileyerek kız kardeşinin rahatsızlığı yüzünden evde kalmak zorunda olduğunu söyledi.

Bayan Jennings her zamanki iyi yürekliliğiyle Marianne'in nesi olduğunu sorup geçmiş olsun dedi. Elinor da onu geçirdikten sonra kız kardeşinin başına döndü. Marianne tam o sırada yataktan kalkmaya yelteniyordu. Ablası onun yere düşmesini zor önledi. Kızcağız günlerdir doğru dürüst yemek yemeyip gecelerdir rahat uyku yüzü görmemekten yarı baygın durumdaydı. Artık onu ayakta tutacak bekleyiş heyecanı da kalmadığından, bütün geçirdiklerinin sonucunu bir baş ağrısı, mide bulantısı ve sinir boşalması olarak hissediyordu.

Elinor'un hemen alıp getirdiği bir bardak şarap Marianne'i biraz rahatlattı. Genç kız en sonunda Elinor'un şefkatine biraz teşekkür edebilecek kadar kendine geldi.

"Zavallı Elinor!" dedi. "Seni de çok üzüyorum."

Ablası, "Seni avutabilecek bir şeyler yapabilseydim!" dedi. "Benim tek üzüntüm elimden bir şey gelmeyişi!"

Bu bile Marianne'i taşırmaya yetti. Kızcağız içten gelen bir feryatla, "Ah, Elinor, öyle mutsuzum ki!" diye inledi ve sesi hıçkırıklarla boğuklaştı.

Elinor önüne set çekilmeyen bu keder selini artık ses çıkarmadan seyredemezdi.

"Canım Marianne, biraz dişini sık da toparla kendini," diye yalvardı. "Yoksa kendini de öldüreceksin, seni sevenleri de. Annemizi düşün. Senin acı çekmenin onu ne denli üzeceğini düşün. Hiç değilse onun hatırı için kendini toplamalısın."

"Yapamam! Yapamam!" diye inledi Marianne. "Bırak beni, uzaklaş benden, eğer seni üzüyorsam. Ayrıl benden, iğren, unut beni; yalnız, böyle işkence etme bana! Ah, kendileri mutsuzluk nedir bilmeyenlerin başkalarına, 'kendini topla' demeleri ne kolay! Ah, Elinor, sen ki mutlusun, bir derdin yok, benim neler çektiğimi nerden bileceksin!"

"Bana mutlu mu diyorsun, Marianne? Ah, bilebilsen! Zaten seni şu durumda gördükçe mutlu olabilir miyim ki!"

Marianne ablasının boynuna atılarak, "Ah, bağışla beni, bağışla!" diye bağırdı. "Benim adıma üzüldüğünü biliyorum; senin ne yufka yürekli olduğunu bilmez miyim ben? Gene de mutlusun; mutlu olman gerek. Edward seni seviyor ya! Ah, böyle bir mutluluğa ne gölge düşürebilir ki!"

Elinor ciddilikle, "Birçok durumlar ve koşullar," diye karşılık verdi.

Marianne çılgın gibi, "Yok, yok, yok!" diye bağırdı. "O seni seviyor, yalnızca seni! Sen mutsuz olamazsın!"

"Seni bu durumda gördükçe mutlu da olamam."

"Yazık ki beni artık hiç başka bir durumda görmeyeceksin. Benim acımı hiçbir şey dindiremez!"

"Böyle konuşman doğru değil, Marianne! Hiç mi avuntun yok? Kimsesiz misin? Başına gelen felaket hiç mi avuntu kapısı bırakmıyor? Şimdi ne kadar mutsuz olursan ol, bir düşünsene, eğer onun karaktersizliğini daha sonradan öğrenseydin çok daha mutsuz olmaz mıydın? Uzun zaman

böyle sözlü kalsaydınız da Willoughby ondan sonra caysaydı, ona boş yere güvenerek geçirdiğin her gün, sonunda yiyeceğin darbeyi daha korkunçlaştırmaz mıydı?"

Marianne, "Sözlü mü?" diye şaşkınlıkla sordu. "Biz sözlü filan değildik ki!"

"Değil miydiniz?"

"Hayır! Willoughby senin sandığın kadar da alçak değil. Bana söz verip de caymadı ki!"

"Gene de... Seni sevdiğini söylemedi mi?"

"Evet... Hayır... Hiçbir zaman kesinlikle söylemedi. Her gün beni sevdiğini belirtirdi de hiçbir zaman açıkça söylemezdi. Bazen söylemiş gibi gelirdi bana. Gene de hiçbir zaman söylemedi."

"Sen de ona mektup yazdın ha?"

"Evet. Bütün aramızda geçenlerden sonra bir sakınca olabilir miydi bunda?... Kusura bakma, konuşamıyorum."

Elinor başka bir şey demedi ve şimdi daha merak ettiği o üç mektubu eline alarak hemen gözden geçirdi.

Marianne'in Londra'ya gelir gelmez yolladığı ilk mektup şöyleydi:

Berkeley Sokağı, Ocak

Bunu alınca kim bilir nasıl şaşıracaksın, Willoughby! Benim kentte olduğumu öğrenince şaşkınlıktan ileri bir şeyler de duyacağını sanıyorum ya! Buraya (Bayan Jennings'le de olsa) gelmek fırsatı çıkınca karşı koyamadık. Bu mektubun eline vakitli geçeceğini umuyorum, ama pek güvenmiyorum. Seni kesin olarak yarın bekleyeceğim. Şimdilik hoşça kal.

M. D.

Middleton'lardaki balodan sonra yazılmış olan ikinci mektupta şunlar deniliyordu:

Önceki gün bize geldiğinde evde bulunmadığıma nasıl üzülüyorum, anlatamam. Sana bir haftayı aşkın bir zaman önce yolladığım mektuba karşılık yazmayışın da beni şaşkına çevirdi. Tanrı'nın her günü, günün her saatinde gözlerim yolda, senden bir haber çıksın diye ve daha çok seni görebilmek umuduyla bekliyorum. Kuzum, ilk fırsatta gene gel ve bunca zamandır boş yere bekletilişimin nedenini açıkla bana. Hem bu kez erkence gelsen daha iyi olur, çünkü saat bire kadar çoğunlukla biz evden çıkmış oluyoruz.

Dün gece Leydi Middleton'lardaki danstaydık. İşittiğime göre sen de çağrılmışsın. Olabilir mi bu? Eğer bu gerçekse ve sen gene de gelmemişsen son görüşmemizden bu yana çok değişmişsin demektir. Ne var ki ben bunun gerçek olduğuna inanmıyorum.

Bir yanlışlık olduğunu çok yakında senin ağzından duymak umuduyla,

M. D.

Genç kızın son mektubunda da şöyle deniyordu:

Dün geceki davranışını nelere yormam gerekiyor, Willoughby? Gene bir açıklama istiyorum senden. Seni uzun bir ayrılığın özlemini gidermenin sevinciyle ve Barton'daki yakınlığımızın verdiği bir candanlıkla karşılamaya hazırlanmıştım. Öyle bir bozuldum ki! Hakaretten başka bir ad takılamayacak olan bir davranışı bağışlayabilmek çabasıyla korkunç bir gece geçirdim. Ben henüz bu davranışı bağışlatabilecek akla yakın bir özür bulabilmiş değilsem de, senin yapacağın açıklamayı dinlemeye bütün kalbimle hazırım.

Kim bilir, sana belki benimle ilgili yanlış bir bilgi verdiler ya da bile bile yalan söylediler ve beni senin gözünden düşürdüler. Bunu söyle bana; bu hareketinin nedenle-

rini anlat, rahat edeyim ve gerçeği anlatıp senin de içini rahatlatayım.

Senin kötü bir insan olduğuna inanmak beni içimden yıkar. Gene de eğer gerçek böyleyse, senin sandığımızdan bambaşka bir insan olduğunu; bize gösterdiğin yakınlığın yapmacık, bana karşı amacının yalnızca aldatmak olduğunu öğrenmek zorunda kalacaksam, bari bir an önce öğreneyim.

Şu sırada korkunç bir kararsızlık içindeyim. Seni suçsuz bulmak istiyorum; ne var ki suçlu da olsan, gerçeği kesinlikle öğrenmek şu çektiğim eziyetten yeğdir. Eğer bana olan duyguların artık eskisi gibi değilse, mektuplarımla o saç büklümünü bana geri vereceğini umarım.

M. D.

Böyle yakınlık ve güven dolu mektupların o biçim yanıtlanabileceğine Elinor hâlâ inanamıyordu. Ne var ki Willoughby'yi suçlamak demek bu mektupların yazılmış olmasını doğru bulmak demek değildi! Elinor kız kardeşinin böyle hiçbir temele dayanmayan sevgi ifadelerinde bulunacak kadar gözünü karartmış ve son olaylarla böylesine şiddetli bir cezaya çarptırılmış olmasına içinden yanıp duruyordu ki Marianne onun mektupları okuyup bitirmiş olduğunu gördü ve, "Aynı durumda kim olsa aynı şeyleri yazardı," diye fikir yürüttü. Sonra, "Kendimi onun gerçek nişanlısı sayıyordum," diye ekledi. "En resmi bir antlaşmayla birbirimize bağlanmışçasına."

Elinor, "Sana inanırım," dedi, "yazık ki o senin duygularını paylaşmıyormuş."

"Paylaşıyordu, Elinor; uzun haftalar boyunca paylaştı. Biliyorum bunu. Şimdi ne kadar değişmiş olursa olsun (hem birileri beni gözden düşürmek için düşmanlık etmiş olmasa değişmezdi ya), bir zamanlar kendi gönlümün di-

lediğince gözbebeğiydim onun. Şimdi böyle göz kırpmadan geri verdiği şu saç tutamını benden öylesine yalvarıp yakararak aldıydı ki! O sırada onun bakışını, duruşunu göreydin, sesini duyaydın! Barton'da birlikte geçirdiğimiz o son geceyi unuttun mu? O ayrılık sabahını? Birbirimizi belki haftalarca göremeyeceğimizi söylerkenki üzüntüsü... Hiç unutabilir miyim bu üzüntüyü?"

Kızcağız bir süre konuşamadı. Sonra bu heyecanı geçince daha kesin bir sesle ekledi:

"Elinor, zalim bir ihanete uğradım ben. Suçlu Willoughby değil!"

"Canım Marianne, o değilse kim? Kim kışkırtmış olabilir onu?"

"Bütün dünya! Yalnızca o değil! Bütün tanıdıklarımın beni onun gözünden düşürmek amacıyla komplo kurduklarına inanırım da, onun böyle taş yürekli olabileceğine inanmam. Ne bileyim, belki şu yazdığı kız, kimin nesiyse ya da başka herhangi biri bana iftira etmiş olabilir. Yalnızca senden, annemizden, bir de Edward'dan kuşkulanmam. Bizlerin dışında kim olsa kötülük kondurabilirim, yüreğinin içini ezbere bildiğim Willoughby'ye toz kondurmamak uğruna!"

Elinor tartışmaya girmek istemediğinden, yalnızca, "Seni böyle alçakça arkadan vuran düşman kim olursa olsun, onlara böyle iğrenç bir zafer kazanmak fırsatı verme, canım kardeşim!" diye yalvardı. "Kendi suçsuzluğunu ve iyi niyetle hareket etmiş olduğunu bilmenin sana nasıl gönül huzuru verdiğini görsünler. Böyle bir kalleşliğe gururla karşılık vermek hem akla yakın hem de alkışlanacak bir şeydir."

Marianne, "Yok, yok; benimki gibi mutsuzluklarda gururun yeri olamaz!" diye inledi. "Bırak, mahvolduğumu kim bilirse bilsin! Beni böyle bitkin görmenin zevkini bütün dünya tadabilir. Ah, Elinor, Elinor, çok acı çekmeyen-

ler diledikleri gibi başları dik, alınları açık gezebilirler; hakarete karşı koyabilir, hatta karşılık verebilirler. Ne var ki ben yapamam bunu; duygularıma gem vuramam. Mutsuzsam mutsuz olmak zorundayım. Bunu görmekle keyiflenecekler varsa, buyursun, keyiflensinler!"

"Annemle benim hatırım için..."

"Her şeyi yaparım ya, böyle içimden yıkılmışken mutluymuş gibi davranmak! Ah! Nasıl isteyebilirsiniz böyle bir şeyi benden!"

Gene üzerlerine bir sessizlik çöktü. Elinor, düşünceler içinde, ocaktan pencereye, pencereden ocağa yürüyüp duruyor, ama ne ateşin sıcağını ne de pencereden görülen manzarayı fark ediyordu. Yatağın ayakucuna oturup başını direklerden birine yaslamış olan Marianne gene Willoughby'nin mektuplarını eline aldı ve baştan sona kadar, her cümleyle yeniden ürpererek okuyarak, "Bu kadarı da olmaz! Ah, Willoughby, Willoughby, gerçekten senin mi bu mektuplar?" diye inledi. "Ah zalim, kalpsiz! Seni dünyada bağışlayamam! Ah Elinor, bağışlanacak yanı yok bunun! Benim aleyhimde ne işitmiş olursa olsun, inanmaması gerekmez miydi? Bana söylemesi, kendimi temize çıkarabilmeme fırsat vermesi gerekmez miydi? *Bana vermek iyiliğini gösterdiğiniz saç*, diyor. Bağışlanamaz bu! Ah, Willoughby, yüreğin taş mı kesilmişti bunu yazarken! Nasıl barbarca küstah! Elinor, mazur görebilir misin onu?"

"Yok, Marianne, hiçbir şekilde!"

"Gene de bu kadın... ne gibi hileler kullandığını... nasıl uzun uzun dümenler kurup dolaplar çevirdiğini kim bilebilir? Bu kadın kim ki? Kim olabilir ki? Bize anlattığı dostlarının arasında genç ve güzel kızlar var mıydı? Hayır, ah, hayır! O bana yalnızca benden söz ederdi!"

Bir sessizlik daha oldu. Bu sessizliği üzüntü ve heyecandan içi içine sığmayan Marianne bozdu:

"Elinor, eve gitmek istiyorum ben. Gidip annemizi avutmak istiyorum. Hemen yarın gidebilir miyiz?"

"Yarın mı, Marianne?"

"Evet! Ne diye kalayım burda? Ben yalnızca Willoughby uğruna gelmiştim. Artık kimin umurundayım? Benden kime ne?"

"Yarın kalkıp gidemeyiz, canım. Bayan Jennings'e sıradan bir nezaketin ötesinde bir dostluk borçluyuz. Oysa en basit terbiye kuralları bile böyle hop diye kalkıp gitmekten alıkoyar bizi."

"Peki, öyleyse; birkaç gün daha kalırız ya, daha uzun kalamam ben burda. Elâlemin sorularını, merakını çekecek halim yok! Middleton'larla Palmer'lar... nasıl dayanabilirim ben onların bana acımasına? Leydi Middleton gibi bir kadının bana acıması! Ah, o bunu bilse ne derdi ki?"

Elinor kız kardeşine gene yatmasını söyledi. Marianne de bir an için uzandı ya, ne yapsa rahata kavuşamıyor, kıvranıp duruyordu. Sonunda öylesine hey heylendi ki, ablası onu yatağın üstünde tutmakta bile güçlük çeker oldu, hatta bir ara, yardım istemek zorunda kalacağından korktu.

Neyse ki sonunda ona birkaç damla lavanta suyu içirebildi. Bu, işe yaradı ve Bayan Jennings eve dönünceye kadar Marianne yatağının üzerinde sessiz ve kımıltısız uzandı.

Sekizinci Bölüm

Bayan Jennings eve döner dönmez kız kardeşlerin odasına geldi. Kapıyı vurdu ve içeriden yanıt çıksın diye beklemeksizin açarak, yüzünde gerçek bir üzüntüyle odaya daldı.

Şefkat dolu bir sesle Marianne'e, "Nasılsın, şekerim?" diye sordu.

Marianne karşılık vermeye bile kalkışmadan öte yana döndü.

"Kızımız nasıl, Miss Elinor? Zavallıcığım! Ölülere dönmüş! Döner ya! Ne demezsiniz, yazık ki hepsi gerçekmiş. Düğünleri pek yakında yapılıyormuş. Hayırsız adamın biri! Öyle gözümden düştü ki! Daha yarım saat önce Bayan Taylor'dan duydum. Ona da Miss Grey'in yakın bir arkadaşı söylemiş, yoksa dünyada inanmazdım. Duyunca beynimden vurulmuşa döndüm. Yaa, demişim! Eğer öyleyse bu alçak herif benim tanıdığım bir kızın kalbiyle oynadı demektir; dilerim Tanrı'dan karısı ona cehennem azabı

çektirsin, dedim. Sonuna kadar da böyle söyleyeceğime inanabilirsin, güzelim. Bu biçim işler çeviren erkekleri hiç tutmam ben. Hele bir göreyim, ona öyle bir papara vereceğim ki ömründe böylesini hiç tatmamıştır. Neyse ki ortada yüreğine su serpecek bir gerçek var, Marianne: Dünyada ondan başka erkek kalmadı değil a! Bu güzelliğinle sen elini sallasan ellisini bulursun, canım. Ah, benim zavallıcığım! Rahatsız etmeyeyim. Öyle ya, bir an önce ağlayıp içini boşaltsın! Neyse ki bu gece Parry'lerle Sanderson'lar bize geliyorlar. Kızcağız biraz oyalanır bari."

Sonra kadıncağız, gürültü yaparsa Marianne'in üzüntüsünü artırmaktan korkarcasına ayaklarının ucuna basarak dışarı çıktı.

Marianne herkesle birlikte sofraya oturmaya karar vererek ablasını şaşırttı. Hatta Elinor ona odasında kalmasını salık verdi. Gelgelelim Marianne, "Yok, aşağı ineceğim," diyordu. "Dayanabilirim. Hem böylelikle ortalığı da daha az telaşa vermiş olurum."

Onun böyle bir karar vermiş olduğuna sevinen ablası, yemeğin sonuna dek dayanabileceğini sanmamakla birlikte üstelemedi ve onun kılığını kıyafetini elinden geldiği kadar düzelterek yemeğe çağrılsınlar diye beklemeye koyuldu.

Marianne sofraya inince, perişan görünüşüne karşın, ablasının umduğundan daha çok yemek yedi ve daha sakin davrandı. Konuşmaya kalkışsa ya da Bayan Jennings'in iyi niyetle kötü seçtiği avuntu sözlerinin yarısını duysa bu serinkanlılığını sürdüremezdi. Gelgelelim Marianne ağzını açıp tek söz etmediği gibi, öyle dalgın düşüncedeydi ki gözünün önünde olup bitenlerin farkına bile varmıyordu.

Bayan Jennings, Marianne'i avutmak amacıyla elinden geleni yapıyordu. Bunların çoğu üzücü ve sıkıcı, bazıları da gülünç kaçmakla birlikte, Elinor onun iyi yürekliliğinin değerini biliyor ve kız kardeşine düşen teşekkür sözlerini

kendisi söylüyordu. Ev sahipleri, Marianne'in mutsuzluğunu görüyor ve onu daha az mutsuz kılabilecek hiçbir şeyi esirgemeyerek, şefkatli bir ananın yatılı okuldan gelen çocuğunu tatilin son gününde şımarttığı gibi, üstüne düşüyordu. Şöminenin başındaki en güzel yer, evdeki en pahalı ve az bulunur çerezler Marianne'in olmalı, onu eğlendirmek amacıyla günün bütün havadisleri birer birer anlatılmalıydı!

Onun, kırık bir kalbi böyle çeşit çeşit tatlılar ve zeytinlerle onarma çabalarına Elinor'un güleceği geliyor, ne var ki kardeşinin üzgün yüzü gözlerinin önünde oldukça neşesi kaçıyordu.

Sonunda, Bayan Jennings'in bu davranışlarının anlamı kafasına dank edince Marianne orada daha fazla kalamadı. Boğuk bir ıstırap inilтisiyle ayağa fırladı ve ablasına, peşinden gelmesin diye işaret ederek dışarı koştu.

Bayan Jennings onun arkasından, "Zavallı yavru!" diye iç geçirdi. "Ona baktıkça içim sızlıyor! Aa, şarabını bile bitirmeden gitmiş, yazık! Kiraz kurularını da bırakmış! Vah vah, hiçbir şeylerin yararı dokunmuyor. İnan olsun, canının ne çektiğini bilsem çarşıyı altüst ettirtir, buldurturdum. Ne demezsin, bir erkek böyle güzelim kızı tutsun aldatsın! Şaşmak için, doğrusu! Neylersin ki paranın yüzü sıcak; hele herif de meteliğe kurşun atıyorsa aşk maşk vız geliyor!"

"Bu hanım... Miss Grey demiştiniz sanıyorum... Çok zengin demek, öyle mi?"

"Elli bin altın, güzelim! Hiç gördün mü kendisini? Çok şık, çok bakımlıymış ya; güzel değil diyorlar. Teyzesini iyi bilirdim: Biddy Henshaw! Zengin bir adama vardıydı ya, zaten bunların hepsi soydan zengindir. Elli bin altın bu! Sonra, kulağımıza gelenlere bakılırsa Willoughby'nin eli iyice darda, durumu pek kötüymüş. Kötü olur ya; öyle lüks arabalarla, yok av atlarıyla caka satmak kolay

mı? Gene de bunlar özür değil. Bir erkek, kim olursa olsun, güzel bir kıza kur yapıp evlenme sözü verdi mi sözünde durmalı benim bildiğim. Parasız kaldı da kafese koyacak zengin kızı buldu diye sözden dönmeyi ben anlamam. Parasız kaldıysa bence atlarını satıp uşaklarına yol vermeli, evine kiracı bulmalı ve kendine yeni bir yol seçmek yoluna gitmeli, değil mi? Marianne onun durumu düzelene kadar beklemez miydi yani? Gelgelelim zamane gençlerinde böyle mertlik ne arar? Eğlencelerinden, keyiflerinden en ufak bir fedakârlık yapmak istemiyorlar!"

"Biliyor musunuz bu Miss Grey nasıl bir kızmış? Iyi bir insan mıymış bari?"

"Hiç kötülüğünü duymadım, doğrusu. Daha doğrusu adını sanını pek duymamıştım. Yalnız, bu sabah Bayan Taylor'ın dediğine göre geçenlerde Miss Walker şöyle üstü kapalı dokundurmuş, Ellison'lar Miss Grey'i baş göz etmeye can atıyorlar diye; Miss Grey ile Bayan Ellison hiç anlaşamıyorlarmış da..."

"Ellison'lar da kim?"

"Kızcağızın vasileri, şekerim. Neyse ki artık kız rüştüne ermiş; kendi kocasını seçebilecekmiş. Bravo doğrusu, turnayı ne güzel gözünden vurmuş ya!" Bayan Jennings, bir an duraladıktan sonra, "Ee, şimdi, bizim kızımız kendi kendine ağlayıp sızlamak üzere odasına mı kapandı yani?" diye sordu. "Avutmanın hiç yolu yok mu ki? Böyle kendi başına bırakıvermek taş yüreklilik olmuyor mu? Her neyse, birazdan birkaç eş dost gelecek nasılsa; yavrucuğun biraz içi açılır. Ne oynayalım dersin? Vistten hiç hoşlanmaz, biliyorum ya, sevdiği başka bir salon oyunu da yok mu?"

"Hanımefendiciğim, ne kadar iyi yüreklisiniz! Yalnız, ben Marianne'in bu gece artık odasından çıkacağını hiç sanmıyorum. Sözümü dinlerse onu erken yatıracağım, çünkü dinlenmeye ihtiyacı olduğunu sanıyorum."

"Evet, en iyisi öyle olsa gerek. Yatmazdan önce ne yemek istiyorsa söylesin, sonra yatsın uyusun. Ulu Tanrım! Tevekkeli değil, şu son haftalarda pek bir sarardı soldu, yüzü gülmez olduydu! Meğer bu iş yüzünden diken üstündeymiş, yavrucuk! Bugün gelen mektup da her şeyi kökünden yıktı ha! Zavallıcığım! Haberim olaydı dünyada şakaya vurmazdım bu işi ya, nerden aklıma gelsindi? Ben onu sıradan bir aşk mektubu sandımdı. Gençler gönül işlerinde kendilerine takıldım mı bayılırlar. Amanın, Sir John'la benim kızlar bu durumu duyunca nasıl da üzülecekler ya! Aklım başımda olaydı eve gelirken yolda Conduit Sokağı'na uğrar da o saat haber verirdim. Neyse ki yarın sabah görüşeceğiz."

"Bayan Palmer'la Sir John'un kulağını bükmenize gerek yok sanıyorum. Demek istediğim, kardeşimin yanında Willoughby'nin adını anmasınlar ve bu konuya hiç değinmesinler diye onları uyarmak bence çok iyi yürekli olduklarından bu işi bildiklerini Marianne'e sezdirmenin zalimlik olacağını onlar kendileri zaten anlayacaklardır. Bana da bu konuda ne kadar az şey söylenirse o kadar az içim kalkar. Bunu anlayabiliyorsunuz sanırım, hanımefendiciğim."

"Aa, elbet, hem de nasıl. Duydukça için kalkıyordur! Kız kardeşine gelince, dünyaları verseler onun yanında ağzımı açıp da gık bile demem. Bütün yemek boyunca gördün - hiçbir şey dedim mi? Sir John'la benim kızlar da bir şeycikler söylemezler, çünkü hepsi birbirinden daha *ince* düşüncelidir; hele ben kulaklarını bükersem, ki mutlak bükeceğim! Bana kalırsa, bu konular ne kadar az kurcalanırsa o kadar iyi olur; her şey geçer ve unutulur gider. Konuşup durmak ne işe yarar ki, söyle bana?"

"Bu meselede yalnızca zarar verebilir. Ortada öyle durumlar oldu ki dillere düşmemesi olaya adı karışan herkesin çıkarınadır. Yalnız, Bay Willoughby'nin de hakkını yememek gerek: Kendisi kız kardeşime resmen evlenme sözü verip de dönmüş değil."

"Aman sen de, güzelim! Onu savunmaya kalkışmasana! Resmen evlenme sözü vermemiş ne demek? Kızcağıza Allenham Konağı'nı baştan aşağı gezdirip birlikte oturacakları odaları bile kararlaştırıncaya kadar!"

Elinor kız kardeşini düşünerek konuyu burada kesti. Böylelikle Willoughby'yi de kayırmış oluyordu bir bakıma. Çünkü işin gerçeğini ortaya vurursa kız kardeşi çok şey yitirebilirdi; ama Willoughby de hiçbir şey kazanamazdı!

Karşılıklı kısa bir sessizlikten sonra Bayan Jennings her zamanki neşesiyle söze girişti:

"Ey, şekerim, hani kahır yüzünden lütuf derler ya, bu durum da Albay Brandon'ın ekmeğine yağ sürmüş gibi geliyor bana. Bak göreceksin, sonunda Marianne ona kısmet olacak. Dediydi dersin! Yaz ortasına dek evlenmezlerse bana da Bayan Jennings demesinler. Amanın, bu haberi duyunca Albayımızın etekleri nasıl da zil çalacak! Umarım bu gece gelir. Bence kız kardeşine o daha uygun. Yılda borçsuz harçsız, tıkır tıkır iki bini var; çöpsüz üzüm sayılır. Ha, bir o gayri meşru çocuğu var, onu unutuyordum. Ama oncağız da bir yere yerleştirilebilir; Marianne'e hiç yük olmaz. Delaford pek güzel bir konaktır; tam benim sevdiğim, eski tarz yerlerden; rahat mı rahat; çepeçevre duvarlarla gözden gizlenmiş, koca bir bahçe içinde; bahçesindeki meyve ağaçlarının eşini memleketin hiçbir yerinde bulamazsınız. Hele köşede bir dut ağacı var! Ulu Tanrım, Charlotte'la ben ordayken nasıl da tıkınmıştık! Sonra bir güvercinlik, çok cici havuzlar, güzel mi güzel bir de kanal var. Uzun lafın kısası, tam insanın gönlüne göre bir yer. Üstelik kiliseye yakın olduğu gibi araba yolundan da uzak olmadığından insanın hiç canı sıkılmaz. Evin ardında, ihtiyar porsuk ağaçlarıyla dolu bir koru var; hemen oracığa gidip oturdun mu yoldan gelip geçen bütün arabaları görebiliyorsun! Doğrusu güzelliğine, konumuna diyecek yok. Çarşı pazar burnunun dibinde; papaz eviyle de komşu sayılırlar. Bence

Barton Park'tan bin kat güzel bir yer. Barton Park'takiler etlerini filan dört beş kilometre uzaktan getirttikleri gibi, sizlerden başka yakın komşuları da yok... Her neyse, ilk fırsatta Albay'ı bir güzel yüreklendireceğim. Çivi çiviyi sökermiş. Şu kızın aklından Willoughby'yi bir söküp atabilsek!"

Elinor, "Ah, efendim, o işi bir yapabilsek, Albay Brandon olsa da olur, olmasa da olur!" diye karşılık verdi, sonra yerinden kalkarak Marianne'in yanına gitti.

Marianne'i, beklediği gibi, karanlıkta ocaktaki ateşin kalıntısına doğru eğilmiş durumda ve tasalar içinde buldu.

Marianne, ablasını görünce yalnızca, "Beni bıraksan iyi olur," dedi.

Elinor, "Yatağına girip yatarsan bırakırım," diye yanıtladı.

Marianne, önce çektiği acının verdiği bir terslikle buna karşı geldiyse de ablasının içten ve yumuşak konuşmasıyla çok geçmeden uysallaştı ve Elinor onun o ağrılı, zavallı başını yastığa yasladığını ve biraz dinlenmek yoluna girdiğini gördükten sonra dışarı çıktı.

Salona indikten biraz sonra Bayan Jennings de elinde dolu bir şarap bardağıyla içeri girdi.

"Güzelim, şimdi aklıma geldi: Bende pek güzel, ağzınıza layık bir Constantia şarabı vardır; ondan kız kardeşinize biraz getirdim. Zavallı kocacığım... Bayılırdı bu şaraba! Ne zaman asabi damla hastalığı depreşse, bu şaraptan bir yudum içmek dünyanın en iyi ilacı oluyor, derdi. Hadi, alın, kız kardeşinize götürün şunu."

Elinor, bu ilacın böyle zıt iki hastalıkta kullanılmasına şaşarak, "Ah, hanımefendiciğim, ne kadar iyisiniz!" dedi. "Ne var ki yanından ayrıldığımda Marianne yatıyordu; uyumak üzereydi. Şimdi bence onun en iyi ilacı uyku olduğundan, izin verirseniz bu şarabı ben içerim."

Bay Jennings beş dakika önce davranamadığına ahlayıp vahlamakla birlikte bu çözüm yoluna razı oldu. Elinor

da şarabı yudumlarken düşünüyordu ki, asabi damla hastalığını iyileştirmekteki etkisi şu sırada pek önemli değilse de, bu içkinin kırık kalpleri onarma gücü kız kardeşi kadar kendi üzerinde de sınanabilirdi...

Onlar çaydayken Albay Brandon geldi. Odada gözleriyle Marianne'i arayışından Elinor hemen anladı ki adam genç kızı görebilmeyi ne umuyor ne de istiyordu; yani kısacası onun yokluğuna neden olan durumdan haberi vardı.

Bu, Bayan Jennings'in aklına gelmemiş olsa gerekti. Çünkü Albay'ın içeri girişinden az sonra, çay masasının başında servis yapan Elinor'a sokuldu ve, "Albay'ımız bugün her zamankinden daha bile ağırbaşlı," diye fısıldadı. "Demek ki durumdan haberi olmamış. Sen ona söyleyiver, güzelim."

Biraz sonra da Albay Brandon bir sandalye çekip Elinor'un yanı başına oturdu ve her şeyi bildiğini gün gibi ortaya vuran bir bakışla Marianne'in hatırını sordu.

Elinor, "Marianne iyi değil," diye yanıtladı. "Sabahtan beri rahatsız; biz de erkenden yatırdık."

Albay duraksayarak, "Öyleyse belki," diye konuştu, "bu sabah duyduğum şey... önce hiç kondurmak istemedim ama... galiba doğruymuş."

"Nedir duyduğunuz?"

"Benim... şey sandığım... benim... kısacası kız kardeşinizle... sözlü sandığım birinin... Nasıl söyleyeyim? Haberiniz varsa (ki olması gerek) beni söylemek zorunda bırakmayın da kurtarın bu sıkıntıdan."

Elinor, zoraki bir serinkanlılıkla, "Siz Bay Willoughby'nin Miss Grey'le nişanlı olmasını demeye getiriyorsunuz," dedi. "Evet, hepimiz haber aldık bunu. Toptan bir aydınlanma günü oldu, çünkü hepimiz de işi henüz bu sabah öğrendik. Bay Willoughby, meğer bir bilmeceymiş! Siz nerden duydunuz?"

"Pall Mall'da bir kırtasiyeci dükkânından alışveriş ediyordum; iki hanım da arabaları gelsin diye bekliyorlardı. Biri öbürüne bu evlilik meselesini anlatıyordu. Sesini alçaltmak gereğini hiç duymadığından ben de her şeyi elimde olmaksızın dinledim. Önce dikkatimi sık sık yinelenen Willoughby, John Willoughby adı çekti. Sonra da onun Miss Grey'le evlenmesi konusunda her şeyin kesinleşmiş olduğunu, nişanın artık gizli tutulmadığını, düğünün birkaç hafta içinde yapılacağını duydum ve düğün hazırlıklarıyla ilgili birçok bilgi edindim. Aklımda özellikle kalan bir nokta var: Düğünden sonra yeni evliler, hemen damadın Somerset Eyaleti'ndeki Combe Magna Konağı'na gidiyorlarmış. Nasıl afalladım!... Şaşkınlığımın derecesini anlatamam size. Onlar gittikten sonra dükkân sahibine sorup öğrendiğime göre, bütün bunları anlatan hanım, Bayan Ellison'muş; yani Miss Grey'in vasisinin karısı."

"Öyleymiş de, Miss Grey'in elli bin altını olduğunu da öğrendiniz mi bu arada? Bu meselenin bir çözümü varsa bence bunda arayabiliriz."

"Olabilir. Zaten öyle olmasa da Willoughby, bence... bence ondan her şey..." Albay Brandon durakladı. Sonra sesinin titremesinden korkarmış gibi bir dikkatle, "Ya kız kardeşiniz?" diye sordu. "O nasıl karşıladı bunu?"

"Çok acı geldi ona. Bu acının, şiddeti oranında kısa sürmesini umarım. Kızcağız içinden yıkıldı; hâlâ da kendini toparlamış değil. Düne gelinceye dek Bay Willoughby'nin sevgisine inanmıştı; hatta belki şimdi bile inanıyor ya, bana kalırsa Willoughby onu hiçbir zaman gerçek anlamda sevmedi. Çok ikiyüzlü davrandı! Demek ki bazı yönlerden pek taş yürekliymiş."

Albay Brandon, "Gerçekten de öyle görünüyor," dedi. "Gelgelelim kız kardeşiniz bunu... demin bir şey söylediniz... O, bu konuda sizin gibi düşünmüyor, öyle mi?"

"Onun huyunu bilirsiniz. Elinde olsa Willoughby'yi seve seve temize çıkarır."

Albay karşılık vermedi. Biraz sonra da çay sofrasının toplanıp oyun masalarının kurulmasıyla konu ister istemez kapandı.

Bayan Jennings, onların konuşmalarını sevinçle izlemişti. Elinor'un verdiği haber üzerine Albay Brandon'ın üzerinde birdenbire, gençliğin, umut ve ateşin doruğunda olan bir erkekten umulabilecek bir sevinç belirmesini bekliyordu. Onun bütün gece eskisinden daha ciddi ve ağırbaşlı durduğunu gördükçe şaştı şaştı kaldı.

Dokuzuncu Bölüm

Marianne, o gece umduğundan daha iyi uyumakla birlikte, ertesi sabah gene içinde bir akşam önceki sızıyla uyandı.

Elinor elinden geldiği kadar onu içini dökmeye teşvik etti. Daha kahvaltı sofrası kurulmadan onlar konunun kaç kez üstünden geçmişlerdi! Elinor, gene sabır ve şefkatle aynı düşünceyi savunarak, Marianne ise gene ateşli ve taşkın, bir fikirden öbürüne atlayarak... Bazen Willoughby'nin kendisi gibi talihsiz ve suçsuz olduğuna enikonu inanıyor, bazen onu suçsuz bulmanın imkânsızlığında bütün umudunu yitiriyordu. Bir dakika, bakıyorsunuz, başkalarının bu konuda ne deyip düşündüğü vız geliyor, bir dakika sonra dünyadan ölünceye dek elini eteğini çekmeye karar veriyor, derken her şeye cesaretle göğüs gerebileceğini söylüyordu. Yalnızca bir tek noktada hiç değişmiyordu: Bayan Jennings'in beraberliğinden kaçınabildiği kadarıyla kaçınmak ve kaçınamadığı zaman da bu cezayı dilsiz gibi susa-

rak sineye çekmek. Bayan Jennings'in ona gerçekten acıyabileceğine, gerçek bir dert ortağı olabileceğine dünyada inanmak istemiyordu.

"Yok, yok, yok, olamaz!" diye diretiyordu. "Duygudan yoksun o. Gösterdiği yakınlık gerçek bir anlayış değil, iyi huyluluğunun şefkat olmadığı gibi. Onun tek istediği şey dedikodu; benim üzerime titreyişi de dedikodu konusu yarattığım için."

Kız kardeşinin başkalarıyla ilgili konularda çok zaman haksızlığa kaçtığını Elinor bilmez değildi. Marianne'i bu haksızlığa iten şey, kendi beğenilerinin aşırı inceliğiyle duyarlığa ve etiket kurallarının cilasına gereğinden fazla önem vermesiydi. Yeryüzündeki insanların yarısı gibi Marianne de, kafalı ve iyi yürekli olmasına karşın, başkalarıyla ilgili fikirlerinde tutarlı olamaz, sağduyusunu iyi kullanamazdı. Onlardan kendisi gibi hissedip düşünmelerini bekler ve onların amaçlarını kendi duygularına göre değerlendirirdi.

Bunun bir örneği olarak, kahvaltıdan sonra kendi odalarındayken geçen bir olay Bayan Jennings'i bütün bütüne Marianne'in gözünden düşürdü. Çünkü Bayan Jennings'in son derece büyük bir iyi niyetle hareket etmesine karşın bu olay Marianne'i zayıf yönünden yakalayarak yarasını deşmeye yaradı.

Hanımcağız, iyi bir iş yapmanın inancıyla ağzı kulaklarında, elinde bir mektupla kızların odasına girerek, "Al, güzelim; bu getirdiğim şey senin hemen yüzünü güldürecek sanırım!" dedi.

Bu kadarı Marianne'e yetti. O anda düş gücü onun eline Willoughby'nin bir mektubunu vermişti; sevgi ve pişmanlık dolu, her şeyi anlatıp açıklayan, inandırıcı, doyurucu bir mektup. Mektubun ardından da hemen Willoughby gelmiş, onun ayaklarına kapanmak ve gözlerinin diliyle mektubundaki yeminleri vurgulamak için içeri dalıvermişti.

Bir dakikanın yarattığı düşü ikinci dakika yıktı: Gözlerinin önündeki yazı, annesinin, o zamana kadar ne zaman görse sevindiği el yazısıydı. Gel gör ki böyle umudun üstünde bir düşün sarhoşluğunu izleyen çöküntü arasında, genç kıza, o dakikaya dek çektikleri hiçmiş, gerçek acıyı o an tadıyormuş gibi geldi.

Marianne, şu anda Bayan Jennings'i nasıl zalim bulduğunu, konuşabilecek durumda olsa bile anlatamazdı. Şimdiyse onu yalnızca, gözlerinden sel gibi boşanan yaşlarla kınayabiliyordu. Neyse ki Bayan Jennings bu kınayışın farkında bile değildi; o, birçok sevgi ve acıyış dolu sözlerden sonra, hâlâ mektubun Marianne'i avutacağına inanarak dışarı çıktı.

Mektubun her sayfası Willioughby ile doluydu. Onların sözlü olduklarına hâlâ inanan ve genç adamın dürüstlüğüne eskisi gibi yürekten güvenen Bayan Dashwood'un, Elinor'dan aldığı mektup üzerine yaptığı tek çıkış, ortanca kızından bu konuda daha açık davranmasını dilemek olmuştu. Bunu da ona Willoughby'ye karşı öyle candan bir sevgi belirterek, onların gelecekteki mutluluğuna öyle bir bel bağlayarak yapmıştı ki Marianne mektubu hem okudu hem ağladı.

Şimdi bir an önce eve dönmek için gene sabırsızlanmış, annesi burnunda tütmüştü. Gerçi bunun nedeni Bayan Dashwood'un Willoughby'ye gösterdiği yanlış ve aşırı güvendi; gene de Marianne yerinde duramaz olmuş, bir an önce eve dönmek istiyordu.

Onun Londra'da kalmasının mı yoksa Barton'a dönmesinin mi daha iyi olacağını kestiremeyen Elinor, yalnızca annelerinin bu konudaki dileği anlaşılıncaya kadar sabırlı davranmasını salık verdi ve sonunda kardeşinden, annelerinin yanıtını bekleyeceği konusunda bir söz koparabildi...

Bayan Jennings, onlardan, her zamankinden daha erken ayrıldı. Çünkü Middleton'larla Palmer'ları da kendisi-

ninkine eş üzüntülere boğmadıkça içi rahat etmeyecekti. Elinor'un onunla birlikte gelme önerisini kesinlikle geri çevirerek tek başına yola çıktı...

Elinor da içi kararmış bir durumda oturdu; annesine olup bitenleri anlatan ve ileride ne yapılması gerektiği konusunda bilgi isteyen bir mektup yazmaya koyuldu. Annesine nasıl büyük bir acı vereceğini biliyordu. Bunun temelinin ne denli çürük hazırlanmış olduğu da Bayan Dashwood'un Marianne'e şu son yazdığı mektuptan belliydi.

Bayan Jennings gittikten sonra oturma salonuna gelmiş olan Marianne de Elinor'un başında çakılmış gibi duruyor; onun kaleminin her hareketini gözleriyle izleyerek böyle zor bir işi üzerine aldığına üzülüyor; hele mektubun anneleri üzerindeki etkisinin ne olacağını düşündükçe üzüntüsü daha da artıyordu.

Bir çeyrek saat kadar böyle kaldılar. Sonra, sinirleri herhangi bir ani gürültüye dayanamayacak kadar bozulmuş olan Marianne kapıya vurulmasıyla yerinden sıçradı.

Elinor şaşkınlıkla, "Bu da kim acaba?" diye ünledi. "Hem de böyle erken erken! Ben de bu saatte bizi rahatsız eden olmaz diyordum."

Marianne pencereye gitti. Sinirlenerek, "Kim olacak, Albay Brandon!" diye homurdandı. "Bizi bir dakika rahat bıraktığı yok ki!"

"Girmez; Bayan Jennings evde yok çünkü."

Marianne, "Girer mi girer; yapacak işi gücü olmayan bir adam başkalarını taciz etmekten sıkılmaz ki!" diyerek kendi odasına çekildi.

Olanlar onun bu tahminini, yanlışlık ve haksızlık üzerine kurulmuş olmasına karşın doğruladı, çünkü Albay Brandon gerçekten içeri girdi. Onun, Marianne'in durumuna üzüldüğü için geldiğini gözlerindeki tasalı, tedirgin bakıştan ve hatır soruşundaki kaygılı ifadeden anlayan

Elinor, kız kardeşinin bu adamın değerini bilmeyişini hiç bağışlayamadı.

İlk selam sabahtan sonra Albay Brandon, "Bond Sokağı'nda Bayan Jennings'e rastladım, o da beni buraya gelmeye teşvik etti," diye anlattı. "Ben de sizi yalnız bulabileceğimi sandığımdan, hemen onun sözünü tuttum, çünkü sizinle yalnız görüşebilmeyi çok istiyordum. Bundaki amacım... dileğim, tek dileğim... sanıyorum... umarım ki kız kardeşinize avuntu... yok, avunmaktan söz edemem bu durumda, şimdilik... yalnız, belki onun içinin kesinlikle ve temelli rahatlamasını sağlayabilirim. Ona, size, annenize duyduğum yakınlık... izin verirseniz bunu kanıtlamak amacıyla size bazı şeyleri... sizlere olan saygım derin ve gerçek olmasa... kız kardeşinize yardım etmeyi yürekten dilemesem bunları dünyada... doğru bir işe kalkıştığımı sanıyorum. Gene de bilmem ki... saatler saati doğru iş yaptığıma kendi aklımı yatırmaya çalıştımsa da... bir yandan da yanlış bir iş yaptığımdan korkmakta... bilmem haklı değil miyim?"

Elinor, "Sizi anlıyorum," dedi. "Bay Willoughby'nin içyüzünü daha da ortaya vuracak bir şey anlatmayı kuruyorsunuz. Bunu anlatırsanız Marianne'e dünyanın en büyük dostluğunu göstermiş olursunuz. Bu amaca hizmet eden herhangi bir bilgiyi ben o saat şükranla karşılarım; Marianne de sonunda bunun değerini anlar. Kuzum, yalvarırım hemen anlatın bana."

"Anlatayım. Kısacası, geçen ekim ayında Barton'dan ayrıldığımda... yok, bu yetmez; daha gerilere gitmem gerek. Ben öykü anlatmasını pek beceremem, Miss Dashwood, nerden başlayacağını bilemiyorum. Sanırın kısaca kendimden söz etmeden olmayacak ya, iyice kısa keserim bunu. Zaten böyle bir konuda," diye Albay Brandon göğüs geçirdi, "uzun uzun konuşmaya hiç gönlüm yok!"

Anılarını toparlamak amacıyla bir an duraladı, sonra gene bir iç çekişiyle sözünü yeniden ele aldı:

"Aramızda bir konuşma geçmişti, Barton'da... unutmuşsunuzdur... Aklınızda kalacak değil ya... Bir akşam, hani dans ediliyordu; ben de bir zamanlar tanımış olduğum bir kızdan... onun bir bakıma sizin kız kardeşiniz Marianne'e benzediğinden söz etmiştim."

Elinor, "Elbet anımsıyorum," dedi, "hiç unutur muyum?"

Albay onun bu sözüne sevindiğini anlatan bir bakışla, "Bunlar benim için çok tatlı, çok değerli anılar," diye ekledi. "Eğer buna kapılıp kendi kendimi aldatmıyorsam aralarında çok belirli bir benzerlik var; hem maddi hem de manevi yönden. Aynı duyarlık, aynı ruh coşkusu, hep öyle pespembe düş dünyalarında gezmek... Bu kız benim akrabam olurdu. Çok küçük yaşta öksüz ve yetim kalmıştı; vasisi de babamdı. Yaşıt olduğumuz için bir arada oynayarak büyüdük. Eliza'yı sevmediğim bir zamanı anımsayamam. Büyüdükçe ona duyduğum sevgi de büyüdü. Şimdiki şu durgun, ciddi, ağır kişiliğime baktıkça sanırın anlayamazsınız, gençliğimde Eliza'yı nasıl sevdiğimi! Benim gibi birinin böyle bir sevgi duyabileceğini belki aklınız almaz! Onun bana olan sevgisi de sanırın, kız kardeşinizin Willoughby'ye duyduğu sevgi kadar ateşliydi ve bambaşka nedenlerle de olsa, aynı oranda talihsiz! On yedi yaşındayken onu temelli elimden aldılar. Evlendi... onu zorla ağabeyimle evlendirdiler. Çok zengin bir kızdı; bizim mülklerimiz de ağır ipotek altındaydı. Korkarım babam... Eliza'nın hem akrabası hem de vasisi olan adam, işte böyle davrandı! Ağabeyim, Eliza'ya layık değildi; onu sevmiyordu bile. Eliza'nın bana olan aşkının güçlüklere göğüs germekte ona yardım edeceğini ummuştum; bir süre etti de! Gelgelelim sonunda durumunun kötülüğü yüzünden... çünkü ona çok zalim davranıyorlardı... Sonunda iradesi kırıldı ve bana söz vermiş olmasına karşın... Nasıl da bilmece gibi konuşuyorum! Olup bitenleri hiç anlatmadım ki! Birlikte İskoçya'ya kaçmaya karar vermiştik... birkaç saa-

timiz kalmıştı! Ne var ki onun oda hizmetçisinin hainliği ya da budalalığı bizi ele verdi. Beni hemen ta uzaklardaki bir akraba evine yolladılar. Eliza'yı da eve kapadılar; ne arkadaş ne eğlence... Ağabeyimle evlenmeye razı oluncaya dek soluk aldırmadılar ona...

"Onun metinliğine aşırı bel bağlamışım; geçirdiğim sarsıntı şiddetli oldu. Gene de evlenince mutluluk bulsaydı, yaşımın çok küçük olmasına karşın bağrıma taş basar, birkaç ayda alışırdım. Gelgelelim böyle olmadı. Ağabeyim, Eliza'ya önem vermiyordu. Gece hayatına düşkün bir erkekti; daha ilk baştan ona kötü davrandı...

"Eliza gibi genç, toy, cıvıl cıvıl bir ruhun üzerinde bütün bunların ters tepki yaratacağı önceden kestirilebilirdi. Kızcağız önce mutsuz yaşamına boyun eğip razı oldu. Keşke o zamanlar hayata gözlerini yumsaydı da aşkımızı andıkça kapıldığı üzüntülerden kurtulsaydı!... Gene de onun düşmesine şaşmamak gerek. Öyle bir kocası vardı ki onu gözü dışarıda olmaya, sadakatsizlik etmeye sanki kışkırtıyordu; zavallının ona akıl öğretecek, onu çekip çevirecek bir dostu da yoktu. (Babam onların düğününden birkaç ay sonra ölmüştü; ben de Doğu Hint Adaları'ndaki alayımdaydım). İngiltere'de kalmış olsaydım, belki... Ama ben onlara mutlu olabilme şansı vermek amacıyla uzakta kalmayı kararlaştırmıştım ve bu yüzden dışarıya atanmamı istemiştim."

Albay Brandon heyecan ve üzüntüden titreyen bir sesle, "Evlenişinin bana verdiği sarsıntı meğer hiçmiş," diye anlattı. "İki yıl kadar sonra boşandığını duyduğumda geçirdiğim sarsıntının yanında... Beni içimden yıkan işte bu oldu... Şimdi bile, neler çektiğim aklıma geldikçe..."

Konuşamaz oldu ve yerinden fırlayarak birkaç dakika odanın içinde dolaştı. Anlatılanların etkisinde kalan, hele onun üzüntüsü daha da içine dokunan Elinor, hiçbir şey söyleyemedi.

Erkek onun duygularını yüzünden okumuştu. Gelip elini aldı, sıktı ve saygı dolu bir minnetle öptü. Birkaç dakika daha sessiz durup kendini biraz toparladıktan sonra daha serinkanlılıkla, "Bu mutsuz dönemden hemen hemen üç yıl sonra ben İngiltere'ye döndüm," diye ekledi. "Döner dönmez ilk düşüncem elbette ki Eliza'yı aramak oldu; hüzünlü olduğu oranda boşa giden bir arayış! Yalnızca onu ilk olarak baştan çıkaran adamı bulabildim. Ve yazık ki bütün işaretler onun bu adamı bıraktıktan sonra günah yaşamına büsbütün gömüldüğünü gösteriyordu. Eline geçen gelir, malına mülküne oranla azdı ve onun rahat yaşamasına da yetmezdi. Bu geliri çekme yetkisinin birkaç ay önce başka birine devredilmiş olduğunu ağabeyimden öğrendim. Ağabeyim, Eliza'nın har vurup harman savurmak yüzünden başının sıkıştığını; o an sıkıntıdan kurtulmak amacıyla gelirini aktarmak zorunda kaldığını sanıyordu. Ve bunu söylerken kılı bile kıpırdamıyordu!...

"Her neyse, İngiltere'ye gelişimden altı ay kadar sonra Eliza'yı bulabildim... Eski bir uşağımın durumu bozularak hapse düşmüş olduğunu duymuştum; onu görmeye gidince aynı yerde zavallı Eliza'mı buldum. Aynı suçtan yatıyordu. Tanınmayacak durumdaydı; öylesine çökmüş, her çeşit dertten öyle bitkin düşmüştü ki! Karşımdaki perişan, bir deri bir kemik yaratığın bir zamanlar canımdan çok sevdiğim, o benliğinden can ve hayat fışkıran, bir içim su gibi güzel kız olduğuna inanmak istemedim! Ona baktıkça içim nasıl parçalanıyordu... Her neyse, bunları deşerek sizin de içinizi kaldırmaya hakkım yok; zaten üzdüğüm yetti...

"Beni en çok avutan... evet bu durumda içime en çok su serpen onun son dönem verem olmasıydı. Dünya ona hiçbir şey veremezdi artık; ölüme daha iyi hazırlansın diye biraz zaman tanımanın dışında! Bu da kısmetinde varmış!

Onu rahat, iyi bir yere yerleştirip güvenilir ellere bıraktım. Çok yaşamadı, ama ölünceye dek onu her gün yokladım; son dakikalarında başucundaydım."

Albay Brandon, gene kendini toparlayabilmek çabasıyla duraladı. Elinor'un dudaklarından, bahtsız Eliza'nın kara talihine yanan kırık dökük şefkat sözleri döküldü.

Albay, "Zavallı, düşmüş Eliza'mla kendisi arasında bir benzerlik buldum diye kız kardeşiniz bana güvenmez sanırım," dedi. "Talihlerinin, kısmetlerinin eş olmasına olanak yok. Eliza'nın iyi yüreği, yumuşak huylarının yanı sıra daha sağlam bir kafası olsaydı ya da daha iyi bir adama çatsaydı o da kız kardeşinizin kişiliğine erişebilirdi.

"Diyeceksiniz ki, lafı nereye getiriyorum? Sizi boş yere üzer gibiyim. Ah, Miss Dashwood, böyle bir konu... on dört yıldır el sürülmemiş... bu konuya dokunmak bile tehlikeli! Daha derli toplu, daha kısa anlatayım:

"Eliza tek çocuğunu bana emanet etti; bu, onun ilk yasak aşkının meyvesi olan bir kız çocuğuydu ve o sırada üç yaşlarındaydı. Eliza yavrusuna düşkündü, hiç yanından ayırmamıştı onu... Bu, benim için de değerli bir emanetti; elimde olsa çocuğu gözümden ayırmaz, kendim yetiştirirdim. Yazık ki belirli bir aile ocağım, bir yerim yoktu. Bu yüzden minik Eliza'yı yuvaya yerleştirdim. Her fırsatta gidip görüyordum. Ağabeyimin ölümünden sonra da... ağabeyim beş yıl önce öldü ve mülklerin başına ben geçtim... Eliza sık sık Delaford'a, benim yanıma gelmeye başladı. Onun uzak bir akrabam olduğunu söyledimse de herkes onu daha yakınım sanıyor; bunun da farkındayım...

"Üç yıl önce, Eliza on dördüne yeni basmıştı ki, onu okuldan aldım ve Dorset'te çok namuslu bir kadının yanına yerleştirdim. Bu hanım aynı yaşlarda dört-beş kıza daha bakıyordu ve ben Eliza'nın durumundan pek hoşnuttum. İki yıl kadar sürdü bu. Sonra geçen şubat... Neredeyse bir yıl oluyor, Eliza birden kayboldu. Yalvarışlarına dayana-

mayıp arkadaşlarından biriyle Bath'a gitmesine izin vermiştim. Meğer yanlış iş yapmışım, ama arkadaşı Bath'da sağlık durumu için bulunan babasının yanına gidiyordu. Babasının iyi bir adam olduğunu biliyordum, kızı da iyi bir kız sanıyordum. Ne gezer! Kız gereksiz, yersiz bir inatla Eliza'nın sırrını bizlerden sakladı. Hiçbir şey söylemedi bize - en ufak bir ipucu vermedi; oysa her şeyi biliyordu. Baba iyi niyetine rağmen cin fikirli bir adam değildi; hiçbir şeyden haberi olmadığına inanıyorum, çünkü evinden hiç çıkmıyordu. Kızlarsa gözlerinin baktığı yerde gezmişler, dilediklerıyle dostluk kurmuşlardı. Adam kızının bu işle hiçbir ilişkisi olmadığına bütün kalbiyle inanıyor ve beni de buna inandırmaya çalışıyordu...

"Uzun lafın kısası, tek öğrenebildiğim şey Eliza'nın ortadan yok olduğuydu. Tam sekiz ay bunun dışında hiçbir bilgi alamadım. Aklıma neler geldiğini, korkularımı, kuruntularımı hayalinizde canlandırabilirsiniz - neler çektiğimi de!"

Elinor, "Ulu Tanrım!" diye ünledi. "Sakın o da... sakın Willoughby?..."

"Ondan aldığım ilk haber, geçen ekim ayında, kendi eliyle yazdığı bir mektup oldu. Delaford'dan Barton'a göndermişler. Tam Whitwell'e yapacağımız o gezinti sabahı elime geçti; öyle apar topar oradan ayrılışımın nedeni de işte buydu. Böyle gidişimin o sabah herkesin tuhafına gittiğini, bazılarını da kızdırdığını sanıyorum... O sabah Willoughby gezintiyi suya düşürdüm diye bana gözleriyle sitem ederken, mahvettiği bir kızın yardımına çağrılmış olduğumu aklından geçirmiyordu sanırım; zaten geçirse de ne işe yarayacaktı? Kız kardeşinizin yüzüne daha mı az gülecekti? Yok yok; o zaten kalbi olan hiçbir erkeğin yapamayacağı işi yapmıştı. Gençliğinden, masumluğundan yararlanıp baştan çıkardığı kızı yüzüstü, yapayalnız, çare-

siz bırakıp gitmişti - adresini bile vermeden! Döneceğim diye söz vermişti de ne dönmüş ne mektup yazmış ne de bir yardım eli uzatmıştı."

Elinor, "Bu derecesini akıl almıyor!" dedi.

"İşte şimdi onun içyüzünü biliyorsunuz: Hovarda, ahlaksız, rezil... Ben bunu haftalardır biliyordum. Kız kardeşinizin onu hâlâ sevdiğini gördükçe, onunla evleneceğini duydukça, hepiniz adına neler çektiğimi düşünebilirsiniz. Geçen hafta gelip de sizi yalnız yakalayınca her şeyi öğrenmeye karar verdim. Ancak, öğrendikten sonra ne yol tutacağımda kararsızdım. O günkü davranışımı yadırgadınız sanıyorum. Ne var ki şimdi anlıyorsunuz. Hepimizin böyle aldanmamıza göz yummak... kız kardeşinizin böyle göz göre göre... ancak... elimden ne gelirdi ki? Araya girersem bir şey başarabileceğimi sanmıyordum. Bazen de onun kız kardeşinizin etkisiyle adam olabileceğine inanmak istiyordum. Ama şimdi, yaptığı bu ahlaksızlıktan sonra, kız kardeşinizin verilmiş sadakası varmış, diyebiliriz; kim bilir o alçağın ne kötü niyetleri vardı! Her neyse, bundan böyle Marianne benim zavallı küçük Eliza'mı düşündükçe kendi durumuna şükredecektir. Willoughby'yi kendisi kadar çok sevmiş olan, hâlâ da seven zavallı kızın perişan, umutsuz durumunu, ömür boyu çekeceği pişmanlığı, üzüntüyü bir aklına getirsin! Böyle bir kıyaslama Marianne'e yararlı olacaktır sanırım. Bunun yanında kendi çektikleri hiç kalacaktır. Çünkü yakışıksız bir iş yapmadı, kendi kendini düşürmedi. Tam tersi, onun bu üzüntüsü bütün dostlarını büsbütün kendine yaklaştırmış oldu.

"Gene de siz benim anlattıklarımı ona söylemek konusunda kendi doğru bulduğunuz yolu seçin. Bunların onu ne yoldan etkileyeceğini en iyi siz bilirsiniz. Yalnız, anlattıklarımın ona yardım edip acısını hafifleteceğine yürekten inanmasam böyle kendi aile dertlerimle sizi üz-

mezdim. Hele başkalarını batırıp kendimi yükseltmek istemiş gibi bir duruma hiç düşmezdim."

Elinor, ona içten gelen bir candanlıkla teşekkür etti ve Eliza'nın başına gelenleri öğrenmenin Marianne'e çok yararı dokunacağını da söyledi.

"Beni en çok üzen, kız kardeşimin Willoughby'yi temize çıkarmak çabaları oldu, Albay Brandon. Çünkü bu yüzden kendi kendini yiyip bitiriyor: Onun alçağın biri olduğuna tam olarak inanıp kurtulsa daha iyi! Bu durumda önceleri çok acı çekse de az zamanda rahata kavuşacağına inanıyorum."

Kısa bir sessizlik oldu. Sonra Elinor, "Barton'dan ayrıldığınızdan beri hiç Willoughby'yi gördünüz mü?" diye sordu.

Albay gülmez bir yüzle, "Evet, bir kere," diye karşılık verdi. "Bir kere görüşmemiz kaçınılmaz bir şeydi."

Onun yüzünü görünce irkilen Elinor, kaygılı bir sesle, "Ne?" diye sordu. "Yoksa onunla düello filan..."

"Görüşmemize başkaca hiçbir neden olamazdı. Eliza istemeye istemeye âşığının adını bana açıklamıştı. Benim buraya gelişimden iki hafta kadar sonra Willoughby de gelince bir gün kararlaştırarak buluştuk. Yapılmış olan işi o savunmak, ben cezalandırmak üzere... İkimiz de yara almadan döndüğümüz için buluşmamızdan kimsenin haberi olmadı."

Elinor onun böyle bir işi gerekli bulmuş olmasına üzülerek göğüs geçirdi. Ne var ki bir erkek ve bir askerdi bu karşısındaki adam. Elinor, onun davranışını eleştirmek hakkını kendinde görmedi.

Kısa bir duralamadan sonra Albay Brandon, "Anneyle kızın alınyazıları işte böyle hazin bir şekilde birbirine benzedi!" diye ekledi. "Ben de elime verilen emanete karşı görevimi tam yapabilmiş sayılmam!"

"Eliza hâlâ Londra'da mı?"

"Hayır; onu bulduğumda doğum yapmak üzereydi. Lohusalığı biter bitmez çocuğuyla birlikte taşrada bir yere yerleştirdim; orada kalıyor."

Biraz sonra Albay, Elinor'un, kız kardeşinden çok uzak kalmış olduğunu anımsayarak kalktı ve onun candan teşekkürleri arasında evden ayrıldı. Elinor'un yüreği ona karşı sevgi, saygı ve acımayla dolup taşıyordu.

Onuncu Bölüm

Elinor Dashwood bu konuşmanın özünü ilk fırsatta Marianne'e anlattı; gelgelelim aldığı sonuç pek de umduğu gibi olmadı. Marianne dinlediklerinin herhangi bir bölümüne inanmazlık etmiş değildi. Her şeyi gözünü kırpmadan, uysal bir dikkatle dinledi; ne bir şey söyledi ne de herhangi bir noktaya karşı çıktı. Willoughby'yi haklı çıkarmaya da kalkışmadı; hatta akıttığı gözyaşlarından, onun artık asla temize çıkarılamayacağının farkında olduğu anlaşılıyordu. Demek sevdiği adamın suçluluğuna iyice inanmıştı... Elinor, bu inancın sonuçlarını görüyor ve seviniyordu: Marianne artık Albay Brandon'dan kaçmaz olmuştu. Onunla konuşuyordu; hem de kendi isteğiyle, onu anladığını ve saydığını belirterek konuşuyordu. Eskisi kadar sinirli ve alıngan olması geçmişti ya, eskisinden daha az mutsuz değildi. Duyguları yatışmasına yatışmıştı ama bu kez iyice durgunlaşmış ve yüzü gülmez olmuştu.

Willoughby'nin böyle gözünden düşmesi genç kıza onun sevgisini yitirmekten daha ağır gelmişti. Sevdiği adamın zavallı Eliza Williams'ı baştan çıkarıp yüzüstü bırakması ve sefalet çektirtmesi, kendisine karşı da kim bilir ne kötü niyetler beslemiş olması içini öylesine kemiriyordu ki Marianne'cik duygularını ablasına bile açamıyordu. Oysa onun böyle derdini içine atması, ablasını en açık ve aşırı sızlanmalardan daha çok üzüyordu.

Elinor'un mektubunu alınca Bayan Dashwood'un hissettiklerini anlatmak kızlarının duygularını yinelemekten başka bir şey olmaz! Uğradığı hayal kırıklığı Marianne'inkinden geri kalmadığı gibi öfkesi de Elinor'unkinden aşkındı. Birbiri ardına yazdığı uzun mektuplarla kızlarına bu konudaki duygularını ve üzüntülerini anlatıyor, Marianne'e geçmiş olsun diyerek bu felakete göğüs germesi için yalvarıyordu. Annesi göğüs germekten söz ettiğine göre Marianne'in başına gelen felaket gerçekten önemli bir şey olsa gerekti! Annesi ona, kederini başıboş bırakmayı değil de bu kedere gem vurmayı salık verdiğine göre, bu konuda üzüntü çekmeyi küçültücü ve utandırıcı buluyor demekti.

Bayan Dashwood kendi özlem ve isteğini hesaba katmayarak Marianne'in şu sırada Barton'dan uzak olması gerektiğine karar vermişti. Öyle ya, Barton'da gördüğü her şey Willoughby'yi genç kızın gözünün önüne getirerek her an geçmiş anıları canlandıracak ve derdine dert katacaktı. Bu yüzden Bayan Dashwood, kızlara Bayan Jennings'in yanından hemen ayrılmayı düşünmemelerini söylüyordu. Kızların Londra'da kalacakları süre hiçbir zaman kesinlikle kararlaştırılmamış olmakla birlikte en az beş ya da altı hafta olarak düşünülmüştü. Londra'da oyalanacak daha çok iş ve insan, görüp gezecek daha çok yer bulabilecekleri ortadaydı ve anneleri, Marianne'in ister istemez, ucun ucun derdini unutup avunabileceğini, hatta şu sırada aklı böyle bir şeyi almasa da zamanla biraz neşe bulacağını umuyordu.

Bayan Dashwood kızının Willoughby'yi görmek tehlikesinden Londra'da da Barton'daki kadar uzak olduğuna inanıyordu. Çünkü Marianne'in dostu olan herkes nasılsa bundan böyle Willoughby'yle bütün ilişkilerini kesecekti. Kasıtla ya da ihmalcilik sonucu karşılaşmaları hiç olacak şey değildi; rastlaşmaları olasılığı da Londra'nın kalabalığında daha azdı. Oysa Bayan Dashwood, Willoughby'nin evlendikten sonra Allenham'a gelebileceğine yavaş yavaş kesin gözle bakmaya başladığından, onların Barton'un tenhalığında karşı karşıya gelmelerini daha olası buluyordu!

Çocuklarının Londra'da kalmalarını istemesinin bir nedeni daha vardı: Üvey oğlu bir mektupla, şubatın yarısına doğru Londra'ya gideceklerini bildirmişti ve Bayan Dashwood, kızların ara sıra üvey ağabeylerini görmelerini yerinde buluyordu.

Marianne, annesi ne derse onu yapacağına söz vermişti; şimdi de onun tasarılarına karşı çıkmadan boyun eğdi. Oysa annesinin düşünceleri kendi istek ve umutlarının tam tersiydi. Genç kız annesinin kararının baştan aşağı yanlış, bu kararın dayandığı temelin hatalı olduğuna; kendisini Londra'dan almamakla derdinin tek dermanından, yani annesinin sıcak koynundan yoksun bıraktığına, yabancı yer ve kişiler arasında kaldıkça bir an bile gönül rahatına kavuşamayacağına inanıyordu.

Gene de kendine felaket getiren olayın hiç değilse ablasının işine yaracağına seviniyordu. Beri yandan Elinor da Edward'dan kaçınmanın tam anlamıyla elinde olamayacağını seziyor ve Londra'da uzun kalışlarının kendini üzse de Marianne yönünden hemen Devon'a dönmekten daha hayırlı olacağını düşünerek kendini avutuyordu.

Kız kardeşini, Willoughby'nin adını duymaktan korumak amacıyla gösterdiği çabalar boşa gitmedi. Marianne bu çabalardan habersiz olmakla birlikte, ablasının tedbirli ol-

masının çok yararını gördü. Marianne'in yanındayken ne Bayan Jennings ne Sir John ne de Bayan Palmer Willoughby'nin adını ağızlarına alıyorlardı. Elinor, onların, kendisinin yanındayken de aynı biçimde dillerini tutabilmelerini pek istiyordu ya bu, olacak iş değildi ve Elinor'cuk Tanrı'nın her günü, çaresiz, hepsinin Willoughby'ye ateş püskürmesini dinlemek zorunda kalıyordu.

Durumu Sir John'un aklı almamıştı: Oldum olası iyi diye bildiği bir adam! Öylesine geçimli bir çocuk! Hele biniciliği! Tüm ülkeyi tarasanız ondan daha gözü pekini bulamazdınız! Akıl sır ermez bir işti vesselam! Sir John ona bütün varlığıyla lanet okuyordu. Nerede rastlarsa rastlasın, iki dünya bir araya gelse konuşmayacaktı onunla! Barton'daki av sığınağında karşılaşsalar da, yan yana iki saat bekleseler bile konuşmayacaktı işte! Böyle alçak bir köpek! Böyle ikiyüzlü, namussuz bir herif! Yahu, daha son görüşmelerinde Sir John, ona Folly'nin yavrularından birini sunmuştu; sonu böyle mi olmalıydı bu işin?

Bayan Palmer da kendince köpürüyordu: Willoughby'yle dostluğu hemen kesmek niyetindeydi. Hele onunla hiç tanışmamış olduğuna bin kez şükrediyordu. Keşke Combe Magna denilen yer Cleveland'ın o kadar yakınında olmayaymış! Gene de pek fark etmezdi, çünkü nasılsa iki yerin arası gidilip gelinemeyecek derecede uzaktı. Bayan Palmer, Willoughby'den o denli iğrenmişti ki bir daha adını ağzına almamaya kararlıydı. Önüne her çıkana da onun nasıl hayırsızın biri olduğunu söyleyecekti işte!

Bayan Palmer'm, kızlardan yana olduğunu göstermek üzere yaptığı öteki iş, yaklaşan düğünle ilgili olarak toplayabildiği kadar bilgi toplamak ve bunları Elinor'a iletmekti. Genç kadın yeni evlilerin arabalarını hangi arabacıya ısmarladıklarını, Bay Willoughby'nin portresinin hangi ressama yaptırtılacağını ve Miss Grey'in giysilerinin hangi mağazada görülebileceğini öğrenmekte gecikmemişti.

Yalnızca Leydi Middleton'ın bu konuda gösterdiği terbiyeli ve serinkanlı ilgisizlik Elinor'a, diğerlerinin şamatalı dostluğu yüzünden yıpranan sinirlerini biraz dinlendirme fırsatı veriyordu. Çevresindeki dostları arasında hiç değilse bir tanesinin kendisiyle ilgilenmeyeceğine, hiç değilse bir kişinin görür görmez ona havadis veren kız kardeşinin durumunu sormayacağına güvenebilmek büyük bir rahatlıktı doğrusu.

Bazen olaylar ve koşullar insanların birtakım özelliklerini gerçek değerinden daha yükseklere çıkartır; Elinor da şimdi çevrenin işgüzarca dert ortaklığından bezdikçe. etiket kurallarına saygı gösteren görgü ve terbiyeyi iyi yüreklilikten üstün tutuyordu.

Leydi Middleton, olaya yaklaşımını, günde bir ya da çok lafı geçerse iki kez, "Aa, gerçekten rezalet, vallahi!" diyerek ortaya vuruyordu.

Bu hafif, gene de sürekli boşalma sayesinde Dashwood kız kardeşleri, işin başlangıcından beri hiç heyecansız karşılayabilmiş ve çok geçmeden onları görünce konuyu aklına bile getirmez olmuştu. O bir tek cümleyle kendi cinsinin şerefini destekleyip karşı cinsi kesinlikle ayıpladıktan sonra kendi işlerine dalmakta hiçbir sakınca görmemişti. Aynı zamanda Miss Grey hem şık hem servet sahibi bir kadın olduğuna göre, Leydi Middleton (kocasının karşı çıkmasını göze alarak) düğünden sonra onunla görüşmeye de kararlıydı.

Albay Brandon'ın gösterdiği ince, göze batmayan ilgiyse Elinor'u hiçbir zaman rahatsız etmiyordu. Bu adam Marianne'in uğradığı düş kırıklığını yumuşatmak uğruna gösterdiği candan çabayla, bu konuyu yakın bir arkadaş gibi tartışabilmek hakkını fazlasıyla kazanmıştı ve Elinor onunla sık sık bu meseleyi görüşüyordu.

Albay'ın, geçmişte çektiği acıları ve şu sıradaki utanç ve sıkıntısını açıklamak fedakârlığına karşılık olarak bul-

duğu başlıca ödül, Marianne'in bazen ona bakarken gözlerinde beliren yumuşak ışık ve onunla konuşurken (gerçi bu pek seyrek bir şeydi ya) sesine gelen yumuşak tondu. Bunlar Albay'a, yaptığı jest sayesinde sevdiği kızın iyi niyetini kazanmış olduğunu gösteriyor ve Elinor'a da bu iyi niyetin zamanla daha güçlenebileceği konusunda umutlar veriyordu.

Bunlardan hiç haberi olmayan, yalnızca Albay'ın hâlâ eskisi gibi durgun gezdiğini gören Bayan Jennings, onun aklını hemen Marianne'e evlenme önermeye ya da kendini aracı olarak kullanmaya yatıramadıkça düğünün yaz ortasında değil de Michaelmas Yortusu'nda yapılacağını ileri sürer olmuştu. Bir hafta kadar sonra da onların hiçbir zaman evlenmeyeceklerine kalıbını basmaya başladı. Hatta Albay Brandon ile Elinor'un arasından su sızmadığına bakılırsa, Albay'ın dut ağacıyla su kanalına ve porsuk koruluğuna, en büyük Miss Dashwood konacağa benzerdi! Zaten Bayan Jennings, Edward Ferrars'ı ne zamandır aklından silmişti!

Şubat başlarında, Willoughby'nin mektubunun üzerinden daha on beş gün geçmeden Elinor, kız kardeşine onun evlendiğini söylemek gibi acı bir görevi yüklenmek zorunda kaldı. Marianne'in her sabah heyecanla gazeteleri gözden geçirdiğini biliyordu. Onun haberi ilk olarak gazetede okumasını istemediğinden, nikâhın kıyıldığını öğrenir öğrenmez, kendisi gidip söylemeye önem vermişti.

Marianne, haberi kendini soğukkanlı olmaya zorlayarak karşıladı. Bir fikir yürütmedi ve başlangıçta ağlamadı da. Ne var ki biraz sonra gözyaşlarını tutamaz oldu ve o günü, Miss Grey olayını ilk öğrendiği zamanki kadar büyük bir üzüntü içinde geçirdi.

Willoughby'ler evlenir evlenmez Londra'dan ayrıldılar. Artık onları görmek tehlikesi ortadan kalktığına göre, Elinor ilk sarsıntıyı geçirdiğinden beri evden çıkmamış

olan kardeşini yola getirerek yavaş yavaş gene gezmeye götürebileceğini ummaya başladı.

Bu arada Londra'ya gelmiş ve Holbron'daki kuzenlerinin yanına yerleşmiş olan Steel kız kardeşler, Conduit ve Berkeley Sokaklarındaki daha zengin akrabalarının evlerine de uğramışlar ve hepsinden büyük yakınlık görmüşlerdi.

Onların gelişine tek üzülen galiba Elinor'du. Onların varlığından oldum olası sıkılırdı. Hele şimdi Lucy'nin onu "hâlâ" Londra'da, bulmakla kapıldığı coşkun sevince terbiyesini bozmadan nasıl karşılık vereceğini bilemedi!

Lucy, "hâlâ" sözcüğünün üstüne tekrar tekrar basarak, "*Hâlâ* burda olmasaydınız da sizleri bulamasaydık doğrusu pek üzülecektik ya, benim içime doğuyordu burda olacağınız," diyordu. "Gerçi Barton'dayken siz bana kesinlikle, bir aydan fazla kalmayacağınızı söylemiştiniz; gene de ben Londra'dan kolay kolay ayrılamayacağınızı biliyordum. Zaten gelince kararlarını değiştirirler, diyordum içimden. Ağabeyinizle yengeniz gelmezden önce gitseydiniz pek yazık olurdu doğrusu! Şimdi de artık gitmekte pek acele etmezsiniz gibi geliyor. Verdiğiniz kesin karardan döndüğünüze öyle çılgınca seviniyorum ki, bilemezsiniz!"

Elinor onun ne demek istediğini açıkça anlıyor ve anlamaz görünmek için bütün iradesini kullanmak zorunda kalıyordu.

Bayan Jennings, "Ey kızlar, neyle geldiniz bakalım?" diye sordu.

Büyük Miss Steele hemen, "Posta arabasıyla değil!" diye gerile gerile yanıtladı. "Özel olarak tutulmuş bir arabayla geldik, yanımızda da bomba gibi bir kavalyemiz vardı! Dr. Davies de buraya geliyormuş; onunla ortaklaşa bir

araba tutalım dedik. O da iyice centilmenlik yaptı; bizden on-on iki şilin daha fazla ödedi."

Bayan Jennings, "Oo, pek güzel doğrusu!" dedi. "Doktorumuzun da bekâr olduğunu elbet biliyorsunuz!"

Anne Steele, "Aman siz de!" diye kırıttı. "Bana da şu Dr. Davies konusunda takılan takılana! Nedendir, bilmem! Kuzenlerim, yemin kıyamet, doktorun gönlünü çaldın, diye tutturuyorlar, oysa benim adamcağızı düşündüğüm bile yok. Geçen gün doktorun karşı kaldırımdan geldiğini görünce bizim Nancy, 'Aa, bak senin kavalye geliyor!' demez mi? 'Daha neler,' dedim ben de; 'Ne demek istediğini anlayamıyorum; doktorla benim aramda hiçbir şey yok,' dedim."

Bayan Jennings, "İyi demişsin ya, hepsi boşuna!" dedi. "Doktor Beyde iş var gibi geliyor bana."

Anne, sözüm ona üzülerek, "Aa, canım çıksın ki yok!" diye karşılık verdi. "Çok rica ederim, böyle bir söylenti duyduğunuz zaman da hemen yalanlayın!"

Bayan Jennings, böyle bir şeyi dünyada yapmayacağına yemin etti ve Anne Steele'in mutluluğu tam oldu.

Düşmanca taşlamalara biraz ara vermiş olan Lucy, yeniden saldırıya geçerek, "Ey, Miss Dashwood, ağabeyinizle yengeniz gelince gider, onlarda kalırsınız sanıyorum," dedi.

Elinor, "Yoo, ben hiç sanmıyorum," diye yanıtladı.

"Aa, kalırsınız işte, bakın, görürsünüz!"

Elinor onun ekmeğine yağ sürmek istemediğinden ses çıkarmadı.

Lucy, "Annenizin size böyle uzun zaman izin vermesi ne güzel!" diye diretti.

Bayan Jennings, "Uzun zamanmış!" diye araya girdi. "Ayol onlar buraya daha yeni geldiler sayılır!"

Bu yanıt Lucy'nin ağzını kapadı.

Anne Steele, "Kız kardeşinizi göremediğimize üzülüyoruz, Miss Dashwood," dedi; çünkü onlar gelince Marianne kendi odasına çıkmıştı.

"Hastalanmış olması da ne kötü!"

"Eksik olmayın. Marianne de sizleri göremediğine pek üzülecek ya, son zamanlarda asabi bir baş ağrısı çıktı; tutturdu mu ne konuşabiliyor ne de oturabiliyor!"

"Vah vah, pek yazık! Ancak Lucy'yle ben onun yabancısı sayılmayız ki! Bizim geldiğimizi bilse yanımıza çıkar sanıyorum. İnanın bize, onunla tek laf etmeyiz!"

Elinor, bu öneriyi büyük bir incelikle geri çevirmek zorunda kaldı. Kız kardeşinin soyunup yatmış olduğunu, bu yüzden gelemeyeceğini söyledi.

Abla Miss Steele, "Aa, ortadaki engel buysa, biz çıkar onu görürüz!" diye atıldı.

Elinor, bu denli yüzsüzlük karşısında kendini tutamayacağından korkmaya başlamıştı ki Lucy'nin ablasına çarptığı azar onu bu külfetten kurtardı. Lucy'nin bu çıkışı gene her zamanki gibi, kendisini biraz çaçaronlaştırmasına karşın hiç değilse ablasını hizaya getirmeye yaramıştı.

On Birinci Bölüm

Marianne, epey bir direndikten sonra bir sabah ablasının yalvarışlarına boyun eğerek yarım saatliğine, onunla ve Bayan Jennings'le gezintiye çıkmaya razı oldu. Gene de ev ziyaretine gitmemeyi şart koştu ve yalnızca Sackville Sokağı'ndaki Kuyumcu Gray'ın dükkânına kadar gidebileceğini bildirdi. Elinor bu kuyumcuda annesinin bazı modası geçmiş ziynetlerini yenileriyle değiştirmek istiyordu.

Dükkâna varınca Bayan Jennings sokağın başında gidip görmesi gereken bir hanım arkadaşı olduğunu anımsadı. Kendisinin kuyumcuda yapacak işi olmadığına göre, kızlar dükkândayken onun arkadaşına uğrayıp dönmesi kararlaştırıldı.

Üst kata çıktıklarında Dashwood kız kardeşler dükkânın çok kalabalık olduğunu ve o sırada kendilerine bakacak bir tezgâhtar bulunmadığını görerek beklemek zorunda kaldılar. En tenha buldukları *tezgâhın* ucunda oturup

sabretmekten başka çareleri yoktu. Burada tek bir müşteri vardı ve Elinor onun, kendilerinin beklediğini görünce işini daha çabuk bitirebileceğini umuyordu.

Yazık ki bu beyefendinin titizliği ve her şeyi ince eleyip sık dokuma huyu nazikliğinden baskın çıktı! Kendisi bir kürdan kutusu ısmarlamaktaydı. Dükkândaki her kutuyu en azından bir çeyrek saat evirip çevirerek inceledikten sonra istediği kutunun boyunu, biçimini ve üzerindeki süsleri gene kendi aklından bulup çıkardı ve yalnızca ondan sonradır ki sırada bekleyen iki kızla ilgilenecek zaman buldu. Bu ilgi de üç dört kez dönüp gözlerini dikerek onları açıkça süzmekten başka bir şey değildi. Böylelikle Elinor, iki dirhem bir çekirdek giyinip süslenmiş bir erkeğin güçlü, doğal ve yalın anlamsızlıktaki yüzünü görmek fırsatına erişti.

Onun kendilerine böyle küstahça bakması ve gösterilen bütün kürdan kutularını "korkunç" bulan züppeliği karşısında küçümseme ve öfkeye kapılmak sıkıntısından Marianne yakayı kolay sıyırmıştı, çünkü bütün bunlardan haberi bile olmamıştı. Kendi iç dünyasına kapanıp çevresinde olup bitenleri görüp duymamak onca Kuyumcu Gray'ın dükkânında da, kendi yatak odasındaki gibi kolaydı.

Sonunda mesele karara bağlandı. Fildişinin, altın ve incilerin yerleri belirginleşti. Beyefendi, bu kürdan kutusuna sahip olmadan daha kaç gün yaşayabileceğini bildirdikten sonra telaşsız bir özenle eldivenlerini giydi, kızlardan yana beğeni belirtmekten çok, onların beğenisini hak sayan bir bakış daha fırlatarak, gerçek bir kendini beğenmişlikle, yapmacık bir umursamazlığın bağdaşmasından doğan çekici bir edayla dışarı çıktı.

Elinor hiç vakit geçirmeden alışverişe girişti ve işini tam bitirmek üzereyken yanı başında bir beyefendi daha belirdi. Genç kız onun yüzüne doğru baktı ve biraz şaşkınlıkla üvey ağabeyini gördü.

Onların sevinç ve sevgiyle birbirlerine sarılmaları kuyumcudaki müşterilerin pek hoşuna gitti. John Dashwood, kız kardeşlerini gördüğüne gerçekten sevinmişti; onlar da sevinmişlerdi. John Dashwood, saygı ve incelikle, üvey annesinin hatırını sormayı da ihmal etmedi.

Elinor, ağabeyiyle yengesi Fanny'nin Londra'ya iki gün önce gelmiş olduklarını öğrendi.

John, "Dün gelip sizi görmeyi pek istiyorduk ya, olamadı işte," diyordu. "Harry'yi Exeter'deki vahşi hayvanlara götürdük, sonra da akşama dek Bayan Ferrars'ın yanındaydık. Harry hayvanlara bayıldı... Bu sabah niyetim gelip sizi görmekti. Gelgelelim insan şehre ilk geldiğinde yapacak öyle çok işi oluyor ki! Bu sabah da buraya, Fanny'ye bir mühür ısmarlamaya geldim. Artık yarın mutlaka Berkeley Sokağı'na gelip dostunuz Bayan Jennings'le tanışacağımı umuyorum. Duyduğuma göre iyice varlıklı bir hanımmış! Sonra beni Middleton'larla da tanıştırmanızı istiyorum. Üvey annemin akrabaları olduklarına göre onlarla dostluk kurmayı çok isterim. Anladığıma göre size pek iyi komşuluk ediyorlarmış."

"Hem de çok iyi. Bize gösterdikleri inceliği, yakınlığı anlatamam! Bizim rahatımızı bizden çok düşünüyorlar."

"İşte buna çok sevindim; inan olsun, pek sevindim! Ne var ki böyle olması yakışık alırdı zaten. Bunlar servet sahibi kişiler; akraba da olduğunuza göre sizi rahat ettirebilecek hiçbir çabadan kaçınmamaları bir dereceye kadar boyunlarının borcu sayılır... Demek küçük evinize bir güzel yerleştiniz; hiçbir eksiğiniz de yok! Edward bize evinizi öyle bir övdü ki! Tam tipik bir köy evi, diyordu. Sizler de iyice gönül vermişsiniz bu eve. Bunları duymak bizlerin de öyle bir içimize sindi ki bilemezsiniz!"

Elinor, üvey ağabeyi adına birazcık utandı doğrusu; tam o sırada Bayan Jennings'in uşağının gelişiyle karşılık vermek zorunluluğundan kurtulduğuna da hiç üzülmedi.

Adam, hanımının onları kapıda beklediğini haber vermeye gelmişti.

John da onlarla birlikte aşağı indi; Bayan Jennings'le fayton kapısında tanıştı; ertesi gün onları görmeye geleceğini umduğunu yineledi ve oradan ayrıldı.

John Dashwood, ertesi sabah gerçekten de onları görmeye geldi ve onunla birlikte gelmediği için karısı adına özür diler gibi yaptı; Fanny, hep annesinin başını beklediğinden hiçbir yere çıkacak vakit bulamıyormuş da!

Bayan Jennings ise ona hemen bu işlerde hiç sıraya bakmadığını, gerçekte akraba sayılabileceklerini ve kendisinin yakın zamanda Bayan Dashwood'u görmeye gelerek kızları da getireceğini söyledi.

John, kız kardeşlerine çok yakın duruyor ve Bayan Jennings'e karşı da büyük bir saygı gösteriyordu. Bir süre sonra Albay Brandon içeri girince, John ona da şöyle bir baktı. Bu bakış, "Bana yalnızca onun zengin olduğunu söyleyin yeter; ona da hemen aynı yakınlık ve saygıyı göstermeye hazırım!" der gibiydi.

John Dashwood, onların yanında yarım saat kaldıktan sonra Elinor'dan kendisini Conduit Sokağı'na götürerek Sir John'la Leydi Middleton'a tanıştırmasını rica etti. Hava çok güzel olduğundan Elinor da bu tasarıyı olumlu karşıladı.

Sokağa çıkar çıkmaz ağabeyi sorguya başladı:

"Kimdir bu Albay Brandon? Varlıklı bir insan mı?"

"Evet. Dorset Eyaleti'nde büyük mülkleri varmış."

"Sevindim buna. Çok efendi bir adama benziyor. Ey, Elinor, kendine çok güzel bir gelecek hazırladığından ötürü seni kutlayabileceğimi sanıyorum."

"Ben mi, ağabeyciğim? Ne demek istiyorsunuz?"

"Senden hoşlanıyor. İyice dikkat ettim ona; bu kanıya vardım. Ne kadar parası var acaba?"

"Yılda iki bin kadar, sanıyorum."

John, "Yılda iki bin!" diye yankıladı. Sonra sevgi ve cömertlikle coşarak, "Ah Elinor, senin adına bunun iki katını dilerdim," diye ekledi.

Elinor, "Eksik olmayın, ağabeyciğim," dedi. "Yalnız, ben de Albay Brandon'ın benimle evlenmeyi aklından bile geçirmediğine inanıyorum."

"Yanılıyorsun, Elinor; çok yanılıyorsun. Sen biraz çaba gösterirsen o çantada keklik sayılır. Belki şu sırada tam kararlı değildir; senin fazla paranın olmayışı yüzünden duraksıyordur. Arkadaşları da onu senden caydırmaya çalışıyor olabilirler. Ne var ki siz hanımların pek ustası olduğunuz o ufak tefek kışkırtmalar, cesaret verip pohpohlamalar sayesinde onu bal gibi tavlayabilirsin. Neden azıcık uğraşmayasın bu uğurda? Nasılsa gönlünün başka bir sahibi olamaz. Uzun lafın kısası o biçim bir ilişkinin söz konusu bile olamayacağını biliyorsun; aşılmaz engeller var ortada; sen de bunu görebilecek kadar aklı başında bir insansın. İyisi mi, Albay Brandon'da karar kıl sen. Ben de seni ve ailemizi ona sevdirmek için elimden geleni yaparım. Pek uygun bir çift olursunuz." John sesini alçaltarak, "Kısacası, bu iş olursa *herkesin* yüzü güler," dedi. Sonra kendini toparlayarak. "Demek istediğim, hepimiz senin mutlu bir yuva kurmanı isteriz elbet!" diye ekledi. "Özellikle Fanny hep senin iyiliğini düşünür; buna inan. Annesi de öyle! Bayan Ferrars çok iyi yürekli bir hanımdır. Seni mutlu görmeye can atıyor. Geçen gün kendi ağzıyla söyledi."

Elinor, buna karşılık vermeye kalkışmadı.

John, sözüne devamla, "Doğrusu çok tuhaf olur!" dedi. "Fanny'nin erkek kardeşiyle benim kız kardeşim aynı zamanda evlenirlerse pek hoş olmaz mı? Galiba da öyle olacak."

Elinor, titremeyen bir sesle, "Edward Ferrars evleniyor mu?" diye sordu.

"Tam kararlaşmış değilse de böyle bir iş var. Keşke herkesin annesi onunki gibi olsa! Eğer Edward bu kızı alırsa, anneciği bütün cömertliğiyle kesenin ağzını açıp bin altın yıllık bağlayacak. Kız da ölmüş Lord Morton'ın tek kızı olan Honourable unvanlı Miss Morton ki otuz bin altın ağırlığı var. İki taraf da birbirine pek uygun! Sonunda bu işin olacağına ben inanıyorum. Yılda bin altını temelli gözden çıkarmak çok şey ya, Bayan Ferrars, melek gibi kadın... Bak sana onun açık elliliğine bir örnek daha vereyim: Geçen gün biz Londra'ya daha adım atar atmaz, Bayan Ferrars biraz darda olduğumuzu sezmiş gibi Fanny'nin eline iki yüz altınlık para sıkıştırdı. Pek de makbule geçti doğrusu; burada masrafımız çok oluyor!"

John, kız kardeşinden, onay, beğeni ve anlayış bekleyerek duraladı.

Elinor da kendini zorlayarak, "Sizin masraflarınız kentteyken de, konaktayken de ağırdır sanırım," dedi. "Neyse ki geliriniz bol..."

"Pek de birçoklarının sandığı kadar bol değil, sanıyorum. Gene de durumumdan yakınıyor değilim. Halimiz vaktimiz yerinde sayılır; zamanla daha da iyi olacak, umarım. Şu sırada Norland Meydanlığı'nın çevresini kapattırmaya su gibi para harcıyorum. Birkaç ay önce de ufak bir mülk satın aldım: Doğu Kingham Çiftliği; hani bileceksin, ihtiyar Gibson'ın yeri. Orasını satın almam her bakımdan gerekliydi, hatta bir tür görevdi; çünkü tam benim topraklarıma bitişik bir yer. Başkasının eline geçseydi kendi kendimi bağışlayamazdım. Ne yapalım, insan sırasında rahatı uğruna para harcamasını bilmeli ya, bu da bana pek pahalıya oturdu."

"Gerçek değerinin üstünde mi para ödediniz?"

"Hiç de değil! Aldığımın ertesi günü kârıyla satabilirdim. Yalnız, çiftliği kapatmak için gerekli parayı zor toparladım. Senet borsasında fiyatlar hayli düşüktü. Bankada

yetecek kadar param olmasaydı ağır kayıplara uğrayabilirdim."

Elinor'un bu sözlere gülümsemekten başka yapabileceği bir şey yoktu.

"Zaten Norland'a yerleşirken de birtakım ağır masraflara girmek zorunda kaldık. Sevgili babamız, sen de biliyorsun, Stanhill'den kalma bütün eşyayı annenize vermişti. Hem de çok değerli eşyalar! Babamızın bu davranışından yakınmak benim aklımın ucundan bile geçmez. Kendi eşyasını dilediğine vermek en birinci hakkıydı elbet! Ne var ki bu yüzden bizler yeni baştan yatak ve sofra takımları filan satın almak durumuna düştük! Bütün bu masraflardan sonra hiç de zengin sayılamayacağımızı, Bayan Ferrars'ın cömertliğinin ne denli makbule geçtiğini sen de görüyorsun ya!"

"Elbet," diye Elinor yanıtladı. "Umarım onun sayesinde yakında iki yakanız bir araya gelir!"

John Dashwood ciddi ciddi, "Bir iki yıl sonra rahata erişeceğimizi umuyorum, ancak daha yapacak çok işimiz var," diye devam etti. "Fanny'nin limonluğunun bir tek taşı bile yerine konmuş değil. Çiçek bahçesi de kâğıt üzerinde kaldı!"

"Limonluk nereye kurulacak?"

"Evin arkasındaki bayıra! Bütün o yaşlı ceviz ağaçları kesilip yer açılacak. Parkın birçok yerinden görülebilen pek güzel bir manzarası olacak. Çiçek bahçesi de limonluğun tam önünden aşağıya doğru inecek. Yamaçtaki bütün o ihtiyar çalılarla fundaları temizledik."

Elinor üzüntü ve eleştirilerini içine gömdü ve Marianne'in burada olup da, bu insanın tepesini attıran konuşmaları dinlemek zorunda kalmadığına sevindi.

John Dashwood, şimdi artık yoksulluğunu açığa vurmuş ve Kuyumcu Gray'e bir dahaki gidişinde kız kardeşlerine hiç değilse birer çift küpe almak zorunluluğundan

kurtulmuştu ya, neşesi yerine geldi ve Elinor'u Bayan Jennings gibi bir dostu olduğundan ötürü kutlamaya koyuldu.

"Pek eşsiz bir hanıma benziyor doğrusu. Evine, yaşayış tarzına filan bakılırsa hayli varlıklı olsa gerek. Böyle bir dostluktan şimdiye dek gördüğünüz yararlar bir yana, sonunda gerçek bir kazanç sağlayabilirsiniz. Sizi böyle Londra'ya çağırması sizin için pek olumlu bir durum. Size bu denli değer verdiğine göre öldüğü zaman da unutulmayacağınızı sanıyorum. Kim bilir ne büyük bir miras bırakır!"

"Ben de tam tersini düşünüyorum. Çünkü nesi varsa ortak olduğundan hepsi çocuklarına kalacak."

"Gene de gelirini olduğu gibi harcamıyor ya bu hatun! Biraz aklı başında olan hiçbir kimse yapmaz bu işi. O da biriktirdiği parayı dilediğine bırakabilir."

"Siz de onun bu parayı kendi kızlarına bırakmaktansa bize bırakmasını daha mı akla yakın buluyorsunuz?"

"Kızlarının ikisine de pek parlak kocalar bulmuş; bir de miras bırakıp ne olacak? Beri yandan sizi böyle kanadının altına alıp bağrına basmakla size karşı bir çeşit sorumluluk yüklenmiş oluyor ki vicdan sahibi bir kadın bunu hafife alamaz. Size anne gibi davranıyor; böyle davranmakla ne umutlar uyandırdığını bilmez değil ya!"

"Ne var ki gerçekte hiçbir umut uyandırmıyor. Gerçekten, ağabeyciğim, siz bizim iyiliğimizi, mutluluğumuzu düşüneceğim derken biraz aşırı hayaller kuruyorsunuz galiba."

John Dashwood, kendini toparlar gibi oldu. Sonra, "Gerçekten de," dedi. "İnsanların elinden pek bir şey gelmiyor, ona bakarsan... Her neyse, Elinorcuğum, bizim Marianne'in nesi var kuzum? Çok bitkin görünüyor. Bütün rengi uçmuş; iyice de zayıflamış. Hasta mı?"

"Pek iyi değil; haftalardır sinirleri bozuk."

"İşte buna pek üzüldüm. Bu yaşta herhangi bir hastalığa tutulursa bütün güzelliği geçer, bir daha da geri gelmez. Pek kısa sürdü onun güzelliği. Geçen eylül bir içim suydu oysa; tam erkeklerin başını döndürebilecek bir tipti. Güzelliğinde erkek gözünü özellikle çeken bir yön vardı. Hiç unutmam, Fanny de onun senden önce evlenip daha zengin bir koca bulacağını söylerdi. Seni de canı gibi sever bilirsin ya, bu yönden ona öyle gelirdi. Yazık ki dediği gibi çıkmayacak... Marianne şu durumuyla, yılda çok çok beş-altı yüzlükten üstün bir parti vurabilirse şaşarın. Sen ondan daha iyi bir koca kıvıracaksın, sanıyorum... Demek Dorset Eyaleti'nde ha? Ben Dorset'i pek az bilirim; yakında daha iyi tanımak fırsatı bulacağıma seviniyorum. Çünkü Fanny'yle ben, senin mutlu yuvana ilk çağırdığın konuklar arasında bulunacakmışız gibi doğuyor içime! Sevine sevine geleceğimize de inanabilirsin."

Elinor bütün ciddiliğiyle, Albay Brandon'la evlenmeyeceğini onun aklına sokmaya çalıştı. Gelgelelim üvey ağabeyi böyle bir evlenmeyi öyle uygun buluyordu ki, Albay'la dostluğu ilerleterek onların çöplerini çatmak uğruna elinden geleni yapmaya gerçekten kararlıydı. Kız kardeşlerine karşı ağabeylik görevini yapmamış olmaktan ötürü duyduğu vicdan sızısı yüzünden, istiyordu ki başka herkes onlara bol bol yardım etsin! Bayan Jennings'in bırakabileceği bir miras ya da Albay Brandon'ın yapabileceği bir evlenme önerisi onun kendi ilgisizliğinin bedelini ödeyebilmesi için en kestirme yoldu...

Şansları varmış; Leydi Middleton'ı evde buldular. Sir John da onlar kalkmadan geldi. İki taraf da birbirlerine karşı bol nezaket gösterisinde bulundular. Sir John zaten karşısına çıkan kim olursa olsun, sevmeye dünden hazırdı. Bay John Dashwood'un atlardan pek anlamamakla birlikte çok iyi bir insan olduğuna karar vermekte gecikmedi. Leydi Middleton da konuğun giyimini modaya yeter dere-

cede uygun bulduğundan, görüşebilecek bir insan olduğu sonucuna vardı. John Dashwood'sa onların ikisini de pek beğenmişti.

Yürüyerek geri dönerlerken, "Fanny'ye pek güzel şeyler anlatacağım," diyordu. "Leydi Middleton ne zarif bir hanımefendiymiş öyle! Fanny onu görse bayılır! Bayan Jennings de kızı kadar şık olmasa bile terbiyeli bir kadın. Bence yengeniz onunla görüşmekten hiç çekinmemeli. Ne yalan söyleyeyim, şimdiye dek durum böyleydi. Çünkü Bayan Jennings hakkındaki tek bilgimiz, esnaflık yoluyla para kazanmış bir adamın dul karısı olduğuydu. Bu yüzden hem Fanny hem de annesi, onun kızlarının bizim dengimiz olmadığına peşin karar vermişlerdi. Ne var ki şimdi ben hem Bayan Jennings hem de Leydi Middleton konusunda onlara olumlu rapor verebilirim!"

On İkinci Bölüm

Fanny Dashwood kocasının yargılarına öyle bir güvenirdi ki hemen ertesi günü hem Bayan Jennings'i hem de Leydi Middleton'ı ziyarete gitti. Ve bu güvene karşılık olarak Bayan Jennings'in bile dostluk etmeye layık bir insan olduğunu gördü. Leydi Middleton'a gelince, o dünyanın en hoş kadınlarından biriydi!

Leydi Middleton da Bayan John Dashwood'u aynı oranda beğenmişti. İkisinin de soğuk ve bencil yönleri birbirini çekmiş gibiydi. Ruhsuz bir kibarlık ve tam bir beyinsizlik içinde birbirleriyle pek iyi anlaşmışlardı.

Gelgelelim Bayan John Dashwood'u Leydi Middleton'a sevdiren tutumlar hiç de Bayan Jennings'e göre değildi. Bayan Jennings'e göre Fanny, burnu Kaf Dağı'nda, soğuk nevanın biriydi. Kocasının kız kardeşlerine hiçbir yakınlık göstermiyor, sanki onlarla konuşacak şey bulamıyordu. Çünkü Fanny, Berkley Sokağı'ndaki evde on beş dakika

kalmışsa, bunun yedi buçuk dakikasını hiç konuşmadan geçirmişti.

Elinor, açıkça sormak istemiyorsa da Edward'ın şu sırada Londra'da bulunup bulunmadığını öğrenmeye can atıyordu. Gelgelelim iki dünya bir araya gelse Fanny, Elinor'a kendiliğinden Edward'dan söz etmezdi; meğerki Miss Morton'la evlenmesine kesinlikle karar verilmiş ya da kocasının Albay Brandon'la ilgili umutları gerçekleşmiş olsun. Çünkü genç kadın Elinor ile Edward'ın birbirlerine hâlâ çok bağlı olduklarına, birbirlerinden ne kadar uzak tutulsalar az geleceğine inanıyordu.

Ne var ki onun vermediği bilgi çok geçmeden bir başka kaynaktan öğrenildi. Fanny gittikten az sonra Lucy, Elinor'a dert yanmaya geldi: Edward, Bay ve Bayan John Dashwood'la birlikte kente gelmişse de henüz görüşememişler. Edward'cık görülürüm korkusundan Lucy'nin oturduğu Barlett Apartmanı'na gelemiyormuş. İkisinin de buluşabilmek konusundaki sabırsızlıkları sözle anlatılabilecek gibi değilse de şimdilik yazışmak dışında ellerinden gelen bir şey yokmuş...

Edward, kısa zamanda Berkeley Sokağı'ndaki eve iki kez gelerek kentte olduğunu Elinor'a kendisi haber verdi. İki kez sabah gezinti dönüşü onun kartvizitini masanın üstünde buldular. Elinor, onun gelmiş olmasına sevindi; kendilerini bulamayışına daha da sevindi.

John Dashwood'la karısı Fanny, Middleton'lara öylesine bayılmışlardı ki kimseye bir şey vermek huyunda olmamakla birlikte onlara bir yemek vermeyi kararlaştırdılar. Tanışmalarından az sonra onları, Harley Sokağı'nda üç aylığına kiraladıkları güzel evlerine çağırdılar. Kız kardeşleriyle Bayan Jennings de çağrılı oldukları gibi, John Dashwood, Albay Brandon'ı da ele geçirmekten geri kalmamıştı. Dashwood kız kardeşlerle bir arada bulunmaktan her zaman büyük zevk alan Albay, John Dashwood'un

candan çağrısını biraz şaşkınlık ve büyük bir sevinçle kabul etti.

Bayan Ferrars'ın evinde buluşup gideceklerdi. Elinor, onun oğullarının da kendilerine katılıp katılmayacağını bilmiyordu. Gene de Bayan Ferrars'ı en sonunda görebilmek düşüncesi onun bu yemeğe gitmek isteğini artırıyordu. Şimdi artık Edward'ın annesiyle o eski kaygıları olmaksızın, beğenilip beğenilmemeyi umursamaksızın karşılaşabilirdi; gene de Bayan Ferrars'la bir arada bulunmak ve onun nasıl bir insan olduğunu öğrenmek isteği ve merakı eskisi kadar güçlüydü.

Bu toplantı konusunda duyduğu ilgi çok geçmeden Steele kız kardeşlerin de geleceğini öğrenmesiyle büsbütün arttı.

Steele kız kardeşler kendilerini Leydi Middleton'a öyle bir benimsetmişler, dalkavukluklarıyla öylesine göze girmişlerdi ki Lucy, şık bir kız sayılmayacağı, Anne ise kibar bile olmadığı halde, Leydi Middleton da kocası kadar istekle onları bir-iki haftalığına Conduit Sokağı'na çağırmıştı. Steele kız kardeşler de Dashwood'lardaki toplantıyı öğrenir öğrenmez, Middleton'lara bu toplantıdan birkaç gün önce gitmeyi pek uygun bulmuşlardı.

Yıllarca erkek kardeşinin eğitimiyle uğraşmış bir adamın yeğenleri olmak onlara Fanny Dashwood'un sofrasında bir yer sağlamasa da Leydi Middleton'ın konuğu olunca buyur edilecekleri ortadaydı. Hele Lucy, yıllardır Dashwood'larla tanışıp onların kişiliklerini (ve dolayısıyla kendi yolundaki engelleri) yakından öğrenmek, onların gözüne girmeye fırsat bulmak için can attığından, Fanny Dashwood'un çağrı kartını alınca ömrünün belki de en sevinçli gününü yaşadı.

Kartın Elinor üzerindeki etkisiyse bambaşka oldu. Edward, annesinin yanında oturduğuna göre ablasının toplantısına onunla birlikte çağırılacağı ortadaydı. Bütün olup

bitenlerden sonra onu ilk olarak Lucy'nin yanında görmek! Elinor buna nasıl dayanacağını pek bilemiyordu.

Bu korkusu pek mantıklı olmayabilirdi, belki temelsizdi de! Ne var ki Elinor, sonunda bu konudan kendi iradesiyle değil de Lucy'nin dostluğu sayesinde kurtuldu! Elinor'u büyük bir hayal kırıklığına uğratacağını sanan hanım kız, salı akşamı Edward'ın Harley Sokağı'ndaki yemeğe gelmeyeceğini haber verdi. Sonra Elinor'un yarasına tuz biber ekmek çabasıyla, Edward'ın Lucy'ye olan büyük aşkı yüzünden kaçtığını, çünkü onu görünce aşkını gizleyemeyeceğinden korktuğunu sözlerine ekledi...

İki genç kızı bu mühtiş kaynanayla tanıştıracak olan önemli salı sonunda gelip çattı. Middleton'lar Bayan Jennings'lerin hemen ardı sıra gelmiş olduklarından uşağın peşine hepsi birlikte düştüler. Yan yana merdivenden çıkarlarken Lucy Steele, "Acıyın bana, sevgili Miss Dashwood!" dedi. "Burada benim derdimden anlayacak sizden başka kimse yok... İnanın bana, dizlerimin bağı çözülüyor! Ulu Tanrım! Bir an sonra bütün mutluluğumu elinde tutan... annem yerine geçecek olan kişiyi göreceğim ha!"

Elinor, görecekleri kişinin Lucy'nin değil de Miss Morton'ın annesi olabileceğini ileri sürerek onun heyecanını yatıştırabilirdi. Bunu yapacağı yerde büyük bir içtenlikle ona gerçekten acıdığını söyledi. Bunu duyan Lucy afallayıp kaldı, çünkü kendisi ne denli diken üstünde olursa olsun, Elinor'u kıskançlıktan çatlattığını sanmıştı.

Bayan Ferrars, ufak tefek, cılız bir kadındı. Duruşu dimdik, hatta resmi ve katı, bakışı ciddi, hatta suratsızdı. Benzi sarı, yüz çizgileri ufak, güzellikten yoksun ve gerçekten anlamsızdı. Ne var ki kaşlarının şans eseri bir gerginliği yüzüne güçlü bir kibir ve huysuzluk ifadesi kazandırarak onu çeşnisiz ve silik olmaktan kurtarmıştı.

Çok konuşan bir kadın değildi, çünkü insanların çoğunluğunun tam tersine, ağzından çıkan sözle kafasındaki düşünce arasında orantı kurardı.

Bu akşam ağzından dökülen birkaç sözün bir tanesi bile Elinor Dashwood'un payına düşmedi. Bayan Ferrars ona ilk baştan beri, taş çatlasa sevmemek kararıyla bakmaktaydı.

Bu tutum Elinor'u üzemezdi artık! Birkaç ay önce olsa çok kalbini kırardı ya, şimdi onu bu yönden dertlendirmek Bayan Ferrars'ın elinde değildi! Hele hanımefendinin Steele kız kardeşlere karşı, belli ki yalnızca Elinor'u büsbütün küçük düşürmek amacıyla takındığı tutum, genç kızı, tersine, eğlendiriyordu!

Bayan Ferrars'la Fanny'nin Lucy'ye, gerçeği bilseler yerin dibine geçirmek isteyecekleri kişiye karşı gösterdikleri yakınlığa Elinor bıyık altından gülüyordu. Bilseler ki kendisinden onlara hiçbir zarar gelmezdi! Oysa onlar Elinor'a, herkesin dikkatini çekecek biçimde, sürekli olarak sırt çeviriyorlardı. Elinor bu denli isabetsiz bir ayrıma bıyık altından gülmekle birlikte, bunu doğuran aptallık ve kötü kalpliliği düşündükçe ve Steele kız kardeşlerin göze girmek çabasıyla nasıl yaltaklanıp durduklarını gördükçe dördünden de iğrenmekten kendini alamıyordu.

Gözde olmak onurunun sevincinden Lucy'nin etekleri zil çalıyordu. Anne Steele ise, mutluluğunun tam olabilmesi için yalnızca Dr. Davies konusunda biraz takılma ve taş atma bekliyordu, o kadar!

Yemek tantanalı, uşaklar sayısızdı ve her şey evin hanımının gösterişe olan merakıyla evin beyinin bu merakı besleyebilmek gücünü ortaya vuruyordu. Norland'da giriştikleri bütün onarım ve yapı işlerine karşın, görünürde John Dashwood'un dem vurduğu para darlığından hiçbir belirti yoktu. Ortadaki tek yoksulluk konu ve fikir yoksulluğuydu, ama bu da hatırı sayılır bir eksiklikti.

John Dashwood'un dinlemeye değer bir söz ettiği çok değildi ya, karısınınki daha bile azdı. Ne var ki bu utanılacak bir durum sayılmazdı, çünkü konukların çoğu da bu yönden onlara benziyorlardı. Her birinin *"sevimsiz"* sıfatı-

na hak kazanmasını sağlayacak en azından bir özelliği vardı: Akılsızlık, kabalık, neşesizlik ya da ruhsuzluk!

Yemekten sonra hanımlar salona geçtikleri zaman yukarıda sözünü ettiğimiz yoksulluk büsbütün su yüzüne çıktı. Erkekler konuşmaya ne olsa bir çeşni katmışlardı: Politika, toprak işleri ve at yetiştirme konuları gibi. Hanımlarsa kahveler gelinceye dek bir tek konuyla oyalandılar: Hemen hemen yaşıt olan küçük Harley Dashwood'la, William Middleton'ın boylarının arasındaki fark!

Çocukların ikisi de orada olsaydı boylarını hemen ölçerek sorunu aşın bir kolaylıkla çözümleyebilirlerdi. Gel gelelim William orada olmadığından, iki taraf da göz kararıyla kafadan konuşuyordu ve herkes kendi düşüncesini aynı kesinlikle savunup dilediği gibi döne döne ileri sürmek hakkını elinde tutuyordu.

Takımların son durumu şöyleydi:

İki ana, her ikisi de içinden kendi oğlunun daha uzun boylu olduğuna inanmakla birlikte, terbiye gereğince öteki oğlanın daha uzun boylu olduğunu söylüyordu.

İki büyükanne daha açık sözlü olduklarından kendi torunlarının daha uzun boylu olduğu tezini candan savunuyorlardı.

Anaların ikisine de yaranmayı aynı oranda gerekli sayan Lucy, oğlanların ikisini de yaşlarına göre iyice boylu buluyor ve aralarında karınca kadar bile fark olabileceğini aklı almıyordu. Anne Steele daha da becerikli davranarak çocukların kâh birinin, kâh ötekinin üzerinde karar kılıyordu.

Elinor, bir kez William'dan yana çıkarak Bayan Ferrars ile Fanny'yi daha da ifrit ettikten sonra konunun üzerinde başkaca durmayı gereksiz bulmuştu.

Marianne'e gelince, düşüncesi sorulunca hiçbir fikri olmadığını, çünkü bu konuda hiç düşünmediğini söyleyerek herkesi gücendirmişti...

Norland'dan ayrılmadan önce Elinor, çok güzel bir çift şömine siperi resimleyerek yengesine armağan etmişti. Fanny'nin yeni çerçeveletip getirttiği siperler bu evinin salonunu süslemekteydi. Erkekler içkilerini bitirdikten sonra salona dönerlerken John Dashwood'un gözü bunlara ilişti. Genç adam hemen siperleri aldı ve böbürlenerek Albay Brandon'a uzatıp, "Bu resimleri bizim Elinor yapmıştı," dedi. "Siz de zevk sahibi bir erkek olarak bunları beğeneceksiniz, sanıyorum. Elinor'un başka çizdiği resimleri hiç gördünüz mü bilmem; onun çok iyi ressam olduğunu herkes kabul eder."

Albay Brandon resim konusunda hiçbir bilgisi olmadığını ileri sürdükten sonra siperleri övüp göklere çıkardı. Şimdi ötekiler de meraklanmış olduklarından resimler herkes görsün diye elden ele gezmeye başladı. Bayan Ferrars, Elinor'un eseri olduklarını bilmediğinden, resimleri özellikle görmek istedi. Leydi Middleton'ın koltuk kabartıcı övgüleri sona erince Fanny siperleri annesine uzattı ve bunları Elinor'un yaptığını eklemek inceliğini de gösterdi.

Bunun üzerine Bayan Ferrars, "Pek güzel!" dedi ve resimleri, yüzlerine bile bakmadan kızına geri verdi.

Fanny bir an için annesinin kabalıkta aşırıya kaçtığını düşünmüş olacak ki, hafifçe pembeleşerek, "Gerçekten de çok güzel şeyler, değil mi, anneciğim?" dedi.

Bu kez de böyle demekle Elinor'a karşı aşırı kibar, aşırı candan davranmış olmaktan ödü patlamışçasına, "Anneciğim, bu resimler biraz Miss Morton'ın resim stilini andırmıyor mu sizce?" diye sordu. "Miss Morton ne güzel resim yapıyor! O son manzara resmine bakmakla doyulmuyor doğrusu!"

Bayan Ferrars, "Gerçekten de öyle!" diye karşılık verdi. "Zaten Miss Morton ne yaparsa güzel yapar!"

Marianne buna dayanamazdı! Zaten Bayan Ferrars'a iyice sinirlenmişti; hele böyle bir başkasının, hiç yersiz, Elinor'u küçük düşürmek pahasına övülmesi (bu övgünün altında yatan anlamdan haberi olmamakla birlikte) öyle bir tepesini attırdı ki genç kız alı al, moru mor, "Bu beğeniden ben hiçbir şey anlamadım!" diye çıkıştı. "Miss Morton'dan bize ne kuzum? Ne tanırız ne ederiz! Biz şimdi Elinor'dan konuşuyoruz."

Böyle diyerek resimleri yengesinin elinden aldı ve kendisi, hakkını vererek övgüye girişti.

Bayan Ferrars küplere binmişti. Oturduğu yere daha bir kasılıp dikleşerek zıkkım gibi bir yanıt yapıştırdı:

"Miss Morton, Lond Morton'ın kızıdır!"

Fanny de öfkeli duruyor ve John Dashwood, kız kardeşinin küstahlığı karşısında korkudan titriyordu. Marianne'in bu parlayışı Elinor'a ötekilerin saygısızlığından daha zararlı olmuştu. Yalnız, Albay Brandon'ın Marianne'e dikilen bakışları, onun bu parlayışta, kardeşinin en ufak bir hakarete uğramasına dayanamayan sevgi dolu bir yürek gördüğünü ve bunu beğendiğini ortaya vuruyordu.

Marianne'in öfkesi bu kadarla kalmadı. Bayan Ferrars'ın ablasına karşı takındığı soğuk ve kaba tutumun, gelecekle ilgili birtakım tehlike ve üzüntülere gebe olduğunu anlıyor ve bunların korkunçluğunu, kendi aldığı yürek yaralarının korkunçluğundan biliyordu. Bu yüzden yüreği kardeş sevgisiyle dolup taşarak ve ablası adına içi sızlayarak bir dakika sonra onun yanına gitti. Kolunu onun boynuna dolayıp yanağını onun yanağına yaslayarak yavaş, gene de heyecan yüklü bir sesle, "Elinor, Elinorcuğum benim; sen aldırma bunlara; seni hırpalamalarına fırsat verme," dedi.

Başkaca konuşamadı. İyice içi kalkmıştı. Yüzünü Elinor'un omzuna gömerek hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Herkes hemen ilgi gösterdi ve hemen hemen herkes üzüldü. Albay Brandon ne yaptığını bilmeden kalktı ve onların yanına gitti.

Bayan Jennings yürekten bir, "Ah, zavallıcık!" çekerek Marianne'e naneruhu koklattı.

Sir John da bu sinir krizinin yaratıcısına karşı öyle büyük bir öfkeye kapıldı ki, hemen yerinden kalkıp Lucy Steele'in yanı başında bir yere oturdu ve ona Willoughby rezaletini baştan sona dek anlattı.

Neyse, Marianne birkaç dakika içinde kendini toparlayarak bu telaşeye son verdi de gene yerli yerine oturdu. Ancak olup bitenin etkisinden bütün gece kurtulamadı.

Üvey ağabeyi John Dashwood ilk fırsatta Albay Brandon'ı bir köşeye çekerek yavaş sesle, "Zavallı Marianne'cik!" dedi. "Ablası gibi sağlam değil. Sinirleri pek zayıf. Elinor'un demir gibi sağlamlığı yok onda. Sonra, kim ne derse desin, bir zamanlar güzel sayılan bir genç hanımın böyle bozulduğunu görmek insanın hoşuna gitmiyor. Belki inanamayacaksınız ya, daha birkaç ay öncesine dek Marianne'in göz alan bir güzelliği vardı; Elinor kadar güzeldi. Şimdiyse görüyorsunuz ya, hepsi uçup gitti."

On Üçüncü Bölüm

Elinor'un Bayan Ferrars'a karşı duyduğu merak giderilmiş, genç kız onu görünce iki aile arasında daha sıkı bir dostluk kurulmasının hiç de istenecek bir şey olmadığını anlamıştı. Edward serbest de olsa, nişanlanıp evlenmek istedikleri zaman birçok güçlükle karşılaşacaklardı. Bunu görmek için Bayan Ferrars'ın burnu büyüklüğüne, kötü yürekliliğine ve Elinor'a karşı peşin peşin cephe alışına bakmak yeterdi. Elinor, Edward'ın annesini tanıyınca Edward'la kendi arasına giren Lucy Steele engeline neredeyse şükredecek durumlara düşmüştü. Öyle ya, bu sayede Bayan Ferrars'ın yaratacağı engellerle cebelleşmekten, Bayan Ferrars'ın nazını çekmek ve gözüne girmeye çalışmak zorunluluğundan kurtulmuş oluyordu!

Daha doğrusu Elinor, Edward'ı Lucy'ye bağlayan zincire tam sevinemese de, "Lucy daha iyi bir kız olsa sevinebilirdim!" diye düşünebiliyordu.

Bir yandan da Lucy'nin Bayan Ferrars'dan yüz buldu diye bu denli sevinmesine şaşıyordu. Öyle ya, çıkarcılığı ve kendini beğenmişliği Lucy'nin gözlerine öyle bir perde çekmişti ki yalnızca Elinor'a nispet olsun diye kendisine gösterilen yakınlığı ciddi yerine koyup üzerine alınıyordu. Bu inancını rakibine o gece bakışlarıyla bildirmek ona yetmemiş olacak ki ertesi sabah daha açıktan açığa dile getirdi. Çünkü Elinor'u yalnız yakalayıp böbürlenebilmek umuduyla Leydi Middleton'dan kendisini Berkeley Sokağı'na götürüp bırakmasını rica etmişti.

Umudu gerçekleşti. Çünkü onun gelişinden az sonra Bayan Palmer'dan bir pusula alan Bayan Jennings dışarı çıktı.

Baş başa kaldıkları zaman Lucy hemen, "Ah, sevgili dostum, size mutluluğumdan konuşmaya geldim," dedi. "Bayan Ferrars'ın dün bana olan tutumu koltuk kabartıcı değil miydi? Nasıl cana yakın, güler yüzlüydü! Biliyorsunuz, onu göreceğim diye ödüm kopuyordu. Neyse ki daha tanıştırıldığımız anda bana öyle bir yakınlık gösterdi ki! Beni iyice benimsediği anlaşılıyordu. Öyle değil miydi, kuzum? Siz hepsini gördünüz? Şaşmadınız mı bu işe?"

"Gerçekten, çok kibar davrandı size."

"Kibar mı? Kibarlıktan ileri bir şey görmediniz mi? Oysa ben neler neler gördüm! O candan yakınlık benden başkasının payına düşmedi! Bana karşı ne surat yaptı ne de burun büyüklüğü. Yengeniz de onun gibi candan ve güler yüzlü davrandı bana."

Elinor konuyu değiştirmek istedikçe Lucy de sevinmekte haklı olduğunu ona kabul ettirmek için ayak diriyordu.

Elinor, çaresiz, söze devam etti: "Hele aradaki söz durumunu bilselerdi size olan tutumları son derece umut verici sayılırdı. Yalnız, durumu bilmediklerine göre..."

Lucy hemen, "Biliyordum sizin böyle diyeceğinizi," diyerek onun sözünü kesti. "Şu var ki, Bayan Ferrars benden hoşlanmasaydı, hoşlanmış gibi görünmeye zorunlu değildi ya! Benden hoşlanması da her şey demektir! Bu sözlerinizle benim keyfimi kaçıramazsınız. Ben artık her şeyin iyi biteceğine, yolumuzdaki bütün pürüzlerin kalkacağına inanıyorum. Bayan Ferrars çok üstün bir kadın, yengeniz de öyle! İkisi de şeker gibi hanımlar. Yengenizin böyle sevimli olduğunu hiç söylememiştiniz; pek tuhafıma gitti doğrusu!"

Elinor buna verecek yanıt olmadığından sustu.

"Hasta mısınız, Miss Dashwood? Keyifsiz duruyorsunuz; hiç sesiniz çıkmıyor, gerçekten, rahatsızsınız galiba."

"Yoo, demir gibiyim, çok şükür."

"İşte buna candan sevindim, ama rahatsız görünüyorsunuz. Bir de siz hastalanırsanız pek yanarım doğrusu, çünkü dünyada beni avutan tek siz varsınız. Sizin dostluğunuz olmasa ne yapardım, Tanrı bilir!"

Elinor terbiyeli bir şeyler söylemeye çalıştı. Bunu başarabildiğini hiç sanmıyordu ya, Lucy söylenenleri yutmuş olsa gerek ki, hemen, "Aa, elbet, benim iyiliğimi istediğinize bütün kalbimle inanıyorum," dedi. "Edward'ın aşkından sonra yeryüzündeki tek avuntum da bu ya!... Zavallı Edward!... Neyse ki bundan böyle hiç değilse buluşup görüşebiliriz, hem de sık sık. Leydi Middleton, yengenize pek bayıldı; bu yüzden Harby Sokağı'ndan ayağımız eksik olmayacak sanıyorum. Edwardcığımın da ömrünün yarısı ablasının evinde geçiyor. Hem bundan böyle Leydi Middleton'la Bayan Ferrars da gidip gelmeye başlarlar. Zaten hem Bayan Ferrars hem de yengeniz, kaç kere beni tekrar görmek istediklerini söylemek iyiliğinde bulundular. Ne sevimli bayanlar, yarabbi! Eğer fırsat düşer de yengenize benim kendisiyle ilgili duygularımı söylerseniz, ne derseniz azdır!"

Elinor yengesiyle bu konuda konuşacağına söz veremezdi. Lucy de konuşmayı sürdürdü:

"Bayan Ferrars benden hoşlanmasaydı hemen o saat sezerdim, sanıyorum. Sözgelişi, beni resmi bir diz kırışıyla selamlasaydı da tek söz etmeseydi, sonradan beni hep görmezlikten gelip hiçbir tatlı söz söylemeseydi... Anlıyorsunuz ya ne demek istediğimi... Kısacası bana uzak ve soğuk davransaydı, bütün umutlarım kırılırdı da her şeyden vazgeçerdim. Dayanamazdım buna! Çünkü biliyorum, birini tutmadı mı hiç tutmaz!"

Bu sözüm ona üstü kapalı geçiştirilen zafer sözcüklerine Elinor'un karşılık vermesini önlemek istercesine, kapı birden açılarak uşak Bay Ferrars'ın geldiğini bildirdi ve arkasından Edward hemen içeri daldı.

Çok biçimsiz bir durumdu bu ve böyle olduğu üçünün de yüzlerinden okunuyordu. Üçü de son derece aptallaşmışlardı ve Edward gerisin geriye dönerek çıkıp gitmek ister gibiydi.

Üçünün de kaçınmaya can attıkları durum, en kötü biçimiyle başlarına gelmişti. Üçünün böyle bir arada toplanmış olmaları bir yana, gerginliği biraz azaltabilecek bir dördüncü kişinin varlığından da yoksundular!

Kendilerini ilk toparlayan hanımlar oldu. Lucy her şeyi açığa vurmak niyetinde değildi; gizlilik görünüşünü henüz sürdürmek zorundaydılar. Bu yüzden genç kız, Edward'a yalnızca tatlı tatlı bakmakla yetindi ve kısa bir merhabadan sonra sustu.

Elinor'a düşen işse daha çetindi ve o, hem kendinin hem de Edward'ın adına bu işi alnının akıyla yapabilmeyi öyle yürekten istiyordu ki, bir anlık bir zorlamadan sonra Edward'a hemen hemen rahat sayılabilecek bir şekilde hoş geldin demeyi başardı. Bir ikincisi iç çatışması ve biraz daha zorlama, onun tutumuna daha bir rahatlık kazandırdı.

Lucy'nin varlığı ya da kendi üzüntüsü onu Edward'a güler yüzle hoş geldin demekten ve daha önceki gelişlerinde evde olmadığına üzüldüğünü söylemekten alıkoyamazdı! Lucy'nin onu dikkatle süzen keskin bakışları yüzünden Edward'ı bir dost ve akraba olarak gerektiğince selamlamaktan vazgeçemeyecekti.

Elinor'un davranışı Edward'ı da rahatlattı ve genç adam içeri girip oturacak kadar cesaret buldu. Gene de sıkılganlığı kızlarınkine oranla daha baskındı ve bu, cinsiyet açısından tuhaf kaçsa da duruma göre akla yakındı, çünkü Edward'ın ne gönlü Lucy'nin gönlü gibi boş ne de vicdanı Elinor'un vicdanı gibi rahattı!

Lucy, hanım hanımcık ve ağırbaşlı bir ifadeyle oturuyordu. Durumu rahatlatmak yönünde hiçbir çaba harcamaya niyeti yok gibiydi ve ağzını açıp tek laf etmiyordu. Hemen hemen bütün konuşmayı Elinor yapıyor, Edward'ın sorması gerekmekle birlikte bir türlü soramadığı sorulara yanıt olarak annelerinin sağlık durumu, Londra'ya gelişleri vs. konusundaki bütün bilgileri kendiliğinden vermek zorunda kalıyordu.

Çabaları bununla da kalmadı! Biraz sonra genç kızın üzerine öylesine bir kahramanlık geldi ki, gidip Marianne'i almak bahanesiyle odadan çıkıp ötekileri baş başa bırakmaya karar verdi! Ve bunu yaptı da! Hem de gönül büyüklüğüyle yaptı. Çünkü kız kardeşinin yanına çıkmazdan önce sahanlıkta dakikalarca oyalandı!

Marianne, Edward'ın geldiğini duyunca öyle bir sevindi ki hemen salona koştu. Şu andaki sevinci de bütün öteki duyguları gibiydi: Güçlü olduğu oranda güçlülükle ortaya vurulmuş!

Marianne, Edward'a doğru ellerini uzatarak koştu ve sesi bir kardeş sevgisiyle titreyerek, "Sevgili Edward!" diye ünledi. "Ne mutlu bir an bu! Çekilen bütün üzüntülere değer diyebilirim!"

Edward onun bu yakınlığına layık olduğu biçimde karşılık vermeye çalıştıysa da, Lucy'nin gözü önünde içinden gelenlerin yarısını bile söylemeye cesaret edemedi.

Gene hepsi birden oturdular ve bir-iki dakika hepsi sustular. Marianne gözlerinin dile getirdiği bir sevgiyle kâh Edward'a kâh Elinor'a bakıyor ve Lucy'nin kara çalı gibi oturarak onların kavuşma sevincini gemlemesine sıkılıyordu.

İlk konuşan Edward oldu. Marianne'i solgun ve zayıflamış gördüğünü söyleyerek Londra'nın ona yaramamış olmasından kaygı duyduğunu belirtti.

Marianne gözlerine dolan yaşlara karşın içten gelen bir canlılıkla, "N'olur, beni düşünme!" dedi. "Aldırma sen bana. Görüyorsun ya, Elinor çok iyi. İkimiz de şimdilik bununla yetinelim!"

Yazık ki bu, Edward'la Elinor'u büsbütün tedirgin edeceği gibi, Lucy'nin de ayranını kabartacak bir laftı: Genç kız bir an Marianne'e yiyecek gibi baktı.

Edward her ne pahasına olursa olsun konuyu değiştirmek çabasıyla, "Londra'yı sevdiniz mi?" diye sordu.

Marianne, "Ben hiç sevmedim," diye yanıtladı. "Çok eğleneceğimi umuyordum, oysa tam tersi çıktı. Seni görmek Londra'nın bana bağışladığı tek mutluluk oldu, Edward. Tanrı'ya bin şükür ki seni bıraktığımız gibi bulduk."

Marianne sustu ve başkaca konuşan olmadı. Genç kız biraz sonra, "Elinor," dedi, "biliyor musun, Barton'a dönerken bize eşlik etmesi için Edward'a el koyalım, diyorum. Bir iki haftada artık döneriz sanırım. Edward da bizleri kanadının altına almaktan kaçınacak değil ya!"

Zavallı Edward ağzında bir şeyler geveledi, ama ne dediğini kimse anlayamadı, kendisi bile! Onun eli ayağına dolaştığını gören ve bunu kendi gönlünce yorumlayan Marianne hiçbir şeyden kuşkulanmadı ve çok geçmeden başka lafa geçti:

"Ah, Edward, bilsen, dün Harley Sokağı'nda öyle bir gece geçirdik ki! Sıkıntıdan patladık; ölecektik! Sana bu konuda çok söyleyeceklerim var ya, şimdi olmaz!"

Ve Marianne işte bu nazik konuyu böyle şahane bir "idare"yle üstü kapalı geçerek ortak akrabalarını büsbütün yere geçirmek ve hele onun annesinden nasıl iğrendiğini bildirmek zevkini daha yalnız oldukları bir zamana erteledi.

"Peki, yemekte sen neden yoktun, Edward? Niye gelmedin?"

"Başka yere sözlüydüm de..."

"Sözlü mü? İyi ama bunca yakın dostun dururken sözün ne önemi olabilir ki?"

Lucy, Marianne'den biraz öç almak isteğiyle, "Ah, Miss Marianne, siz galiba erkeklerin tutmak istemedikleri, büyük ya da küçük, bütün sözlerden hemen caydıklarını sanıyorsunuz!" diye araya karıştı.

Elinor'un tepesi atmıştı. Gelgelelim Marianne bu sözlerdeki iğnenin hiç farkında olmadığından soğukkanlılıkla, "Hiç de değil," diye karşılık verdi. "Ciddi konuşmak gerekirse ben Edward'ı dün gece Harley Sokağı'ndan uzak tutan şeyin vicdanı olduğu kanısındayım. Onun gerçekten vicdanlı olduğuna, verdiği her sözü (kendi zararına da olsa, tutmak istemese de) harfi harfine tutacağına bütün varlığımla inanıyorum. Karıncayı bile incitmez o! Onun kadar, karşısındakini yaya bırakıp kırmayı, bencillik etmeyi sevmeyen kişiye ben daha rastlamadım!... Sus, Edward, işin gerçeği bu, susturamazsın beni! Ne o, seni yüzüne karşı övmemize hâlâ mı izin yok? Öyleyse benimle dost olma! Çünkü benim sevgi ve saygımı alıp kabul edenler, açıkça övmemi de sineye çekmek zorundadırlar."

Gelgelelim bu övgü dinleyicilerin üçte ikisine göre öyle sırasız ve aykırı kaçmış, Edward'ın içini açacağı yerde öylesine kapamıştı ki genç adam çok geçmeden gitmek üzere ayağa kalktı.

Marianne, "Böyle hemen kalkıyorsun ha!" dedi. "Sevgili Edward, dünyada olmaz!"

Ve onu bir kenara çekerek Lucy'nin nasılsa yakında kalkacağını fısıldadı. Ne var ki bu teşvik bile para etmedi ve Edward kararında direnerek gitti. İki saat oturmak pahasına da olsa Edward'dan önce kalkmamayı aklına koymuş olan Lucy de biraz sonra onlardan ayrıldı.

Marianne onun arkasından, "Bu kız da neden durmadan geliyor, bilmem!" diye söylendi. "Gitsin diye beklediğimizi anlayamadı mı? Edward'ın nasıl da canını sıktı!"

"Neden sıksın canım? Hepimiz arkadaşız; Lucy de onu hepimizden önce tanımış. Edward onunla da görüşmek isterdi elbet."

Marianne ablasına gözlerini kırpmaksızın baktı ve, "Biliyor musun, Elinor?" dedi. "Bu tür konuşmaya ben hiç gelemem! Eğer bu sözleri yalnızca itiraz edilsin diye söylediysen, ki başka bir amaçla söylemiş olamazsın, şunu aklında tut: Dünyada sana itiraz edecek son insan benim."

Ve böyle diyerek dışarı çıktı. Elinor da onun peşinden gidip başkaca bir şey söylemeye cesaret edemedi; çünkü Lucy'nin sırrını ele vermemek zorunda olduğundan Marianne'in içine sinecek herhangi bir açıklama yapamazdı. Onun böyle yanlış yargılara saplanması ne denli üzücü olursa olsun, sabretmekten başka çare yoktu. Elinorcuğun tek umudu Edward'ın sık sık gelmemesi ve ikisini de bugünkü gibi karşılaşmaların acısına bir daha boyun eğmek zorunda bırakmamasıydı. Ve bunu ummaması için ortada birçok neden vardı.

On Dördüncü Bölüm

Bu karşılaşmadan hemen birkaç gün sonra gazeteler yeryüzüne, Sayın Bay Thomas Palmer'ın saygıdeğer hanımının bir oğlan doğurduğunu müjdeledi. İlginç ve sevindirici bir haberdi bu: Hele doğumu önceden bilen yakın dost ve akrabalar için!

Bayan Jennings için çok önemli ve mutlu olan bu olay onun gündelik programını bir süre değiştirmesine sebep oldu ve böylelikle konuklarını da etkiledi. Bayan Jennings elinden geldiği kadar kızı Charlotte'un yanında bulunmak istediğinden her sabah hazırlanır hazırlanmaz oraya gidiyor ve akşamlara dek dönmüyordu. Elinor'la Marianne de Middleton'ların ısrarlı ricaları üzerine hemen hemen bütün günlerini Conduit Sokağı'ndaki evde geçiriyorlardı.

Kendilerine kalsa, hiç değilse sabahlarını Bayan Jennings'in evinde geçirmek onları daha rahat ettirirdi. Gelgelelim birden herkesin ısrarına karşı koymak ellerinde de-

ğildi. Bu yüzden günleri Leydi Middleton ve Steele kız kardeşlerle bir arada geçer olmuştu. Lucy ve Anne görünüşte onların arkadaşlıklarını ne denli yaygarayla istiyorlarsa, gerçekte o oranda küçümsüyorlardı.

Elinor ve Marianne, Leydi Middleton'a göre iyi birer arkadaş olamayacak derecede akıllıydılar. Steele kız kardeşlerse onlara, kendi tekellerine almayı diledikleri alana dışarıdan el uzatan ve kendilerinin hakkı saydıkları dostluğa konmaya yeltenen kişiler olarak kıskançlıkla bakıyorlardı.

Leydi Middleton, Dashwood kız kardeşlere karşı kusursuz bir terbiyeyle davranıyorsa da gerçekte onları hiç sevmiyordu. Kendisini ve çocuklarını pohpohlamadıkları için, Leydi Hazretleri onları huysuz ve ters buluyor, kitap okumayı çok sevmelerinden de alaycı oldukları sonucunu çıkarıyordu.

Onların varlığı hem kendisinin hem de Lucy'nin üzerinde bir baskıydı: Birinin tembelliğine, öbürününse işgüzarlığına gem vuruyordu. Leydi Middleton onların yanında boş oturmaktan utanıyordu. Lucy ise başka zamanlar göğsünü gere gere yaratıp yaptığı dalkavuklukları, hor görürler korkusuyla, onların yanında yapmaktan çekiniyordu.

Dashwood kız kardeşlerin varlığını en soğukkanlılıkla karşılayan kişi büyük Miss Steele'di. Elinor ile Marianne isteseler onu tümüyle kazanabilirlerdi de! Birinden biri ona Marianne'le Willoughby'nin arasındaki konuyu baştan sona dek bütün ayrıntılarıyla anlatsa ona yeterdi ve Anne, onların gelişi yüzünden şömine başındaki yerinden oluşuna gam yemezdi bile!

Gel gör ki buna yanaşan olmadı! Zavallı Anne, kaç kez Elinor'a, kız kardeşine acıdığını belirtti; kaç kez Marianne'in yanında, kavalyelerin hercai gönüllülüğünden yakındı; gene de birinden yalnızca ilgisizlik, öbüründen yalnızca küçümseme gördü!

Dashwood kız kardeşler isteseler daha da az bir çabayla onu kazanabilirlerdi! Ona Dr. Davis konusunda takılsalar, yeterdi! Gelgelelim onlar da, ailenin öteki kadınları gibi, bu yönden hiç onun suyuna gitmiyorlardı. Öyle ki Sir John da evde yoksa, zavallı Anne'in bütün gün bu konuda, kendi kendine yaptığı şakalar dışında tek söz işitmediği oluyordu!

Bayan Jennings'e gelince, o bütün bu kıskançlıkların ve hoşnutsuzlukların hiç mi hiç farkında olmadığından genç kızların böyle bir araya toplanışına pek seviniyor ve genç konuklarını hemen her akşam, bütün gün kendisi gibi aptal bir kocakarıyla vakit geçirmekten kurtuldukları için kutluyordu. Bazen büyük kızının evine, bazen de kendi evine şöyle bir uğruyor ve her seferinde bir neşe havası estiriyordu. Charlotte'un lohusalığının iyi geçmesini kendi bakımının iyiliğine yorduğundan, pek sevinçli ve gururluydu ve lohusanın durumuyla ilgili olarak yalnızca Anne Steele'in merak edebileceği türden ince ayrıntılı bilgiler vermeye her zaman hazırdı.

Bayan Jeninngs'in bir tek derdi vardı, bundan da her gün yakınmaktan geri kalmıyordu: Bay Palmer, erkekler arasında pek yaygın olmakla birlikte babalığa yakışmayan bir tutumla bütün yeni doğmuş çocukların birbirlerine benzediğini ileri sürüyormuş! Gerçi Bayan Jennings değişik zamanlarda onun çocuğuyla hem ana hem baba yönünden tüm akrabaları arasında çarpıcı bir benzerlik buluyorsa da, bunu bir türlü yeni babanın kafasına sokamıyormuş. Baba, çocuğunun yeni doğmuş tüm bebeklere tıpı tıpına benzediğine inanmakla kalmayıp dünyanın en nurtopu gibi çocuğu olduğunu da kesinlikle kabul etmiyormuş!

Şimdi de sizlere, şu sıralarda Bayan Fanny Dashwood'un başına gelen bir tersliği anlatacağım. Elinor ile Marianne'in

yengelerini ilk ziyaret ettikleri gün, bir rastlantı olarak, Fanny'nin başka bir arkadaşı da uğramıştı. Tek başına alınırsa kötü sayılamayacak bir olay. Ne var ki dostlarımız çok zaman görünüşe aldanıp hayale kapılarak bizim davranışlarımızdan yanlış sonuçlar çıkardıkları sürece, mutluluğumuz da bir yerde rastlantılara bağlı olmaktan kurtulamaz.

Bu olayda da Fanny'nin arkadaşı olan hanım, hayal gücünü gerçekle mantıklının ta ötelerine dek işletmiş, yani Dashwood adını duyup da gördüğü kızların Bay John Dashwood'un kız kardeşleri olduğunu öğrenir öğrenmez onların Fanny'nin yanında kaldıkları sonucunu çıkarmıştı. Bu yanılgının sonucu olarak da birkaç gün sonra, evinde vereceği küçük bir müzikli toplantıya Bay ve Bayan John'la birlikte Dashwood kız kardeşleri de çağırmıştı.

Bu gidişle zavallı Fanny yalnızca arabasını gönderip onları aldırtmak külfetiyle kalsa gene iyi; onları adam yerine koyuyormuş gibi görünerek yerin dibine geçmesi de caba olacaktı; hem sonra kızların yüz bularak onunla gene gezmeye gitmek istemeyeceklerini kim garanti edebilirdi? Gerçi onlara hayır demek her zaman kendi elindeydi; ama bu, Fanny'ye yetmiyordu. İnsanlar bir tutumu, yanlış olduğunu bile bile sürdürürlerse, kendilerinden biraz daha doğru bir davranış beklenince gücenirler!

Marianne her gün gezmeye gitmeye, yavaş yavaş öyle alışmıştı ki gidip gitmemenin üstünde durmaz olmuştu. Her gezme için, gideceği yerde eğleneceğini hiç ummadan, hatta son dakikaya kadar nereye gittiğini bile sormadan, sessiz sedasız makine gibi giyinip hazırlanıyordu.

Giyim ve görünüş gibi şeyleri öylesine umursamaz olmuştu ki, kılığına ve süsüne tüm hazırlık süresince verdiği dikkat, Anne Steele'in, sonradan onu görüp de tepeden tırnağa süzdüğü o ilk beş dakika içinde verdiği dikkatin yarısı kadar bile sayılmazdı.

Anne Steele'in keskin bakışından ve yaygın merakından hiçbir şey kaçmıyordu. O her şeyi görüyor ve her şeyi soruyordu. Marianne'in sırtındaki her giysinin fiyatını öğrenmeden içi rahat etmediği gibi, dolabındaki elbise sayısını da Marianne'in kendisinden daha iyi bildiği söylenebilirdi. Londra'dan ayrılmazdan önce onun giyimine yılda kaç para ödediğini ve temizletme harcamasının haftada kaç paraya geldiğini öğrenmeyi de aklına koymuştu.

Bu tür sorguların arsızlığını çoğunlukla sondaki bir kompliman tamamlıyordu. Bu, işi tatlıya bağlamak amacı gütmekle birlikte Marianne'e hepsinden daha büyük bir arsızlık gibi geliyordu. Çünkü sırtındaki giysinin fiyatı ve dikişi, pabuçlarının rengi ve saçının biçimi konusunda sorguya çekildikten sonra, her seferinde, "Aa, kör olayım pek şıksın; kim bilir bu gece ne canlar yakacaksın!" sözlerini duyacağı hemen hemen kesindi!...

İşte bu gece de Marianne, ağabeyinin gönderdiği arabaya bu tür cesaret verici övgülerle bindirildi!

Dashwood kız kardeşler arabaya, kapıya gelişinden beş dakika sonra binmiş bulunuyorlardı. Onların bu çabukluğu yengelerinin pek hoşuna gitmedi. Kendisi toplantının yapıldığı eve daha önceden gitmişti ve kızların gecikerek kendini ya da arabacıyı sıkıntıya sokacaklarını umuyordu...

Toplantının dikkati çeken bir yönü yoktu. Bütün bu tür toplantılar gibi, gerçekten müzik zevki olan bir sürü insanla hiç müzik zevki olmayan bir sürü insanı bir araya toplamıştı. Çalgıcılar da, her zamanki gibi kendi gözlerinde ve yakın dostlarının gözlerinde İngiltere'nin en birinci amatör çalgıcılarıydı.

Elinor pek müzikten anlamadığı ve anlar numarası da yapmadığı için, canı isteyince gözlerini kuyruklu piyanodan ayırmakta bir sakınca görmüyor ve arp ile çellonun varlığından bile çekinmeksizin dilediği yere, dilediği şeye bakıyordu.

Bu bakış gezintilerinin birinde, bir küme genç erkek arasında, Kuyumcu Gray'in dükkânında kendilerine kürdan kutuları üzerine konferans geçmiş olan genç adamın ta kendisini seçti. Biraz sonra da onun kendinden yana baktığını ve üvey ağabeyiyle, yakın dostmuşçasına konuştuğunu gördü. Tam ağabeyinden bu gencin adını sormaya karar vermişken, onlar, ikisi birden yanına geldiler ve John Dashwood, genç adamı Bay Robert Ferrars olarak kız kardeşine tanıttı.

Robert Ferrars, genç kızı rahat bir nezaketle selamladı ve eğilirken başını öyle bir yana eğdi ki Elinor onun gerçekten de Lucy'nin dediği gibi, tam bir züppe olduğunu açıkça gördü. Keşke Edward'a karşı duyduğu sevgi Edward'ın kendi değerine değil de en yakınlarının değerine bağlı olsaymış! O zaman annesiyle ablasının başladığı yıkım işine erkek kardeşinin boyun kırışı son darbeyi vurmuş olurdu! Oysa şimdi iki kardeşin arasındaki farka şaşarken bir tanesinin boş kafalı ve kibirli oluşu yüzünden, ötekisinin alçakgönüllülüğü ve sağlam karakteri hiç de gözünden düşmüyordu.

Birbirlerinden neden bu denli farklı oluşlarını, Robert ona çeyrek saatlik bir konuşma sırasında kendi ağzıyla anlattı. Edward Ağabeyinden söz eder ve onun seçkin sosyeteye karışmasını engelleyen yontulmamışlığından yakınırken açık yüreklilik ve cömertlikle, bunun suçunu kardeşinin doğal bir noksanlığına değil de gördüğü özel öğrenime yükledi. Kendisiyle Edward'dan herhangi bir gözle görülür, elle tutulur doğal üstünlüğü olmamakla birlikte, iyi bir okulda okuduğu için sosyeteye daha yatkın bir insan olup çıkmıştı.

"Bana sorarsanız meselenin olup olacağı bu! Çok zaman annem bu durumu kendine dert edindiğinde de ben bunu söylüyorum. Hep diyorum ki, 'Anneciğim, gönlünüzü ferah tutun; olan olmuş artık; bundan böyle onarılamaz,

bütün suç da sizde,' diyorum. 'Hangi akla uydunuz da dayımız Sir Robert'ın sözünü dinleyip Edward'ı en kritik yaşında özel öğretmen yanına verdiniz, anlayamıyorum,' diyorum. 'Onu Bay Pratt'in yanına vereceğinize benim gibi Westminster'e gönderseydiniz bunların hiçbiri olmazdı,' deyip duruyorum. Ben duruma hep bu açıdan bakarım; annem de artık yanılgısını tümüyle anlamıştır."

Elinor bu düşünüşe karşı çıkamazdı. Çünkü Westminster Okulu'nu beğense de beğenmese de, Edward'ın Bay Pratt'in yanında okumuş olmasını onaylamasının hiç yolu yoktu.

Robert Ferrars bundan sonra, "Anladığıma göre Devon'da oturuyormuşsunuz," dedi. "Dawlish yakınlarındaki bir köy evinde."

Elinor ona evin yerini yanlış bildiğini anlattı. Genç adam herhangi birinin Devon'da oturup da Dawlish'e yakın olmayışına şaşmış gibiydi. Gene de seçtikleri ev tarzından ötürü onları candan kutladığını söyledi.

"Bana sorarsanız ben köy evlerine bayılırım. Öyle konforlu, öyle şirin olur ki köy evleri... Yemin ederim ki, fazladan param olsa Londra'nın yakınında biraz toprak alıp üstüne bir köy evi kondururdum da, canım sıkılınca arabama atladığım gibi giderdim, çevreme birkaç dost da topladım mı artık keyfime diyecek olmazdı! Kimin ev yaptıracağını duysam, köy evi yaptırsın, diye akıl veriyorum... Daha geçen gün dostum Lord Courtland, özellikle bana akıl danışmaya gelmiş. Önüme Bonomi'nin çizdiği üç tane plan serdi; en iyisini seç, dedi. Ben de planların üçünü de o saat ateşe atarak 'Azizim Courtland, hiçbirini kullanma bunların; sen hemen bir köy evi yaptırt' dedim. Sanırım sonunda böyle olacak...

"Kimileri köy evlerinin rahatsız ve sıkışık olacağını sanır; gelgelelim baştan sona yanlıştır bu. Geçen ay dostum Lord Elliott'un Datford dolaylarındaki köy evindey-

dim. Leydi Elliott bir danslı toplantı vermek istiyordu ya, 'Nasıl yapabilirim?' diye sızlanıyordu. 'Azizim Ferrars, bu işin nasıl olacağını söyleyin bana. Bu köy evinde on çiftin dans edebileceği büyüklükte yer yok. Sonra sofrayı nereye kurabiliriz?'

"Ne var ki ben bunda hiçbir güçlük olmadığını o saat görmüştüm. 'Azizim Leydi Elliott, gönlünüzü ferah tutun' dedim. 'Yemek odası on sekiz çifti kolaylıkla alır. Oyun masalarını oturma odasına kurar, çay ve içki için kütüphaneyi açarsınız; sofrayı da salonda hazırlatabilirsiniz...' Leydi Elliott bayıldı bu plana. Yemek odasını ölçtük ki, tam on sekiz çift almıyor mu? Böylece her şey benim planıma göre hazırlandı... Demek istediğim, insanlar biraz işin kolayını bilirlerse köy evinde de en şahane konaktaki konforları bulabilirler."

Elinor bu adamı, fikirlerine ciddilikle karşı çıkmak gibi bir komplimana layık bulmadığından, her dediğine hak veriyordu.

John Dashwood da Elinor gibi müziğe aşırı meraklı olmadığı için bambaşka şeyler düşünmekte kendini özgür sayıyordu. Bu arada aklına gelen bir düşünceyi gece eve döndükleri zaman karısının onayına sundu: Bayan Dennison'un Elinor ile Marianne'i onların konuğu sanmasındaki yanılgı, onların kızları, hele Bayan Jennings lohusayla meşgulken, biraz da kendi yanlarına almaları gerektiğini göstermiyor muydu? Kızlar onlara ne ağırlık olur ne de rahatsızlık verirlerdi. Sonra John Dashwood babasına verdiği sözün vicdan borcundan kurtulabilmek için böyle bir yakınlık ve ağabeylik yapmasını da zorunlu görüyordu.

Bu düşünce Fanny'yi irkiltmişti.

Genç kadın, "Ama bu işi Leydi Middleton'ı gücendirmeden nasıl yapabiliriz, bilemiyorum," dedi. "Öyle ya, kızlar her gün ondalar. Yoksa seve seve yapardım. Onlara elimden gelen yakınlığı göstermekten hiçbir zaman yük-

sünmem, biliyorsun. Yalnız, her gün Leydi Middleton'a gittiklerine göre onları Leydi Hazretleri'nin elinden nasıl alabilirim?"

Kocası, süklüm püklüm de olsa onun bu düşüncesine karşı çıktı: "Bir haftadır Conduit Sokağı'na gidip geliyorlar; onların bir haftalarını da kendi ağabeylerine ayırmaları Leydi Middleton'ı neden gücendirsin?"

Fanny bir an duraladı. Sonra yeni bir düşünceyle, "Sevgilim, elimde olsa seve seve çağırırdım onları," diye karşılık verdi. "Ne var ki ben de tam Steele kız kardeşleri birkaç günlüğüne bize çağırmaya karar vermiştim. Pek terbiyeli, pek iyi kızlar. Dayıları bizim Edward'a çok emek vermiş olduğuna göre bu kızlara biraz yakınlık göstermemiz bence zorunlu. Senin kız kardeşlerini başka bir yıl da çağırabiliriz, değil mi? Oysa ötekiler bir daha Londra'ya hiç gelmeyebilirler. Bak gör, çok hoşlanacaksın onlardan! Daha doğrusu hoşlanıyorsun; annem de onları pek sevdi. Hele Harry onlara nasıl bayılır, biliyorsun!"

John Dashwood'un aklı şimdi bu işe yatmıştı. Steele kız kardeşleri hemencecik çağırmanın zorunluluğunu görmüş, kendi kız kardeşlerini bir başka yıl çağırmak kararı da vicdanını yatıştırmıştı. Aynı zamanda içinden, bir dahaki yıla böyle bir çağrıya gerek kalmayacağını, çünkü Elinor'un Londra'ya Albay Brandon'ın karısı sıfatıyla geleceğini, Marianne'in de onlara konuk olacağını düşünüyordu.

Bu işten yakasını iyi sıyırdığına sevinen ve kendi zekâsının keskinliği karşısında koltukları kabaran Fanny ertesi sabah hemen Lucy'ye bir mektup yazdı ve ablasıyla onu, Leydi Middleton izin verir vermez gelip biraz da Harley Sokağı'nda kalmaya çağırdı.

Bu mektup Lucy'ye gerçek ve haklı bir mutluluk vermeye yetti. Şu işe bakın ki Bayan Dashwood da sanki Lucy adına çalışıyor, Lucy'nin umutlarını besleyip amaçlarını

destekliyordu. Edward ve Edward'ın ailesiyle böyle içli dışlı olmak fırsatı ekmeğine yağ sürdüğünden çok sevindirici bir şeydi! Bu öyle bir avantajdı ki ne denli minnet duyulsa azdı ve bir an önce de yararlanılması gerekliydi.

Steele kız kardeşlerin Middleton'larda kalma süreleri hiçbir zaman kesinlikle bilinmezken, o saat ortaya çıktı ki, meğer bu süre iki gün önce dolmuş bulunuyormuş!

Fanny'nin mektubu Elinor'a gösterildiği zaman (ki gelişinden on dakika sonra gösterilmiş bulunuyordu) genç kız, en sonunda Lucy'nin umutlarına bir yere dek katılmaktan kendini alamadı. Öyle ya, bu kadar kısa bir tanışıklıktan sonra ortaya vurulan böyle olağanüstü bir yakınlık, Lucy'ye gösterilen iyi niyetin yalnızca Elinor'a nisbet vermek hainliğinden doğmadığını, zaman ve sebatla Lucy'nin bütün isteklerine kavuşabileceğini belirtir gibiydi. Lucy'nin dalkavukluğu daha şimdiden Leydi Midleton'ın kibirini yenmiş ve Fanny Dashwood'un yüreğinin çevresindeki taş duvarlarda bir gedik açmıştı ve bu sonuçların daha büyük başarılar hazırlayabileceği insanın aklına yakın geliyordu...

Steele kız kardeşler Harley Sokağı'na taşındılar. Oradaki durumlarıyla ilgili olarak Elinor'un kulağına gelenler genç kızın tahminlerini güçlendiriyordu. Onları sık sık görmeye gelen Sir John, Lucy ile Anne'in nasıl el üstünde tutulduklarını öyle bir anlatıyordu ki kim olsa etkilenirdi. Fanny konuklarını görülmedik derecede seviyormuş; ikisine de birer nakış albümü armağan etmiş; Lucy'yi ilk adıyla çağırmaya başlamış ve onlardan nasıl ayrılacağını bilemiyormuş!

II. Cildin Sonu

III. CİLT

Birinci Bölüm

Charlotte Palmer iki haftanın sonunda öyle kendini toparlamıştı ki annesi artık bütün vaktini ona adamayı gereksiz bularak günde bir-iki kez gidip yoklamakla yetinmeye başlamış ve kendi evine, kendi yaşantısına dönmüştü. Elinor'la Marianne de bu yaşantı içindeki eski yerlerini almaya çoktan hazırdılar.

Berkeley Sokağı'ndaki eski gidişata dönüşün üçüncü ya da dördüncü sabahında Bayan Jennings lohusanın yanından geldi ve oturma odasında tek başına oturan Elinor'un yanına öyle yel yepelek bir giriş girdi ki, Elinor olağanüstü bir haber duymaya kendini hazırladı. Bundan öte herhangi bir şey düşünecek vakit bulamadan Bayan Jennings onun tahminini doğrulamak istercesine hemen, "Ah, Elinor'cuğum, havadisi duydun mu?" diye sordu.

"Hayır, efendim, neymiş?"

"Öyle garip bir şey ki! Dur anlatayım: Bizimkilere gittiğimde Charlotte'u çocuğun başında, telaş içinde buldum.

Yavrucuğun ağır hasta olduğunu aklına koymuştu. Ağlayıp huysuzlanıyormuş; tepeden tırnağa da sivilce dökmüş. Hemen baktım; 'Aman canım, bunun olup olacağı dişetlerindendir,' dedim. Dadı da böyle diyordu ya, Charlotte lakırdı anlar mı? Hemen Dr. Donovan'ı çağırttı. Şansınıza, o da o dakika Harley Sokağı'ndan dönmüşmüş; hemencecik koşup baktı; çocuğu görür görmez o da bizim dediğimizi dedi; yani olup olacağı dişetlerindendir, dedi; Charlotte'un da içi rahat etti!...

"Her neyse, doktor tam gitmek üzereyken aklıma esti; nerden esti, iki gözüm kör olsun ben de bilmiyorum ya, esti işte, 'Hiç yeni havadisler var mı?' diye soracağım tuttu. Bunun üzerine Dr. Donovan bir gülecek gibi oldu, sonra gülmekten vazgeçti; kem etti, küm etti; anlayacağın, ağzında bir bakla var gibiydi. Sonunda kulağıma doğru eğilip, 'Yanınızdaki hanım kızların kulağına yengeleriyle ilgili kötü birtakım haberler gitmesin diye söylüyorum: Ortada telaş edilecek bir durum pek yok,' dedi. 'Bayan John Dashwood'un yakın zamanda kendini toparlayacağını sanıyorum,' diye ekledi."

Elinor, "Ne?" diye bağırdı. "Fanny hasta mıymış?"

"Ben de kelimesi kelimesine böyle dedim, güzelim. 'Ay, Bayan Dashwood hasta mı?' dedim. O zaman her iş ortaya döküldü; uzun lafın kısası, öğrenebildiğim kadarıyla olay şuymuş: Bay Edward Ferrars, hani benim hep sana yaraştırıp takıldığım çocuk var ya... Neyse ki, Tanrı'ya bin şükür, aranızda hiçbir şey yokmuş... İşte bu Edward Ferrars meğer bir yıldan uzun bir süredir bizim Lucy'yle sözlü değil miymiş? İşte al sana, bakalım! Anne'in dışında Tanrı'nın tek bir kulunun da bir şeycikten haberi yokmuş, güzelim! Hiç aklına gelir miydi böyle bir şey? Birbirlerinden hoşlanmalarında pek şaşılacak bir yön yok ya, iş bu kadar ilerlesin de kimsenin içine kuşku düşmesin! İşte bu çok garip! Onları bir arada gördüğüm hiç olmadı, yoksa

ben hemen sezerdim... Her neyse, durumu devlet sırrı gibi saklamışlar, Bayan Ferrars'dan korktukları için! O da hiçbir şeyden kuşkulanmamış, ne de ağabeyinle yengen; ta ki bu sabaha dek! Zavallı Anne'cik, bilirsin, iyi kızdır ya, cin fikirli değildir, baklayı çıkarıvermiş ağzından! Kızcağız meğer içinden 'Ayol, bu hanımlar Lucy'yi öyle sevdiler ki elbet hır çıkarmazlar!" diye düşünürmüş. Böylece tutmuş, yengenin karşısına çıkmış. Yengen tek başına oturmuş, başına gelecekten habersiz kasnakta seccade işlermiş! Öyle ya, daha beş dakika önce kocasıydı, Edward'ı Lord bilmem kimin, adını unuttum, kızıyla evlendirmekten konuşmuşlarmış. Artık, Anne'in anlattıkları senin yengenin nasıl gururuna dokunmuş, nasıl ağırına gitmiş, bir düşün! Hemen ağlayıp haykırmalara başlamış. Öyle ki attığı çığlıklar sizin ağabeyinizin kulağına kadar ulaşmış. O da o sırada, aşağı kattaki kendi giyinme odasında oturmuş, taşradaki kâhyasına yazacağı mektubu tasarlarmış!...

"O saat yukarı koşmuş ve işte ondan sonra kıyametler kopmuş. Çünkü tam o sırada, olup biteni aklından bile geçirmeyen Lucy de koşup gelmemiş mi? Zavallı! Pek acıdım tazeye! Ne yalan söyleyeyim, pek hırpalamışlar onu. Yengen cadılar gibi bas bas bağırınca Lucy düşüp bayılmış. Anne dersen, dizüstü çökmüş, hüngür hüngür ağlarmış, fukara! Ağabeyinizse odayı arşınlayaraktan, 'Ne yapsam?' diye çırpınırmış...

"Yengen, kızların evden hemen o dakika gitmelerini buyuruyormuş. Bu kez ağabeyin de diz çökmüş; kızların hiç değilse bavullarını toplamalarına izin versin diye karısına yalvar yakar olmuş. Bunun üzerine yengenin gene heyheyleri tutmaz mı? Ağabeyinin öyle bir ödü patlamış ki ille Dr. Donovan'ı çağırtmış. Doktor Donovan gitmiş bakmış, evin altı üstünde! Kapıda fayton, zavallı yeğenlerini alıp götürmeye hazır bekliyormuş. Kızlar da tam o sırada arabaya biniyorlarmış. Zavallı Lucy öyle bitik durumdaymış

ki, Doktor Donovan'ın dediğine bakılırsa, yürümekte güçlük çekiyormuş. Anne'in de ondan aşağı kalır yanı yokmuş...

"Gerçekten, Elinor, kim ne derse desin, senin bu yengen çekilir gibi değil! Dilerim Tanrı'dan, her şeye karşın Lucy'yle Edward evlenirler de o da çatlar! Ah, başıma gelenler, Edward bunları duyunca ne olacak? Sevdiği kızın böyle rezil edilmesi! Dediklerine göre Lucy'ye deli gibi âşıkmış; olur elbet! Olup biteni duyunca küplere binerse hiç de şaşmam! Dr. Donovan da aynı düşüncede. Bu işi uzun uzun konuştuk onunla.

"İşin en güzel yanı, doktor bey gene Harley Sokağı'na gitti; Bayan Ferrars durumu öğrendiği zaman yakınında olsun diye. Çünkü yengen, annesinin de durumu öğrenince sinir krizleri geçireceğini söylüyormuş. Sinirinden patlasın! İkisine de nah şu kadarcık acımıyorum doğrusu! Böyle para, büyüklük delisi olanları hiç sevmem. Bence Edward'la Lucy'nin evlenmelerine tek bir engel yok. Öyle ya, Bayan Ferrars oğluna ev açabilecek durumda. Lucy'ye gelince, ağırlığı yoksa da tutumludur, az parayla geçinmesini pek güzel becerir. Sözgelişi, Bayan Ferrars, Edward'a yılda beş yüz altın verse bizim Lucy sekiz yüz altını olanlara parmak ısırtacak gibi döndürür evini... Bir düşün, sizinki gibi bir köy evine yerleşseler, nasıl gül gibi geçinip giderler. Biraz daha büyük bir ev bile olsa olur. İki hizmetçi, iki de uşak oldu mu yeter. Hatta ben onlara orta hizmetçisi bile bulabilirim; benim Betty'nin bir kız kardeşi var: Şimdi boşta; tam onlara göre bir kızdır!"

Bayan Jennings sustu. Elinor kafasını toparlayacak fırsat bulmuş olduğundan konunun ve durumun gerektirdiği biçimde fikirler yürütüp sözler söylemeyi başardı. Kendisinden bu konuya karşı olağanüstü bir ilgi beklenmediğine seviniyordu. Son zamanlarda tahmin etmeye başladığı gibi, Bayan Jennings onunla Edward arasında bir şeyler oldu-

ğunu sanmaktan vazgeçmişti. Elinor en çok Marianne'in orada olmayışına seviniyordu. Çünkü onun yokluğunda bu konuyu hiç sıkılganlığa kapılmadan konuşabilir ve olayla ilgili herkesin davranışını tarafsızca tartışabilirdi.

Kendisinin bu olaydan nasıl bir sonuç umduğunu kesinlikle bilemiyor, yalnızca bu sonucun, Edward'ın Lucy'yle evlenmesinden başka bir şey olabileceğini düşünmemeye candan çabalıyordu. Bayan Ferrars'ın durumu öğrenince ne yapıp söyleyeceğini şimdiden kestirmekle birlikte gene de merak ediyordu. Hele Edward'ın nasıl davranacağını öğrenmeye can atıyordu. Edward'ı düşündükçe içi sızlıyorsa da, Lucy'ye pek az acıyordu ve bu kadarcık acımayı hissedebilmek için bile kendini iyice zorluyordu. Geri kalanlarsa umrunda değildi.

Bayan Jennings başka laf edemez olduğundan, Elinor çok geçmeden Marianne'i bu konuya hazırlamanın zorunlu olduğunu gördü. Hiç zaman geçirmeden kardeşinin yanlış bilgilerini düzeltmeli, işin içyüzünü anlatmalıydı ki Marianne konuyu başkalarının ağzından duyunca boş bulunup da ablasıyla ilgili kaygılarını ortaya vurmak ya da Edward'ı kınamak gibi bir şey yapmasın!

Elinor'un görevi zordu: Kız kardeşinin başlıca avuntusunu elinden alacak, yani vereceği bilgilerle Edward'ı onun gözünden temelli düşürecek ve durumları arasındaki benzerlik yüzünden Marianne'in yarasını yeni baştan deşmiş olacaktı.

Gene de, ne denli sevimsiz olursa olsun bu görevin yapılması zorunluydu. Elinor bunu bir an önce yapıp kurtulmaya karar verdi.

Kendi duygularının üzerinde durmak ve çok acı çektiğinden dem vurmak isteğinde değildi. Kız kardeşine durumu kısaca, yalın bir dille anlattı. Gerçi anlatırken duygulanmamak elinde değilse de, aşırı bir heyecana ya da derin bir üzüntüye kapılmaksızın konuştu. Heyecanlanıp

üzülen, karşısındaki dinleyici oldu. Çünkü Marianne dinledikçe dehşete kapılıyor ve gözlerinden sel gibi yaşlar boşalıyordu.

Kısacası, başkasının dertli zamanında olduğu kadar kendi dertli zamanında da karşısındakini avutmak Elinor'a düşüyordu. O da kendisinin çok acı çekmediğine yeminler ederek ve Edward'ı düşüncesizlik dışında bütün suçlardan arındırmaya çalışarak kız kardeşini elinden geldiğince avuttu.

Ne var ki Marianne, onun çok üzgün ve Edward'ın çok suçlu olduğuna inanmaktan uzun süre vazgeçemedi. Edward bir ikinci Willoughby olup çıkmıştı onun gözünde. Elinor da Edward'ı yürekten sevdiğini itiraf ediyordu madem, Marianne'den az acı çekmesi olacak iş miydi?

Lucy Steele'e gelince, Marianne onu öyle önemsiz buluyor, aklı başında bir erkeğin gönlüne girebileceğini öylesine aklı almıyordu ki, Edward'ın onu sevmiş olduğunu önce inanmazlıkla karşıladı, sonra da bağışlayamadı! Bunun olağan sayılabileceğini bile kabul etmiyordu. Elinor üstelemedi. Marianne'in bu işe aklını yatırabilecek tek şey vardı: Zamanla erkekleri ve insanları daha yakından tanımak!

Elinor yalnızca Edward ile Lucy'nin sözlü olduklarını ve bu ilişkinin süresini söylemeye vakit bulabilmişti. Marianne hemen coşup boşanmış ve Elinor'un olayı sıralı olarak anlatması böylece yarım kalmıştı. Elinor bir süre kız kardeşinin üzüntüsünü avutup heyecanını bastırmak ve kızgınlığını yatıştırmak dışında bir şey yapamadı.

Sonra Marianne ilk olarak bir soru sordu ve ablasının kendine ek bilgi vermesine yol açtı: "Sen bunu ne zamandır biliyorsun, Elinor? Edward mektupla mı yazdı?"

"Dört aydır biliyorum. Geçen kasım ayında, Barton Park'a geldiği zaman Lucy bana bunu sır olarak söylemişti."

Marianne'in diliyle söyleyemediği şaşkınlık gözlerinden okunuyordu. Genç kız bir süre afallamış bir halde duraksadıktan sonra, "Dört ay ha!" diye bağırdı. "Sen bu işi dört aydır biliyorsun ha? Ne diyorsun? Benim derdimle uğraşırken senin böyle bir derdin vardı da içine atıyordun ha? Ben de sana, mutlusun, der dururdum!"

"Tersine ne derece mutsuz olduğumu o sırada senin bilmeni doğru bulmadım."

Marianne gene, "Dört ay ha!" dedi. "Öyle sakin, öylesine güler yüzlü! Nerden buldun sen bu gücü?"

"Vicdanımın rahat olmasından. Lucy'ye söz verdim diye bu sırrı saklamak zorundaydım. Bu yüzden, hiçbir şey belli etmemekle yükümlüydüm. Kendimi acınacak duruma düşürmemek de aileme ve dostlarıma karşı boynumun borcuydu."

Marianne çarpılmış gibiydi.

Elinor, "Sana, anneme işin gerçeğini söylemek istiyordum," diye ekledi. "Bir iki kez dilimin ucuna kadar geldi; ancak Lucy'nin sırrını ele vermeden hiçbir şey yapamazdım ki!"

"Dört ay ha! Hem de onu hâlâ seviyordun, değil mi?"

"Evet; ne var ki sevdiğim tek o değildi. Başkalarının mutluluğuna da değer verdiğim sürece, kendi üzüntümle onları üzmekten seve seve sakındım. Şimdi artık bu konuyu pek duygulanmadan konuşabileceğimi sanıyorum. Benim yüzümden üzülmeni dünyada istemem. Çünkü inan bana, ben artık çok acı çekiyor sayılmam...

"Bana destek olan bir sürü şey var. Bu düş kırıklığını, herhangi bir densizlikle kendi başıma getirmiş değilim; çevreye de pek yaymadan elimden geldiğince göğüs gerdim. Edward'a önemli bir suç konduramıyorum. Mutluluklar dilerim ona. Her zaman üstüne düşen görevi yapan bir adam olduğuna inanıyorum. Bu yüzden şimdi biraz

pişmanlık çekse de eninde sonunda mutluluğa kavuşacaktır.

"Lucy akılsız bir kız değil; bu temel üzerine çok iyi şeyler kurabilirler... Hem sonra biliyor musun, Marianne, tek ve ölmez bir aşk fikri ne denli büyüleyici olursa olsun, insanın mutluluğu tek bir insanda bulması üzerine neler söylenirse söylensin... gene de... öyle değil kazın ayağı... olamaz... olamıyor. Edward, Lucy'yle evlenirse güzellik ve akıl yönünden ortanın üstünde bir kadın almış olacak. Sonra zamanla, ona alıştıkça, bir zamanlar başka bir kadını ondan da üstün bulduğunu unutup gidecek."

Marianne, "Elinorcuğum," dedi, "eğer gerçekten böyle düşünüyorsan; dünyanın en değerli şeyinin boş bıraktığı yeri başka bir şeyle doldurmanın bu denli kolay olduğuna inanıyorsan, senin böyle soğukkanlı, böyle kendine hâkim oluşuna daha az şaşılır. Tutumunu şimdi biraz anlamaya başlıyorum."

"Ben de senin ne demek istediğini anlıyorum: Benim sevgimin hiçbir zaman pek derin olmadığını sanıyorsun. Marianne, dört aydan beri kafam bütün bunlarla dolu benim, hem de kimseciklere tek kelimesini söylemek hakkından yoksun olarak. Senin ve annemizin, durumu öğrenince nasıl üzüleceğinizi biliyordum da sizi bu üzüntüye hazırlayacak, alıştıracak hiçbir şey yapamıyordum. Bunu bana söyleyen... bir bakıma zorla, başıma vura vura söyleyen de, benden önce geldiği için bütün ümitlerimin yıkılmasına neden olan kişinin ta kendisiydi; hem de beni yere vurmak, benden öç almak niyetiyle konuştuğunu sanıyorum.

"Bu yüzden bu kişinin kuşkularını yatıştırayım diye, beni en yakından ilgilendiren konuya karşı umursamaz rolü oynamaktan başka çarem yoktu... Hem de bir kereyle kalsa gene iyi! Bu kızın umut, sevinç dolu konuşmalarını tekrar tekrar dinlemek durumundaydım. Edward'dan ölün-

ceye dek ayrı kalacağımı biliyordum da bu ayrılığı istememe neden olacak hiçbir şey bilmiyordum. Onun değerini düşürecek, beni sevmediğini ortaya koyacak hiçbir şey olmuş değildi ki!...

"Sonra onun ablasının hainliğine, annesinin terbiyesizliğine göğüs germek zorunda kaldım. Onunla gizlice sözlü olmanın sefasını sürmeden her çeşit cefasını çektim...

"Hem de bütün bunlar olup biterken, biliyorsun, başka üzüntülerimiz de vardı. Benim duyarlık sahibi olduğumu kabul ediyorsan artık şu sırada acı çekmiş olabileceğime inanman gerekir. Bu meseleyi soğukkanlılıkla düşünmesini öğrenebilmişsem, bazı yönlerden kendimi avutabilmişsem, dişimi tırnağıma takarak durup dinlenmeksizin bu yönde çaba harcadığım içindir; kendiliğinden olma değil... Hiçbir avuntu hazırlop içime doğarak acımı dindirmedi. Hayır, Marianne, başlangıçta bu işi gizli tutmak zorunda olmasaydım, son derece mutsuz olduğumu az çok ortaya vurmaktan dünyada kendimi alamazdım, en yakınlarımı üzmek pahasına da olsa..."

Marianne şimdi iyice utanmıştı.

"Ah, Elinor, beni kendi kendimden iğrendirdin, hem de ömür boyu!" diye inledi. "Sana karşı ne kötü davrandım! Sen ki benim tek avuntumdun; dertli zamanımda bana destek oldun; benim derdimden başka üzüntün olduğunu belli bile etmedin! Sana karşı gönül borcumu böyle mi ödeyecektim ben? Gösterdiğim tek karşılık bu mu olacaktı? Senin üstünlüğün beni büsbütün suçlu çıkardığından ben bunu yadsımaya kalkıştım!"

İki kardeş sevgiyle kucaklaştılar. Marianne öyle duygulanmıştı ki Elinor ondan istediği sözü koparmakta hiçbir güçlük çekmedi ve genç kız bu konuda içinden geçenleri başkalarına hiçbir zaman sezdirmeyeceğine, Lucy'ye aşırı bir soğukluk gösterdiği gibi Edward'a karşı da, rastlayacak olurlarsa, eski candanlığıyla davranacağına söz verdi.

Bunlar önemli ödünlerdi. Ne var ki Marianne karşısındakinin kalbini kırdığına inanırsa, onarmak için ne yapsa az bulurdu.

Kendini tutmak sözünü pek güzel yerine getirdi. Bayan Jennings'in bu konuda bütün anlattıklarını hiç renk vermeden dinledi; hiçbir söylenene karşı çıkmadı ve hatta tam üç kez, "Gerçekten öyle efendim," dediği bile duyuldu!

Lucy'nin övülmesini dinlerken yalnızca bir koltuktan kalkıp öbürüne oturmakla yetindi; ama Bayan Jennings, Edward'ın Lucy'ye olan aşkından dem vururken Marianne şöyle bir yutkunmaktan kendini alamadı.

Elinor, kardeşinin kahramanlık yolunda attığı bu adımları gördükçe, kendisi artık her felaketle baş edebilirmiş gibi geliyordu!

Ertesi sabah, onların kahramanlıklarını yeni bir sınavdan geçirmek istercesine, ağabeyleri, yüzü iyice asık olarak, bir gün önceki korkunç olayları anlatmaya ve yengelerinin durumundan haber vermeye geldi.

Son derece ciddi bir ifadeyle, "Dün kendi çatımızın altında ortaya çıkardığımız korkunç ihaneti sizler de duymuşsunuzdur sanıyorum," dedi.

Hepsi de, "Evet," yanıtını gözleriyle verdiler. Konuşulamayacak derecede müthiş bir dakikaydı bu!

John Dashwood, "Yengeniz nerdeyse ölüyordu; Bayan Ferrars da öyle!" diye ekledi. "Kısacası hepimiz perişan olduk. Ne var ki bu vartayı hiçbirimiz yatağa düşmeden atlatacağımızı umuyorum. Zavallı Fanny! Dün akşama dek sinir krizleri geçirdi. Yok, fazla telaşlanmayın! Dr. Donovan korkulacak bir şey olmadığını söylüyor. Bünyesi sağlam, iradesi de demir gibi, çok şükür! Her şeye melekler gibi metanetle göğüs gerdi. Yalnız, artık ömür boyu kimseye güvenemeyeceğini söylüyor. Hakkı da var ya, öyle sırtından vurulduktan sonra! O denli güvenip bağrına bastığı kişiler tarafından akrep gibi sokulduktan sonra!...

"Fanny, o kızları bize çağırdıysa, gönlünün büyüklüğünden çağırdı; onların zararsız, terbiyeli kızlar olduğunu sandığından, iyi arkadaşlık ederler diye adam yerine koydu da ondan! Yoksa sizin şu iyi yürekli ev sahibiniz, kızının başındayken biz sizleri çağıralım istiyorduk... Böyle mi karşılık görecektik? Zavallı Fannyciğim, o her zamanki insanlığıyla, 'Keşke onların yerine senin kız kardeşlerini çağırsaymışız!' deyip duruyor."

Buraya gelince John Dashwood, kız kardeşlerinin kendine teşekkür etmelerine fırsat vermek üzere sustu. Bu iş yapılınca o da sözünü sürdürdü:

"Fanny durumu ilk açıklayınca zavallı Bayan Ferrars neler çekti, anlatılamaz! Kendisi tam bir ana sevgisiyle Edward için parlak mı parlak bir parti hazırlayadursun, o gizlice başka birine evlenme sözü vermişti ha? Böyle bir şeyi rüyasında görse inanmazdı! Oğlunun herhangi bir gönül bağı olduğunu sansa bile Lucy'den kuşkulanmak aklının ucundan geçmezdi ki! 'Hiç değilse bu yönden kendimizi güvenlikte sanıyordum!' diyordu da başka bir şey demiyordu. Kıvrım kıvrım kıvranıyordu!

"Her neyse, baş başa verip ne yapılması gerektiğini görüştük. Sonunda Bayan Ferrars, Edward'ı çağırtmaya karar verdi. Edward geldi. Ancak bundan sonrasını büyük bir üzüntüyle anlatıyorum. Bayan Ferrars, onu Lucy'ye verdiği sözden döndürmek yolunda ne dediyse, benim bütün desteğime, Fanny'nin de bütün yalvarmalarına karşın para etmedi! Edward'ın gözü ne evlatlık görevi ne ana sevgisi görüyordu ne de hiçbir şey! Ben onun bu denli taştan, bu denli inat olduğunu bilmezdim. Annesi ona, Miss Morton'la evlenirse nasıl eli açık davranacağını anlattı; Norfolk'daki malikâneyi onun üzerine yapacağını söyledi; bu mülkün yılda temiz bin altın geliri varmış. Hatta hanımcağız daha olmazsa ona yılda bin iki yüz altın vermeyi üzerine aldı. Beri yandan bütün bunlara karşı Edward hâlâ bu uygunsuz evliliği

yapacağım diye ayak diretirse çekeceği geçim sıkıntısını da güzelce anlattı. Edward'ın iki bin altınını son kuruşuna kadar eline vereceğine, sonra da ölünceye dek bir daha yüzüne bakmayacağına yemin etti. Hatta ona en ufak bir yardımda bulunmak şöyle dursun, Edward biraz eli genişlesin diye herhangi bir mesleğe girmeye kalkışırsa, annesi onun bu yolda ilerlemesini engellemek uğruna elinden geleni yapmaya kararlı!"

Marianne, burada öfkeden kendinden geçercesine, "Ulu Tanrım!" diye ellerini birbirine vurdu. "Olur mu böyle şey?"

Ağabeyi, "Haklısın, Marianne! Annesinin her türlü ricasına kulak tıkayan bu dikkafalılığa şaşmamak elde değil!" diye başını salladı. "Çok haklısın şaşmakta."

Marianne üvey ağabeyinin yanlışını çıkartacaktı ya, ablasına vermiş olduğu sözleri aklına getirerek kendisini tuttu.

John Dashwood, "Uzun lafın kısası, bütün dil dökmelerimiz boşa gitti," diye ekledi. "Edward az konuşuyordu; ne var ki Nuh diyordu da Peygamber demiyordu. Ne yaptık, ne ettikse onu Lucy'ye verdiği sözden döndüremedik. Her ne pahasına olursa olsun, sözünde durmaya kararlıydı."

Dilini artık tutamayan Bayan Jennings, dobra dobra, "Demek ki sözünün eri, mert bir erkekmiş! dedi. "Özür dilerim, Bay Dashwood, ne var ki başka türlü davransaydı benim gözümde alçağın biri olur çıkardı. Bu iş, sizin gibi beni de ilgilendiriyor, çünkü Lucy ne olsa yeğenimdir. Bence o dünyanın en üstün kızlarından biri olduğu gibi, iyi bir kocaya da bal gibi layıktır!"

John Dashwood, afallayıp kalmıştı. Ne var ki sakin huylu bir adam olduğundan çabuk kızmazdı ve hiç kimseyi (hele paralı kimseleri) gücendirmek de istemezdi.

"Hanımefendiciğim, sizin herhangi bir akrabanızı hor görmeyi dünyada istemem! Lucy Steele'in çok değerli bir

hanım kız olduğu su götürmez bir gerçek; ne var ki böyle bir evliliğin düşünülemeyeceğini siz de kabul edersiniz. Dayısının öğrencisi olan bir delikanlıyla, hem de Bayan Ferrars gibi büyük servet sahibi bir hanımın oğluyla, gizliden gizliye anlaşmak biraz tuhaf bir iş sayılabilir belki. Gene de sizin beğendiğiniz bir insanın davranışını yermek istemem, Bayan Jennings! Kızcağızın mutlu olmasını hepimiz yürekten diliyoruz. Bayan Ferrars bu işin başlangıcından beri, oğlunun iyiliğini isteyen, şefkatli bir anne gibi davrandı. Kendi şanına ve cömertliğine yaraşmayan bir iş yapmadı. Edward kendi kaderini kendi eliyle seçti. Yazık ki bunun kötü olacağından korkuyorum."

Marianne, hafif sesle onun bu korkusuna katıldı. Elinor'sa Edward'ın sevmediği, kendine mutluluk getiremeyecek olan bir kadın uğruna annesinin hışmına göğüs gerdiğini düşündükçe içi parçalanıyordu.

Bayan Jennings, "Ey, sonuç ne oldu bakalım, beyefendi?" diye sordu.

"Yazık ki çok üzücü bir dargınlık, hanımefendi! Annesi Edward'ı ömür boyu reddetti. Edward evden dün ayrıldı. Nereye gitti, hâlâ buralarda mı, değil mi, bilmiyorum. Ne yapalım; *bizler* onu arayıp soramayız ki!"

"Zavallı genç! Ne olacak şimdi, ne yapacak o?"

"Gerçekten de öyle, hanımefendi! İnsan düşündükçe üzülüyor. Doğuştan beri bolluğa alışmış, geleceği parlak bir genç! İki bin altının faizine kalsın! Nasıl geçinilir bununla? Hele bir de, kendi aptallığı olmasa üç ay içinde yılda iki bin beş yüz altınlık bir gelire kavuşabileceğini düşünürseniz (çünkü Miss Morton'ın ağırlığı otuz bin altınmış), 'Bundan daha acıklı, daha korkunç bir durum olamaz,' dersiniz. Hepimiz acıyoruz ona; hele yardım etmek de elimizde olmadığından büsbütün içimiz yanıyor."

Bayan Jennings, "Zavallı genç!" dedi. "İnanın ben ona kendi oğlummuş gibi evimi açmaya her zaman hazırım!

Görsem kendisine de söylerdim. Şimdi böyle evsiz, sahipsiz, pansiyon-han köşelerinde sürünmesi yakışık alır mı ya!"

Elinor onun Edward'ı böyle benimsemesine karşı bir gönül borcu duymakla birlikte bu yakınlığın ortaya vuruluş tarzına gizlice gülümsemekten kendini alamadı.

John Dashwood, "Kendisi kendi çıkarını, yakınlarının düşündüğü oranda düşünseydi elbette layık olduğu durumu kavuşur, sürünmekten kurtulurdu," dedi. "Neylersiniz ki artık ona kimse yardım edemez. Zaten onu büsbütün mahvedecek bir şey daha var ki hepsinden kötü: Annesi, çok haklı olarak, başka şartlar altında Edward'a düşecek olan mülkü de hemen Robertin üstüne yapmaya kararlı. Bu sabah evden ayrıldığımda Bayan Ferrars, avukatıyla bu işi görüşüyordu."

Bayan Jennings, "Demek öyle, bu da o hanımefendinin öç alma yolu!" diye burun kıvırdı. "Herkesin davranışı kendine göre! Bana kalsa oğullarımdan biri beni üzdü diye tutup ötekini zengin etmek yolunu seçmezdim."

Marianne yerinden kalkmış, odanın içinde dönüp dolanıyordu.

John, "Kendine düşen bir mülkün küçük kardeşine gittiğini görmek gibi sinir oynatıcı bir şey düşünülebilir mi?" diye sordu. "Zavallı Edward! Durumunu düşündükçe yüreğim kan ağlıyor!"

Bu biçim duyarlıklar içinde geçen birkaç dakikanın sonunda John Dashwood kalktı. Kız kardeşlerine, Fanny'nin rahatsızlığının tehlikeli olmadığını, korkmalarına hiç gerekçe bulunmadığını tekrar tekrar söyledikten sonra çıkıp gitti.

Geride bıraktığı üç hanım bu kez, hiç değilse Bayan Ferrars'la Dashwood'ların ve Edward'ın davranışları konusunda aynı duygularla doluydular.

Üvey ağabeyi odadan çıkar çıkmaz Marianne'in öfkesi taşıp boşaldı. Onun coşkunluğu karşısında Elinor da kendini tutamadığından, Bayan Jennings de zaten kendini tutmayı gerekli görmediğinden, üçü birden Bayan Ferrars'la Dashwood'ları yürekten topa tutup yerin dibine sokmaya giriştiler!

İkinci Bölüm

Bayan Jennings gerçi Edward'ın bu konudaki tutumunu övüp göklere çıkarıyordu, ama bu davranışın gerçek değerini yalnızca Elinor ile Marianne anlayabilirlerdi. Edward'ın, annesine Lucy yüzünden karşı gelmeyi gerçekten hiç istemediğini, servetinin ve ailesinin elinden gitmesine karşılık, görevini yapmış olmaktan ileri bir avuntu bulmayacağını yalnızca onlar biliyorlardı. Onun dürüstlüğü Elinor'un koltuklarını kabartıyor, çektiği cefa da Marianne'in gözündeki bütün kusurları bağışlatıyordu.

Gizli işlerin böyle ortaya vurulmasıyla iki kardeşin arasındaki güven ve yakınlık gene eski durumuna dönmüştü, gene de kızlar baş başa kaldıklarında bu konu üzerinde durmaktan pek hoşlanmıyorlardı. Elinor bu konudan ilke olarak kaçınıyordu, çünkü Marianne'in ateşli ve kesin inançları yüzünden kendi aklı da Edward'm hâlâ kendini sevdiği kanısına takılıyordu; oysa genç kız tersine,

bu inancı aklından silmek isteğindeydi. Marianne ise bu konuya ne zaman girse, ister istemez Elinor'un davranışıyla kendininki arasında bir kıyaslama yaparak kendi kendinden büsbütün utandığı için, çok geçmeden cesareti kırılıp susuyordu.

Marianne, kendisiyle ablasının davranışları arasındaki farkı bütün açıklığıyla görüyordu. Ne var ki bu, onu, ablasının umduğu gibi kendini toparlamaya zorlayacağı yerde, durmadan kendini suçlayarak diz dövmesine ve şimdiye dek iradesini kullanmadığından ötürü acı acı pişmanlık çekmesine neden oluyordu. Kısacası, pişmanlık getirmenin tüm acısını çekmekle birlikte tövbe edip doğru yola girmek konusunda hiçbir çaba harcadığı yoktu! Ruhu öylesine çökmüştü ki hâlâ şu sıralarda kendini hiçbir zora sokamayacağına inanıyordu ve bu da içini daha fazla karartıyordu.

Bir-iki gün, Harley Sokağı'ndaki olaylarla ilgili yeni bir haber alamadılar. Gerçi öyle çok şey öğrenmişlerdi ki Bayan Jennings, daha çoğunu öğrenmeye bakmadan yalnızca bildiklerini çevreye yaymakla oyalanabilirdi; ama o ilk fırsatta Steele kız kardeşleri görmeye giderek hatır ve havadis sormaya baştan karar vermişti. Hemen ertesi gün gitmesini de yalnızca, o günlerde bir konuk baskınına uğraması önlemişti.

Durumu haber aldıklarından sonraki üçüncü gün öyle güzel, öyle güneşli bir pazar günüydü ki martın henüz yarısına bile gelmemiş olmalarına karşın birçoğu Kensington Bahçeleri'ne dökülmüştü. Bayan Jennings ile Elinor da bunların arasındaydılar. Willoughby'lerin gene Londra'da olduklarını bilen Marianne ise ortalığa çıkmaya cesaret edemeyerek evde kalmayı seçmişti.

Parka gittiklerinden az sonra Bayan Jennings'in yakın bir arkadaşı yanlarına geldi. Onun yanlarında kalıp Bayan Jennings'i lafa tutması da Elinor'un hoşuna gitti, çünkü

kendisi böylece rahat kafayla düşünebilme fırsatı bulmuştu...

Bir süre ne Willoughby'lere ne Edward'a ne de Elinor'un ilgisini çekebilecek başka herhangi birine rastladılar. Derken en sonunda karşılarına birden Anne Steele çıkınca Elinor şaşaladı. Anne, sıkılgan durmakla birlikte onları gördüğüne çok sevindiğini söyledi ve Bayan Jennings'in gösterdiği özel yakınlıktan da yüz bularak bir süre kendi dostlarını bırakıp onların yanına katıldı.

Bayan Jennings, hemen Elinor'un kulağına eğilerek, "Her şeyi öğrenmeye bak şekerim," diye fısıldadı. "Sorarsan o sana her şeyi anlatır. Görüyorsun ya, ben Bayan Clarke'ı bırakamam!"

Neyse ki hem Bayan Jennings'in hem de Elinor'un şansları varmış da Anne sorgu sual beklemeden her şeyi anlattı; yoksa hiçbir şey öğrenemeyeceklerdi.

Anne Steele, aşırı bir yakınlıkla Elinor'un koluna girerek, "Ah, ne sevindim sizi gördüğüme!" dedi. "Kaç gündür bunu istiyordum." Sonra sesini alçaltarak ekledi: "Bayan Jennings her şeyi öğrenmiş olsa gerek. Kızdı mı?"

"Sizlere hiç kızdığını sanmıyorum."

"İşte bu iyi, ya Leydi Middleton? O kızdı mı?"

"Onun kızabileceğini hiç aklım almıyor."

"Buna da pek sevindim. Ah, bilseniz! Neler çektim! Lucy'yi hiç böyle öfkeli görmedimdi. Önce bir daha hiçbir işimin ucundan tutmayacağına, bir şapka kurdelesi bile dikmeyeceğine yeminler etti ya, sonradan öfkesi geçti de aramız gene düzeldi. Bakın, şapkamdaki bu kurdeleyi dün gece o yaptı; tüyü de o verdi... Doktor Davis'in en sevdiği renk pembeyse bana ne yani? Tutup bana kendisi söylemeseydi ben nerden bilecektim, onun dünyada en sevdiği rengin pembe olduğunu? Kuzinlerim öyle takılıyorlar ki bana! İnanın bazen onların yanında nereye bakacağımı şaşırıyorum utancımdan!"

Konuya kendini kaptırmıştı. Gelgelelim Elinor'un hiçbir şey söylemediğini görünce bir yolunu bulup gene ilk konuya dönmeyi uygun buldu. Taşı gediğine yerleştirircesine, "İnan olsun, Miss Dashwood, herkesler diledikleri kadar Edward'ın Lucy'yi istemediğini söyleyip dursunlar!" diye konuştu. "Ben size söyleyeyim, bunların gerçekle hiçbir ilişkisi yok. Hem de böyle çirkin söylentilerin çevreye yayılması çok ayıp doğrusu. Lucy'nin bu konudaki kendi kanısı ne olursa olsun, başkalarının bunu kesinlikle ileri sürmeye hiç hakları yok."

Elinor, "İnanın, ben şimdiye dek hiç böyle bir söylenti duymadım," dedi.

"Aa, duymadınız mı? Ne var ki söyleyen oldu, bal gibi! Hem de kaç kişi! Bir kere Miss Godby, Miss Sparks'a söylemiş: Aklı olan hiç kimse Edward Ferrars'ın beş parasız Lucy Steele uğruna otuz binlik Miss Morton'a sırt çevirmesini bekleyemez, diye. Miss Sparks, bana kendisi söyledi! Sonra kuzenimiz Richard bile öyle dedi; iş zora binerse Edward Ferrars'ın toz olacağından korktuğunu söyledi. Edward da tam üç gün semtimize uğramayınca doğrusu ne düşüneceğimi kestiremedim. Lucy de umudunu kökten kesti sanıyorum. Öyle ya, ağabeyinizin evinden çarşamba günü ayrıldık. Sonra perşembe, cuma, cumartesi Edward'ın yüzünü görmedik; ne olduğunu bilemiyorduk. Bir keresinde Lucy, ona mektup yazacak olduysa da sonradan gururuna yediremedi...

"Her neyse, Edward bu sabah tam biz kiliseye giderken geldi. O zaman her şey ortaya çıktı. Meğer onu çarşamba günü Harley Sokağı'na çağırmışlar da, annesi filan, herkes fırçalamış onu; o da hepsinin yüzüne karşı, dünyada tek Lucy'yi sevdiğini, Lucy'den başka kimseyi istemediğini ilan etmiş! Olup bitenlerden öyle perişan düşmüş ki anasının evinden çıkar çıkmaz atına bindiği gibi kent dı-

şında bir yerlere gitmiş. Perşembeyle cuma günü, kendini toparlayabilsin diye bir handa kalmış...

"Dediğine göre durumu enine boyuna düşündükten sonra şu sonuca varmış: Mademki artık ne parası ne de başka bir şeyi varmış, hâlâ Lucy'yi kendine bağlı tutmakla Lucy'ye kötülük etmiş olacakmış, çünkü bu bağlılık Lucy'nin zararınaymış; çünkü Edward'ın yeryüzünde tek o iki bin altından başka bir şeyi olmadığı gibi olacağı da yokmuş. Gerçi aklından zaman zaman papaz olmayı geçiriyormuş, ama böyle olsa bile asistanlıktan başlayacağına göre bu parayla nasıl geçinilirmiş?

"Edward, Lucy'nin daha iyi bir yaşama layık olduğunu bildiğinden, isterse sözünden hemen dönsün, onu da kendi kaderine bıraksın diye yalvardı. Apaçık duydum bunların hepsini. Hep *Lucy*'nin hatırı, *Lucy*'nin iyiliği içindi ayrılmak üzerine söyledikleri; kendini hiç düşünmüyordu. İstediğiniz yemini ederim ki, Lucy'den bıraktığını, yok Miss Morton'la evlenmek istediğini ya da buna benzer bir şeyi belirten tek söz çıkmadı ağzından.

"Ne var ki Lucy, onun bu konuşmalarını dinlemek bile istemiyordu. Ona hemen aşktan, sevmekten, sevilmekten filan dem vuraraktan (Ah, Miss Dashwood, o biçim konuşmalar tekrar edilemez, biliyorsunuz) hemencecik, apaçık söyledi, onu bırakmaya hiç mi hiç niyeti olmadığını. Onun üç kuruşu da olsa bunu sonuna dek paylaşacağını söyledi; iki gönül bir olunca samanlık seyran olur, filan fıstık gibilerden laflar etti; anlarsınız ya!

"Bunun üzerine Edward, deliler gibi sevindi. Bir süre ne yapmaları gerektiğinden konuştu durdu. Sonunda onun hemen papaz olmasına karar verdiler; bir yer bulduktan sonra da evleneceklerdi...

"İşte bundan sonrasını artık duyamadım. Kuzenim aşağıdan, 'Bayan Richardson arabasıyla geldi,' diye seslendi. İçimizden birini Kensington Bahçeleri'ne götürmek

istiyormuş. Böylece odaya girip onların konuşmalarını kesmek zorunda kaldım. Lucy'ye, parka gitmek ister mi diye sordum. Ama o Edward'ı bırakmak istemedi. Ben de hemen yukarı koşup ipek çoraplarımı ayağıma geçirdiğim gibi Richardson'larla geldim."

Elinor, "Konuşmalarını kestim deyişinizi pek anlayamadım," dedi. "Hepiniz bir odada değil miydiniz?"

"Aa, değildik elbet! Aman siz de, Miss Dashwood, çifte kumrular başkalarının yanında cıvıldaşır mı, ayol? Aşkolsun size! Artık bu kadarcığını da bilmez değilsiniz ya!" Anne Steele, yapmacık bir kahkahayla, "Yok canım!" diye ekledi. "Onlar oturma odasına baş başa kapanmışlardı; ben de yalnızca kapıdan dinleyebildiklerimi duydum."

Elinor, "Nasıl!" diye hafifçe bağırdı. "Kapıdan dinleyip duyduklarınızı bana anlatıyorsunuz ha? Keşke önceden bilseydim. Sizin bile dinlemeye hakkınız olmayan bir konuşmayı bana tekrarlamanıza dünyada izin vermezdim. Kendi kız kardeşinize karşı nasıl olur da böylesine saygısızlık edersiniz?"

"Aa, saygısızlık bunun neresinde, kuzum? Ben kapıda durup kulağıma gelenleri dinlemekten ileri bir şey yapmadım ki! İnanın bana, benim yerimde olsa Lucy de aynen bunu yapardı. Bir-iki yıl önce Martha Sharpe ile ben sır ortağıyken Lucy bizim konuştuklarımızı dinleyebilsin diye dolaplara, perde arkalarına saklanırdı da sonradan bunu açık açık söylerdi."

Elinor lafı döndürmeye çalıştı. Gelgelelim Anne Steele, günün konusundan pek uzaklaşmaya dayanamıyordu.

"Edward, yakında Oxford'a gitmekten söz ediyor," dedi. "Şimdilik Pall Mall'de bir pansiyondayımış. Kuzum, anası da ne kötü yürekli kan, değil mi? Doğrusu sizin ağabeyinizle yengeniz de hiç iyi davranmamışlar. Gene de onları tutup *size* çekiştirecek değilim. Hem sonra, neme gerek, bizi kendi arabalarıyla gönderdiler, ki ben doğrusu bu-

nu hiç ummamıştım... İçimden, yengenizin bize verdiği armağanları da geri isteyeceğinden korkuyordum, ama onların lafı edilmedi. Ben de hemen ortadan kaldırdım...

"Edward'ın, dediğine göre, Oxford'da işi varmış; bir süreliğine oraya gitmesi gerekiyormuş. Ondan sonra da bir piskopos bulur bulmaz cübbe giyecek. Acaba hangi kilisede iş bulur dersiniz?" Kıkır kıkır gülerek: "Aman Yarabbi! Bunu duyunca bizim evdekilerin ne diyeceğini şimdiden biliyorum: 'Senin şu doktora yaz da yeni gittiği köyün papazlığını Edward'a yapsın,' diyecekler. Demeseler çatlarlar sanki! Yalnız, iki dünya bir araya gelse böyle bir işe kalkışamam doğrusu. Ben de biliyorum onlara ne diyeceğimi. 'Aşkolsun,' diyeceğim... 'Ayol, böyle bir şeyi nasıl düşünebilirsiniz? Ben doktora mektup yazar mıyım hiç,' diye öyle bir çıkışacağım onlara, görsünler!"

Elinor, "Güzel," dedi. "İnsanın başına gelebilecek en kötü şöylere karşı önlem alması ne büyük rahatlık! Siz de cevabınızı şimdiden hazırlamışsınız bile!"

Miss Steele aynı konuda bir karşılık verecekti, ama dostlarının kendilerine doğru yaklaştığını görünce başka bir şey söylemeyi daha gerekli buldu:

"Aa, işte Richardson'lar! Size söyleyecek daha bir sürü şey vardı ya, artık onların yanına dönmeliyim. İnanın, pek kibar kişiler. Bay Richardson yığınla para kazanıyor; kocaman bir arabaları var... Bayan Jennings ile bu işi kendim konuşmama zaman kalmadı. Benim yerime ne olur siz söyleyiverin. Onunla Leydi Middleton'ın bize kızmadıklarına doğrusu pek sevindim. Eğer siz oradan ayrılırsanız, Bayan Jennings de kendine arkadaş isterse, biz seve seve gelir, onun dilediği sürece ona can yoldaşlığı ederiz. Leydi Middleton'ın bizi bu mevsim yeniden çağıracağını pek sanmıyorum... Hoşça kalın, Miss Dashwood. Miss Marianne'i göremediğime üzüldüm. Çok selam söyleyin benden... Aa, hem de benekli muslininizi giymişsiniz meğer. Yırtılır diye hiç korkmadınız mı?"

Böyle ince, dostça bir nezaket gösterisiyle Elinor'un yanından ayrıldı. Artık yalnızca Bayan Jennings'le veda edecek zamanı kalmıştı, sonra Bayan Richardson'un yanına döndü. Elinor, kendi tahminlerinin dışında pek bir şey öğrenmiş olmamakla birlikte, edindiği şu bilgiler kafasının düşünme yeteneğini daha bir süre beslemeye yeterdi!

Edward'ın Lucy'yle evlenme kararı, tıpkı kendisinin aklından geçirdiği gibi kesin, düğün tarihi ise o derece belirsizdi. Elinor'un tahmin etmiş olduğu gibi her şey Edward'ın iyi bir iş bulmasına bağlıydı, ki görünürde bunun hiç olanağı yok gibiydi...

Arabalarına döner dönmez Bayan Jennings, merakla havadis sordu. Elinor uygunsuzca öğrenilmiş ayrıntıları işin daha başlangıcında dört bir yana yaymak istemediğinden, Lucy'nin kendi onurunu korumak amacıyla çevresine söylemek isteyebileceği şeyleri yinelemekle yetindi: Yalnızca Edward'ın onunla evlenmeye hâlâ kararlı olduğunu ve işi tamama erdirmek yolunda atmayı tasarladıkları adımları anlattı.

Bunun üzerine Bayan Jennings, pek yerinde olarak şöyle fikir yürüttü:

"Onun iş bulmasını mı bekleyecekler? O zaman bunun sonunun neye varacağı anlaşıldı demektir: En azından bir yıl bekledikten sonra bu işin sonunun gelmediğini görüp yılda elli altın getiren bir papaz yardımcılığına razı olacaklar. Bir de Edward'ın iki bininin faizi var. Bay Steele ile Bay Pratt de kıza üç beş kuruş verecekler ve Lucy, her yıl bir çocuk doğuracak! Tanrı yardımcıları olsun! Çekecekleri para sıkıntısına bak! Artık hiç değilse evlerini döşerlerken elimden gelen yardımı yapayım bari! Ben de geçen gün iki uşakla iki hizmetçiden söz ediyordum! Ne gezer! Her işi yapabilecek şöyle güçlü kuvvetli bir kızla yetinecekler artık. Betty'nin kız kardeşi filan onların işine yaramaz bundan sonra...

Ertesi sabah Elinor posta yoluyla Lucy'den bir mektup aldı. Mektupta şöyle deniliyordu:

Bartlett Apartmanı, Londra
Mart

Kendisine böyle mektup yazmak cesaretini gösterdiğim için Miss Dashwood'un beni bağışlayacağını umuyorum. Gene de bana gösterdiğiniz dostluğa sığınarak, benim ve biricik Edward'ımın çektiğimiz bunca sıkıntıdan sonra işlerimizi yolumuza koyduğumuza sevineceğinizi biliyorum ve daha çok özür dilemeden konuya geçip, 'Tanrı'ya şükürler olsun, çok acı çektik, ama sonunda selamete erişitik ve mutluluğa kavuştuk,' diyorum ve karşılıklı sevgimizin bizi ömür boyu mutlu kılacağını biliyorum...

Bize çok eziyet edildi; ateşle denendik. Gene de birçok gerçek dostumuz olduğunu biliyoruz ve onlara karşı gönül borcuyla doluyuz. Siz bu dostların başında geliyorsunuz. Bana gösterdiğiniz büyük yakınlığı, ben ve kendisine her şeyi anlattığım Edward, ölünceye dek şükranla anacağız...

Sizin ve sevgili Bayan Jennings'in sevineceğinizi bilerek anlatayım: Dün öğleden sonra Edward'la baş başa iki mutlu saat geçirdim. Edward, ayrılmamızın lafını bile ettirmiyordu. Oysa ben ona beni bırakması yolunda diretmeyi boynuma borç bildim. Böylesinin daha akıl harcı olduğunu söyledim ve o razı gelse hemen oracıkta, o saat onu bırakmaya hazırdım.

Gelgelelim o, böyle bir şeyin dünyada olamayacağını ve benim aşkıma güvendiği sürece annesinin öfkesinin kendisine vız geldiğini söyledi!

Geleceğimiz pek parlak görünmüyorsa da bekleyeceğiz, umudumuzu kesmeyeceğiz. Edward yakında papazlık

mesleğine girecek. Ona iyi bir yer bulabilecek bir tanıdığınız varsa sizin ve sevgili Bayan Jennings'in bizi unutmayacağınızı biliyoruz. Bayan Jennings'in Sir John ve Bay Palmer'la ya da bize yardım eli uzatabilecek başka dostlarıyla bizim adımıza konuşacağını umuyorum...

Zavallı Anne'in bu işte suçu büyük. Ancak iyi niyetle yaptığından hiç sesimi çıkarmıyorum. Eğer Bayan Jennings'in buralara yolu düşerse umarım gelip bizi görmekten yüksünmez. Çok makbule geçer. Kuzinlerim de onu tanımakla şeref duyarlar.

Sayfamın sonu, bana mektubuma da son vermemi anımsatıyor. Bayan Jennings'e, Sir John ile Leydi Middleton'a ve sevgili yavrulara saygı ve sevgilerimi bildirir, sizin ve Miss Marianne'in gözlerinden öperim.

Saygılarımla,
Lucy

Elinor, mektubu okur okumaz yazarının gerçek isteği olduğuna inandığı şeyi yaptı: Mektubu Bayan Jennings'in eline tutuşturdu.

O da yüksek sesle, araya birçok övgü ve hoşnutluk sözleri katarak okudu.

"Pek güzel doğrusu! Ne de güzel yazmış... Evet, ondan ayrılmayı önermesi yerinde olmuş. Lucy'ye de böyle yapmak yaraşırdı. Zavallı Edward! Onu iyi bir yere yerleştirmeyi bütün kalbimle isterdim... Bak, Elinor, hep *Sevgili Bayan Jennings* diyor bana. Dünyada böyle akraba canlısı kız görülmemiştir. Aşkolsun doğrusu. Şu cümleyi ne de güzel bağlamış! Aa, elbet gider görürüm onu; hiç bırakır mıyım? Herkese karşı nasıl da saygılı! Eksik olma, güzelim, bu mektubu bana iyi ki okuttun... Öyle tatlı yazılmış bir mektup ki Lucy'nin gönlünün güzelliğiyle kafasının işlekliğini olduğu gibi ortaya vuruyor."

Üçüncü Bölüm

Dashwood kız kardeşler Londra'ya geleli iki ayı biraz aşmıştı ve evlerine dönmek için Marianne'in duyduğu sabırsızlık her gün artıyordu. Kırların temiz havası, açıklığı, sessizliği burnunda tüttükçe genç kız dünyada gönül rahatına kavuşabileceği tek yerin Barton olduğuna inanıyordu. Elinor da sabırsızlıkta kız kardeşinden aşağı kalmıyordu. Eğer Marianne gibi hemen o saat gitmeye kalkışmıyorsa önlerindeki uzun yolculuğun çetinliğini düşündüğünden-di. Marianne ise bunun üstünde bile durmuyordu.

Sonunda Elinor, yolculuğu ciddilikle tasarlamaya başladı ve isteklerini iyi yürekli ev sahiplerine açtı. O da konukseverliğinin o tatlı diliyle onların bu isteğine karşı çıktı.

Tam o sırada ortaya, kızların dönüşlerini birkaç hafta daha geciktirmekle birlikte Elinor'a şimdiye dek düşündüklerinin hepsinden daha uygun gelen bir plan atıldı.

Palmer'lar Paskalya tatilini geçirmek üzere mart sonuna doğru Cleveland Konağı'na gidiyorlarmış; Charlotte da hem annesinin hem de iki konuğunun kendileriyle birlikte gelmesini candan istiyordu.

Bu istek, tek başına, ince düşünceli Elinor'a yeterli görünmezdi. Ne var ki Marianne'in üzüntülü olduğunu öğrendiğinden beri Dashwood kız kardeşlere karşı çok daha candan davranmaya başlamış olan Bay Palmer da karısının çağrısına gerçek bir incelikle katılınca, Elinor, bu planı seve seve benimsedi.

Gelgelelim bunu Marianne'e söylediğinde aldığı ilk tepki hiç de olumlu olmadı.

Genç kız büyük bir heyecanla, "Cleveland mı?" diye bağırdı. "Yok, Cleveland'a dünyada gidemem!"

Elinor, yumuşak bir sesle, "Unutma canım," dedi, "burası o yörede değil... yakın bile sayılmaz."

"Somerset Eyaleti'nde ya, sen ona bak! Somerset'e gidemem ben... Oraya kim olarak gitmeyi kuruyordum... Şimdiyse... Yok, Elinor; benden böyle bir şey isteyemezsin!"

Elinor, bu gibi duyguları yenmenin gerekliliği üzerinde bir tartışmaya girişmedi. Yalnızca bu duygulara karşı başka duygular uyandırmaya çalıştı: Yolculuk planını, Marianne'in gözünde tüten anneciğine rahat ve kolay olarak kavuşmayı sağlamanın bir çaresi olarak ortaya attı. Bristol'den üç-beş kilometre ötede olan Cleveland'a vardılar mı Barton'a bir günlük yol kalıyordu. Annelerinin uşağı kolaylıkla gelip onları oradan alabilirdi. Cleveland'da bir haftadan çok kalmayacaklarına göre, demek ki üç buçuk hafta sonra evlerinde olabilirlerdi.

Marianne'in annesine karşı sevgisi candan olduğuna göre, kendi yarattığı kötü kuruntuları kolayca bastıracağı belli bir şeydi.

Bayan Jennings, konuklarına henüz doyamadığı için, Cleveland dönüşü gene onunla birlikte Londra'ya gelsinler diye yalvarıyordu.

Elinor, onun bu candanlığının değerini bilmez değildi. Gene de artık planlarını değiştiremezlerdi. Anneleri de onun düşüncesini uygun bulduğundan, gidiş yolculuklarıyla ilgili bütün hazırlıkları tamamladılar.

Marianne de Barton'a kavuşmasına daha kaç hafta kaldığını hesaplayarak oyalanmaya koyuldu!

Bayan Jennings, bu planın kararlaştırılmasından sonraki ilk gelişinde Albay Brandon'ı, "Ah, Albay'ım, kızlarımız gidince sizle ben ne yapacağız bilmem!" diye sızlanarak karşıladı. "Palmer'lardan sonra doğru evlerine dönmeyi iyice kafalarına koymuşlar. Buraya tek başımıza dönünce nasıl da boynu bükük kalacağız değil mi? Aman yarabbi! Kukumavlar gibi oturup birbirimize bakacağız artık!"

Bayan Jennings'in gelecekte çekecekleri can sıkıntısı üzerine böyle kapkara bir tablo çizmekteki amacı belki de albayı kışkırtarak kendilerini bu acıklı sonuçtan kurtaracak olan evlenme önerisini yapmasını sağlamaktı. Gerçekten de biraz sonra ortaya çıkan bir durum Bayan Jennings'e umut verdi.

Elinor ev sahibi için kopyalayacağı bir baskının boyunu daha iyi ölçebilmek amacıyla pencere başına gidince Albay Brandon da onun peşinden geldi ve onunla dakikalarca konuştu.

Bu konuşmanın Elinor üzerindeki etkisi de Bayan Jennings'in gözünden kaçamazdı. Kendisi onların lafına kulak vermeyecek derecede terbiyeli bir hanımdı. Hatta hiçbir şey duymamak amacıyla yerini değiştirmiş ve piyano başındaki Marianne'in yakınında bir koltuğa oturmuştu. Gene de Elinor'un renk değiştirdiğini, heyecanlandığını ve Albay'ı dinlemekten elindeki işi unuttuğunu görmemek elinde değildi ya!

Iyi yürekli hanımcağızın umutlarını iyice alevlendirircesine, Albay Brandon'ın birkaç sözü, Marianne'in nota sayfasını çevirdiği bir sırada kulağına geldi: Albay, evinin kötü olduğunu söyleyerek özür diler gibiydi! Artık işin, "Acaba mı?" diyerek yanı kalmamıştı. Gerçi Albay'ın kendi evini kötülemek gereğini neden duyduğuna Bayan Jennings'in aklı ermiyordu ya, en son etiket kuralları böyle olsa gerekti!

Bayan Jennings, Elinor'un verdiği yanıtı duymadıysa da dudaklarının kımıltısından anladı ki, genç kız bu noktanın üzerinde hiç durmamaktadır. Bayan Jennings doğrusu onun bu açık sözlülüğünü pek beğendi. Bundan sonra bir süre Albay ile Elinor'un konuşmalarının bir hecesini bile duyamadı. Sonra Marianne şans eseri bir kez daha duraklayınca Albay Brandon'ın serinkanlılıkla söylediği şu sözler ev sahibinin kulağına geldi:

"Korkarım bu iş pek yakında olamayacak."

Bir âşık ağzına hiç yaraşmayan bu sözler karşısında afallayıp sersemleyen Bayan Jennings, nerdeyse, "Hoppala! Neden olamazmış?" diye bağıracakken kendini zorla tuttu ve yalnızca içinden, "İşte bu pek tuhaf! Albay'ımız, yaşı biraz daha ilerlesin diye bekleyecek değil ya!" diye düşündü.

Ne var ki Albay'ın bu ertelemesi, yanındaki güzel kızı zerrece kızdırmış ya da kırmış değildi. Çünkü biraz sonra pencere başından ayrılırlarken Elinor'un yürekten gelen bir sesle, "Size ömür boyu minnet duyacağım," dediğini Bayan Jennings açıkça duydu.

Elinor'un bu iyilikbilirliği de pek hoşuna gitti doğrusu. Onu şaşırtan tek şey Albay'ın böyle bir teşekkürü yanıtsız bırakarak, hiçbir şey olmamışçasına istifini bozmadan vedalaşıp ayrılması oldu. Bayan Jennings, eski aile dostunun aşk konusunda böyle soğuk çıkacağını hiç sanmamıştı doğrusu.

Gerçekte Elinor ile Albay Brandon arasında şöyle bir konuşma geçmişti:

Albay candan ve anlayışlı bir tavırla, "Dostunuz Edward Ferrars'a ailesinin yaptığı haksızlığı duydum," diye söze başladı. "Eğer yanlış anlamamışsam Bay Edward, iyi ahlaklı bir genç kıza vermiş olduğu evlenme sözünden dönmedi diye ailesi onu toptan reddetmiş. Duyduklarım doğru mu? Böyle mi olmuş?"

Elinor böyle olduğunu söyledi.

Albay, öfkeyle, "Birbirlerini çoktandır seven iki genci ayırmak ya da ayırmaya yeltenmek ne büyük bir zalimlik!" diye söylendi. "Bayan Ferrars ne yaptığını, oğlunu nerelere sürükleyebileceğini bilmiyor sanırım. Bay Edward'a Harley Sokağı'nda birkaç kere rastladım ve kendisini pek beğendim. Kısa zamanda yakından tanınabilecek bir genç değilse de gördüğüm kadarıyla onun mutlu olmasını isterim. Hele sizin dostunuz olduğuna göre bunu daha da candan dilerim. Kendisinin papaz olmak istediğini duydum. Delaford Köy Papazlığı'nın boşalmış olduğunu bugün mektupla öğrendim. Eğer kendine layık görürse buraya geçebileceğini lütfen ona söyler misiniz? Gerçi şu düşkün zamanında kendisine böyle bir şey sormak gereksiz ya, keşke daha büyük bir iş olaydı, diyorum. Çünkü küçük bir yerdir. Bundan önceki papazın eline yılda iki yüzden fazla bir şey geçmezdi sanıyorum. Gerçi çalışılırsa bu biraz yükseltilebilir; gene de ne olsa insanı rahat rahat geçindirecek bir gelir; korkarım ki sağlayamaz. Bu durumuyla kabul ederse ben görevi ona seve seve veririm. Lütfen kendisine bunu önemle söyleyin."

Albay Brandon o anda gerçekten de Bayan Jennings'in sandığı gibi evlenme önerisi yapıyor olsaydı, Elinor bundan daha büyük bir şaşkınlığa kapılamazdı! Daha iki gün

önce bulunamaz diye düşündüğü iş bulunmuş, Edward'ın evlenebilmesi mümkün olmuştu. Hem de Albay Brandon, bu haberi Edward'a versin diye bula bula onu, Elinor'u bulmuştu!

Genç kızın şu anda duyduğu heyecanı Bayan Jennings, bambaşka yana çekti. Bu heyecana bazı ufak tefek nahoş, sevimsiz duygular karışmış olabilirdi; gene de Elinor, Albay Brandon'ı böyle bir jeste sürükleyen cömertliğe, insanlığa, candan dostluğa çok derin bir minnet duydu ve bunu içtenlikle ortaya vurdu. Bu iyiliğinden ötürü Albay'a bütün kalbiyle teşekkür etti. Edward'ın sağlam karakterini ve iyi huylarını layık oldukları biçimde övdü ve Albay Brandon böyle zevkli bir görevi gerçekten başkasına yüklemek istiyorsa kendisi seve seve üzerine alacağını söyledi.

Beri yandan da bu işi yapmanın en çok Albay'a yaraşacağını düşünmekten kendini alamıyordu. Kısacası, Edward'ı kendine teşekkür etmek durumunda bırakmaya içi razı gelmediğinden, bu görevi üzerinden atmayı çok istiyordu. Gel gör ki Albay Brandon da onun gibi, teşekkürlerle karşılaşmaktan kaçınmak amacıyla ille onu aracı yapmak ister gibiydi. Genç kız onun bu isteğine daha çok karşı koyamadı. Edward'ın hâlâ Londra'da olduğunu sanıyordu ve bir şans eseri olarak onun adresini Miss Steele'den duymuştu. Edward'a o gün haber iletmeyi üzerine aldı.

Bunu kararlaştırdıktan sonra Albay, böyle iyi ve sevimli bir komşu kazanmanın kendisini çok sevindirdiğini söyledi. Papaz evinin küçük olduğuna ve güzel sayılamayacağına da işte bu arada, üzülerek değindi. Bu sakıncayı Elinor, tıpkı Bayan Jennings'in tahmin ettiği gibi, küçümsedi:

"Evin küçüklüğünün onlara bir sıkıntı vereceğini hiç sanmıyorum. Zaten iki kişiler; gelirleri de ona göre."

Bunu duyan Albay, şaşırdı: Demek Elinor, Edward Ferrars'ın bu işe girince evleneceğine kesin gözüyle bakı-

yordu. Oysa kendisi Edward seviyesinde bir erkeğin Delaford papazlığının getirdiği paraya güvenerek evlenebileceğini hiç sanmıyordu; bunu açıkça söyledi:

"Bu küçük Köy Papazlığı Bay Ferrars'a, bilemediniz, az çok rahat bir bekâr geçimi sağlayabilir; evlenmesini kolaylaştıramaz. Ona daha büyük bir hizmette bulunamadığıma üzgünüm; elimden daha fazlası gelmiyor. Gene de bir rastlantı olur da ona daha büyük bir yardım sağlamak yolunu bulursam, yararlı olmak için elimden geleni yaparım, çünkü kendisine çok saygım var; iyiliğini de candan diliyorum... Hatta şimdi yaptığım şey devede kulak kalıyor. Öyle ya, evlenmek onun başlıca, belki de tek amacı olsa gerek; benim verdiğim işse onun bu amaca ulaşmasını pek sağlayamıyor. Evlenmek onun için hâlâ uzak bir hayal olarak kalmaya mahkûm. Korkarım pek yakın bir zamanda olamayacak..."

İşte Bayan Jennings'in yanlış anlayınca haklı olarak kızdığı cümle gerçekte böyleydi. Ama Albay Brandon ile Elinor'un pencere başında dururlarken aralarında neler konuştuklarını tam olarak öğrenince, Elinor'un ayrılırken söylediği minnet sözlerinin bir evlenme önerisi kadar böyle bir duruma da yaraşacağını okuyucularımızın kabul edeceklerini sanıyoruz...

Dördüncü Bölüm

Albay gider gitmez Bayan Jennings, bilgiç bir gülümsemeyle, "Ey, Miss Elinor, Albay'ın neler dediğini sormuyorum sana," diye söze girişti. "Gerçi, şerefim üzerine yemin ederim ki sizi dinlememeye çok çalıştım; gene de kulağıma gelen birkaç sözden onun meramının ne olduğunu ister istemez anladım. İnan bana, ömrümde hiçbir şey bu denli içime sinmemişti. Sevincinize bütün kalbimle katılıyorum."

Elinor, "Eksik olmayın, efendim, sevincim gerçekten de büyük," diye karşılık verdi. "Albay Brandon'ın cömertliği gözlerimi yaşartıyor. Dünyada onun gibi davranan kaç erkek gösterebiliriz? Böyle anlayışlı ve iyi yürekli kimseler pek azdır. Ömrümde hiç böyle şaşırmamıştım!"

"Aa, kızım sen de amma alçakgönüllüsün! Bense hiç mi hiç şaşmadım! Çünkü son zamanlarda bu işe oldu bitti gözüyle bakar olmuştum."

"Siz Albay'ın büyük ruhlu bir insan oluşuna göre, genel olarak düşünmüş olacaksınız. Ne olsa, böyle bir fırsatın, böyle hop diye ortaya çıkacağını önceden bilemezdiniz ya!"

Bayan Jennings, "Fırsat mı?" dedi. "Canım, erkek bir kez böyle bir şeyi aklına koymaya görsün, ne yapar eder, fırsatı yaratır. Her neyse güzelim; tekrar tekrar gözün aydın derim. Bundan böyle karşımda mutlu bir çift görmek istersem nerede arayıp bulacağımı artık biliyorum."

Elinor, hafif bir gülümseyişle, "Bu çiftin peşinden Delaford'a gitmeye niyetlisiniz gibi geliyor bana," dedi.

"Öyle güzelim, gerçekten niyetim o. Evin kötü oluşuna gelince, Albay'ın neyi kastettiğini bilmiyorum; çünkü benim gördüğüm kadarıyla mis gibi bir ev."

"Biraz bakımsız, onarın isteyen bir yer olduğunu söylüyordu da."

"Ee, bunun suçu kimde? Neden bastırmıyor öyleyse? Bu, ona düşmez mi?"

Arabanın kapıda olduğunu haber vermeye gelen hizmetçinin içeri girmesiyle konuşmaları yarıda kaldı. Bayan Jennings, hemen gitmeye davranarak, "Ne yapalım, lafımın daha yarısı bitmeden kalkmak zorundayım, güzelim," dedi. "Neyse, geceleyin hepsini yeni baştan ele alırız, çünkü biz bize olacağız. Sana, benimle gelsene, demiyorum; çünkü biliyorum, kafan bu işle dolu olduğundan şimdi yanında kimseyi istemezsin. Hem sonra kız kardeşine de her şeyi anlatmak için can atıyorsundur!"

Marianne, bu konuşma başlamazdan önce dışarı çıkmıştı.

Elinor, "Elbet, hanımefendi, Marianne'e söylerim ama şimdilik onun dışında kimseye söylemek istemiyorum." dedi.

Bayan Jennings, biraz hayal kırıklığına uğrayarak, "Ya, öyle mi?" dedi. "Öyleyse benim bunu Lucy'ye söylememi

de istemezsin. Oysa bugün Holbom'a kadar uzanmak niyetindeydim."

"Öyle, efendim; lütfen şimdilik Lucy bile duymasın. Bir günlük gecikmeden hiçbir şey çıkmaz. Ben Bay Ferrars'a mektup yazıncaya dek başka kimseye söylenmemesi gerekir, diyorum. Mektubu hemen oturup yazacağım. Ona durumu bir an önce bildirmemiz çok önemli, çünkü cübbe giymezden önce yapacağı birçok hazırlıklar olmalıdır."

Bu laflar önce Bayan Jennings'in iyice kafasını karıştırdı. İşin böyle sıcağı sıcağına Bay Ferrars'a yazılmasının neden gerekli olduğunu bir türlü aklı almıyordu! Neyse ki birkaç dakika düşününce pek mutlu bir çözüm yolu buldu:

"Haa, şimdi anladım! Demek Bay Ferrars'ı seçtiniz. Ne mutlu ona. Öyle ya, bir an önce cübbe giymeli ki hazır bulunsun. Her neyse, işlerinizin böyle yolunda gidişine sevindim. Şu var ki bu tutum biraz ters değil mi? Bu mektubu yazmak Albay'ın kendine düşmez miydi? Öyle ya, ona yaraşır bu."

Elinor, Bayan Jennings'in sözlerinin başlangıcına bir anlam verememiş, sorup soruşturmaya da değer bulmamıştı. Bu yüzden onun sözlerinin yalnızca son bölümünü yanıtladı:

"Albay Brandon öyle ince bir insan ki, öneriyi Bay Ferrras'a kendisi söyleyemedi de başka birinin bildirmesini istedi."

"Demek bu iş de senin üstüne yıkıldı. Tuhaf bir incelik doğrusu!" Sonra Bayan Jennings, Elinor'un mektup yazmaya hazırlandığını görerek, "Her neyse, seni rahatsız etmeyeyim," dedi. "Kendi işlerini sen daha iyi bilirsin elbet. Şimdilik hoşça kal, güzelim. Charlotte'un doğum yapmasından bu yana hiçbir habere bu denli sevinmemiştim!"

Böyle diyerek dışarı çıktı, ama bir an sonra geri dönerek, "Aklıma Betty'nin kız kardeşi geldi, güzelim," dedi.

"Onu böyle iyi bir hanımın yanına verebilirsem pek sevinirim. Betty'nin oda hizmetçiliği nasıldır, bilemeyeceğim ya, orta işinde birincidir; iyi de dikiş yapar. Her neyse, bunları daha rahat bir zamanında düşünürsün elbet."

Elinor, onun dediklerini duymuyordu bile, şu anda onu anlamaktan çok yalnız kalmaya can attığı için...

"Evet, efendim, öyle," diye bir yanıt verdi.

Edward'ın mektubuna nasıl başlayacak, neler diyecekti? Aklı fikri bundaydı şimdi! Başka birisine göre dünyanın en kolay şeyi olabilecek olan bu görev, onların arasındaki özel durum yüzünden çetinleşiyordu. Genç kız gereğinden çok şey yazmaktan korktuğu kadar, gereğinden az şey yazmaktan da korktuğu için, elinde kalemiyle oturduğu yerden düşüncelere daldı gitti... Bu düşüncelerden, içeriye Edward'ın ta kendisinin girmesiyle uyandı.

Edward, kapıya veda kartını bırakmaya gelince Bayan Jennings'le karşılaşmış. Bayan Jennings, dışarı çıkmak zorunda olduğu için özür diledikten sonra Miss Dashwood'un yukarıda olduğunu ve onunla çok önemli bir iş görüşmek istediğini söyleyerek onu zorla içeri sokmuştu.

Elinor, kafasındaki karışıklığın arasında, tam bu mektubu yazmanın ne kadar güç olursa olsun, yüz yüze konuşmaktan bin kat yeğ olduğunu düşünürken ziyaretçi içeri girdi ve onu, işte bu en güç görevi yüklenmek zorunda bıraktı.

Edward'ın böyle birdenbire gelivermesiyle Elinor'un kapıldığı şaşkınlık ve sıkıntı pek büyük oldu. Onu son olarak Lucy'yle sözlü olduğunun ortaya çıkmasından önce görmüştü; demek ki Edward, Elinor'un durumu bildiğini öğrendiğinden beri görüşmüş değillerdi. Buna düşüncelerinin ve ona söylemek zorunda olduğu şeylerin sıkıntısı da eklenince, Elinor iyice tedirgin oldu. Edward da çok sıkıntılıydı; böylece ikisi karşılıklı derin bir utangaçlığa gömülerek oturdular.

Edward, içeri girdiğinde rahatsız ettiği için Elinor'dan özür dileyip dilemediğini anımsayamıyordu. Bu yüzden ağzını açıp konuşabilecek duruma gelir gelmez, her olasılığa karşı yeniden, yollu yolunca özür diledi:

"Bayan Jennings, sizin benimle görüşmek istediğinizi söyledi de... Daha doğrusu ben öyle anladım, yoksa sizi bu şekilde dünyada rahatsız etmezdim. Beri yandan sizi ve kız kardeşlerinizi görmeden Londra'dan ayrılmak da istemiyordum, çünkü belki bir süre... Daha doğrusu, sanırım uzun süre sizlerle görüşmek fırsatını bulamayacağım. Yarın Oxford'a gidiyorum."

Elinor kendini toparladı ve omzundaki ağır yükü bir an önce atıp kurtulmaya karar vererek, "Ne olsa biz, sizi iyi dileklerimizi bildirmeden dünyada göndermezdik," diye karşılık verdi. "Bayan Jennings'in dediği doğru. Size verilecek önemli bir haberim var; şimdi size bununla ilgili bir mektup yazmak üzereydim. Bana çok zevkli bir görev yüklediler de..." Sonra genç kız, göğsü gitgide daha hızlı inip kalkarak, "Daha on dakika önce Albay Brandon burdaydı," diye sözünü sürdürdü. "Size benim haber vermemi istedi: Sizin papaz olmak istediğinizi duymuş da... Delaford Köy Papazlığı da hemen şu sırada boşalmış olduğundan, Albay bu yeri size sunmakla sevinç duyacağını söyledi. Yalnız, bu mevkiin daha parlak olmayışına üzülüyor. Böyle saygıdeğer ve insan bir dost kazanmış olduğunuz için sizi kutlamama izin verin. Ancak ben de Albay gibi bu işin biraz daha parlak olabilmesini dilerdim. Yılda iki yüz altın kadar bir şey getiriyormuş. Keşke daha büyük bir iş olaydı da sizin rahatlıkla... yani size yalnızca şimdilik bir sığınak sağlamaktan öteye geçebilse... sizin bütün mutluluk hayallerinizin gerçekleşmesine yardım edebilseydi!"

Edward hissettiklerini kendisi söyleyemediğine göre başkasının onun adına söylemesi de beklenemez. Böyle hiç ummadığı, aklının ucundan bile geçirmediği bir haberle

karşılaşınca beyninden vurulmuşa döndüğü yüzünden okunuyordu. Gelgelelim dudaklarından yalnızca şu iki sözcük döküldü:

"Albay Brandon!"

Elinor, durumun en zor bölümünü atlatmış olmanın verdiği bir kararla, "Evet," dedi, "Albay Brandon bu jestiyle şu son olup bitenler karşısında duyduğu üzüntüyü belirtmek istiyor... Yani ailenizin büyük haksızlığı yüzünden son derece güç bir durumda kalışınız... bu üzüntüyü Marianne ile ben... sanırım bütün dostlarınız paylaşıyoruz... Albay Brandon aynı zamanda size karşı, tanıştığınızdan beri duyduğu saygıyı, hele şu olay sırasındaki davranışınızı pek yerinde bulduğunu da göstermek istiyor."

"Albay Brandon bana iş buluyor ha? Olabilir mi bu?"

"Kendi ailenizin taş kalpliliğinin yanı sıra başkalarından iyilik görmek sizi şaşırtıyor."

Edward, birden toparlanarak, "Hayır," diye karşılık verdi. "Sizin iyiliğiniz beni hiçbir zaman şaşırtmaz. Çünkü her şeyi size, sizin iyiliğinize borçlu olduğumu bilmezlik edemem. Buna karşı duyduğum minneti... elimden gelse anlatırdım ya... siz de çok iyi biliyorsunuz ki ben parlak laf etmesini beceremem."

"Çok yanılıyorsunuz. İnanın bana, her şeyi kendi değerinize ve Albay Brandon'ın sizin değerinizi anlamış olmasına borçlusunuz. Benim bu işte bir rolüm olmadı. O bana tasarısını anlatıncaya dek bu papazlığın boşalmış olduğunu bilmiyordum; bu yeri bağışlamanın Albay'ın elinde olduğundan bile haberim yoktu. Benim ve ailemin bir dostu olması onun bu işi daha bir seve seve yapmasında rol oynamış olabilir; ama ben sizin adınıza hiçbir istekte bulunmuş değilim."

Elinor, yalan söyleyemediğinden, bu meselede ufacık bir rolü olabileceğini kabul etmek zorunda kalmıştı. Gene de bunu öyle duraksayarak, öyle bir sıkılganlıkla söyledi

ki, Edward'ın bu konudaki kuşkusunu büsbütün depreştirdi.

Genç adam bir süre derin bir düşünceye daldı. Sonra sanki kendini zorlayarak, "Albay Brandon çok üstün, çok saygıdeğer bir insana benziyor," dedi. "Herkesten böyle duydum. Ağabeyinizin de onu çok beğendiğini biliyorum. Aklı başında bir adam olduğu gibi kusursuz bir centilmen de."

Elinor, "Onu daha yakından tanıdıkça herkesin söylediği kadar üstün bir insan olduğunu daha iyi anlayacaksınız," diye yanıtladı. "Komşu da olacağınıza göre (papaz evi konağa pek yakınmış diye duydum), onun denildiği gibi değerli bir insan olması bence özellikle önemli."

Edward, karşılık vermedi; yalnızca genç kızın başını çevirdiği bir sırada ondan yana öyle ciddi, öyle içten, öyle üzgün bir bakış baktı ki, "Keşke papaz evi çok daha uzaklarda olsaydı!" der gibiydi.

Az sonra ayağa kalkarak, "Sanırım Albay Brandon St. James Sokağı'nda oturuyorlar," dedi.

Elinor, ona Albay'ın evinin numarasını verdi.

"Size teşekkür etmeme izin vermiyorsunuz; ben de bari hemen gidip teşekkürlerimi ona bildireyim. Bana çok... son derece büyük bir mutluluk bağışladığını söyleyeyim kendisine."

Elinor, onu alıkoymaya kalkışmadı. Elinor ona, başına gelen her türlü durumda, her zaman iyi şanslar dilediğini yürekten söyleyerek, Edward da ona aynı iyilik dileklerinde bulunmak istemekle birlikte dili dolaşıp kekeleyerek ayrıldılar.

Kapı onun ardından kapandığı zaman Elinor, "Onu tekrar gördüğümde Lucy'nin kocası olarak göreceğim," diye düşündü.

Ve bu tatlı düşünceyle oturarak geçmişi anmaya koyuldu. Edward'ın biraz önceki sözlerini aklına getirip tüm

duygularını anlamaya çalıştı ve bu arada kendi acı duygularının bilincine ermekten de kendini alamadı.

Bayan Jennings eve döndü. Yeni tanıştığı birtakım kimseleri görmekten geldiğine göre söyleyeceği birçok şey olması gerekirdi. Ama kafası, bildiği önemli sırla öylesine dopdoluydu ki başka pek bir şeyin üzerinde duramıyordu. Elinor'u görür görmez gene eski konuyu açarak, "Ee, o genci sana gönderdim, güzelim!" dedi. "İyi etmedim mi?" Sanırın pek güçlük çekmemişsindir. Onerimi isteksizlikle karşıladığını hiç sanmam, değil mi?"

"Doğru, hanımefendi. İsteksizlik gösterınesi zaten beklenmezdi."

"Ee, ne zaman hazır olabilecek? Her şey buna bağlı gibi görünüyor da!"

Elinor, "İnanın, bu gibi formaliteleri hiç bilmediğimden, ne kadar vakit alır, ne gibi hazırlıklar gerekir, tahmin bile edemeyeceğim. Yalnızca, iki-üç ay içinde cübbe giyebileceğini sanıyorum."

Bayan Jennings, "İki üç ay mı?" diye şaşkınlık belirtti. "Aa, ne de geniş yüreklisin kızım! Bakalım Albay iki-üç ay bekleyebilecek mi? Tanrı sizin iyiliğinizi versin, e mi? Ayol ben olsam sabırsızlığımdan çat diye çatlayıverirdim. Gerçi zavallı Bay Ferrars'a elimizden gelen iyiliği yapmayı hepimiz isteriz ya, onun hatırına iki-üç ay beklemek bence değmez. Öyle ya canım, onun yerine başkasını bulmak pek mi zor? Cübbe giymesi için beklenmeyecek birisi..."

Elinor, "Aman efendim, siz neler düşünüyorsunuz?" diye şaşıp kaldı. "Albay Brandon'ın tek amacı Bay Ferrars'a yardımcı olabilmek."

"Tanrı senin iyiliğini versin, e mi kız? Albay Brandon'ın seninle, tek Bay Ferrars'a on altın verebilmenin hatırı için evleneceğini söyleyemezsin ya bana?"

Bu anlaşmazlık artık bundan sonra sürüp gidemezdi. Hemen açıklamalar yapıldı ve bunlar ikisini de enikonu

güldürdüğü gibi, herhangi bir hayal kırıklığına da uğratmadı. Hele Bayan Jennings, bir sevinci ikinci bir sevinçle değiş tokuş etmişti ve birinci sevinçten umudunu kesmiş de değildi.

Şaşkınlık ve sevinçlerinin o ilk yaygarası yatıştıktan sonra kadıncağız, "Evet, evet," dedi, "papaz evi gerçekten küçücüktür; bakımsız olması da akla yakın gelir. Ama düşün, ben onun, birinci katında beş tane oturma salonu olan -kâhya kadından duyduğuma göre- on beş kişiyi yatırmaya elverişli bir ev için özür dilediğini sanıyordum; hem de Barton Cottage'de oturan bir kıza! Bu yüzden pek komik buldum doğrusu. Şekerim, Albay'ı karşımıza alalım da aklını yatıralım, Lucy gitmezden önce papaz evini biraz ele alsın da kızcağızın rahat edebileceği bir duruma soksun."

"Ancak Albay Brandon, onların bu parayla evlenebileceklerini hiç sanmıyor."

"Albay Brandon'ın dünyadan haberi yok da ondan! Kendinin yılda iki binliği var diye, bundan az parayla evlenilip geçinilmez sanıyor. Sen benim şu sözüme mim koy: Tanrı kısmet eder de sağ kalırsam, Michaelmas Yortusu'ndan önce Delaford Köy Papazı'nın evine gezmeye gideceğim. Elbet, Lucy orada değilse gidecek değilim!"

Elinor da onun gibi, nişanlıların evlenmek için daha fazla beklemeyeceklerini düşünüyordu.

Beşinci Bölüm

Edward, Albay Brandon'a teşekkürlerini bildirdikten sonra Lucy'ye mutlu haberi vermeye koştu. Bartlett Apartmanı'na gittiğinde herhalde etekleri sevinçten zil çalıyor olsa gerekti; ki Lucy, ertesi gün onu kutlamaya gelen Bayan Jennings'e, Edward'ı ömründe böyle neşeli görmemiş olduğunu söyledi.

Lucy'nin mutluluk ve sevinciyse su götürmezdi. Bayan Jennings'in, Michaelmas Yortusu'ndan önce Delaford Papaz Evi'nde buluşma umuduna o da candan katıldı. Elinor'a karşı, Edward'ın gösterdiği gönül borcunu teslim etmekte hiçbir isteksizlik göstermiyor; tersine, onun yaptığı dostluktan sıcak bir dille söz ederek ona çok şey borçlu olduklarını kendiliğinden söylüyordu. Miss Dashwood'un onlara şimdi ya da gelecekte yapacağı hiçbir yardımın kendisini şaşırtmayacağını, çünkü onun gerçekten değer verdiği kişiler uğruna dünyada her şeyi yapabilecek bir insan olduğuna inandığını açıkça itiraf ediyordu.

Albay Brandon'a gelince, Lucy onu bir melek yerine koyup tapınmaya hazırdı. Yalnız, bu kadarla da kalmayıp onun herkesçe her bakımdan bir melek yerine konulması, eteğine yüz sürülüp tapınılması için ısrar ediyordu. İçinden de, gizlice, Delaford'a gelin gidince Albay Brandon'ın adamlarıyla arabalarından, inek ve tavuklarından yararlanabildiği oranda yararlanmaya niyetleniyordu!

80

John Dashwood, Berkeley Sokağı'na uğrayalı bir haftayı geçiyordu. O gün bugündür Fanny'nin rahatsızlığıyla, bir kez hatır sormanın dışında hiç ilgilenmemiş olduklarından, Elinor gidip yengelerini görmeyi boyunlarına borç bilmeye başlamıştı. Gel gör ki bu görevi yerine getirmekte kendisi istekli olmadığı gibi arkadaşlarından da yüz bulamıyordu. Marianne yalnızca kendisi gitmemekte ayak diremekle kalmıyor, ablasını da gitmekten alıkoymak yolunda çok baskı yapıyordu. Bayan Jennings'e gelince, arabası her zaman Elinor'un emrinde olmakla birlikte, artık Fanny Dashwood'dan öylesine sıtkı sıyrılmıştı ki bu son hengâmeden sonra onun ne durumda olduğunu görmek merakı ve Edward'dan yana çıkarak ona hakaret etmek isteği bile, onunla bir araya gelmek konusundaki isteksizliğini yenemiyordu.

Sonuç olarak Elinor yengesini görmeye tek başına gitti. Oysa bu işe ondan daha az gönüllü olan birisi bulunamazdı ve Berkeley Sokağı'ndaki ev halkının arasında Fanny Dashwood'la burun buruna konuşmak düşüncesini tiksintiyle karşılayan sanırız en çok oydu!

Bayan Dashwood'un evde olmadığını söylediler. Neyse ki tam Elinor'un arabası kapıdan ayrılacağı sırada John Dashwood bir rastlantı eseri olarak dışarı çıktı. Elinor'u görünce pek sevinmiş göründü. Kendisinin de şimdi

Berkeley Sokağı'na gitmek üzere yola çıktığını söyledi ve Fanny'nin onu görmekten son derece hoşnut kalacağına yeminler ederek Elinor'u içeri aldı.

Yukarıdaki oturma odasına çıktılar. İçeride kimsecikler yoktu.

John, "Fanny kendi odasında olmalı," dedi. "Ben şimdi gider ona söylerim, çünkü *seni* görmeyi istememesi için dünyada hiçbir neden olabileceğini aklım kesmiyor. Ne münasebet, hele artık şimdi! Zaten eskiden beri seninle Marianne'i gözbebeği gibi sever ya! Marianne neden gelmedi?"

Elinor kardeşi adına elinden geldiğince özür diledi.

Ağabeyi, "Seni yalnız gördüğüme bir yandan da sevindim," dedi. "Seninle görüşeceklerim var. Şu Albay Brandon'ın bağışladığı papazlık... Aslı var mı bunun? Gerçekten tuttu, verdi mi bunu Edward'a? Dün nerdense kulağıma çalındı da şimdi sana bunu sormaya geliyordum."

"Baştan aşağı doğru. Albay Brandon, Delaford Köy Papazlığı'nı Edward'a verdi."

"Gerçek mi? Vay canına, amma iş ha! Arada akrabalık da yok! Birbirlerinin nesi oluyorlar ki! Hele köy papazlarının oturdukları yerden tıkır tıkır para kırdıkları şu çağda! Bununki ne kadar getiriyormuş?"

"Yılda aşağı yukarı iki yüz."

"Pek güzel. Madem bundan önceki papaz yaşlı ve hastalıklıymış ve yerinin yakında boşalacağı belliymiş... Albay Brandon böyle kârlı bir işi başka birine devrederken, dur bakayım, en azından bin dört yüz altın hava parası alabilirdi. Nasıl oldu da bu işi önceki papazın ölümünden önce sağlama bağlamadı? Şimdi artık hava parası almak konusunda iş işten geçmiş sayılır. Şaşılacak şey! Albay Brandon gibi aklı başında bir adam! Böyle basit, gündelik bir hesap işinde bu denli hesapsızlık etsin! Ne yaparsın; her insanın karakterinde bir sürü tutarsızlıklar olduğuna ben inanıyo-

rum. Beri yandan biraz düşününce insana şöyle de geliyor: Albay bu papazlığı aslında başkasına satmıştır da, Edward ancak bu insan cübbe giyecek yaşa gelinceye dek orada kalacaktır. Evet, evet, işin aslı budur; kalıbımı basarım buna."

Elinor bunu kesinlikle yalanladı. Albay Brandon'ın mesajını Edward'a kendisinin ilettiğini, kısacası bu iş önerisinin koşullarını anlamış olması gerektiğini söyledi; ağabeyi de onun bu konuda söz sahibi olduğunu kabul etmek zorunda kaldı.

Onun anlattıklarını dinledikten sonra, "Gerçekten şaşılacak şey!" diye ünledi. "Albay'ın bu işi yapmaktaki amacı ne olabilir?"

"Pek basit: Bay Ferrars'a yardım etmek."

"Bak hele! Albay Brandon'ın hesabı ne olursa olsun, Edward şanslı adammış doğrusu! Bundan Fanny'ye söz etmeyeceğini umarım. Gerçi ben ona alıştıra alıştıra çıtlattım; metanetle karşıladı sayılır ya, gene de uluorta söz edilmesi elbet hoşuna gitmez."

"Erkek kardeşinin eline para geçti diye, Fanny'nin bozulmaması gerekir; nasılsa bu para kendinin ya da çocuğunun cebinden çıkmayacak!" demek Elinor'un dilinin ucuna kadar geldi, ama genç kız kendini güçlükle tuttu.

John Dashwood sesini, böyle önemli bir konuya yaraşacak biçimde alçaltarak, "Bayan Ferrars'ın şimdilik bundan haberi yok," dedi. "Gizleyebildiğimiz kadar gizlemek de bence en iyisi. Düğün yapıldığı zaman korkarım her şeyden haberi olacak."

"İyi ama bütün bu sakınmalar gereksiz değil mi? Oğlunun geçimini sağlayacak kadar para bulmuş olması elbet Bayan Ferrars'ı hoşnut etmeyecek; burası belli bir şey ya, şu son davranışından sonra onun artık Edward'ın işlerini umursaması beklenemez ki! Oğluyla bütün ipleri kopardı, onu temelli kovdu ve sözünü geçirebildiği kişilere de baskı

yaparak Edward'la ilişkilerini kestirtti. Bundan böyle onun yüzünden üzüntü ya da sevinç duyabileceğini, onun başına gelenlerle ilgilenebileceğini insanın aklı hiç kesmiyor doğrusu. Evladını bile bile yuvadan atmasına karşın hâlâ bir anne gibi içi sızlayacak kadar zayıf olamaz ki!"

John, "Ah, Elinor, yürüttüğün mantık pek güzel, ne var ki insan yaradılışı konusundaki bilgisizliğinin üstüne kurulmuş bir mantık," diye karşılık verdi. "Edward'ın bu yersiz evliliği gerçekleştiği zaman, inan bana, annesi onu kovan kendisi değilmişçesine acı çekecek. Bu yüzden, o korkunç olaya yol açan her durumu Bayan Ferrars'dan elimizden geldiğince gizlemek zorundayız. Edward'ın kendi oğlu olduğunu Bayan Ferrars ömür boyu unutamaz."

"Beni şaşırtıyorsun. Ben, bunu, onun çoktan unutmaya yüz tuttuğunu sanıyordum."

"Onun çok günahını alıyorsun. Bayan Ferrars dünyanın en şefkatli analarından biridir."

Elinor karşılık vermedi.

John Dashwood kısa bir duralamadan sonra, "Biz de artık Miss Morton'ı Robert'la evlendirmeyi düşünüyoruz," dedi.

Ağabeyinin ses tonundaki ağırbaşlı, tumturaklı ciddiliğe gizlice gülümseyen Elinor hiç istifini bozmadan, "Hanım kıza bu meselede söz hakkı tanınmıyor sanırım," dedi.

"Söz hakkı mı? Nasıl yani?"

"Demek istediğim, sizin konuşmanıza göre Miss Morton ha Edward'la evlenmiş, ha Robert'la... Ikisi de aynı kapıya çıkıyor, öyle mi?"

"Elbette; arada ne fark olabilir? Bundan böyle artık Robert her yönden ailenin büyük oğlu yerine geçecek. Gerisine gelince, ikisi de şeker gibi çocuklar. Birinin öbüründen bir üstünlüğü olduğunu ben göremiyorum."

Elinor sesini çıkarmadı, John da bir an sustu, düşüncelere daldı. Sonra kız kardeşinin elini tutarak çok anlamlı bir fısıltıyla, "Sana kesinlikle söyleyebileceğim bir şey var,"

diye konuştu. "Hem söyleyeceğim de! Çünkü seni hoşnut edeceğini biliyorum. Bunu çok iyi bir yerden duydum, yoksa sana anlatmazdım zaten; doğru olmazdı... Ama en güvenilir kaynaktan duyduğum için... Gerçi Bayan Ferrars'ın kendi ağzından işitmiş değilim ya, kızı işitmiş, bana da o söyledi. Bayan Ferrars diyormuş ki, 'Oğlum bu kızı almasaydı da başka *hangi kızı* alırsa alsaydı...' Anlarsın ya... *'Başka bir kız* alsaydı, bunun yarısı kadar kızıp üzülmezdim,' diyormuş. Bayan Ferrars'ın duruma bu açıdan baktığını öğrenmek beni pek sevindirdi. Anlarsın ya, ailecek yüzümüzü ağartacak bir tutum. Bayan Ferrars, *'Onu* bununla kıyaslayamam bile!' diyormuş. 'Meğer öbürü *ehvenişer*miş! 'Şimdi elimde olsa onu seve seve sineye çekerdim,' diyormuş. Ne var ki böyle bir şey artık söz konusu bile edilemez... Olacak iş değil... Yani anlıyorsun... Öyle bir ilişkiyi demeye getiriyorum... Sözünü bile etmek yanlış; o defter kapandı artık. Yalnız senin koltuklarını kabartacağını bildiğimden, sana söyleyivereyim dedim... Beri yandan senin bu meselede diz dövecek bir durumun da yok yani, Elinorcuğum. Çünkü çok iyi bir parti vuracağın belli bir şey... bunun kadar, belki daha parlak bir parti!... Albay Brandon seni görmeye geliyor, değil mi?"

Buraya kadar dinledikleri Elinor'un gururunu okşayıp koltuklarını kabartmasa da sinirlerini oynatıp kafasını şişirmeye yetmişti. Tam o sırada içeri Robert Ferrars'ın girmesiyle, yanıt vermek ve ağabeyinin başkaca diyeceklerini dinlemek zorunluluğundan kurtuldu.

Birkaç dakika çene çaldıktan sonra John Dashwood, Fanny'nin henüz Elinor'un geldiğinden haberi olmadığını akıl ederek karısını bulmaya gitti. Elinor da böylece Robert Ferrars'ı daha yakından tanımak fırsatını buldu.

Annesinin kendisiyle ağabeyi arasında yaptığı haksız ayrımın ve ağabeyinin reddedilmesinin karşısında gösterdiği vurdum duymazlık; kendi züppeliğiyle ağabeyinin dü-

rüstlüğüne borçlu olduğu cömertlikle itibarın, böyle tasasız, ilgisiz, kendi kendinden ve dünyasından iyice hoşnut bir şekilde tadını çıkarması, Elinor'un Robert Ferrars hakkındaki olumsuz izlenimlerini doğruluyordu.

Baş başa kalmalarının üzerinden daha birkaç dakika bile geçmeden Robert, ağabeyinden söz açtı. Çünkü papazlık haberini o da duymuştu ve merakından çatlıyordu. Elinor, durumu biraz önce John'a anlattığı gibi şimdi de Robert'a anlattı ve bunun Robert üzerindeki etkisi, John'unkinden hem apayrı hem de aynı derecede çarpıcı oldu. Robert Ferrars katıla katıla gülmeye başladı. Edward'ın papaz olup bir küçük papaz evinde oturacağını düşünmek onu pek eğlendirmişti. Hele ağabeyinin beyaz bir cübbe içinde dualar okuyarak John Smith ile Mary Brown'un nikâhlarını kıydığını gözünün önünde canlandırdıkça daha da gülüyordu.

Elinor sessizlik ve tam bir ciddilik içinde bu saçmalığın sona ermesini beklerken gözlerinin küçümser bir bakışla genç adama dikilmesini önleyemiyordu. Böyle bir bakış için daha isabetli bir hedef seçemezdi, çünkü böylelikle kendi içini boşaltmış oluyordu, ama Robert'ı hiç gücendirmiyordu. Genç adam şakadan ciddiye geçtiyse buna neden, Elinor'un kınayışı değil de kendi aklını başına toplayışı oldu.

Duyduğu gerçek neşeyi gereğinden de fazla uzatan yapmacık kahkahalarını en sonunda keserek, "Biz şakaya alıyoruz ya, aslında iş ciddi," dedi. "Zavallı Edward! Hayatı toptan mahvoldu. Buna son derece üzülüyorum. Çünkü nasıl iyi yürekli çocuk olduğunu ben bilirim... Dünyanın en iyi niyetli insanıdır, desek yeri var. Siz onu kendi tanıdığınız kadarcığıyla tartamazsınız, Miss Dashwood. Zavallı Edward! Kendini hiç belli edemez... Ne yapalım! Cerbezeli olmak, kendini satabilmek bir Tanrı vergisidir; her kula nasip olmaz... Zavallı çocuk... Onu bir toplulukta görmek...

İnsan haline acırdı, inanın! Gene de altın gibi kalbi vardır. Durum patlak verince, namussuzum, beynimden vurulmuşa döndüm. İnanamadım! İlkin annemden duydum meseleyi. Kararlı davranmanın boynuma borç olduğunu sezerek anneme hemen şöyle dedim: 'Efendim, bu durumda sizin ne yapmaya niyetli olduğunuzu bilmiyorum. Yalnız, beni sorarsanız eğer, Edward bu kızı alırsa onunla bir daha hiç konuşmam!' dedim. O an söylediğim sözler bunlar oldu işte. Serseme dönmüştüm, bildiğiniz gibi değil! Zavallı Edward! Kendi kendisinin kuyusunu kazdı; artık bir daha sosyete içinde yüzünü gösteremez. Gelgelelim daha o saat anneme de söyledim ya, ben hiç şaşmadım! Yetiştirilme tarzından bu umulurdu. Zavallı annem neredeyse aklını oynatıyordu!"

"Siz hanım kızı hiç gördünüz mü?"

"Evet. Bir gün, kendisi burda kaldığı sıralarda beş on dakikalığına uğramıştım da onu görmüştüm. Bu da bana yetti. *Yol yöntem bilmez taşralının biri*: Ne hava *ne giyim* zevki ne bir şey! Pek güzel de sayılmazdı, çok iyi anımsıyorum. Zavallı Edward'ın sonunda böylesine kapılacağı belliydi. Annem durumu bana anlatır anlatmaz hemen Edward'la kendim konuşarak bu evlilikten onu caydırmaya gönüllü çıktım. Yazık ki iş işten geçmiş meğer; başlangıçta yetişemediğimden annemle ağabeyim küsmüşler. O durumda artık araya girmek bana düşmezdi. Eğer birkaç saat önce haberim olsaydı bir çaresine bakabilirdim sanıyorum. Edward'la çok ciddi konuşacaktım, bunu biliyorum. 'Kardeşim, yaptığın işi düşün taşın da yap,' diyecektim. 'Çok yakışıksız, bütün yakınlarının kınadığı bir evlenme yapıyorsun,' diyecektim ona. Kısacası, işi yoluna koyabilecektim sanıyorum. Şimdi artık iş işten geçti. Zavallı Edward. Açlıktan ölecek, biliyor musunuz; hiç çıkar yolu yok, ölecek açlıktan!"

Robert Ferrars tam bu noktayı büyük bir soğukkanlılıkla karara bağlamıştı ki Fanny Dashwood'un içeri girmesiyle konu kapandı.

Gerçi Fanny bu konuyu kendi kocasıyla anasının dışında kimseyle konuşmuyordu, gene de kafasının bununla dolu olduğu yüzündeki allak bullak ifadeden ve Elinor'a karşı dostça davranmaya yeltenmesinden anlaşılıyordu. Öyle ki Elinor'la kız kardeşinin Londra'dan bu kadar çabuk ayrılacaklarını öğrenince üzüntü belirtecek ve onlarla daha çok görüşebileceğini umduğunu söyleyecek kadar ileri gitti. Onunla birlikte içeri girmiş olan ve sözlerini hayran hayran dinleyen kocası onun bu davranışında dünyanın en büyük inceliğini ve sevecenliğini bulur gibiydi.

Altıncı Bölüm

Kardeşler, Harley Sokağı'ndaki eve son bir ziyaret daha yaptılar. Bu görüşme sırasında John Dashwood hemen hemen Barton'a kadar bedava yolculuk yapabileceklerinden ve Albay Brandon'ın birkaç gün sonra onların peşi sıra Cleveland'a geleceğinden ötürü Elinor'u kutladı. Ağabey ile kız kardeşlerin Londra'daki dostlukları da böylece sona ermiş oldu.

Fanny kızlara, yolları düşerse Norland'a uğramaları için dilinin ucuyla bir çağrıda bulundu ki, onların Norland'a yollarının düşmesi hiç de akla yakın gelen bir olasılık değildi. Sonradan John, Elinor'u bir köşeye çekerek onu görmek üzere Delaford'a gitmeyi hiç ihmal etmeyeceğine söz verdi. Gelecekte buluşmak konusunda kurdukları planlar da bundan ibaret kaldı.

Elinor bütün dostlarının kendisini Delaford'a göndermeye kararlı olduklarını gördükçe gizlice gülümsüyordu.

Çünkü Delaford'u onun gelecekteki evi sayanlar yalnızca ağabeyiyle Bayan Jennings değildi. Lucy bile ayrılırlarken ona Delaford'da görmeye geleceğini ısrarla söyledi!

Nisan ayının hemen başlarında ve günün erken sayılabilecek bir saatinde Hanover ve Berkeley sokaklarındaki kafileler, yolda buluşmak üzere evlerinden çıktılar. Charlotte ile yavrusu yorulmasınlar diye yavaş gidecekleriden yolculukları iki günden uzun sürecekti. Bay Palmer da Albay Brandon'a katılıp daha hızlı yol alarak onlardan az sonra Cleveland'a gelecekti.

Marianne aslında Londra'da daha dirlik bulmamıştı ve çoktandır bir an önce çıkıp gitmeye can atıyordu. Gene de ayrılık saati gelip çatınca, Willoughby konusunda, artık dirilmemecesine ölmüş olan inanç ve umutlarının son saatlerine sahnelik eden bu evle vedalaşmak onun yüreğini derin bir acıyla burktu. Willoughby'nin, içinde kendisine yer olmayan uğraş ve eğlencelere dalmış olarak kaldığı bu yerden, sel gibi gözyaşları dökmeksizin ayrılması da elbet olacak şey değildi!

Elinor ise ayrılık anında belirli bir hoşnutluk duydu. Londra'da aklının takılabileceği, geride bıraktığı için en ufak bir üzüntü duyabileceği bir kimsesi yoktu ki! Kendinin Lucy'yle arkadaşlık etmek belasından kurtulduğuna, Marianne'in Willoughby'yi düğünden sonra görmeden Londra'dan ayrıldığına seviniyordu. Barton'da kendilerini bekleyen dingin mevsimin Marianne'i yürek huzuruna kavuşturacağını ve kendi iç rahatlığını da pekiştireceğini umuyordu.

Yolculuklarını kazasız belasız tamamladılar. Yola çıktıklarının ikinci gününde, Marianne'in kâh yasak bir bölge, kâh bir yeryüzü cenneti olarak gördüğü Somerset Eyaleti'ne, üçüncü günü de Cleveland'a vardılar.

Cleveland malikânesi çimli bir yamaç üzerine kurulmuş, geniş, ferah, modern yapılı bir konaktı. Koruluğu

yoksa da bahçeleri uçsuz bucaksızdı. Aynı çaptaki bütün konaklar gibi bir fidanlığı, iki yanı ağaçlı bir dehlizi, meyve bahçesinin çevresini dolanan çakıllı bir yolu vardı. Çimlik, yer yer ağaçlarla beneklenmişti ve konağın dört bir yanında da çamlar, dağ dişbudaklarıyla akasyalar nöbet bekliyorlardı. Boylu Lombardiya kavaklarından örülme bir perde ofis yapılarını gizliyordu.

Marianne konağa girdiği zaman, Barton'dan topu topu yüz, yüz yirmi, Combe Magna'dan da elli kilometre uzaklıkta olmanın bilinciyle yüreği ağzına geldi. Beş dakika sonra, herkes Charlotte'un bebeğini kâhya kadına göstermeye dalmışken o, evden dışarı çıktı ve yeni yeşermeye başlayan fidanlıkların arasındaki kıvrım kıvrım yollardan gizlice süzülerek uzaktaki bir tepeye tırmandı. Burada eski Yunan stilindeki bir tapınağın altında durdu. Gözlerini vadiler üzerinde gezdire gezdire güneydoğuya çevirdi ve ufuktaki en uzak sırtlara çıkılırsa herhalde Combe Magna'nın görülebileceğini, içi cız ederek düşündü.

Böyle paha biçilmez mutsuzluk dakikalarında genç kız keder gözyaşları dökmekten büyük zevk alırdı! Kırlarda olmanın özgürlüğünün, tenha yerlerde gönlünce dolaşmak lüksünün tadını çıkara çıkara başka bir yoldan eve dönerken Palmer'ların yanında kaldığı her günün her saatini böyle tek başına gezinerek geçirmeye karar verdi.

Eve döndüğünde ötekiler de daha yakın bahçelerde gezinmek üzere kapıdan çıkıyorlardı. Öğleye kadarki saatler mutfak bahçesinde oyalanıp duvarlardaki sarmaşık çiçeklerine bakarak, bahçıvanın bitki hastalıklarından yakınmasına kulak vererek, limonlukta dolaşıp, en sevdiği çiçeklerin dışarıda unutulmak yüzünden soğuk vurmasıyla kuruduğunu öğrenen Charlotte'un kahkahalarını dinleyerek ve kümesleri ziyaret ederek geçti. Burada tavukların tüneklerinden kaçtıklarını, tilkilere yem olduklarını ya da cins civcivlerin hep birden ölmeye başladığım öğrenmek

Charlotte Palmer'ın tekrar tekrar kahkahalar atmasına neden oluyordu.

Sabahleyin hava açık ve kuru olduğundan, Marianne gezinti planları kurarken şu bir-iki gün içinde havanın değişebileceğini hiç hesaba katmamıştı. Bu yüzden öğleden sonra sürekli bir yağmur başlayıp da onun dışarı çıkmasına engel olunca şaşırıp kaldı. O eski Yunan tapınağına alacakaranlıkta şöyle bir uzanmayı, hatta vakit kalırsa bütün bahçeyi dolaşmayı kurmuştu. Soğuk ve rutubetli bir hava onun gözünü korkutmazdı, ama hiç aralık vermeden, bardaktan boşanırcasına yağan yağmuru umursamazlık etmenin de yolu yoktu.

Evin içinde pek kalabalık olmadıklarından saatler sessiz sedasız geçti. Charlotte çocuğuyla, Bayan Jennings de halı dokumasıyla meşguldüler. Geride bıraktıkları dostları konuşuyor, Leydi Middleton'ın neler yapacağıyla ilişkin tahminler yürütüyor ve Bay Palmer ile Albay Brandon'ın o gece Reading'den öteye ulaşıp ulaşamayacaklarını tartışıyorlardı. Elinor bütün bunlarla pek az ilgilenmesine karşın konuşmalara katılıyordu. Gittiği her evin kütüphanesini (ev halkının semtine uğramadığı bir yer de olsa) bulmakta pek usta olan Marianne de çok geçmeden eline bir kitap alıp köşeye çekildi.

Charlotte Palmer onları rahat ettirmek için elinden geldiği kadar dostluk göstermekten bir an bile geri kalmıyordu. Açık kalpli candan halleri, onun çoğunlukla etiket yönünden kusur işlemesine neden olan patavatsızlığını insana unutturuyordu. O güzel yüzüyle iyi yürekliliği birleşince çok sevimli oluyordu. Aptallığı da, kibirli olmadığından, insanın sinirine dokunmuyordu. Kısacası, Elinor onun o yerli yersiz gülmeleri dışında her kusurunu bağışlamaya hazırdı.

İki erkek ertesi gün öğleden hemen sonra geldiler ve geç de olsa öğle yemeğini evde yediler. Varlıkları evdeki

küçük topluluğa bir canlılık getirdi ve sabahtan beri ardı arkası kesilmeksizin yağan yağmur yüzünden iyice sönükleşmiş olan konuşmaya değişik bir çeşni kattı.

Elinor, Bay Palmer'ı öyle az görmüş, gene de kendisiyle kız kardeşine karşı tutumunun öylesine kökten değiştiğine tanık olmuştu ki onun evinde nasıl davranacağını kestiremiyordu.

Neyse ki genç adamın konuklarına değişmez bir nezaket gösterdiğini, karısıyla kaynanasına da pek seyrek kabalık ettiğini gördü. Bay Palmer dilediği zaman sevimli bir arkadaş olabiliyordu; her zaman olamıyorsa, buna neden, kendini Charlotte ile Bayan Jennings'den üstün gördüğü oranda başka herkesten de üstün görme merakıydı. Elinor'un gördüğü kadar, bunun dışında, yaşına ve cinsiyetine göre olağan sayılamayacak hiçbir huyu yoktu. Boğazına titizdi, ama programlı yaşamaya merakı yoktu; çocuğunu umursamaz gibi davranmakla birlikte çok seviyordu ve işine vermesi gereken sabah saatlerini bilardo oynayarak boşu boşuna harcıyordu. Gene de Elinor onu umduğundan daha çok sevmeye başlamıştı.

Elinor son günlerde Dorset'e gidip gelmiş olan Albay Brandon'dan Edward'la ilgili haberler de aldı. Genç kızı, Edward Ferrars'ın candan bir dostu, kendinin de iyi yürekli sır ortağı olarak düşünen Albay, uzun uzun Delaford'daki papaz evinden konuştu; evin noksanlarından ve bunları gidermek üzere yapmayı tasarladıklarından söz etti.

Elinor'a karşı bütün davranışları, topu topu on günlük bir ayrılıktan sonra karşılaştıkları zaman duyduğu sevinci saklamayışı, onunla konuşmaya fırsat arayışı ve fikirlerine gösterdiği saygı, Bayan Jennings'in inançlarını haklı gösterecek nitelikteydi. Hatta ilk baştan, onun gözünün Marianne'de olduğuna inanmasa Albay'ın duygularından Elinor'un kendisi bile kuşkulanabilirdi. Ama o kendisini Bayan Jennings'den daha keskin görüşlü bir gözlemci sanı-

yordu: Bayan Jennings yalnızca erkeğin davranışını hesaba katarken kendisi onun gözlerine dikkat ediyordu. Kötü üşütmüş olan Marianne'in başının ve boğazının ağrıdığını duyunca Albay'ın gösterdiği şefkat ve kaygı söze vurulmayıp bakışlarda kaldığından Bayan Jennings'in dikkatinden kaçmıştı. Elinor ise bu bakışlarda bir âşığın, ha deyince ağzına geliveren yüreğini ve gereksiz telaşını buluyordu.

Marianne, Cleveland Konağı'na gelişinin üçüncü ve dördüncü günleri alacakaranlıkta yaptığı zevkli gezintiler sırasında yalnızca kuru çakıl yolda yürümekle yetinmeyip bütün bahçeyi dolaşarak, ağaçların en yaşlı, otların en uzun ve ıslak olduğu ücra ve nispeten vahşi köşelerde özellikle oyalanmıştı. Bu kadar akılsızlık yetmezmiş gibi ıslak pabuç ve çoraplarını uzun zaman ayağından çıkarmayarak öyle şiddetli bir nezleye tutulmuştu ki önce hafif seyip oralı olmadıysa da bir-iki gün sonra daha da kötüleşince, herkes gibi kendisi de hastalığını ciddiye almak zorunda kaldı.

Her yönden reçeteler yağmaya başladı ve genç kız her zamanki gibi bunların hepsini geri çevirdi. Gerçi ateşi ve kırgınlığı vardı; her yeri ağrıyor, öksürüyordu ve boğazı da inmişti; ama o, bir gece yatıp dinlenirse hiçbir şeyinin kalmayacağını ileri sürüyordu.

O akşam yatarlarken Elinor, en basit ilaçlardan bir-iki tanesini almaya onu ikna edene kadar akla karayı seçti.

Yedinci Bölüm

Marianne ertesi sabah her zamanki saatinde kalktı; her hatırını sorana daha iyi olduğunu söyledi ve gündelik işlerini yaparak bunu kanıtlamaya yeltendi. Ne var ki ateş başında, elinde okuyamadığı bir kitapla titreyişi ya da halsiz ve bitkin, bir kanepede uzanıp yatışı pek de onun iyileştiğine alamet sayılamazdı. Sonunda gitgide kötüleşerek erkenden yatağına çekildiği zaman Albay Brandon yalnızca Elinor'un soğukkanlılığına şaştı. Gerçi Elinor sabahtan akşama dek Marianne'in tüm direnmelerine karşın ona bakmış ve alması gereken ilaçları zorla içirmişti, ama o da kız kardeşi gibi iyi bir uykunun etkisine ve yeterliliğine güveniyor, hiç telaşa kapılmıyordu.

Ne var ki Marianne o geceyi çok ateşli ve rahatsız geçirince ikisinin de umutları suya düştü. Sabahleyin Marianne gene yataktan kalkmakta direndiyse de biraz sonra oturacak hali olmadığını itiraf etti ve kendiliğinden gidip

yattı. Bunun üzerine Elinor da Bayan Jennings'in sözünü dinleyerek Palmer'ların doktorunun çağrılmasına razı oldu.

Doktor geldi; hastayı muayene etti ve Miss Dashwood'a kız kardeşinin birkaç günde sağlığına kavuşacağını söylemekle birlikte ağzından "enfeksiyon" sözünü kaçırması yüzünden Charlotte Palmer'ı o saat bebeciği hesabına telaşa düşürdü.

Başlangıçtan beri Marianne'in hastalığını Elinor'dan daha ciddiye almış olan Bayan Jennings, şimdi Dr. Harris'in teşhisi üzerine daha da ciddileşti ve Charlotte'un kaygılarını haklı bularak onun ve küçük yavrunun hemen evden uzaklaşmalarında önemle ısrar etti.

Bay Palmer onların korkularına hoş birer kuruntu gözüyle bakmakla birlikte karısının kaygılarıyla dırdırlarına karşı koyamadı.

Böylece Charlotte'un gitmesi kararlaştırıldı ve Dr. Harris'in gelmesinden bir saat sonra genç kadın yavrusu ve yavrunun dadısıyla birlikte yola çıktı. Kocasının Bath kentinin birkaç kilometre ötesinde oturan bir akrabasının evine gidecekti. Onun ısrarları üzerine Bay Palmer da bir iki gün içinde oraya gideceğine söz verdi. Charlotte annesinin de kendisiyle birlikte gelmesini aynı ısrarla istiyordu; ama Bayan Jennings, onu Elinor'a gerçekten sevdiren bir insanlıkla, Marianne hasta yattığı sürece Cleveland'dan ayrılmayacağını ve ona elinden geldiği kadar bakarak annesinin yerini tutmaya çalışacağını bildirdi.

Gerçekten de Elinor'a canla başla yardım etti. Onun yorgunluklarını paylaşmakta üzerine düşenden hiçbir zaman kaçınmadığı gibi, daha deneyimli bir hastabakıcı olduğundan, çok zaman Elinor'dan daha çok işe yarıyordu.

Hastalığın etkisiyle bitkin ve neşesiz kalan zavallı Marianne, kendini tepeden tırnağa hasta hissettiği için artık "yarın" iyileşeceğini ummaz olmuştu. Hele şu uğursuz hastalık olmasa bu "yarın"ın neler getireceğini düşündük-

çe bütün dertleri sanki katmerleşiyordu: Çünkü dönüş yolculuğuna o gün başlamaya ve Bayan Jennings'in bir uşağıyla birlikte yol alarak ertesi sabah annelerine sürpriz yapmaya niyet etmişlerdi! Marianne pek az konuşuyordu ve söyledikleri hep bu kaçınılmaz gecikmeye ilişkin yakınmalardı. Elinor ise onu avutmaya ve bu gecikmenin kısa süreceğine kendisi inandığı gibi onu da inandırmaya çalışıyordu.

Ertesi gün hastanın durumunda pek bir değişiklik olmadı. İyiye gitmediği ortadaydı ya, bir değişiklik olmamasının dışında kötüleşmişe de benzemiyordu.

Evin içinde daha da tenha kalmışlardı, çünkü Bay Palmer evinden ayrılmaya hiç gönüllü olmamakla birlikte sonunda Albay Brandon'ın baskısıyla, verdiği sözü yerine getirmeye ve karısının peşinden gitmeye karar vermişti. O, gidiş hazırlıklarıyla uğraşırken Albay Brandon da, ondan daha gönülsüz bir şekilde, kendi evine dönmekten söz etmeye başladı.

Neyse ki burada Bayan Jennings'in yufka yürekli aracılığı pek işe yaradı. Bayan Jennings düşünüyordu da, Elinor sevdiği kız kardeşinin hastalığı yüzünden böyle kaygılar içindeyken Albay'ı göndermek ikisine de kötülük etmek olurdu. Böylece iyi kalpli hanım hemen Albay'a Cleveland'da kalmasının kendisi için gerekli olduğunu, Miss Dashwood yukarıda kardeşinin başındayken kendisiyle iskambil oynayacak, ondan başka kimsesi olmadığını söyleyerek bir süre daha kalsın diye öyle yalvardı ki, onun ısrarına boyun eğmekle kendi gönlünün başlıca dileğini de yerine getiren Albay, "Rahatsız ederim," numarasını bile uzun zaman sürdüremedi. Hele arkasında, herhangi bir acil durumda Miss Dashwood'a yardım etmeye ve akıl vermeye bu denli yetenekli olan bir adam bırakabilmek düşüncesiyle rahatladığı anlaşılan Bay Palmer'ın da kaynanasından yana çıkması üzerine, Albay'ın kalmaya karar vermesi güç olmadı.

Bütün bu plan ve kararlar Marianne'e elbette bildirilmedi. Kızcağız, Cleveland Konağı sahiplerinin evlerine gelişlerinden yedi gün sonra yeniden çıkıp gitmelerine kendisinin neden olduğunu bilmiyordu. Charlotte'un onu görmeye hiç gelmeyişine şaşmıyordu; umurunda da olmadığı için ondan hiç söz etmiyordu.

Bay Palmer gideli şimdi iki gün olmuştu, ama Marianne'in durumunda hiçbir değişiklik yoktu. Onu her gün görmeye gelen Dr. Harris yakın zamanda iyileşeceğini ileri sürmekten vazgeçmiyordu; Elinor da aynı derecede iyimserdi. Yalnız, öbürleri bu iyimserliği pek paylaşmıyorlardı. Bayan Jennings işin daha başlangıcından beri Marianne'in kurtulmayacağını aklına koymuştu. Başlıca işi Bayan Jennings'in içine doğan korkuları dinlemek olan Albay Brandon da bu korkulara göğüs gerecek durumda değildi. Albay, doktorun iyimserliği karşısında gülünç kalan bu korkuları mantık yoluyla dağıtmaya çalışıyorsa da, gündüzleri yapayalnız geçirdiği uzun saatler onu karamsar düşüncelerin etkisine açık bırakıyor ve adamcağız Marianne'i artık hiç göremeyeceğine inanmaktan kendini alamıyordu.

Neyse ki üçüncü günün sabahı Albay'ın da, ev sahibinin de üzüntü ve korkuları ortadan kalkar gibi oldu. Çünkü Dr. Harris geldiği zaman hastasında gözle görülür bir iyileşme bulduğunu söyledi. Nabız çok daha güçlenmiş, bütün belirtiler bir gün öncekine kıyasla daha da düzelmişti. Umutlarının gerçekleşme yolunda olduğunu gören Elinor neşesine yeniden kavuştu. Annesine yazdığı mektuplarda Bayan Jennings'in değil de kendi aklına uyarak dönüşlerini geciktiren hastalığın pek üzerinde durmadığına ve Marianne'in çok yakında yola çıkabileceğini söylediğine sevindi.

Ne var ki gün başladığı gibi sevinçle bitmedi. Akşama doğru Marianne, ateşinin yeniden yükselmesiyle eskisinden daha ağır ve rahatsız bir duruma düştü.

Hâlâ umudunu yitirmeyen ablası ondaki bu kötüleşmeyi yatağı düzeltilirken yorulmasına verdi; doktorun yazdığı ilaçları içirdi ve onun uykuya dalmasını hoşnutlukla izledi. Ona çok iyi geleceğine inandığı bu uyku umduğu kadar rahat olmasa da epey uzun sürdü ve Elinor, bunun etkisini kendi gözleriyle görmeyi istediğinden kız kardeşinin başında beklemeye karar verdi.

Hastanın durumunda herhangi bir değişiklik olduğunu bilmeyen Bayan Jennings o akşam her zamankinden erken yattı. Oda hizmetçisi, hastanın bakımındaki başlıca yardımcılardan biri olmakla birlikte kâhya kadının odasında lak laka dalmıştı ve Elinor, Marianne'in başında yalnızdı...

Marianne'in uykusu gitgide tedirginleşmeye başlamıştı. Onun durmadan oradan oraya dönüşünü gözünü ayırmaksızın izleyen ve dudaklarından dökülen kesik iniltileri dinleyen ablasının içinden onu bu rahatsız uykudan uyandırmak geliyordu, ki Marianne birden evin içindeki bir sesle uyanarak yerinde doğruldu ve kendini bilmez bir telaşla, "Annem geliyor mu?" diye bağırdı.

Elinor kapıldığı büyük korkuyu gizleyip Marianne'in yeniden yatmasına yardım ederek, "Daha gelmiyor," diye yanıtladı. "Ama yakında gelir umudundayım. Barton'la buranın arası epey uzak, biliyorsun."

Marianne aynı telaşla, "Sakın Londra üzerinden gelmesin!" diye bağırdı. "Londra üzerinden gelirse, onu bir daha göremem!"

Onun sayıkladığını anlayan Elinor, bir yandan yatıştırmaya çalışırken nabzını yokladı. Kardeşinin nabzı iyice hızlanmış ve hafiflemişti! Hâlâ da annesini sayıklayıp duruyordu. Elinor öyle telaşlandı ki hemen Dr. Harris'i çağırmaya ve annesine de bir haberci göndermeye karar verdi. Bu kararı nasıl uygulayabileceği konusunda da Albay

Brandon'a danışmayı düşündü. Çıngırağı çalıp hizmetçi kızı kardeşinin başına bırakır bırakmaz hemen aşağıdaki oturma salonuna koştu. Albay'ın çok daha geç saatlere dek orada bulunduğunu biliyordu.

Kararsızlığın sırası değildi. Genç kız korkularını ve dertlerini erkeğe hemen açtı. Albay onun korkularını giderecek cesaret ve güvenden şu sırada yoksundu; umutsuz bir sessizlik içinde onu dinlemekle yetindi. Gene de kızın dertlerine o saat derman oldu. Her şeyi kafasında önceden kurmuş olduğunu gösteren bir çabuklukla Bayan Dashwood'u kendi gidip getirmeye gönüllü oldu ve Elinor'un ortaya attığı sudan itirazları hemen bir yana itti. Genç kız ona kısaca, gene de bütün kalbiyle teşekkür etti. Albay Brandon uşağını Dr. Harris'e gönderip arabasını hazırlatmak üzere dışarı çıkarken Elinor da annesine birkaç satırlık bir pusula yazdı.

Şu sırada böyle bir dost bulmanın... annelerine böyle bir yardımcı gönderebilmenin avuntusu! Elinor düşündükçe yüreği minnetle dolup taşıyordu. Öyle bir dost ki annesi onun yargısına güvenebilir, onun yakınlığıyla içi rahatlar, korkusu hafiflerdi. Böyle bir haberin sarsıntısını yumuşatabilecek bir şey varsa o da herhalde Albay Brandon gibi bir dostun varlığı, yakınlığı, yardımıydı.

Bu arada Albay, duyguları ne olursa olsun, tamamen soğukkanlılıkla hareket ediyordu. Bütün gerekli hazırlıkları bir çırpıda yaptı ve Bayan Dashwood'u alıp getirmesinin ne kadar süreceğini kılı kılına hesapladı. Tek bir dakika bile oyalanmadı. Araba, neredeyse söylenilen zamandan daha bile erken geldi ve Albay gülmez bir yüzle Elinor'un elini sıkıp onun duyamayacağı kadar yavaş sesle bir şeyler mırıldanarak hemen yola çıktı.

Şimdi saat on iki sularıydı. Elinor, doktoru beklemek ve sabaha dek kardeşinin başında nöbet tutmak üzere yatak odasına gitti. O gece kardeşlerin ikisinin de çektiği acı

birbirine aşağı yukarı eşti. Marianne ateş ve sayıklamaktan, her yanının ağrımasından uyuyamıyor, Elinor ise kaygı ve korkunun cenderesi içinde kıvranıyordu. İçine düşmüş olan bu korkuyla, önceki iyimserliğinin bedelini kat kat ödüyordu. Onunla birlikte nöbet tutan hizmetçi kız da (çünkü Elinor, Bayan Jennings'in uyandırılmasına izin vermemişti) hanımının bu hastalık hakkındaki tahminlerini yineleyerek Elinor'u büsbütün çileden çıkarıyordu.

Marianne hâlâ durup durup annesini sayıklıyordu. Ve zavallı Elinor bunu her duyuşta, kardeşinin hastalığını hafife alıp günleri boşuna geçirdiği için pişman olarak yüreği ağzına geliyordu. Kardeşine bir an önce bir şifa bulabilmek isteğiyle çırpınırken yazık ki çok geç kaldığını düşünüyor ve zavallı annesinin koşarak gelip de yavrusunu göremediğini ya da kendinden geçmiş bir durumda bulduğunu gözünde canlandırıyordu.

Dr. Harris'e yeniden haber göndermek ya da o gelemeyecekse başka bir doktor çağırtmak üzereyken Dr. Harris çıkageldi. Ama bu arada saat sabahın beşini geçmişti!

Neyse ki doktorun teşhisi, gecikmesinin acısını aldı. Adam hastasında beklenmedik bir kötüleşme olduğunu kabul etmekle birlikte durumu hiç tehlikeli bulmuyor ve yeni bir tedavi sistemiyle iyi bir sonuç alabileceklerini ileri sürüyordu. Onun bu iyimserliği, bir dereceye kadar Elinor'a da geçti. Doktor üç-dört saat sonra gene geleceğine söz verdi ve hem hastasını hem de hastanın aklı başından gitmiş bakıcısını, bulduğundan daha sakin bir durumda bırakarak gitti.

Sabahleyin Bayan Jennings olup biteni öğrenince pek üzüldü ve kendisini çağırmadılar diye hastabakıcıları iyice payladı. Eski korkusu şimdi daha şiddetle tazelenmiş olduğundan, kadıncağız bu işin nasıl sonuçlanacağını kesinlikle bildiğine inanıyordu. Gerçi Elinor'u avutmaya çalışı-

yordu ya, Marianne'in kurtulamayacağına olan inancı ona herhangi bir ümit vermesini önlüyordu.

Marianne gibi güzel, gencecik bir kızın böyle ömrünün baharında sönüp gitmesi en taş yürekleri bile sızlatırdı ki Bayan Jennings hem yufka yürekliydi hem de Marianne'in yakını sayılırdı. Üç aydır bir aradaydılar. Genç kız hâlâ onun kanadı altındaydı ve hanımcağız onun ihanete uğradığını ve büyük acı çektiğini biliyordu. Bayan Jennings'in gözbebeği olan Elinor'un üzüntüsü de ortadaydı. Annelerine gelince, kendisi için Charlotte neyse Bayan Dashwood için de Marianne'in aynı şey olabileceğini düşündükçe Bayan Jennings zavallı anneye yürekten acıyordu.

Dr. Harris ikinci kez tam saatinde geldi. Ne var ki gelince bütün umutları kırıldı. İlaçları para etmemiş, hastanın ateşi düşmemişti. Marianne daha sakin uyumakla birlikte kendine gelmiş değildi ve yarı baygın bir durumda yatıyordu.

Onun korkusunu o saat sezen ve onun bin katı korkan Elinor başka bir doktorun da fikrini almayı istedi: Gelgelelim Dr. Harris bunu gereksiz buluyordu. Denemek istediği bir ilaç daha vardı. Bunun etkili olacağına da bundan öncekiler kadar inanıyordu. Giderken ileri sürdüğü umut verici iddialar Elinor'un kulağına girdi, ama yüreğine ulaşamadı.

Elinor, annesini düşündüğü zamanların dışında sakindi, ama artık hiç umudu kalmamış gibiydi. Öğleye kadar kardeşinin başucundan hiç kımıldamadı. Düşünceleri kederden kedere koşuyor, gerçeği öğrenince üzülecek olan dostlarının arasında dolaşıyordu. Bu krizin şiddet ve tehlikesini Marianne'in haftalardır çektiği üzüntüye yoran Bayan Jennings'in sözleri de genç kızın ruhunu sıktıkça sıkıyordu. Elinor da bu konuda onun gibi düşünüyor ve her duyuşunda yarası yeniden deşiliyordu.

Ne var ki öğle sularında Elinor kardeşinin nabzında belli belirsiz bir düzelme görür gibi oldu. Boşuna umutlanmaktan korktuğu için ihtiyatlı davrandı ve bir süre Bayan Jennings'e bile bir şey söylemedi. Arada biraz durup bekleyerek Marianne'in nabzını tekrar tekrar yokladı ve sonunda, gizlemesi bütün önceki üzüntülerinden daha güç olan bir heyecanla, kapıldığı umudu yanındaki dosta açmak cesaretini gösterdi.

Bayan Jennings hastanın nabzını yoklayınca geçici bir düzelme olduğunu kabul etmek zorunda kaldıysa da Elinor'un aşırı bir iyimserliğe kapılmasını önlemeye çalıştı.

Elinor da kendi kendine, umutlanmamasını söylüyordu, ama iş işten geçmişti artık: Umut dirilmişti bir kez! Genç kız onun heyecanlı kıpırtısını ta içinde duyarak kardeşinin üzerine doğru eğildi. Ne umduğunu kendi bile pek bilmiyordu.

Yarım saat sonra Marianne'in nabzı hâlâ düzgün atıyordu ve başka iyileşme belirtileri de vardı. Elinor, kardeşinin soluk alışında, yanak ve dudaklarının renginde de bir düzelme görerek seviniyordu ve Marianne'in şimdi kendine dikilen gözlerinden, bitkin ama aklı başında olduğu anlaşılıyordu!

Şimdi eş oranda kaygı ve umut arasında bocalayan genç kız, saat dört olup da Dr. Harris gelene dek bir an rahat etmedi. Doktorun hastada umduğundan ileri bir düzelme gördüğünü söyleyerek sevincini belirtmesi, Elinor'un da yüreğine su serpti, umudunu pekleştirdi ve gözlerinden mutluluk yaşları fışkırttı.

Marianne'de her yönden gözle görülür bir düzelme vardı. Doktor onun tehlikeyi artık tümüyle atlattığını ileri sürdü. Tehlikeyi onlardan daha önce sezmiş olmakla yetinen Bayan Jennings, doktorun sözlerine güvenmeye karar verdi ve Marianne'in yüzde yüz iyileşeceğine yürekten bir sevinçle inanarak çok geçmeden eski neşesini yeniden buldu.

Elinor ise gülüp söyleyemiyordu. Sevinci neşeye dönüşemeyecek derecede derindi. Marianne'in gene hayata, sağlığa, arkadaşlarına ve onu canı gibi seven annesine kavuşması, içini anlatılmaz bir rahatlık ve ateşli bir şükranla dolduruyordu da konuşma ve kahkaha halinde dışarı vurmuyordu. Elinor'un yüreği ağız ağıza mutluluk doluydu, derin ve sessiz.

Genç kız akşama dek hemen hiç aralıksız kardeşinin yanında kaldı. Onun bütün korkularını yatıştırdı, sorularını yanıtladı, her isteğini yerine getirdi; gözünü onun üzerinden hiç ayırmadı. Gerçi durup durup kardeşinin yeniden kötüleşebileceğinden korkuyordu, ama ne zaman baksa, yoklasa düzelmenin sürdüğünü görüyordu. Hele saat altı sularında Marianne sakin, derin ve rahat bir uykuya dalınca, Elinor içinden bütün kuruntuları attı.

Albay Brandon'ın geri döneceği saat de artık yaklaşmaktaydı. Elinor yolcuların saat onda ya da onu biraz geçe geleceklerini ve o zaman annelerinin şimdi çektiği korkunç azaptan kurtulacağını umuyordu. Albay Brandon da belki Bayan Dashwood'unkinden pek aşağı kalmayan korkularından kurtulacaktı. Ah, onlara böyle, bir şeyden habersiz, acı çektiren saatler nasıl da ağır geçiyordu.

Elinor saat yedide kardeşini rahat uykusunda bırakarak Bayan Jennings'le birlikte çay içmek üzere aşağıya indi. Kahvaltıda kaygılarının tasası, öğleyin de umutlarının heyecanı yüzünden pek bir şey yiyememişti. Onun için şimdi, içi de rahat olduğundan, doya doya yiyip içti.

Bayan Jennings, onun annesi gelmezden önce biraz dinlenebilmesi için hastanın başında kendisi beklemek istiyordu. Ne var ki Elinor o anda hiçbir yorgunluk ya da uyku ihtiyacı duymuyordu ve kardeşinden bir an bile ayrı kalmaya niyeti yoktu.

Bayan Jennings işlerin yolunda gittiğine kanaat getirmek için onunla birlikte hasta odasına çıktı. Sonra onu

orada gene kardeşi ve düşünceleriyle baş başa bırakarak, birkaç mektup yazdıktan sonra yatıp uyumak üzere kendi odasına çekildi.

Fırtınalı, soğuk bir geceydi. Rüzgâr evin etrafında uluyor, yağmur pencereleri dövüyordu. Ancak içi tıka basa mutluluk dolu olan Elinor'un havaya aldırdığı bile yoktu! Marianne hiçbir şeyden habersiz uyuyordu. Yolculara gelince, onlar da çektikleri sıkıntılara karşılık şimdi büyük bir müjde bulacaklardı en sonunda.

Saat sekizi vurdu. Onu vurmuş olsaydı Elinor o anda kapıya doğru yaklaşan tekerlek sesleri duyduğuna yemin edebilirdi. Daha doğrusu yolcuların şu sırada gelmeleri imkânsız olmasına karşın, genç kız araba sesini öyle açık duydu ki yandaki odaya geçti ve panjurlardan birini açıp dışarı baktı.

Kulaklarının kendini aldatmamış olduğunu o saat gördü. Gözüne ilk çarpan şey bir arabanın parlak lambalarıydı. Bunların ışığında arabayı dört atın çektiği seçilebiliyordu. Bu, Bayan Dashwood'un kapıldığı aşırı telaşı belirttiği gibi, yolcuların böyle vaktinden önce gelmelerinin de sırrını çözmüş oluyordu!

Serinkanlı olmak Elinor'a hiç şu anki kadar zor gelmemişti! Annesinin şu anda neler çektiğini... korkularını... kuruntularını... hatta belki de umutsuzluk içinde olduğunu... ve buna karşılık kendi vereceği müjdeyi bilmek! Bunu bile bile serinkanlı olmanın yolu yoktu! Şimdi yapılacak tek iş çabuk davranmaktı. Elinor da Bayan Jennings'in hizmetçisini Marianne'in başına oturtur oturtmaz aşağı koştu!

Antreden gelen sesler ona, daha merdivenden inerken yolcuların içeri girmiş olduklarını anlattı. Elinor son hızla salona doğru koştu... İçeri daldı ve yalnızca Willoughby'yi gördü!

Sekizinci Bölüm

Onu görünce dehşetle irkilip gerileyen Elinor, içinden ilk gelen duyguya uyarak hemen odadan çıkmaya davrandı. Elini kapıya atmıştı bile. Tam o sırada Willoughby çarçabuk yaklaşarak onu durdurdu ve ricadan çok buyruğa benzer bir sesle, "Miss Dashwood yarım saat... on dakika... Yalvarırım gitmeyin!" dedi.

Genç kız kesinlikle, "Hayır, beyefendi, gidiyorum!" diye karşılık verdi. "Sizin *benimle* görüşecek işiniz olamaz. Uşak size Bay Palmer'ın evde olmadığını söylemeyi unutmuş olsa gerek."

Willoughby, "Bay Palmer'ın bütün soyu sopuyla cehennemin dibine gitmiş olduğunu söyleseler di gene geri dönmezdim!" diye bağırdı. "Ben sizinle görüşmek istiyorum, yalnız sizinle!..."

Elinor afallayarak, "Benimle mi?" diye sordu. "Tuhaf şey! Her neyse, çabuk söyleyin, beyefendi... Sonra mümkünse bağırmayın."

"Oturun. Hem kısa hem yavaş konuşacağım."

Genç kız duraksadı; ne yapması gerektiğini kestiremiyordu. Albay Brandon'ın içeri girip Willoughby'yi görmesi olasılığı aklından geçti. Ne var ki onu dinleyeceğine söz vermişti ve verdiği söz kadar duyduğu merak da elini ayağını bağlıyordu. Düşününce bu konuşmayı bir an önce yapıp bitirmenin hayırlı olacağına karar verdi ve hiç sesini çıkarmadan gidip masa başına oturdu.

Willoughby onun karşısındaki sandalyeye geçti. Birkaç saniye ikisi de konuşmadılar.

Sonra Elinor sabırsızlıkla, "Rica ederim çabuk olun, beyefendi," dedi. "Boşa harcayarak zamanım yok."

Willoughby derin düşüncelere dalmış ve onun dediklerini duymamış gibiydi.

Bir an sonra damdan düşercesine, "Kız kardeşiniz tehlikeyi atlatmış," dedi. "Uşaktan duydum. Tanrı'ya bin şükür. Gerçek değil mi? Gerçekten kurtuldu mu?"

Elinor ağzını açmadı. Genç adam daha büyük bir heyecanla, "Tanrı aşkına söyleyin bana!" diye bağırdı. "Tehlikeyi atlattı mı?"

"Atlattığını umuyoruz."

Willoughby ayağa kalktı ve odanın karşı tarafına doğru yürüdü. Yeniden yerine dönerken zoraki bir neşeyle, "Bunu yarım saat önce bilmiş olsaydım!" dedi. "Her neyse, mademki burdayım artık, ne fark eder? Sayın Miss Dashwood, bırakın bir kerecik... ilk ve son olarak... Sizinle neşeli konuşalım. Tam gülüp söyleyecek durumdayım ben." Sonra yüzü kıpkırmızı kesilerek, "Söyleyin bana," diye ekledi. "Sizce ben bir alçak mıyım yoksa bir budala mıyım?"

Elinor ona daha büyük bir şaşkınlıkla baktı. Onun sarhoş olduğunu sanmaya başlamıştı. Bu garip ziyaret ve davranışlar başka şeye yorulamazdı. Genç kız bunu düşününce hemen yerinden kalkarak, "Bay Willoughby, hemen

Combe'de dönseniz iyi olur sanıyorum," dedi. "Sizin yanınızda daha uzun kalamayacağım. Benimle olan işinizi yarın sabah daha iyi toparlayıp anlatabilirsiniz."

Willoughby buruk bir gülüş ve serinkanlı bir sesle, "Demek istediğinizi anlıyorum," dedi. "Evet, körkütük sarhoşum ben. Marlborough'da bifteğimin yanında içtiğim bir bardak siyah şarap başımı döndürmeye yetti."

Elinor kafası gitgide daha karışarak, "Marlborough'da mı?" diye mırıldandı.

"Evet; Londra'dan bu sabah saat sekizde ayrıldım. Yolda yalnızca on dakika durakladım: O da Marlborough'da yemek yemek için."

Tavrındaki ağırbaşlılık ve bakışlarındaki duruluk Elinor'a, onu Cleveland'a getiren çılgınlığın alkolden doğmadığını anlatmıştı.

Genç kız bir an durakladıktan sonra, "Bay Willoughby, olup bitenlerden sonra buraya böyle gelip zorla karşıma çıkmanızın çok özel bir nedeni olsa gerek!" dedi. "Ben böyle düşünüyorum. Siz de herhalde bunun farkındasınız. Buraya gelmekteki amacınız nedir?"

Willoughby ciddi ve tok bir sesle, "Amacım bana karşı duyduğunuz nefreti bir derece olsun hafifletmek. Geçmişle ilgili açıklamaya benzer bir şey yapmak... Bir tür özür dilemek istiyorum. Size yüreğimi olduğu gibi açarak ilk baştan beri avanaklık etmekle birlikte her avanaklığımın alçaklık olmadığına sizi inandırmak ve bu sayede Mari... kız kardeşinize kendimi belki bir zerre bağışlatabilmek..."

"Gelişinizin gerçek nedeni bu mu?"

Genç adam öyle bir ateşle, "Yemin ederim ki bu!" dedi; ki Elinor, bir an gene eski Willoughby'yi görür gibi oldu ve onun içten konuştuğuna inanmaktan kendini alamadı.

"İsteğiniz bu kadarsa içiniz hemen rahat etsin. Marianne sizi bağışladı, hem de çoktan."

Willoughby hep o ateşli sesle, "Gerçek mi?" diye bağırdı. "Öyleyse beni bağışlamakta acele etmiş demektir. Her neyse, beni bir kez daha bağışlayacak, hem de daha sağlam nedenlere dayanarak... Şimdi susup dinleyecek misiniz beni?"

Elinor, evet, der gibi başını eğdi. Bir an, Elinor bekleyiş, Willoughby düşünce içinde sustular. Sonra genç adam, "Benim kız kardeşinize karşı davranışımı siz nasıl yorumladınız, bana ne gibi iğrenç niyetler kondurdunuz, bilemem," diye söze başladı. "Belki beni dinledikten sonra da alçak yerine koymakta direneceksiniz. Ama ne olsa bir denemeye değer. Her şeyi anlatacağım size...

"Ailenizle ilk tanıştığım sıralarda, Devon'da kalmak zorunda olduğum sürece hoşça vakit geçirmekten öte bir düşüncem, bir niyetim yoktu. Ömrümde hiç böyle eğlenmemiştim! Kız kardeşinizin güzelliği ve değişik davranışlarıyla hoşuma gitmesi pek doğaldı. Bana karşı tutumu da daha ilk baştan... bu tutumu ve onu şimdi düşündükçe o zamanlar öyle duygusuz kalabilmeme şaşıyorum. Ama ne yalan söyleyim, önceleri onun bana gösterdiği yakınlık yalnızca gururumu okşuyordu. Onun duyguları umurumda bile değildi! Yalnızca günümü gün etmeye bakıyordum. Böyle, yalnızca kendi keyfimi düşünmeye alışıktım zaten. Kız kardeşinize karşı ciddi bir niyetim olmadığı halde, gönlünü çalmak için elimden her geleni yapıyordum."

Elinor bu arada öfke ve küçümseyiş dolu gözlerini ona dikerek, "Bay Willoughby, bunlar sizin anlatmanıza, benim de dinlememe değmez!" diye onun sözünü kesti. "Böyle bir başlangıçtan ne umulabilir ki? Bu konuyu lütfen kesin de beni artık üzmeyin."

"Hayır, hepsini dinleyeceksiniz. Zengin bir insan değilim. Oysa oldum olası bol para harcamaya, kendimden zenginlerle arkadaşlık etmeye alışmışım. Rüştüme erdiğimden, hatta belki daha öncesinden beri geçen her yıl

borçlarıma biraz daha borç katmıştır! Sözümona yaşlı Bayan Smith ölünce bol paraya kavuşacağım ya, bunun tarihi belirli olmadığına, hatta gecikeceğe benzediğine göre, zengin bir kızla evlenerek durumumu düzeltmeyi kuruyordum. Yani kız kardeşinize bağlanmayı düşünemezdim bile! Oysa sizin en öfkeli, en küçümser bakışınızın bile yeter derecede kınamayacağı kadar büyük bir alçaklık, hainlik ve zalimlikle davranıyordum, Miss Dashwood. Evet, karşılık vermeye hiç niyetim olmadığı halde onun gönlünü çalmaya çalışıyordum. Kendimi savunmak amacıyla söyleyebileceğim tek bir şey var; bütün o iğrenç kendimi beğenmişliğime karşın tasarladığım hainliğin çapından haberim yoktu. Çünkü sevmenin ne demek olduğunu o zaman daha bilmiyordum... Acaba öğrenebildim mi bunu? Ne kadar inanmasanız yeri var. Öyle ya, gerçekten sevmiş olsam aşkımı gururuma ve açgözlülüğüme feda edebilir miydim? Daha da önemlisi, Marianne'in duygularını çiğneyebilir miydim? Ne var ki yaptım bunu. Parasızlıktan kurtulmak amacıyla davrandım. Oysa onun sevgisi ve beraberliği sayesinde samanlık seyran olabilirdi. Zenginliği elde ettim ve bu yolda, bana zenginlikten zevk duyurabilecek olan her şeyi yitirdim."

Elinor biraz yumuşayarak, "Demek bir ara onu sevmeye başladığınıza siz de inanmıştınız?" dedi.

"O güzelliğe, o yakınlığa karşı koymak! Bunu hangi erkek yapabilirdi? Evet; bir gün baktım ki kendim de farkında olmadan, yavaş yavaş, yürekten bağlanmışım ona. Ömrümün en mutlu saatleri, niyetlerimin şerefli, duygularımın tertemiz olduğuna inanarak onunla baş başa geçirdiğim saatlerdi. Gelgelelim o zaman bile, ona evlenme önermeye kesin karar verdikten sonra bile yanlış bir davranışla, bu işi bir günden öbürüne savsakladım durdum. Mali durumum düzelmeden bağlanmayı içim istemiyordu. Bu tutumumu mantıklı göstermeye çalışacak değilim. Gü-

lünçtü, hatta gülünçten daha ileri bir şey. Öyle ya, şerefli bir insansam zaten bağlanmış sayılırdım; bunu söz haline getirip getirmemek ne fark ederdi ki? Olaylar benim nasıl aptalca kurnaz olduğumu ortaya vurdu. İçten bir pazarlıkla bekledim ve kendimi ömür boyu alçaltıp mahvedecek fırsatı sonunda buldum... Her neyse, dediğim gibi, kararımı vermiştim. Marianne'i yalnız bulur bulmaz evlenme önerecektim...

"Gelgelelim bu arada... onunla yalnız konuşacak fırsatı buluncaya dek geçen birkaç saat içinde... bir durum patlak verdi... kararımı boşa çıkaran ve bütün mutluluğumu yıkan, uğursuz bir durum. Bir olay ortaya çıkmıştı..." Genç adam biraz duraladı, sonra gözlerini yere dikerek, "Bayan Smith nerden öğrenmişse öğrenmiş," diye sözünü sürdürdü. "Beni gözden düşürmek isteyen bir uzak akraba filan söylemiş olsa gerek... başımdan geçen bir olay... bir ilişki, Bayan Smith'in kulağına gitmiş... Ama bu konuda açıklama yapmam gereksiz sanıyorum," diye soru sorar gibi Elinor'un yüzüne baktı. Yüzü kıpkırmızı kesilmişti. "Aranızdaki özel yakınlık... Herhalde her şeyi çoktan öğrenmişsinizdir."

Elinor da kıpkırmızı kesildi ve ona karşı yumuşamamaya yeniden karar vererek, "Evet," dedi, "her şeyi öğrendim ya, bu korkunç olaydaki suçunuzu nasıl hafifletmeye çalışacaksınız, işte bunu aklım almıyor."

Willoughby, "Hikâyeyi kimin ağzından dinlediğinizi unutmayın!" diye heyecanla karşılık verdi. "Tarafsız olabilir miydi bu anlatım? O kızcağızın durumuyla ilgilenmeliydim; bunu itiraf ederim. Kendimi haklı çıkarmaya çalışmıyorum. Gene de kendimi savunmuyorum diye... yani kız benden kötülük gördü diye onun ille de çok iyi biri olduğunu sanmanızı istemem. Benim çapkınlık ve serserilik etmiş olmam onun ille bir melek olmasını gerektirmez... Eğer biraz daha az hırslı ve biraz daha akıllı ol-

saydı... Her neyse, kendimi temize çıkarmaya kalkışacak değilim. Onun bana olan sevgisi daha insanca bir karşılık görmeye layıktı. Çok kısa bir süre için karşılık gösterdiğim bu genç kız sevgisini şimdi anımsadıkça, büyük vicdan azabı duyuyorum. Olup bitenlere çok... pek çok pişmanım. Ama benim kırdığım yalnızca o değil ki! Ondan sonra kırdığım kişi de beni (izin verir misiniz, söyleyeyim) en az onun kadar severdi. Ama karakteri ve kafası... ah, ne kadar daha üstündü!"

"Gelgelelim o bahtsız kızı çok sevmemiş olmanız... Bu konunun tartışması benim için çok nahoş olmakla birlikte bunu söylemek zorundayım... Onu sevmemiş olmanız, ona karşı gösterdiğiniz zalimliği ve ilgisizliği bağışlatamaz. Kızın karakterindeki zayıflık sizin taş kalpliliğiniz ve kötülüğünüz için bir özür sayılamaz. Siz Devon'da öyle hep neşeli, hep mutlu, gününüzü gün edip yeni kızlar peşinde koşarken o kızın zaruret içinde, perişan bir durumda olduğunu biliyordunuz."

Willoughby hemen, "Hayır, yemin ederim ki bilmiyordum!" diye bağırdı. "Ona adresimi vermeyi unutmuşum; ama o da biraz kafasını kullansaydı da adresi nereden bulacağını akıl etseydi!"

"Her neyse beyefendi; Bayan Smith ne dedi bu işe?"

"Suçumu hemen yüzüme vurdu; nasıl yerin dibine geçtiğimi bir düşünün! Bayan Smith'in lekesiz yaşantısı, yüksek ilkeleri, dünyadan habersiz oluşu, her şey benim aleyhimeydi. Olayı inkâr edemiyordum; yumuşatmak için uğraşmam da boşunaydı. Hanımcağız, sanırın benim ahlakımı zaten beğenmiyordu. Hele bu gelişimde onunla çok az vakit geçirmem hiç hoşuna gitmemişti. Kısacası, sonunda aramız tamamen bozuldu. Oysa kendimi kurtarmam için açık bir kapı vardı. Temiz ahlaklı Bayan Smith, eğer Eliza'yla evlenirsem geçmişte olanları bağışlayacağını söyledi. Bu, olacak iş değildi; Bayan Smith de beni evinden

resmen kovdu ve mirasından yoksun bırakacağını bildirdi. Ertesi sabah yola çıkacaktım. O geceyi gelecekte nasıl bir yol tutmam gerektiğini düşünerek geçirdim. İçimde büyük bir çelişme oldu, ama bu çabucak sona erdi, Marianne'e karşı olan bütün sevgim, onun da beni sevdiğine olan bütün inancım parasızlık korkusunu yenemedi. Oldum olası paraya çok önem verirdim; zengin çevrelerde dolaşmam bu yersiz önemsemeyi gözümde büsbütün büyütmüştü. Şimdi karım olan kızın, benden gelen bir evlenme önerisine olumlu yanıt vereceğine güveniyordum. Aklı başında bir adamın bundan başka bir şey yapamayacağına kendi kendimi inandırdım.

"Gelgelelim Devon'dan ayrılmazdan önce beni bekleyen güç bir görev vardı. Hemen o gün size, yemeğe sözlüydüm. Bu sözümü tutamayacağımı bildirip bir mazeret vermem gerekiyordu. Bunu bir mektupla mı bildirsem yoksa kendim mi gidip söylesem diye uzun uzun kafa yordum. Marianne'i görmenin beni çok sarsacağını seziyordum. Hatta onu görünce verdiğim karardan dönerim diye korkuyordum. Meğer ne azimli ne sebatlı bir insanmışım da haberim yokmuş, Miss Dashwood! Öyle ya, gidip Marianne'i gördüm; hem de mahvolduğunu gözlerimle gördüm de kararımdan gene dönmedim! Onu bir daha hiç görmemek umuduyla yanından ayrıldım."

Elinor, "Niçin kendiniz geldiniz o gün, Bay Willoughby?" diye sitemde bulundu. "Bir mektup yazsanız daha iyi olmaz mıydı? Gelmenizin gerekçesi neydi?"

"Kendi onurum yönünden gerekliydi bu. Apar topar kaçsaydım Bayan Smith'le aramda geçen olayı siz ve diğer komşular tahmin edecektiniz; ben de bunu istemiyordum. Böylece Honiton'a giderken sizin eve uğramaya karar verdim.

"Kız kardeşinizi görmek beni gerçekten çok sarstı. İşin daha kötüsü, tek başına buldum onu. Sizler, hepiniz,

başka bir yerdeydiniz. Daha bir gece önce ondan ayrılırken, yalnız ele geçirdiğim ilk fırsatta ona olan görevimi yerine getirmeye öylesine kararlıydım ki! Belki on saat sonra onu ömür boyu kendime bağlayacaktım. Sizin evden Allenham'a yürürken nasıl mutlu, neşeli olduğumu çok iyi anımsıyordum; kendi kendimle ve bütün dünyayla barışık! Oysa şimdi, bu en son görüşmemizde onun karşısına çıkarken duyduğum vicdan azabı öylesine derindi ki rol yapacak gücüm bile kalmamış gibiydi. Devon'dan hemen ayrılmak zorunda olduğumu söylediğim zaman Marianne'in duyduğu düş kırıklığı, üzüntü, o derin üzgünlük... Hiç aklımdan çıkmayacak bu... Hele bunun yanı sıra bana karşı beslediği güven ve inanç... Ah, Tanrım... Ne taş yürekli alçakmışım ben!"

Bir süre ikisi de sessiz kaldılar.

Genç adam sabırsız bir tavırla, "Ne söylediğimi bilmiyorum," diye sözünü sürdürdü, "Yalnız, geçmişteki yakınlığımızın hakkını vermemekle birlikte gelecekteki ayrılığımızı da yeteri kadar belirtmeden konuştum sanıyorum. Düşünemiyorum o dakikaları! Dayanamam buna...

"Sonra sevgili anneniz geldi; o da güveniyle geldi; o da güveniyle, yakınlığıyla bana büsbütün eziyet etti. Tanrı'ya şükür ki onun insanlığı karşısında işkence çekebildim! Perişan oldum. Ah, Miss Dashwood, o andaki perişanlığımı anımsamanın bana ne büyük avuntu verdiğini düşünemezsiniz. Kendi aptallığım, alçaklığım ve rezilliğimden ötürü kendi kendime öylesine diş biliyorum ki, bu işleri yaparken çektiğim acılarla övünüyorum, göğsüm kabarıyor!...

"Uzun lafın kısası, ayrıldım Devon'dan. Bütün sevdiklerimi geride bıraktım ve hiçbir ilgi duymadığım kimselerin yanına gittim...

"O Londra yolculuğu... Kendi arabamla gittiğimden konuşabileceğim Tanrı'nın tek kulu yoktu yanımda...

Kendi düşüncelerim de öylesine iç açıcıydı ki! Borton'daki o tatlı günlerin anısı... Evet, evet; doğrusu pek mutlu bir yolculuktu o!"

Willoughby sustu.

Ona acımakla birlikte bir an önce kalkıp gitsin diye sabırsızlanmaya başlamış olan Elinor, "Hepsi bu kadar mı, beyefendi?" diye sordu.

"Hepsi mi? Yok canım! Londra'da neler olduğunu unuttunuz mu? Yazdığım o rezil mektup... Kız kardeşiniz gösterdi mi bunu size?"

"Evet; birbirinize bütün yazdıklarınızı gördüm."

"Onun yazdığı ilk mektup elime geçince (ki hemen geçti, çünkü Londra'daydım o sırada) onun mektubunu alınca neler hissettim... Beylik laftır ya!... Neler hissettiğimi sözlerle anlatamam. Daha da beylik bir laf edeyim: Büyük, çok büyük bir acı çektim. Her satır, her sözcük, bağrıma saplanan bir hançerdi sanki! Ah, sevgili yazar! Şimdi burda olsa böyle basmakalıp bir dil kullanmamı yasaklardı ya, ne yapayım; onun Londra'da olduğunu öğrenince yıldırımla vurulmuşa döndüm... Yıldırımlar, hançerler... Aman yarabbi, burada olsa beni nasıl da paylardı! Onun sanat zevkini, düşüncelerini kendiminkilerden daha iyi biliyorum galiba... kendiminkilerden çok daha üstün tuttuğum da su götürmez!"

Elinor'un, bu olağanüstü konuşma sırasında birçok değişim geçiren duyguları gene yumuşamıştı. Gelgelelim genç kız, karşısındaki erkeğin bu tür düşüncelere dalmasını önlemeyi boynuna borç bilerek, "Doğru değil bu yaptığınız," dedi, "Evli olduğunuzu unutmayın, Bay Willoughby. Yalnızca bana söylemeyi zorunlu bulduğunuz şeyleri anlatın."

"Marianne'in mektubundan anladığıma göre o beni hâlâ eskisi gibi seviyordu; uzun ayrılık haftalarına karşın bana karşı olan duyguları ve güveni hiç sarsılmamıştı. Bunu anlamak içimde sonsuz bir pişmanlık uyandırdı. Uyan-

dırdı, diyorum; çünkü aradan geçen zaman, Londra kenti, iş güç ve gece âlemleri pişmanlığımı bir yere kadar yatıştırmış bulunuyordu. İyice taş yürekli gaddarın biri olmak yolundaydım. Marianne'i umursamadığıma, onun da şimdiye dek beni unutmuş olacağına inanmak işime geliyordu. Geçmişteki sevgimizi gelgeç bir gönül eğlencesi yerine koyarak omuz silkip geçiyordum. Gizliden gizliye biraz pişmanlık ve suçluluk duyduğum zaman da, 'Onun iyi bir kocaya vardığını duyunca çok sevineceğim doğrusu,' diye düşünerek vicdanımın sesini susturuyordum.

"Onun mektubu bana kendi kendimi tanıttı. Onu dünyada herkesten çok, hem de pek çok sevdiğim ve ona karşı alçakça davrandığım sonunda kafama dank etti. Gel gör ki tam o sırada Miss Grey'le aramda söz kesilmiş bulunuyordu. Dünyada geri dönemezdim. Yapabileceğim tek şey sizlerden uzak durmaktı. Marianne'in mektubuna karşılık vermedim. Hatta önce, sizleri hiç gelip görmemeye kararlıydım. Sonra sıradan bir tanıdık pozu takınmanın en yerinde davranış olacağına karar verdim. Bir sabah hepinizin evden çıkmanızı bekledim ve gidip kapıya kartımı bıraktım."

"Çıkmamızı mı beklediniz?"

"Elbet ya! Sizleri kaç kereler gözetleyip izlediğimi, yanınıza gelmeme kaç kereler ramak kaldığını bilseniz şaşarsınız. Arabanız geçerken beni görmeyesiniz diye kaç kereler hemen bir dükkâna girmişimdir. Bond Sokağı'nda oturduğumdan, gün geçmiyordu ki birinizden birinizi ya da hepinizi görmeyeyim. Çok dikkatli davranmasaydım ve sizlere görünmekten iyice çekinmeseydim sokakta çok karşılaşırdık! Middleton'lardan ve sizleri de tanıyabilecek olan herkesten elimden geldiği kadar uzak duruyordum.

"Ne var ki bir gün istemeden Sir John'a rastladım, Bayan Jennings'in evine gittiğimin ertesi günüydü. Sir John beni o gece evinde vereceği bir toplantıya çağırdı... Ertesi

sabah Marianne'den bir kısa pusula daha geldi; hâlâ inanıyordu. Karşılık veremedim buna. Çok çalıştım, gene de bir tek cümle kuramadım, bütün gün onu düşündüm... Miss Dashwood, bana acıyabilirseniz, o günkü durumuma acıyın. Kalbim ve kafam Marianne'le dolu olduğu halde başka bir kadının mutlu nişanlısı rolünü oynamak zorundaydım. Bundan sonraki üç-dört hafta bana her şeyden zor geldi...

"Her neyse, anlatmam gereksiz; biliyorsunuz, sonunda sizlerle karşılaşmak zorunda kaldım. Tanrım! O geceden nasıl da alnımın akıyla çıktım ha! Nasıl bir işkence gecesiydi o, Tanrım! Bir yanda bana öyle yürekten, 'Willoughby', diye seslenen, melekler kadar güzel Marianne! Ulu Tanrım! Elini uzatarak bana gelişi, o büyüleyen bakışlarını yalvarırcasına yüzüme dikip benden bir açıklama bekleyişi!... Öbür yanda kıskançlıktan kuduran bir Sophia... Her neyse, önemi yok artık; geldi geçti. Ama ne geceydi!

"İlk fırsatta kaçtım sizlerden. Gene de onun o tatlı yüzünün ölü gibi sarardığını görmüştüm... Bu, onu son... en son görüşüm oldu... Gözümün önünde o görüntüsü kaldı. Ne korkunç bir görüntü! Gene de bugün onun gerçekten ölmek üzere olduğunu sandığım sırada, son demlerinde yüzünün nasıl olacağını benim önceden bildiğimi düşünmek içime bir acayip huzur verdi. Bütün yol boyunca o sapsarı kesilmiş çehre gözümün önünden hiç gitmedi."

Üzerlerine çöken kısa sessizlikte ikisi de kendi düşüncelerine daldılar. Derken Willoughby bu düşüncelerden uyanarak, "Her neyse, ben gideyim artık; yolcu yolunda gerek," dedi. "Kız kardeşiniz gerçekten iyileşip tehlikeyi atlattı, değil mi?"

"Doktorumuz öyle söylüyor."

"Zavallı anneniz ne üzülmüştür kim bilir? Marianne'e pek düşkündü de."

"Şu sizin yazdığınız mektup, Bay Willoughby... Onunla ilgili bir diyeceğiniz var mı?"

"Evet, hem de özellikle var. Biliyorsunuz, kız kardeşiniz hemen ertesi sabah bana bir mektup daha yazdı. Ellison'larda kahvaltı ediyordum. Diğer mektuplarımla birlikte onun mektubunu da oraya getirdiler. Orada, olacak bu ya, benden önce Sophia'nın gözüne ilişti. Zarfın boyu, güzelliği, üzerindeki yazı filan hemen kuşkusunu çekmiş olacak. Zaten benim Devonlu bir kızla aramda bir şeyler olduğu yolunda bazı söylentiler kulağına gelmişti. Bir gece önceki toplantıda gördüğü sahne de ona bu kızın kimliğini tanıtmış, kıskançlığını iyice depreştirmişti... Böylece şakacı, oyunbaz bir tavır takınarak hemen mektubu açtı ve okudu. Bu gibi hınzırlıklar ancak sevilen kadında hoşa gider...

"Sophia da küstahlığının karşılığını gördü: Okudukları onu içinden yıktı. Onun üzüntüsü beni ilgilendirmezdi ya, öfkesini, hıncını ne yapıp yapıp yatıştırmak zorundaydım... Uzun lafın kısası, karımın mektup yazmaktaki ustalığını nasıl buldunuz? İnce, zarif, tam kadınca bir üslubu var, değil mi?"

"Karınız mı? O mektup sizin el yazınızla yazılmıştı ya?"

"Gene de benim tek rolüm, altına imzamı atmaktan utanacağım o cümleleri bir köle gibi kopya etmek oldu. Mektubun asıl yazarı Sophia'ydı; o yüksek fikirler ve tatlı üslup yalnızca onundu... Elimden ne gelirdi? Nişanlanmıştık! Düğün hazırlıkları yapılıyordu, gün kararlaştırılmış gibi bir şeydi...

"Saçmalıyorum, aptallar gibi. Hazırlıkmış, günmüş! Açıkçası, Sophia'nın parasından vazgeçemiyordum. Aramız bozulmasın diye her şeyi yapmak zorundaydım... Zaten mektubumun üslubu ne fark ederdi? Marianne'le dostlarının, benim karakterime ilişkin düşüncelerini üslup yoluyla düzeltemezdim ki! Amacım ve görevim ortadaydı: Alçağın biri olduğumu ilan edecektim. Bunu incelik ya da eşeklikle yapışım, hiç önemli değildi.

"İçimden, 'Onların gözünden temelli düştüm; dostluklarını ömür boyu yitirdim,' diye düşündüm. 'Beni zaten serserinin biri diye tanıyorlar. Bu mektup hiçbir şey değiştirmeyecek ki! Yalnızca beni daha bir yerin dibine batıracak!' diye mantık yürüterek çılgınlığa yakın bir umursamazlıkla Sophia'nın cümlelerini kopya ettim ve Marianne'den elime kalan son yadigârı geri gönderdim...

"Yazık ki, mektuplarının üçü de üzerimdeydi. Yoksa, yırttım attım deyip alıkoyar ve ömrümün sonuna dek gözüm gibi saklardım. Oysa onları teslim etmek zorunda kaldım; öpemedim bile. Hele o saç büklümü... Onu da her zaman, aynı cüzdan içinde üzerimde taşırdım. Hanımefendi bu cüzdanı pek tatlı bir öfkeyle didik didik ettiler ve o sevgili kâkülle birlikte bana Marianne'i anımsatan her şeyi çatır çatır koparıp aldılar!"

Elinor, "Çok yanlış davranıyorsunuz, Bay Willoughby; iyi etmiyorsunuz," dedi. Gene de sesi, elinde olmadan, içindeki acımayı dışarı vuruyordu. "Ne kız kardeşimden, ne de karınızdan bu dille söz etmeye hakkınız var. Kendi yolunuzu kendi isteğinizle çizdiniz. Sizi zorlayan olmadı. Karınıza hiç değilse terbiyeli, saygılı davranmak boynunuzun borcudur. Sizi seviyor olmalı, yoksa evlenmezdi sizinle. Ona karşı saygıda kusur işlemek, ondan küçümseyerek konuşmak Marianne'e yaptığınız kötülüğü hafifletmez. Kendi vicdanınızı da rahatlatacağını hiç sanmıyorum."

Genç adam derin bir göğüs geçirerek, "Bana karımdan söz açmayın!" dedi. "Sizin acımanıza ve saygınıza layık değil o. Evlendiğimiz zaman kendisine karşı hiçbir şey duymadığımı biliyordu.

"Neyse, evlendik işte; sonra mutlu olmak üzere Combe Magna'ya geldik; daha sonra da eğlenmek üzere kente döndük... Bana bari şimdi acıyor musunuz, Miss Dashwood? Yoksa bütün bunları anlatmakla boşuna nefes tüketmiş mi oldum? Gözünüzdeki suçumu zerre kadar da

olsa hafifletebildim mi? Her zaman kötü niyetle hareket etmiş değilim. Suçumun herhangi bir bölümünü hafiflete-bildim mi bari?"

"Evet, küçük bir bölümünü hafiflettiğiniz bir gerçektir. Genel olarak sandığımdan daha suçsuzmuşsunuz. Pek öyle sandığım kadar da kötü yürekli, vicdansız değilmişsiniz. Gene de bilemiyorum... Kırdığınız bunca kalp... Bundan büyük daha ne gibi bir kötülük yapabilirdiniz? Pek aklım kesmiyor."

"Kız kardeşiniz ayağa kalkınca bu anlattıklarımı söyler misiniz ona? Ne olur, suçum sizin gibi onun gözünde de birazcık hafiflesin. Onun beni çoktan bağışladığını söylü-yorsunuz. Benim içimdeki duyguları öğrenirse beni daha candan, daha içten bağışlayacağına inanmak istiyorum. Kederimi, pişmanlığımı anlatın ona. Söyleyin ki gönlüm ona hiçbir zaman ihanet etmedi. Eğer uygun görürseniz şu anda onu her zamankinden daha çok sevdiğimi de söyle-yin."

"Sizi elimden geldiği kadar temize çıkarmak yolunda ne gerekirse söylerim. Yalnız bana bu gelişinizin nedenini anlatmadınız; bir de hastalığı nerden duyduğunuzu."

"Dün gece Drury Lane Tiyatrosu'nun fuayesinde Sir John Middleton'a rastladım. İki aydan beri ilk olarak karşı-laşıyorduk. Evlenmemden sonra benimle selamı sabahı kesmişti. Ben de bunu şaşmadan, kızmadan karşılamıştım. Ama dün gece Sir John'un o mert, yufka, insan yüreği beni görünce öfkeyle ve kız kardeşinize karşı beslediği sevgiyle dolup taşmış olsa gerek ki, beni bir güzel sarsmak isteğini içinde tutamadı. Elinden geldiği kadar damdan düşercesi-ne, Maria Dashwood'un Cleveland'da, ateşler içinde ölmek üzere olduğunu söyledi. O sabah Bayan Jennings'den aldı-ğı mektup Marianne'in son demlerini yaşadığını söylüyor-muş; Palmer'lar hastalık bulaşır korkusuyla başka yere git-mişler, filan falan...

"Öyle beynimden vurulmuştum ki, pek keskin görüşlü olmayan Sir John bile farkına vardı. Benim üzüntümü görünce bana karşı yumuşayıverdi. Bana olan hıncı öylesine geçti ki ayrılırken nerdeyse elimi sıkıyordu! Hatta bana eskiden vereceği bir tazı yavrusuyla ilgili sözünü bile yenileledi!

"Kız kardeşinizin ölüm döşeğinde olduğunu haber alınca neler hissettiğim... O beni dünyanın en kötü insanı bilerek ölecekti; en son dakikalarında beni nefretle, tiksintiyle anacaktı... Öyle ya, benim davranışlarıma ne gibi iğrenç, korkunç anlamlar kondurulmuş olabileceğini bilmez değildim. Tanıdıklarımızdan hiç değilse bir tanesinin beni her şeyi yapabilecek tiynette bir insan olarak tanıtacağına inanıyordum... O an ne korkunç duygulara kapıldım!... Karar vermekte de gecikmedim. Bu sabah saat sekizde yola çıkmış bulunuyordum... İşte şimdi her şeyi biliyorsunuz artık..."

Elinor karşılık vermedi, Willoughby'yi düşünüyordu. Çok küçük yaşta başıboş kalarak aylaklığa, eğlenceye ve lükse alışmak bu adamın karakterini ve ruhunu bir daha onarılmayacak biçimde bozmuş ve onu mutsuzluğa mahkûm etmişti. Oysa yaradılıştan sevimli ve zeki olduğu gibi açık yürekli, duygulu ve sevmesini bilen bir insan olabilirdi. Çevresi onu hovarda ve kibirli yapmıştı. Hovardalık ve kibir de onu katı kalpli, bencil bir insan haline sokmuştu. Kibirini doyurmak amacıyla karşısındaki kızın gönlünü kapmaya çalışırken kendisi gerçek bir aşka tutulmuştu; gelgelelim hovardalığın neden olduğu parasızlık onu, bu gerçek aşkı gözden çıkarmak zorunda bırakmıştı.

Hatalı olan her tutumu onu kötülüğe sürüklemiş ve işlediği her kötülük ona bir ceza olmuştu. Şerefini, duygularını, mutluluğu hiçe sayarak teptiği aşk şimdi yasak olup çıkınca bütün ruhunu, benliğini, düşüncelerini sarmıştı. Uğrunda sevdiği kızı gözünün yaşına bakmadan terk ettiği

evlilikse ona yasak aşkından daha onulmaz bir mutsuzluk getireceğe benzerdi...

Elinor bu düşüncelerden Willoughby'nin sesiyle uyandı. En az onunki kadar acı düşüncelere dalmış olan genç adam, sonunda toparlandı ve gitmek üzere ayağa kalkarak, "Burda kalmanın bir anlamı yok," dedi. "Gitmeli."

"Kente mi dönüyorsunuz?"

"Yok. Combe Magna'ya. Orada işlerim var. Kente birkaç güne kadar geçeceğim. Hoşça kalın, Miss Dashwood."

Willoughby, elini uzattı. Elinor, kendi elini vermezlik edemezdi. Genç adam, onun elini sevgiyle sıktı. Sonra şöminenin kenarına dayanarak, "Beni eskisinden birazcık daha az suçlu buluyorsunuz, değil mi?" diye sordu.

Elinor, "Evet," diye yanıtladı ve onu bağışladığını, ona acıdığını, onun iyiliğini, hatta mutluluğunu dilediğini söyledi. Bu mutluluğa erişmenin yollarıyla ilgili öğüt bile verdi.

Genç adamın yanıtıysa pek cesaret verici olmadı.

"Ne yapalım, hayatımı becerebildiğimce yaşamak zorundayım. Mutluluğu evimde bulmam söz konusu bile olamaz. Yalnız, sizlerin bana karşı dostça duygular beslediğinizi, benimle ilgilendiğinizi bilirsem... bu sayede... bunu bilmek benim kendimi tutmama yardımcı olabilir; hiç değilse bir gaye olur bana. Marianne'i temelli elimden kaçırdım; bu, ortada. Mutlu bir şans eseri olarak yeniden özgürlüğüme kavuşsam bile..."

Elinor onu hemen susturdu, Willoughby, "Peki öyleyse," dedi. "Yeniden hoşça kalın. Şimdi gidiyorum; aklım fikrim tek bir korkuyla dolu olarak yaşamak üzere."

"Ne korkusu?"

"Kız kardeşinizin başka biriyle evlenmesi."

"Çok yanlış bir düşünce. O evlenmese bile sizden kesinlikle koptu artık."

"Başka birine yaklaşacak ya! Hele bu, benim korktuğum kişi çıkarsa! Başka herkese dayanabilirim de ona dayanamam!... Her neyse, bu lafı uzatırsam en büyük kötülüğü etmiş olduğum kişiye nedense en çok diş bilediğimi göreceksiniz, ben de sizin iyi niyetinizle anlayışınızdan yoksun kalacağım. Hoşça kalın, Tanrı'ya emanet olun!"

Ve bu son sözlerden sonra Willoughby, koşarcasına dışarı çıktı.

Dokuzuncu Bölüm

Willoughby gittikten, hatta arabasının tekerlek sesleri bile duyulmaz olduktan sonra, Elinor düşünmeye devam etti. Hepsi birbirinden ayrı olmakla birlikte insana hüzün veren bir sürü düşüncenin yükü altında öylesine ezildi ki bir süre kardeşini bile unuttu.

Willoughby... Daha yarım saat önce dünyanın en beş para etmez insanı olarak görüp tiksindiği adama, bütün kusurlarına karşın, bu kusurlar yüzünden çektiği ıstırabı düşünerek acıyordu. Onu ölünceye dek gözden çıkarmak zorunda olduklarını aklına getirdikçe ister istemez içi sızlıyordu. Elinor bu iç sızısını genç adamın herhangi bir üstünlüğünün yaratmadığını kendi kendine itiraf ediyordu. Willoughby'nin etkisi aslında hiçbir değeri bulunmayan ve hiç ağırlık taşımaması gereken bir şeye: Olağanüstü yakışıklılığıyla o açık yürekli, hayat ve sevgi dolu davranışına, bir de Marianne'e karşı duyduğu, dışarı vurulmaması gereken ateşli ve yasak sevgiye dayanıyordu.

Ne var ki Elinor, bütün bunları sezdiği halde gene de uzun zaman onun etkisinden kendini kurtaramadı.

Sonunda hasta odasına döndüğünde Marianne yeni uyanıyordu. Bu uzun ve rahat uyku ona, gerçekten de ablasının umduğu gibi, yeni can vermişti.

Elinor'un bütün duyguları ayaktaydı. Geçmiş, bugün, gelecek, Willoughby'nin gelişi, Marianne'in tehlikeyi atlatışı, annesinin beklenilen ziyareti, hepsi bir araya gelerek ona öyle bir heyecan veriyordu ki bütün yorgunluğunu unutturuyor ve genç kız yalnızca bu heyecanını hasta kardeşinin sezmesinden korkuyordu.

Neyse ki bunlara tasalanacak vakti yoktu. Willoughby'nin gidişinden yarım saat kadar sonra gene tekerlek sesleri duyarak aşağıya koştu. Annesinin korkulu heyecanını gereğinden bir dakika bile uzatmak istemediğinden hemen sofaya atıldı ve tam annesi içeri girerken sokak kapısına ulaştı.

Konağa yaklaştıkça Marianne için duyduğu korku bir ölüm inancı olup çıkan Bayan Dashwood ağzını açıp soru soracak, hatta büyük kızını selamlayacak halde değildi. Ne var ki Elinor sorgu selam beklemeden hemen müjdeyi verdi. Bunu her zamanki heyecanıyla karşılayan Bayan Dashwood da bir an önceki korkusuyla orantılı bir mutluluğa gömüldü.

Elinor ve Albay, kollarına girerek onu salona götürdüler. Burada kadıncağız hâlâ konuşacak halde olmamakla birlikte sevinç gözyaşları dökerek büyük kızını tekrar tekrar kucakladı. Arada da dönüp Albay Brandon'ın elini kendi elleri arasında sıkıyor ve bakışlarıyla hem ona karşı duyduğu minneti hem de şu dakikanın mutluluğunu onun da paylaştığına olan inancını söylüyordu. Albay Brandon ise bu mutluluğa Bayan Dashwood'unkinden daha derin bir sessizlik içinde katılıyordu.

Bayan Dashwood kendini toparlar toparlamaz ilk isteği gidip Marianne'i görmek oldu. İki dakika sonra sevgili kızının yanındaydı. Ayrılık acısının, mutsuzluk ve ölüm korkusunun iki kat artırdığı bir sevgiyle onu bağrına bastı. Onların kucaklaşmasını seyrederken Elinor'un sevincine düşen tek gölge, kardeşinin aşırı heyecanlanacak ve uykusu kaçacak diye korkmasıydı.

Ne var ki çocuklarının sağlığının söz konusu olduğu yerde Bayan Dashwood sakin, hatta temkinli davranabilirdi. Marianne de annesinin gelmiş olduğunu bilmekle yetindi; şu sırada konuşamayacak kadar bitkin olduğunu fark ettiğinden, başındaki bütün hastabakıcıların sözüne uyarak sessiz ve sakin yatmaya razı oldu.

Bayan Dashwood o gece kızının başında nöbet tutmakta ısrar etti. Elinor da onun yalvarmalarına uyarak gidip yattı. Ne var ki geçirdiği uykusuz geceden ve korku dolu saatlerden sonra dinlenmesi gerekli olduğu halde, heyecandan bir türlü uyku tutmadı.

Kafası Willoughby ile doluydu. Genç kız şimdi kendi kendinin onu "Zavallı Willoughby" diye düşünmesine izin veriyordu. Onu, savunmasını dinlemezden önce pek haşin yargıladığı için kendi kendini kâh haklı, kâh haksız görüyordu. Yalnız, ondan dinlediklerini Marianne'e anlatmaya söz verdiğini düşündükçe kapıldığı sıkıntı hiç değişmiyordu. Elinor'u korku içinde bırakan bir görevdi bu. Marianne'in üzerinde bambaşka bir etki bırakmaktan korkuyor ve böyle bir açıklamayı dinledikten sonra Marianne'in başka bir erkekle hiçbir zaman mutlu olamamasından kaygı duyarak zaman zaman Willoughby'nin yeniden özgür kalabilmesini diliyordu.

Sonra aklına Albay Brandon gelince genç kız kendi kendine kızıyordu. Vefası ve şu çektiği acılarla, Marianne'e Albay'ın hak kazandığını düşünüyor ve Sophia Williaughby'nin ölümünü istediği için kendi kendinden utanıyordu...

Bayan Dashwood'un Marianne konusunda zaten içini kemirmekte olan kaygı, Albay Brandon'ın Barton'a getirdiği haberin sarsıntısını az çok hafifletmeye yaramıştı. Bayan Dashwood ortanca kızını öylesine merak ediyordu ki başkaca havadis beklemeden, hemen o gün Cleveland'a gitmeye karar vermiş ve yol hazırlıklarını da tamamlamıştı. Öyle ki Albay Brandon geldiğinde Bayan Dashwood, Carey'lerin gelip Margaret'i almalarını bekliyordu, çünkü küçük kızını hastalık olan yere götürmek istememişti.

Marianne, günden güne iyileşiyordu. Bayan Dashwood dünyanın en mutlu kadınlarından biri olduğunu söylüyor ve içi gülen gözleriyle neşesi onun bu sözlerini doğruluyordu.

Elinor bunları duyup gördükçe, "Acaba annem Edward konusunu tümüyle mi unuttu?" diye bazen merak ediyordu.

Aslında Bayan Dashwood, Edward'ın başkasıyla nişanlanması konusunda Elinor'un yazdığı serinkanlı mektuba aldanmış ve onun uğradığı düş kırıklığıyla üzüntünün, yazdığı gibi ılımlı olduğuna inanmıştı. Bu yüzden şimdi sevincinin coşkusuna kendini kaptırarak yalnızca bu sevinci artıracak şeyleri düşünüyordu. Marianne ölüm tehlikesini atlatmıştı! Hem şimdi annesi onun Willoughby'yle yakınlaşmasına cesaret verdiği için, bu tehlikeyi bir yerde kendisinin hazırlamış olduğunu düşünüyordu.

Marianne'in ölümden dönmesinin yanı sıra Bayan Dashwood, Elinor'un aklına gelmeyen bir sevinç kaynağı daha bulmuştu. Baş başa konuşma fırsatı ele geçirir geçirmez bunu Elinor'a açtı:

"Sonunda yalnız kalabildik! Güzel Elinor'um: Sen daha benim sevinçlerimin hepsini bilmiyorsun! Albay Brandon, Marianne'i seviyormuş. Bana kendisi söyledi."

Buna hem sevinen hem içi burkulan, hem şaşan hem de şaşmayan Elinor gözlerini sessiz bir dikkatle annesine dikti.

"Sen bana benzemedin, Elinor; onun için şu serinkanlılığına şaşmıyorum. Eğer oturup da çocuklarım adına hayırlı bir murat dileseydim, Albay Brandon'ın birinizden birinizle evlenmesini dilerdim, sanıyorum. Hem de Marianne'in onunla, senden daha mutlu olacağına inanıyorum."

Elinor'un içinden bir an bu inancın nedenini sormak geçti, çünkü Albay ile Marianne'in yaşları, huyları, karakterleri tarafsızca ele alınırsa böyle bir sonuca varılamazdı. Ne var ki anneleri bu gibi konularda her zaman kendini duygu ve hayallerine kaptırırdı. Elinor da soru sormaya kalkışmayarak onun sözlerini bir gülümseyişle geçiştirdi.

"Dün yolda gelirken Albay bana iyice açıldı. Hiç düşünülmeden, tasarlanmadan oldu bu iş. Senin de anlayabileceğin gibi ben hasta yavrumdan başka laf etmiyordum; o da kendi üzüntüsünü gizleyemiyordu. Bunun benimkine eş bir üzüntü olduğunu sezmeye başladım. O da belki bu çağda, böyle candan bir ilginin düpedüz bir arkadaşlığa bağlanamayacağını düşünerek... ya da belki hiç düşünmedi de kendini tutamadı artık... Kısacası Marianne'e karşı duyduğu candan ve değişmez sevgiyi bana açtı. Marianneimizi ilk gördüğü dakikadan beri seviyormuş, Elinorcuğum."

Elinor bu sözlerde Albay Brandon'ın dilini ve anlatımını değil de annesinin işine gelen her şeyi kendi isteğince süsleyip püsleyen canlı hayal gücünü buldu.

"Marianne'e olan aşkı Willoughby'nin duyduğu ya da duyar gibi yaptığı aşktan bir kat daha üstün... bir kat daha candan, daha derin ve değişmez... Hem de Marianne'in o

ciğeri beş para etmez serseriye tutkun olduğunu bile bile kızımızı sevmiş! Hiç umudu olmadığı halde, kendini hiç düşünmeden sevmiş kızımızı... Onun bir başkasıyla mutlu olduğunu görse sevinirmiş. Ne yüce ruhlu adam! Sonra nasıl da temiz ve büyük yürekli. O kimseyi aldatamaz."

Elinor, "Albay Brandon'ın üstün karakterde bir erkek olduğu bir gerçek," dedi.

Annesi ciddilikle, "Bunu biliyorum," diye karşılık verdi. "Yoksa öteki felaketten sonra bu sevgiyi körüklemek, hatta hoşnutlukla karşılamak aklımın ucundan geçmezdi. Ne var ki onun böyle gelip beni almakla gösterdiği dostluk öyle olumlu ve candan ki dünyanın en üstün insanlarından biri olduğunu hemen ortaya koydu."

Elinor, "Onun üstünlüğünü ortaya koyan yalnızca bu bir tek iyiliği de değil," dedi. "Bunu yapmasına insanlığı bir yana, Marianne'e olan sevgisi yeterdi. Ama Bayan Jennings ile Middleton'lar yıllardır çok yakından tanıyorlar onu. Hem çok seviyorlar hem de çok sayıyorlar. Onu ben bile, tanışalı çok olmamakla birlikte, oldukça yakından tanıyorum sayılır. Onu öylesine üstün görüyorum ve sayıyorum ki Marianne'in onunla mutlu olacağını bilsem, böyle bir evliliği ailemiz için Tanrı'nın en büyük bağışı sayarım... Peki, siz ne yanıt verdiniz ona? Umut verdiniz mi?"

"Ah, bir tanem, o sırada ona ya da kendi kendime umut verecek durumda mıydım? Marianne belki de o anda son nefesini veriyordu. Zaten o da umut ya da cesaret beklemiyordu benden. Beni sevdiği kızın annesi olarak görmüyordu o anda; bir dost gözüyle gördüğünden kendini tutamayıp açıldı, içini döktü, o kadar. Ben de önce duygularıma kaptırdım kendimi, sonra, biraz toparlanınca dedim ki, 'Eğer Marianne yaşarsa, en büyük mutluluğu sizleri evlendirmek için elimden geleni yapmakta bulacağım,' dedim. Buraya geldikten ve güzel haberi alıp rahata kavuştuktan sonra da bu sözümü daha açık olarak yineledim;

elimden geldiğince cesaret verdim ona. Her fırsatta, işi zamana bırakmasını, kısa bir süre sonra her şeyin yoluna gireceğini söylüyorum... Marianne sonuna dek Willoughby gibi bir adamı sevecek değil ya! Albay'ın üstünlüğü çok geçmeden onun gönlünü kazanacaktır."

"Albay'ın neşesizliğine bakılırsa kendi iyimserliğinizi ona pek aşılayamamışsınız sanırım."

"Yazık ki hayır. O, Marianne'in bu aşkı uzun zaman unutamayacağını sanıyor. Sonra o denli alçakgönüllü ki aralarındaki büyük yaş ve mizaç farkından ötürü Marianne, Willoughby'yi unutsa da onu sevemezmiş gibi geliyor... Bence bunda yanılıyor. Aralarındaki yaş farkı bence olumlu bir şey, çünkü onun durmuş oturmuş, olgun bir erkek olmasını sağlıyor. Mizacının da kızımıza mutluluk vermek bakımından biçilmiş kaftan olduğuna inanıyorum. Tipi, davranışları, terbiyesi de caba... Onu beğenmem gözümü perdeledi sanma. Willoughby kadar yakışıklı değil elbet; gene de yüzünde çok daha hoşa giden bir şey var. Oysa, anımsayacaksın, Willoughby'nin bazı ifadelerini, işin başından beri hiç beğenmezdim."

Elinor, böyle bir şeyi hiç anımsayamıyordu ya, annesi zaten onun yanıtını beklemeden sözünü sürdürdü:

"Albay'ın tavırlarını da Willoughby'ninkini beğendiğimden daha çok beğeniyorum. Hem yalnızca bu kadar değil; onun bu sayede Marianne'in de gözüne gireceğini sanıyorum. Albay'ın yumuşak başlılığı, çevresindekilere yürekten değer verişi, erkekçe sadeliği Marianne'in gerçek karakterine ötekinin cerbezesinden, çoğu zaman yapmacık ve yersiz olan canlılığından çok daha uygun bence. Bana öyle geliyor ki Willoughby böyle karaktersiz çıkacağına göründüğü gibi çıksaydı bile Marianne, onunla, Albay'la olacağı kadar mutlu olamazdı!"

Bayan Dashwood, duraladı. Elinor ona hak veremiyorsa da itirazını sözle belirtmediğinden annesini darıltması söz konusu değildi.

Bayan Dashwood, "Marianne, Delaford'a gidince, ben Barton'da kalsam bile birbirimizden pek uzaklaşmayacağız," diye ekledi. "Hem sonra... duyduğuma göre büyük bir köymüş orası... belki de... belki değil herhalde... konağın yakınlarında, şimdiki evimiz kadar rahat bir ev bulabiliriz."

Zavallı Elinor! İşte onu Delaford'a taşımak amacıyla yeni bir plan daha kurulmaktaydı. Neyse ki sağlam sinirli bir kızdı da sesini çıkarmadı.

"Sonra Albay'ın mali durumu! Benim yaşıma gelince insan o konuya artık önem vermeye başlıyor, güzelim. Gerçi onun servetinin ne kadar olduğunu bilmiyorum, bilmek de istemiyorum ya, hatırı sayılır bir şey olduğunu sanıyorum."

Burada içeri bir hizmetçinin girmesiyle sustular. Elinor konuşulanları kendi kendine düşünüp taşınmak amacıyla odasına çekildi. Dostu Albay'a başarılar diliyordu; diliyordu ya, bu arada zavallı Willoughby'yi bir iç sızısıyla anmaktan da kendini alamıyordu.

Onuncu Bölüm

Marianne'in hastalığı zayıf düşürücü cinsten olmakla birlikte, çok uzun sürmediğinden iyileşmesi gecikmedi. Gençliği, doğal gücü ve annesinin varlığı da yardım edince genç kız öyle çabuk kendini topladı ki, Bayan Dashwood'un gelişinden dört gün sonra yataktan kalkabildi ve Bayan Palmer'ın tuvalet odasına kadar gitti. Albay Brandon işte burada onunla görüşmeye çağrıldı, çünkü Marianne, annesini gidip getirdi diye içinden taşan teşekkürleri ona bildirmeye can atıyordu.

İçeri girip de genç kızın bitkin halini görünce ve hemen uzattığı o zayıf, solgun eli kendi elinin içine alınca Albay'ın kapıldığı duygular, yalnızca Marianne'e olan sevgisinden ve bu sevgiyi diğerlerinin de bildiğini düşünüp sıkılmasından ileri gelmese gerekti. Elinor onun Marianne'e bakarken sararan benzinden ve bulutlanan gözlerinden aklına getirdiği ve şimdi Marianne'in çukura batmış gözleriyle solmuş yüzünün, arkasına yaslanışındaki bitkin-

liğin ve teşekkürlerinin daha da güçlendirdiği acı anıları erkek şu anda yeniden yaşamaktadır.

Olup bitenlere Elinor kadar dikkat etmekle birlikte bambaşka şeyler düşünen Bayan Dashwood'sa, Albay'ın davranışında gözle görülür, elle tutulur bir sevgiden ileri hiçbir şey bulmuyordu. Ortanca kızının söz ve hareketlerindeyse daha şimdiden, Albay'a karşı gönül borcunun ötesinde bir şeyler görebildiğine Bayan Dashwood kendi kendini inandırmak istiyordu.

Birkaç günün sonunda, Marianne'in her saat daha iyileştiğini gördükçe Bayan Dashwood, Barton'a dönmekten söz etmeye başladı. Bunu, onun kadar kızları da istiyorlardı. Dostlarının planlarıysa Bayan Dashwood'un kararına bağlıydı. Onlar Cleveland'da kaldığı sürece Bayan Jennings, hiçbir yere gidemezdi. Albay Brandon'ın da orada, onlarla birlikte kalmasını bütün hanımlar aynı derecede gerekli ve şart sayıyorlardı.

Bayan Dashwood'un, Barton'a dönme kararı vermesiyle, bu kez Bayan Jennings'in Albay ile bir olup dönüş yolculuğunda Marianne'in daha rahat edebilmesi uğruna, Albay'ın arabasını kullanmaya onu ikna ettiler. Sonra Bayan Dashwood'la Bayan Jennings ağız birliği yaparak Albay'ı, birkaç hafta sonra Barton Cottage'e kendisi gidip arabasını alma planına (elbet ki seve seve) razı ettiler.

Ayrılık günü gelip çattı. Marianne, Bayan Jennings'le vedalaşırken öyle özel bir incelikle yakınlık, öyle derin bir saygı ve minnet belirtti ki, ona karşı önceki ilgisizlik ve saygısızlıklarından dolayı içten içe pişmanlık duyduğu anlaşılıyordu. Genç kız Albay'a da bir dost yakınlığıyla "Hoşça kal" dedi. Albay, onu özenle arabaya bindirdi. İyice rahat edebilsin diye arabanın hiç değilse yarısının ona ayrılmasını ister gibi bir tutumu vardı!

Sonra Bayan Dashwood ile Elinor arabaya bindiler... Ötekiler baş başa kaldıklarında bir süre yolculardan ko-

nuştular ve onlarsız nasıl can sıkıntısı çekeceklerini anladılar. Biraz sonra Bayan Jennings iki arkadaşının yokluğunu, hizmetçisinin dedikodularıyla avutmak üzere odasına çekildi; Albay Brandon da tek başına Delaford'a doğru yola çıktı.

Dashwood'ların yolculukları iki gün sürdü. Marianne yol yorgunluğuna bitkin düşmeden dayandı. Annesi de, ablası da onu rahat ettirmek için hiçbir şefkat ve özeni esirgemiyorlar ve bu çabalarının karşılığını onun neşesinde ve sakinliğinde buluyorlardı.

Elinor kız kardeşinin sakinliğini gördükçe özellikle seviniyordu. Haftalar haftası Marianne'in durmadan ıstırap çektiğine tanık olmuş; yüreğinin sızısını açığa vuracak kadar cesaret ya da gizleyecek kadar metanet bulamayarak kıvranmıştı. Şimdiyse, başka kimsenin paylaşamayacağı bir mutlulukla, onun içinin ve kafasının rahat olduğunu görüyordu. Kardeşinin bu rahatlığa, derin düşüncelerin sonunda ulaştığına ve zamanla bu yoldan huzura ve neşeye de kavuşacağına inanıyordu.

Barton'a yaklaşıp da her tarlanın, her ağacın kendine özgü, acı bir anı canlandırdığı yerlere girdikleri zaman Marianne'in üzerine bir sessizlik ve dalgınlık çöktü ve genç kız yüzünü ötekiler görmesin diye yana doğru çevirerek gözlerini hüzünlü bir bakışla dışarılara dikti.

Elinor, onun bu davranışını ne yadırgadı ne de kınadı. Arabadan inmesine yardım ederken onun ağlamış olduğunu görünce bunu öyle olağan buldu ki derin bir acımayla karşıladı ve kardeşinin kimseye sezdirmeden ağlamış olmasını da içinden alkışladı.

Marianne'in bundan sonraki tüm davranışlarından, ablası, onun kendine ve iradesine hâkim olmaya karar verdiğini anlıyordu. Nitekim oturma odasına girer girmez Marianne kararlı ve kesin bir bakışla çevresini süzdü: Aklına Willoughby'yi getirebilecek olan her şeye kendini daha ilk

başlan alıştırmaya kararlıydı sanki! Çok konuşmuyorsa da her sözüyle neşeli olmaya çalışıyordu; arada bir elinde olmadan içini çekse de, hemen bunu kapamak istercesine gülümsüyordu.

Yemekten sonra piyanosunu denemek istedi. Piyano başına gitti. Ne var ki gözüne ilk çarpan müzik kitabı Willoughby'nin armağanı olan, üzerinde Willoughby'nin yazısıyla kendi adı bulunan bir opera albümüydü. Bir zamanlar karşılıklı söylemesini en çok sevdikleri düettolar bu operadan seçmelerdi... Olacak iş değil... Marianne başını hafifçe sallayarak notayı kenara bıraktı. Elini bir an tuşların üzerinde gezdirdikten sonra parmaklarının zayıf kalmış olduğundan yakındı ve piyanoyu kapadı. Gene de kesin bir *ifadeyle, gelecekte durmadan* piyano çalışacağını söyledi.

Ertesi sabah bu sevindirici tutumda bir değişiklik görülmedi. Tersine, dinlenmenin hem bedenine hem de ruhuna verdiği güçle Marianne bir gün öncesinden daha canlı duruyor, daha neşeli konuşuyordu. Margaret'in dönmesini iple çekiyor, bir arada geçirecekleri günlerden ve birlikte yapacakları oyalayıcı, eğlendirici işlerden daha büyük bir mutluluk tanımadığını belirtiyordu:

"Hele bir havalar düzelsin, benim gücüm de iyice yerine gelsin, her gün uzun uzun yürüyüşler yaparız," diyordu. "Hani o vadinin öbür ucundaki çiftliğe yürüyüp bakalım çocuklar ne âlemde. Sir John'un Barton Kavşağı'ndaki yeni fidanlıklarına, Abbeyland'e filan gidelim. Sonra eski manastır harabesine de gidelim de duvar kalıntılarını izleyebildiğimiz kadar izlemeye çalışalım. Çok eğleneceğiz; biliyorum bunu! Bu yazımız öyle mutlu geçecek ki! Hiçbir sabah saat altıdan geç kalkmayacağım! Öğle yemeğine dek tüm vaktimi müzikle kitaplar arasında bölüştüreceğim. Planımı kurdum. Kendimi ciddi olarak yetiştirmeye niyetliyim...

"Kendi kütüphanemizdeki her kitabı artık ezbere bildiğimden, ancak can sıkıntısını gidermek üzere başvurabiliyorum. Gelgelelim Barton Park'ın kütüphanesinde bir sürü okunmaya değer şey var. Albay Brandon'dan birçok modern eseri ödünç alabileceğimi biliyorum... Kendimi şu sırada pek bilgisiz buluyorum. Günde yalnızca altı saat okusam bile bir yılda kültürümü adamakıllı ilerletirim."

Elinor, çok yüce duyguların sonucu olan bu planı elbet saygıyla karşıladı. Gene de Marianne'i böyle ağırbaşlı ve erdemli bir çalışkanlığa iten gücün, onu bir zamanlar kendini iyice bırakarak acılara boğulmaya ve hiçbir iş yapmadan ah çekip gözyaşı dökmeye iten romantikliğin ters yönde aşırı bir dışavurumundan başka bir şey olmadığını görüyor ve bunu gördükçe gizlice gülümsemekten kendini alamıyordu.

Ne var ki Willoughby'ye verdiği sözü henüz tutmamış olduğu aklına gelince gülümseyişi bir iç çekişe dönüştü. Anlatacağı şeylerin Marianne'i gene altüst etmesinden ve bu tatlı, huzur dolu çalışma planlarını hiç değilse bir süre için bozmasından korkuyordu. Bu yüzden bu tehlikeli görevi geciktirme eğilimindeydi. Kardeşinin sağlık durumu iyice düzelinceye dek beklemeye karar verdi. Yazık ki bu kararın verilmesiyle bozulması hemen hemen bir oldu...

Marianne'in eve dönüşünden sonra birkaç gün, onun dışarı çıkabileceği gibi bir hava olmadı. Ama sonunda, kızlarda istek ve annelerinde güven uyandıran yumuşak, ılık bir sabaha gözlerini açtılar ve Marianne'in evin önündeki yolda Elinor'un koluna yaslanarak, yorulmamak şartıyla gezinmesine karar verdiler.

Kız kardeşler, Marianne'in, hastalandığından beri ilk olarak dışarı çıktığını dikkate alarak ağır ağır yürümeye koyuldular. Evin arkasına doğru dolanıp oradaki o yüksek tepeyi tümüyle görebilecekleri bir yere geldikleri zaman Marianne gözlerini tepeye dikerek duraladı ve sakin bir ses-

le, "Şurda, işte tam şurada, şu tümseğin üstünde," diye bir eliyle işaret etti; "Tam orada düşmüştüm; Willoughby'yi de ilk olarak orada görmüştüm."

'Willoughby' derken sesi kısılmıştı. Ama sonra kendini toplayarak, "Bu yere bakarken duyduğum acının bu denli hafif olmasına şükrediyorum," dedi. "O konuya hiç değinebilecek miyiz dersin, Elinor?" Bunu duraksayarak söylemişti. "Yoksa yanlış bir iş mi olur?" diye sordu. "Şimdi artık bu konuyu gerektiği gibi serinkanlılıkla konuşabileceğimi umuyorum da..."

Elinor yumuşak bir sesle ona, istediği gibi içini açmasını söyledi.

Marianne, "Onu yitirdiğime artık üzülmüyorum," dedi. "Ona karşı eskiden neler duyduğumu değil de şimdiki duygularımı anlatmak istiyorum sana. Şu sırada içimi kemiren tek bir kurt var: Onun beni işin başından beri aldatmadığına, bütün davranışlarının yapmacık olmadığına inanabilsem... Hele o zavallı kızın başına gelenleri duyduğumdan beri ona kondurduğum kötülüğün, çirkin niyetlerin aslı olmadığını kesinlikle bilsem, bu, bana yeter; içim de rahat olur."

Marianne sustu. Onu sevinerek dinlemiş olan Elinor "*Demek buna inanabilsen huzura* kavuşacaksın?" dedi.

"Evet; bu konu iki yönden içimi kemiriyor benim. Öyle ya, o benim gözümde neydi, biliyorsun. İnsanın öylesine sevdiği birine böyle niyetler kondurup kuşkulanması korkunç bir şey. Sonra da, bu durumda, bir düşünsene, ben kendi gözümden nasıl düşüyorum!"

Ablası, "Öyleyse onun yaptıklarını nasıl yorumlamak isterdin?" diye sordu.

"Ona yalnızca dönek gözüyle bakabilseydim... Çok, çok dönek, çok vefasız bir erkek olarak görebilseydim onu, nasıl mutlu olurdum bilsen!"

Elinor sustu. İçinden, anlatacaklarını şimdi mi anlatsa, yoksa Marianne'in sağlık durumunun biraz daha düzelmesini mi beklese daha iyi olacağını düşünüyordu. Birkaç dakika hiç konuşmadan yürüdüler.

Sonra Marianne bir iç çekişiyle, "Onu iyice temize çıkarmak da istemiyorum," dedi. "Yalnızca onun gizli düşünceleri benimkilerden daha acı olmasın, bana yeter!"

"Sen kendi davranışını onunkiyle kıyaslıyor musun yoksa?"

"Hayır; ben kendi davranışımı idealimdeki davranışla kıyaslıyorum. Sözgelişi senin davranışınla."

"Şu var ki durumlarımız birbirine pek benzemiyordu."

"Sevgili Elinor, ne olur, kafanla kınadığın bir tutumu yüreğinin yufkalığı yüzünden savunmaya kalkışma. Bu hastalık beni düşünmeye zorladı. Ciddi olarak kafamı işletmek, kendimi tartmak fırsatı verdi bana. Konuşacak kadar güç kazanmazdan çok önce düşünebilecek duruma geldim. Geçmişi inceledim. Geçen sonbaharda onunla tanıştığımızdan sonraki davranışlarımı ele aldım: Bir sürü ölçüsüzlük ve densizlikten başka bir şey bulamadım. Kendi taşkın duygularımla ıstıraba çanak açmış olduğumu; sonra da bu acılar karşısındaki çürüklüğüm yüzünden ölümün eşiğine dek geldiğimi gördüm. Hastalığımın suçu baştan sona bendeydi; kendimi kapıp koyuvermiştim; hem de bu tutumumun yanlış olduğunu, o sırada bile, bir yerde biliyordum. Ölseydim kendi kendimi öldürmüş olacaktım. Geçirdiğim tehlikeyi, tehlike geçene dek fark etmedim. Ama şimdi düşünüyorum da, nasıl olup da kurtulduğuma şaşıyorum. Yaşamak için, Tanrı'ya ve sizlere karşı işlediğim suçları bağışlatabilecek kadar zaman kazanmak için duyduğum o hırs nasıl oldu da beni hemen o zaman, oracıkta öldürmedi, ona şaşıyorum...

"O zaman ölseydim, seni, hem ablam hem arkadaşım hem de hastabakıcım olan seni, ne kötü ve acı duygular

içinde bırakıp gidecektim! Sen ki benim son günlerdeki bütün o bencil huysuzluklarımı görmüş, gönlümün bütün sızlanmalarını duymuştun. Senin anılarında ben işte öyle yaşayacaktım! Sonra annem... Sen nasıl avutabilecektin *onu*?... Kendi kendimden nasıl tiksinti getirdiğimi anlatamam sana. Ne zaman geçmişe baksam savsakladığım bir görev, marifetmiş gibi ortaya attığım bir kusurla karşılaşıyordum. Herkesin gönlünü kırmış gibiydim.

"Bayan Jennings'in iyiliğine, o değişmez iyiliğine nankörce bir küçümsemeyle karşılık vermiştim. Middleton'lara, Palmer'lara, Steele'lere, sıradan tanıdıklara bile küstah ve haksız davranmıştım. Onların değerli yönlerine gözlerimi kapamış, bana gösterdikleri yakınlığa bile sinirlenmiştim. John'a, Fanny'ye bile... Gerçi *onların bizden fazla* bir şey beklemeye hakları yoktu, gene de ben onlara gereğinden az şey vermiştim...

"Ve asıl haksızlığı herkesten, annemden bile çok sana karşı yapmıştım. Senin gönlünde yatanları ve uğradığın üzüntüleri benden başka bilen yoktu. Ama neye kullanmıştım bu bilgiyi? Sana ya da bana yararı dokunabilecek bir idrake mi ermiştim bu sayede? Senin örneğin gözümün önündeydi ve kaç para ediyordu? Sana karşı daha ince, daha özenli davranmamı sağlayabiliyor muydu? Senin metanetinden örnek alabiliyor muydum? Tek başına yüklendiğin nezaket görevlerinin ucundan tutarak seni biraz olsun rahata kavuşturabiliyor muydum? Yoo... Seni mutlu sandığım zamanlardaki kadar mutsuz olduğunu öğrendikten sonra da bütün görevlerden, bütün sorumluluklardan kaçındım. Benden başka kimsenin acı çekmeye hakkı yoktu sanki! Beni bırakıp gitmiş, bana kötülük etmiş olan kişi için durmadan gözyaşı döküyordum da, seni sözümona canım kadar sevdiğim halde, kendi derdini bir yana bırakıp bana acımanı bekliyordum!"

Marianne'in bir solukta boşalttığı pişmanlık dolu itirafları burada sona erdi.

"Böyle değildin," diyemeyecek kadar dürüst olduğu halde onu avutmaya can atan ablası, onun açıksözlülük ve pişmanlığıyla hak kazandığı övgü sözlerini esirgemedi.

Marianne de onun elini kendi avcunda sıkarak karşılık verdi:

"Çok iyisin... Benim gerçek değerimi ancak gelecekteki tutumum ortaya vuracak. Kararımı verdim; tutabilirsem bundan böyle duygularıma gem vuracağım ve daha uysal, daha yumuşak bir insan olacağım. Başkalarını üzüp kendi kendimi yemekten vazgeçeceğim. Şimdi artık yalnızca sizler için yaşamak istiyorum. Bundan böyle bütün dünyam sen, annemiz ve Margaret'ten ibaret olacak; bütün sevgimi sizlere vereceğim. Sizlerden ve yuvamdan uzaklaşmayı hiç istemeyeceğim artık. İnsan içine karıştığım zaman da başlıca amacım insanlığı öğrendiğimi, burnumun sürtüldüğünü, hayatın ufak tefek yüklerini güler yüzle, sabırla yüklenebileceğimi göstermek olacak!

"Willoughby'ye gelince, onu yakın zamanda ya da bütün bütüne unutabileceğimi söylemek boşuna olur. Durumum ya da düşüncelerim ne denli değişirse değişsin, onun anısını hiçbir zaman silemez. Ne var ki hizaya sokacağım bu duyguları; dua ederek, aklımı kullanarak, durmadan kendime uğraşlar bularak gem vuracağım."

Genç kız duraladı. Sonra daha yavaş bir sesle, "Onun gönlünün içindekileri bilsem bana yeter!" diye ekledi. "O zaman her şey kolaylaşır."

Ne zamandır, anlatacağını bir an önce anlatmanın doğru olup olmadığını düşünmekle birlikte bir türlü karar veremeyen Elinor, bunu duyunca gözünü karattı ve konuşmaya başladı.

Bu işi alnının akıyla başardığına inanıyordu, Marianne'i önceden hazırlamış ve sonra Willoughby'nin özürlerinin önemli noktalarını, sade ve dürüst bir biçimde anlatmıştı. Onun duyduğu pişmanlığı hakkını vererek belirtmiş,

yalnızca Marianne'e karşı şimdi duyduğu sevginin üzerinden biraz hafif geçmişti.

Marianne çıt çıkarmıyordu. Gözleri yerde, titreyerek ablasını dinlerken dudaklarındaki kan çekilir gibiydi. Yüzlerce soru dilinin ucuna kadar geldiği halde birini bile sormayı göze alamıyordu. Ablasının her sözünü soluğu kesilerek dinliyor; kendi de farkında olmadan onun elini sıkıp duruyor ve yanaklarından aşağı gözyaşları boşanıyordu.

Onun yorulmuş olmasından korkan Elinor evlerinin yolunu tuttu. Kardeşinin, hiçbir soru sormamasına karşın nasıl bir merak içinde olduğunu tahmin ettiğinden, kapılarına varıncaya dek yalnızca Willoughby'den, onunla yaptığı son konuşmadan söz etti. Tehlikesiz bulduğu yerlerde bu konuşmayı ve genç adamın duruş ve bakışlarını bütün ayrıntılarıyla vermekten çekinmedi.

Eve girdikleri zaman Marianne, ablasını minnetle öptü. Gözyaşlarının boğuklaştırdığı bir sesle "Annemize de söyle," diyerek ondan ayrıldı ve sürüklenen adımlarla merdivenden yukarı çıktı.

Onun şu sırada yalnız kalma isteğini çok haklı bulan Elinor, peşi sıra gitmeyi aklından geçirmedi ve kardeşinin isteğini yerine getirmek üzere oturma odasına, annesinin yanına gitti.

On Birinci Bölüm

Bir zamanlar gözbebeği olan gencin savunmasını dinlerken Bayan Dashwood duygulanmaktan kendini alamadı. Onun suçlarının bir kısmından arınmasına sevindi; ona acıdı; onun mutlu olmasını diledi. Ne var ki geçmişteki duyguların yeniden canlanmasına olanak yoktu; Willoughby'ye hiçbir zaman eskisi gibi güvenemeyecekler, lekesiz, şerefli bir insan gözüyle bakamayacaklardı. Marianne'in onun yüzünden çektiklerinin izini hiçbir şey silemez. Eliza'ya karşı işlenilen günahı hiçbir şey hafifletemezdi. Kısacası, artık Willoughby ne yapsa, eskisi gibi Bayan Dashwood'un gözüne giremez ve Albay Brandon'ın umutlarına gölge düşüremezdi.

Eğer Bayan Dashwood da Elinor gibi, Willoughby'nin anlattıklarını kendi ağzından dinleyip onun üzgünlüğünü görmüş, yüzünün ve ifadesinin etkisi altında kalmış olsaydı, ona herhalde daha çok acırdı. Ne var ki Elinor, genç adamı dinlerken kendi kapıldığı duyguları başkalarına aşı-

lamaya hiç niyetli değildi. Sonradan, sakin kafayla düşününce, Willoughby'yle ilgili duygu ve fikirleri de durulmuştu. Bu yüzden niyeti yalnızca gerçeği anlatmakla yetinmek ve onun hakkını vermekle birlikte karşısındakilerin duygularını kıpırdatabilecek olan ayrıntılardan kaçınmaktı.

Akşamleyin, üçü baş başayken Marianne gene kendiliğinden Willoughby'nin sözünü açtı. Bir süreden beri huzursuz, tedirgin bir sessizlik içinde oturmaktaydı. Şimdi de yüzünün pembeleşmesinden ve sesinin titremesinden konuşmak için kendini zorladığı açıkça anlaşılıyordu.

Marianne, "İkinizin de inanmanızı istiyorum," dedi. "Her şeye... sizin isteyeceğiniz gibi bir gözle bakıyorum."

Bayan Dashwood, onu hemen avutucu bir şefkatle susturmak istediyse de, kız kardeşinin düşüncelerini gerçekten dinlemek isteyen Elinor bir işaretle annesini susturdu.

Marianne ağır ağır, "Bu sabah Elinor'un anlattıkları... beni çok hafifletti," diye konuştu. "Tam benim duymak istediğim şeylerdi bunlar."

Bir an sesi kesildi; sonra kendini toplayarak daha sakinlikle, "Şimdi artık içim rahat; başkaca hiçbir şey istemiyorum," diye ekledi. "Nasılsa er geç her şeyi öğrenecektim ve öğrendikten sonra da onunla dünyada mutlu olamayacaktım. Ne güvenim kalacaktı ne de saygım. Hiçbir şey bunun izini benim üzerimden silemeyecekti."

Annesi, "Bilmez miyim? Hiç bilmez miyim?" diye ünledi. "Öyle çapkın mizaçlı bir adamla... dünyanın en iyi insanlarından biri olan sevgili dostumuzun başına getirdiği felaketi bile bile mutlu olmak ha? Yok, yok! Benim Marianne'im böyle bir adamla mutlu olabilecek kadar taş yürekli değildir. Onun vicdanı öyle hassastır ki nasılsa gerçeği öğrenince kocasının yerine de azap çekerdi!"

Marianne göğüs geçirerek gene, "Başkaca hiçbir şey istemiyorum," dedi.

Elinor, "Meseleye tam sağlam bir kafa ve mantık açısından bakıyorsun," diye ona karşılık verdi. "Onunla evlenseydin yalnızca bu yönden değil, daha başka birçok yönden birtakım dertler ve hayal kırıkhklarıyla karşılaşacaktın; bunu benim gibi sen de kesinlikle görebilirsin. Ve bu çetin durumlarda onun pek de güvenilir olmayan sevgisinin desteği sana yetmeyecekti... Onunla evlenseydin ömür boyu para sıkıntısı çekecektin. Çok para harcadığını kendisi bile söylüyor. Fedakârlık ve idare diye bir şey bilmediği her halinden belli. Onun alışkanlıklarıyla senin deneyimsizliğini dar, hem de çok dar bir bütçenin çerçevesi içinde bağdaştırmaya çalıştıkça sıkılacaktınız. Hele sen bunları hiç bilmediğin ve aklına getirmediğin için sıkıntın iki kat artacaktı... Sonunda durumu kavradığın zaman şeref ve namus duyguların depreşerek elinden geldiği kadar ekonomi yapmaya kalkışacaktın. Yalnızca seni ilgilendirdiği sürece bu kısıtlamaya kocan belki göz yumacaktı; gelgelelim ondan sonra... hem zaten sen tek başına istediğin kadar idareli ol; evlenmenizden önce başlamış olan yıkıntıyı neresinden durdurabilirdin? Hele bir de onun keyif ve zevklerinden kısıtlama yapmaya kalkıştığın zaman, isteklerinin ne denli yerinde olursa olsun, kocan bencilliğini yenerek sana boyun eğeceği yerde, bana öyle geliyor ki senden soğuyacaktı; seninle evlenip kendini sıkıntıya soktuğuna pişman olacaktı. Sana da öyle gelmiyor mu?"

Marianne dudakları titreyerek, "Bencil?" diye mırıldandı. Sesinin tonundan, "Onu gerçekten bencil mi buluyorsun?" demek istediği anlaşılıyordu.

Elinor, "İşin başından sonuna dek onun bütün davranışı bencillik üzerine kurulu," dedi. "Başlangıçta senin duygularınla bencil olduğu için oynadı; sonradan kendi de seni sevmeye başladığı halde evlenme önermeyi bencil olduğu için savsakladı; en sonunda Barton'dan kopup gidişi

de gene bencilliği yüzünden oldu. Her konuda, her şeyden önce kendi keyfini, kendi rahatını düşünüyordu."

"Çok doğru. Benim mutluluğumu hiçbir zaman düşünmedi."

Elinor, "Şimdiki halde yaptıklarına pişman," diye sözünü sürdürdü. "Ama neden pişman? Çünkü umduğunu bulamadı; yaptıkları ona mutluluk getirmedi. Şimdi mali durumu düzeldi; o yönden sıkıntısı kalmadı. Yalnızca evlendiği kadının senin kadar tatlı, iyi huylu olmadığından yakınıyor. Ama bu, seninle evlenseydi mutlu olacaktı anlamına mı gelir? Yalnızca şikâyetleri değişecekti. O zaman da para sıkıntısı çekecekti. Karısının huylarına bahane bulamayacaktı da hep eli darda, hep yokluk içinde gezecekti. Herhalde az zaman sonra ipoteksiz bir mülkü ve iyi bir geliri, aile mutluluğu için aldığı kadının huylarından daha önemli saymaya başlayacaktı."

Marianne, "Bundan hiç şüphem yok." dedi. "Hiçbir şeye üzülmüyorum, kendi sersemliğimden başka!"

Bayan Dashwood, "Annemin düşüncesizliği desen daha yerinde olur, yavrum," dedi. "Bundan anneni sorumlu tutmak gerek."

Marianne, annesini konuşturtmadı. Elinor da onların kendi hatalarını anlamış olduklarını görmekle yetindi. Geçmişi eşeleyerek Marianne'in ruhunu karartmak istemediğinden hemen ilk konuya dönerek, "Gene de bu öykünün tümünden çıkarabileceğimiz tek bir sonuç var, sanıyorum," dedi. "Willoughby'nin başına hangi bela geldiyse, aldığı o ilk ah yüzünden, küçük Eliza'ya yaptıkları yüzünden geldi; işlediği bütün öteki suçlar ve onun şimdiki tüm mutsuzluğu bu büyük suçtan doğmadır."

Marianne bu görüşü yürekten onayladı; anneleri de bunu fırsat bildi ve gerçek dostlukla art niyetin birleşmesinden doğma bir candanlıkla, Albay Brandon'ın üstünlüklerini ve Willoughby'den gördüğü kötülükleri sayıp dök-

meye başladı. Ne var ki Marianne'in pek bunlara kulak asar gibi bir hali yoktu...

Margaret eve döndü. Böylece gene hepsi birbirlerine kavuşmuş oldular ve köy evindeki sessiz yaşayışlarına döndüler. Çalışmalarına Barton'a ilk geldikleri zamanki gibi hızla girişmiyorlarsa bile, gelecekte daha dört elle sarılmayı tasarlıyorlardı...

Elinor, Edward'la ilgili iyi kötü bir haber alabilmeyi pek istiyordu. Londra'dan ayrılalı beri ondan hiç haber alamamıştı; onun neler yapmayı düşündüğünü, hatta şu sırada nerde olduğunu bile bilmiyordu. Marianne'in hastalığı sırasında Elinor, ağabeyinden birkaç mektup almıştı. Bunların ikincisinde şöyle bir cümle vardı: "Bahtsız Edward'ımızla ilgili hiçbir şey bilmiyoruz. Bu denli yasak bir konu üzerine hiçbir soruşturma yapmamakla birlikte, onun hâlâ Oxford'da olduğunu sanıyoruz."

Elinor'un bu mektuplaşmadan Edward üzerine alıp alacağı haber bu oldu; çünkü bundan sonraki mektuplarda Edward'ın adı bile geçmedi.

Neyse ki bu habersizlik uzun sürmedi.

Bir sabah uşaklarını bir iş için Exeter'e göndermişlerdi. Uşak Thomas dönüşte sofrada servis yaparken hanımının iş üzerine sorduğu soruları yanıtladıktan sonra, kendiliğinden.

"Bay Ferrars'ın evlendiğinden haberiniz vardır sanırım, hanımefendi," dedi.

Marianne yerinden sıçrarcasına irkilerek gözlerini Elinor'a çevirdi; onun sapsarı kesildiğini görünce hüngür hüngür ağlamaya başlayarak oturduğu koltuğa yığıldı kaldı.

Uşağın sorusunu yanıtlarken Bayan Dashwood da ister istemez Elinor'a doğru bakmış ve onun nasıl acı çektiğini anlayarak dehşet içinde kalmıştı. Bir an sonra Marianne de kriz geçirmeye başlayınca kadıncağız önce hangi kızıyla uğraşacağını bilemez oldu!

Yalnızca Miss Marianne'in fenalık geçirdiğini gören uşak, hizmetçi kızlardan birini çağırmayı akıl etti. Hizmetçi kız da Bayan Dashwood'un yardımıyla Marianne'i öbür odaya taşıdı. Bu sırada Marianne biraz açıldığından annesi, onu Margaret ile hizmetçi kızın eline bırakarak Elinor'un başına döndü.

Elinor çok sarsılmış olmakla birlikte bu arada düşünebilecek ve konuşabilecek derecede kendini toparlamıştı ve tam o dakikada uşak Thomas'a, bu haberi kimden öğrendiğini sormaktaydı.

Bayan Dashwood sorgu işini hemen kendi üzerine aldı ve böylece Elinor, soru sormak zahmetine katlanmaksızın bilgi edinebilme rahatlığına kavuştu.

"Bay Ferrars'ın evlendiğini sana kim söyledi. Thomas?"

"Bu sabah Exeter'de Bay Ferrars'ı kendim gördüm, hanımefendi, hem Bayan Ferrars'ı gördüm, hani eskiden Miss Lucy Steele olan hanım!... Yeni Londra Hanı'nın kapısında duran bir faytonun içindeydiler. Barton Park'tan Sally'nin erkek kardeşi bu handa seyistir de ona Sally'den bir haber götürüyordum. Faytonun önünden geçerken başımı kaldıracağım tuttu; içerideki hanımın küçük Miss Steele olduğunu hemen tanıyınca şapkamı çıkardım. O da beni tanıdı; yanına çağırdı, sizlerin hatırınızı sordu, hanımefendi; Miss Marianne'in sağlık durumunu özellikle sordu. Size kendinin, bir de Bay Ferrars'ın selam ve sevgilerini gönderdi. Gelip sizleri görmeye vakitleri olmayacak diye pek üzülüyorlarmış, çünkü aceleleri varmış; bir süre için güneye gidiyorlarmış. Ama dönüşte ne yapıp edip sizlere uğrayacaklarmış."

"Evlendiğini kesinlikle söyledi mi; Thomas?"

"Evet, hanımefendi. Ağzı kulaklarına vararak, buraya son gelişinden beri adını değiştirmiş olduğunu söyledi. Oldum olası pek alçakgönüllü, pek güler yüzlü bir hanımdır; pek de naziktir. Bu yüzden ben de ona mutluluklar dilemek cesaretini gösterdim."

"Bay Ferrars da onun yanında mıydı?"

"Evet, hanımefendi. İçerde, arkasına yaslanmış oturduğunu gördüm, ama başını çevirip bakmadı bile. Zaten konuşkan bir bey değildir o."

Elinor, Edward'ın böyle bir durumda niçin konuşmak istemeyeceğini anlayabiliyordu. Bayan Dashwood da aynı yorumu benimsemiş olsa gerekti.

"Arabada başkaca kimse yok muydu?"

"Hayır, hanımefendi; ikisi yalnızdılar."

"Nereden geldiklerini öğrenebildin mi?"

"Miss Lucy... yani Bayan Ferrars'ın dediğine göre dosdoğru Londra'dan geliyorlarmış."

"Batı yönünde mi gidiyorlardı?"

"Evet, ama çok kalmayacaklarmış. Yakında dönerken ne yapıp edip buraya da uğrayacaklarmış."

Bayan Dashwood kızından yana baktı. Gelgelelim Elinor onların buraya uğrayacağını sanacak kadar çocuk değildi. Kendilerine gönderilen selamda Lucy'nin bütün ikiyüzlülüğünü buluyor ve Edward'ın bir daha hiçbir zaman onların yakınına gelmeyeceğine inanıyordu.

Yavaş sesle annesine, onların belki de Lucy'nin dayısı Bay Pratt'ı görmek üzere Plymouth'a indiklerini söyledi.

Thomas bütün bildiklerini anlatmışa benziyordu, ama Elinor'un daha birçok şey öğrenmek ister gibi bir ifadesi olduğundan Bayan Dashwood, uşağına "Onların yola çıkıığını gördün mü?" diye sordu.

"Hayır, hanımefendi. Faytonlarının atlarını koşmak üzereydiler, ama ben daha fazla oyalanmadım; geç kalacağım diye korkuyordum."

"Bayan Ferrars'ı iyi mi gördün?"

"Evet, hanımefendi. Kendi de çok iyi olduğunu söyledi. Zaten eskiden beri pek güzel bir hanımdır. Bu kez de iyice mutlu görünüyordu."

Bayan Dashwood başkaca soracak soru bulamadı. Artık görevlerini tamamlamış olan Thomas ile yemek sofrası da biraz sonra ortadan kalktılar.

Marianne, yemeğe devam edemeyeceğim, diye yukarıdan haber göndermişti ve Bayan Dashwood ile Elinor da tıkanmış durumdaydılar. Zavallı Margaret! Ablalarının şu son zamanlarda çektikleri üzüntüleri ve iştahlarını tıkayacak nedenlerin bolluğunu düşündükçe, evlerinde doğru dürüst sofra kurulduğuna şükretse yeriydi!

Meyveyle şarap getirilip de Elinor ile annesi baş başa kaldıkları zaman, uzun süre düşünceli bir sessizlik içinde oturdular. Bayan Dashwood'un ne herhangi bir fikir yürütmeye ne de kızını avutmaya cesareti vardı. Çünkü şimdiye dek Elinor'un dış görünüşündeki sakinliğe aldanmış olduğunu artık anlıyordu. Elinor, o sırada Marianne'in durumuna iyice üzülen annesini büsbütün dertlendirmek kaygısıyla kendi üzüntüsünü gizleyip içine atmış olmalıydı! Bayan Dashwood büyük kızının dikkatli, iradeli tutumuna kanarak, bir zamanlar çok iyi sezdiği aşkın aslında pek göründüğü kadar derin olmadığına kendini inandırmıştı. Oysa yanıldığını şimdi görüyordu.

Ve bu aldanış yüzünden Elinor'a karşı haksızlık, ilgisizlik, hatta şefkatsizlik göstermiş olmaktan korkuyordu. Marianne'in derdi, daha yaygarayla ve daha açıkça ortaya atılmış olduğundan Bayan Dashwood onun üzerine gereğinden çok düşmüş, Elinor'un da belki Marianne kadar acı çektiğini, hem de kendi üzüntüsünü körüklemeden, dişini sıkarak bu acıya dayanmaya çalıştığını görmezlikten gelmişti.

On İkinci Bölüm

Elinor şimdi üzücü bir olayı (ne denli kesin gözüyle bakılırsa bakılsın) beklemekle bu olayın kesinleşmesi arasındaki farkı anlıyordu. Edward bekâr kaldığı sürece, sonunda onun Lucy'yle evlenmesini önleyecek bir şey çıkacağını, Edward'ın bir kararı, dostların bir aracılığı ya da Lucy'ye daha iyi bir kısmet çıkmasıyla herkesin murada ereceğini her şeye karşın ummuştu; bunu şimdi anlıyordu.

Gelgelelim Edward artık evlenmişti ve Elinor bu haberi büsbütün acılaştıran o sinsi umuttan ötürü kendi gönlünü kınıyordu.

Onun böyle çarçabuk, belki de papaz cübbesi giyemeden, yani kendine bir ev ve geçim yolu sağlayamadan evlenivermesi Elinor'u önce biraz şaşırttı. Sonra hesabını ve kendini kollamasını bilen Lucy'nin Edward'a bir an önce el koymak çabasıyla, gecikme tehlikesinin dışında her sıkıntıyı göze alacağını düşündü. Evlenmişlerdi; Londra'da kıyılmıştı nikâhları ve de şimdi son hızla Lucy'nin dayısına

gidiyorlardı. Barton'un hemen beş-altı kilometre ötesinden geçerken onların uşağını görünce ve Lucy'nin onlara yolladığı selamı işitince Edward neler hissetmişti kim bilir!

Elinor, onların çok geçmeden Delaford'a yerleşeceklerini sanıyordu. Delaford! Londra'da herkesin onu göndermek için adeta el birliği ettiği yer! Hem gidip görmek hem de uzak durmak istediği o yer!

Elinor, onları papaz evinde görür gibi oluyordu: Hem zengin görünmek isteyip hem son derece hesaplı davranan ve masraftan kısmak yolunda çevirdiği düzenler anlaşılacak diye ödü kopan, hamarat, eteği belinde Lucy. Her aldığı solukla kendi çıkarını kollayan, Albay Brandon'a yaltaklanan, işini bilir Lucy.

Ya Edward? Elinor onu gözünün önüne getiremiyor; nasıl görmek istediğini de bilemiyordu: Mutlu mu, mutsuz mu? Hiçbir türlüsü içine sinmiyor, genç kız onun her görüntüsüne gözlerini kapıyordu...

Elinor, Londra'daki dostlarının arasında kendilerine mektup yazıp olayı bildirerek tafsilat verecek biri çıkar diye ummuştu. Oysa günler geçtiği halde Londra'dan ne mektup geldiği vardı ne de bir haber. Elinor suçu kimin üstüne yıkacağını bilemediğinden uzaktaki dostların hepsine kızıyordu: Hepsini ilgisiz ya da tembel buluyordu!

Bir gün, ortada bir hareket görmek istediğini daha fazla tutamayarak annesine sordu: "Albay Brandon'a ne zaman yazacaksınız anneciğim?"

"Geçen hafta yazdım güzelim. Şimdi onun yanıtını değil de kendini umuyorum. Bizi görmeye gelsin diye tekrar tekrar rica ettim. Bugün ya da yarın kapımızı çalarsa hiç şaşmam."

Bu, hiç yoktan iyiydi, doğrusu, bir umuttu hiç değilse. Albay Brandon elbet onlara haberler getirirdi.

Elinor, tam bunları aklından geçirirken dışarıda bir atlı görerek gözlerini o yana çevirdi. Atlı onların bahçe kapı-

sında durdu. Bir beyefendiydi bu; Albay Brandon'ın ta kendisi. Onlara haberler getirmişti. Elinor bunu düşününce titremeye başladı.

Ama o da ne? Albay Brandon değildi bu atlı; ne duruşu ne de boyu posu Albay'a benziyordu. Böyle bir şeyi aklı kesse, Elinor gelenin Edward olduğunu sanacaktı. Yeniden, dikkatle baktı. Atlı tam o sırada atından inmişti. Elinor yanılmış olamazdı. Gerçekten Edward'dı bu.

Genç kız pencereden çekildi ve bir köşeye oturdu.

"Bay Pratt'ın yanından bizleri görmek için kalkıp geldi," diye düşündü. "Serinkanlı olacağım. Kendimi bırakıvermeyeceğim!"

Bir an sonra genç kız ötekilerin de yanlışlığın farkına vardıklarını gördü. Anneleriyle Marianne'in benizleri atmıştı. Şöyle bir bakıştılar ve bir şeyler fısıldaştılar. Elinor o anda onlarla konuşabilmek, Edward'a karşı soğuk ve uzak durmamalarını dinlemek uğruna dünyaları verebilirdi. Gelgelelim dili tutulmuş gibiydi ve her şeyi onların anlayışına bırakmaktan başka çaresi yoktu...

Yüksek sesle tek bir söz konuşulmuş değildi. Hepsi de susmuş, konuklarının gelmesini bekliyorlardı. Çakıllı yolda onun ayak seslerini duydular; bir dakika sonra genç adam eve girmiş, sonra da onların karşısına çıkmış bulunuyordu.

Yüzünün ifadesi Elinor'a göre bile neşesizdi. Benzi kaygı ve heyecandan solmuş, nasıl karşılanacağını bilmez ve pek de candan bir karşılama ummaz gibiydi.

Ne var ki Bayan Dashwood, bundan böyle her davranışını Elinor'a göre ayarlamaya karar vermişti. Şimdi de onun isteğini yerine getirdiğine inanarak Edward'ı güler yüzle karşıladı, elini sıktı ve ona iyilikler diledi.

Edward kıpkırmızı kesilerek ağzında anlaşılmaz bir şeyler geveledi.

Elinor da annesiyle birlikte ona hoş geldin demişti ve şimdi annesi gibi onun elini sıkmadığına yanıyordu. Ne var ki iş işten geçmişti. Genç kız güler yüzlü olmaya yeltenerek gene yerine oturdu ve havaların iyi gitmesinden söz açtı.

Marianne üzüntü ve heyecanını gizleyebilmek amacıyla elinden geldiği kadar bir köşeye büzülmüştü. İşin tümünü değilse de bir kısmını anlayan Margaret de, kendine ağırbaşlı olmanın yaraşacağını düşündüğünden, Edward'ın oturabildiği kadar uzağına oturmuş, çıt çıkarmıyordu.

Elinor mevsimin yağışsız geçmesi karşısında duyduğu büyük sevinci belirttikten sonra odaya korkunç bir sessizlik çöktü. Kendini Bayan Ferrars'ın hatırını sormakla yükümlü sayan Bayan Dashwood, bu sessizliği bozdu. Edward da telaşlı bir biçimde annesinin afiyette olduğunu bildirdi.

Gene bir sessizlik.

Elinor, kendi sesini duymaktan korkmakla birlikte bir gayret göstermeyi gerekli bularak, "Bayan Ferrars, Longstaple'de mi?" diye sordu.

Genç adam şaşkın bir ifadeyle, "Longstaple mı?" diye mırıldandı. "Yoo, annem Londra'da."

Elinor, masanın üzerinde duran işini eline alarak, "Ben Bayan Edward Ferrars'ı demek istiyorum," dedi.

Gözlerini kaldırmaya cesareti yoktu. Gelgelelim Bayan Dashwood ile Marianne bakışlarını erkeğe dikmişlerdi. Edward gene kızardı; aklı karışmış gibiydi. Biraz duraksadıktan sonra, "Siz galiba erkek kardeşimin..." diye kekeledi. "Bayan... Bayan *Robert* Ferras'ı demek istiyorsunuz, sanırım..."

Bayan Dashwood ile Marianne, son derece şaşkın bir sesle, "Bayan Robert Ferrars mı?" diye ünlediler.

Elinor konuşacak durumda olmamakla birlikte gözlerini aynı sabırsız şaşkınlıkla Edward'ın yüzüne dikmişti.

Edward yerinden kalktı ve belli ki ne yapacağını bilemeyerek pencereye doğru yürüdü. Orada duran bir makası alıp kılıfından çıkardı ve kılıfı dilim dilim kesip makası da bozarak telaşlı bir sesle konuşmaya başladı: "Belki de bilmiyorsunuz... Kulağınıza gelmemiş olabilir... Erkek kardeşim geçenlerde Miss... Miss Lucy Steele'yle evlendi."

Marianne ve annesi anlatılmaz şaşkınlıklar içinde, "Lucy Steele'le mi?" diye söylendiler.

Yalnızca Elinor, başını elindeki işin üzerine eğmiş, ses çıkarmadan oturuyordu. Öylesine heyecanlıydı ki nerede olduğunu bile unutmuştu.

Edward, "Evet," dedi, "geçen hafta evlendiler. Şimdi de Dawlish'deler."

Elinor artık yerinde oturamaz oldu. Koparcasına odadan çıktı. Kapıyı kapar kapamaz gözlerinden sevinç yaşları boşaldı ve genç kız önceleri bu gözyaşlarının hiç dinmeyeceğini sandı.

O zamana dek bir türlü Elinor'dan yana bakamamış olan Edward, şimdi onun dışarı kaçtığını gördü; ne denli bir sevinç heyecanına kapıldığını da görmüş olabilirdi. Çünkü Elinor dışarı çıkar çıkmaz Edward'ın üzerine de bir dalgınlık geldi ve Bayan Dashwood'un bütün şefkat dolu sözleri ve meraklı soruları bu dalgınlığı dağıtamadı.

Sonunda genç adam ağzını açıp tek laf etmeden dışarı çıktı ve köye doğru yürüyüp gitti. Geride kalanlar da onun durumundaki bu tepeden inme, olağanüstü değişiklik karşısında şaşmaktan ve bu şaşkınlıklarını kendi yürüttükleri tahminlerle gidermeye çalışmaktan başka çare bulamadılar.

On Üçüncü Bölüm

Öyle damdan düşercesine kavuşulan özgürlük Dashwood'ları ne denli sersemletirse sersemletsin, Edward'ın artık özgür olduğu kesin bir gerçekti. Onun bu özgürlüğü ne yolda kullanacağını da hepsi peşinen biliyorlardı. Dört yıl önce bir kere annesinin iznini koparmadan bir kıza söz verip bundan da boyunun ölçüsünü almış olduğuna göre, ondan şimdi beklenilebilecek tek şey, gene annesinin iznini almaksızın bir başka kızla anlaşmasıydı elbet.

Gerçekten de Edward'ı Barton'a getiren iş pek basitti: Genç adam yalnızca Elinor'a evlenme önermek istiyordu. Evlenme önermekte pek de deneyimsiz sayılamayacağına göre şimdi bu denli sıkılması, çevresinden ve açık havadan böylesine medet umması şaşılacak bir şeydi.

Şu var ki onun yollarda ne kadar zaman yürüyerek kendini gerekli havaya soktuğunu, kararını uygulama fırsatını ne zaman bulduğunu ve bunu ne yolda belirttiğini etraflıca anlatmayı biz gerekli bulmuyoruz. Yalnızca şunu

söyleyelim ki, saat dörtte, yani Edward'ın gelişinden üç saat kadar sonra hep birlikte çay sofrasına oturduklarında genç adam sevdiği kızdan evlenme sözü koparıp müstakbel kaynanasının rızasını da almış bulunuyordu ve yalnızca aşkın o ilk sarhoşluğuyla değil, aklıyla ve fikriyle de, gerçekten, dünyanın en mutlu erkeklerinden biriydi.

Aslında Edward'ın mutluluğu olağanın üstündeydi. Gönlünü doldurup taşıran ve onu neşeye boğan şey yalnızca sevdiği kızı elde edebilmenin zaferi değildi. Çoktandır hayatını zindan eden bir düğümden ve sevmediği bir kıza bağlı kalmaktan alnının akıyla sıyrılmış ve aynı zamanda çoktandır umutsuzca sevdiği kıza kavuşmuştu. O birçok âşık gibi kuşku ve tereddütten mutluluğa geçmiş değildi; mutsuzluktan murada sıçramıştı ve bunu dostlarının onda şimdiye dek görmedikleri içten, neşeli bir coşkunlukla, açık açık anlatıyordu.

Kalbini Elinor'a olduğu gibi açmıştı artık, bütün zaaflarını, yaptığı bütün yanlışları itiraf ediyor ve çocuk denecek yaşta Lucy'ye tutulmasını yirmi dört yaşın bütün o ağırbaşlı filozofluğuyla eleştiriyordu:

"Ne yaptığımı düşünmeden, aptalca vuruldum ona. Dünyadan habersiz büyümenin, bir de aylaklığın sonucu... Annem beni on sekiz yaşımda Bay Pratt'ın yanından aldığı zaman hemen bir mesleğe soksaydı başıma bu iş gelmezdi sanıyorum; daha doğrusu biliyorum, gelmezdi. Gerçi on sekiz yaşımda Longstaple'dan ayrılırken Bay Pratt'ın yeğenine ölmez bir aşkla bağlı olduğumu sanıyordum ya, bir işim, bir uğraşım olsaydı, zamanımı dolduracak bir gaye bulsaydım da ondan birkaç ay uzak kalabilseydim, hele bu sayede biraz da hayatı ve insanları tanımak fırsatı bulabilseydim bu sözde aşkı çok geçmeden unutup giderdim.

"Gel gör ki ne işim vardı ne de gücüm; annem ne bana bir meslek seçiyor ne de kendi mesleğimi kendim seçmeme izin veriyordu. Böylece eve döndükten sonraki bir yı-

lım salt aylaklık içinde geçti. Çalışacak dersim bile yoktu, çünkü beni Oxford'a ancak on dokuz yaşımda yazdırdılar...

"Kısacası, tek işim kendimi âşık sanmaktı. Beri yandan evde rahatım da yoktu; arkadaşsızdım; Robert'la uyuşamıyor ve yeni tanıdığım kimselerle hemen kaynaşamıyordum. Bu yüzden sık sık Longstaple'a gitmem şaşılacak bir şey sayılmazdı. Orada rahat ediyor, sıcak bir yuvayla güler yüz buluyordum. On sekiz yaşımdan on dokuz yaşıma dek çoğu zamanım orada geçti...

"Lucy'yi tepeden tırnağa bir uysallık ve sevgi simgesi olarak görüyordum. Güzeldi de. Daha doğrusu o zaman gözüme güzel görünüyordu. Onun dışında tanıdığım kızlar o denli azdı ki karşılaştırma yapamıyor, onda hiçbir kusur göremiyordum... Demek istediğim, bütün bunlar hesaba katılırsa onunla yakınlaşmak ne denli aptallık olursa olsun, o zamanki şartlara göre akla yatkın bir aptallık sayılabilir ve de bağışlanabilir sanıyorum..."

80

Şu son birkaç saat içinde Dashwood'ların kafalarında ve gönüllerinde meydana gelen çalkantı öyle hatırı sayılır bir çalkantıydı ki hepsi de o gece sevinçlerinden gözlerini kırpmamak umuduyla karşı karşıyaydılar.

Sevincinden yerinde duramayan Bayan Dashwood, Edward'ı nasıl seveceğini, Elinor'u nasıl övüp göklere çıkaracağını, Edward'ın Lucy'den kurtuluşuna, laubaliliğe kaçmadan nasıl bayram edeceğini ve iki sözlüyü hem baş başa bırakıp hem de gözünün önünden ayırmamayı nasıl başaracağını bilemiyordu.

Marianne ise kendi mutluluğunu ancak gözyaşlarıyla dile getirebiliyordu. Kıyaslamalar yapmamak... içinin yanmasını önlemek elinde değildi. Duyduğu sevinç ablasına olan sevgisi gibi içten olmakla birlikte Marianne'i gülüp söyletebilecek bir sevinç sayılmazdı.

Ya Elinor? Onun duygularını nasıl anlatmalı?

Lucy'nin başkasıyla evlendiğini, Edward'ın bu bağdan kurtulduğunu öğrendiği andan, bu bilgiyi izleyen umutların gerçekleştiği dakikaya kadar genç kız iç huzurunun dışında bütün duyguları birer birer tattı. Sonra, o ikinci durak da gelip geçince Elinor, bütün kuşku ve kaygılarının ortadan kalktığını görerek durumunu birkaç saat öncesiyle kıyaslayınca Edward'ın zincirlerini kırar kırmaz, ona başından beri sezdiği kadar sıcak ve derin bir sevgiyle sarıldığını görünce kendi mutluluğunun altında ezilir, yıkılır gibi oldu. Gerçi insan yaradılışı iyiliğe ve sevince pek çabuk alışır. Gene de Elinor'un duygularının yatışıp az çok sakinliğe kavuşması saatler sürdü.

Edward şimdi hiç değilse bir haftalığına köy evine yerleşmişti. Öyle ya, onu bekleyen ne gibi işler olursa olsun, Elinor'la özlem gidermek ve geçmişle gelecek üzerine konuşacağı şeylerin yarısını söyleyebilmek için bir hafta ancak yeterdi! Gerçi iki aklı başında insanı karşılıklı ilgilendirebilecek olan bütün konuların konuşulup bitirilmesine, birkaç saat yorulmadan çene çalmak yeter de artar bile! Gel gör ki âşıklara gelince iş değişir. En azından yirmi kez yinelenmedikçe onların hiçbir lafı bitmez, aralarındaki hiçbir konu kapanmaz.

Çifte kumruların ilk görüştükleri konulardan biri elbet ki Lucy'nin evlenmesiydi: Hepsinin de haklı olarak şaşıp şaşıp kaldıkları olay! Hele yeni evlilerin ikisini de yakından tanıyan Elinor'a bu dünyanın en olağanüstü, en akla sığmaz olayı gibi geliyordu.

Öyle ya, onları birbirlerine ne gibi bir durum yaklaştırmış olabilirdi? Robert'ı, pek de güzel bulmadığını kendi ağzıyla söylediği bir kıza; hem de ağabeyiyle nişanlı olan, ağabeyinin reddedilmesine yol açan bir kıza çeken büyü nasıl bir şeydi? Bunlara Elinor'un aklı dünyada ermiyordu. Kendine göre pek hayırlı, bir bakıma da gülünç bir olaydı bu; ama kafa ve mantık yönünden tam bir bilmeceydi!

Edward'ın ileri sürebildiği tek olasılık şuydu: Robert'la Lucy belki bir rastlantıyla bir araya gelmişlerdi. Sonra da Lucy'nin dalkavukluğu Robert'ın gururunu okşadıkça onları yavaş yavaş bilinen sonuca sürüklemiş olabilirdi.

Elinor, Harley Sokağı'ndaki evde Robert'ın ona söylediklerini, durumu önceden bilse ağabeyine vereceği öğütlerle ilgili olarak ileri sürdüklerini anımsadı ve Edward'a anlattı.

Edward, hemen, "Tam Robert'tan umulacak sözler!" diye fikir yürüttü. Biraz sonra da, "Lucy'yle ilk olarak belki bunları söylemek amacıyla görüşmüştü," diye ekledi, "Lucy de önce onu benim iyiliğim için kazanmak istemiş, başka şeylere daha sonradan niyetlenmiş olabilir."

Lucy'yle Robert'ın ne zamandan beri anlaşmış olduklarını ikisi de tahmin edemiyorlardı. Edward, Londra'dan ayrıldığından beri Oxford'da kalmış ve oradayken ancak Lucy'yle mektuplaşmıştı. Lucy de sonuna dek, ona eskisi gibi sık sık ve sevgi dolu mektuplar yazmakta devam etmişti. Bu yüzden Edward hiçbir şeyden kuşkulanmamış ve sonunda gene Lucy'nin mektupla birdenbire verdiği haber onu gafil avlamıştı. Bu mektubu aldığından beri bu ummadığı kurtuluşun şaşkınlığıyla sevinci ve Lucy'nin böylelikle ortaya çıkan içyüzünün dehşeti arasında serseme dönmüş durumdaydı.

Lucy'nin mektubunu Elinor'un eline verdi:

Sayın Bay,

Sizin gönlünüzdeki yerimi çoktan yitirdiğime inandığımdan, kendi gönlümü bir başkasına vermekte kendimi özgür saydım. Bir zamanlar sizinle bulmayı umduğum mutluluğu onunla bulacağıma inanıyorum. Gönlünüzün başka birinde olduğunu bile bile evlenme isteğinizi kabul etmeyi

gururuma yediremedim. Seçtiğiniz kişiyle mutlu olmanızı candan dilerim. Gelecekte yakın akrabalığımızın gerektirdiği gibi dost olamazsak bunun suçunu bende aramayın.

Size hiçbir garezim olmadığını açıkça söyleyebilirim. Sizin de bizim kötülüğümüzü istemeyecek kadar büyük ruhlu olduğunuzu biliyorum.

Erkek kardeşiniz gönlümü tümüyle kazandı. Birbirimizden ayrı yaşayamayacağımızı anladığımızdan, şu anda kilisede nikâh kıydırmaktan dönmüş bulunuyoruz ve birkaç günlüğüne Dawlish'e gidiyoruz. Sevgili kardeşiniz orayı görmeye can atıyor. Ben de yola çıkmazdan önce kafanızı şişirecek olan şu birkaç satırı yazmayı uygun buldum.

Her zaman iyiliğinizi dileyen
arkadaşınız ve kız kardeşiniz,
Lucy Ferrars.

Ek: Bütün mektuplarınızı yaktım. Resminizi de ilk fırsatta geri iade edeceğim. Lütfen siz de benim karalamalarımı yırtıp atın. Yalnız, içinde saçım olan o yüzüğü isterseniz saklayabilirsiniz.

Elinor bu mektubu okudu, sonra üzerinde fikir yürütmeden geri verdi.

Edward, "Bunu kompozisyon olarak nasıl bulduğunu sormuyorum," dedi. "Eskiden olsa onun herhangi bir mektubunu sana dünyada göstermezdim. Bunları yazan, insanın kız kardeşi olsa bile kötü ya, hele sözlüsüyse! Onun yazılarını okurken utancımdan nasıl yerin dibine geçerdim, bilsen! Aramızdaki aptalca... meselenin... ilk altı ayından sonra... ondan alıp da zevkle okuduğum tek mektup budur, diyebilirim. Hiç değilse mektubun özü, üslubundaki kusuru kapatıyor."

Bir duralamanın sonunda Elinor, "Nasıl olmuşsa olmuş, evlenmişler işte," dedi. "Annen de cezasını tam bulmuş. Sana kızıp Robert'ın üzerine yaptığı mal mülk sayesinde Robert dilediği kızla evlenecek duruma geldi. Bir düşün! Büyük oğlunun mirastan yoksun bırakılmasına neden olan şeyi yapabilsin diye küçük oğluna yılda bin altın bağlamış oluyor! Lucy ile Robert'ın evlenmesi annenizi senin evlenmenden daha az üzmeyecektir sanırım."

"Daha çok üzecek, çünkü annemiz oldum olası Robert'a daha düşkündür. Daha çok üzülecek, ama gene bu yüzden Robert'ı çok daha kolay bağışlayacak."

Ailedeki durumun nasıl olduğunu Edward bilmiyordu, çünkü henüz onlarla bir bağlantı kurmaya kalkışmamıştı. Lucy'nin mektubunu alır almaz, Barton'a giden en kestirme yolu bulmak dışında hiçbir şey düşünmeksizin Oxford'dan ayrılmış ve bu yolla ilgili olmayan hiçbir tasarı kurmamıştı.

Elinor'un yanıtını almadan hiçbir şey yapamazdı. Ve bu yanıt aramakta gösterdiği aceleden de anlaşılıyordu ki, bir zamanlar Albay Brandon'a karşı duyduğu kıskançlığa, kendi alçakgönüllülüğüne ve bunu ortaya vururkenki boynu büküklüğe karşın, pek de olumsuz bir cevap ummamıştı!

Lucy'nin uşak Thomas'la gönderdiği selamda aldatmak, Edward'ı ve Edward'ın sevdiği kızı son bir kez sarsalamak kastı bulunduğunu Elinor açıkça görebiliyordu. Artık gözü açılmış ve onun içyüzünü görmüş olan Edward da Lucy'nin her tür hainliği ve adiliği yapabileceğine inanmıştı. Gerçi onun basitliğini ve bazı konularda pek de büyük gönüllü olmadığını daha Elinor'u tanımazdan çok önce anlamıştı; ama bu son mektubunu alıncaya dek onun kendine yürekten bağlı, iyi huylu, iyi kalpli bir kızcağız olduğunu sanıyordu. Buna inanmasa yıllardır kendisi için bir pişmanlık ve huzursuzluk kaynağı olan bu ilişkiyi çoktan koparırdı.

"Annem beni reddedip de dünyada beş parasız ve kimsesiz kaldığım zaman Lucy'ye aramızdaki bağı koparma fırsatını vermeyi boynumun borcu bildim. Öyle bir durumda benimle evlenmekten çıkar umabilecek Tanrı'nın tek kulu olamazdı. Buna karşın Lucy benim kaderimi paylaşmakta öyle candan direnince bunu bana olan derin sevgisinden yaptığını sanmamak elimde değildi. Şimdi bile anlayamıyorum: Hayatta topu topu iki bin altını olan, hiç sevmediği bir adama bağlı kalmaktaki çıkarı ne olabilirdi? Albay Brandon'ın bana iş bulabileceğini önceden bilemezdi ki!"

"Yok ama senin eninde sonunda durumunun düzeleceğini, annenin insafa geleceğini düşünmüş olabilir. Aranızdaki bağı sürdürmekte onun hiçbir zararı yokmuş ki zaten! Nasılsa dilediğini sevmekte, dilediğini yapmakta kendini serbest sayıyormuş. Seninle nişanlı olmak ona itibar kazandıran, toplum içindeki yerini yükselten bir şeydi. Daha dişine göre bir şey bulamazsa, evde kalmaktansa seninle evlenmek elbet daha işine gelecekti."

Kadınlar kendilerini pohpohlayan kusurları erkeklerin yüzüne vurmayı pek severler. Şimdi Elinor da Edward'ı, başka bir kıza sözlü olduğu halde Norland'da onların arasında öyle uzun zaman oyalandığı için sertçe payladı:

"Gerçekten çok ayıp ettin! Öyle ya, benim duygularım bir yana, bütün tanıdıklarımız birtakım şeyler umdular; oysa senin o zamanki durumunda böyle bir şey dünyada olamazdı!"

Edward özür olarak yalnızca kendi deneyimsizliğini ileri sürdü.

"O kadar toydum ki başka bir kıza sözlü olduğuma göre seninle bir arada bulunmamda bir sakınca göremiyordum. Sözlü olduğumu aklımda tuttuğum sürece sana gönül vermeyeceğime inanıyordum. Seni beğendiğimi biliyordum; gene de kendi kendime bunun yalnızca bir arkadaşlık oldu-

ğunu söylüyordum. Günün birinde seninle Lucy'yi kıyaslamaya başlayıncaya dek, işin nerelere vardığını fark etmedim! Bir kez farkına vardıktan sonra sizin yanınızda o kadar vakit geçirmem belki de gerçekten yanlıştı. Ama ben kendi kendimi sudan birtakım mantık oyunlarıyla aldatıyordum. Bunun benden başka kimseye zararı yok ki; kendimden başka kimseye kötülük etmiyorum ki, diye düşünüyordum."

Elinor gülümseyerek ona parmağını salladı.

ꕥ

Albay'ın yakında Barton Cottage'e geleceğini öğrenince Edward çok sevindi. Hem onu daha yakından tanımak hem de onun, kendine Delaford Köy Papazlığı'nı vermesine artık kızmadığını söylemek istiyordu.

"O zaman ona öyle nankörce, sövercesine bir teşekkür edişim vardı ki, adamcağız bu yaptığı iyiliğe benim ömür boyu lanet okuyacağımı sanmıştır!"

Edward, Delaford'u hâlâ gidip görmediğine şimdi şaşıyordu. Gelgelelim o zaman bu işe hiç sevinmemiş ve bu yüzden de Delaford'la ilgilenmemişti.

Elinor ile Edward'ın arasında artık çözümlenmemiş bir tek nokta, giderilmesi gereken tek bir pürüz kalmıştı. Birbirlerini seviyorlardı ve gerçek dostlarının bu sevgiyi candan onaylayacağı ortadaydı; birbirlerini çok iyi tanıdıklarından, evlenince mutlu olacaklarına da kesin gözüyle bakılabilirdi. Tek noksanları geçinecek kadar paraydı.

Edward'ın iki bin, Elinor'un da bin altını vardı. Bunun dışında Delaford Köy Papazlığı'ndan alacaklarından başka hiçbir gelirleri yoktu. Çünkü Bayan Dashwood'un onlara herhangi bir şey ayırabileceğini umamazlardı. Üç bin beş yüz altının faizi olan üç yüz elli altın aylıkla geçinebileceklerine inanacak kadar da gözlerini sevda bürümüş değildi.

Edward annesinin sonunda insafa geleceğinden pek umudunu kesmemişti ve geçinmeleri için gerekli olan parayı bu yoldan tamamlayabileceklerini sanıyordu. Gelgelelim Elinor bu denli iyimser değildi. Edward, Miss Marton'la evlenmeyi hâlâ reddettiğine ve Elinor'la evlenmesi yalnızca Lucy'yle evlenmesine kıyasla bir "ehvenişer" sayıldığına göre, genç kız bütün bu işlerin ancak Fanny'nin ekmeğine yağ süreceğinden korkuyordu...

30

Edward'ın gelişinden dört gün kadar sonra Albay Brandon da gelerek Bayan Dashwood'un mutluluğunu tamamladı ve hanımcağız Barton'a gelişinden beri ilk olarak evinde ağırlayabileceğinden daha çok sayıda konuğa kavuştu.

İlk gelen konuk olduğuna göre Edward'a öncelik tanındı ve Albay Brandon'a da böylece her akşam Barton Park'a gidip yatmak düştü. Gene de her sabah, nişanlıların kahvaltıdan önceki baş başa görüşmelerini yarıda kesecek kadar erken erken Barton Cottage'e damlamaktan geri kalmıyordu.

Delaford'da kaldığı üç hafta süresince, hiç değilse akşam saatlerinde, otuz altı yaşla on yedi yaş arasındaki tutarsızlığı hesaplamaktan başka pek işe yaramamıştı. Bu yüzden biraz neşelenebilmek için Marianne'in göstereceği güler yüze ve Bayan Dashwood'un söyleyeceği yüreklendirici sözlere pek ihtiyacı vardı. Nitekim onların candan dostluğu ve yakınlığı karşısında çok geçmeden açıldı.

Lucy'nin Robert'la evlendiğini duymamıştı henüz; olup bitenden haberi yoktu. Bu yüzden gelişinin ilk saatleri anlatılanları dinlemek ve şaşkınlıktan şaşkınlığa düşmekle geçti. Bayan Dashwood ona her şeyi anlattı ve Albay, Edward'a dost elini uzattığına iki kat sevindi; çünkü böylelikle Elinor'a da hizmet etmiş oluyordu.

Albay ile Edward'ın birbirlerini yakından tanıdıkça daha çok sevip saydıklarını ayrıca söylemeyi gereksiz buluyoruz. Elbet böyle olacaktı. İlke sahibi, aklı başında, ciddi ve iyi huylu iki insan olarak birbirlerine benzemeleri, ortada onları birbirlerine çeken başka bir şey olmasa da anlaşmalarına yeterdi. Bir de sevdikleri kızların kardeş, hem de birbirine bağlı iki kardeş olması onların arasındaki yakınlığın gelişmesini zamana bırakmamış, hemen olgunlaştırmıştı.

Londra'dan mektuplar almaya başladılar. Edward'ın gelişinden önce alsa tepeden tırnağa sevinçten ürpererek okuyacağı bu mektuplar Elinor'u şimdi duygulandırmaktan çok eğlendirmeye yarıyordu.

Bayan Jennings, Lucy ile Robert'ın akıllara durgunluk veren öyküsünü anlattıktan sonra vefasız kıza ateş püskürüyor ve zavallı Edward'ı düşündükçe içinin sızladığını söylüyordu. Öyle ya, çocukcağız bu iki paralık şırfıntıyı gerçekten sevmiş olsa gerekti; şu sırada da herhalde Oxford'da karalar bağlıyordu!

"Meğer nasıl da saman altından su yürütmüşler! Nikâhtan topu topu iki gün önce Lucy bana geldi, birkaç saat oturdu. Durumdan kimsecikler pirelenmemişti; zavallı Anne bile! Fukara, düğünden sonra iki gözü iki çeşme bana koştu. Bayan Ferrars'ın hışmından ödü kopuyordu. Sonra Plymouth'a nasıl döneceğini de bilemiyordu. Meğer Lucy evden kaçarken giyim kuşam düzüp caka satmak için olacak, ablasının bütün parasını almış. Zavallı Anne de beş parasız kalmamış mı? Neyse ben ona Exeter'e kadar gidebilsin diye beş *gine* verdim. Orda üç dört hafta Bayan Burgess'in yanında kalmayı tasarlıyor. Ben de, gene Doktor Davis'i görmeye gidiyorsun, diye takıldım ona...

"Ne yalan söyleyeyim, Lucy'nin giderken ablasını arabaya almamakla gösterdiği hainlik benim gözüme bütün yaptıklarından daha kötü göründü. Zavallı Edward'cık!

Aklımdan çıkaramıyorum onu. Artık çocukcağızı Barton'a çağırın da Marianne, elinden geldiğince onu avutmaya çalışsın..."

John Dashwood'un üslubu daha ağırdı. Ona sorarsanız Bayan Dashwood dünyanın en bahtsız kadınıymış; zavallı Fanny üzüntüden ölüp ölüp diriliyormuş ve John onların böyle bir darbeye nasıl olup da dayanabildiğine şaşıp kalıyor ve bu yüzden Tanrısına şükrediyormuş.

Robert'ın işlediği suç ağırmış ya, Lucy'ninki onunla ölçülemeyecek kadar daha ağırmış. Bayan Ferrars onların adlarını ömür boyu duymak istemiyormuş. Çok sonradan Robert'ı bağışlayacak olsa bile Lucy'ye hiçbir zaman gelini gözüyle bakmayacak ve onu ölünceye dek evine almayacakmış. Onların her şeyi bu denli gizli kapaklı olarak yürütmeleri, haklı olarak suçlarını ağırlaştırıyormuş. Öyle ya, aile durumdan kuşkulansa elbet bu nikâhın kıyılmasını önleyecek önlem alınırmışmış...

John Dashwood, Lucy'nin hemen o arada Edward'la evlenemeyişine yanıyor ve Elinor'un onu bu duyularında haklı bulacağına inandığını sözlerine ekliyordu. Lucy, Edward'la evlenmiş olsa aileyi böyle büsbütün perişan etmeye fırsat bulamayacakmış da...

John Dashwood mektubunu, "Bayan Ferrars o gün bugündür Edward'ın adını ağzına almış değil," diye sürdürüyordu. "Buna şaşmıyoruz ya, Edward'ın bu son durum üzerine anasına tek bir satır atmayışına pek şaşıyoruz. Gene de belki annesini kızdırmaktan korktuğu için susuyordur. Bu yüzden ben Oxford'a bir mektup atarak onun kulağını bükeceğim: Fanny'ye yazacağı pişmanlık dolu, özür dileyen mektubun annesine de gösterileceğini ve iyi karşılanacağını anlasın! Öyle ya, Bayan Ferrars'ın yüreğindeki ana şefkatini ve yeryüzündeki tek isteğinin çocuklarıyla iyi geçinmek olduğunu hepimiz biliyoruz."

Bu paragraf Edward'm gelecekle ilgili umut ve davranışları yönünden büyük önem taşıyordu. Genç adam, tam olarak ablasıyla enişte sinin dilediği yoldan olmasa bile, annesiyle barışma çabasında bulunmaya karar verdi.

"Pişmanlık dolu, özür dileyen bir mektupmuş!" dedi. "Robert, annesine karşı nankörlük, bana karşı da namertlik yaptı diye ben mi özür dileyecekmişim? Yok, bu biçim boyun eğemem ben. Olup bitenlere pişman değilim; burnum da sürtülmüş değil. Tersine, muradıma erdim ya, bu, onlara vız gelir. Ben ortada onlardan özür dileyecek bir durum göremiyorum."

Elinor, "Onları üzdüğünden dolayı özür dileyebilirsin," dedi. "Hele şimdi, bir zamanlar Lucy'yle anlaştığından ötürü özür dileyecek kadar ileri gidebilirsin, sanıyorum."

Edward ona hak verdi.

"Annen seni bağışladıktan sonra da ilk seçtiğin kız kadar uygunsuz bulacağı bir ikinci kız seçtiğini ona anlatırken biraz alttan alman yerinde olur."

Edward'ın buna bir söyleyeceği yoktu. Gene de pişmanlık dolu, özür dileyen bir mektup yazmak fikrine karşı direniyordu. Sözle ödün vermeyi kâğıt üzerine dökmekten yeğ bulduğuna göre, Fanny'ye mektup yazacağı yerde Londra'ya giderek yüz yüze görüşmesine ve annesiyle arasını bulsun diye ona ricada bulunmasına karar verildi.

Marianne, "Eğer annenle senin aranı gerçekten bulabilirlerse John'a da, Fanny'ye de iyi not vereceğim," diyordu.

Albay Brandon'ın gelişinden üç-dört gün sonra iki erkek Barton'dan birlikte ayrıldılar. Önce, Edward gelecekteki evini görebilsin, yapılması gereken değişiklikler konusunda düşüncelerini belirtebilsin diye Delaford'a gideceklerdi. Orada birkaç gece kaldıktan sonra da Londra yolunu tutacaklardı.

On Dördüncü Bölüm

Bayan Ferrars'ın hayattaki en büyük korkusu galiba iyi huylu bir insan yerine konmaktı. Şimdi de böyle bir izlenim yaratmamak için gerekli bulduğu kadar direnç gösterdikten sonra Edward'ı gene evine ve evlatlığa kabul etti.

Aile kazanı son günlerde pek fokurdamıştı. Yıllardır iki oğlan anası olan bu hanım, önce Edward'ı defterden silerek tek oğluna kalmış, sonra Robert'ın da aynı şekilde defterden silinmesi onu iki hafta kadar, temelli oğulsuz bırakmıştı. Şimdi Edward'ın yeniden dirilmesi üzerine Bayan Ferrars gene oğlan anası olmuştu.

Yeniden hayata dönmesine izin çıkmış olmakla birlikte, Edward yeni evlenme kararını açıklayıncaya kadar canını pek güvenlikte saymıyordu. Bu kararın ortaya çıkmasıyla sağlık durumunun birden sarsılarak onu yeni baştan öbür dünyayı boylatacağından korkuyordu!

Böylece gerçeği ailesine çekinip sakınarak açtı ve ummadığı bir serinkanlılıkla karşılaştı. Bayan Ferrars önce

onu akıl yoluyla, böyle bir işi bütün olumsuz açılardan ele alarak vazgeçirmeye savaştı. Miss Morton'la evlenirse daha seçkin, daha zengin bir eş seçmiş olacağını söyledi. Miss Morton otuz binlik ağırlığı olan bir Lord kızıyken Elinor Dashwood'un yalnızca üç bin altın sahibi, halktan bir kız olduğunu oğlunun gözleri önüne serdi.

Gelgelelim Edward onun görüşlerini doğrulamakla birlikte, bir kılavuz olarak kullanmaya hiç niyetli değildi. Bunu anlayan Bayan Ferrars geçmiş olaylardan dersini almış olduğu için duruma boyun eğmek zorunda kaldı. Böylece, kendisine (Tann saklasın) iyi niyet kondurulmasını önleyecek, şanına şerefine yaraşır bir surat asma döneminden sonra, Edward ile Elinor'un evlenmelerine razı olduğunu açıkladı!

Bundan sonra düşünülecek olan iş onun yeni evlilere ne gibi bir para yardımı yapacağıydı. Burada ortaya çıkan durumdan anlaşıldığına göre Edward anasının tek oğlu olmasına karşın meğer gene de büyük oğlu değilmiş. Çünkü Robert'a ömür boyu bin altın yıllık gelir bağlanmıştı ama Edward'ın yılda iki yüz elli altının hatırı için cübbe giymesine hiç ses çıkartılmıyor ve ona ne şimdi ne de gelecek için, Fanny'ye verilen on bin altın ağırlığın üstünde hiçbir şey vaat edilmiyordu.

Ne var ki Edward ile Elinor'un istediği de zaten bu kadardı. Hatta onlar bu kadarını bile beklemiyorlardı. Ağzında geveleyip durduğu mazeretlere bakılırsa, verilen paranın daha çok olmadığına şaşan tek kişi galiba Bayan Ferrars'dı.

Böylece ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek geliri sağlayan nişanlılar artık yalnızca yeni evlerinin hazır olmasını bekliyorlardı. Elinor'u hoşnut etmeye can atan Albay Brandon papaz evinde hatırı sayılır bir onarım işine kalkışmıştı. Bunlar bitsin diye bir süre beklediler ve olağan olduğu üzere, işçilerin akıl almaz ağırlığı yüzünden kaç kez ümit-

leri boşa çıkarak hayal kırıklığına uğradılar. Sonunda Elinor, gene olağan olduğu üzere, her şey hazırlanıncaya dek beklemek kararından caydı ve nikâhları güz başlarında, Barton Kilisesi'nde kıyıldı.

Düğünden sonraki ilk aylarını Albay'ın konağında geçirdiler. Papaz evinin hazırlıklarını buradan diledikleri gibi yönetmek daha kolay oldu.

Bayan Jennings'in içine doğanlar, biraz karman çorman olmakla birlikte, çıkmış sayılırdı. Çünkü iyi yürekli hanım Michaelmas Yortusu'nda papaz evine, Elinor ile Edward'ı görmeye geldi ve karşısında gerçekten de dünyanın en mutlu çiftlerinden birini buldu. İşin doğrusunu sorarsanız, Edward ile Elinor'un dünyada Marianne'in Albay Brandon'la evlenmesinden ve ineklerine daha iyi bir otlak bulmaktan başka hiçbir dertleri yoktu.

Evlerine yerleşir yerleşmez hemen hemen bütün akraba ve dostları onları görmeye geldiler.

Bayan Ferrars, kurulmasında yardımcı olduğundan adeta utanç duyduğu bu mutlu yuvayı denetlemeye geldi. Dashwood'lar bile hatır tanıyarak ta Sussex'den kalkıp gelmek masrafını göze aldılar.

Bir sabah birlikte Delaford House'un önünde gezinirlerken John Dashwood, Elinor'a, "Hayal kırıklığına uğradığımı söyleyecek değilim, Elinorcuğum," dedi. "O da fazla ileri gitmek olur, çünkü aslında sen dünyanın en şanslı kızlarından biri sayılırsın. Ama ne yalan söyleyeyim, Albay Brandon'ı aileye alabilseydik pek sevinecektim. Şu mülke, şu bahçelere, şu eve bak! Her şey nasıl da bakımlı! Hele korulukları... Ben Dorset'in hiçbir yerinde bu ayarda kereste görmedim... Kim bilir... Gerçi Marianne, Albay'ı çekebilecek tipte bir kız sayılmazsa da... sen gene onu sık sık buraya çağırsan iyi edersin. Albay Brandon çoğu vaktini evinde geçiriyor, sanırım. Ne olacağı da önceden kestirilemez. İnsanlar sık sık bir araya gelirlerse... Hele çevrede

fazla kalabalık da olmazsa... Belki sen, Marianne'i ona en iyi yönleriyle tanıtmayı filan becerirsin... kısacası bir dene bakalım, ne çıkar... Ne demek istediğimi anlıyorsun ya..."

Evet, gerçi Bayan Ferrars onları görmeye gelmiş ve onlara yapmacık bir sevgi göstermişti. Gene de Edward ile Elinor onun tarafından gerçekten sevilmek gibi bir hakarete uğramadılar. Bu, Robert'ın züppeliğiyle Lucy'nin kurnazlığının hakkıydı ve onlar birkaç ay sonra bu haklarını elde etmeyi başardılar.

Robert'ın başına çorap ören nasıl Lucy'nin bencil çıkarcılığı olduysa bu çorabı söküp atan da gene o oldu. Kaymanasına her fırsatta gösterdiği yaltakça saygı ve peş peşe dizdiği komplimanlar sayesinde genç kadın çok geçmeden göze girdi ve Robert'ın da yeniden göze girmesini sağladı.

Lucy'nin bu konudaki davranışı ve bu davranış sayesinde elde ettiği kazanç, bencil ve çıkarcı kimselere cesaret verici bir örnek olabilir: Bu, çıkarcılığın, önünde aşılmaz engeller var gibi görünse de, yılmaz bir sebat sayesinde, zaman ve vicdandan başka hiçbir şeyden fedakârlık etmeksizin sonunda amaca ulaşabileceğini kanıtlar.

Robert, Lucy'yi ilk aradığı ve Bartlett Apartmanı'nda gizlice görmeye gittiği zaman gerçekten de ağabeyinin tahmin ettiği amaçla gitmişti. Lucy'nin bu nişandan vazgeçmesini sağlamak istiyordu. Gençlerin sevgisinin dışında giderilecek bir pürüz olmadığından, bir-iki görüşmeyle bu işin üstesinden geleceği kanısındaydı.

Ne var ki, bir (ama tek bir) noktada yanılmıştı. Gerçi Lucy onun belagatine çok geçmeden aklının yatacağını belirtiyorsa da her seferinde en azından bir konuşma daha yapmasının gerektiği anlaşılıyordu. Her seferinde genç kı-

zın kafasında birtakım tereddütler kalıyor ve bunların ancak yeni bir görüşmeyle ortadan kaldırılabileceği belli oluyordu. Lucy böylece Robert'ın sık sık gelip gitmesini sağlamış, gerisi de kendiliğinden olmuştu.

Edward'dan konuşacakları yerde bir süre sonra yalnızca Robert'tan konuşmaya başlamışlardı. Bu, Robert için dünyanın en ilginç konusuydu. Çok geçmeden Lucy de bu konuyla onun kadar yakından ilgilendiğini belli etti. Kısacası, çok geçmeden bir gün ikisi de baktılar ki, Robert, Edward'ın yerini alıvermiş!

Lucy'nin gönlünü fethetmek, Edward'a oyun oynamak, hele hele annesinden izinsiz gizlice evlenmek Robert'ın koltuklarını kabartmıştı. Bundan sonrasını biliyorsunuz. Yeni evliler birkaç ay Dawlish'te çok mutlu oldular. Burada Lucy'nin caka satıp tepeden bakabileceği bir sürü eski arkadaşı vardı. Robert da vaktini, şahane köy evi planları çizerek doldurdu. Oradan Londra'ya döndüler ve Lucy'nin önerisi üzerine dosdoğru gidip özür dilemek gibi basit bir yoldan Bayan Ferrars'la aralarını düzelttiler.

Bayan Ferrars, her zamanki gibi mantığını kullanarak, baştan yalnızca Robert'ı bağışladı. Aslında Bayan Ferrars'a karşı hiçbir sorumluluğu olmayan ve bu yüzden Robert'la evlenmesi Bayan Ferrars'a karşı bir saygısızlık sayılamayacak olan Lucy'nin bağışlanması daha uzun sürdü. Ne var ki genç kadın kaynanasına her fırsatta el etek öpen mesajlar gönderip Robert'ın suçunu kendi üzerine almaktan ve kendisine gösterilen düşmanlığa teşekkürler etmekten hiç yılmadı. Sonunda Bayan Ferrars lütfedip onu bağışladığı zaman da Lucy mutluluğundan ne yapacağını şaşırdı! Bundan sonra da hızlı adımlarla, kaynanasının gönül tahtına çıkıp kuruldu.

Zamanla Bayan Ferrars, Lucy'yi hemen hemen Robert ve Fanny'yle bir tutar oldu. Edward bir zamanlar onunla evlenmeye niyetlendi diye hiçbir zaman yürekten bağış-

lanmamıştı; ondan her bakıma üstün olan Elinor'a da hâlâ bir yabancı ve sığıntı gözüyle bakılıyordu; gelgelelim Lucy her yönden kaynanasının gözbebeğiydi ve Bayan Ferrars bunu açıkça ortaya vurmaktan çekinmiyordu.

Robert ile Lucy, Londra'ya yerleştiler ve Bayan Ferrars'dan cömertçe yardım gördüler. Dashwood'larla aralarından su sızmıyordu. Lucy'yle Fanny'nin arasından hiç eksik olmayan (ve elbet kocalarının da taraf tuttuğu) sürgit kıskançlıklarla çekişmeleri ve kendi aralarındaki hırgürleri saymazsanız, hepsi birden gül gibi geçinip gidiyorlardı.

Edward'ın en büyük erkek evlat olma hakkını hangi suçtan yitirdiğini öğrenmek birçok kişiyi şaşırtabilirdi. Hele Robert'ın bu haklara sahip çıkmak için ne yaptığını öğrenmek bu kişileri daha da büyük bir şaşkınlığa uğratabilirdi. Gene de, nedenler ne olursa olsun, sonuçlar bu düzeni haklı çıkarıyordu. Öyle ya, Robert hayatından hoşnut; davranışında da, sözlerinde de kendi gelirini çok, ağabeyine kalanı ise az bulduğunu gösteren herhangi bir belirti yoktu. Edward'ın da görevlerini seve seve yapmasına, karısına ve evine gitgide daha çok bağlanıp gitgide daha neşeli bir insan olup çıkmasına bakılırsa onun da hayatından hoşnut olduğu ve başka birisiyle dünyada yer değişmek istemeyeceği düşünülebilirdi.

Elinor evlendikten sonra ailesinden kopmamayı başarmıştı. Çünkü annesiyle kız kardeşleri zamanlarının yarıdan çoğunu onun yanında geçiriyorlardı. Bayan Dashwood'un böyle sık sık Delaford'a gelmesindeki amacın yarısı evlat sevgisiyse yarısı da politikaydı. Çünkü Marianne'le Albay Brandon'ı bir araya getirmeyi o da hemen hemen üvey oğlu John kadar (yalnız daha duygusal amaçlarla) yürekten istiyordu. Bu, artık onun başlıca dileği olup çıkmıştı. Marianne onun gözbebeğiydi ve anne, sevgili kızını bu değerli dosta kendi eliyle vermeyi dünyada her

şeyden çok istiyordu. Marianne'i konağa yerleşmiş görmek Edward ile Elinor'un da başlıca istekleriydi. Albay Brandon'ın çektiği çileleri ve onlara gösterdiği iyiliği hepsi biliyorlar, bunların karşılığı olarak onun Marianne'i hak ettiğine hepsi de inanıyorlardı.

Albay'ın iyiliğini yakından tanımış olan ve kendine olan bağlılığını, sonunda, herkes anladıktan çok sonra, birden fark eden Marianne, hele karşısında böyle bir ittifak grubu da bulunduğu sürece, ne yapabilirdi?

Bu kızın alnına olağanüstü bir yazı yazılmıştı. Kaderi, kendi inançlarının çürüklüğünü keşfetmek ve en sevdiği ilkelerini, kendi davranışlarıyla yalanlamaktı; on yedi yaş gibi hayatının ileri bir döneminde tutulduğu kara sevdayı yenip derin bir saygı ve candan bir dostluk dışında hiçbir aşkla bağlı olmadığı bir adama kendini seve seve vermekti. Ve bu adam, iki yıl önce artık evlenemeyecek kadar yaşlı saydığı, tıpkı kendisi gibi başından daha önce bir kara sevda geçmiş olan, hâlâ da romatizmaya karşı yün yelek giyen bir erkekti!

Gel gör ki sonunda böyle olmuştu işte. Bir zamanlar umduğu gibi kara sevdadan toprağa gireceği, hiç değilse ömür boyu ana evinde bir yaşlı kız olarak kabuğuna çekilip kendini çalışmalara vereceği yerde, Marianne on dokuz yaşına geldiği zaman yeni bir sevgiye ve ilişkiye boyun eğerek üzerine yepyeni görevler almış ve kendini büyük bir konağın, bir ailenin ve bütün bir köyün hanımı olarak bulmuştu.

Albay Brandon şimdi tüm sevenlerinin ona layık gördüğü mutluluğa kavuşmuştu. Marianne onun bütün yaralarını sarmış; sevgisi ve beraberliğiyle ona eski canlılığını, eski neşesini kazandırmıştı. Marianne'in kendi mutluluğunu kocasını mutlu kılmakta bulduğuna bütün dostları inanıyorlardı. O sevdi mi tam seven bir kadındı. Zamanla kocasını, eskiden Willoughby'yi sevdiği gibi bütün kalbiyle sever oldu.

Onun evlendiğini duyunca Willoughby içinde bir sızı duymaktan kendini alamadı. Çok geçmeden Bayan Smith'in onu bağışlaması da genç adamın çektiği cezayı tamamladı. Bayan Smith'in onu, iyi ahlaklı bir kızla evlendiği için bağışladığını söylemesinden anlıyordu ki, Marianne'e karşı dürüst davranmış olsaydı, mutlulukla zenginliği aynı zamanda elde edebilecekti.

Duyduğu pişmanlığın içten ve gerçek olduğundan şüphe edilemezdi; uzun süre Albay Brandon'ı düşündükçe kıskançlık, Marianne'i düşündükçe üzüntü duyduğu da bir gerçekti. Yalnız, onun ömür boyu avunamadığı, dünyadan elini eteğini çektiği, karalar bağladığı ve derinden yataklara düşüp öldüğü sanılmasın. Çünkü bunların hiçbiri olmadı. Genç adam zamanla yeniden neşelenmesini ve üstüne düşen görevleri yapmasını öğrendi. Karısı tam anlamıyla huysuz ve evi her zaman rahatsız sayılmazdı. Willoughby av için at ve köpek yetiştirerek ve her türlü av sporlarına katılarak hatın sayılır bir mutluluğa kavuştu.

Marianne'i yitirdiği halde yaşamaya devam etmekle gösterdiği kabalığa karşın, Willoughby onu hiç unutmadı; onunla uzaktan uzağa ilgilenmekten hiç vazgeçmedi. Marianne onun gözünde kadın güzelliğinin kusursuz simgesi olarak kaldı. Sonraları, güzelliğiyle parlamaya başlayan kaç genç kızı, Willoughby, "Bayan Brandon'ın eline su dökemez!" diye dudak büküp geçecekti.

Bayan Dashwood, Delaford'a taşınacağı yerde Barton'daki köy evinde kalacak kadar akıllılık gösterdi. Sir John ile Bayan Jennings de şanslıymışlar. Çünkü Marianne ellerinden alındığı zaman Margaret danslı toplantılara katılabilecek ve hatta sevip sevilebilecek bir yaşa gelmiş bulunuyordu.

Barton ile Delaford arasında, aile sevgisinin gerektirdiği sürekli bir bağlantı kurulmuştu. Elinor ile Marianne'in mutluluklarını ve üstünlüklerini sayarken şunu da listenin

en başlarında söylemek gerekir ki, kardeş oldukları ve birbirlerine komşu oturdukları halde kendi aralarında anlaşmazlık ve kocalarının arasında soğukluk yaratmadan geçinmesini biliyorlardı.